TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

TBMM - XXII. DÖNEM
(2002 - 2007)

II. CİLT

Doç. Dr. Ahmet YILDIZ

TBMM KÜLTÜR, SANAT VE YAYIN KURULU YAYINLARI No.: 152

TBMM KÜLTÜR, SANAT VE YAYIN KURULU YAYINLARI No.: 152

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

TBMM - XXII. DÖNEM
(2002 - 2007)

II. CİLT

DENETİM FAALİYETLERİ

Doç. Dr. Ahmet YILDIZ

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ ARAŞTIRMA GRUBU

ISBN : 978 - 605 - 4700 - 05 - 9 (Tk. No.)
ISBN : 978 - 605 - 4700 - 07 - 3 (2. Cilt)

ÖNSÖZ

Parlamentolar, ülkelerin siyasi tarihlerinin oluştuğu demokratik merkezî kurumlardır. Şüphesiz her ülkenin siyasi tarihi ve parlamento geçmişi aynı zamanda, ülkelerin demokratikleşme süreçlerinin panoramik görünümleridir. Bu bakımdan, Türk parlamento tarihi, yaşanan tecrübelerle ayrı bir önem taşır.

1876'da Kanun-ı Esasi'nin kabulünden sonra (1877) kurulan iki meclisli (Meclis-i Mebusan ve Meclis-i Âyân) Meclis-i Umumi, ilk anayasalı ve demokratik nitelikli parlamento hayatına geçiş denememizdir. Elbette bu olay, Türk parlamento tarihinin de başlangıcını teşkil eder. Türkiye, bu anayasanın kabulü ve kurulan meclisle parlamenter sistemle tanışmış ve ilk kez millet, siyasal iktidara ortak olmaya çalışmıştır.

Ancak bu ilk parlamento, modern siyasi rejimlerde karşılığını bulan tam bir yasama organı görevini yerine getirmemiştir. Yine de sürekli açılıp kapanmalar dolayısıyla kesintiye uğramasına rağmen, bir 'parlamento geleneği' oluşmasına az da olsa katkıda bulunmuştur.

Ülkemizde parlamento geleneği, bütün kurum ve kurallarıyla ancak, Büyük Millet Meclisinin açılmasıyla oluşmaya başlamıştır.

İstanbul'dan Meclis-i Mebusan üyelerinin de içinde bulunduğu, Ankara'da 23 Nisan 1920'de kurulan Büyük Millet Meclisi ile Türk parlamento tarihi, önemli bir dönüşüm yaşamıştır. Kurtuluş Savaşı'nda oluşturulan ve Millî Mücadele'yi fiilen yöneterek ülkeye bağımsızlığını kazandıran bu parlamento, dünyadaki tek "Gazi Meclis" olmuştur. Cumhuriyetin ilanının ardından yaşanan siyasi gelişmeler ise parlamenter rejimimizi olgunlaştırmış, zengin ve çok değişik cepheleri olan parlamento hayatı, cumhuriyetimize ve demokrasimize yön vermeye devam etmiştir.

Meclisimiz, kurulduğu günden bugüne, üzerine düşen tarihî sorumluluğu yerine getirmenin gayreti içerisinde olmuş ve Meclisimizin önderliğinde ülkemiz ve demokrasimiz, geride bıraktığımız yıllarda büyük mesafeler almış ve önemli kazanımlar elde etmiştir.

Çok partili siyasi hayat, işleyen bir demokratik sistem, Meclis'te tecessüm eden millî irade bizim en büyük kazanımlarımızdır. Bunları korumak ve geliştirmek hepimizin ortak sorumluluğudur.

19. asır sonundaki parlamenter hayat denememiz ve dolayısıyla demokratikleşme sürecimiz nasıl kesintilere uğradıysa, 20. asırda da çeşitli şekillerde kesilmiştir. Parlamento tarihimiz, bütün bu kesintileri ve sorunları bünyesinde taşımaktadır. Parlamentomuz ve demokrasimiz, kesintilerle ve sorunlarla bugüne gelmiştir. Bu süreç önemli kayıplara sebep olmuş, ancak ibre demokrasiden hiç şaşmamış ve sekteye uğramalara rağmen demokrasi hep galip gelmiştir.

135 yıllık parlamento ve aynı zamanda demokrasi tecrübemiz, zengin bir siyasi tarih birikimini içermektedir. Bu zenginliğin günümüze kazandırılması kadar, gelecek kuşaklara aktarılması da çok önemlidir. Bu anlayışla başlatılan parlamento tarihi yazım çalışmaları, TBMM'nin 18. döneminden bugüne kadar devam etmiş ve Meclisimiz "Türk Parlamento Tarihi" isimli eseri hazırlayarak demokrasi tarihimizin zenginliklerini gün ışığına çıkarmıştır.

Bu çalışmayı başlatan ve sürdüren önceki Meclis Başkanlarımızı şükranla anıyorum. Çalışmalarda yer alan bilim insanlarımıza, katkıda bulunan Meclis çalışanlarımıza teşekkür ediyorum. Yakın siyasi tarihimizi, parlamento geçmişimizi ve dolayısıyla millî siyaset hafızamızın önemli bir kısmını oluşturan bu eserin yararlı olmasını diliyorum.

TEŞEKKÜR VE AÇIKLAMA

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Saygıdeğer Başkanları Sn. Bülent Arınç, Sn. Köksal Toptan, Sn. Mehmet Ali Şahin ve Sn. Cemil Çiçek'e;

Başkanvekilleri ve Kültür Sanat ve Yayın Kurulu Başkanları Sn. Nevzat Pakdil ve Sn. Prof. Dr. Mehmet Sağlam'a;

Genel Sekreterler Sn. Rauf Bozkurt, Sn. Ali Osman Koca, Sn. Sadettin Kalkan ve Sn. Dr. İrfan Neziroğlu'na;

Yasama Genel Sekreter Yardımcıları Sn. H. Hasan Sönmez ve Sn. İbrahim Araç ile Bilgi ve Bilişim Hizmetleri Genel Sekreter Yardımcısı Sn. Ercan Durdular'a;

Personel ve Özlük İşleri, Kütüphane, Dokümantasyon ve Tercüme, Basın ve Halkla İlişkiler, Kültür Sanat ve Yayın Kurulu ve Basımevi görevlilerine, Sn. Sabit Demirtunç ve Sn. Cemil Tutal'a;

Yoğun mesaileriyle yazım sürecinde görev ve sorumluluk üstlenen Türk Parlamento Tarihi Araştırma Grubu'nun üyeleri değerli meslektaşlarım:

Prof. Dr. Mustafa Çufalı, Prof. Dr. Zühtü Arslan, Prof. Dr. Mehmet Seyitdanlıoğlu, Prof. Dr. Erdal Onar, Prof. Dr. Menderes Çınar, Prof. Dr. H. Emre Bağce, Prof. Dr. Esat Arslan, Prof. Dr. Yusuf Sarınay, Prof. Dr. Recep Boztemur, Prof. Dr. Burhanettin Duran, Doç. Dr. Celalettin Yavuz, Prof. Dr. Temuçin Faik Ertan, Doç. Dr. Ahmet Yıldız'a ayrı ayrı teşekkürlerimi ve iyi dileklerimi sunarım.

Yasama dönemlerine ait ciltlerin yazımı ve basımı "birinci cilt: yasama"; "ikinci cilt: denetim" ve "üçüncü cilt: biyografi" olmak üzere üç ana başlık altında gerçekleştirilmiştir. Bazı dönemlerde yasama ve denetim ciltleri birden fazladır; fakat pek çok dönem üç ciltte tamamlanmıştır ve her cildin sonuna dizin eklenmiştir.

Türk Parlamento Tarihi adlı bu büyük projenin bütün aşamaları, uzun süren, yoğun emek ve zorlu çabanın ürünüdür; yazarlar ve yetkililer bu süreçte katkılarını birleştirmiş ve eşgüdüm içinde bir ortaklıkla yasama dönemlerine ait ciltlerin yazımı ve basımı tamamlanmıştır.

Kullanıcılar için yararlı olması dileğiyle.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
Türk Parlamento Tarihi Araştırma Grubu
Koordinatörü ve Editörü
Prof. Dr. Hikmet Özdemir

ÖNSÖZ

Soru, genel görüşme, Meclis araştırması, Meclis soruşturması ve gensoru önergeleri, yasama organı üyelerinin denetim yollarını oluşturur.

22'nci dönemde TBMM'de bu denetim yollarının hangi sıklıkla, kimler tarafından, nasıl kullanıldığı bu cildin konusunu oluşturmaktadır.

Bu ciltte tutanak özetlemelerine olabildiğince az yer verilmeye çalışılmış, söz konusu dönem açısından, elektronik bilgi paylaşım ortamının ilgili kaynaklara erişimi herkes için mümkün kıldığı düşünülerek, referans niteliği taşıyan bilgilere ağırlık verilmiştir.

Bununla birlikte, 22'nci dönemdeki tüm merkezi yönetim bütçe görüşme süreçleri, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonundaki görüşmeler dahil, ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Böylece, Cumhurbaşkanının geri gönderme yetkisine sahip olmadığı, devletin gelir ve harcamalarını düzenleyen en önemli yasalar konusunda iktidar ve muhalefet sözcülerinin yaklaşımları okuyucuya sunulmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın parlamento çalışmalarına olan ilgiyi arttırması ve bu konudaki yaygın bilgi eksiklikleri ve yanlışlıkların giderilmesine küçük de olsa bir katkı oluşturmasını umuyorum.

Bu çalışmaya çeşitli şekillerde katkıda bulunan Kanunlar ve Kararlar Müdürlüğü çalışanları, başta Denetim Bürosu sorumlusu Habip Kocaman, Kadir Aktaş ve İzzet Eroğlu olmak üzere, ile Bütçe Müdürlüğü uzmanlarına teşekkür ediyorum. TBMM Basımevi Musahhihleri Sayın İsmail Yıldız, Aydın Saraç, Ayşegül Karslı Yardım; Dizgi Operatörü Gökhan Koçman ve Bütçe Başkanlığından Şevket Murat Dünşen'e ayrıca teşekkür etmek isterim.

İÇİNDEKİLER

BAŞKAN ÖNSÖZ ..... **iii**

TEŞEKKÜR VE AÇIKLAMA ..... **v**

ÖNSÖZ ..... **vii**

I. YAZILI VE SÖZLÜ SORU ÖNERGELERİ **1**

1.1. 1'İNCİ YASAMA YILI 1
1.2. 2'NCİ YASAMA YILI 1
1.3. 3'ÜNCÜ YASAMA YILI 2
1.4. 4'ÜNCÜ YASAMA YILI 3
1.5. 5'İNCİ YASAMA YILI 3
1.6. 22'NCİ DÖNEMDE VERİLEN SORU ÖNERGELERİNE İLİŞKİN TOPLAM DEĞERLER 4

II. GENEL GÖRÜŞME ÖNERGELERİ **7**

2.1. 22'NCİ DÖNEM 1'İNCİ YASAMA YILI 7
2.2. 2'NCİ YASAMA YILI 9
2.3. 3'ÜNCÜ YASAMA YILI 9
2.4. 4'ÜNCÜ YASAMA YILI 9
2.5. 5'İNCİ YASAMA YILI 9
2.6. 22'NCİ DÖNEMDE VERİLEN GENEL GÖRÜŞME ÖNERGELERİNE İLİŞKİN TOPLAM DEĞERLER 10
2.6.1. 22'NCİ YASAMA DÖNEMİNDE VERİLEN GENEL GÖRÜŞME ÖNERGELERİ..... 11
2.6.2. HÜKÜMSÜZ SAYILAN GENEL GÖRÜŞME ÖNERGELERİ 20

III. 22'NCİ DÖNEMDE VERİLEN GENSORU ÖNERGELERİ **23**

IV. 22'NCİ DÖNEM MECLİS ARAŞTIRMA ÖNERGELERİ VE ARAŞTIRMA KOMİSYONLARI ... **27**

4.1. ARAŞTIRMA ÖNERGELERİ 27
4.1.1. 1'İNCİ YASAMA YILI 27
4.1.2. 2'NCİ YASAMA YILI 27
4.1.3. 3'ÜNCÜ YASAMA YILI 28
4.1.3.1. 3'üncü Yasama Yılı Meclis Araştırması Önergeleri 28
4.1.3.2. 3'üncü Yasama Yılı'nda Kurulan Meclis Araştırması Komisyonları 29
4.1.4. 4'ÜNCÜ YASAMA YILI 30
4.1.5. 5'İNCİ YASAMA YILI 30
4.1.6. 22'NCİ DÖNEM ARAŞTIRMA ÖNERGELERİNE İLİŞKİN TOPLAM DEĞERLER 31
4.1.7. ARAŞTIRMA ÖNERGELERİNİN YASAMA YILLARINA GÖRE DAĞILIMI 32
4.1.8. ARAŞTIRMA ÖNERGELERİNE İLİŞKİN YASAMA YILI TARİHLERİ VE BİRLEŞİMLERİ .. 32
4.2. 22'NCİ DÖNEM MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI 33
4.3. HÜKÜMSÜZ SAYILAN MECLİS ARAŞTIRMASI ÖNERGELERİ 45

V. 22'NCİ DÖNEM SORUŞTURMA ÖNERGELERİ VE KOMİSYONLARI **97**

5.1. SORUŞTURMA ÖNERGELERİ 97
5.1.1. 1'İNCİ YASAMA YILI 97
5.1.2. 2'NCİ YASAMA YILI 97
5.1.3. 3'ÜNCÜ YASAMA YILI 97

5.1.4. 4'ÜNCÜ YASAMA YILI *98*
5.1.5. 5'İNCİ YASAMA YILI *98*
5.1.6. 22'NCİ DÖNEMDE VERİLEN SORUŞTURMA ÖNERGELERİNE İLİŞKİN TOPLAM DEĞERLER *98*
5.2. SORUŞTURMA KOMİSYONLARI 99
5.2.1. SORUŞTURMA KOMİSYONLARI LİSTESİ *99*
5.2.2. 22'NCİ DÖNEMDE KURULAN SORUŞTURMA KOMİSYONLARI *109*
5.2.2.1. Devlet Eski Bakanı ve Başbakan Yardımcısı H. Hüsamettin Özkan ile Devlet Eski Bakanı Recep Önal Hakkında Kurulan Meclis Soruşturması Komisyonu (9/3) 109
5.2.2.2. Enerji ve Tabiî Kaynaklar Eski Bakanları Mustafa Cumhur Ersümer ve Zeki Çakan Hakkında Kurulan Meclis Soruşturması Komisyonu (9/4,7) 113
5.2.2.3. Eski Başbakan A. Mesut Yılmaz ve Devlet Eski Bakanı Güneş Taner Hakkında Kurulan Meclis Soruşturması Komisyonu 118
5.2.2.4. Bayındırlık ve İskan Eski Bakanı Koray Aydın Hakkında Kurulan Meclis Soruşturması Komisyonu 122
5.2.2.5. Bayındırlık ve İskan Eski Bakanı Yaşar Topçu Hakkında Kurulan Meclis Soruşturması Komisyonu 126
5.2.2.6. Yüce Divan Kararları 129

VI. 22'NCİ DÖNEMDE YASAMA DOKUNULMAZLIĞI TEZKERELERİ 132

6.1. 1'İNCİ YASAMA YILI 132
6.2. 2'NCİ YASAMA YILI 132
6.3. 3'ÜNCÜ YASAMA YILI 132
6.4. 4'ÜNCÜ YASAMA YILI 132
6.5. 5'İNCİ YASAMA YILI 133
6.6. 22'NCİ DÖNEM YASAMA DOKUNULMAZLIĞI TEZKERELERİNE GENEL BİR BAKIŞ 133
6.7. YASAMA DOKUNULMAZLIKLARINA İLİŞKİN BAŞBAKANLIK TEZKERELERİ 134
6.8. TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİNE TATİLDE GELEN HÜKÜMSÜZ SAYILMAYAN TEZKERELER 149

VII. BÜTÇE KANUNLARI 151

7.1. 26/12/2002 TARİHLİ, 4776 SAYILI 2003 MALİ YILI GEÇİCİ BÜTÇE KANUNU 151
7.2. 29 MART 2003 TARİHLİ VE 4833 SAYILI 2003 MALİ YILI BÜTÇE KANUNU 153
7.2.1. 2003 YILI BÜTÇE ÖDENEKLERİ *154*
7.2.2. 2003 BÜTÇESİNİN TÜMÜ ÜZERİNDE PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNDA YAPILAN GÖRÜŞMELER *155*
7.2.2.1. Plan ve Bütçe Komisyonu Bütçe Görüşme Programı 155
7.2.2.2. Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ın Bütçeyi Sunuş Konuşması 157
7.3. GENEL KURULDA BÜTÇENİN TÜMÜ ÜZERİNDEKİ İLK GÖRÜŞMELER 169
7.3.1. AK PARTİ GRUBU ADINA NURETTİN CANİKLİ'NİN KONUŞMASI *172*
7.3.2. AK PARTİ GRUBU ADINA BÜLENT GEDİKLİ'NİN KONUŞMASI *173*
7.3.3. CHP GRUBU ADINA DENİZ BAYKAL'IN KONUŞMASI *173*
7.3.4. ŞAHISLAR ADINA YAPILAN KONUŞMALAR *175*
7.3.5. MALİYE BAKANI KEMAL UNAKITAN'IN ELEŞTİRİLERE CEVAP KONUŞMASI *176*
7.4. GENEL KURULDA BÜTÇENİN TÜMÜ ÜZERİNDE YAPILAN SON GÖRÜŞMELER 178
7.4.1. AK PARTİ GRUBU ADINA MEHMET MUSTAFA AÇIKALIN'IN KONUŞMASI.. 179

7.4.2. AK PARTİ GRUBU ADINA NAZIM EKREN'İN KONUŞMASI 179
7.4.3. CHP GRUBU ADINA ALGAN HACALOĞLU'NUN KONUŞMASI 180
7.4.4. CHP GRUBU ADINA KEMAL DERVİŞ'İN KONUŞMASI 180
7.4.5. ŞAHISLAR ADINA YAPILAN KONUŞMALAR 181
7.4.6. HÜKÜMET ADINA BAŞBAKAN RECEP TAYYİP ERDOĞAN'IN KONUŞMASI .. 181
7.4.7. ŞAHSI ADINA CHP KASTAMONU MİLLETVEKİLİ MEHMET YILDIRIM'IN KONUŞMASI 185
7.4.8. KEMAL DERVİŞ'İN SATAŞMA GEREKÇESİYLE SÖZ ALMASI 185
7.4.9. TEKRİR-İ MÜZAKERE ÖNERGESİ 186
7.4.10. BÜTÇE KANUNUNA İPTAL TALEBİ 187
7.4.11. 19 KASIM 2003 TARİHLİ VE 5004 SAYILI 2003 MALİ YILI BÜTÇE KANUNU VE BAĞLI CETVELLERİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN (EK BÜTÇE KANUNU) 188
7.5. 24 ARALIK 2003 TARİHLİ VE 5027 SAYILI 2004 MALİ YILI BÜTÇE KANUNU 191
7.5.1. 2004 MALİ YILI GENEL VE KATMA BÜTÇE KANUNU TASARILARI İLE 2002 MALİ YILI GENEL VE KATMA BÜTÇE KESİN HESAP KANUNU TASARILARININ PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU GÖRÜŞME PROGRAMI 192
7.5.2. PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU GÖRÜŞMELERİ 195
7.5.3. GENEL KURUL'DA BÜTÇENİN TÜMÜ ÜZERİNDEKİ İLK GÖRÜŞMELER 210
7.5.3.1. Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ın Sunuş Konuşması 210
7.5.3.2. CHP Grubu Adına Deniz Baykal'ın Konuşması 215
7.5.3.3. AK Parti Grubu Adına Köksal Toptan'ın Konuşması 218
7.5.3.4. Şahıslar Adına Yapılan Konuşmalar 220
7.5.3.5. Hükümet Adına Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ın Konuşması 220
7.5.3.6. Dursun Akdemir'in Konuşması 222
7.6. BÜTÇENİN TÜMÜ ÜZERİNDE GENEL KURULDAKİ SON GÖRÜŞMELER 222
7.6.1. AK PARTİ GRUBU ADINA HALİL AYDOĞAN'IN KONUŞMASI 222
7.6.2. AK PARTİ GRUBU ADINA NURETTİN CANİKLİ'NİN KONUŞMASI 223
7.6.3. CHP GRUBU ADINA KEMAL DERVİŞ'İN KONUŞMASI 224
7.6.4. CHP GRUBU ADINA ALGAN HACALOĞLU'NUN KONUŞMASI 226
7.6.5. ŞAHISLAR ADINA YAPILAN KONUŞMALAR 228
7.6.6. TARTIŞMALAR 228
7.6.7. HÜKÜMET ADINA BAŞBAKAN RECEP TAYYİP ERDOĞAN'IN KONUŞMASI .. 229
7.6.8. BERHAN ŞİMŞEK'İN KONUŞMASI 237
7.6.9. TARTIŞMALAR 237
7.6.10. ERDOĞAN'IN TEŞEKKÜR KONUŞMASI 238
7.7. 27/12/2004 TARİHLİ VE 5277 SAYILI 2005 MALİ YILI BÜTÇE KANUNU 239
7.7.1. PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BÜTÇE GÖRÜŞME PROGRAMI 241
7.7.2. PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNDA BÜTÇE ÜZERİNDE YAPILAN MÜZAKERELER 243
7.7.3. 2005 MALİ YILI BÜTÇESİNİN TBMM GENEL KURULUNDAKİ İLK GÖRÜŞMELERİ 254
7.7.3.1. Hükümet Adına Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ın Bütçeyi Sunuş Konuşması 254
7.7.3.2. AK Parti Grubu Adına İstanbul Milletvekili Alaattin Büyükkaya'nın Konuşması 258
7.7.3.3. AK Parti Grubu Adına İstanbul Milletvekili Nazım Ekren'in Konuşması 258
7.7.3.4. CHP Grubu Adına Genel Başkan Deniz Baykal'ın Konuşması 259

7.7.3.5. Şahsı Adına Yapılan Konuşmalar 261
7.7.3.5.1. AK Parti Isparta Milletvekili Mehmet Emin Murat Bilgiç'in Konuşması ... 261
7.7.3.5.2. Elazığ Bağımsız Milletvekili Mehmet Ağar'ın Konuşması 262
7.7.3.6. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın Konuşması 262
7.7.3.7. Deniz Baykal'ın Sataşma Gerekçesiyle Söz Alması 269
7.7.3.8. Dışişişleri Bakanı Abdullah Gül'ün Cevabı 270
7.7.3. GENEL KURULDA BÜTÇENİN TÜMÜ ÜZERİNDEKİ SON GÖRÜŞMELER 272
7.7.3.1. AK Parti Grubu Adına Giresun Milletvekili Nurettin Canikli'nin Konuşması 272
7.7.3.2. AK Parti Grubu Adına Ankara Milletvekili Bülent Gedikli'nin Konuşması 273
7.7.3.3. CHP Grubu Adına Genel Başkan Deniz Baykal'ın Konuşması 274
7.7.3.4. Şahsı Adına Yapılan Konuşmalar 277
7.7.3.4.1. Bitlis Bağımsız Milletvekili Edip Safder Gaydalı'nın Konuşması 277
7.7.3.5. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın Eleştirilere Cevap Konuşması 278
7.7.3.6. CHP İstanbul Milletvekili Berhan Şimşek'in Şahsı Adına Yaptığı Konuşma 290
7.7.3.7. Başbakan Erdoğan'ın Teşekkür Konuşması 291
7.7.4. BÜTÇE KANUNU'NUN KISMİ İPTAL TALEBİ 291
7.8. 27 ARALIK 2005 TARİHLİ VE 5437 SAYILI 2006 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU 291
7.8.1. 31 ARALIK 2006 TARİH VE 5437 SAYILI 2006 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU TASARISI İLE 2004 MALİ YILI GENEL VE KATMA BÜTÇE KESİNHESAP KANUNU TASARILARINA İLİŞKİN PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNDAKİ MÜZAKERELER 293
7.8.1.1. Görüşme Programı 293
7.8.1.2. Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ın Plan ve Bütçe Komisyonunda 2006 Yılı Bütçesini Sunuş Konuşması 296
7.8.1.3. TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda Bütçenin Tümü Üzerindeki Görüşmeler 305
7.8.2. 2006 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU TASARISI İLE 2004 MALİ YILI KESİNHESAP KANUNU TASARILARININ TÜMÜ ÜZERİNDE TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GENEL KURULU'NDAKİ İLK GÖRÜŞMELER 315
7.8.2.1. Görüşme Programı 315
7.8.2.2. Genel Kurul Görüşmeleri 316
7.8.2.3. ANAVATAN Partisi Genel Başkanı Erkan Mumcu'nun Konuşması 323
7.8.2.4. CHP Genel Başkanı Deniz Baykal'ın Konuşması 326
7.8.2.5. AK Parti Adına İstanbul Milletvekili Mehmet Mustafa Açıkalın'ın Konuşması . 329
7.8.2.6. AK Parti Giresun Milletvekili Nurettin Canikli'nin Konuşması 329
7.8.2.7. DYP Genel Başkanı Mehmet Ağar'ın Konuşması 331
7.8.2.8. Hükümet Adına Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın Yaptığı Konuşma 332
7.8.3. 2006 BÜTÇESİNİN TÜMÜ ÜZERİNDE GENEL KURULDAKİ SON GÖRÜŞMELER 338
7.8.3.1. AK Parti Grubu Adına İstanbul Milletvekili Alaattin Büyükkaya'nın Konuşması 338
7.8.3.2. AK Parti Grubu Adına Giresun Milletvekili Nurettin Canikli'nin Konuşması 339
7.8.3.3. ANAVATAN Partisi Grubu Adına Genel Başkan Erkan Mumcu'nun Konuşması .. 340
7.8.3.4. CHP Grubu Adına Genel Başkan Deniz Baykal'ın Konuşması 343
7.8.3.5. Şahsı Adına Yapılan Konuşmalar 346
7.8.3.6. Hükümet Adına Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın Konuşması 347
7.8.3.7. Erdoğan'dan Teşekkür Konuşması 356
7.9. 5565 SAYILI VE 26 ARALIK 2006 TARİHLİ 2007 YILI MERKEZÎ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU 356

7.9.1. 2007-2009 DÖNEMİ BÜTÇE ÇAĞRISI 357
7.9.2. 5565 SAYILI 2007 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU 357
7.9.3. TBMM PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU 2007 YILI BÜTÇE GÖRÜŞME TAKVİMİ 358
7.9.4. 2007 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU TASARISI İLE 2005 YILI KESİN HESAP KANUNU TASARISININ PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU GÖRÜŞMELERİ 359
7.9.5. 2007 BÜTÇESİNİN TBMM GENEL KURULU'NDAKİ İLK GÖRÜŞMELERİ 365
7.9.5.1. Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ın Bütçeyi Sunuş Konuşması 365
7.9.5.2. CHP Grubu Adına Genel Başkan Deniz Baykal'ın Konuşması 368
7.9.5.3. AK Parti Grubu Adına İstanbul Milletvekili Nazım Ekren'in Konuşması 372
7.9.5.4. ANAVATAN Partisi Grubu Adına Genel Başkan Erkan Mumcu'nun Konuşması .. 373
7.9.5.5. Şahsı Adına Yapılan Konuşmalar 376
7.9.5.6. Hükümet Adına Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın Konuşması 377
7.9.6. 2007 BÜTÇESİNİN TÜMÜ ÜZERİNDEKİ SON KONUŞMALAR 385
7.9.6.1. AK Parti Grubu Adına Giresun Milletvekili Nurettin Canikli'nin Konuşması 385
7.9.6.2. ANAVATAN Partisi Grubu Adına Genel Başkan Erkan Mumcu'nun Konuşması .. 387
7.9.6.3. CHP Grubu Adına Genel Başkan Deniz Baykal'ın Konuşması 389
7.9.6.4. Hükümet Adına Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın Konuşması 393
7.9.7. 2007 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNUNUN BAZI HÜKÜMLERİNİN ANAYASA MAHKEMESİ TARAFINDAN İPTALİ 399

VIII. DİĞER DENETİM KOMİSYONLARININ ÇALIŞMALARI 400

8.1. 1'İNCİ YASAMA YILI 400
8.1.1. KİT KOMİSYONU 400
8.1.2. İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU 402
8.1.3. DİLEKÇE KOMİSYONU 404
8.2. 2'NCİ YASAMA YILI 404
8.2.1. KİT KOMİSYONU 404
8.2.2. İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU 404
8.2.3. DİLEKÇE KOMİSYONU 406
8.3. 3'ÜNCÜ YASAMA YILI 406
8.3.1. KİT KOMİSYONU 406
8.3.2. İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU 408
8.3.3. DİLEKÇE KOMİSYONU 409
8.4. 4'ÜNCÜ YASAMA YILI 409
8.4.1. KİT KOMİSYONU 409
8.4.2. İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU 410
8.4.3. DİLEKÇE KOMİSYONU 412
8.5. 5'İNCİ YASAMA YILI 413
8.5.1. KİT KOMİSYONU 413
8.5.2. İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU 414
8.5.3. DİLEKÇE KOMİSYONU 415
8.6. 22'NCİ DÖNEM FAALİYETLERİNE TOPLU BAKIŞ 415
8.6.1. KİT KOMİSYONU 415
8.6.2. İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU 416
8.6.3. DİLEKÇE KOMİSYONU 416

IX. 22'NCİ DÖNEM DENETİM FAALİYETLERİNE GENEL BİR BAKIŞ.....417

9.1. SÖZLÜ SORU ÖNERGELERİ.....417
9.2. YAZILI SORU ÖNERGELERİ.....417
9.3. MECLİS ARAŞTIRMASI ÖNERGELERİ VE KOMİSYONLARI.....417
9.4. MECLİS SORUŞTURMASI ÖNERGELERİ VE KOMİSYONLARI.....417
9.5. GENEL GÖRÜŞME ÖNERGELERİ.....417
9.6. GENSORU ÖNERGELERİ.....418
9.7. YASAMA DOKUNULMAZLIĞI TEZKERELERİ.....418
9.8. DENETİM KOMİSYONLARI.....418
9.8.1. DİLEKÇE KOMİSYONU..... 418
9.8.2. KİT KOMİSYONU..... 418
9.8.3. İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU..... 419

EKLER.....420

EK 1- BAŞBAKAN ABDULLAH GÜL TARAFINDAN TBMM'YE SUNULAN 58'İNCİ HÜKÜMET PROGRAMI.....420
EK 2- BAŞBAKAN RECEP TAYYİP ERDOĞAN TARAFINDAN TBMM'YE SUNULAN 59'UNCU HÜKÜMET PROGRAMI.....442
EK 3- TBMM BAŞKANI BÜLENT ARINÇ'IN TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ'NDE AB REFORMU BİLGİLENDİRME TOPLANTISI.....467
EK 4- 23 NİSAN 2006'DA ÖZEL GÜNDEMLE TOPLANAN TBMM GENEL KURULUNDA TBMM BAŞKANI BÜLENT ARINÇ'IN YAPTIĞI KONUŞMA.....477

KAYNAKÇA.....484

İNDEKS.....487

BİRİNCİ BÖLÜM

I. YAZILI VE SÖZLÜ SORU ÖNERGELERİ[1]

1.1. 1'İNCİ YASAMA YILI

1'inci Yasama Yılı boyunca milletvekilleri tarafından 1054 adet yazılı, 698 adet de sözlü soru önergesi verildi.

Sözlü Soru

Gelen	719
Cevaplanan	462
Geri Alınan	120
Gündemde	345
Gündeme Girecek	66
İade	2
Yazılıya Çevrilen	132

Yazılı Soru

Gelen	1102
Cevaplanan	1012
Gelen Kağıtlar Listesine Girmeden Geri Alınan	
Geri Alınan	1
İade	1
Süresi İçinde Cevaplanmadığından Gelen Kağıtlar Listesinde Yayımlanan	87
İşlemde (Hükümsüz)	1x

x- Başkanlık Divanınca Cevaplandırılmaması Kararlaştırılan Başkandan Sorular

1.2. 2'NCİ YASAMA YILI

Sözlü Soru Önergeleri

22'nci Dönem 2'nci Yasama Yılı'nda, 1'inci Yasama Yılı'ndan 333 adet sözlü soru önergesi intikal etti. 555 adet sözlü soru önergesi verildi. Bu önergelerden 375 adedi cevaplandırıldı. 94 adedi önerge sahiplerince geri alındı. 6 adedi, İçtüzüğe uygun olmadığından, Başkanlık tarafından önerge sahiplerine iade edildi.

Gelen	555
Cevaplanan	375
Geri Alınan	94
Gündemde (Hükümsüz)	66
İade	6
Yazılıya Çevrilen	7

[1] *Bu bölümdeki veriler Türkiye Büyük Millet Meclisi Kanunlar ve Kararlar Müdürlüğü Denetim Bürosu verilerinden alınmıştır.*

Yazılı Soru Önergeleri

22'nci Dönem 2'nci Yasama Yılı'nda 2483 adet yazılı soru önergesi verildi. Bu önergelerden 2065 adedi cevaplandırıldı. 12 adedi önerge sahiplerince geri alındı. 34 adedi, İçtüzüğe uygun olmadığından, Başkanlık tarafından önerge sahiplerine iade edildi. 363 adedi süresi içinde cevaplanmadığından Gelen Kağıtlarda yayımlandı.

Yazılı Soru

Gelen	2483
Cevaplanan	2065
Gelen Kağıtlar Listesine Girmeden Geri Alınan	5
Geri Alınan	7
İade	34
Süresi İçinde Cevaplanmadığından Gelen Kağıtlar Listesinde Yayımlanan	363
İşlemde (Hükümsüz)	9x

x- Başkanlık Divanınca Cevaplandırılmaması Kararlaştırılan Başkandan Sorular

1.3. 3'ÜNCÜ YASAMA YILI

Sözlü Soru Önergeleri

3'üncü Yasama Yılı'nda 216 adet sözlü soru önergesi 2'nci Yasama Yılı'ndan intikal etti. 299 adet sözlü soru önergesi verildi. Bu önergelerden 126 adedi cevaplandırıldı; 45 adedi önerge sahiplerince geri alındı. 2 adedi İçtüzüğe uygun olmadığından Başkanlıkça önerge sahiplerine iade edildi.

Gelen	299
Cevaplanan	126
Geri Alınan	45
Gündemde (Hükümsüz)	126
İade	2

Yazılı Soru Önergeleri

3'üncü Yasama Yılı'nda 4249 adet yazılı soru önergesi verildi. Bunlardan 3399'u cevaplandırıldı, 7 adedi önerge sahiplerince geri alındı. 32 adedi İçtüzüğe uygun olmadığından Başkanlıkça önerge sahiplerine iade edildi. 810 adedi süresi içinde cevaplandırılmadığından Gelen Kağıtlar Listesinde yayımlandı.

Yazılı Soru

Gelen	4249
Cevaplanan	3399
Gelen Kağıtlar Listesine Girmeden Geri Alınan	
Geri Alınan	7
İade	32
Süresi İçinde Cevaplanmadığından Gelen Kağıtlar Listesinde Yayımlanan	810
İşlemde (Hükümsüz)	1x

x- Başkanlık Divanınca Cevaplandırılmaması Kararlaştırılan Başkandan Sorular

1.4. 4'ÜNCÜ YASAMA YILI

Sözlü Soru Önergeleri

4'üncü Yasama Yılı'nda milletvekilleri tarafından toplam 893 sözlü soru yöneltildi. Bu sorulardan 13'ü cevaplandırıldı, 9'u önerge sahipleri tarafından geri alındı. 740 sözlü soru önergesi işlemde olup gündeme girecektir. Önceki Yasama Yıllarında verilenlerin de aralarında bulunduğu 346 sözlü soru gündemde bulunmaktadır.

Gelen	902
Cevaplanan	15
Geri Alınan	12
Gündemde (Hükümsüz)	874
Gündeme Girmeden Geri Alınan	1

Yazılı Soru Önergeleri

4'üncü Yasama Yılı'nda verilen yazılı soru önergesi sayısı 10085'tir. Bu sorulardan 5840'ı cevaplandırılmıştır. 4230 soru önergesi ise süresi içinde cevaplandırılmadığından Gelen Kağıtlar Listesinde yayımlanmıştır. Yazılı soru önergelerinden 5'i işleme girmeden, 10'u da işleme girdikten sonra geri alındı.

Yazılı Soru

Gelen	10085
Cevaplanan	5840
Gelen Kağıtlar Listesine Girmeden Geri Alınan	5
Geri Alınan	10
İade	-
Süresi İçinde Cevaplanmadığından Gelen Kağıtlar Listesinde Yayımlanan	4230
İşlemde (Hükümsüz)	

x- Başkanlık Divanınca Cevaplandırılmaması Kararlaştırılan Başkandan Sorular

1.5. 5'İNCİ YASAMA YILI

Sözlü Soru Önergeleri

5'inci yasama Yılı'nda 115 sözlü soru önergesi verilmiştir. Bu önergelerden 1'i önerge sahibi tarafından geri alınmıştır. Bu Yasama Yılı'nda önceki yasama yıllarında verilen 3 soru cevaplandırılmış, 3 soru da yazılıya çevrilmiştir.

Gelen	115
Geri Alınan	1
Gündemde (Hükümsüz)	111

Yazılı Soru Önergeleri

5'inci yasama Yılı'nda 5075 yazılı soru önergesi verilmiştir. Bu önergelerden 2078'i cevaplandırılmış, 2095'i süresi içinde cevaplandırılmadığından Gelen Kağıtlar Listesinde ilan edilmiştir. Yazılı soru önergelerinden 5'i sahipleri tarafından geri alınmıştır. 897'si ise işlemdedir.

Yazılı Soru

Gelen	5075
Cevaplanan	2078
Gelen Kağıtlar Listesine Girmeden Geri Alınan	
Geri Alınan	5
İade	
Süresi İçinde Cevaplanmadığından Gelen Kağıtlar Listesinde Yayımlanan	2095
İşlemde (Hükümsüz)	897

x- Başkanlık Divanınca Cevaplandırılmaması Kararlaştırılan Başkandan Sorular

1.6. 22'NCİ DÖNEMDE VERİLEN SORU ÖNERGELERİNE İLİŞKİN TOPLAM DEĞERLER

22'nci Dönemde toplam 2590 sözlü soru önergesi verilmiştir. Bu sorulardan 981'i cevaplandırılmış, 272'si önerge sahipleri tarafından geri alınmış, 10'u İçtüzük hükümlerine uygun olmadığından iade edilmiş, 139'u üç birleşim içinde cevaplandırılmadığından yazılı soruya çevrilmiştir. 1177'si ise, yasama dönemi içinde cevaplandırılmadığından hükümsüz kalmıştır.[2]

Sözlü Soru Önergeleri

Gelen	2590
Cevaplanan	981
Geri Alınan	272
Hükümsüz	1177
Gündeme Girecek	-
Gündeme Girmeden geri alınan	11
İade	10
Yazılıya Çevrilen	139

22'nci Dönemde toplam 22994 yazılı soru önergesi verilmiştir. Bu sorulardan 14394'ü cevaplandırılmış, 7585'inin süresi içinde cevaplandırılmadığı Gelen Kağıtlar Listesinde ilan edilmiştir. Yazılı soru önergelerinden 10'u işleme girmeden, 30'u ise işleme girdikten sonra önerge sahipleri tarafından geri alınırken; 67'si İçtüzük hükümlerine uygun olmadığından iade edilmiştir. 908'i ise hükümsüz kalmıştır.[3]

---

[2] *"Hükümsüz Sayılan ve Sayılmayan İşler Listesi,"* ***TBMM Tutanak Dergisi****, Dönem:23, Yasama Yılı:1, Cilt:1, Birleşim:1, 4.8.2007, s. 5.*

[3] *"Hükümsüz Sayılan ve Sayılmayan İşler Listesi," s. 5.*

Yazılı Soru Önergeleri

Gelen	22994
Cevaplanan	14394
Gelen Kağıtlar Listesine Girmeden Geri Alınan	10
Geri Alınan	30
İade	67
Süresi İçinde Cevaplanmadığından Gelen Kağıtlar Listesinde Yayımlanan	7585
Hükümsüz	908

Muhataplarına Göre Yazılı ve Sözlü Soru Önergeleri

Muhatap	Sözlü Önergeler	Yazılı Önergeler
TBMM Başkanı	7	186
Başbakan	220	3356
Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Abdullatif Şener	31	398
Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Abdullah Gül	87	439
Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Mehmet Ali Şahin	32	450
Devlet Bakanı Beşir Atalay	26	377
Devlet Bakanı Mehmet Aydın	19	205
Devlet Bakanı Ali Babacan	48	309
Devlet Bakanı Kürşad Tüzmen	15	240
Devlet Bakanı Nimet Çubukçu	9	264
Milli Savunma Bakanı Mehmet Vecdi Gönül	5	129
Maliye Bakanı Kemal Unakıtan	125	1045
Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik	119	1675
Bayındırlık Bakanı Faruk Nafiz Özak	23	955

Sağlık Bakanı Recep Akdağ	145	1700
Tarım Bakanı Mehmet Mehdi Eker	31	634
Çalışma Bakanı Murat Başesgioğlu	87	454
Sanayi ve Ticaret Bakanı Ali Coşkun	48	365
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı M. Hilmi Güler	150	961
Kültür Bakanı Atilla Koç	26	607
Çevre ve Orman Bakanı Osman Pepe	63	607
Ulaştırma Bakanı İsmet Yılmaz		3
İçişleri Bakanı Osman Güneş		249
Adalet Bakanı Fahri Kasırga		2

En Çok Yazılı Soru Önergesi Veren Milletvekilleri

22'nci Dönemde hem sözlü hem de yazılı soru önergesi verme rekoru Ardahan Milletvekili Ensar Öğüt'e ait oldu. Bu dönemde verilen yazılı soru önergelerinin üçte birinden fazlası iki milletvekili tarafından verildi: Ensar Öğüt ve Kemal Demirel. Verdikleri yazılı soru önergelerinin çokluğuyla öne çıkan bazı milletvekilleri şunlar:

Milletvekili	Partisi	İli	Yazılı Soru
Atilla Başoğlu	AK Parti	Adana	444
Atilla Kart	CHP	Konya	471
Nail Kamacı	CHP	Antalya	476
Feridun Fikret Baloğlu	CHP	Antalya	558
Ümmet Kandoğan	Bağımsız	Denizli	663
Mesut Değer	CHP	Diyarbakır	760
Emin Şirin	GENÇ Parti	İstanbul	1024
Kemal Demirel	CHP	Bursa	3009
Ensar Öğüt	CHP	Ardahan	5201

İKİNCİ BÖLÜM
II. GENEL GÖRÜŞME ÖNERGELERİ[4]

2.1. 22'NCİ DÖNEM 1'İNCİ YASAMA YILI

1' inci Yasama Yılı'nda 3 adet Genel Görüşme Önergesi verildi. Genel Görüşme Önergelerinden 1 adedi kabul edilerek görüşme yapıldı. (8/2) Esas Numaralı, Hükümet adına Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın Türkiye ve Avrupa Birliği arasındaki ilişkiler konusunda verdiği Genel Görüşme Önergesi, Genel Kurulun 20 Mayıs 2003 tarihli 81'inci birleşiminde okundu. 23 Mayıs tarihli 84'üncü birleşimde önerge kabul edildi. 29 Mayıs'ta, 87'nci birleşimde de Önergenin Genel Görüşmesi yapıldı.

GENEL GÖRÜŞME	1'İNCİ YASAMA YILI
Gelen	3
Kabul Edilen	1
Reddedilen	1
Hükümsüz	1

(8/2) Esas Numaralı Hükümet adına Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın, Türkiye ve Avrupa Birliği arasındaki ilişkiler konusundaki Genel Görüşme Önergesinin ön görüşmeleri, 23.5.2003 tarihli 84'üncü Birleşimde yapılmıştır. Genel Görüşme ise 29.5.2007 tarihinde yapıldı.

Genel Görüşme Önergesi üzerinde Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına söz alan Grup Başkanvekili Eyüp Fatsa, Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerinin tarihi gelişimini ele aldıktan sonra, Türkiye'nin Birliğe üye olmadan gümrük birliği anlaşması yapan tek ülke olduğunu, Birliğin bu konudaki yükümlülüklerine sadık kalmadığını belirtti. AK Parti iktidarının Kopenhag siyasi kriterlerinin karşılanması için önemli adımlar attığını, bunun aday ülke olma statüsüne dönük somut bir perspektifin doğmasını sağladığını söyledi. Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğinin Türkiye ve Yunanistan arasındaki problemlerin çözümünü kolaylaştıracağını ve Avrupa'da istikrar ve barışa katkıda bulunacağını belirten Fatsa, bunun medeniyetler arası diyaloğa da önemli katkılar sağlayacağını ileri sürdü. Ulusal Program ve Katılım Ortaklığı Belgesinin örtüşmesine dönük atılan adımları özetledi.[5]

---

[4] *Bu bölümdeki veriler, Türkiye Büyük Millet Meclisi Kanunlar ve Kararlar Müdürlüğü Denetim Bürosu verilerinden alınmıştır.*

[5] ***TBMM Tutanak Dergisi**, C:16, B:87, 29.5.2003, ss. 16-22.*

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, İstanbul Milletvekili Onur Öymen söz aldı. Öymen, Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerinin Mecliste ele alınmasının önemine temas etti. Genel Görüşmenin amacının CHP'yi ikna etmek olamayacağını, bu konuda kendilerinin desteğinin zaten var olduğunu belirtti. Bunun yerine hükümetin, uyum yasalarını gündeme taşımasının daha yerinde olacağını ve bu konunun iç politika malzemesi olarak düşünülebilecek bir konu olmadığını söyledi. Önergenin zamanlamasını yadırgadıklarını belirten Öymen, Avrupa Birliği hedefini paylaştıklarını açıkladı. Kıbrıs Rum Kesiminin Avrupa Birliği üyeliğine alınmasına ilişkin kararı şiddetle eleştiren Öymen, İlerleme Raporunu etkilemek açısından altıncı uyum paketinin geciktirilmemesi gerektiğini vurguladı. Paketin kapsamıyla ilgili şüphelerini dile getiren Öymen, yasal düzenlemeler kadar uygulamanın da önemine işaret etti. TSK'nın yıpratılmaması ve yerel dillerde radyo-TV yayını konusunun istismar edilmemesi gerektiğini söyleyen Öymen, AB ile yaşanan sıkıntıların önemli bir kısmının Türkiye'den değil AB'den kaynaklandığını ileri sürdü.[6]

Önerge üzerinde Hükümet adına söz alan Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Avrupa Birliğine üyelik yolunda önemli bir dönemeçte bulunduğumuzu belirtti. Önergenin, Meclisi ve kamuoyunu bu konuda bilgilendirmeye dönük olduğunu belirten Erdoğan, Aralık 2004 tarihli AB zirvesine kadar müzakere tarihi alma yolunda önemli mesafeler alınacağını, bu amaçla çok ciddi çalışmalar yaptıklarını söyledi. TSK'ya karşı hiçbir adım ya da niyetin olamayacağını belirten Erdoğan, TSK'nın modernleşmenin en önemli taşıyıcılarından biri olduğunu, askerlerimizin de "Mehmetçik" diye anıldığını belirtti. Altıncı uyum paketiyle Kopenhag siyasi kriterlerinin büyük ölçüde karşılanmış olacağını ve Aralık 2004 tarihinde Türkiye'nin üyelik müzakereleri için tarih almasının önünde hiçbir engel kalmayacağını ileri süren Erdoğan, Avrupa Birliğine üyelik sürecine ilişkin gayretleri, taviz ve teslimiyet olarak nitelemenin yanlış olduğunu iddia etti. Türkiye'nin AB'ye üyeliğinin Türkiye ve dünya barışına önemli katkılar sağlayacağını, Batı ve Müslüman dünya arasındaki önyargıları azaltacağını ve Avrupa Birliği dışında kalacak bir Türkiye'nin doğuracağı maliyetin herkes için kabul edilemez olduğunu belirtti ve Avrupa Birliği üyeliğinin çağdaş uygarlığa iletecek en önemli araç olduğunu söyledi.[7]

Daha sonra şahısları adına AK Parti Tekirdağ Milletvekili Tevfik Ziyaeddin Akbulut[8] ve CHP İstanbul Milletvekili Şükrü Mustafa Elekdağ[9] söz alarak görüşlerini açıkladılar.

---

[6] ***TBMM Tutanak Dergisi**, C:16, B:87, 29.5.2003, ss. 23-30.*
[7] ***TBMM Tutanak Dergisi**, C:16, B:87, 29.5.2003, ss. 31-37.*
[8] ***TBMM Tutanak Dergisi**, C:16, B:87, 29.5.2003, ss. 37-39.*
[9] ***TBMM Tutanak Dergisi**, C:16, B:87, 29.5.2003, ss.39-42.*

2.2. 2'NCİ YASAMA YILI

22'nci Dönem 2'nci Yasama Yılı'nda, 1 adet Genel Görüşme Önergesi, 1'inci Yasama Yılı'ndan intikal etti. Bu Yasama Yılı'nda 13 adet Genel Görüşme Önergesi verildi. 3 adet Genel Görüşme Önergesi görüşülerek reddedildi. 10 adet Genel Görüşme Önergesi ise gündemde yerini aldı.

GENEL GÖRÜŞME	2'nci Yasama Yılı
Gelen	13
Reddedilen	3
Hükümsüz	10

2.3. 3'ÜNCÜ YASAMA YILI

3'üncü Yasama Yılı'nda, 10 adet Genel Görüşme Önergesi 2'nci Yasama Yılı'ndan intikal etti. 7 adet Genel Görüşme Önergesi verildi. 5 adet Genel Görüşme Önergesi görüşülerek reddedildi. 2 adet Genel Görüşme Önergesi ise gündemde yerini aldı.

GENEL GÖRÜŞME	3'üncü Yasama Yılı
Gelen	7
Reddedilen	5
Hükümsüz	2

2.4. 4'ÜNCÜ YASAMA YILI

4'üncü Yasama Yılı'nda 10 adet Genel Görüşme Önergesi verildi. Bu önergelerin ikisi reddedildi.

GENEL GÖRÜŞME	4'üncü Yasama Yılı
Gelen	10
Reddedilen	2
Hükümsüz	8
İşlemde	10

2.5. 5'İNCİ YASAMA YILI

5'inci Yasama Yılı'nda 4 Genel Görüşme Önergesi verildi. Bu önergelerden 2'si kabul edilerek genel görüşmesi yapıldı.

GENEL GÖRÜŞME	5'inci yasama Yılı
Gelen	4
Kabul Edilen	2
Hükümsüz	2
İşlemde	4

5'inci yasama yılında iki Genel Görüşme Önergesinin birleştirilerek görüşülmesi kabul edildi. Bu önergeler şunlardır:

1) Ankara Milletvekili Faruk Koca ve 28 Milletvekilinin, Irak'taki gelişmeler ile ülkemizin ve uluslararası toplumun bu ülkenin sorunlarının çözümüne yapabileceği katkılar konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/36) (Başkanlığa geliş tarihi: 15/1/2007);

2) Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Grup Başkanı Antalya Milletvekili Deniz Baykal ve Grup Başkanvekilleri, İstanbul Milletvekili Ali Topuz, İzmir Milletvekili K. Kemal Anadol ve Samsun Milletvekili Haluk Koç'un, bölücü terör örgütünün Kuzey Irak'taki faaliyetleri ve Kerkük'ün durumu başta olmak üzere Irak'taki son gelişmeler konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/37) (Başkanlığa geliş tarihi: 16/1/2007). Genel Kurul'un 23 Ocak 2007 tarihli 53 üncü birleşiminde görüşülen önergeler, Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Abdullah Gül'ün, Irak'la ilgili gelişmeleri ve içinde bulunduğu durumu ele almak üzere verilen Genel Görüşme Önergelerinin İçtüzüğün 70'inci maddesine göre, kapalı oturumda görüşülmesine dair önergesinin kabul edilmesi üzerine, kapalı oturumda ele alındı.[10]

2.6. 22'NCİ DÖNEMDE VERİLEN GENEL GÖRÜŞME ÖNERGELERİNE İLİŞKİN TOPLAM DEĞERLER

22'nci Dönemde 37 Genel Görüşme Önergesi verilmiştir. Bunlardan 3'ü kabul edilerek genel görüşmesi yapılmış, 11'i reddedilmiş olup, 23'ü hükümsüz kalmıştır.[11]

GENEL GÖRÜŞME	22'NCİ DÖNEM TOPLAMI
Gelen	37
Kabul Edilen	3
Reddedilen	11
Hükümsüz	23

[10] ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:145, B:53, 23.1.2007, ss.52-53.*

[11] *"Hükümsüz Sayılan ve Sayılmayan İşler Listesi," **TBMM Tutanak Dergisi**, Dönem:23, Yasama Yılı:1, Cilt:1, Birleşim:1, 4.8.2007, s.5.*

2.6.1. 22'NCİ YASAMA DÖNEMİNDE VERİLEN GENEL GÖRÜŞME ÖNERGELERİ

Esas No (8/)	Özeti	Okunduğu Birleşim	Durumu
1	Ankara Milletvekili Yakup Kepenek ve 66 Milletvekilinin, kamu yönetimindeki atamalar konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/1) (Başkanlığa geliş tarihi: 8.4.2003)	10/4/2003 B:65	Genel Görüşme açılması REDDEDİLDİ 20/5/2003 B:81
2	Hükümet adına Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın, Türkiye ve Avrupa Birliği arasındaki ilişkiler konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/2) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.5.2003)	20/5/2003 B:81	Kabul edildi 23/5/2003 B:84 Genel Görüşmesi yapıldı 29/5/2003 B:87
3	Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Grup Başkanvekilleri. ABD askerlerinin Kuzey Irak'ta bir grup Türk Silahlı Kuvvetleri personelini gözaltına alması olayında Hükümetin yürüttüğü politika konusunda	8/7/2003 B:103	Hükümsüz
4	Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Grup Başkanvekilleri, İstanbul Milletvekili Ali Topuz, İzmir Milletvekili K. Kemal Anadol ve Samsun Milletvekili Haluk Koç'un, Hükümetin Irak politikasıyla ilgili Anayasanın 92 nci maddesi gereğince talepleri ve sonuçları konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/4) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.11.2003)	13/11/2003 B:18	Hükümsüz

5	Ankara Milletvekili Yakup Kepenek ve 23 Milletvekilinin, Başbakanlık Müsteşarının bazı görüş ve uygulamaları konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/5) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.1.2003)	22/1/2004 B:46	Hükümsüz
6	Ankara Milletvekili Yakup Kepenek ve 22 Milletvekilinin, kamudaki araştırma ve geliştirme birimleri ve faaliyetleri konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/6) (Başkanlığa geliş tarihi: 29.1.2004)	10/2/2004 B:50	Hükümsüz
7	Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Grup Başkanvekilleri İzmir Milletvekili K. Kemal Anadol ve İstanbul Milletvekili Ali Topuz'un, Kıbrıs konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/7) (Başkanlığa geliş tarihi: 9.2.2004)	10/2/2004 B:50	Genel Görüşme açılması REDDEDİLDİ 17/2/2004 B:53
8	Ankara Milletvekili Yakup Kepenek ve 22 Milletvekilinin, ABD ile ekonomik ilişkiler alanındaki bazı konular hakkında Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/8) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.2.2004)	17/2/2004 B:53	Hükümsüz
9	İstanbul Milletvekili Birgen Keleş ve 22 Milletvekilinin, TÜPRAŞ'ın özelleştirilmesi konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/9) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.2.2004)	17/2/2004 B:53	Hükümsüz

10	Ankara Milletvekili Yakup Kepenek ve 44 Milletvekilinin, 2004 Yılı Özelleştirme Programı konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/10) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.2.2004)	24/2/2004 B:56	Hükümsüz
11	CHP Grubu adına Grup Başkanvekilleri, İstanbul Milletvekili Ali Topuz, İzmir Milletvekili K. Kemal Anadol ve Samsun Milletvekili Haluk Koç'un, bilgilenme hakkı ve basının sorunları konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/11) (Başkanlığa geliş tarihi: 4.3.2004)	31.3.2004 B. 67	Hükümsüz
12	Ankara Milletvekili Yakup Kepenek ve 23 Milletvekilinin, TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi Başkanının istifası konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/12) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.4.2004)	14.4.2004 B. 73	Hükümsüz
13	İzmir Milletvekili Vezir Akdemir ve 20 Milletvekilinin, ekonomik krizden etkilenen gençlerimizin sorunları konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/13) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.04.2004)	27.4.2004 B. 80	Hükümsüz
14	CHP Grubu adına Grup Başkanvekilleri, Samsun Milletvekili Haluk Koç, İzmir Milletvekili K. Kemal Anadol ve İstanbul Milletvekili Ali Topuz'un, Irak halkına yöneltilen şiddet ve Türkiye'nin Irak politikası konularında Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/14) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.5.2004)	18.05.2004	Genel Görüşme açılması REDDEDİLDİ 25.06.2004 B.92 8/15 ile birlikte GÖRÜŞÜLDÜ

15	Kayseri Milletvekili Taner Yıldız ve 21 Milletvekilinin, Irak halkına yöneltilen şiddet ve işkence olaylarının ulusal ve uluslararası düzeydeki yansımaları konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/15) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.5.2004)	18.05.2004	Genel Görüşme açılması REDDEDİLDİ 8/14 ile birlikte GÖRÜŞÜLDÜ 25.06.2004 B.92
16	Ardahan Milletvekili Ensar Öğüt ve 22 Milletvekilinin, tarımsal destekleme politikalarının amaç ve ilkeleri ile tarımsal sorunların tespit edilmesi ve alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/16) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.6.2004)	26.6.2004 B. 106	Hükümsüz
17	Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, Grup Başkanvekilleri, İstanbul Milletvekili Ali Topuz, İzmir Milletvekili K. Kemal Anadol ve Samsun Milletvekili Haluk Koç'un, Avrupa Birliği Komisyonu Raporu ışığında Türkiye ile AB arasında üyelik müzakerelerinin başlaması ile ilgili olarak alınacak karardan önce Türkiye'nin izleyeceği tutum konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/17) (Başkanlığa geliş tarihi: 1.12.2004)	2.12.2004 B. 25	Genel Görüşme açılması REDDEDİLDİ 13.12.2004 B.31 8/18 ile birlikte görüşüldü
18	Düzce Milletvekili Yaşar Yakış ve 22 Milletvekilinin, Avrupa Birliği Komisyonu Raporu ışığında Türkiye ile AB arasında üyelik müzakerelerinin başlaması ile ilgili olarak alınacak karardan önce Türkiye'nin izleyeceği tutum konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/18) (Başkanlığa geliş tarihi:10.12.2004)	13.12.2004 B. 31	Genel Görüşme açılması REDDEDİLDİ 13.12.2004 B.31 8/17 ile birlikte görüşüldü

19	Aksaray Milletvekili Ramazan Toprak ve 31 Milletvekilinin, Türkler ile Ermeniler arasındaki tarihsel ilişkilerin objektif veriler ve tarafsızlık ölçüleri içerisinde ele alınarak bir milli politika oluşturulması konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/19) (Başkanlığa geliş tarihi: 2.3.2005)	09.03.2005 B.68	Genel Görüşme yapıldı REDDEDİLDİ (8/20 ile birlikte) 13.4.2005-B.83
20	Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, Grup Başkanvekilleri İstanbul Milletvekili Ali Topuz, İzmir Milletvekili K. Kemal Anadol ve Samsun Milletvekili Haluk Koç'un, Ermeni soykırımı iddialarına karşı gerçeklerin ortaya çıkarılması konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/20) (Başkanlığa geliş tarihi: 8.4.2005)	12.4.2005	Genel Görüşme yapıldı REDDEDİLDİ (8/19 ile birlikte) 13.4.2005-B.83
21	Cumhuriyet Halk Partisi Grubu Adına, Grup Başkanvekilleri İzmir Milletvekili K. Kemal Anadol, İstanbul Milletvekili Ali Topuz ve Samsun Milletvekili Haluk Koç'un, Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.'nin özelleştirilme süreci konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/21) (Başkanlığa geliş tarihi: 2.5.2005)	2.5.2005	Hükümsüz
22	Cumhuriyet Halk Partisi Grubu Adına, Grup Başkanvekilleri İstanbul Milletvekili Ali Topuz, İzmir Milletvekili K. Kemal Anadol ve Samsun Milletvekili Haluk Koç'un, Avrupa Birliği müzakerelerine başlamadan önce imzalanacak uyum protokolü konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/22) (Başkanlığa geliş tarihi: 20/6/2005)	21.06.2005 B. 114	Hükümsüz

23	Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, Grup Başkanı Antalya Milletvekili Deniz Baykal ile Grup Başkanvekilleri İstanbul Milletvekili Ali Topuz, İzmir Milletvekili K. Kemal Anadol ve Samsun Milletvekili Haluk Koç'un, son zamanlarda yaşanan terör olayları ve bu süreçte Türkiye'nin sürüklenmeye çalışıldığı tehlikeli çatışma ortamı konusunda Anayasa'nın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103'üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/23) (Başkanlığa geliş tarihi:15.9.2005)	19.9.2005 B. 127 (Olağanüstü)	Genel Görüşme açılması REDDEDİLDİ 19.9.2005 B. 127 (Olağanüstü)
24	Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, Grup Başkanvekilleri İstanbul Milletvekili Ali Topuz, İzmir Milletvekili K. Kemal Anadol ve Samsun Milletvekili Haluk Koç'un, Batılı bazı gazetelerde İslam'a ve Peygamberine karşı saygısız ve suçlayıcı içerikli karikatürlerin yayımlanması ve gösterilen tepkiler konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/24) (Başkanlığa geliş tarihi: 9/2/2006)	14.2.2006 B. 62	Hükümsüz
25	Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, Grup Başkanvekilleri İzmir Milletvekili K. Kemal Anadol, İstanbul Milletvekili Ali Topuz ve Samsun Milletvekili Haluk Koç'un, uygulanan ekonomi politikalarının esnaf ve sanatkarlara olumsuz etkileri konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103'üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/25) (Başkanlığa geliş tarihi: 22/3/2006)	23.3.2006 B. 79	Hükümsüz

26	Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, Grup Başkanvekilleri İzmir Milletvekili K. Kemal Anadol, İstanbul Milletvekili Ali Topuz ve Samsun Milletvekili Haluk Koç'un Suriye ve Irak sınırlarındaki arazilerin mayınlardan temizlenmesi ve kullanımı konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/26) (Başkanlığa geliş tarihi: 23/3/2006)	28.3.2006 B. 80	Hükümsüz
27	Anavatan Partisi Grubu adına, Grup Başkanvekilleri Gaziantep Milletvekili Ömer Abuşoğlu ve Malatya Milletvekili Süleyman Sarıbaş'ın, başta ayrılıkçı terör olmak üzere, terör olaylarının sebepleri, terörle mücadele ve çözüm önerileri konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103'üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/27) (Başkanlığa geliş tarihi: 2/5/2006)	3.5.2006 B. 97	Hükümsüz
28	Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, Grup Başkanvekilleri İzmir Milletvekili K. Kemal Anadol, İstanbul Milletvekili Ali Topuz ve Samsun Milletvekili Haluk Koç'un, Batı Trakya Türk azınlığının içinde bulunduğu durum konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/28) (Başkanlığa geliş tarihi: 5/5/2006)	9.5.2006 B. 99	Genel Görüşme açılması REDDEDİLDİ 9.1.2007 B.47 (8/33 ile Birleşik) E-119
29	Yalova Milletvekili Muharrem İnce ve 40 Milletvekilinin okullarda yaşanan şiddet olayları ile alınan ve alınabilecek önlemler konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/29) (Başkanlığa geliş tarihi: 1/6/2006)	6.6.2006 B. 111	Hükümsüz

30	Yalova Milletvekili Muharrem İnce ve 32 Milletvekilinin Milli Eğitim Bakanlığı çalışanlarının sorunları konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/30) (Başkanlığa geliş tarihi: 9/6/2006)	14.6.2006 B. 115	Hükümsüz
31	Anavatan Partisi Grubu adına Grup Başkanvekilleri Gaziantep Milletvekili Ömer Abuşoğlu ve Malatya Milletvekili Süleyman Sarıbaş'ın, AB üyelik sürecinde yürütülen müzakereler ve AB ile ilişkiler konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103'üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/31) (Başkanlığa geliş tarihi: 27/6/2006)	30.6.2006 B. 123	Hükümsüz
32	Anavatan Partisi Grubu adına Grup Başkanvekilleri Gaziantep Milletvekili Ömer Abuşoğlu ve Malatya Milletvekili Süleyman Sarıbaş'ın, asayiş olaylarındaki artış ve alınması gereken önlemler konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103'üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/32) (Başkanlığa geliş tarihi: 27/6/2006)	30.6.2006 B. 123	Hükümsüz
33	İstanbul Milletvekili İnci Özdemir ve 32 Milletvekilinin Batı Trakya'daki Türk azınlığın sorunları ile AB Uyum Komisyonu Heyetinin bölgedeki temas ve incelemeleri konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103'üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/33) (Başkanlığa geliş tarihi: 29/6/2006)	30.6.2006 B. 123	Genel Görüşme açılması REDDEDİLDİ 9.1.2007 B.47 (8/28 ile Birleşik) E-119

34	Ordu Milletvekili İdris Sami Tandoğdu ve 24 Milletvekilinin, fındıktaki fiyat politikası konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103'üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/34) (Başkanlığa geliş tarihi: 21/9/2006)	5.10.2006 B. 4	Hükümsüz
35	Anavatan Partisi Grubu adına, Grup Başkanvekilleri Gaziantep Milletvekili Ömer Abuşoğlu ve Malatya Milletvekili Süleyman Sarıbaş'ın sel felaketlerinin yol açtığı zararlar ve alınması gereken önlemler konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103'üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/35) (Başkanlığa geliş tarihi: 9/11/2006)	14.11.2006 B. 18	Hükümsüz
36	Ankara Milletvekili Faruk Koca ve 28 Milletvekilinin, Irak'taki gelişmeler ile ülkemizin ve uluslararası toplumun bu ülkenin sorunlarının çözümüne yapabileceği katkılar konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103'üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/36) (Başkanlığa geliş tarihi: 15/1/2007)	16.1.2007 B. 50	Kabul edildi 18.1.2007 B:52 Genel Görüşmesi yapıldı Kapalı Oturum 23/1/2007 B:53 (8/7) ile birlikte E-112
37	Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Grup Başkanı Antalya Milletvekili Deniz Baykal ve Grup Başkanvekilleri, İstanbul Milletvekili Ali Topuz, İzmir Milletvekili K. Kemal Anadol ve Samsun Milletvekili Haluk Koç'un, bölücü terör örgütünün Kuzey Irak'taki faaliyetleri ve Kerkük'ün durumu başta olmak üzere Irak'taki son gelişmeler konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103'üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/37) (Başkanlığa geliş tarihi: 16/1/2007)	16.1.2007 B. 50	Kabul edildi 18.1.2007 B:52 Kapalı Oturum Genel Görüşmesi yapıldı 23/1/2007 B:53 (8/36) ile birlikte E-112

2.6.2. HÜKÜMSÜZ SAYILAN GENEL GÖRÜŞME ÖNERGELERİ

Esas No.	Özeti
8/3	Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Grup Başkanvekilleri İzmir Milletvekili Oğuz Oyan, Mersin Milletvekili Mustafa Özyürek ve Samsun Milletvekili Haluk Koç'un, ABD askerlerinin Kuzey Irak'ta bir grup Türk Silahlı Kuvvetleri personelini gözaltına alması olayında Hükümetin yürüttüğü politika konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi
8/4	Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Grup Başkanvekilleri, İstanbul Milletvekili Ali Topuz, İzmir Milletvekili K. Kemal Anadol ve Samsun Milletvekili Haluk Koç'un, Hükümetin Irak politikasıyla ilgili Anayasanın 92 nci maddesi gereğince talepleri ve sonuçları konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi
8/5	Ankara Milletvekili Yakup Kepenek ve 23 Milletvekilinin, Başbakanlık Müsteşarının bazı görüş ve uygulamaları konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi
8/6	Ankara Milletvekili Yakup Kepenek ve 22 Milletvekilinin, kamudaki araştırma ve geliştirme birimleri ve faaliyetleri konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi
8/8	Ankara Milletvekili Yakup Kepenek ve 22 Milletvekilinin, ABD ile ekonomik ilişkiler alanındaki bazı konular hakkında Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi
8/9	İstanbul Milletvekili Birgen Keleş ve 22 Milletvekilinin, TÜPRAŞ'ın özelleştirilmesi konusunda Anayasanın 98' inci, İçtüzüğün 102 ve 103'üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi
8/10	Ankara Milletvekili Yakup Kepenek ve 44 Milletvekilinin, 2004 Yılı Özelleştirme Programı konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103'üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi
8/11	CHP Grubu adına Grup Başkanvekilleri, İstanbul Milletvekili Ali Topuz, İzmir Milletvekili K.Kemal Anadol ve Samsun Milletvekili Haluk Koç'un, bilgilenme hakkı ve basının sorunları konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103'üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi

8/12	Ankara Milletvekili Yakup Kepenek ve 23 Milletvekilinin, TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi Başkanının istifası konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103'üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi
8/13	İzmir Milletvekili Vezir Akdemir ve 20 Milletvekilinin, ekonomik krizden etkilenen gençlerimizin sorunları konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103'üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi
8/16	Ardahan Milletvekili Ensar Öğüt ve 22 Milletvekilinin, tarımsal destekleme politikalarının amaç ve ilkeleri ile tarımsal sorunların tespit edilmesi ve alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98' inci, İçtüzüğün 102 ve 103'üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi
8/21	Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, Grup Başkanvekilleri İzmir Milletvekili K. Kemal Anadol, İstanbul Milletvekili Ali Topuz ve Samsun Milletvekili Haluk Koç'un, Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.'nin özelleştirilme süreci konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103'üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi
8/22	Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, Grup Başkanvekilleri İstanbul Milletvekili Ali Topuz, İzmir Milletvekili K. Kemal Anadol ve Samsun Milletvekili Haluk Koç'un, Avrupa Birliği müzakerelerine başlamadan önce imzalanacak uyum protokolü konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103'üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi
8/25	Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, Grup Başkanvekilleri İzmir Milletvekili K. Kemal Anadol, İstanbul Milletvekili Ali Topuz ve Samsun Milletvekili Haluk Koç'un, uygulanan ekonomi politikalarının esnaf ve sanatkarlara olumsuz etkileri konusunda Anayasanın 98' inci, İçtüzüğün 102 ve 103'üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi
8/26	Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, Grup Başkanvekilleri İzmir Milletvekili K. Kemal Anadol, İstanbul Milletvekili Ali Topuz ve Samsun Milletvekili Haluk Koç'un Suriye ve Irak sınırlarındaki arazilerin mayınlardan temizlenmesi ve kullanımı konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103'üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi

8/27	Anavatan Partisi Grubu adına, Grup Başkanvekilleri Gaziantep Milletvekili Ömer Abuşoğlu ve Malatya Milletvekili Süleyman Sarıbaş'ın, başta ayrılıkçı terör olmak üzere, terör olaylarının sebepleri, terörle mücadele ve çözüm önerileri konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103'üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi
8/29	Yalova Milletvekili Muharrem İnce ve 40 Milletvekilinin, okullarda yaşanan şiddet olayları ile alınan ve alınabilecek önlemler konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103'üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi
8/30	Yalova Milletvekili Muharrem İnce ve 32 Milletvekilinin Milli Eğitim Bakanlığı çalışanlarının sorunları konusunda Anayasanın 98' inci, İçtüzüğün 102 ve 103' üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi
8/31	Anavatan Partisi Grubu adına Grup Başkanvekilleri Gaziantep Milletvekili Ömer Abuşoğlu ve Malatya Milletvekili Süleyman Sarıbaş'ın, AB üyelik sürecinde yürütülen müzakereler ve AB ile ilişkiler konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103'üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi
8/32	Anavatan Partisi Grubu adına Grup Başkanvekilleri Gaziantep Milletvekili Ömer Abuşoğlu ve Malatya Milletvekili Süleyman Sarıbaş'ın, asayiş olaylarındaki artış ve alınması gereken önlemler konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103'üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi
8/34	Ordu Milletvekili İdris Sami Tandoğdu ve 24 Milletvekilinin, fındıktaki fiyat politikası konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103'üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi
8/35	Anavatan Partisi Grubu adına, Grup Başkanvekilleri Gaziantep Milletvekili Ömer Abuşoğlu ve Malatya Milletvekili Süleyman Sarıbaş'ın, sel felaketlerinin yol açtığı zararlar ve alınması gereken önlemler konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 102 ve 103'üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

III. 22'NCİ DÖNEMDE VERİLEN GENSORU ÖNERGELERİ[12]

2'nci Yasama Yılı'nda 1, 3'üncü Yasama Yılı'nda 1, 4'üncü Yasama yılında 3, 5'inci Yasama Yılı'nda da 3 olmak üzere, toplam 8 gensoru önergesi verildi. Gensoru önergelerinin tamamının Gündeme alınması Meclis Genel Kurulu tarafından reddedildi.[13]

Esas No (11/)	Dönem	Özeti	Kim Hakkında	Durumu
1	222/2	Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanı ve Antalya Milletvekili Deniz Baykal ve 32 milletvekilinin, 22 Temmuz 2004 tarihinde Pamukova'da meydana gelen ve 38 yurttaşımızın yaşamlarını yitirmesiyle sonuçlanan kazaya sebep olan "Hızlandırılmış Tren" olarak adlandırılan uygulamayı mevcut alt yapı eksiklikleri tamamlanmadan başlattığı iddiasıyla (Başkanlığa geliş tarihi: 28.7.2004) (Dağıtma tarihi: 4.8.2004)	Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım hakkında	- Dağıtım Tarihi: 4.8.2004 - Gelen Kağıt: 4.8.2004 G.K.172 -Gündeme Alınması REDDEDİLDİ 4.8.2004 – B.118 (Olağanüstü) K. 171 R. 320 Ç. 1 Top. 492
2	22/3	Ankara Milletvekili Eşref Erdem ve 23 milletvekilinin, sorumluluğunun gereğini yapmadığı, yetkilerini aştığı, Hazineyi zarara uğrattığı ve görevini ihmal ettiği iddiasıyla (Başkanlığa Geliş Tarihi: 6.5.2005) (Dağıtma Tarihi: 9.5.2005)	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Hilmi Güler hakkında	- Dağıtım Tarihi: 9.5.2005 - Gelen Kağıt: 9.5.2005 G.K.132 - Gündeme Alınması REDDEDİLDİ 27.5.2005 – B.100 (İşaret oyla)

[12] *Bu bölümdeki veriler* ***Türkiye Büyük Millet Meclisi Kanunlar ve Kararlar Müdürlüğü Denetim Bürosu*** *verilerinden alınmıştır.*

[13] *"Hükümsüz Sayılan ve Sayılmayan İşler Listesi,"* ***TBMM Tutanak Dergisi****, Dönem:23, Yasama Yılı:1, Cilt:1, Birleşim:1, 4.8.2007, s.5.*

3	22/4	Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanı ve Antalya Milletvekili Deniz Baykal ve 115 milletvekilinin, TÜPRAŞ'ın bir grup hissesinin satışı ile GALATAPORT ve Kuşadası Limanı ihalelerinde, organize bir şekilde görevlerini kötüye kullanarak ihaleye fesat karıştırdıkları ve bu suretle kamuyu zarara uğrattıkları iddiasıyla (Başkanlığa geliş tarihi: 14/10/2005) (Dağıtma Tarihi: 17/10/2005)	- Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, - Maliye Bakanı Kemal Unakıtan ve - Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım haklarında	- Dağıtım Tarihi: 17.10.2005 - Okunduğu Tarih: 18.10.2005 B.8 - Gelen Kağıt: 18.10.2005 G.K.12 - Gündeme Alınması REDDEDİLDİ 25.10.2005 – B.11 (İşaret oyla) K. 161 R. 341 Top. 502
4	22/4	Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanı ve Antalya Milletvekili Deniz Baykal, Grup Başkanvekilleri Samsun Milletvekili Haluk Koç, İstanbul Milletvekili Ali Topuz ve İzmir Milletvekili K. Kemal Anadol'un, Galataport ihalesine fesat karıştırdığı; mal bildirimi ve banka hesapları konularında ticari sır ve bankacılık sırrını ihlal ettiği, kişi ve kurumlara iftirada bulunduğu ve suç uydurduğu; görevini, kamu gücü ve yetkisini siyasi ve kişisel sebeplerle kötüye kullandığı; bu suretle kamuyu zarara uğrattığı ve yanlış bilgilendirdiği iddiasıyla (Başkanlığa geliş tarihi: 6/2/2006)	Maliye Bakanı Kemal Unakıtan hakkında	- Dağıtım tarihi: 8.2.2006 - Okunduğu tarih: 8.2.2006 - Gelen Kağıt: 8.2.2006 No.:79 Gündeme Alınması REDDEDİLDİ 15.2.2006 – B.62 K. 179 R. 344 Ç. 1 Top. 524

5	22/4	Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Grup Başkanvekilleri Samsun Milletvekili Haluk Koç, İstanbul Milletvekili Ali Topuz ve İzmir Milletvekili K. Kemal Anadol'un, Çocuklarının ticari iş ve ilişkilerinde nüfuzunu kullandığı, lojman giderlerini kamuya ödeterek siyasi ahlak kurallarına aykırı davrandığı ve kamuyu zarara uğrattığı iddiasıyla (Başkanlığa Geliş Tarihi: 3/3/2006)	Maliye Bakanı Kemal Unakıtan hakkında	- Dağıtma Tarihi: 6/3/2006 - Okunduğu tarih: 7.6.2006 BS.71 - Gelen Kağıt: 6.3.2006 No.96 -Gündeme Alınması REDDEDİLDİ 14.3.2006 B.74 K.172 R. 341 Ç.1 Toplam:514
6	22/4	Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Grup Başkanı ve Antalya Milletvekili Ali Topuz, İzmir Milletvekili K. Kemal Anadol ve Samsun Milletvekili Haluk Koç'un, nitelikli ortaöğretim kurumlarında atıl kapasite oluşturarak kamu kaynaklarını israf ettiği, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığını işlevsizleştirerek ders kitapları ve yardımcı kitapların içeriğinde sorunlar oluşturduğu, YÖK ile çatışmaya girdiği, kadrolaşmak ve yargı kararlarını uygulamamak suretiyle görevini kötüye kullandığı iddialarıyla (Başkanlığı geliş tarihi:1/10/2006)	Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik hakkında	Dağıtım Tarihi:3/6/2006 Okunduğu Tarih: 3/10/2006 Gelen Kağıt: 3/10/2006 No:2 Gündeme alınması REDDEDİLDİ 10/10/2006 B:5 Kabul:153 Ret. 333 Çekimser: 1 Toplam: 487

7	22/4	Anavatan Partisi Grubu adına Grup Başkanvekilleri Malatya Mv. Süleyman Sarıbaş ve Gaziantep Mv. Ömer Abuşoğlu'nun, Avrupa Birliği üyelik süreci, sözde Ermeni iddiaları ve Kıbrıs konuları ile Irak'taki gelişmeler ve ABD'yle ilişkilerde etkili bir dış politika izlenmesinde görev ve sorumluluklarını yerine getirmediği İddiasıyla, (Başkanlığa Geliş Tarihi: 16/1/2007)	Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Abdullah Gül hakkında	- Dağıtma tarihi: 17/1/2007 - Okunduğu tarih: 18.1.2007 - Gelen Kağıt: 18.1.2007 No.:66 - Gündeme Alınması REDDEDİLDİ
8	22/4	Anavatan Partisi Grubu Adına Grup Başkanı Isparta Milletvekili Erkan Mumcu ile Grup Başkanvekilleri Malatya Milletvekili Süleyman Sarıbaş Ankara Milletvekili Muzaffer R. Kurtulmuşoğlu ve Gaziantep Milletvekili Ömer Abuşoğlu'nun, terör ve asayiş olaylarındaki artış ve ahlaki çöküntüye karşı gerekli önlemleri alamadığı, toplumda ayrışma ve huzursuzluğa sebep olduğu, KÖYDES projesi ve mahalli idarelerin yetersiz denetimi sonucu kamu kaynaklarının kullanımını tartışmalı hale getirdiği iddiasıyla Anayasanın 99'uncu ve İçtüzüğün 106'ncı Maddeleri uyarınca bir gensoru açılmasına ilişkin önergesi (11/8) (Başkanlığa Geliş Tarihi: 7/2/2007) (Dağıtma tarihi: 9/2/2007)	İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu hakkında	- Dağıtma tarihi: 9.2.2007 -Okunduğu tarih: 13.2.2007 - Gelen kağıt: 9.2.2007 No.81 - Gündeme alınma REDDEDİLDİ 13.2.2007 B.62

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
IV. 22'NCİ DÖNEM MECLİS ARAŞTIRMA ÖNERGELERİ VE ARAŞTIRMA KOMİSYONLARI[14]

4.1. ARAŞTIRMA ÖNERGELERİ

4.1.1. 1'İNCİ YASAMA YILI

1'inci Yasama Yılı'nda 125 adet Meclis Araştırması önergesi verildi. Kabul edilen önergelerden 8 adedi için komisyon kuruldu.

1'inci Yasama Yılı Meclis Araştırması Önergeleri

Gelen	125
Kabul Edilen	27
Reddedilen	21
Geri Alınan	
Hükümsüz	77
İşlemde	
İşlemden kaldırılan	
Komisyon kurulan	8
Komisyon raporunu veren	8
Kom.Raporu görüşülen	8
Kom.Çalışmaları devam eden	
Kom.Raporu görüşülmeyen	
Komisyon çalışmalarına başlamayan	
Hükümsüz kalan önergeler	6
Hükümsüzlerin toplamı	83

4.1.2. 2'NCİ YASAMA YILI

2'nci Yasama Yılı'nda, 1'inci Yasama Yılı'ndan 102 Meclis Araştırması önergesi intikal etti. Bu Yasama Yılı'nda 85 adet Meclis Araştırması önergesi verildi.

14 adet Meclis Araştırması önergesi görüşülerek kabul edildi. 1 adet Meclis Araştırması önergesi görüşülerek reddedildi.

3 adet Meclis Araştırması Komisyonu kuruldu; bunlardan biri raporunu verdi. Birinin çalışmaları devam ederken, biri çalışmalarına başlamadı.

[14] *Bu bölümdeki veriler, Türkiye Büyük Millet Meclisi Kanunlar ve Kararlar Müdürlüğü Denetim Bürosu verilerinden alınmıştır.*

2’nci Yasama Yılı Meclis Araştırması Önergeleri

Gelen	85
Kabul Edilen	14
Reddedilen	1
Geri Alınan	
Hükümsüz	70
İşlemde	
İşlemden kaldırılan	
Komisyon kurulan	3
Komisyon raporunu veren	3
Kom.Raporu görüşülen	2
Kom.çalışmaları devam eden	
Kom.Raporu görüşülmeyen	1
Komisyon çalışmalarına başlamayan	
Hükümsüz kalan önergeler	4
Hükümsüzlerin toplamı	74

4.1.3. 3’ÜNCÜ YASAMA YILI

3’üncü Yasama Yılı’nda, 2’nci Yasama Yılı’ndan 64 adet Meclis Araştırması önergesi intikal etti. Bu Yasama Yılı’nda 93 adet Meclis Araştırması önergesi verildi.

11 adet Meclis Araştırması önergesi görüşülerek kabul edildi. 8 adet Meclis Araştırması Komisyonu kuruldu. 8 Komisyon da raporunu verdi. 3 adet Meclis Araştırması önergesi yeter sayıda imza kalmadığından işlemden kaldırıldı.

4.1.3.1. 3’üncü Yasama Yılı Meclis Araştırması Önergeleri

Gelen	93
Kabul Edilen	11
Reddedilen	
Geri Alınan	
Hükümsüz	79
İşlemde	
İşlemden kaldırılan	3
Komisyon kurulan	8
Komisyon raporunu veren	8
Kom.Raporu görüşülen	7
Kom.çalışmaları devam eden	-
Kom.Raporu görüşülmeyen	1
Komisyon çalışmalarına başlamayan	
Hükümsüz kalan önergeler	3
Hükümsüzlerin toplamı	82

4.1.3.2. 3'üncü Yasama Yılı'nda Kurulan Meclis Araştırması Komisyonları

1	152,216	Patates yetiştiriciliğinin ve patates üreticilerinin sorunlarının araştırılarak, alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla kuruldu.
2	10/63, 113, 38,179, 228	Türk sporunda şiddet, şike, rüşvet ve haksız rekabet iddialarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla kuruldu.
3	10/238	Akaryakıt kaçakçılığının ekonomiye, insan ve çevre sağlığına verdiği zararların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla kuruldu.
4	10/128	Geleneksel Türk el sanatları üretici ve sanatkarlarının sorunlarının araştırılarak, el sanatlarının geliştirilmesi, korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla kuruldu.
5	10/185	Milletvekili Lojmanlarında Mustafa Güngör'ün öldürülmesinin aydınlatılması ve sorumluların belirlenmesi amacıyla kuruldu.
6	10/16, 262	Bazı girişimcilerin holding adı altında gerçekleştirdikleri izinsiz halka arz yoluyla tasarruf sahiplerinin mağduriyetine yol açılmasının sebep ve sonuçlarıyla bu süreçte SPK'nın sorumluluğunun araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla kuruldu.
7	10/148, 182, 187, 284, 285	Töre ve namus cinayetleri ile kadınlara ve çocuklara yönelik şiddetin sebeplerinin araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla kuruldu.
8	10/251	On Dokuz Mayıs Üniversitesi'nde keyfi yönetim, kamu kaynaklarının amaç dışı kullanımı ve kadrolaşma iddialarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla kuruldu.

4.1.4. 4'ÜNCÜ YASAMA YILI

4'üncü Yasama Yılı'nda 74 Meclis Araştırması önergesi verilmiştir. Bu önergelerden 9'u kabul edilmiştir.

4'üncü Yasama Yılı Meclis Araştırması Önergeleri

Gelen	74
Kabul Edilen	9
Reddedilen	
Geri Alınan	
Hükümsüz	70
İşlemde	
İşlemden kaldırılan	
Komisyon kurulan	4
Komisyon raporunu veren	4
Kom.Raporu görüşülen	-
Kom.çalışmaları devam eden	-
Kom.Raporu görüşülmeyen	2
Komisyon çalışmalarına başlamayan	-
Hükümsüz kalan önergeler	5
Hükümsüzlerin toplamı	75

4.1.5. 5'İNCİ YASAMA YILI

5'inci yasama Yılı'nda, 57 Meclis Araştırması önergesi verilmiştir. Önceki Yasama Yıllarında verilen 8, bu Yasama Yılı'nda verilen 4 olmak üzere toplam 12 önerge kabul edilerek 4 Meclis Araştırması Komisyonu kurulmuştur. Bu komisyonlardan biri üye seçimi yapılamadığından görevine başlayamamıştır. Üç Araştırma Komisyonu raporu üzerinde genel görüşme yapılmıştır. 2 Komisyon raporu ise görüşülememiştir.

4'üncü Yasama Yılı'nda kurulmuş olan 2 Meclis Araştırması Komisyonu raporunun genel görüşmesi de 5'inci yasama Yılı'nda yapılmıştır.

Önceki yasama yıllarında verilen araştırma önergelerinden 2'si reddedilmiştir.

5'inci Yasama Yılı Meclis Araştırması Önergeleri

Gelen	57
Kabul Edilen	4
Reddedilen	2
Geri Alınan	
Hükümsüz	44
İşlemde	-
İşlemden kaldırılan	
Komisyon kurulan	4
Komisyon raporunu veren	3

Kom.Raporu görüşülen	3
Kom.çalışmaları devam eden	-
Kom.Raporu görüşülmeyen	2
Komisyon çalışmalarına başlamayan	1
Hükümsüz kalan önergeler	4
Hükümsüzlerin toplamı	48

4.1.6. 22 'NCİ DÖNEM ARAŞTIRMA ÖNERGELERİNE İLİŞKİN TOPLAM DEĞERLER

22'nci Dönemde 434 Meclis Araştırması önergesi verilmiştir. Kabul edilen 65 önergeden 57'si birleştirilerek 27 Meclis Araştırması Komisyonu kurulmuştur. Bu komisyonlardan 26'sı raporunu vermiştir. 20 Meclis Araştırması Komisyonu raporu üzerinde genel görüşme yapılmıştır. 6 rapor ise görüşülememiştir. Kurulan bir Meclis Araştırması Komisyonu da üye seçimi yapılmadığından görevine başlayamamıştır.

Gündemde bulunan 342 adet, komisyon kurulup da çalışmalarına başlayamayan 1 adet (4 önerge birleştirilerek 1 komisyon kuruldu), raporunu verip görüşülemeyen 6 adet (18 önerge birleştirilerek 6 komisyon kuruldu) olmak üzere toplam 364 Meclis Araştırması önergesi hükümsüz kalmıştır. [15]

MECLİS ARAŞTIRMASI	TOPLAM
Gelen	434
Kabul Edilen	65
Reddedilen	24
Geri Alınan	
İşlemde	-
İşlemden kaldırılan	3
Komisyon kurulan	27
Komisyon raporunu veren	26
Kom.Raporu görüşülen	20
Kom.çalışmaları devam eden	-
Kom.Raporu görüşülmeyen	6
Komisyon çalışmalarına başlamayan	1
Hükümsüz	342
Hükümsüz kalan önergeler	22
Hükümsüzlerin toplamı	364

[15] *"Hükümsüz Sayılan ve Sayılmayan İşler Listesi," **TBMM Tutanak Dergisi**, Dönem:23, Yasama Yılı:1, Cilt:1, Birleşim:1, 4.8.2007, s.5.*

4.1.7. ARAŞTIRMA ÖNERGELERİNİN YASAMA YILLARINA GÖRE DAĞILIMI

YASAMA YILI	ÖNERGE SAYISI
1	1 – 125
2	126 – 210
3	211 – 304
4	305 – 374
5	375 – 434

4.1.8. ARAŞTIRMA ÖNERGELERİNE İLİŞKİN YASAMA YILI TARİHLERİ VE BİRLEŞİMLERİ

YASAMA YILI	TARİHLERİ	BİRLEŞİMLER
1	14.11.2002-31.7.2003	1-114
2	1.10.2003-26.9.2004	1-124 (Olağanüstü)
3	1.10.2004-19.9.2005	1-127 (Olağanüstü)
4	1.10.2005-28.9.2006	1-131 (Olağanüstü) (2)
5	1.10.2006-22.7.2007	1-121

4.2. 22 NCİ DÖNEM MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

SIRA NO	DÖNEM/ YIL	ESAS NO (10/)	ADI	BAŞKANI VE ÜYELERİ	DURUMU
1	22/1	2, 6	Ergene Nehrindeki Kirliliğin ve Çevreye Etkilerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu	Yahya Baş İstanbul (Bşk.) Ahmet Kambur-Tekirdağ (Bşk.V.) Ahmet Gökhan Sarıçam-Kırklareli (Sözc.) Burhan Kılıç-Antalya Ahmet İnal-Batman Ali Ayağ-Edirne Cahit Can-Sinop Cüneyit Karabıyık-Van	- 17/12/2002 B:11'de kuruldu. - 25/12/2002'de göreve başladı. (3 ay) - 25/3/2003'ten itibaren 1 ay ek süre - Komisyon Raporunu verdi: 25.4.2003 - Rapor Dağıtıldı: 21.5.2003 - S.S.: 134 - 27/5/2003 B:85'de GÖRÜŞÜLDÜ E-10
2	22/1	9	Yolsuzlukların Sebeplerinin, Sosyal ve Ekonomik Boyutlarının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu	Azmi Ateş-İstanbul (Bşk.) Hamza Albayrak-Amasya (Bşk.V.) Nimet Çubukçu-İstanbul (Sözc.) Fahrettin Poyraz-Bilecik (Katip) Ali Küçükaydın-Adana Atilla Koç-Aydın Halide İncekara-İstanbul Fazıl Karaman-İzmir	- 07/01/2003 B:18'de kuruldu. - 19/2/2003'te göreve başladı. (3 ay) - 19/5/2003'ten itibaren 1 ay ek süre aldı. - Komisyon Raporunu verdi: 4.7.2003 - Rapor Dağıtıldı: 15.10.2003 - S.S.: 266 - 4/11/2003 B:13'te GÖRÜŞÜLDÜ E-19

3	22/1	4	İzmit Büyükşehir Belediyesi İzmit Kentsel ve Endüstriyel Su Temin Projesi İle İlgili İddiaların Araştırılması Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu	Muzaffer Baştopçu-Kocaeli (Bşk.) Nusret Bayraktar-İstanbul (Bşk.V.) Mehmet Emin Tutan-Bursa (Sözc.) Recep Yıldırım-Sakarya (Katip) Emin Bilgiç-Isparta Mehmet Sekmen-İstanbul Mustafa Öztürk-Sinop Fehmi Hüsrev Kutlu-Adıyaman	- 12/3/2003 B:27'de kuruldu. - 12/3/2003'te göreve başladı. (3 ay) - 12/6/2003'ten itibaren 1 ay ek süre aldı. - Kom.Raporunu verdi: 18.7.2003 - Rapor Dağıtıldı: 6.11.2003 - S.S.: 265 - 11/11/2003 B:16 ve 12/11/2003 B:17'de GÖRÜŞÜLDÜ E-20
4	22/1	5	Tuz Gölündeki Kirlenmenin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu	Özkan Öksüz-Konya (Bşk.) Hasan Angı-Konya (Bşk.V.) Fatma Şahin-Gaziantep (Katip) Abdullah Torun-Adana Ahmet Yaşar-Aksaray Faruk Koca-Ankara Bayram Özçelik-Burdur Osman Seyfi-Nevşehir	- 4/2/2003 B:30'da kuruldu. - 12/3/2003'te göreve başladı. (3 ay) - 17.6.2003 Komisyon Raporunu verdi. - Kom.Raporunu verdi: 25.4.2003 - Rapor Dağıtıldı: 21.5.2003 GK.114 - S.S.: 181 - 14/10/2003 B:6'da GÖRÜŞÜLDÜ E-18

5	22/1	29, 31	Samsun'da Kurulma Aşamasındaki Mobil Santrallerin İhale ve Yer Seçimi Süreçleri ile Çevre ve İnsan Sağlığına Muhtemel Etkilerinin Araştırılması Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu	C.Yılmaz Demir-Samsun (Bşk.) Murat Yılmazer-Kırıkkale (Sözc.) İbrahim Çakmak-Tokat (Katip) Musa Uzunkaya-Samsun Mustafa Öztürk-Sinop Mehmet Çerçi-Manisa Mustafa Demir-Samsun Öner Gülyeşil-Siirt	- 18/03/2003 B:49'da kuruldu. - 7/5/2003'te göreve başladı. (3 ay) - 2/10/2003'ten itibaren 1 ay ek süre aldı. - Kom.Raporunu verdi: 13.11.2003 - Rapor Dağıtıldı: 28.5.2004 - S.S.:297 - 2.6.2004 B:96'da GÖRÜŞÜLDÜ E-30
6	22/1	8, 48	Yurt Dışında Yaşayan Vatandaşlarımızın Sorunlarının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu	Mustafa Baş-Ordu (Bşk.) M.Said Yazıcıoğlu-Ankara (Bşk.V.) Muharrem Candan-Konya (Sözc.) Avni Doğan-K.Maraş (Katip) Ahmet Yaşar-Aksaray M.Zekai Özcan-Ankara Faruk Anbarcıoğlu-Bursa Gülseren Topuz-İstanbul	- 15/04/2003 B:66'da kuruldu. - 17/6/2003'te göreve başladı. (3 ay) - 17/11/2003'ten itibaren 1 ay ek süre aldı. - Kom.Raporunu verdi: 8.1.2004 - Rapor Dağıtıldı: 28.5.2004 - S.S.:335 - 8.6.2004 - B:98'de GÖRÜŞÜLDÜ E-40

7	22/1	70	Yasama Dokunulmazlığı Konusunda Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu	Hüsrev Kutlu-Adıyaman (Bşk.) Metin Kaşıkoğlu-Düzce (Sözc.) Orhan Yıldız-Artvin M. Salih Erdoğan-Denizli Cavit Torun-Diyarbakır Muzaffer Külcü-Çorum Mehmet Yılmazcan-K.Maraş Süleyman Sarıbaş-Malatya	- 17/6/2003 B:94'te kuruldu. - 9/10/2003'te göreve başladı. (3 ay) - Kom.Raporunu verdi: 6/1/2004 - Rapor dağıtıldı: 28.5.2004 - S.S.: 332 - 8.6.2004 - B.98'de GÖRÜŞÜLDÜ E-41
8	22/1	69, 118	Orman Köylülerinin Sorunlarının Araştırılarak, Orman Köylerinin Kalkındırılması İçin Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu	Nusret Bayraktar-İstanbul (Bşk.) Ali Er-Mersin Fikret Badazlı-Antalya Abdülmecit Alp-Bursa Yüksel Coşkunyürek-Bolu Cemal Uysal-Ordu Hasan Özyer-Muğla Hasan Ali Çelik-Sakarya	- 8/7/2003 B:103'de kuruldu. - 5/11/2003'te göreve başladı. (3 ay) - 8/2/2004'ten itibaren 1 ay ek süre aldı. - Kom.Raporunu verdi : 14/4/2004 - S.S.: 450 - 1.6.2004 - B:95'te GÖRÜŞÜLDÜ E-38

9	22/2	10, 11, 36, 39, 127	Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna Devredilen Bankalar ile Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun Faaliyetlerinin ve Bunlara İlişkin İddiaların Araştırılarak Bankacılık ve Finans Sektörünün Sağlıklı Bir Yapı ve İşleyişe Kavuşturulması İçin Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu	Halil Aydoğan-Afyon (Bşk.) Gülseren Topuz-İstanbul (Bşk.V.) İlhan Albayrak-İstanbul (Sözc.) Metin Yılmaz-Bolu (Katip) Fahrettin Poyraz-Bilecik Muzaffer Külcü-Çorum Ahmet Gökhan Sarıçam-Kırklareli Hasan Fehmi Kinay-Kütahya	- 21/10/2003 B:9'da kuruldu. - 13/1/2004'te göreve başladı. (3 ay) - 13/4/2004'te sona eriyor. (+ 15 gün ara verme) - 30.4.2004'ten 1 ay ek süre - Komisyon Raporunu verdi 8.7.2004 S.S. : 663
10	22/2	12, 28	Kamu Vakıfları ile Kamu Bünyesinde Kurulu Dernek ve Yardımlaşma Sandıkları Konusunun Araştırılarak, Bu Oluşumlardan Kaynaklanan Sorunların Çözümü İçin Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu	İrfan Gündüz-İst. (Bşk.) Fahrettin Poyraz-Bilecik (Bşk.V.) Alaettin Güven-Kütahya (Katip) Abdurrahim Aksoy-Bitlis Fetani Battal-Bayburt Tevhit Karakaya-Erzincan Hasan Ali Çelik-Sakarya Musa Uzunkaya-Samsun	- 2/12/2003 B:22'de kuruldu. - 7.4.2004'te göreve başladı. (3 ay) - 8/7/2004'ten itibaren 1 ay ek süre - Komisyon Raporunu verdi 29.11.2004 - Rapor dağıtıldı: 9.2.2005 - S.S.: 699 - 15.2.2005 - B.58'de GÖRÜŞÜLDÜ E-61

11	22/2	111,160,180	Çocukları Sokağa Düşüren Sebeplerle Sokak Çocuklarının Sorunlarının Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla	Öner Ergenç-Siirt (Bşk.) A. İhsan Merdanoğlu-Diyarbakır (Katip) Orhan Erdem-Konya Recep Garip-Adana Serpil Yıldız-İzmir(İstifa) Avni Doğan-Kahramanmaraş Reyhan Balandı (Afyon) (İstifa) (Bşk.V.) Cevdet Erdöl-Trabzon	- 20.4.2004 B.75'te kuruldu - 26.10.2004'te göreve başladı. (3 ay) - TBMM çalışmalarına 18.1.2005 ve 25, 26, 27.1.2005 tarihlerinde 4 gün ara verdi. - 26.1.2005'ten itibaren 1 ay ek süre - Komisyon Raporunu verdi 25.02.2005 - Raporu dağıtıldı: 23.3.2005 - S.S.829 - GÖRÜŞÜLDÜ: 29.3.2005 – B.76 E: 63
12	22/3	152,216	Patates Yetiştiriciliğinin ve Patates Üreticilerinin Sorunlarının Araştırılarak, Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla	Erdoğan Özegen-Niğde (Bşk.) Rıtvan Köybaşı-Nevşehir (Sözc.) Mücahit Daloğlu-Erzurum (Katip) Abdullah Çalışkan-Adana Ahmet Koç-Afyon Ahmet Yaşar-Aksaray Muharrem Candan-Konya Hasan Ali Çelik-Sakarya	- 3.11.2004 B.13'te kuruldu - 9.12.2004'te göreve başladı. (3 ay) - TBMM'nin 18.1.2005 ve 25,26,27.1.2005 tarihlerinde 4 gün ara verme var - Komisyon Raporunu verdi: 11.4.2005 - Rapor dağıtıldı: 7.10.2005 - S.S.895 - 11.10.2005 – B.5'te 12.10.2005 – B.6 GÖRÜŞÜLDÜ E-88

13	22/3	63,113, 138,179,228	Türk Sporunda Şiddet, Şike, Rüşvet ve Haksız Rekabet İddialarının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla	Haluk İpek-Ankara (Bşk.) Bekir Bozdağ-Yozgat (Sözc.) Alaettin Güven-Kütahya (Katip) İrfan Riza Yazıcıoğlu-D.Bakır İlhan Albayrak-İstanbul Murat Yılmazer-Kırıkkale Selami Uzun-Sivas Ahmet Çağlayan-Uşak	- 23.11.2004 B.20'te kuruldu - 4.1.2005'te göreve başladı. (3 ay) - TBMM'nin 18.1.2005 ve 25, 26, 27.1.2005 tarihlerinde 4 gün ara verme var - 8.04.2005'ten 1 ay ek süre - Kom.Raporunu verdi: 10.6.2005 - Rapor Dağıtıldı: 14.10.2005 - S.S.956 - 18.10.2005 – B.8, 08.11.2005 – B.15 GÖRÜŞÜLDÜ E: 90
14	22/3	238	Akaryakıt Kaçakçılığının Ekonomiye, İnsan ve Çevre Sağlığına Verdiği Zararların Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla	Vahit Kiler-Bitlis- (Bşk.) A.Rıza Acar-Aydın (Sözc.) M.E.Murat Bilgiç-Isparta (Katip) Atilla Başoğlu-Adana Mehmet Alp-Burdur Tevfik Akbak-Çankırı Öner Gülyeşil-Siirt Cüneyit Karabıyık-Van	- 4.1.2005 B.46'da kuruldu - 16.02.2005'te göreve başladı (3 ay) - Kom.raporunu verdi: 16.6.2005 - Dağıtma tarihi: 11/11/2005 - S.S.978 - GÖRÜŞÜLDÜ: 16.11.2005 - B. 19 - E:91

15	22/3	128	Geleneksel Türk El Sanatları Üretici ve Sanatkarlarının Sorunlarının Araştırılarak, El Sanatlarının Geliştirilmesi, Korunması ve Gelecek Kuşaklara Aktarılması İçin Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla	Recep Özel-Isparta (Bşk.) Mehmet Mehdi Eker-Diyarbakır (Bşk.V.) Fahri Keskin-Eskişehir (Sözc.) Remziye Öztoprak-Ankara Gürsoy Erol-İstanbul Mehmet Kılıç-Konya Veli Kaya-Kilis Mahmut Kaplan-Şanlıurfa	- 01.02.2005 B.52'de kuruldu - 09.03.2005'te göreve başladı (3 ay) - 9.06.2005'ten 1 ay ek süre - Kom.Raporunu verdi: 5.10.2005 - Rapor Dağıtıldı: 29.5.2006 - S.S. 1006 - GÖRÜŞÜLDÜ: 1.6.2006 – B.110
16	22/3	185	Milletvekili Lojmanlarında Mustafa Güngör'ün Öldürülmesinin Aydınlatılması ve Sorumluların Belirlenmesi Amacıyla	Ahmet Çağlayan-Uşak (Bşk.) M. Ali Bulut-K.Maraş (Sözc.) M. Salih Erdoğan Denizli (Katip) Ersönmez Yarbay-Ankara Mustafa Dündar-Bursa Sinan Özkan-Kastamonu Ramazan Can-Kırıkkale Hasan Kara-Kilis	- 8.2.2005 B.55'te kuruldu - 20.4.2005'te göreve başladı (3 ay) - 17.10.2005'ten 1 ay ek süre - Kom. raporunu verdi: 15.12,2005 - Rapor Dağıtıldı: 22.3.2006 - S.S. 1056 - GÖRÜŞÜLDÜ: 28.3.2006–B.80 E: 99

17	22/3	16,262	Bazı girişimcilerin holding adı altında gerçekleştirdikleri izinsiz halka arz yoluyla tasarruf sahiplerinin mağduriyetine yol açılmasının sebep ve sonuçlarıyla bu süreçte SPK'nın sorumluluğunun araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla	Telat Karapınar-Ankara (Bşk.) Kerim Özkul-Konya (Bşk.V.) Mustafa Tuna-Ankara (Sözc.) Abdullah Erdem Cantimur-Kütahya (Katip) Orhan Yıldız-Artvin Hasan Aydın-Giresun Özkan Öksüz-Konya Mehmet Ceylan-Karabük	- 29.3.2005 B.76'da kuruldu - 10.5.2005'te göreve başladı (3 ay) - Yurt dışı izni Genel Kurul: 8.11.2005 – B.15 - 8.11.2005'ten itibaren 1 ay ek süre - Kom. raporunu verdi: 8.12.2005-Rapor Dağıtıldı: 5.4.2006 - S.S.: 1061 - GÖRÜŞÜLDÜ: 11.4.2006 – B. 86
18	22/3	148, 182, 187, 284, 285	Töre ve Namus Cinayetleri ile Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla	Fatma Şahin-G.Antep (Bşk.) Eyüp Ayar-Kocaeli (Sözc.) Bekir Bozdağ-Yozgat Semiha Öyüş-Aydın Remziye Öztoprak-Ankara Hakan Taşçı-Manisa Ramazan Can-Kırıkkale A.Faruk Ünsal-Adıyaman	- 18.5.2005 B:100'de kuruldu - 11.10.2005' te göreve başladı (3 ay) - 11.1.2006'dan itibarin 1 ay ek süre- Komisyon raporunu verdi: 16.3.2006 - Rapor Dağıtıldı: 29.5.2006 - S.S:1140 - GÖRÜŞÜLDÜ: 1.6.2006 – B. 110

19	22/3	251	Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde Keyfi Yönetim, Kamu Kaynaklarının Amaç Dışı Kullanımı ve Kadrolaşma İddialarının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla	Cemal Yılmaz Demir-Samsun (Bşk.) Murat Yıldırım-Çorum (Bşk.V.) Alim Tunç-Uşak (Sözc.) Mehmet Yüksektepe-Denizli (Katip) Rıtvan Köybaşı-Nevşehir Enver Yılmaz-Ordu Erol Aslan Cebeci-Sakarya Öner Ergenç-Siirt	- 9.6.2005 B.110'da kuruldu - 29.6.2005'te göreve başladı (3 ay) - 25.12.2006'dan itibarin 1 ay ek süre - Komisyon Raporunu verdi 9/2/2006 - S.S.1097
20	22/4	322, 323, 324	Hakkari Merkez, Yüksekova ve Şemdinli İlçelerinde Meydana Gelen Olayların Araştırılması Amacıyla	Musa Sıvacıoğlu-Kastamonu (Bşk.) Enver Yılmaz-Ordu (Bşk.V.) Ayhan Sefer Üstün-Sakarya (Sözc.) Semiha Öyüş-Aydın (Katip) Hüsrev Kutlu-Adıyaman Orhan Yıldız-Artvin Metin Kaşıkoğlu-Düzce Şükrü Önder-Yalova	- 23.11.2005 B.22'de kuruldu - 07.12.2005'te göreve başladı - 7.3.2006'dan 1 ay ek süre - Komisyon. raporunu verdi: 19.04.2006 - S.S. 1153
21	22/4	41, 170, 177, 263, 295	Zeytin ve Zeytinyağı ile Diğer Bitkisel Yağların Üretimindeki Sorunların Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla	Necdet Budak-Edirne (Bşk.) M.Emin Tutan-Bursa (Bşk.V.) Ahmet Ertürk-Aydın (Sözc.) Mehmet Sarı-G.Antep (Katip) A. Edip Uğur-Balıkesir Mehmet Tekelioğlu-İzmir İsmail Bilen-Manisa Ahmet Kambur-Tekirdağ	- 3.1.2006 B.47'de kuruldu - 14.02.2006'da göreve başladı - 14.5.2006'dan 1 ay ek süre - Komisyon raporunu verdi 26.6.2006 - S.S. 1234

22	22/4	81, 234, 286	Yaş Sebze, Meyve ve Kesme Çiçek ile Narenciye Üretimindeki ve İhracatındaki Sorunların Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla	Ali Er - Mersin (Bşk.) Mustafa Eyiceoğlu-Mersin (Sözc.) Ali Aydınlıoğlu-Balıkesir (Katip) Ömer İnan-Mersin Fikret Badazlı-Antalya Adem Baştürk-Kayseri İsmail Soylu-Hatay Alaettin Güven-Kütahya Mehmet Sarı-Osmaniye Abdullah Torun-Adana Mahmut Uğur Çetin-Niğde	- 15.2.2006 B.62'de kuruldu -15.3.2006'da göreve başladı -15.6.2006'dan 1 ay ek süre - Komisyon raporunu verdi.18.10.2006 - Rapor dağıtıldı: 20.2.2007 S.S.1260 - GÖRÜŞÜLDÜ: 27.2.2007 – B. 68
23	22/4	254,258	Kocaeli'nin Gebze İlçesinin Dilovası Beldesindeki Sanayi Atıklarının Çevre ve İnsan Sağlığı Üzerindeki Olumsuz Etkilerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla	Eyüp Ayar-Kocaeli (Bşk.) Recep Yıldırım-Sakarya (Sözcü) Mahmut Koçak-A.Karahisar Yüksel Coşkunyürek-Bolu Mustafa Nuri Akbulut-Erzurum Hasan Bilir-Karabük Veli Kaya-Kilis Nevzat Doğan-Kocaeli	- 14.3.2006 B.74'te kuruldu - 4.4.2006'da göreve başladı - 4.10.2006'dan 1 ay ek süre - Komisyon raporunu verdi - Rapor dağıtıldı : 20.2.2007 S.S.1273 - GÖRÜŞÜLDÜ: 27.2.2007 – B. 68
24	22/4	337,343,356,357	Çocuklarda ve Gençlerde Artan Şiddet Eğilimi ile Okullarda Meydana Gelen Olayların Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla	Halide İncekara-İst. (Bşk.) Recep Garip-Adana (Bşk.V.) Mustafa Ataş-İst.(Sözc.) Mehmet Yüksektepe-Denizli (Katip) Halil Özyolcu-Ağrı Hasan Aydın-Giresun Ömer Özyılmaz-Erzurum Hakan Taşçı-Manisa Öner Ergenç-Siirt Muzaffer Remzi Kurtulmuşoğlu-Ankara Mustafa Gazalcı-Denizli Güldal Okuducu-İstanbul Muharrem İnce-Yalova Ali Cumhur Yaka-Muğla	- 22.11.2006 B.22'de kuruldu - 14.12.2006'da göreve başladı (3 ay) - Komisyon raporunu verdi 13.4.2007 (7.5.2007) - Rapor dağıtıldı: 28.5.2007 S.S.1413 - GÖRÜŞÜLDÜ: 29.5.2007 – B. 116

25	22/4	365	Türkçedeki Bozulma ve Yabancılaşmanın Sebepleri ile Toplumsal Birlik ve Beraberliğimiz Üzerindeki Etkilerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla	Ekrem Erdem - İstanbul (Bşk.) Eyyüp Sanay - Ankara (Bşk. V.) Alaettin Güven - Kütahya (Katip) Recep Garip - Adana (Sözcü) Hikmet Özdemir - Çankırı Mevlüt Akgün - Karaman Avni Doğan - K. Maraş Mehmet Atilla Maraş - Şanlıurfa Mehmet Çiçek – Yozgat	- 13.2.2007 B.62'de kuruldu - 1.3.2007'de göreve başladı (3 ay) - Komisyon raporunu verdi: 2.6.2007 HÜKÜMSÜZ KALDI
26	22/4	351, 399, 417	Küresel Isınmanın Sebep Olduğu Sorunların ve Oluşturduğu Riskin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla	Adem Baştürk- Kayseri (Bşk.) Fatma Şahin- Gaziantep (Bşk. V.) Abdullah Çalışkan - Adana (Katip) Yahya Baş - İstanbul Gürsoy Erol - İstanbul Fatih Arıkan - K.Maraş Muharrem Candan - Konya Hakan Taşçı- Manisa Mehmet Sarı - Osmaniye	- 13.2.2007 B.62'de kuruldu - 1.3.2007'de göreve başladı (3 ay) - Komisyon raporunu verdi: 30.5.2007 HÜKÜMSÜZ KALDI
27	22/4	99,184,384,410	Kayısı Üreticilerinin Sorunlarının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla		- 27.3.2007 – B.80'de kuruldu - Üye seçimini yapamadığından komisyon çalışmalarına başlayamadı HÜKÜMSÜZ KALDI

4.3. HÜKÜMSÜZ SAYILAN MECLİS ARAŞTIRMASI ÖNERGELERİ

Esas No.	Özeti
10/10	Tokat Milletvekili M. Ergün Dağcıoğlu ve 24 Milletvekilinin, Pamukbank'ın Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devredilmesi ile ilgili iddiaların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Komisyon kurulması kabul edildi (10.11,36,39 ve 127 ile birlikte) 21.10.2003 B:9 Komisyon Raporunu verdi S.S.663
10/11	Tokat Milletvekili M. Ergün Dağcıoğlu ve 22 Milletvekilinin, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devredilen bankalar ile Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun faaliyetlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Komisyon kurulması kabul edildi (10.10,36,39 ve 127 ile birlikte) 21.10.2003 B:9 Komisyon Raporunu verdi S.S.663
10/15	Erzurum Milletvekili Ömer Özyılmaz ve 30 Milletvekilinin, sekiz yıllık kesintisiz zorunlu eğitim uygulamasının getirdiği sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/17	Diyarbakır Milletvekili Mesut Değer ve 34 Milletvekilinin, Diyarbakır Emniyet Müdürü Gaffar Okkan ve polis memurları cinayetinin araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/18	Diyarbakır Milletvekili Mesut Değer ve 32 Milletvekilinin, Doçent Doktor Necip Hablemitoğlu cinayetinin araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/21	Denizli Milletvekili Mustafa Gazalcı ve 79 Milletvekilinin, İlkokul Öğretmenleri Sağlık ve Sosyal Yardım Sandığı'nın (İLKSAN) kuruluş amacından uzaklaştığı, yönetiminde usulsüzlükler ve yolsuzluklar yapıldığı iddialarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/25	İzmir Milletvekili Canan Arıtman ve 34 Milletvekilinin, İzmir'in Karşıyaka İlçesinde otopark olarak düzenlenen bir alanla ilgili mahkeme kararlarının uygulanmadığı iddialarının araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/27	Ankara Milletvekili İsmail Değerli ve 26 Milletvekilinin, Ankara-Mamak Çöplüğünün yol açtığı sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/30	Zonguldak Milletvekili Harun Akın ve 115 Milletvekilinin, kuruluşundan bugüne Atatürk Orman Çiftliğinin durumunun araştırılarak içinde bulunduğu sorunların çözümü için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/32	Kars Milletvekili Selami Yiğit ve 21 Milletvekilinin, Ermenistan'daki bir nükleer santralin ülkemiz için oluşturduğu tehlikenin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/33	İstanbul Milletvekili Kemal Kılıçdaroğlu ve 22 Milletvekilinin, sosyal güvenlik kurumlarının sorunlarının araştırılarak sosyal güvenlik sisteminin sağlıklı bir yapı ve işleyişe kavuşturulması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/34	Çanakkale Milletvekili Ahmet Küçük ve 28 Milletvekilinin, ülkemizdeki ulaşım sistemlerinin mevcut durumunun ve yol açtığı sorunların araştırılarak öncelikli, ekonomik ve güvenli ulaşım politikalarının belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/35	İzmir Milletvekili Ahmet Ersin ve 19 Milletvekilinin, TEKEL'in özelleştirilmesinin doğuracağı sonuçların araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/36	İzmir Milletvekili Ali Rıza Bodur ve 24 Milletvekilinin, Tarişbank'ın Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna devrinin ve satışının araştırılması amacıyla Komisyon kurulması kabul edildi (10.10,11,39 ve 127 ile birlikte) 21.10.2003 B:9 Komisyon Raporunu verdi S.S.663
10/39	Ankara Milletvekili Yakup Kepenek ve 21 Milletvekilinin, bankacılık ve finans sektöründe yaşanan sorunların araştırılarak, sağlıklı bir yapı ve işleyişe kavuşturulması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Komisyon kurulması kabul edildi (10.10,11,36 ve 127 ile birlikte) 21.10.2003 B:9 Komisyon Raporunu verdi S.S.663
10/40	Denizli Milletvekili Mustafa Gazalcı ve 73 Milletvekilinin, tütün üreticilerinin sorunlarının ve tütün piyasasını düzenleyen 4733 sayılı Kanunun uygulamalarının araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/41	Edirne Milletvekili Necdet Budak ve 45 Milletvekilinin, yağ bitkileri tarımı ile bitkisel yağ üretimindeki sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Komisyon kurulması kabul edildi 3.1.2006 B.47 (170,177,263,295 ile birlikte) Komisyon Raporunu verdi S.S.1234
10/42	Antalya Milletvekili Nail Kamacı ve 22 Milletvekilinin, doğal afetlerin yol açtığı zararların araştırılarak en aza indirilmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/143	Adana Milletvekili Tacidar Seyhan ve 19 Milletvekilinin, özel kurs ve dersaneler ile etüd eğitim merkezlerinin sorunlarının araştırılarak düzenli, verimli bir yapı ve işleyişe kavuşturulması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/45	Tekirdağ Milletvekili Mehmet Nuri Saygun ve 19 Milletvekilinin, Trakya'da tarım ve sanayi sektörlerinin yer seçiminden ve çarpık gelişmeden kaynaklanan sorunların araştırılarak dengeli ve sağlıklı gelişmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/46	İzmir Milletvekili Canan Arıtman ve 24 Milletvekilinin, İzmir'in Konak ilçesinde ticaret merkezi olarak projelendirilen bir alanla ilgili iddiaların araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/47	Tekirdağ Milletvekili Mehmet Nuri Saygun ve 27 Milletvekilinin, Tekirdağ İli başta olmak üzere Marmara Bölgesindeki balıkçıların sorunlarının ve çözüm yollarının araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/49	İstanbul Milletvekili Onur Öymen ve 25 Milletvekilinin, askeri üs ve tesisler ile limanların modernizasyonu amacıyla, ABD teknik ve askeri personelinin ülkemizde bulunmasına izin verilmesine ilişkin TBMM kararına dayanan uygulamaların ve aykırılık iddialarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/50	Zonguldak Milletvekili Harun Akın ve 42 Milletvekilinin, ERDEMİR'in mevcut durumunun ve sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/52	İzmir Milletvekili Ahmet Ersin ve 27 Milletvekilinin, Adli Tıp Kurumu ve ruh ve sinir hastalıkları hastaneleriyle ilgili çeşitli iddiaların ve bu kurumların sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/53	Ankara Milletvekili Mehmet Tomanbay ve 25 Milletvekilinin, Ankara'nın Gölbaşı ilçesindeki Mogan ve Eymir Göllerindeki ekolojik sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/54	Ankara Milletvekili Mehmet Tomanbay ve 34 Milletvekilinin, son ekonomik krizlerin sebeplerinin ve sonuçlarının araştırılarak istikrarlı ve sürdürülebilir ekonomi politikalarının belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/55	Denizli Milletvekili Mustafa Gazalcı ve 74 Milletvekilinin, 58 inci Hükümet Döneminde Milli Eğitim Bakanlığındaki atamalar ve kadrolaşma iddialarının araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/56	Ankara Milletvekili Yakup Kepenek ve 33 Milletvekilinin, Kamu İktisadi Teşebbüslerinin özelleştirilmesi konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/58	Hatay Milletvekili Züheyir Amber ve 42 Milletvekilinin, Asi Nehrinin taşmasının sebeplerinin ve yol açtığı zararların araştırılarak tazmini ve önlenmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/59	Edirne Milletvekili Rasim Çakır ve 20 Milletvekilinin, Trakya Bölgesindeki çeltik üreticilerinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/60	Tekirdağ Milletvekili Enis Tütüncü ve 24 Milletvekilinin, tarım sektöründe tohum üretimi ve tohumculuğun sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/61	Niğde Milletvekili Orhan Eraslan ve 65 Milletvekilinin, kamyoncuların ve diğer nakliyeci esnafın sorunlarının araştırılarak çözüm yollarının belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/62	Kocaeli Milletvekili Mehmet Sefa Sirmen ve 23 Milletvekilinin, İzmit Körfezindeki liman ve iskelelerin mevcut durumları ile yol açtıkları zararların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/64	Ankara Milletvekili Mehmet Tomanbay ve 25 Milletvekilinin, Hasanoğlan Beldesindeki Milli Eğitim Bakanlığı yatırımlarının mevcut durumunun araştırılarak tamamlanması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/65	İzmir Milletvekili Vezir Akdemir ve 42 Milletvekilinin, İzmir-Harmandalı Çöplüğünün yol açtığı sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/66	Malatya Milletvekili Muharrem Kılıç ve 25 Milletvekilinin, çöken tünel sebebiyle Malatya-Adana demiryolunda ulaşım yapılamamasının yol açtığı zararların ve onarımın bitirilememesinin sebeplerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/67	Mersin Milletvekili Hüseyin Güler ve 32 Milletvekilinin, Mersin Serbest Bölgesinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/68	Van Milletvekili Mehmet Kartal ve 29 Milletvekilinin, Van Gölündeki kirlenmenin önlenmesi ve Van ilinde turizmin geliştirilmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/71	Kocaeli Milletvekili Mehmet Sefa Sirmen ve 31 Milletvekilinin, gemi kaynaklı deniz kirliliği ile atık toplama ve arıtma hizmetleri konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/72	Niğde Milletvekili Orhan Eraslan ve 44 Milletvekilinin, özelleştirme uygulamaları konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/73	Manisa Milletvekili Ufuk Özkan ve 24 Milletvekilinin, Akhisar Sigara Fabrikasının faaliyete geçmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/74	İzmir Milletvekili Ahmet Ersin ve 25 Milletvekilinin, taksicilerin ve diğer şoför esnafın sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/75	İzmir Milletvekili Oğuz Oyan ve 33 Milletvekilinin, Bingöl'de meydana gelen deprem felaketinin bütün yönleriyle araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/76	Şanlıurfa Milletvekili Mehmet Vedat Melik ve 37 Milletvekilinin, Şanlıurfa ilinde elektrik enerjisi dağıtımında yaşanan sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/77	Bingöl Milletvekili Mahfuz Güler ve 28 Milletvekilinin, Bingöl'de meydana gelen deprem felaketinin bütün yönleriyle araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/78	Ankara Milletvekili Yakup Kepenek ve 26 Milletvekilinin, eğitimli gençlerin yurt dışına göç etme isteğinin sebeplerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/79	İzmir Milletvekili Oğuz Oyan ve 32 Milletvekilinin, konut edindirme yardımı hesapları konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/80	Eskişehir Milletvekili Fahri Keskin ve 21 Milletvekilinin, Tıpta Uzmanlık Sınavı (TUS) konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/83	Aksaray Milletvekili Ramazan Toprak ve 31 Milletvekilinin, 57'nci Hükümet dönemindeki ekonomik krizlerde bazı kamu bankaları yöneticilerinin sorumluluğu ile ilgili iddiaların araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/84	Bitlis Milletvekili Vahit Kiler ve 24 Milletvekilinin, Bitlis ilinin ekonomik ve sosyal sorunlarının araştırılarak kalkınması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/85	Diyarbakır Milletvekili Aziz Akgül ve 26 Milletvekilinin, KOBİ'lerin sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/86	Ağrı Milletvekili Halil Özyolcu ve 21 Milletvekilinin, Ağrı ilinin ekonomik ve sosyal açılardan yeterince gelişememesinin sebeplerinin araştırılarak kalkınması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/87	Erzurum Milletvekili Ömer Özyılmaz ve 31 Milletvekilinin, Erzurum ilinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/88	Diyarbakır Milletvekili Aziz Akgül ve 19 Milletvekilinin, kamu yönetiminin yeniden yapılandırılması konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/89	Diyarbakır Milletvekili Aziz Akgül ve 19 Milletvekilinin, kamu yönetiminde bilgi teknolojilerinin kullanılması ve e-devlet konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/90	Balıkesir Milletvekili İsmail Özgün ve 19 Milletvekilinin, Manyas Kuş Gölü'nün çevre sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/91	Tokat Milletvekili Mehmet Ergün Dağcıoğlu ve 21 Milletvekilinin, Tokat ilinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/93	Adıyaman Milletvekili Mahmut Göksu ve 21 Milletvekilinin, Adıyaman ili Besni ilçesinin tarihi ve kültürel değerlerinin korunması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/94	İstanbul Milletvekili Emin Şirin ve 21 Milletvekilinin, Türk basınının sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/97	Kars Milletvekili Yusuf Selahattin Beyribey ve 58 Milletvekilinin, kamu yatırımları konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/98	Adıyaman Milletvekili Mahmut Göksu ve 21 Milletvekilinin, Adıyaman ilinin ekonomik ve sosyal sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/99	Malatya Milletvekili Ahmet Münir Erkal ve 31 Milletvekilinin, kayısı ürününün ekonomik değerinin artırılması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Komisyon kurulması kabul edildi 27.2.2007 - B.80 Komisyon çalışmalarına başlamadı
10/100	Karaman Milletvekili Mevlüt Akgün ve 42 Milletvekilinin, kamuda bürokrasinin azaltılarak hizmetlerde etkinlik ve verimliliğin sağlanması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/101	Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 21 Milletvekilinin, üniversite kurulacak illerin ve alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/102	Trabzon Milletvekili Asım Aykan ve 22 Milletvekilinin, kamuda geçici işçi statüsünde çalışanların durumu konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/103	Tunceli Milletvekili V. Sinan Yerlikaya ve 25 Milletvekilinin, Munzur Vadisi Projesi konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/104	Manisa Milletvekili Hasan Ören ve 21 Milletvekilinin, Gediz Nehrindeki kirliliğin ve tarımsal üretime etkilerinin araştırılarak havzadaki tarımın geliştirilmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/105	İzmir Milletvekili Hakkı Ülkü ve 27 Milletvekilinin, İzmir Aliağa Nemrut Körfezi Liman Projesi konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/106	Hatay Milletvekili Abdülaziz Yazar ve 34 Milletvekilinin, eczacıların sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/107	Adana Milletvekili Atilla Başoğlu ve 22 Milletvekilinin, Sovyetler Birliğinin dağılmasıyla bağımsızlığını kazanan Avrasya Ülkeleriyle ilişkiler konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/108	Yalova Milletvekili Muharrem İnce ve 24 Milletvekilinin, Marmara Depremi sonrasında, yapılan yardımlar ve kamu ihaleleri ile ilgili iddiaların araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/109	Malatya Milletvekili Ferit Mevlüt Aslanoğlu ve 23 Milletvekilinin, doğalgaz politikası konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/110	Ankara Milletvekili Eşref Erdem ve 22 Milletvekilinin, doğalgaz politikası konusunda ve Mavi Akım Projesi ile ilgili çeşitli iddiaların araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/112	Erzurum Milletvekili Mustafa Ilıcalı ve 42 Milletvekilinin, bürokratik engellerin azaltılarak hizmetlerde etkinlik ve verimliliğin sağlanması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/114	Mersin Milletvekili Hüseyin Özcan ve 33 Milletvekilinin, Mersin ilinin ekonomik ve sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/115	Malatya Milletvekili Ferit Mevlüt Aslanoğlu ve 25 Milletvekilinin, TEKEL'in özelleştirilmesinin sigara sektöründe ortaya çıkaracağı sorunların araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/117	Çanakkale Milletvekili Ahmet Küçük ve 21 Milletvekilinin, emeklilerin sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/119	Malatya Milletvekili Ferit Mevlüt Aslanoğlu ve 21 Milletvekilinin, elektrik üretim politikası ve Bölgesel Elektrik Tarifesi uygulaması konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/120	İzmir Milletvekili Ahmet Ersin ve 21 Milletvekilinin, Milli Piyango İdaresinin özelleştirilmesi konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/121	Ankara Milletvekili İsmail Değerli ve 25 Milletvekilinin, LPG ve akaryakıt istasyonlarının yer seçiminden kaynaklanan sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/122	Yalova Milletvekili Muharrem İnce ve 25 Milletvekilinin, beyin göçünün sebeplerinin, boyutlarının ve etkilerinin araştırılarak, önlenmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/124	Hatay Milletvekili Züheyir Amber ve 36 Milletvekilinin, İskenderun Gümrük Başmüdürlüğünde pirinç ithalatındaki yolsuzluk ve kaçakçılık iddialarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/126	Trabzon Milletvekili Asım Aykan ve 25 Milletvekilinin, Trabzon-Çaykara-Uzungöl Beldesinin çevre kirliliği ve çarpık yapılaşma sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/127	İstanbul Milletvekili Bihlun Tamaylıgil ve 20 Milletvekilinin, BDDK'nın İmar Bankası yönetimine el konulması sürecindeki sorumluluğunun araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Komisyon kurulması kabul edildi (10.10,11,36 ve 39 ile birlikte) 21.10.2003 B:9 Komisyon Raporunu verdi S.S.663

10/129	Konya Milletvekili Atilla Kart ve 69 Milletvekilinin, Seydişehir Eti Alüminyum Tesislerinin modernizasyonu ve özelleştirilmesi konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/130	Diyarbakır Milletvekili Muhsin Koçyiğit ve 30 Milletvekilinin, Hazar Gölündeki çevre sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/131	Ankara Milletvekili Yakup Kepenek ve 27 Milletvekilinin, araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin incelenerek bilimsel ve teknolojik ilerleme için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/132	Çanakkale Milletvekili Ahmet Küçük ve 24 Milletvekilinin, muhtarların sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/133	Ankara Milletvekili Yakup Kepenek ve 24 Milletvekilinin, bireysel silahlanmanın sebeplerinin ve boyutlarının ortaya konularak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/134	Adana Milletvekili Atilla Başoğlu ve 22 Milletvekilinin, vergi kayıp ve kaçaklarının araştırılarak etkin vergilendirmenin sağlanması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/135	Çanakkale Milletvekili Ahmet Küçük ve 24 Milletvekilinin, organize sanayi bölgelerinin sorunlarının araştırılarak, alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/136	Niğde Milletvekili Orhan Eraslan ve 66 Milletvekilinin, işsizlik sorunu konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/137	Niğde Milletvekili Orhan Eraslan ve 65 Milletvekilinin, elma yetiştiriciliğindeki sorunların araştırılarak, alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/139	İstanbul Milletvekili Ahmet Sırrı Özbek ve 20 Milletvekilinin, Diyarbakır Cezaeviyle ilgili bazı iddiaların araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/140	Çorum Milletvekili Murat Yıldırım ve 25 Milletvekilinin, Çorum ilinin turizm potansiyelinin değerlendirilerek, Hitit Uygarlığının tanıtımı için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/141	Samsun Milletvekili Mehmet Kurt ve 20 Milletvekilinin, Samsun ilinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/142	Trabzon Milletvekili Asım Aykan ve 20 Milletvekilinin, mülki amirlerin asli görevlerine yeterli zaman ayıramamalarının sebeplerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/143	Bursa Milletvekili Zafer Hıdıroğlu ve 26 Milletvekilinin, bedelsiz tahsis edilen kamuya ait gayrimenkullerin tespiti, tahsis şartları ve tahsis amaçlarına uygun kullanılıp kullanılmadığının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/144	Adana Milletvekili Atilla Başoğlu ve 21 Milletvekilinin, Devlet iç borçlanma senetlerinin halka arzıyla ilgili bazı iddiaların araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/145	Trabzon Milletvekili Cevdet Erdöl ve 27 Milletvekilinin, TÜBİTAK'la ilgili mali ve idari konulardaki bazı iddiaların araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/146	Sinop Milletvekili Engin Altay ve 29 Milletvekilinin, kıyı balıkçılığındaki sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/147	Denizli Milletvekili Mustafa Gazalcı ve 64 Milletvekilinin, Milli Eğitim Bakanlığındaki atama, yer değiştirme ve görevde yükselme uygulamalarıyla ilgili iddiaların araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/149	Denizli Milletvekili Mehmet Uğur Neşşar ve 27 Milletvekilinin, temel ve koruyucu sağlık hizmetlerinin mevcut durumunun araştırılarak düzeltilmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/150	Adana Milletvekili Atilla Başoğlu ve 22 Milletvekilinin, Irak'la yapılan petrol ve fuel-oil karşılığı akaryakıt ticaretiyle ilgili bazı iddiaların araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/151	Samsun Milletvekili Mehmet Kurt ve 20 Milletvekilinin, kapkaç olaylarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/153	İzmir Milletvekili Ahmet Ersin ve 23 Milletvekilinin, Gediz Nehrindeki kirliliğin ve çevreye etkilerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/154	Yalova Milletvekili Muharrem İnce ve 20 Milletvekilinin, polislerin mesleki ve sosyal sorunları konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/155	Malatya Milletvekili Muharrem Kılıç ve 29 Milletvekilinin, Sözleşmeli Sağlık Personeli Seçme ve Yerleştirme Sınavının sonuçlarıyla ilgili iddiaların araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/156	Tokat Milletvekili İbrahim Çakmak ve 26 Milletvekilinin, Kelkit Havzasının ekonomik, sosyal ve çevresel sorunlarının araştırılarak bölgenin kalkınması ve potansiyelinin değerlendirilmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/157	Trabzon Milletvekili Asım Aykan ve 21 Milletvekilinin, katı atıklardan kaynaklanan sorunların araştırılarak, alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/158	İstanbul Milletvekili Bihlun Tamaylıgil ve 23 Milletvekilinin, TMSF'ye devredilen bankalar ile kamu bankalarından kaynaklanan zararların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/159	Adana Milletvekili Atilla Başoğlu ve 22 Milletvekilinin, Milli Saraylardaki eserlerin sahteleriyle değiştirilerek yurt dışına kaçırıldığı iddialarının araştırılarak, alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/161	Diyarbakır Milletvekili Mesut Değer ve 24 Milletvekilinin, OHAL uygulamasının sonuçlarının incelenerek alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/162	İstanbul Milletvekili Kemal Kılıçdaroğlu ve 23 Milletvekilinin, Başbakanın ticari ortaklığıyla ilgili iddiaların araştırılarak siyasetçilerin ticari faaliyetleri konusundaki ilkelerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/163	İstanbul Milletvekili Kemal Kılıçdaroğlu ve 23 Milletvekilinin, BDDK ve TÜBİTAK üyeliklerine atamalar konusundaki iddiaların araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/164	İzmir Milletvekili Ahmet Ersin ve 23 Milletvekilinin, uyuşturucu kullanımının sebepleri ve boyutlarının araştırılarak etkin mücadele için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/165	Diyarbakır Milletvekili Aziz Akgül ve 26 Milletvekilinin, uyuşturucu madde kullanımının aileler ve gençler üzerindeki etkilerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/166	Manisa Milletvekili Nuri Çilingir ve 22 Milletvekilinin, kuru üzüm ticaretindeki sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/167	Aydın Milletvekili Ahmet Ertürk ve 23 Milletvekilinin, Büyük Menderes Havzasındaki çevre sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/168	Van Milletvekili Cüneyit Karabıyık ve 87 Milletvekilinin, Van Gölündeki kirlenmenin önlenmesi ve yöredeki turizmin geliştirilmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/169	Samsun Milletvekili Haluk Koç ve 48 Milletvekilinin, Konya'da çöken bina özelinde yapı güvenliğindeki sorunların araştırılarak etkin imar denetiminin ve sağlıklı yapılaşmanın sağlanması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/170	Aydın Milletvekili Ahmet Ertürk ve 29 Milletvekilinin, zeytin ve zeytinyağı üretiminde karşılaşılan sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Komisyon kurulması kabul edildi 3.1.2006 B.47 (41,177,263,295 ile birlikte) Komisyon Raporunu verdi S.S.1234
10/171	Hatay Milletvekili Züheyir Amber ve 65 Milletvekilinin, Karadeniz'e bırakılan zehirli atık dolu variller konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/172	Balıkesir Milletvekili Orhan Sür ve 60 Milletvekilinin, TEKEL'in alkollü içkiler kısmının özelleştirilmesi konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/174	Malatya Milletvekili Muharrem Kılıç ve 27 Milletvekilinin, Malatya Pamuklu Sanayi İşletmesinin özelleştirilmesi konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/175	Kocaeli Milletvekili İzzet Çetin ve 25 Milletvekilinin, Seka Balıkesir İşletmesinin özelleştirilmesi konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/176	Trabzon Milletvekili Asım Aykan ve 21 Milletvekilinin, misyonerlik faaliyetleri konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/177	Balıkesir Milletvekili İsmail Özgün ve 20 Milletvekilinin, zeytin ve zeytinyağı üreticilerinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi kabul edildi 3.1.2006 B.47 (41,170,263,295 ile birlikte) Komisyon Raporunu verdi S.S.1234
10/178	İzmir Milletvekili Türkan Miçooğulları ve 23 Milletvekilinin, İstanbul'da Önder Babat isimli öğrencinin öldürülmesi olayının açıklığa kavuşturulması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/181	İstanbul Milletvekili Kemal Kılıçdaroğlu ve 45 Milletvekilinin, Bingöl depremi sonrasında yaşanan olumsuzlukların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/183	Hatay Milletvekili Züheyir Amber ve 29 Milletvekilinin, kadının toplumdaki yerinin belirlenmesi, haklarının çağdaş medeniyetler düzeyine çıkarılabilmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/184	Malatya Milletvekili Muharrem Kılıç ve 37 Milletvekilinin, don olayları sebebiyle kayısı üreticilerinin uğradığı zararların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Komisyon kurulması kabul edildi 27.2.2007 - B.80 Komisyon çalışmalarına başlamadı
10/196	Ankara Milletvekili Salih Kapusuz ve 42 Milletvekilinin, Atatürk Orman Çiftliğinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/188	Çankırı Milletvekili Hikmet Özdemir ve 20 Milletvekilinin, Çankırı ili içerisindeki maden rezervlerinin araştırılıp ülke ekonomisine kazandırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/189	Ordu Milletvekili İdris Sami Tandoğdu ve 24 Milletvekilinin, Çernobil Faciasının sebep olduğu sağlık sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/190	İstanbul Milletvekili Kemal Kılıçdaroğlu ve 21 Milletvekilinin, TMSF ve RTÜK'ün bazı uygulamalarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/191	İstanbul Milletvekili Bihlun Tamaylıgil ve 24 Milletvekilinin gençlerimizin sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/192	Tunceli Milletvekili V. Sinan Yerlikaya ve 29 Milletvekilinin, Tunceli ilinin turizm imkanlarının araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/193	Tekirdağ Milletvekili Enis Tütüncü ve 23 Milletvekilinin, Türkiye'deki işsizliğin ve yoksulluğun boyutlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/194	İstanbul Milletvekili Azmi Ateş ve 93 Milletvekilinin, Çernobil Faciasının bütün boyutlarıyla araştırılarak benzer olayların tekrarlanmaması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/195	Tekirdağ Milletvekili Mehmet Nuri Saygun ve 21 Milletvekilinin, oto tamirciliği ile uğraşan küçük esnaf ve sanatkarların sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/196	Malatya Milletvekili Ferit Mevlüt Aslanoğlu ve 20 Milletvekilinin, Türk Hava Yollarında son günlerde yaşanan sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/197	Kahramanmaraş Milletvekili Hanefi Mahçiçek ve 20 Milletvekilinin, Avrupa Birliği uyum sürecinde esnaf ve sanatkarların sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/198	Mersin Milletvekili Hüseyin Özcan ve 29 Milletvekilinin, cezaevlerinde yaşanan sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/199	İstanbul Milletvekili Birgen Keleş ve 24 Milletvekilinin, yabancıların Türkiye'de mülk edinmelerinin tüm yönleriyle araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/200	İzmir Milletvekili Hakkı Ülkü ve 22 Milletvekilinin, Gediz Nehrindeki kirlenmenin sebeplerinin ve sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/201	İstanbul Milletvekili Kemal Kılıçdaroğlu ve 22 Milletvekilinin, Türkiye Kızılay Derneğinin içinde bulunduğu durumun saptanması ve sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/202	Tekirdağ Milletvekili Enis Tütüncü ve 31 Milletvekilinin, işsizlik düzeyi ile istihdam hacmindeki olumsuzlukların boyutlarının araştırılarak gerekli politikaların belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/203	Denizli Milletvekili Mustafa Gazalcı ve 49 Milletvekilinin, orta ve yükseköğrenimin sorunları ile üniversite sınavlarına girişte yaşanan olumsuzlukların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/204	Ankara Milletvekili Yakup Kepenek ve 24 Milletvekilinin, medyanın sorunlarının çağdaş demokrasi çerçevesinde araştırılarak bağımsız ve tarafsız bir medya için gerekli yasal düzenlemelere zemin hazırlanması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/205	Bursa Milletvekili Şerif Birinç ve 27 Milletvekilinin, Susurluk ve Nilüfer çaylarındaki kirliliğin sebeplerinin ve sorumlularının araştırılarak zararlı ve tehlikeli atıklardan arındırılması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/206	Trabzon Milletvekili Mehmet Akif Hamzaçebi ve 22 Milletvekilinin, don olayının yarattığı zararın ekonomik boyutlarının araştırılarak fındık üreticilerinin sorunlarının çözümlenmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/207	Ankara Milletvekili Yakup Kepenek ve 19 Milletvekilinin, kadınların işgücüne katılımının önündeki engellerin ve olumsuzlukların saptanarak katılımın ve üretkenliğin artırılması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/208	Ankara Milletvekili Yakup Kepenek ve 23 Milletvekilinin, ülkemizde tarım sektörünün yapısal sorunlarının dış ticaret açısından araştırılarak, ABD ve AB ülkelerinin uygulamalarına koşut tarımsal destekleme politikalarının belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/209	Ankara Milletvekili Yakup Kepenek ve 25 Milletvekilinin, kütüphanelerin durumunun ve eksikliklerinin saptanması ve sorunlara çözüm yollarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/210	Afyon Milletvekili Halil Ünlütepe ve 21 Milletvekilinin, Eber Gölünde meydana gelen kirliliğin ve çevresel etkilerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/211	İstanbul Milletvekili Ali Topuz ve 22 Milletvekilinin, Türk Hava Yollarındaki yeni atamaların, bunun yol açtığı idari ve teknik zafiyetlerin, yeni yönetimin uçuş güvenliğini tehdit eden uygulamalarının ve kar eden kurumun daha sonra zarar etmesinin sebeplerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/212	İstanbul Milletvekili Kemal Kılıçdaroğlu ve 19 Milletvekilinin, ilaç sektörünün içinde bulunduğu durumun tespit edilip, Sağlık Bakanlığı ve Sosyal Güvenlik Kurumlarının izledikleri politikalar ile bu politikaların sonuçlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/213	Bursa Milletvekili Kemal Demirel ve 21 Milletvekilinin, Demiryollarında son zamanlarda meydana gelen tren kazalarının sebeplerinin, teknik personel ve aksaklıkların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/214	Bursa Milletvekili Kemal Demirel ve 20 Milletvekilinin, Bursa-Orhaneli Termik Santralinin çevreyi kirletip kirletmediğinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/215	Malatya Milletvekili Muharrem Kılıç ve 21 Milletvekilinin, 4916 sayılı Kanunla yabancılara taşınmaz mal ve ayni hak edinme hakkının tanınmasının ekonomik-sosyal ve siyasal boyutlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/217	Hatay Milletvekili Abdülaziz Yazar ve 21 Milletvekilinin, İskenderun limanında batan MIV Ulla gemisinin batma sebeplerinin ve sorumlularının tespiti ile çevreye ve yöre halkına verebileceği zararların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/218	Konya Milletvekili Atilla Kart ve 23 Milletvekilinin, yasa dışı örgütler ile emniyet, MİT ve yargı kuruluşları arasındaki ilişkiler konusunda ileri sürülen iddiaların araştırılarak sorumlularının ve alınması gereken önlemlerin tespit edilmesi amacıyla Anayasanın 98' inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/219	Yalova Milletvekili Muharrem İnce ve 23 Milletvekilinin, ilköğretim müfredatındaki köklü değişikliğin milli eğitimin temel hedefleri açısından araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/220	Yalova Milletvekili Muharrem İnce ve 24 Milletvekilinin, Milli Eğitim Bakanlığınca ilköğretim okullarına dağıtılan ders kitaplarının maddi kaynağına ilişkin iddiaların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/221	Malatya Milletvekili Ferit Mevlüt Aslanoğlu ve 39 Milletvekilinin, şeker pancarı ve Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. ile ilgili sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/222	İzmir Milletvekili Hakkı Ülkü ve 37 Milletvekilinin, Küçük Menderes Irmağındaki kirliliğin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/223	İstanbul Milletvekili Birgen Keleş ve 25 Milletvekilinin, Türkiye AB ilişkileri ile AB Komisyonu ilerleme raporunun geleceğe etkilerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/224	İzmir Milletvekili Hakkı Ülkü ve 40 Milletvekilinin, Ege Bölgesindeki tarım üreticilerinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/226	Malatya Milletvekili Ferit Mevlüt Aslanoğlu ve 36 Milletvekilinin, bazı ilçelerin adliye teşkilatlarının kapatılması sebebiyle ortaya çıkan sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/227	Kastamonu Milletvekili Mehmet Yıldırım ve 23 Milletvekilinin, Kastamonu-Küre İlçesi-Aşıköy yer altı bakır ocağında meydana gelen kazanın sebeplerinin ve sorumlularının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/229	Bitlis Milletvekili Vahit Kiler ve 20 Milletvekilinin, Bitlis'te balcılık ve arıcılığın sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/230	Denizli Milletvekili Mehmet Uğur Neşşar ve 33 Milletvekilinin, Milli Emlak Genel Müdürlüğü ve diğer kamu kurumlarınca yapılan arsa tahsislerinin usulüne uygun olup olmadığının ve tahsislerin amacına uygun kullanılıp kullanılmadığının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/231	Aydın Milletvekili Mehmet Mesut Özakcan ve 36 Milletvekilinin, pamuk üretimi ve üreticisinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/232	Kastamonu Milletvekili Musa Sıvacıoğlu ve 24 Milletvekilinin, Kastamonu-Küre-Aşık maden ocağında meydana gelen iş kazası ile ülkemizdeki iş kazalarının sebeplerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/233	Kırşehir Milletvekili Hüseyin Bayındır ve 50 Milletvekilinin, Kızılırmak Havzasındaki kirliliğin sebeplerinin ve çevreye verdiği zararların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/235	Aydın Milletvekili Ahmet Ertürk ve 34 Milletvekilinin, pamuk üreticilerinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/236	Bursa Milletvekili Mustafa Özyurt ve 26 Milletvekilinin, Uluabat Gölü çevresine kurulacak organize sanayi bölgesinin doğuracağı muhtemel zararların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/237	Gaziantep Milletvekili Abdulkadir Ateş ve 25 Milletvekilinin, Ziraat Bankasının çöken bilgi işlem ağı ile yeni kurulan sistemin sebep olduğu sorunların ve iddiaların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/239	Aydın Milletvekili Mehmet Boztaş ve 23 Milletvekilinin, Büyük Menderes Nehri ve Havzasındaki kirliliğin, çevreye ve insan sağlığına verdiği zararların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/240	Ankara Milletvekili Yakup Kepenek ve 22 Milletvekilinin, yapılması planlanan nükleer santrallerin ülkemiz şartlarına uygunluğunun ve çevreye etkilerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/241	İstanbul Milletvekili İrfan Gündüz ve 22 Milletvekilinin, kamuya ait gayrimenkullerin tahsisinin ve tahsis amacına uygun kullanılıp kullanılmadığının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/242	Bursa Milletvekili Kemal Demirel ve 47 Milletvekilinin, Uludağ'ın doğal ve tarihi zenginliklerinin araştırılarak daha iyi değerlendirilmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/243	Adana Milletvekili N. Gaye Erbatur ve 24 Milletvekilinin, Çukobirlik'in sorunlarının araştırılarak sorumluların tespiti ve alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/244	Muğla Milletvekili Ali Arslan ve 26 Milletvekilinin, Muğla'da SİT alanı, Tabiat ve Kültür Varlıkları ile Özel Çevre Koruma Bölgesindeki vatandaşların sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/245	İzmir Milletvekili Vezir Akdemir ve 20 Milletvekilinin, esnaf ve sanatkarların mağduriyetine yol açan 253 Nolu Gelir Vergisi Tebliğinin yol açtığı sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/246	Çankırı Milletvekili Hikmet Özdemir ve 19 Milletvekilinin Çankırı İlinin ekonomik, sosyal ve kültürel sorunlarının araştırılarak kamu ve özel sektör yatırımlarının artırılması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/247	Denizli Milletvekili Mustafa Gazalcı ve 29 Milletvekilinin, sigara sanayiinin durumu ile sigara kaçakçılığının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/248	Balıkesir Milletvekili Sedat Pekel ve 43 Milletvekilinin, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunun mevcut hizmetlerinin araştırılarak sorunların tespiti ve alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/249	Denizli Milletvekili Mustafa Gazalcı ve 43 Milletvekilinin, şarapçılık sektörünün araştırılarak sorunların tespiti ve alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/250	Şanlıurfa Milletvekili Mehmet Vedat Melik ve 44 Milletvekilinin, GAP kapsamındaki Şanlıurfa Akçakale ve Harran ovalarındaki tuzlanmanın ve alkalik sorunlarının sebeplerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/251	Samsun Milletvekili Cemal Yılmaz Demir ve 40 Milletvekilinin, Ondokuz Mayıs Üniversitesinde keyfi yönetim, kamu kaynaklarının amaç dışı kullanımı ve kadrolaşma iddialarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Komisyon kurulması kabul edildi 9.6.2005 - B.110 Komisyon Raporunu verdi S.S.1097
10/252	İstanbul Milletvekili Mehmet Sevigen ve 27 Milletvekilinin, LPG'li araç sektörünün sorunlarının araştırılarak sektörün etkin denetiminin sağlanması ve eğitimli uzman ihtiyacının giderilmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/253	Kırklareli Milletvekili Mehmet S. Kesimoğlu ve 35 Milletvekilinin, Şeker Kurumunun kapatılmasının sebep olduğu düzenleme, denetleme ve uygulama sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/255	Erzurum Milletvekili Mustafa Nuri Akbulut ve 23 Milletvekilinin, Doğu Anadolu Bölgesinde ağır kış şartlarının sebep olduğu sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/256	Sakarya Milletvekili Hasan Ali Çelik ve 20 Milletvekilinin, meslek yüksek okullarının ve mezunlarının sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/257	İstanbul Milletvekili Yahya Baş ve 48 Milletvekilinin, milli ve manevi değerlerimize ve Türk aile yapısına aykırı televizyon programlarının toplum hayatımıza etkilerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/259	Denizli Milletvekili Mehmet Uğur Neşşar ve 30 Milletvekilinin, ilaç sektöründeki sorunların, yolsuzlukların ve usulsüzlüklerin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/260	Denizli Milletvekili Mustafa Gazalcı ve 69 Milletvekilinin, kamuoyunda Fethullah Gülen okulları olarak bilinen okulların, dershanelerin ve yurtların durumlarının araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/261	İstanbul Milletvekili Bülent Tanla ve 30 Milletvekilinin, kamu kuruluşlarının alacak stokunu saptayarak borç yükünü azaltmak ve kamu harcamalarına kaynak sağlamak amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/263	Bursa Milletvekili Kemal Demirel ve 31 Milletvekilinin, zeytin yetiştiricilerinin sorunlarının araştırılarak üretimin ve tüketimin artırılması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi kabul edildi 3.1.2006 B.47 (41,170,177, 295 ile birlikte) Komisyon Raporunu verdi S.S.1234
10/264	Çorum Milletvekili Feridun Ayvazoğlu ve 23 Milletvekilinin, Çorum ilinde sulu tarıma geçilebilmesi ve tarım üreticilerinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/265	İstanbul Milletvekili Mehmet Sevigen ve 25 Milletvekilinin, Başbakanın Dolmabahçe Sarayındaki tarihi binaya yerleşmesiyle ilgili amaçların araştırılması ve bu uygulamanın İstanbul'un tarihi ve kültürel mirasını tehlikeye atmaması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/266	İzmir Milletvekili Oğuz Oyan ve 30 Milletvekilinin, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna devredilen bankalarla ilgili kamu paralarının tahsili için izlenmesi gerekli olan yolların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/267	Trabzon Milletvekili Asım Aykan ve 19 Milletvekilinin, internet ortamında oynanan kumarın zararlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/268	Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez ve 77 Milletvekilinin, bal üretimi ve pazarlanmasıyla ilgili sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/269	Muğla Milletvekili Ali Arslan ve 42 Milletvekilinin, arıcılıkta ve bal üretiminin pazarlanmasında yaşanan sıkıntıların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/270	İstanbul Milletvekili Berhan Şimşek ve 41 Milletvekilinin, yurt dışında öğrenimlerini sürdüren öğrencilere danışmanlık yapan firmaların araştırılması ve hizmetlerinin denetlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/271	İstanbul Milletvekili Mehmet Sevigen ve 41 Milletvekilinin, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında eğitim gören çocukların ve gençlerin karşı karşıya bulunduğu tehlikeler ile bunlardan korunma yollarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/272	Tunceli Milletvekili Hasan Güyüldar ve 34 Milletvekilinin, terör sebebiyle göç eden yurttaşlarımızın sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/273	İzmir Milletvekili Ahmet Ersin ve 31 Milletvekilinin, su ürünleri yetiştiriciliği tesislerinin denizlerde oluşturduğu kirlilik ile bu durumun ülke turizmine olumsuz etkilerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/274	İzmir Milletvekili Canan Arıtman ve 23 Milletvekilinin, suç ve suçluluk oranlarındaki artışların araştırılarak sebeplerinin tespiti ve alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/275	Bursa Milletvekili Kemal Demirel ve 32 Milletvekilinin, sanayi kirliliğinin tarım alanlarına etkisinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/276	Ordu Milletvekili İdris Sami Tandoğdu ve 21 Milletvekilinin, zirai mücadele ilaçlarının doğru biçimde kullanımının sağlanması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/277	Aydın Milletvekili Mehmet Mesut Özakcan ve 31 Milletvekilinin, Aydın ilinde artan nüfusla birlikte meydana gelecek olası su sıkıntısının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/278	Erzurum Milletvekili Mustafa Nuri Akbulut ve 22 Milletvekilinin, Doğu Anadolu Bölgesinde bulunan belediyelerin ekonomik koşullarının tespiti ve yaşanan olumsuzlukların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/279	İzmir Milletvekili Türkan Miçooğulları ve 25 Milletvekilinin, köy enstitülerinin yaşatılması ve gelecek kuşaklara aktarılması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/280	Denizli Milletvekili Mustafa Gazalcı ve 33 Milletvekilinin, 1 Mayıs 1977 tarihinde İstanbul Taksim'de yaşanan olayların araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/281	Konya Milletvekili Orhan Erdem ve 24 Milletvekilinin, Akşehir Gölünün kirliliğinin önlenmesi ve korunmasıyla ilgili alınması gereken önlemlerin araştırılması ve yasal düzenlemelerin oluşturulması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/282	Afyonkarahisar Milletvekili Reyhan Balandı ve 23 Milletvekilinin, kadınların eğitim düzeyinin yükseltilmesi ve kadına yönelik şiddetin durdurulması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/283	Trabzon Milletvekili Asım Aykan ve 21 Milletvekilinin, toplumdaki sosyal çöküntünün sebeplerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/287	Adana Milletvekili Atilla Başoğlu ve 20 Milletvekilinin, kaçak işçi çalıştırılmasıyla ilgili iddiaların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/288	Konya Milletvekili Atilla Kart ve 25 Milletvekilinin, Mercedes Benz Türk A.Ş.'nin "Travego" adıyla ürettiği yolcu otobüslerinde teknik kusurların bulunup bulunmadığı konularının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/289	Ardahan Milletvekili Ensar Öğüt ve 22 Milletvekilinin, Bakü-Tiflis-Ceyhan Boru Hattının geçtiği illerde yaşayan vatandaşların sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/290	Antalya Milletvekili Feridun Fikret Baloğlu ve 40 Milletvekilinin, muz üreticilerinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/291	Van Milletvekili Hacı Biner ve 51 Milletvekilinin, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesindeki yolsuzluk ve usulsüzlük iddialarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/292	Adana Milletvekili Atilla Başoğlu ve 22 Milletvekilinin, ülkemizdeki su kaynaklarının tespiti ile etkin idare ve koruma yöntemlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/293	Erzurum Milletvekili Mustafa Ilıcalı ve 22 Milletvekilinin, Erzurum Atatürk Üniversitesi 2004-2005 öğretim yılı mezuniyet töreninde bir velinin salona alınmaması olayının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/294	Şanlıurfa Milletvekili Yahya Akman ve 22 Milletvekilinin, GAP bölgesinde aşırı ve bilinçsiz sulamadan kaynaklanan sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/295	Bursa Milletvekili Mehmet Altan Karapaşaoğlu ve 19 Milletvekilinin, zeytincilik sektörünün sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi kabul edildi 3.1.2006 B.47 (41,170,177,263 ile birlikte) Komisyon Raporunu verdi S.S.1234.
10/296	Ankara Milletvekili Yakup Kepenek ve 27 Milletvekilinin, kamu kurum ve kuruluşlarına verilen danışmanlık hizmetlerinin araştırılarak çözüm önerileri oluşturulması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/297	İzmir Milletvekili Hakkı Ülkü ve 27 Milletvekilinin, seracılık sektörünün sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/298	Adıyaman Milletvekili Şevket Gürsoy ve 21 Milletvekilinin, Adıyaman ve Bingöl illerinde yaşanabilecek depremden doğabilecek kayıpları asgariye indirmek için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/299	Van Milletvekili Cüneyit Karabıyık ve 44 Milletvekilinin, Van Kedisinin neslinin korunması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/300	Diyarbakır Milletvekili İrfan Riza Yazıcıoğlu ve 20 Milletvekilinin, uyuşturucu ve bağımlılık yapıcı madde kullanımının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/301	Malatya Milletvekili Ahmet Münir Erkal ve 37 Milletvekilinin, İnönü Üniversitesi Rektörlüğü hakkındaki yolsuzluk ve usulsüzlük iddialarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/302	Antalya Milletvekili Feridun Fikret Baloğlu ve 36 Milletvekilinin, Antalya-Kaleiçi'nin korunmasına yönelik sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/303	Adana Milletvekili Kemal Sağ ve 25 Milletvekilinin, buğday ve şeker satışlarından doğacak görev zararlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/304	Kütahya Milletvekili Abdullah Erdem Cantimur ve 27 Milletvekilinin, dahilde işleme rejimi kapsamında yapılan buğday ve şeker satışlarıyla ilgili sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/305	Çanakkale Milletvekili İsmail Özay ve 38 Milletvekilinin, 12 Eylül 1980 askeri müdahalesinin sebep ve sonuçlarının araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/306	İzmir Milletvekili Hakkı Ülkü ve 37 Milletvekilinin, SHÇEK yurt ve yuvalarında barınan çocuk ve gençlerin sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/307	İzmir Milletvekili Ahmet Ersin ve 37 Milletvekilinin, karayollarının teknik ve fiziki durumunun uluslararası standartlara uygunluğunun araştırılarak sağlıklı ve güvenli ulaşım sağlanabilmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/308	Aydın Milletvekili Mehmet Mesut Özakcan ve 38 Milletvekilinin, Kuşadası Limanı ihalesi ile ilgili bazı iddiaların araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/309	Denizli Milletvekili Mustafa Gazalcı ve 36 Milletvekilinin, ortaöğretimdeki sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/310	Uşak Milletvekili Alim Tunç ve 39 Milletvekilinin, bazı televizyon programlarının toplum hayatına etkilerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/311	İstanbul Milletvekili Berhan Şimşek ve 33 Milletvekilinin, tiyatro sanatındaki sorunların araştırılarak tiyatroculuğun geliştirilmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/312	Zonguldak Milletvekili Harun Akın ve 33 Milletvekilinin, Çernobil Nükleer Santrali kazasıyla Karadeniz Bölgesindeki kanser vakaları arasındaki ilişkinin araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/313	Çanakkale Milletvekili İsmail Özay ve 32 Milletvekilinin, Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkındaki sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/314	Anavatan Partisi Grubu adına Grup Başkanvekilleri Malatya Milletvekili Süleyman Sarıbaş ve Gaziantep Milletvekili Ömer Abuşoğlu'nun, sosyal hizmetler kurumlarındaki olumsuzlukların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/315	Ardahan Milletvekili Ensar Öğüt ve 52 Milletvekilinin, hayvancılık sektöründeki sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/316	Çanakkale Milletvekili Ahmet Küçük ve 52 Milletvekilinin, çimento sektöründeki denetimsiz fiyat oluşumu ve tekelleşme iddialarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/317	İzmir Milletvekili Hakkı Ülkü ve 51 Milletvekilinin, içki kaçakçılığı ve sahte içki imalatının sebepleri, işleyişi ve sonuçlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/318	Malatya Milletvekili Muharrem Kılıç ve 110 Milletvekilinin, SHÇEK bünyesindeki yuva, yurt ve huzurevlerindeki durumun belirlenerek bu kurumların daha iyi hizmet verebilmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/319	İzmir Milletvekili Canan Arıtman ve 38 Milletvekilinin, SHÇEK bünyesindeki kurumların durumunun araştırılarak güçlendirilmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/320	Malatya Milletvekili Ahmet Münir Erkal ve 33 Milletvekilinin, Devletin koruması ve bakımı altında bulunan çocuk ve gençlerin sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/321	İzmir Milletvekili Vezir Akdemir ve 22 Milletvekilinin, İzmir ilindeki kamu binalarının depreme dayanıklılığının ve dayanıksız yapılara ilişkin sorumluluğun araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/322	CHP Grubu adına Grup Başkanvekilleri, İzmir Milletvekili K. Kemal Anadol, İstanbul Milletvekili Ali Topuz ve Samsun Milletvekili Haluk Koç'un, Hakkari merkez, Yüksekova ve Şemdinli ilçelerinde meydana gelen olayların araştırılması amacıyla Komisyon kurulması kabul edildi 23.11.2005 B.22 (10.323, 324 ile birlikte) Kom. Raporunu verdi
10/323	Anavatan Partisi Grubu Adına Grup Başkanvekilleri Malatya Milletvekili Süleyman Sarıbaş ve Gaziantep Milletvekili Ömer Abuşoğlu'nun, Hakkari merkez, Yüksekova ve Şemdinli ilçelerinde meydana gelen olayların araştırılması amacıyla Komisyon kurulması kabul edildi 23.11.2005 B.22 (10.322, 324 ile birlikte) Kom. Raporunu verdi
10/324	İstanbul Milletvekili Mustafa Ataş ve 47 Milletvekilinin, Hakkari'de meydana gelen olayların ve bu olaylarla ilgili iddiaların araştırılması amacıyla Komisyon kurulması kabul edildi 23.11.2005 B.22 (10.322, 323 ile birlikte) Kom.Raporunu verdi
10/325	Balıkesir Milletvekili Sedat Pekel ve 28 Milletvekilinin, konut yapı kooperatiflerinin mevcut durumunun araştırılarak etkin bir denetim ve işleyişe kavuşturulmaları için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/326	Denizli Milletvekili Mustafa Gazalcı ve 30 Milletvekilinin, eğitim ve öğretim hizmetinde çalışan öğretmenler ile diğer görevlilerin ekonomik ve sosyal sorunlarının araştırılarak çözüm yollarının belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/327	Bitlis Milletvekili Vahit Kiler ve 26 Milletvekilinin, sigara kaçakçılığının ülke güvenliği, ekonomisi ve halk sağlığına verdiği zararların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/328	Niğde Milletvekili Mahmut Uğur Çetin ve 22 Milletvekilinin, elma üreticilerinin ve elma yetiştiriciliğinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/329	Antalya Milletvekili Osman Kaptan ve 49 Milletvekilinin, turizm tesislerinden alınan sosyal ve teknik altyapı katkı payı kaynağı konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/330	Gaziantep Milletvekili Abdulkadir Ateş ve 32 Milletvekilinin, Amerikan Haber Alma Örgütünün ülkemizde hukuk dışı bazı faaliyetlerde bulunduğu yönündeki iddiaların araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/331	Gaziantep Milletvekili Abdulkadir Ateş ve 24 Milletvekilinin, gümrüklerdeki kaçakçılık ve yolsuzluk iddialarının araştırılarak sorumluların tespiti ile alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/332	Ankara Milletvekili Yakup Kepenek ve 42 Milletvekilinin, amatör sporların sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/334	İzmir Milletvekili Ahmet Ersin ve 45 Milletvekilinin, İzmir İlinde çimento sektöründeki denetimsiz fiyat oluşumunun ve tekelleşme iddialarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/335	Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Grup Başkanvekilleri İstanbul Milletvekili Ali Topuz, İzmir Milletvekili K. Kemal Anadol ve Samsun Milletvekili Haluk Koç'un, kuş gribi hastalığının yaygınlaşmasının sebepleri ile toplum sağlığına ve ekonomiye etkilerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/336	İzmir Milletvekili Hakkı Ülkü ve 22 Milletvekilinin, Türkiye Futbol Federasyonu seçimlerine müdahale edildiği iddialarının araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/338	İzmir Milletvekili Serpil Yıldız ve 19 Milletvekilinin, enerji sektöründeki arz ve talep durumu ile alternatif enerji kaynaklarının araştırılarak, muhtemel enerji krizi ve dışa bağımlılık konusunda alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/339	Trabzon Milletvekili Şevket Arz ve 45 Milletvekilinin, Trabzon'da son zamanlarda meydana gelen huzur bozucu olayların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/340	Bursa Milletvekili Kemal Demirel ve 48 Milletvekilinin, çocuklar arasında suç oranının artmasının sebeplerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/341	Muğla Milletvekili Fahrettin Üstün ve 48 Milletvekilinin, Muğla ilinin sosyal ve ekonomik sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/342	Muğla Milletvekili Fahrettin Üstün ve 45 Milletvekilinin, turizm sektöründeki sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/344	Denizli Milletvekili Mehmet Yüksektepe ve 22 Milletvekilinin, tekstil ve hazır giyim sektöründeki sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/345	İzmir Milletvekili Ahmet Ersin ve 28 Milletvekilinin, Alevi İslam inancına sahip vatandaşların inanç ve kültürlerini yaşamalarında karşılaştıkları sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/346	Muğla Milletvekili Ali Arslan ve 30 Milletvekilinin, kızamık aşısı uygulamalarının araştırılarak hastalıkla etkin mücadele için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/347	Adana Milletvekili Atilla Başoğlu ve 19 Milletvekilinin, tarihi eser kaçakçılığının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/348	İstanbul Milletvekili Bihlun Tamaylıgil ve 25 Milletvekilinin, fındık üretimi ve pazarlamasındaki sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/349	Antalya Milletvekili Hüseyin Ekmekçioğlu ve 36 Milletvekilinin, turizm sektöründeki sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/350	İzmir Milletvekili Hakkı Ülkü ve 30 Milletvekilinin, yabancı dil öğretimindeki sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/351	Tekirdağ Milletvekili Mehmet Nuri Saygun ve 30 Milletvekilinin, küresel ısınma konusunun araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Komisyon kurulması kabul edildi 13.2.2007 - B.62 Komisyon raporunu verdi Basılmadı

10/352	İzmir Milletvekili Canan Arıtman ve 29 Milletvekilinin, anne, bebek ve çocuk ölümlerinin sebeplerinin araştırılarak ana çocuk sağlığı konusunda alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/353	İstanbul Milletvekili Birgen Keleş ve 24 Milletvekilinin, enerji sektörü ve Yap-İşlet-Devret, Yap-İşlet yöntemleriyle kurulan santraller konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/354	Kocaeli Milletvekili İzzet Çetin ve 44 Milletvekilinin, 1999 yılında meydana gelen depremlerde orta hasar gören binaların onarım ve güçlendirme çalışmalarında karşılaşılan sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/355	Denizli Milletvekili Mehmet Uğur Neşşar ve 45 Milletvekilinin, verem hastalığındaki son durumun araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/358	Anavatan Partisi Grubu adına Grup Başkanvekilleri Gaziantep Milletvekili Ömer Abuşoğlu ve Malatya Milletvekili Süleyman Sarıbaş'ın, kamu kurum ve kuruluşlarındaki yolsuzluk iddialarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/359	Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Grup Başkanvekilleri İstanbul Milletvekili Ali Topuz, İzmir Milletvekili K. Kemal Anadol ve Samsun Milletvekili Haluk Koç'un, zehirli atıkların depolanmasının ve çevreye etkilerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/360	Antalya Milletvekili Feridun Fikret Baloğlu ve 32 Milletvekilinin, şehirlerarası otobüs taşımacılığı sektöründeki sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/361	Zonguldak Milletvekili Harun Akın ve 31 Milletvekilinin, Zonguldak, Bartın ve Karabük illerinin ekonomik ve sosyal sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/362	Düzce Milletvekili Yaşar Yakış ve 25 Milletvekilinin, fındık üretimi, satışı ve tüketimindeki sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/363	Kastamonu Milletvekili Musa Sıvacıoğlu ve 20 Milletvekilinin, başta Kastamonu olmak üzere yurtiçi ve yurtdışındaki tarihi ve kültürel varlıklarımızın tespiti ve korunması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/364	Adana Milletvekili Ayhan Zeynep Tekin Börü ve 30 Milletvekilinin, bazı televizyon dizileri ile yarışma ve kadın programlarının toplumun ruh sağlığına etkilerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/365	İstanbul Milletvekili Ekrem Erdem ve 105 Milletvekilinin Türkçedeki bozulma ve yabancılaşmanın sebepleri ile toplumsal birlik ve beraberliğimiz üzerindeki etkilerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla komisyon kurulması kabul edildi 13.2.2007 - B.62 Komisyon raporunu verdi Basılmadı
10/366	Konya Milletvekili Atilla Kart ve 24 Milletvekilinin, 16'ncı Dönem Milletvekili ve Kilis eski Belediye Başkanı Ekrem Çetin ve oğlunun öldürülmesi olayıyla ilgili iddiaların araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/367	Denizli Milletvekili Mustafa Gazalcı ve 20 Milletvekilinin, dil ve anlatım dersi kitabı ile yazılım programı ve bilgisayar bağışları ile ilgili iddiaların araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/368	İzmir Milletvekili Yılmaz Kaya ve 36 Milletvekilinin, 3/5/2004 tarihinde Batman'da meydana gelen patlamanın sebep ve sonuçlarının araştırılarak muhtemel patlamalara karşı alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/369	Zonguldak Milletvekili Nadir Saraç ve 40 Milletvekilinin, 2/6/2006 tarihinde Balıkesir Dursunbey'de meydana gelen maden kazası ile diğer maden kazalarının sebeplerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/370	Denizli Milletvekili Mustafa Gazalcı ve 32 Milletvekilinin, Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Araçları ve Donatım Dairesi Başkanlığınca yapılan ihalelerin hukuka uygunluğunun araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/371	Ankara Milletvekili Yakup Kepenek ve 32 Milletvekilinin, arkeolojik değerlerin korunmasında ve müzelerin güvenliğinde yaşanan sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/373	Anavatan Partisi Grubu adına Grup Başkanvekilleri Gaziantep Milletvekili Ömer Abuşoğlu ve Malatya Milletvekili Süleyman Sarıbaş'ın, Kırım Kongo kanamalı ateşi hastalığı vakalarının araştırılarak sorumluların ve alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/374	Mersin Milletvekili Hüseyin Güler ve 19 Milletvekilinin Mersin ilindeki çevre sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/375	Antalya Milletvekili Tuncay Ercenk ve 28 Milletvekilinin, Antalya Lara Kent Parkının temalı parka dönüştürülmesinin ve tahsis sürecinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/376	Muğla Milletvekili Ali Arslan ve 76 Milletvekilinin, balıkçılık sektörünün sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/377	Trabzon Milletvekili Mehmet Akif Hamzaçebi ve 41 Milletvekilinin, fındık piyasasındaki sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/378	İzmir Milletvekili Erdal Karademir ve 20 Milletvekilinin, artan orman yangınlarının sebeplerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/379	Denizli Milletvekili Mustafa Gazalcı ve 23 Milletvekilinin, Necip Hablemitoğlu cinayeti ile ilgili iddiaların araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/380	Denizli Milletvekili Mustafa Gazalcı ve 46 Milletvekilinin, Talim ve Terbiye Kurulunun görev ve yetkilerinde değişiklik ile kadrolaşma iddialarının araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/381	Manisa Milletvekili Hasan Ören ve 33 Milletvekilinin, Manisa Pamuklu Mensucat Fabrikasının özelleştirilmesi sürecinin araştırılarak fabrikanın yeniden değerlendirilmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/382	Konya Milletvekili Atilla Kart ve 32 Milletvekilinin, Konya Ovası Projesindeki durum ile Akşehir ve Beyşehir Göllerindeki çevre sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/383	Hatay Milletvekili Gökhan Durgun ve 28 Milletvekilinin, pamuk sektörünün sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/384	Malatya Milletvekili Ferit Mevlüt Aslanoğlu ve 21 Milletvekilinin, kayısı üreticilerinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Komisyon kurulması kabul edildi 27.2.2007 - B.80 Komisyon çalışmalarına başlamadı
10/385	Denizli Milletvekili Mehmet Yüksektepe ve 20 Milletvekilinin, internetin sosyal yapı üzerindeki etkilerinin araştırılarak bilgi teknolojilerinin sağlıklı kullanımı için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/386	Bilecik Milletvekili Yaşar Tüzün ve 36 Milletvekilinin, TOKİ'nin kurumsal yönetiminin ve konut politikasının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/387	Eskişehir Milletvekili Mehmet Vedat Yücesan ve 30 Milletvekilinin, çocuk işçiliğindeki olumsuzlukların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/388	Konya Milletvekili Mustafa Ünaldı ve 24 Milletvekilinin, Beyşehir Gölü ve çevresindeki sorunların araştırılarak yörenin gelişmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/389	İstanbul Milletvekili Güldal Okuducu ve 43 Milletvekilinin, çocuklara yönelik cinsel sömürünün araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/390	Ankara Milletvekili Yakup Kepenek ve 45 Milletvekilinin, ders ve yardımcı ders kitaplarının içeriğinde yapılan değişikliklerin araştırılarak yapılması gereken düzenlemelerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/391	Edirne Milletvekili Necdet Budak ve 31 Milletvekilinin, balıkçılığın sorunlarının araştırılarak çözüm yollarının belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/392	Uşak Milletvekili Alim Tunç ve 19 Milletvekilinin, Gediz Nehrindeki kirliliğin ve çevreye etkilerinin araştırılarak, Gediz Havzasında sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/393	Manisa Milletvekili İsmail Bilen ve 34 Milletvekilinin, sultaniye çekirdeksiz üzümü yetiştiriciliğinde ve ürünün değerlendirilmesinde yaşanan sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/394	Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Grup Başkanvekilleri Samsun Milletvekili Haluk Koç, İstanbul Milletvekili Ali Topuz ve İzmir Milletvekili K. Kemal Anadol'un, YİMPAŞ'ın para hareketlerinin araştırılması ve hak sahiplerinin mağduriyetinin giderilmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/395	İstanbul Milletvekili Hasan Fehmi Güneş ve 30 Milletvekilinin, sosyal hayatı tehdit eden şiddet eylemleri ve diğer suçların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/396	Denizli Milletvekili Mustafa Gazalcı ve 49 Milletvekilinin, Denizli Sümerbank İplik Fabrikası satışının ve arazisi üzerindeki tasarrufların araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/397	Manisa Milletvekili Nuri Çilingir ve 57 Milletvekilinin, nanoteknolojinin geliştirilerek ekonomik ve sosyal kalkınmanın desteklenmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/398	İzmir Milletvekili Canan Arıtman ve 49 Milletvekilinin, çocukların mağduriyetine yol açan çeşitli sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/399	Ankara Milletvekili Yakup Kepenek ve 59 Milletvekilinin, küresel ısınmanın ülkemizdeki etkilerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Komisyon kurulması kabul edildi 13.2.2007 - B.62 Komisyon raporunu verdi Basılmadı
10/400	Gaziantep Milletvekili Abdulkadir Ateş ve 30 Milletvekilinin, kamu sağlık kuruluşlarındaki performansa dayalı döner sermaye uygulamasının araştırılarak sebep olduğu sorunların giderilmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/401	Eskişehir Milletvekili Cevdet Selvi ve 27 Milletvekilinin, çocuklara yönelik cinsel sömürünün araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/402	Eskişehir Milletvekili Mehmet Vedat Yücesan ve 34 Milletvekilinin, pancar tarımı ve şeker üretimindeki sorunların araştırılarak sektörün desteklenmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/403	Gaziantep Milletvekili Abdulkadir Ateş ve 23 Milletvekilinin, bankacılık sektöründe yabancı sermaye payındaki artışın doğuracağı etkilerin araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/404	Amasya Milletvekili Mustafa Sayar ve 22 Milletvekilinin, Mustafa Taylan Özgür cinayetinin aydınlatılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/405	Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez ve 34 Milletvekilinin, çocuklara yönelik cinsel sömürünün araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/406	Siirt Milletvekili Öner Ergenç ve 40 Milletvekilinin, çocuklara yönelik cinsel istismarın araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/407	Denizli Milletvekili Mustafa Gazalcı ve 40 Milletvekilinin, Necip Hablemitoğlu cinayetinin araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/408	Denizli Milletvekili Mustafa Gazalcı ve 42 Milletvekilinin, küçük dokumacı esnafının sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/409	Çorum Milletvekili Feridun Ayvazoğlu ve 41 Milletvekilinin, su kaynaklarının korunması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/410	Malatya Milletvekili Ferit Mevlüt Aslanoğlu ve 48 Milletvekilinin, kayısı üretimindeki ekonomik değer kaybının ve kayısı üreticilerinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Komisyon kurulması kabul edildi 27.2.2007 - B.80 Komisyon çalışmalarına başlamadı
10/411	Tekirdağ Milletvekili Mehmet Nuri Saygun ve 40 Milletvekilinin, İstanbul Boğazı'nın doğal ve tarihi değerlerinin sürdürülebilir korunmasını sağlamak için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/412	Denizli Milletvekili Mustafa Gazalcı ve 32 Milletvekilinin, yatılı ilköğretim okullarındaki sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/413	Denizli Milletvekili Mustafa Gazalcı ve 40 Milletvekilinin, açık öğretimde yaşanan sorunlar ile Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğüyle ilgili iddiaların araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/414	Gaziantep Milletvekili Abdulkadir Ateş ve 35 Milletvekilinin, turizm sektöründeki sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/415	Çorum Milletvekili Feridun Ayvazoğlu ve 39 Milletvekilinin, orman varlığımıza yönelik sorunların araştırılarak orman alanlarının korunması ve geliştirilmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/416	Bursa Milletvekili Faruk Anbarcıoğlu ve 27 Milletvekilinin, Uluabat Gölündeki çevre sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/417	Gaziantep Milletvekili Fatma Şahin ve 19 Milletvekilinin, küresel ısınmanın sebep olduğu sorunların ve oluşturduğu riskin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Komisyon kurulması kabul edildi 13.2.2007 - B.62 Komisyon raporunu verdi Basılmadı
10/418	Bursa Milletvekili Faruk Anbarcıoğlu ve 26 Milletvekilinin, İznik Gölündeki çevre sorunlarının araştırılarak bölgede sürdürülebilir gelişme sağlanması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/419	Bursa Milletvekili Mustafa Özyurt ve 21 Milletvekilinin, Bursa'nın Keles ilçesinde kurulması düşünülen termik santral konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/420	Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya ve 21 Milletvekilinin, trafik kazalarının sebeplerinin araştırılarak öncelikle kara noktalarda olmak üzere karayolları güvenliği konusunda alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/421	Edirne Milletvekili Rasim Çakır ve 35 Milletvekilinin, su kaynakları üzerindeki risk ve sorunların araştırılarak sürdürülebilir yönetimi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/422	İzmir Milletvekili Hakkı Ülkü ve 46 Milletvekilinin, belediyeler ve bağlı kuruluşlarının ihalelerinin araştırılarak etkin denetim yollarının belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/423	Bursa Milletvekili Mehmet Küçükaşık ve 25 Milletvekilinin, İznik, Manyas ve Uluabat göllerindeki çevre sorunlarının araştırılarak bölgede sürdürülebilir gelişme sağlanması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/424	Yozgat Milletvekili Emin Koç ve 84 Milletvekilinin, siyaset ve medya ilişkileri ile basın sektöründeki sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/425	Malatya Milletvekili Ferit Mevlüt Aslanoğlu ve 22 Milletvekilinin, Doğu Anadolu Fay Hattına ilişkin Bayındırlık ve İskan Bakanlığı raporundaki tespit ve önlemler konusunda Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/426	Zonguldak Milletvekili Nadir Saraç ve 41 Milletvekilinin, bölünmüş yol çalışmalarında kalite düzeyinin araştırılarak standardın sağlanması ve maliyet artışlarının önlenmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/427	Bursa Milletvekili Mustafa Özyurt ve 43 Milletvekilinin, eczacılık mesleğindeki sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/428	İstanbul Milletvekili Algan Hacaloğlu ve 40 Milletvekilinin, İstanbul'da bir çocuğun kanalizasyona düşerek hayatını kaybetmesi olayı ile altyapı çalışmalarıyla ilgili iddiaların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

10/429	Tekirdağ Milletvekili Mehmet Nuri Saygun ve 40 Milletvekilinin, yer altı kaynaklarının kullanımının araştırılarak etkin değerlendirilmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/430	Manisa Milletvekili Hasan Ören ve 21 Milletvekilinin, Manisa-Turgutlu'da gerçekleştirilecek bir madencilik faaliyetinin çevre üzerindeki etkilerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/431	İzmir Milletvekili Hakkı Ülkü ve 22 Milletvekilinin, Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü yönetimiyle ilgili iddiaların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/432	İstanbul Milletvekili Şükrü Mustafa Elekdağ ve 32 Milletvekilinin, Ermeni sorununun ve bu konuda izlenen politikanın tüm yönleriyle araştırılarak Ermeni iddialarına karşı etkin mücadele için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/433	Edirne Milletvekili Rasim Çakır ve 22 Milletvekilinin, Ergene Çevre Düzeni Havza Planı ile ilgili sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi
10/434	Muğla Milletvekili Fahrettin Üstün ve 33 Milletvekilinin, hayvancılık sektöründeki sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

BEŞİNCİ BÖLÜM

V. 22'NCİ DÖNEM SORUŞTURMA ÖNERGELERİ VE KOMİSYONLARI[16]

5.1. SORUŞTURMA ÖNERGELERİ

5.1.1. 1'İNCİ YASAMA YILI

1'inci Yasama Yılı'nda 2 adet Meclis Soruşturması önergesi verildi.

Meclis Soruşturması Önergeleri

Gelen	2
İşlemde	2

5.1.2. 2'NCİ YASAMA YILI

2'nci Yasama Yılı'nda 8 adet Meclis Soruşturması önergesi verildi. Bu önergelerden 7 adedi, kurulan beş komisyonda görüşüldü. Bu komisyonlardan 5'i raporunu verdi. 5'inde de, Genel Kurul'da yapılan görüşmeler sonucu Yüce Divana sevk kararı alındı.

Bir Meclis Soruşturması önergesinde yeterli sayıda imza kalmadığından önerge işlemden kaldırıldı.

MECLİS SORUŞTURMASI	2'NCİ YASAMA YILI
Gelen	8
Kabul Edilen	7
Reddedilen	-
İşlemden Kaldırılan	1
Komisyon kurulan	5
Kom.Raporunu veren	5
Kom.Raporu Görüşülen	5
Kom.çalışmaları devam eden	
Yüce Divana Sevk edilen	5
.....Döneme intikal eden	8

5.1.3. 3'ÜNCÜ YASAMA YILI

3'üncü Yasama Yılı'nda 2 adet Meclis Soruşturması önergesi verildi. 2 Meclis Soruşturması önergesi Genel Kurul'da görüşülerek reddedildi.

MECLİS SORUŞTURMASI	3'ÜNCÜ YASAMA YILI
Gelen	2
Kabul Edilen	
Reddedilen	2
İşl.Kaldırılan	
İşlemde	

[16] *Bu bölümdeki veriler Türkiye Büyük Millet Meclisi Kanunlar ve Kararlar Müdürlüğü Denetim Bürosu kayıtlarından alınmıştır.*

.....Dönemden intikal	
Komisyon kurulan	
Kom.Raporunu veren	
Kom.Raporu Görüşülen	
Kom.çalışmaları devam eden	
Yüce Divana Sevk edilen	

5.1.4. 4'ÜNCÜ YASAMA YILI

4'üncü Yasama Yılı'nda Meclis Soruşturması önergesi verilmemiştir.

5.1.5. 5'İNCİ YASAMA YILI

5'inci yasama Yılı'nda 1 Meclis Soruşturması önergesi verilmiş ve bu önerge reddedilmiştir.

5.1.6. 22'NCİ DÖNEMDE VERİLEN SORUŞTURMA ÖNERGELERİNE İLİŞKİN TOPLAM DEĞERLER

22'nci Dönemde 13 Meclis Soruşturması önergesi verilmiş, 7'si kabul edilerek 5 Meclis Soruşturması Komisyonu kurulmuştur. Komisyon raporları Genel Kurulda görüşülerek Yüce Divana sevk kararı verilmiştir. Soruşturma önergelerinden 5'i reddedilirken 1'i işlemden kaldırılmıştır. [17]

MECLİS SORUŞTURMASI	22'NCİ DÖNEM TOPLAM
Gelen	13
Kabul Edilen	7
Reddedilen	5
İşlemden Kaldırılan	1
Komisyon kurulan	5
Komisyon Raporunu veren	5
Komisyon Raporu Görüşülen	5
Komisyon çalışmaları devam eden	-
Yüce Divana Sevk edilen	5

[17] *"Hükümsüz Sayılan ve Sayılmayan İşler Listesi,"* ***TBMM Tutanak Dergisi****, Dönem:23, Yasama Yılı:1, Cilt:1, Birleşim:1, 4.8.2007, s. 5.*

5.2. SORUŞTURMA KOMİSYONLARI

5.2.1. SORUŞTURMA KOMİSYONLARI LİSTESİ

9/3, 9/4,7 ve 9/5,6, 9/8, 9/9 Esas Numaralı komisyon raporlarının görüşmeleri yapılmış ve ilgili kişiler Yüce Divana sevk edilmişlerdir. Beş yasama yılında verilen bütün soruşturma önergelerine ait tablo aşağıdaki gibidir:

ESAS /S. NO	DÖNEM	SORUŞTURMA ÖNERGESİ	OKUNDUĞU BİRLEŞİM / GÖRÜŞME TRH.	SONUÇ	SEÇİLEN ÜYELER	S. SAYISI	DURUM	MAHKEME
9/1	22/1	Mersin Milletvekili Mustafa Özyürek ve 77 Milletvekilinin, Ankara Büyükşehir Belediyesinin plansız ve programsız projelerle kaynak israfına yol açmasına göz yumduğu ve gerekli önlemleri almayarak görevini kötüye kullandığı ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 228, 230 ve 240'ıncı maddelerine uyduğu iddiasıyla İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu hakkında Anayasanın 100'üncü ve İçtüzüğün 107'nci maddeleri uyarınca bir Meclis soruşturması açılmasına ilişkin önergesi (9/1) (Başkanlığa geliş tarihi: 8.7.2003) (Dağıtma tarihi: 10.7.2003)	10/7/2003 B:105 B.3 07.10. 2003	RED				
9/2	22/1	İzmir Milletvekili Oğuz Oyan ve 76 Milletvekilinin, oğlu ve kızının sahibi olduğu denizcilik şirketi ile ticari ilişkileri bulunan ve daha önce görev yaptığı bir denizcilik şirketine ayrıcalıklar ve kolaylıklar sağlayarak görevini kötüye kullandığı ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 240'ıncı maddesine uyduğu iddiasıyla Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım hakkında Anayasanın 100'üncü ve İçtüzüğün 107'nci maddeleri uyarınca bir Meclis soruşturması açılmasına ilişkin önergesi (9/2) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.7.2003)	24/7/2003 B:111 B.3 07.10. 2003	RED				

9/3	22 /2	İstanbul Milletvekili Hüseyin Besli ve 63 Milletvekilinin, bakanlıkları sırasında ilgili kuruluşların raporlarının gereğinin yapılmasını geciktirerek ve gerekli tedbirleri zamanında almayarak görevlerini yerine getirmemek suretiyle Türkiye Halk Bankasının zarara uğramasına sebep oldukları, usulsüz işlemlerin yapılmasına imkan sağladıkları ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 230'uncu maddesinin ikinci fıkrasına uyduğu iddiasıyla Devlet Eski Bakanı ve Başbakan Yardımcısı H. Hüsamettin Özkan ile Devlet Eski Bakanı Recep Önal haklarında Anayasanın 100'üncü ve İçtüzüğün 107'nci maddeleri uyarınca bir Meclis soruşturması açılmasına ilişkin önergesi (9/3) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.11.2003)	18/11/2003 B:19 09.12. 2003 B.25	Kabul Edildi	AK Partili Üyeler : 1- Ayhan Sefer Üstün (Sakarya) Bşk. 2- Metin Kaşıkoğlu (Düzce) Bşk.V. 3-Zeynep Armağan Uslu (İst.) Sözcü 4- Telat Karapınar (Ankara) Kat.Üye 5- M. Ali Bulut (K.Maraş) 6-Mehmet Yılmazcan (K.Maraş) 7-Şükrü Önder (Yalova) 8-Mustafa Eyiceoğlu (Mersin) 9-İsmail Bilen (Manisa) 10-Faruk Anbarcıoğlu (Bursa) CHP'li Üyeler : 1-İsmail Değerli (Ankara) 2-İ. Sezai Önder (Samsun) 3-Ensar Öğüt (Ardahan) 4-Hüseyin Ekmekcioğlu (Antalya) 5-Bihlun Tamaylıgil (İstanbul)	463	Yüce Divana Sevk	ANAYASA MAHKEMESİ USUL YÖNÜNDEN MECLİS'E İADE ETTİ (26/10/2004 tarihinde oylamaları ayrı ayrı yapıldı)

9/4	22 /2	İstanbul Milletvekili Hüseyin Besli ve 63 Milletvekilinin, doğalgaz alım anlaşmalarında Devlet alım satımına fesat karıştırdığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 205'inci maddesine uyduğu iddiasıyla Enerji ve Tabii Kaynaklar Eski Bakanı Mustafa Cumhur Ersümer ile ayrıca bakanlıkları sırasında uyguladıkları yanlış ve usulsüz enerji politikalarında ilgili kurum ve kuruluşların uyarılarını dikkate almayarak kamuyu zarara uğrattıkları ve bu suretle görevi ihmal ve görevi kötüye kullanma fiillerini işledikleri ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 230'uncu maddesinin ikinci fıkrasına ve 240'ıncı maddesine uyduğu iddiasıyla Enerji ve Tabii Kaynaklar Eski Bakanları Mustafa Cumhur Ersümer ve Zeki Çakan haklarında Anayasanın 100'üncü ve İçtüzüğün 107'nci maddeleri uyarınca bir Meclis soruşturması açılmasına ilişkin önergesi (9/4) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.11.2003) (9/7) İLE BİRLEŞTİRİLDİ	18/11/2003 B:19 09.12. 2003 B.25	Kabul Edildi	AK Partili Üyeler: 1-Musa Sıvacıoğlu (Kastamonu) Başkan 2-Mehmet Soydan (Hatay) Başkanvekili 3-Mehmet Güner (Bolu) Sözcü 4-Fatma Şahin (Gaziantep) Katip Üye 5-Ayhan Zeynep Tekin (Adana) 6-Ahmet Faruk Ünsal (Adıyaman) 7-İrfan Riza Yazıcıoğlu (Diyarbakır) 8-Fatih Arıkan (Kahramanmaraş) 9-Murat Yılmazer (Kırıkkale) 10-Selami Uzun (Sivas) CHP'li Üyeler : 1-Sedat Pekel (Balıkesir) 2-Sedat Uzunbay (İzmir) 3-Nuri Çilingir (Manisa) 4-Kazım Türkmen (Ordu) 5-Nadir Saraç (Zonguldak)	622	Yüce Divana Sevk	

9/5	22 /2	İstanbul Milletvekili Hüseyin Besli ve 58 Milletvekilinin, Türkbank ihale sürecinde malın satımında ve değerinde fesat oluşturacak ilişki ve görüşmelere girdikleri ve bu fiillerinin Türk Ceza Kanununun 205'inci maddesine uyduğu iddiasıyla eski Başbakan A. Mesut Yılmaz ve Devlet eski Bakanı Güneş Taner haklarında Anayasanın 100'üncü ve İçtüzüğün 107'nci maddeleri uyarınca bir Meclis soruşturması açılmasına ilişkin önergesi (9/5) (Başkanlığa geliş tarihi: 19.11.2003) (9/6) İLE BİRLEŞTİRİLDİ	20/11/2003 B:21 09.12. 2003 B.25	Kabul Edildi	AK Partili Üyeler: 1-Mustafa Demir (Samsun) Başkan 2-Kerim Özkul (Konya) Başkanvekili 3-Muzaffer Külcü (Çorum) Sözcü 4-Ahmet Çağlayan (Uşak) Katip 5-Cüneyit Karabıyık (Van) 6-Muharrem Tozçöken (Eskişehir) 7-O.Seyfi Terzibaşıoğlu (Muğla) 8-Ramazan Can (Kırıkkale) 9-Mikail Arslan (Kırşehir) 10-Mahmut Uğur Çetin (Niğde) CHP'li Üyeler: 1-Feridun Fikret Baloğlu (Antalya) 2-Ali Kemal Deveciler (Balıkesir) 3-Mehmet Küçükaşık (Bursa) 4-Yücel Artantaş (Iğdır) 5-İsmet Atalay (İstanbul)	621	Yüce Divana Sevk	ANAYASA MAHKEMESİ USUL YÖNÜNDEN MECLİSE İADE ETTİ (27/10/2004 tarihinde oylamaları ayrı ayrı yapıldı)

9/6	22 /2	Samsun Milletvekili Haluk Koç ve 55 Milletvekilinin, Türkbank ihalesi sürecinde malın satımında ve değerinde fesat oluşturacak ilişki ve görüşmelere girdikleri ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 205'inci maddesine uyduğu iddiasıyla eski Başbakan A. Mesut Yılmaz ve Devlet eski Bakanı Güneş Taner haklarında Anayasanın 100'üncü ve İçtüzüğün 107'nci maddeleri uyarınca bir Meclis soruşturması açılmasına ilişkin önergesi (9/6) (Başkanlığa geliş tarihi: 3.12.2003) (Dağıtma tarihi: 4.12.2003) (9/5) İLE BİRLEŞTİRİLDİ	4/12/2003 B:24 09.12.2003 B.25	Kabul Edildi		621	Yüce Divana Sevk	ANAYASA MAHKEMESİ USUL YÖNÜNDEN MECLİSE İADE ETTİ (27/10/2004 tarihinde oylamaları ayrı ayrı yapıldı)
9/7	22 /2	Samsun Milletvekili Haluk Koç ve 55 Milletvekilinin, Bakanlığı sırasında enerji ve doğalgaz anlaşmalarında Türkiye aleyhine anlaşma ve uygulamaların yapılmasına yol açtığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 205'inci maddesine uyduğu iddiasıyla Enerji ve Tabii Kaynaklar Eski Bakanı Mustafa Cumhur Ersümer ile ayrıca bakanlıkları sırasında DSİ Genel Müdürlüğünde usulsüz uygulamalara onay verdikleri ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 230 ve 366'ncı maddelerine uyduğu iddiasıyla Enerji ve Tabii Kaynaklar eski Bakanları Mustafa Cumhur Ersümer ve Zeki Çakan haklarında Anayasanın 100'üncü ve İçtüzüğün 107'nci maddeleri uyarınca bir Meclis soruşturması açılmasına ilişkin önergesi (9/7) (Başkanlığa geliş tarihi: 3.12.2003) (Dağıtma tarihi: 4.12.2003) (9/4) İLE BİRLEŞTİRİLDİ	4/12/2003 B:24 09.12. 2003 B.25	Kabul Edildi		622	Yüce Divana Sevk	

9/8	22 /2	Samsun Milletvekili Haluk Koç ve 55 Milletvekilinin, Bakanlığı sırasında yapılan ihalelerde usulsüzlüklerde bulunduğu ve bu ihalelerle ilgili yolsuzluk iddialarının tahkikini zamanında yaptırmayarak görevini kötüye kullandığı, aynı zamanda mal varlığında haksız bir artışa sebebiyet verdiği ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 366 ve 240'ıncı maddeleri ile Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununun 12, 13, 14 ve 15'inci maddelerine uyduğu iddiasıyla Bayındırlık ve İskan eski Bakanı Koray Aydın hakkında Anayasanın 100'üncü ve İçtüzüğün 107'nci maddeleri uyarınca bir Meclis soruşturması açılmasına ilişkin önergesi (9/8) (Başkanlığa geliş tarihi: 3.12.2003) (Dağıtma Tarihi: 10.12.2003)	10/12/2003 B:26 06.01. 2004 B.38	Kabul Edildi	AK Partili Üyeler: 1) Mustafa Elitaş (Kayseri) Başkan 2) Bekir Bozdağ (Yozgat) Başkanvekili 3) Recep Özel (Isparta) Sözcü 4) Hakan Taşçı (Manisa) Katip 5) Mustafa Öztürk (Sinop) 6) Süleyman Sarıbaş (Malatya) 7) Ömer Kulaksız (Sivas) 8) Osman Seyfi (Nevşehir) 9) Ahmet Ertürk (Aydın) 10) Zülfü Demirbağ (Elazığ) CHP'li Üyeler: 1) Kemal Sağ (Adana) 2) Rasim Çakır (Edirne) 3) Nezir Büyükcengiz (Konya) 4) Turan Tüysüz (Şanlıurfa) 5) Engin Altay (Sinop)	670	Yüce Divana Sevk	

9/9	22 /2	Samsun Milletvekili Haluk Koç ve 55 Milletvekilinin, Karadeniz Sahil Yolu işlerinin ihalesinde müteahhit firmaların önceden anlaştıklarının bilinmesine rağmen, fiyatları ayarlayarak ve rekabete meydan vermeyerek devleti büyük ölçüde zarara uğrattığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 205'inci maddesine uyduğu iddiasıyla Bayındırlık ve İskan eski Bakanı Yaşar Topçu hakkında Anayasanın 100'üncü ve İçtüzüğün 107'nci maddeleri uyarınca bir Meclis soruşturması açılmasına ilişkin önergesi (9/9) (Başkanlığa geliş tarihi: 3.12.2003) (Dağıtma Tarihi: 10.12.2003)	10/12/2003 B:26 06.01. 2004 B.38	Kabul Edildi	AK Parti'li Üyeler: 1-Ünal Kacır (İstanbul) 2-Ahmet Ünal Sarıçam (Kırklareli) 3-Niyazi Özcan (Kayseri) 4-Özkan Öksüz (Konya) 5-Orhan Yıldız (Artvin) 6-Bayram Özçelik (Burdur) 7-Remziye Öztoprak (Ankara) 8-Mehmet Kurt (Samsun) 9-Mehmet Atilla Maraş (Şanlıurfa) 10-Ali Er (Mersin) CHP'li Üyeler : 1-Mehmet Boztaş (Aydın) 2-Erdoğan Kaplan (Tekirdağ) 3-Mehmet Ali Arıkan (Eskişehir) 4-Mehmet Yıldırım (Kastamonu) 5-Halil Akyüz (İstanbul)	672	Yüce Divana Sevk	

9/10	22 /2	İstanbul Milletvekili Hüseyin Besli ve 55 Milletvekilinin, Bakanlığı sırasında ihalelere fesat karıştırma sonucunu doğuran eylemlerde bulunduğu, ihalelerle ilgili yolsuzluk iddialarına göz yumduğu, gerekli tedbirleri zamanında almadığı ve gerekli soruşturmaları zamanında yaptırmadığı, böylelikle görevini kötüye kullandığı ve mal varlığında haksız bir artışa sebebiyet verdiği ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 366 ve 240'ıncı maddeleri ile Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununun 12, 13, 14 ve 15'inci maddelerine uyduğu iddiasıyla Bayındırlık ve İskan eski Bakanı Koray Aydın ile ayrıca Bakanlıkları sırasında Karayolları Genel Müdürlüğündeki usulsüz keşif artışlarına onay vermek suretiyle görevlerini kötüye kullandıkları ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 240'ıncı maddesine uyduğu iddiasıyla Bayındırlık ve İskan eski Bakanları Koray Aydın ve Abdulkadir Akcan haklarında Anayasanın 100'üncü ve İçtüzüğün 107'nci maddeleri uyarınca bir Meclis soruşturması açılmasına ilişkin önergesi (9/10) (Başkanlığa geliş tarihi: 3.12.2003) (Dağıtma tarihi: 10.12.2003)	10/12/2003 B:26	Bazı İmzalar Geri Çekildiğinden Önerge Düştü				

9/11	22 /3	İstanbul Milletvekili Algan Hacaloğlu ve 63 Milletvekilinin İMKB'nin sekiz yıllık kesintisiz eğitimi desteklemek amacıyla sağladığı kaynakla gerçekleştirilen okul inşaat ihalelerinde usulsüzlük yaptığı, bu ihalelerle ilgili yolsuzluk iddialarının tahkikini zamanında yaptırmayarak görevini kötüye kullandığı ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 366 ve 240'ıncı maddelerine uyduğu iddiasıyla Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik hakkında Anayasanın 100'üncü ve İçtüzüğün 107'nci maddeleri uyarınca bir Meclis soruşturması açılmasına ilişkin önergesi (9/11) (Başkanlığa geliş tarihi: 1.12.2004)	3.12.2004 B.26 29.12. 2004 B:44	RED				
9/12	22 /3	İstanbul Milletvekili Kemal Kılıçdaroğlu ve 62 Milletvekilinin, Türkiye Jokey Kulübü tarafından düzenlenen at yarışı hasılatından Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunun pay almasını engelleyerek Türk Ceza Kanununun 240'ıncı maddesi uyarınca görevlerini kötüye kullandıkları iddiasıyla, Devlet Bakanı Güldal Akşit ve Tarım ve Köyişleri Bakanı Sami Güçlü haklarında Anayasanın 100'üncü ve İçtüzüğün 107'nci maddeleri uyarınca bir Meclis soruşturması açılmasına ilişkin önergesi (9/12) (Başkanlığa geliş tarihi: 24.3.2005)	29/3/2005 B.76 19.04. 2005 B:85	RED				

9/13	22/5	Antalya Milletvekili Deniz Baykal ve 60 Milletvekilinin, kamu yönetiminde vasıfsız kadrolaşmaya giderek yürütme yetkisini hukuka aykırı kullandığı, İçişleri Bakanlığı üzerindeki gözetme ve düzeltici önlemleri alma yükümlülüğünü yerine getirmeyerek görevinin gereklerine aykırı hareket ettiği, bazı asayiş olaylarındaki tutumuyla suç delilleri ve adil yargılamaya yönelik hükümlere muhalefet ettiği iddiasıyla Başbakan Recep Tayyip Erdoğan hakkında; Emniyet Teşkilatında hukuk dışı gizli kadrolaşmaya göz yumarak keyfi uygulamalara yol açtığı, görevinin gereklerini yerine getirmeyerek asayiş olaylarına sebep olduğu ve yönetim zafiyeti oluşturduğu, bazı asayiş olaylarıyla ilgili soruşturma ve kovuşturmalarda suç delillerine ve adil yargılamaya yönelik hükümlere muhalefet ettiği iddiasıyla İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu hakkında; bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 257, 281 ve 288'inci maddelerine uyduğu iddiasıyla Anayasanın 100'üncü ve İçtüzüğün 107'nci maddeleri uyarınca bir Meclis soruşturması açılmasına ilişkin önergesi (9/13) (Başkanlığa geliş tarihi: 15/2/2007)	20/2/2007 B.65 27.02.2007 B:68	RED				

5.2.2. 22'NCİ DÖNEMDE KURULAN SORUŞTURMA KOMİSYONLARI

Hem AK Parti hem de CHP'nin en önemli seçim vaatlerinden biri, yolsuzluklarla mücadele idi. AK Parti'lilerin soruşturma komisyonu kurulması teklifine CHP'liler destek verince çalışmalara başlandı. 4 aylık çalışmanın ardından 1024 sayfalık bir rapor ve 25 eski bakan hakkında Yüce Divan istemi ortaya çıktı.

"Yolsuzlukların Sebeplerinin, Sosyal ve Ekonomik Boyutlarının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu", Ankara Milletvekili Salih Kapusuz ve 25 milletvekilinin verdiği önergeyle hayata geçti. Görev süresi 3 ay olarak belirlenen komisyon 7 Ocak 2002'de kuruldu ve çalışmalarına 19 Şubat 2003'te başladı. Çalışma süresi bir ay uzatılan komisyonun görev süresi Haziran'a kadar uzatıldı. Çalışmalarına başladığı dönemde raporunu da yazmaya başlayan komisyon nihai raporunu Temmuzda açıkladı.

Komisyon, aralarında eski başbakanlar Bülent Ecevit ve Mesut Yılmaz'ın da bulunduğu 25 eski bakan hakkında Meclis soruşturması açılmasını önerdi. Komisyon, 16 ayrı konuda da Meclis Araştırması açılması gerektiği görüşünü bildirdi. Bunlardan Mesut Yılmaz, Güneş Taner, Cumhur Ersümer, Zeki Çakan, Hüsamettin Özkan ve Recep Önal hakkında soruşturma komisyonu kurulmasına karar verildi. Aşağıda bu komisyonlar ayrı ayrı ele alınmaktadır.

5.2.2.1. Devlet Eski Bakanı ve Başbakan Yardımcısı H. Hüsamettin Özkan ile Devlet Eski Bakanı Recep Önal Hakkında Kurulan Meclis Soruşturması Komisyonu (9/3)

Genel Kurulun 18 Kasım 2003 tarihli 19 uncu birleşiminde AK Parti İstanbul Milletvekili Hüseyin Besli ve 63 arkadaşının imzasıyla verilen, Devlet eski Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Hüsamettin Özkan ile Devlet eski Bakanı Recep Önal hakkında Meclis soruşturması açılmasına ilişkin önergesi (9/3) okundu.[18] Önerge gerekçesinin sonuç bölümünde şunlar söylenmekteydi: "Halk Bankasının bağlı olduğu Devlet eski Bakanı Hüsamettin Özkan ve Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Devlet eski Bakanı Recep Önal hakkında; Yüksek Denetleme Kurulu denetçileri ve bankalar yeminli murakıplarınca düzenlenen raporların gereğinin yapılmasını geciktirerek ve bankayla ilgili gerekli tedbirleri zamanında almayarak bankanın zarara uğramasına sebep olmak ve usulsüz işlemlerin yapılmasına imkân sağlamak suretiyle, 3046 sayılı Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında Kanunun 21/3 üncü maddesi uyarınca denetim ve gözetim görevini yerine getirmedikleri kanaatine ulaşılmıştır.

Bu sebeple, Devlet eski Bakanları Hüsamettin Özkan ve Recep Önal haklarında Türk Ceza Kanununun 230/2 nci maddesinden, Anayasanın 100 üncü, İçtüzüğün 107 nci maddesi uyarınca bir Meclis soruşturması açılmasını arz ve teklif ederiz."[19]

---

[18] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:2, C:31, B: 19, 18.11.2003, s. 117.*
[19] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:2, C:31, B: 19, 18.11.2003, s. 121.*

Önergenin öngörüşmeleri Genel Kurulun 9 Aralık 2003 tarihli 25 inci birleşiminde yapıldı. Oturumu yöneten Başkanvekili Sadık Yakut, önerge üzerinde sırasıyla, önergeyi verenlerden ilk imza sahibi veya onun göstereceği bir diğer imza sahibi olarak AK Parti Kütahya Milletvekili Hüsnü Ordu, şahısları adına, Bilecik Milletvekili Fahrettin Poyraz, Samsun Milletvekili Mustafa Demir, Kahramanmaraş Milletvekili Fatih Arıkan, Konya Milletvekili Kerim Özkul, Gümüşhane Milletvekili Sabri Varan, son olarak da haklarında soruşturma istenmiş bulunan Devlet Eski Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Hüsamettin Özkan ile Devlet Eski Bakanı Recep Önal'a söz vereceğini belirtti.[20]

Kahramanmaraş Milletvekili Fatih Arıkan, Konya Milletvekili Kerim Özkul ve Gümüşhane Milletvekili Sabri Varan söz haklarını kullanmaktan vazgeçti. Haklarında soruşturma istenilen Devlet eski Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Hüsamettin Özkan ve Devlet eski Bakanı Recep Önal'a Genel Kurulda bulunmadıkları için söz verilemedi. Öngörüşmelerin tamamlan-masından sonra[21], Devlet eski Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Hüsamettin Özkan ile Devlet eski Bakanı Recep Önal haklarında Meclis soruşturması açılıp açılmaması hususu gizli oylamaya sunuldu. Gizli oylama sonucunda, toplam 438 oydan 409'u kabul, 17'si ret, 10'u çekimser ve 2'si boş oy olarak kullanıldı. Böylece, Devlet eski Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Hüsamettin Özkan ile Devlet eski Bakanı Recep Önal haklarında Meclis soruşturması açılması kabul edilmiş oldu. [22]

Anayasa Mahkemesinin oylamaların ayrı ayrı yapılmadığı gerekçesiyle verdiği iptal kararı üzerine, 26 Ekim 2004 tarihinde oylama Hüsamettin Özkan ve Recep Önal için ayrı ayrı tekrarlandı ve Meclis soruşturması açılması yeniden kabul edildi. [23]

Komisyon Raporu üzerindeki görüşmeler, Genel Kurulun 15 Haziran 2004 tarihli 101 inci birleşiminde yapıldı. Oturumu yöneten Başkanvekili Yılmaz Ateş, Komisyon Raporu üzerinde Ankara Milletvekili Telat Karapınar, Yalova Milletvekili Şükrü Önder, Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır ve Ankara Milletvekili İsmail Değerli'ye söz verdi.[24] Daha sonra Komisyon Başkanı Sakarya Milletvekili Ayhan Sefer Üstün söz aldı. Daha sonra yapılan gizli oylamada Meclis Soruşturması Komisyonunun raporu kabul edilmiş; yani, Devlet eski Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Hüsamettin Özkan ile Devlet eski Bakanı Recep Önal'ın Yüce Divana sevkine karar verilmiştir. Oylama sonucu şöyledir:[25]

Kullanılan oy sayısı	: 409
Kabul	: 356
Ret	: 34
Çekimser	: 14
Boş	: 5

[20] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:2, C:32, B: 25, 9.12.2003, s. 184.*
[21] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:2, C:32, B: 25, 9.12.2003, s. 184-193.*
[22] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:2, C:32, B: 25, 9.12.2003, s. 194.*
[23] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:3, C:62, B: 10, 26.10.2004, s. 81-83.*
[24] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı : 2, C : 53, B:101, 15 Haziran 2004, ss.20-21.*
[25] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı : 2, C : 53, B:101, 15 Haziran 2004, s.38.*

Soruşturma önergesine ilişkin bilgiler şu şekilde özetlenebilir:[26]

Dönemi/Yasama Yılı	22 / 2
Esas No	9 / 3
Adı	Bakanlıkları Sırasında İlgili Kuruluşların Raporlarının Gereğinin Yapılmasını Geciktirerek ve Gerekli Tedbirleri Zamanında Almayarak Görevlerini Yerine Getirmemek Suretiyle Türkiye Halk Bankasının Zarara Uğramasına Sebep Oldukları, Usulsüz İşlemlerin Yapılmasına İmkan Sağladıkları ve Bu Eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 230'uncu Maddesinin İkinci Fıkrasına Uyduğu İddiasıyla Devlet Eski Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Hüsamettin Özkan ve Devlet Eski Bakanı Recep Önal Haklarında Kurulan Meclis Soruşturması Komisyonu (9/3)
Önerge Sahibi	İstanbul Milletvekili Hüseyin Besli ve 63 Milletvekili
Kuruluş Tarihi	09/12/2003
Kurulduğu Birleşim	25
Kuruluş Karar No	788
Göreve Başlama Tarihi	14/01/2004
Görev Süresi	2 ay
Ek Süre Başlangıç Tarihi	29/03/2004
Ek Görev Süresi	2 ay
Rapor Durumu	Raporu Görüşüldü
Rapor Sıra Sayısı No	463
Rapor Dağıtım Tarihi	06/06/2004
Görüşme Tarihi	15/06/2004

[26] http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sorusturma_onergesi_gd.onerge_bilgileri?kanunlar_sira_no=350 *(Erişim Tarihi: 15 Haziran 2007)*

Görüşüldüğü Birleşim	101
Yüce Divana Sevk Karar Tarihi	15/06/2004
Yüce Divana Sevk Karar No	811
Kimin Hakkında Verildiği (Muhatabı)	Devlet Eski Bakanı ve Başbakan Yardımcısı HASAN HÜSAMETTİN ÖZKAN
Komisyon Kararı	Yüce Divana Sevk
Genel Kurul Kararı	Benimsendi
Son Durumu	Yüce Divana Sevk
Kabul	415
Red	14
Çekimser	5
Boş	7
Geçersiz	1
Katılım	442
Muhatabı	Devlet eski Bakanı RECEP ÖNAL
Komisyon Kararı	Yüce Divana Sevk
Genel Kurul Kararı	Benimsendi
Son Durumu	Yüce Divana Sevk
Kabul	390
Red	14
Çekimser	9
Boş	2
Geçersiz	4
Katılım	419

5.2.2.2. Enerji ve Tabiî Kaynaklar Eski Bakanları Mustafa Cumhur Ersümer ve Zeki Çakan Hakkında Kurulan Meclis Soruşturması Komisyonu (9/4,7)

Genel Kurulun 18 Kasım 2003 tarihli 19 uncu birleşiminde AK Parti İstanbul Milletvekili Hüseyin Besli ve 63 milletvekilinin, Enerji ve Tabiî Kaynaklar eski Bakanları Mustafa Cumhur Ersümer ve Zeki Çakan hakkında Meclis soruşturması açılmasına ilişkin önergesi (9/4) okundu.[27] Önergenin gerekçesi şu sonuca bağlanmaktaydı: “"Ek mektup"[28] imzalanırken, dayanağı olan 1996 yılında imzalanan anlaşmanın hilafına, eski anlaşma tarih-sayısını taşımakla birlikte, önceki anlaşmadaki formülü değiştirme fiili sebebiyle Enerji ve Tabiî Kaynaklar eski Bakanı M. Cumhur Ersümer hakkında devlet alım-satımına fesat karıştırma suçunu düzenleyen Türk Ceza Kanununun 205 inci maddesinden; ayrıca, bakanlıklarında uygulanan enerji politikalarının; gerek Devlet Denetleme Kurulu gerekse Hazine Müsteşarlığı raporlarında açıklanan yanlışlık ve usulsüzlüklerin ve yol açtığı kamu zararının ortaya konulması ve bu konuların soruşturulması için Başbakanlıktan talepte bulunulması sebebiyle; dönemin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanları olan M. Cumhur Ersümer ve Türkiye aleyhine olduğu bilinerek yapılan fiyat indirimi sebebiyle Zeki Çakan haklarında, görevlerini gereği gibi yerine getirmedikleri gibi, ilgili kurum ve kuruluşların uyarılarını da dikkate almayarak kamuyu zarara uğratmaları fiilinden Türk Ceza Kanununun görevi ihmal ile görevi kötüye kullanma suçlarını düzenleyen 230/2 ve 240 ıncı maddeleri uyarınca Anayasanın 100 üncü, İçtüzüğün 107 nci maddesi gereğince Meclis soruşturması açılmasını arz ve teklif ederiz.”[29]

Bu önerge, aynı konuda, Samsun Milletvekili Haluk Koç ve 55 Milletvekilinin, Bakanlığı sırasında enerji ve doğalgaz anlaşmalarında Türkiye aleyhine anlaşma ve uygulamaların yapılmasına yol açtığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 205 inci maddesine uyduğu iddiasıyla Enerji ve Tabii Kaynaklar Eski Bakanı Mustafa Cumhur Ersümer ile ayrıca bakanlıkları sırasında DSİ Genel Müdürlüğünde usulsüz uygulamalara onay verdikleri ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 230 ve 366 ncı maddelerine uyduğu iddiasıyla Enerji ve Tabii Kaynaklar eski bakanları Mustafa Cumhur Ersümer ve Zeki Çakan haklarında Anayasanın 100 üncü ve İçtüzüğün 107 nci maddeleri uyarınca bir Meclis soruşturması açılmasına ilişkin önergesi (9/7) ile birleştirildi. (9/7) Esas sayılı önerge, Genel Kurulun 4 Aralık 2003 tarihli 24 üncü birleşiminde okundu.[30]

---

[27] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:2, C:31, B: 19, 18.11.2003, s. 123.*
[28] *18 Şubat 1998 tarihli Trusgaz aracılığı ile alınacak doğalgaz anlaşmasına ek mektup (Side Letter)*
[29] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:2, C:31, B: 19, 18.11.2003, s. 127.*
[30] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:2, C:32, B: 24, 4.12.2003, s. 15-23.*

İstanbul Milletvekili Hüseyin Besli ve 63 milletvekilinin, doğalgaz alım anlaşmalarında Devlet alım satımına fesat karıştırdığı iddiasıyla Enerji ve Tabiî Kaynaklar eski Bakanı Mustafa Cumhur Ersümer ile ayrıca bakanlıkları sırasında uyguladıkları yanlış ve usulsüz enerji politikalarında ilgili kurum ve kuruluşların uyarılarını dikkate almayarak kamuyu zarara uğrattıkları ve bu suretle görevi ihmal ve görevi kötüye kullanma fiillerini işledikleri iddiasıyla Enerji ve Tabiî Kaynaklar eski Bakanları Mustafa Cumhur Ersümer ve Zeki Çakan haklarında Meclis soruşturması açılmasına ilişkin önergesi (9/4) ile Samsun Milletvekili Haluk Koç ve 55 milletvekilinin, Bakanlığı sırasında enerji ve doğalgaz anlaşmalarında Türkiye aleyhine anlaşma ve uygulamaların yapılmasına yol açtığı iddiasıyla Enerji ve Tabiî Kaynaklar eski Bakanı Mustafa Cumhur Ersümer ile ayrıca bakanlıkları sırasında DSİ Genel Müdürlüğünde usulsüz uygulamalara onay verdikleri iddiasıyla Enerji ve Tabiî Kaynaklar eski Bakanları Mustafa Cumhur Ersümer ve Zeki Çakan haklarında Meclis soruşturması açılmasına ilişkin önergesi (9/7) üzerindeki öngörüşmeler, Genel Kurulun 9 Aralık 2003 tarihli 25 inci birleşiminde yapıldı. Oturumu yöneten Başkanvekili Sadık Yakut, önerge üzerinde sırasıyla, önerge sahipleri adına Ordu Milletvekili Sayın Enver Yılmaz ve İstanbul Milletvekili Kemal Kılıçdaroğlu, şahısları adına Niğde Milletvekili Erdoğan Özegen, İzmir Milletvekili Nükhet Hotar Göksel, İstanbul Milletvekili Hasan Aydın, Tokat Milletvekili İbrahim Çakmak, Samsun Milletvekili Mustafa Demir'e, son olarak da haklarında soruşturma istenmiş bulunan Enerji ve Tabiî Kaynaklar eski Bakanları Mustafa Cumhur Ersümer ve Zeki Çakan'a söz verileceğini belirtti. [31]

Önerge üzerindeki konuşmaların tamamlanmasından sonra yapılan gizli oylama sonucunda Meclis soruşturması açılması kabul edildi. Oylamada,

Kullanılan oy sayısı	:	438
Kabul	:	418
Ret	:	11
Çekimser	:	7
Boş	:	2

olarak gerçekleşti.[32]

[31] *Öngörüşmeler için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, Yasama Yılı:2, C:32, B: 25, 9.12.2003, s. 195-219.*

[32] ***TBMM Tutanak Dergisi****, Yasama Yılı:2, C:32, B: 25, 9.12.2003, s. 220.*

Soruşturma önergesine ilişkin bilgiler şu şekilde özetlenebilir: [33]

Dönemi/Yasama Yılı	22 / 2
Esas No	9 / 4,7
Adı	Bakanlığı Sırasında Enerji ve Doğalgaz Anlaşmalarında Türkiye Aleyhine Anlaşma ve Uygulamaların Yapılmasına Yol Açtığı, Devlet Alım Satımına Fesat Karıştırdığı ve Bu Eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 205'inci Maddesine Uyduğu İddiasıyla Enerji ve Tabii Kaynaklar Eski Bakanı Mustafa Cumhur Ersümer ile Ayrıca Bakanlıkları Sırasında Uyguladıkları Yanlış ve Usulsüz Enerji Politikalarında İlgili Kurum ve Kuruluşların Uyarılarını Dikkate Almayarak Kamuyu Zarara Uğrattıkları, DSİ Genel Müdürlüğünde Usulsüz Uygulamalara Onay Verdikleri ve Bu Suretle Görevi İhmal ve Görevi Kötüye Kullanma Fiillerini İşledikleri ve Bu Eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 230, 240 ve 366'ncı Maddelerine Uyduğu İddiasıyla Enerji ve Tabii Kaynaklar Eski Bakanları Mustafa Cumhur Ersümer ve Zeki Çakan Haklarında Kurulan Meclis Soruş-turması Komisyonu (9/4,7)
Önerge Sahibi	İstanbul Milletvekili Hüseyin Besli ve 63 Milletvekili (9/4) ile Samsun Milletvekili Haluk Koç ve 55 Milletvekili (9/7)
Kuruluş Tarihi	09/12/2003
Kurulduğu Birleşim	25
Kuruluş Karar No	789
Göreve Başlama Tarihi	10/02/2004
Görev Süresi	2 ay
Ek Süre Başlangıç Tarihi	25/04/2004

[33] http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sorusturma_onergesi_gd.onerge_bilgileri?kanunlar_sira_no=351 (Erişim Tarihi: 15 Haziran 2007)

Ek Görev Süresi	2 ay
Rapor Durumu	Raporu Görüşüldü
Rapor Sıra Sayısı No	622
Rapor Dağıtım Tarihi	05/07/2004
Görüşme Tarihi	13/07/2004
Görüşüldüğü Birleşim	114
Yüce Divana Sevk Karar Tarihi	13/07/2004
Yüce Divana Sevk Karar No	816
Kimin Hakkında Verildiği (Muhatabı)	Enerji ve Tabii Kaynaklar eski Bakanı MUSTAFA CUMHUR ERSÜMER
Komisyon Kararı	Yüce Divana Sevk
Genel Kurul Kararı	Benimsendi
Son Durumu	Yüce Divana Sevk
Kabul	369
Red	14
Çekimser	3
Boş	12
Geçersiz	1
Katılım	399
Kimin Hakkında Verildiği (Muhatabı)	Enerji ve Tabii Kaynaklar eski Bakanı ZEKİ ÇAKAN
Komisyon Kararı	Yüce Divana Sevk
Genel Kurul Kararı	Benimsendi

Son Durumu	Yüce Divana Sevk
Kabul	297
Red	57
Çekimser	19
Boş	
Geçersiz	3
Katılım	376

622 Sıra Sayılı Komisyon Raporu, Genel Kurulun 13 Temmuz 2004 tarihli 114 üncü birleşiminde görüşüldü.[34] Oturumu yöneten Başkanvekili Yılmaz Ateş, Rapor üzerinde Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır, Gaziantep Milletvekili Fatma Şahin, Ordu Milletvekili Kâzım Türkmen, Sivas Milletvekili Selami Uzun, Bolu Milletvekili Mehmet Güner ve Manisa Milletvekili Nuri Çilingir'e şahısları adına söz vereceğini belirtti. Gaziantep Milletvekili Fatma Şahin söz hakkını Samsun Milletvekili İlyas Sezai Önder'e devretti. Komisyon Başkanı Musa Sıvacıoğlu'nun konuşmasından sonra, Enerji ve Tabii Kaynaklar eski Bakanı MUSTAFA CUMHUR ERSÜMER ve Enerji ve Tabii Kaynaklar eski Bakanı ZEKİ ÇAKAN cevap haklarını kullandılar. Daha sonra her iki Bakan hakkındaki soruşturma talebi ayrı ayrı oylandı. Enerji ve Tabiî Kaynaklar eski Bakanı Mustafa Cumhur Ersümer hakkındaki (9/4,7) Esas Numaralı Meclis Soruşturması Komisyonunun 622 sıra sayılı raporunun gizli oylama sonucu:[35]

Kullanılan oy sayısı	: 399
Kabul	: 369
Ret	: 14
Çekimser	: 3
Boş	: 12
Geçersiz	: 1

[34] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:2, C:56, B: 114, 13.07.2004, s.45.*
[35] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:2, C:56, B: 114, 13.07.2004, s.113.*

Bu sonuca göre Meclis Soruşturması Komisyonu raporu kabul edilmiş; yani, Enerji ve Tabiî Kaynaklar eski Bakanı Mustafa Cumhur Ersümer'in Yüce Divana sevkine karar verilmiştir.

Enerji ve Tabiî Kaynaklar eski Bakanı Zeki Çakan hakkındaki (9/4,7) Esas Numaralı Meclis Soruşturması Komisyonunun 622 sıra sayılı raporunun gizli oylama sonucu:[36]

Kullanılan oy sayısı	: 376
Kabul	: 297
Ret	: 57
Çekimser	: 19
Geçersiz	: 3

Bu sonuca göre, Meclis Soruşturması Komisyonunun raporu kabul edilmiş; yani, Enerji ve Tabiî Kaynaklar eski Bakanı Zeki Çakan'ın Yüce Divana sevkine karar verilmiştir.

5.2.2.3. Eski Başbakan A. Mesut Yılmaz ve Devlet Eski Bakanı Güneş Taner Hakkında Kurulan Meclis Soruşturması Komisyonu

İstanbul Milletvekili Hüseyin Besli ve 58 milletvekilinin, Türkbank ihalesi sürecinde malın satımında ve değerinde fesat oluşturacak ilişki ve görüşmelere girdikleri iddiasıyla eski Başbakan A. Mesut Yılmaz ve Devlet eski Bakanı Güneş Taner haklarında Meclis soruşturması açılmasına ilişkin önergesi (9/5) ile Samsun Milletvekili Haluk Koç ve 55 milletvekilinin, Türkbank ihalesi sürecinde malın satımında ve değerinde fesat oluşturacak ilişki ve görüşmelere girdikleri iddiasıyla eski Başbakan A. Mesut Yılmaz ve Devlet eski Bakanı Güneş Taner haklarında Meclis soruşturması açılmasına ilişkin önergesi (9/6)

(9/5) Esas sayılı önerge Genel Kurulun 20 Kasım 2003 tarihli 21'inci birleşiminde okundu.[37] Önergenin sonuç kısmında Meclis soruşturması açılması talebi şu gerekçeye dayandırıldı: "..mülkiyeti TMSF'na ait olması sebebiyle devlet malı olduğundan kuşku bulunmayan Türkbank'ın ihalesinde (kapalı teklif usulü artırma) anlatılan şekildeki eylemlerde, ihale sürecinde, malın satımında ve değerinde fesat oluşturacak ilişki ve görüşmelere girilmesi şeklinde gerçekleşen fiilleri, Mesut Yılmaz ve Güneş Taner bakımından, ilk soruşturma talebinde olduğu gibi görevi kötüye kullanma olarak değil TCK'nun 205'inci maddesi kapsamında değerlendirmesi gerekmektedir.

[36] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:2, C:56, B: 114, 13.07.2004, s.114.*
[37] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:2, C:31, B: 21, 20.11.2003, s. 430.*

Bu sebeplerle, dönemin Başbakanı Mesut Yılmaz ve Hazineden sorumlu Devlet Bakanı Güneş Taner haklarında TCK 205 inci maddesinde tarif edilen devlet hesabına yapılan alım-satıma fesat karıştırma fiilinden Anayasanın 100, İçtüzüğün 107'nci maddeleri uyarınca Meclis Soruşturması açılmasını arz ve teklif ederiz."[38]

Aynı konu ve gerekçeli, (9/6) Esas sayılı önerge, Genel Kurulun 4 Aralık 2003 tarihli 24 üncü birleşiminde okundu. [39]

Birleştirilerek ele alınan (9/5,6) Esas Sayılı Meclis soruşturması önergeleri, Genel Kurulun 20.11.2003 tarihli 21 inci ve 4.12.2003 tarihli 24'üncü Birleşimlerinde okundu. Oturum Başkanı Sadık Yakut, önerge sahibi olarak -(9/5) esas sayılı önerge için- Malatya Milletvekili Münir Erkal, (9/6) Esas Numaraları soruşturma önergesi için, Samsun Milletvekili Haluk Koç'a, şahısları adına Amasya Milletvekili Hamza Albayrak, İstanbul Milletvekili Ahmet Sırrı Özbek, İstanbul Milletvekili Ali Kemal Kumkumoğlu ve son olarak da haklarında soruşturma istenmiş bulunan eski Başbakan Ahmet Mesut Yılmaz ve Devlet eski Bakanı Güneş Taner'e söz vereceğini belirtti.[40] Eski Başbakan Ahmet Mesut Yılmaz ve Devlet eski Bakanı Güneş Taner Genel Kurulda hazır bulunmadığı için söz haklarını kullanamadı.[41]

Öngörüşmenin tamamlanmasından sonra[42] yapılan oylama sonucunda Meclis Soruşturması açılması kabul edildi. Oylama sonucu şu şekilde gerçekleşti: [43]

Kullanılan oy sayısı	: 395
Kabul	: 388
Ret	: 4
Çekimser	: 1
Boş	: 2

[38] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:2, C:31, B: 21, 20.11.2003, s. 432.*
[39] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:2, C:32, B: 24, 4.12.2003, ss. 13-15.*
[40] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:2, C:32, B: 25, 9.12.2003, s. 222.*
[41] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:2, C:32, B: 25, 9.12.2003, s. 235.*
[42] *Önerge üzerinde yapılan konuşmalar için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:2, C:32, B: 25, 9.12.2003, s. 222-235.*
[43] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:2, C:32, B: 25, 9.12.2003, s. 236.*

Soruşturma Önergesine ilişkin temel bilgiler şöyle özetlenebilir:[44]

Dönemi/Yasama Yılı	22 / 2
Esas No	9 / 5,6
Adı	Türkbank İhalesi Sürecinde Malın Satımında ve Değerinde Fesat Oluşturacak İlişki ve Görüş-melere Girdikleri ve Bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 205'inci Maddesine Uyduğu İddiasıyla Eski Başbakan A. Mesut Yılmaz ve Devlet Eski Bakanı Güneş Taner Haklarında Kurulan Meclis Soruşturması Komisyonu (9/5,6)
Önerge Sahibi	İstanbul Milletvekili Hüseyin Besli ve 58 Milletvekili (9/5) ile Samsun Milletvekili Haluk Koç ve 55 Milletvekili (9/6)
Kuruluş Tarihi	09/12/2003
Kurulduğu Birleşim	25
Kuruluş Karar No	790
Göreve Başlama Tarihi	10/02/2004
Görev Süresi	2 ay
Ek Süre Başlangıç Tarihi	25/04/2004
Ek Görev Süresi	2 ay
Rapor Durumu	Raporu Görüşüldü
Rapor Sıra Sayısı No	621
Rapor Dağıtım Tarihi	05/07/2004
Görüşme Tarihi	13/07/2004
Görüşüldüğü Birleşim	114
Yüce Divana Sevk Karar Tarihi	13/07/2004
Yüce Divana Sevk Karar No	815

[44] http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sorusturma_onergesi_gd.onerge_bilgileri?kanunlar_sira_no=352 *(Erişim Tarihi: 15 Haziran 2007).*

Kimin Hakkında Verildiği (Muhatabı)	Eski Başbakan AHMET MESUT YILMAZ
Komisyon Kararı	Yüce Divana Sevk
Genel Kurul Kararı	Benimsendi
Son Durumu	Yüce Divana Sevk
Kabul	419
Red	14
Çekimser	5
Boş	4
Geçersiz	2
Katılım	444
Kimin Hakkında Verildiği (Muhatabı)	Devlet eski Bakanı GÜNEŞ TANER
Komisyon Kararı	Yüce Divana Sevk
Genel Kurul Kararı	Benimsendi
Son Durumu	Yüce Divana Sevk
Kabul	403
Red	7
Çekimser	2
Boş	5
Geçersiz	4
Katılım	419

621 Sıra Sayılı Komisyon Raporu, Genel Kurulun 13 Temmuz 2004 tarihli 114'üncü birleşiminde görüşüldü.[45] Oturumu yöneten Başkanvekili Yılmaz Ateş, şahısları adına İstanbul Milletvekili İsmet Atalay, Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır, Çorum Milletvekili Muzaffer Külcü, Bursa Milletvekili Mehmet Küçükaşık ve Kırıkkale Milletvekili Ramazan Can'a söz vereceğini belirtti. Komisyon adına, Komisyon Başkanı Samsun Milletvekili Sayın Mustafa Demir'in konuşmasından sonra, Devlet eski Bakanı Güneş Taner'in gönderdiği metnin Genel Kurulda okunması talebi İçtüzüğe aykırı olduğu gerekçesiyle Başkan tarafından işleme konmadı.[46] Eski Başbakan Mesut Yılmaz ve Devlet eski Bakanı Güneş Taner haklarında kurulan (9/5,6) Esas Numaralı Meclis Soruşturması Komisyonunun 621 sıra sayılı raporunun yapılan gizli oylama sonucu şöyle gerçekleşti:[47]

Kullanılan oy sayısı	: 447
Kabul	: 429
Ret	: 15
Çekimser	: 3

Bu sonuca göre, Meclis soruşturması komisyonunun raporu kabul edilmiş; yani, eski Başbakan Mesut Yılmaz ve Devlet eski Bakanı Güneş Taner'in Yüce Divana sevkine karar verilmiş oldu.

Oylamanın ayrı ayrı yapılmaması sebebiyle Anayasa Mahkemesi kararı iptal etti. Genel Kurulun 27 Ekim 2004 tarihli 11'inci birleşiminde yapılan ikinci oylamada alınan 82 No.lu kararla, her iki bakanın ayrı ayrı Yüce Divana sevklerine karar verildi.[48]

5.2.2.4. Bayındırlık ve İskan Eski Bakanı Koray Aydın Hakkında Kurulan Meclis Soruşturması Komisyonu

Samsun Milletvekili Haluk Koç ve 55 Milletvekilinin, Bakanlığı sırasında yapılan ihalelerde usulsüzlüklerde bulunduğu ve bu ihalelerle ilgili yolsuzluk iddialarının tahkikini zamanında yaptırmayarak görevini kötüye kullandığı, aynı zamanda mal varlığında haksız bir artışa sebebiyet verdiği ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 366 ve 240'ıncı maddeleri ile Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununun 12, 13, 14 ve 15'inci maddelerine uyduğu iddiasıyla Bayındırlık ve İskan eski Bakanı Koray Aydın hakkında Anayasanın 100'üncü ve İçtüzüğün 107'nci maddeleri uyarınca bir Meclis soruşturması açılmasına ilişkin önergesi (9/8) (Başkanlığa geliş tarihi: 3.12.2003) (Dağıtma Tarihi: 10.12.2003)

---

[45] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:2, C:56, B: 114, 13.7.2004, s. 21.*
[46] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:2, C:56, B: 114, 13.7.2004, ss. 22-43.*
[47] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:2, C:56, B: 114, 13.7.2004, s. 44.*
[48] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:2, C:62, B: 11, 27.10.2004, s. 222.*

(9/8) Esas sayılı önerge Genel Kurulun 10 Aralık 2003 tarihli 26'ncı birleşiminde okundu.[49] Önergenin gerekçesi şu sonuca bağlandı: "TCK'nın 366 ncı maddesi ve Bakanlığında meydana gelen ihalelerdeki yolsuzluk iddialarının zamanında tahkikini yaptırmayarak TCK'nın 240'ıncı maddelerine aykırı davrandığı kanısına varıldığından;

Aynı zamanda; yukarıda anlatılan fiillerinin mal varlığında haksız bir artışa sebebiyet verme iddiası bulunduğundan 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzlukla Mücadele Yasasının 12, 13, 14 ve 15'inci maddelerine aykırılıktan;

Koray Aydın hakkında Anayasanın 100'üncü, İçtüzüğün 107'nci maddesi gereğince Meclis soruşturması açılmasını arz ve teklif ederiz."[50]

Genel Kurulun 6 Ocak 2004 tarihli 38'inci birleşiminde önerge üzerindeki öngörüşmeler yapıldı.[51] Oturumu yöneten Başkanvekili İsmail Alptekin sırasıyla, önerge sahipleri adına Kocaeli Milletvekili Sefa Sirmen, şahısları adına, Kocaeli Milletvekili Salih Gün, Yalova Milletvekili Muharrem İnce, İstanbul Milletvekili Hüseyin Besli ve son olarak, hakkında soruşturma açılması istenilmiş bulunan Bayındırlık ve İskân eski Bakanı Koray Aydın'a söz vereceğini belirtti. Koray Aydın Genel Kurulda hazır bulunmadığından söz hakkını kullanamadı.[52]

(9/8) Esas Numaralı Önergenin gizli oylamasının neticesi şöyle gerçekleşti:[53]

Kullanılan oy sayısı	:	368
Kabul	:	358
Ret	:	4
Çekimser	:	5
Boş	:	1

Böylece, Meclis soruşturması açılması kabul edildi.

(9/8) Esas Sayılı Soruşturma Önergesine ilişkin temel bilgiler şöyle özetlenebilir:[54]

Dönemi/Yasama Yılı	22 / 2
Esas No	9 / 8

[49] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:2, C:32, B: 26, 10.12.2003, s. 305.*
[50] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:2, C:32, B: 26, 10.12.2003, s. 306.*
[51] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:2, C:37, B: 38, 6.1.2004, s. 34.*
[52] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:2, C:37, B: 38, 6.1.2004, ss. 34-45.*
[53] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:2, C:37, B: 38, 6.1.2004, s.45.*
[54] *http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sorusturma_onergesi_gd.onerge_bilgileri?kanunlar_sira_no=353 (Erişim Tarihi: 15 Haziran 2007).*

Adı	Bakanlığı Sırasında Yapılan İhalelerde Usulsüzlüklerde Bulunduğu ve Bu İhalelerle İlgili Yolsuzluk İddialarının Tahkikini Zamanında Yaptırmayarak Görevini Kötüye Kullandığı, Aynı Zamanda Mal Varlığında Haksız Bir Artışa Sebebiyet Verdiği ve Bu Eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 366 ve 240'ıncı Maddeleri ile Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununun 12, 13, 14 ve 15'inci Maddelerine Uyduğu İddiasıyla Bayındırlık ve İskan Eski Bakanı Koray Aydın Hakkında Kurulan Meclis Soruşturması Komisyonu (9/8)
Önerge Sahibi	Samsun Milletvekili Haluk Koç ve 55 Milletvekili
Kuruluş Tarihi	06/01/2004
Kurulduğu Birleşim	38
Kuruluş Karar No	792
Göreve Başlama Tarihi	07/04/2004
Görev Süresi	2 ay
Ek Süre Başlangıç Tarihi	07/06/2004
Ek Görev Süresi	2 ay
Rapor Durumu	Raporu Görüşüldü
Rapor Sıra Sayısı No	827
Görüşme Tarihi	09/11/2004
Görüşüldüğü Birleşim	15

Yüce Divana Sevk Karar Tarihi	09/11/2004
Yüce Divana Sevk Karar No	827
Kimin Hakkında Verildiği (Muhatabı)	Bayındırlık ve İskan eski Bakanı KORAY AYDIN
Komisyon Kararı	Yüce Divana Sevk
Genel Kurul Kararı	Benimsendi
Son Durumu	Yüce Divana Sevk
Kabul	408
Red	9
Çekimser	3
Boş	8
Geçersiz	2
Katılım	430

827 Sıra Sayılı Komisyon Raporu, Genel Kurulun 9 Kasım 2004 tarihli 15 inci birleşiminde görüşüldü.[55] Oturumu yöneten Başkanvekili İsmail Alptekin, şahısları adına Isparta Milletvekili Recep Özel, Yozgat Milletvekili Bekir Bozdağ, Edirne Milletvekili Rasim Çakır, Sinop Milletvekili Engin Altay, Yalova Milletvekili Muharrem İnce, Çorum Milletvekili Feridun Ayvazoğlu ile Komisyon adına, Komisyon Başkanı Mustafa Elitaş'a söz verdi.[56] Daha sonra Bayındırlık ve İskân eski Bakanı Koray Aydın suçlamalara cevap verdi. Başkan İsmail Alptekin'in kendisini ikaz etmesi üzerine tepki gösteren Koray Aydın, Genel Kurul'u terk etti. [57]

[55] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:2, C:63, B: 15, 9.11.2004, s.239.*
[56] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:2, C:63, B: 15, 9.11.2004, s.240.*
[57] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:2, C:63, B: 15, 9.11.2004, s.275.*

(9/8) Esas Numaralı Meclis Soruşturması Komisyonunun 670 sıra sayılı raporunun Bayındırlık ve İskân eski Bakanı Koray Aydın hakkındaki gizli oylama sonucu şöyle gerçekleşti:

Katılan milletvekili sayısı	: 430
Kabul	: 408
Ret	: 9
Çekimser	: 3
Boş	: 8
Geçersiz	: 2

Bu sonuca göre, Meclis Soruşturması Komisyonunun raporu kabul edilmiş, yani, Bayındırlık ve İskân eski Bakanı Koray Aydın'ın Yüce Divana sevkine karar verilmiş oldu.[58]

5.2.2.5. Bayındırlık ve İskan Eski Bakanı Yaşar Topçu Hakkında Kurulan Meclis Soruşturması Komisyonu

Samsun Milletvekili Haluk Koç ve 55 Milletvekilinin, Karadeniz Sahil Yolu işlerinin ihalesinde müteahhit firmaların önceden anlaştıklarının bilinmesine rağmen, fiyatları ayarlayarak ve rekabete meydan vermeyerek devleti büyük ölçüde zarara uğrattığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 205'inci maddesine uyduğu iddiasıyla Bayındırlık ve İskan eski Bakanı Yaşar Topçu hakkında Anayasanın 100'üncü ve İçtüzüğün 107'nci maddeleri uyarınca bir Meclis soruşturması açılmasına ilişkin önergesi (9/9) (Başkanlığa geliş tarihi: 3.12.2003) (Dağıtma Tarihi: 10.12.2003)

(9/9) Esas Sayılı Meclis soruşturması önergesi, Genel Kurulun 10.12.2003 tarihli 26 ncı Birleşiminde okundu.[59] Önergenin gerekçesi şu sonuca dayandırıldı: "Karadeniz sahil yolu işlerinin ihalesinde müteahhit firmaların önceden anlaştıklarının bilinmesine rağmen, fiyatları ayarlamak ve rekabete meydan vermeyerek devleti büyük ölçüde zarara uğratarak firmalara menfaat sağladığı gerekçesiyle Türk Ceza Kanununun 205 inci maddesine uyan fiili sebebiyle, Bayındırlık ve İskân eski Bakanı Yaşar Topçu hakkında Anayasanın 100 üncü ve İçtüzüğün 107 nci maddesi gereğince Meclis soruşturması açılmasını arz ve teklif ederiz."[60]

[58] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:2, C:63, B: 15, 9.11.2004, s.285.*
[59] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:2, C:32, B: 26, 10.12.2003, s.309-310.*
[60] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:2, C:32, B: 26, 10.12.2003, s.307.*

Genel Kurulun 6 Ocak 2004 tarihli 38 inci birleşiminde önerge üzerindeki öngörüşmeler yapıldı.[61] Oturumu yöneten Başkanvekili İsmail Alptekin sırasıyla, önerge sahipleri adına önerge sahibi Haluk Koç'un yerine, İstanbul Milletvekili Kemal Kılıçdaroğlu; şahısları adına, Trabzon Milletvekili Şevket Arz, Çanakkale Milletvekili Ahmet Küçük ve İstanbul Milletvekili Kemal Kılıçdaroğlu'na, son olarak da, hakkında soruşturma açılması istenmiş bulunan Bayındırlık ve İskân eski Bakanı Yaşar Topçu'ya söz vereceğini belirtti.[62]

Öngörüşmenin tamamlanmasından sonra[63], yapılan gizli oylama sonucu Meclis soruşturması açılması kabul edildi.[64]

Kullanılan oy sayısı	373
Kabul	342
Ret	20
Çekimser	7
Boş	4

(9/9) Esas Sayılı Soruşturma Önergesine ilişkin temel bilgiler şöyle özetlenebilir:[65]

Dönemi/Yasama Yılı	22 2
Esas No	9 / 9
Adı	Karadeniz Sahil Yolu İşlerinin İhalesinde Müteahhit Firmaların Önceden Anlaş-tıklarının Bilinmesine Rağmen, Fiyatları Ayarlayarak ve Rekabete Meydan Ver-meyerek Devleti Büyük Ölçüde Zarara Uğrattığı ve Bu Eyleminin Türk Ceza Kanununun 205'inci Maddesine Uyduğu İddiasıyla Bayındırlık ve İskan Eski Bakanı Yaşar Topçu Hakkında Kurulan Meclis Soruşturması Komisyonu (9/9
Önerge Sahibi	Samsun Milletvekili Haluk Koç ve 55 Milletvekili

[61] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:2, C:37, B: 38, 6.1.2004, s.46.*
[62] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:2, C:37, B: 38, 6.1.2004, s.46.*
[63] *Öngörüşmeler için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:2, C:37, B: 38, 6.1.2004, ss.46-64.*
[64] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:2, C:37, B: 38, 6.1.2004, s.46.*
[65] *http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sorusturma_onergesi_gd.onerge_bilgileri?kanunlar_sira_no=354 (Erişim Tarihi: 15 Haziran 2007)*

Kuruluş Tarihi	6/01/2004
Kurulduğu Birleşim	8
Kuruluş Karar No	793
Göreve Başlama Tarihi	13/04/2004
Görev Süresi	2 ay
Ek Süre Başlangıç Tarihi	13/6/2004
Ek Görev Süresi	2 ay
Rapor Durumu	Raporu Görüşüldü
Rapor Sıra Sayısı No	672
Görüşme Tarihi	10/11/2004
Görüşüldüğü Birleşim	16
Yüce Divana Sevk Karar Tarihi	10/11/2004
Yüce Divana Sevk Karar No	828

Kimin Hakkında Verildiği (Muhatabı)	Bayındırlık ve İskan eski Bakanı YAŞAR OPÇU
Komisyon Kararı	Yüce Divana Sevk
Genel Kurul Kararı	Benimsendi
Son Durumu	Yüce Divana Sevk
Kabul	391
Red	10
Çekimser	5
Boş	
Geçersiz	
Katılım	406

672 Sıra Sayılı Komisyon Raporu, Genel Kurulun 9 Kasım 2004 tarihli 15 inci birleşiminde görüşüldü.[66] Oturumu yöneten Başkanvekili İsmail Alptekin, Yaşar Topçu'nun TBMM Başkanlığına sağlık raporunu ibraz ederek görüşmelerin ertelenmesi yönündeki talebinin Anayasada öngörülen sürelerin kesinliği sebebiyle TBMM Başkanlığı tarafından reddedildiğini açıkladı.[67] Daha sonra, oturumu yöneten Başkanvekili İsmail Alptekin şahısları adına, Sakarya Milletvekili Ayhan Sefer Üstün, Kayseri Milletvekili Niyazi Özcan, Artvin Milletvekili Yüksel Çorbacıoğlu, Kastamonu Milletvekili Mehmet Yıldırım, Aydın Milletvekili Mehmet Boztaş ve Ordu Milletvekili Sami Tandoğdu'nun söz talepleri olduğunu belirtti.[68] Komisyon Başkanı İstanbul Milletvekili Ünal Kacır'ın konuşmasından sonra,[69] (9/9) Esas Numaralı Meclis Soruşturması Komisyonunun 672 sıra sayılı raporunun Bayındırlık ve İskân eski Bakanı Yaşar Topçu hakkında gizli oylama yapıldı. Oylama sonucu şu şekilde gerçekleşti:

Katılan milletvekili sayısı	: 406
Kabul	: 391
Ret	: 10
Çekimser	: 5

Bu sonuca göre, Meclis Soruşturması Komisyonu raporu kabul edilmiştir; Bayındırlık ve İskân eski Bakanı Yaşar Topçu'nun Yüce Divana sevkine karar verilmiş oldu.[70]

5.2.2.6. Yüce Divan Kararları

Anayasa Mahkemesi Yüce Divan sıfatıyla yaptığı yargılamalar sonucunda aşağıdaki kararları aldı[71]:

Sıra	Dava Tarihi	Sanık	Kararın Sonucu	Esas ve Karar	Cilt ve Sayfa
8	11.11.2004	Yaşar TOPÇU Bayındırlık ve İskan eski Bakanı	4616 sayılı Yasa'nın 1. maddesinin 4758 sayılı Yasa ile eklenen 4. bend uyarınca Davanın Kesin Hükme Bağlanmasının Ertelenmesine	E. 2004/5 K. 2006/2 (26.5.2006)	3-155

[66] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:3, C:63, B: 15, 9.11.2004, s.281.*
[67] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:3, C:63, B: 15, 9.11.2004, s.281-82.*
[68] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:3, C:63, B: 15, 9.11.2004, s.283.*
[69] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:3, C:63, B: 15, 9.11.2004, s.296-98.*
[70] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *Yasama Yılı:3, C:63, B: 15, 9.11.2004, s.299.*
[71] *http://www.anayasa.gov.tr/general/icerikler.asp?contID=434&menuID=47&curID=62*

9	16.7.2004	1. Ahmet Mesut YILMAZ Eski Başbakan 2. Güneş TANER Devlet eski Bakanı	4616 sayılı Yasa'nın 1. maddesine 4758 sayılı Yasa ile eklenen 4. bend uyarınca Davanın Kesin Hükme Bağlanmasının Ertelenmesine 4616 sayılı Yasa'nın 1. maddesine 4758 sayılı Yasa ile eklenen 4. bend uyarınca Davanın Kesin Hükme Bağlanmasının Ertelenmesine	E.2004/2 K.2006/3 (23.6.2006)	159-344
10	18.6.2004	1. H. Hüsamettin ÖZKAN Devlet Eski Bakanı ve Başbakan Yardımcısı 2. Recep ÖNAL Devlet eski Bakanı	Beraatına Beraatına	E. 2004/1 K. 2006/1 (31.3.2006)	

11	16.7.2004	1. M. Cumhur ERSÜMER Enerji ve Tabii Kaynaklar Eski Bakanı 2. Zeki ÇAKAN Enerji ve Tabii Kaynaklar Eski Bakanı	- Kimi suçlardan beraatine - Kimi suçlarıyla ilgili olarak 4616 sayılı Yasa'nın 1. maddesine 4758 sayılı Yasa ile eklenen dördüncü bend uyarınca, davanın kesin hükme bağlanmasının ertelenmesine, - Esenboğa santrali ihalesi ile ilgili olarak 765 sayılı Yasa'nın 240/1, 59/2 maddeleri uyarınca verilen cezanın 647 sayılı Yasa'nın 6. maddesi uyarınca ertelenmesine, Beraatine	E.2004/3 K.2007/1 (27.07.2007)	
12	11.11.2004	Koray AYDIN Bayındırlık ve İskan Eski Bakanı	Beraatine	E.2004/4 K.2007/2 (5.10.2007)	

Buna göre, Yüce Divan'a sevk edilen ilk başbakan olma özelliğini taşıyan Mesut Yılmaz, 4616 Sayılı 'şartlı salıverilme' yasasından yararlanarak ceza almadı. Eski Devlet Bakanları Güneş Taner ve Yaşar Topçu da aynı yasadan yararlanan siyasiler arasında yer aldılar. Yılmaz, Topçu ve Güneş'in gerekçeli kararında görevlerini kötüye kullandıkları, ancak işledikleri suçun tarihi itibariyle af kapsamına girdiğine dikkat çekilerek 'erteleme' kararı verildi. Yüce Divan'da Yargılanan eski bakanlar Koray Aydın, Hüsamettin Özkan, Recep Önal ve Zeki Çakan ise beraat ettiler. Yüce Divanda yargılanan bakanlar arasında yer alan Enerji ve Tabii Kaynaklar eski Bakanı Cumhur Ersümer, hüküm giyen tek isim oldu. "Görevi kötüye kullanmak" suçunu işlediği gerekçesiyle 1 yıl 8 ay hapis cezasına mahkum olan Ersümer ile ilgili ceza da ertelendi.

ALTINCI BÖLÜM

VI. 22'NCİ DÖNEMDE YASAMA DOKUNULMAZLIĞI TEZKERELERİ

22'nci Dönemde, Milletvekillerinin yasama dokunulmazlıklarının kaldırılmasına ilişkin fezlekelerin bir kısmı, Adalet ve Anayasa Karma Komisyonu tarafından dönem sonuna ertelendi; itiraz edilen raporlar Genel Kurul gündemine alındı, ancak sonuca bağlanamadı. Diğer kısım ise Karma Komisyonda görüşülmeksizin kaldı. Karma Komisyonca ertelenen ve itiraz edilmeyen dokunulmazlık dosyaları Başbakanlığa iade edildi.

Milletvekillerinin yasama dokunulmazlığının sınırlanması tüm siyasi partilerin vaatleri arasında yer alırken, Cumhuriyet Halk Partisi, bu konuyu, Anayasa değişiklikleri hazırlıklarının partiler arasında görüşülme platformu olarak 90'lı yılların ortalarında oluşturulan ve resmi bir niteliği bulunmayan uzlaşma komisyonuna üye vermenin ön şartı olarak ilan etti. Bu konuda kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, milletvekili dokunulmazlığının devlet görevlilerinin sahip olduğu dokunulmazlıklarla bir arada ve birbiriyle ilişkili olarak ele alınması gerektiği sonucuna vardı. [72]

6.1. 1'İNCİ YASAMA YILI

Yasama dokunulmazlıkları konusunda 1'inci Yasama Yılı'nda TBMM Başkanlığına 83 adet Başbakanlık tezkeresi geldi. Tezkerelerden 1 adedi Başbakanlığa iade edildi. 82 adedi ise Komisyonda bulunmaktadır.

6.2. 2'NCİ YASAMA YILI

Yasama dokunulmazlığı ile ilgili olarak Meclis gündeminde bulunan toplam 171 adet yasama dokunulmazlığı tezkeresinden;

• 7 adedi, hükümetin talebi üzerine geri verildi.

• 131 adedi, karma komisyon raporu ile kovuşturmanın milletvekilliği sıfatının sona ermesine kadar ertelendi.

• 33 adedi karma komisyon gündeminde kaldı.

6.3. 3'ÜNCÜ YASAMA YILI

Yasama dokunulmazlıkları konusunda 3'üncü Yasama Yılı'nda Başkanlığa 27 adet Başbakanlık tezkeresi geldi. Bunlardan 16 adedi Karma Komisyon raporuyla kovuşturmanın milletvekilliği sıfatının sona ermesine kadar ertelendi. Bir adedi Başbakanlığa iade edildi. 10 adedi ise Karma Komisyon gündeminde kaldı.

6.4. 4'ÜNCÜ YASAMA YILI

Yasama Dokunulmazlıkları konusunda, bu Yasama Yılı'nda 29 Başbakanlık Tezkeresi geldi. Bu tezkerelerden 13'ü Karma Komisyonda gündeminde yer alırken, 14'ü ise Genel Kurul gündeminde alındı. Tezkerelerden ikisi de Hükümet tarafından geri alındı.

---

[72] *Yasama Dokunulmazlığı konusunda, 17/6/2003 tarihli 94'üncü birleşimde alınan kararla kurulan Meclis Araştırması Komisyonunun başkanlığını AK Parti Adıyaman Milletvekili Hüsrev Kutlu yaptı. Komisyon 6 Ocak 2004 tarihinde raporunu verdi. 332 Sıra Sayılı rapor, 8 Haziran 2004 tarihli 98'inci birleşimde görüşüldü.*

6.5. 5'İNCİ YASAMA YILI

Yasama Dokunulmazlıkları konusunda, bu Yasama Yılı'nda 27 adet Başbakanlık Tezkeresi geldi. Biri Anayasa ve Adalet Komisyonları üyelerinden oluşan Karma Komisyon tarafından karara bağlanarak Genel Kurul Gündemine alındı. Tezkerelerden bir adedi Hükümet tarafından geri alındı. Toplam 25 adet dokunulmazlığın kaldırılması konulu tezkere Karma Komisyonda bulunmaktadır.

6.6. 22'NCİ DÖNEM YASAMA DOKUNULMAZLIĞI TEZKERELERİNE GENEL BİR BAKIŞ

Yasama Dokunulmazlıkları konusunda 22'nci Dönemde TBMM Başkanlığına 328 Başbakanlık tezkeresi gelmiştir. Bu tezkerelerden 17'si Başbakanlık tarafından geri alınmış, 222'si Genel Kurul gündemine alınmış, 43'ü komisyonda, 15'i ise dönem sonuna bırakılmış, 31 dosya da tatilde geldiği için Komisyona havale edilememiştir. [73]

Mevcut Dönem İçinde Gönderilen Tezkere Sayısı	328
Bir Önceki Dönemden İntikal Eden Tezkere Sayısı	15
Dok. Kal. İstenen Milletvekili Sayısı	124
Komisyonda Görüşülmeden Kalan Tezkere Sayısı [74]	43
Genel Kurul Gündeminde Kalan Tezkere Sayısı [75]	222
Hükümet Tarafından Geri Alınan Tezkere Sayısı[76]	17
Meclis Başkanlığınca Hükümete İade Edilen Tezkere Sayısı [77]	-
Dönem Sonuna Ertelenen Tezkere Sayısı [78]	15
Dok. Kaldırma İşlemi Yapılan Tezkere Sayısı	-
Dok. Kaldırılan Milletvekili Sayısı	-

22'nci dönemde hiçbir Milletvekilinin yasama dokunulmazlığı kaldırılmamıştır. Bu dönemde gönderilen 265 Başbakanlık tezkeresine ilişkin liste aşağıya alınmıştır.

---

*[73] "Hükümsüz Sayılan ve Sayılmayan İşler Listesi," **TBMM Tutanak Dergisi**, Dönem:23, Yasama Yılı:1, Cilt:1, Birleşim:1, 4.8.2007, s. 6.*

[74] Dönem sona erdiğinde, komisyonda görüşülmeden bekleyen tezkereler hükümsüz sayılmadığından, milletvekilinin tekrar seçilmesi söz konusu olursa bu tezkereler bir sonraki döneme intikal eder.

[75] Komisyonun dokunulmazlığın kaldırılması talebini içeren tezkereler ile komisyonun erteleme kararına karşı itiraz edilmesi üzerine Genel Kurul gündemine giren tezkereler, dönemin sona ermesi durumunda hükümsüz sayılmadığından, milletvekilinin tekrar seçilmesi durumunda bir sonraki döneme intikal eder.

[76] Henüz komisyonda görüşülmeden -af gibi sebeplerden dolayı- suçun ortadan kalkması sebebiyle, tezkereler hükümetçe geri çekilebilir.

[77] Genel Kurul gündemine alınmakla birlikte af vb. sebeplerden suçun ortadan kalkmasına bağlı olarak, Meclis Başkanlığınca Hükümete iade edilen tezkereler.

[78] Komisyonca kovuşturulması dönem sonuna ertelenip, milletvekillerince itiraz edilmemiş tezkereler.

6.7. YASAMA DOKUNULMAZLIKLARINA İLİŞKİN BAŞBAKANLIK TEZKERELERİ[79]

Esas No.	Özeti
3/91	Elazığ Milletvekili Mehmet Ağar'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/92	Elazığ Milletvekili Mehmet Ağar'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/93	Kayseri Milletvekili Abdullah Gül'ün Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/94	İstanbul Milletvekili Abdülkadir Aksu'nun Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/95	Elazığ Milletvekili Mehmet Ağar'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/96	Elazığ Milletvekili Mehmet Ağar'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/97	Elazığ Milletvekili Mehmet Kemal Ağar'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/98	Elazığ Milletvekili Mehmet Kemal Ağar'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/99	Elazığ Milletvekili Mehmet Kemal Ağar'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/100	Amasya Milletvekili Akif Gülle'nin Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/101	Bingöl Milletvekili Mahfuz Güler'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/102	Kahramanmaraş Milletvekili Ali Sezal'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/104	Bingöl Milletvekili Mahfuz Güler'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/105	Mersin Milletvekili Dengir Mir Mehmet Fırat'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/132	Trabzon Milletvekili Asım Aykan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/137	Kocaeli Milletvekili Mehmet Sefa Sirmen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi

[79] *"Hükümsüz Sayılan ve Sayılmayan İşler Listesi," ss. 207-218.*

3/138 Kocaeli Milletvekili Mehmet Sefa Sirmen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/146 Kocaeli Milletvekili Mehmet Sefa Sirmen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/162 Düzce Milletvekili Metin Kaşıkoğlu'nun Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/167 Aydın Milletvekili Mehmet Semerci'nin Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/168 Artvin Milletvekili Orhan Yıldız'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/176 Konya Milletvekili Atilla Kart'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/180 Denizli Milletvekili Mehmet Salih Erdoğan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/186 Afyon Milletvekili Ahmet Koca'nın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/187 Kocaeli Milletvekili Mehmet Sefa Sirmen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/192 Trabzon Milletvekili Asım Aykan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/211 Kocaeli Milletvekili Mehmet Sefa Sirmen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/212 Yozgat Milletvekili Mehmet Erdemir'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/214 Kocaeli Milletvekili Mehmet Sefa Sirmen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/220 Çorum Milletvekili Muzaffer Külcü'nün Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/222 Çorum Milletvekili Muzaffer Külcü'nün Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/223 İzmir Milletvekili Hakkı Ülkü'nün Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/224 Çorum Milletvekili Muzaffer Külcü'nün Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/225 Malatya Milletvekili Muharrem Kılıç'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi

3/230 Tunceli Milletvekili Hasan Güyüldar'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/231 Bilecik Milletvekili Yaşar Tüzün'ün Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/244 Hatay Milletvekili Sadullah Ergin'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/245 Kahramanmaraş Milletvekili Hanefi Mahçiçek'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/247 Kocaeli Milletvekili Mehmet Sefa Sirmen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/248 Mersin Milletvekili Mustafa Eyiceoğlu'nun Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/249 Kütahya Milletvekili Hüsnü Ordu'nun Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/250 Hatay Milletvekili Gökhan Durgun'un Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/251 Kocaeli Milletvekili Mehmet Sefa Sirmen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/259 Mersin Milletvekili Mustafa Eyiceoğlu'nun Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/260 Kocaeli Milletvekili Mehmet Sefa Sirmen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/268 Kocaeli Milletvekilleri Nihat Ergün ve Osman Pepe'nin Yasama Dokunulmazlıklarının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/269 Kocaeli Milletvekili Mehmet Sefa Sirmen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/270 Kocaeli Milletvekili Mehmet Sefa Sirmen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/271 Karaman Milletvekili Fikret Ünlü'nün Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/272 Kocaeli Milletvekili Nevzat Doğan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/273 Kocaeli Milletvekili Mehmet Sefa Sirmen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/274 Kocaeli Milletvekilleri Nevzat Doğan ve Osman Pepe'nin Yasama Dokunulmazlıklarının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi

3/276 Kocaeli Milletvekili Mehmet Sefa Sirmen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/277 Kocaeli Milletvekili Mehmet Sefa Sirmen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/278 Kocaeli Milletvekili Mehmet Sefa Sirmen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/279 Kocaeli Milletvekili Mehmet Sefa Sirmen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/280 Kocaeli Milletvekili Mehmet Sefa Sirmen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/281 Kocaeli Milletvekili Mehmet Sefa Sirmen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/282 Gaziantep Milletvekili Mehmet Sarı'nın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/283 Kütahya Milletvekili Soner Aksoy'un Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/285 Kocaeli Milletvekili Nevzat Doğan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/286 Kocaeli Milletvekilleri Nevzat Doğan ve Nihat Ergün'ün Yasama Dokunulmazlıklarının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/287 Kocaeli Milletvekilleri Nihat Ergün ve Muzaffer Baştopçu'nun Yasama Dokunulmazlıklarının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/288 Kocaeli Milletvekilleri Nevzat Doğan ve Nihat Ergün'ün Yasama Dokunulmazlıklarının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/299 Zonguldak Milletvekili Polat Türkmen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/305 Tokat Milletvekili Feramus Şahin'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/306 Mardin Milletvekili Süleyman Bölünmez'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/307 Tokat Milletvekili Feramus Şahin'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/308 Tokat Milletvekili Feramus Şahin'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/309 Trabzon Milletvekili Asım Aykan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi

3/310 Kars Milletvekili Selami Yiğit'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/311 Kayseri Milletvekili Adem Baştürk ile Kahramanmaraş Milletvekili Nevzat Pakdil'in Yasama Dokunulmazlıklarının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/312 Muğla Milletvekili Fahrettin Üstün'ün Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/313 Edirne Milletvekili Ali Ayağ'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/328 Mersin Milletvekili Ali Er'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/334 Trabzon Milletvekili Şevket Arz'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/335 İstanbul Milletvekili İdris Naim Şahin'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/337 Ağrı Milletvekili Naci Aslan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/338 İstanbul Milletvekili Mehmet Sekmen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/339 Kocaeli Milletvekili Mehmet Sefa Sirmen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/340 Kocaeli Milletvekili Mehmet Sefa Sirmen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/341 Kocaeli Milletvekili Mehmet Sefa Sirmen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/342 Samsun Milletvekili Mustafa Çakır'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/343 Erzurum Milletvekili Mustafa Ilıcalı ve Kayseri Milletvekili Adem Baştürk'ün Yasama Dokunulmazlıklarının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/344 Kocaeli Milletvekili Mehmet Sefa Sirmen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/345 Şanlıurfa Milletvekili Mehmet Vedat Melik'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/346 Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Yıldız'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/347 Şanlıurfa Milletvekili Abdurrahman Müfit Yetkin'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi

3/349 Ankara Milletvekili İsmail Değerli'nin Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/350 İstanbul Milletvekili Mehmet Mustafa Açıkalın'ın ile Kayseri Milletvekili Adem Baştürk'ün Yasama Dokunulmazlıklarının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/351 İstanbul Milletvekilleri Mehmet Mustafa Açıkalın, İdris Naim Şahin, Kayseri Milletvekili Adem Baştürk, Elazığ Milletvekili Zülfü Demirbağ, Sivas Milletvekili Selami Uzun ve Erzurum Milletvekili Mustafa Ilıcalı'nın Yasama Dokunulmazlıklarının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/352 Kayseri Milletvekili Adem Baştürk, Kahramanmaraş Milletvekili Nevzat Pakdil ile İstanbul Milletvekilleri Mehmet Mustafa Açıkalın ve Hüseyin Besli'nin Yasama Dokunulmazlıklarının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/365 Erzincan Milletvekili Erol Tınastepe'nin Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/377 Karaman Milletvekili Yüksel Çavuşoğlu'nun Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/378 Düzce Milletvekili Fahri Çakır'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/379 Kocaeli Milletvekili Mehmet Sefa Sirmen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/380 Ankara Milletvekili İsmail Değerli'nin Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/389 İzmir Milletvekili Hakkı Ülkü'nün Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/390 Kayseri Milletvekili Adem Baştürk'ün Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/403 Kayseri Milletvekili Adem Baştürk'ün Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/404 Tunceli Milletvekili Hasan Güyüldar'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/405 Kayseri Milletvekili Adem Baştürk'ün Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/406 Siirt Milletvekili Öner Gülyeşil'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/410 Kocaeli Milletvekili Mehmet Sefa Sirmen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi

3/420 Siirt Milletvekili Recep Tayyip Erdoğan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/421 Kocaeli Milletvekili Mehmet Sefa Sirmen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/452 İstanbul Milletvekili Kemal Unakıtan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/453 Konya Milletvekili Atilla Kart'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/454 Burdur Milletvekili Bayram Özçelik'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/455 Bursa Milletvekili Mehmet Emin Tutan ve Giresun Milletvekili Ali Temür'ün Yasama Dokunulmazlıklarının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/456 Ağrı Milletvekili Naci Aslan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/457 Zonguldak Milletvekili Nadir Saraç'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/462 Düzce Milletvekili Fahri Çakır'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/463 Zonguldak Milletvekili Nadir Saraç'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/465 Çanakkale Milletvekili İbrahim Köşdere'nin Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/466 Siirt Milletvekili Recep Tayyip Erdoğan, İstanbul Milletvekilleri Mehmet Mustafa Açıkalın ve İdris Naim Şahin ile Kırşehir Milletvekili Mikail Arslan'ın Yasama Dokunulmazlıklarının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/467 Mardin Milletvekili Muharrem Doğan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/468 Elazığ Milletvekili Mehmet Kemal Ağar'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/480 Yozgat Milletvekili Mehmet Erdemir'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/494 Mersin Milletvekili Vahit Çekmez'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/495 Denizli Milletvekili Osman Nuri Filiz'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi

3/496 Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Yıldız'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/497 Konya Milletvekili Özkan Öksüz'ün Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/498 Kütahya Milletvekili Hüsnü Ordu'nun Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/500 Tokat Milletvekili Feramus Şahin'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/501 Mardin Milletvekili Süleyman Bölünmez'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/502 Şanlıurfa Milletvekili Abdurrahman Müfit Yetkin'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/524 Tokat Milletvekili Zeyid Aslan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/525 Kocaeli Milletvekili Mehmet Sefa Sirmen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/527 Mersin Milletvekili Hüseyin Güler'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/528 Kocaeli Milletvekili Mehmet Sefa Sirmen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/549 İstanbul Milletvekili Memduh Hacıoğlu'nun Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/557 Antalya Milletvekili Deniz Baykal'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/560 Zonguldak Milletvekili Polat Türkmen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/573 Mardin Milletvekili Süleyman Bölünmez'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/574 Tokat Milletvekilleri Orhan Ziya Diren ve Feramus Şahin'in Yasama Dokunulmazlıklarının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/579 Diyarbakır Milletvekili Mehmet Mehdi Eker'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/584 Konya Milletvekilleri Hasan Angı, Remzi Çetin, Kerim Özkul, Mehmet Kılıç ve Muharrem Candan'ın Yasama Dokunulmazlıklarının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/594 Tokat Milletvekili Mehmet Ergün Dağcıoğlu'nun Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi

3/624 Yozgat Milletvekili Mehmet Erdemir'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/625 Ordu Milletvekili İdris Sami Tandoğdu'nun Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/626 Sakarya Milletvekili Ayhan Sefer Üstün'ün Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/627 Afyon Milletvekilleri Ahmet Koca ve Sait Açba'nın Yasama Dokunulmazlıklarının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/628 İzmir Milletvekili Muharrem Toprak'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/629 Sivas Milletvekili Orhan Taş'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/630 Niğde Milletvekili Mahmut Uğur Çetin'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/631 Karabük Milletvekili Mehmet Ceylan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/632 Karabük Milletvekili Ali Öğüten'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/633 Karabük Milletvekili Hasan Bilir'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/634 Çorum Milletvekili Ali Yüksel Kavuştu'nun Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/636 Adana Milletvekili Tacidar Seyhan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/637 Karabük Milletvekili Mehmet Ceylan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/638 Kütahya Milletvekili Soner Aksoy'un Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/639 Mersin Milletvekili Vahit Çekmez'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/642 Konya Milletvekili Halil Ürün'ün Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/643 Karabük Milletvekili Ali Öğüten'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/691 Kırşehir Milletvekili Mikail Arslan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi

3/694 Mardin Milletvekili Süleyman Bölünmez'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/695 Kahramanmaraş Milletvekili Hanefi Mahçiçek'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/696 Kırklareli Milletvekili Ahmet Gökhan Sarıçam'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/697 Şanlıurfa Milletvekili Turan Tüysüz'ün Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/698 Kırklareli Milletvekili Yavuz Altınorak'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/718 Mardin Milletvekili Selahattin Dağ'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/719 Hakkari Milletvekili Fehmi Öztunç'un Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/731 Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Yıldız'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/732 Ardahan Milletvekili Kenan Altun'un Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/747 Zonguldak Milletvekili Fazlı Erdoğan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/748 Balıkesir Milletvekili İsmail Özgün'ün Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/750 İstanbul Milletvekili Mehmet Sekmen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/764 İstanbul Milletvekili Kemal Unakıtan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/788 Kütahya Milletvekili Hüsnü Ordu'nun Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/789 Mardin Milletvekili Selahattin Dağ'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/798 Çanakkale Milletvekili İbrahim Köşdere'nin Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/799 Malatya Milletvekili Ahmet Münir Erkal'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/800 İstanbul Milletvekili Yahya Baş'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi

3/820 Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Yıldız'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/821 Düzce Milletvekili Fahri Çakır'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/837 Kahramanmaraş Milletvekili Hanefi Mahçiçek'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/838 Afyonkarahisar Milletvekili Reyhan Balandı'nın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/878 Bursa Milletvekili Mehmet Küçükaşık'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/879 İzmir Milletvekili Hakkı Ülkü'nün Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/899 İzmir Milletvekili Hakkı Ülkü'nün Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/914 Ordu Milletvekilleri Eyüp Fatsa ve Enver Yılmaz'ın Yasama Dokunulmazlıklarının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/922 Şanlıurfa Milletvekili Turan Tüysüz'ün Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/932 Antalya Milletvekili Deniz Baykal'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/936 Konya Milletvekili Abdullah Çetinkaya'nın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/955 Edirne Milletvekili Nejat Gencan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/961 Edirne Milletvekili Nejat Gencan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/978 Tokat Milletvekili Mehmet Ergün Dağcıoğlu'nun Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/979 Tokat Milletvekilleri Orhan Ziya Diren ve Feramus Şahin'in Yasama Dokunulmazlıklarının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/980 Tokat Milletvekilleri Orhan Ziya Diren ve Feramus Şahin'in Yasama Dokunulmazlıklarının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/981 Tokat Milletvekili Resul Tosun'un Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/982 Balıkesir Milletvekili Ali Kemal Deveciler'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi

3/984 Samsun Milletvekili Haluk Koç'un Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/991 İzmir Milletvekili Bülent Baratalı'nın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/992 İzmir Milletvekili Enver Öktem'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/993 Kocaeli Milletvekili Salih Gün'ün Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1003 Eskişehir Milletvekili Mehmet Ali Arıkan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1016 Kırıkkale Milletvekili Halil Tiryaki'nin Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1023 Samsun Milletvekili Haluk Koç'un Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1024 Tokat Milletvekili Feramus Şahin'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1025 Samsun Milletvekili Mustafa Çakır'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1026 İzmir Milletvekili Enver Öktem'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1027 Mersin Milletvekili Dengir Mir Mehmet Fırat'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1055 Ordu Milletvekili Eyüp Fatsa'nın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1056 Şırnak Milletvekili Mehmet Tatar'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1057 Hatay Milletvekili İsmail Soylu'nun Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1061 Mersin Milletvekili Ali Oksal'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1097 İzmir Milletvekili Enver Öktem'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1098 Konya Milletvekili Halil Ürün'ün Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1099 İstanbul Milletvekili Mehmet Sevigen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi

3/1100 İstanbul Milletvekili Emin Şirin'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1101 Sinop Milletvekili Cahit Can'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1102 Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Yıldız'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1103 Afyonkarahisar Milletvekili Reyhan Balandı'nın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1106 Kırklareli Milletvekili Yavuz Altınorak'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1110 Kastamonu Milletvekili Mehmet Yıldırım'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1113 Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Yıldız'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1131 İzmir Milletvekili Enver Öktem'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1158 Amasya Milletvekili Mustafa Sayar'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1165 İzmir Milletvekili Enver Öktem'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1173 İzmir Milletvekili K. Kemal Anadol'un Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1174 İzmir Milletvekili Enver Öktem'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1175 Hatay Milletvekili Gökhan Durgun'un Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1176 Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1177 Çanakkale Milletvekili İbrahim Köşdere'nin Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1181 Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1187 Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1188 Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi

3/1189 Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1191 İzmir Milletvekili Enver Öktem'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1194 Edirne Milletvekili Rasim Çakır'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1195 Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1213 Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1214 Hatay Milletvekili Gökhan Durgun'un Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1230 Hakkari Milletvekili Esat Canan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1240 Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1241 Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1242 Konya Milletvekili Mustafa Ünaldı'nın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1243 Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1244 Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1249 Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1250 Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1251 Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1255 Hakkari Milletvekili Esat Canan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1256 Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1257 Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi

3/1258 Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1259 Zonguldak Milletvekili Polat Türkmen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1264 İzmir Milletvekili Enver Öktem'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1265 Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1266 Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1283 Kırşehir Milletvekili Hüseyin Bayındır'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1284 Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1285 Adana Milletvekili N. Gaye Erbatur'un Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1286 Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1287 Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1288 Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1289 Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1290 Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1291 Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1293 Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1294 Kocaeli Milletvekili Mehmet Sefa Sirmen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1295 İstanbul Milletvekili Muharrem Karslı'nın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3/1297 Isparta Milletvekili Erkan Mumcu'nun Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi

6.8. TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİNE TATİLDE GELEN HÜKÜMSÜZ SAYILMAYAN TEZKERELER[80]

Kanunlar ve Kararlar Müdürlüğü		
Sıra No.	Evrak Kayıt No.	Özeti
1	32794	Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
2	32795	Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
3	32796	Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
4	32797	Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
5	32798	Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
6	32799	Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
7	32837	Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
8	32838	Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
9	32839	Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
10	32840	Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
11	32855	Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
12	32907	Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
13	32906	Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
14	32905	Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi

[80] *"Hükümsüz Sayılan ve Sayılmayan İşler Listesi,"* ***TBMM Tutanak Dergisi****, Dönem:23, Yasama Yılı:1, Cilt:1, Birleşim:1, 4.8.2007, s. 219-220.*

15	32904	Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
16	32903	Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
17	32902	Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
18	32901	Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
19	32900	Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
20	32899	Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
21	32898	Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
22	32897	Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
23	32896	Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
24	32923	İstanbul Milletvekili Kemal Kılıçdaroğlu'nun Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
25	32924	Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
26	32939	Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
27	32940	Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
28	32941	Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
29	32942	Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi
30	32943	Denizli Milletvekili V. Haşim Oral'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi

YEDİNCİ BÖLÜM

VII. BÜTÇE KANUNLARI[81]

Bu bölümde, Devletin gelir ve giderlerine esas oluşturan ve yasama sürecinin en önemli kanunlarını teşkil eden bütçe kanun tasarılarının 22'nci dönemdeki yasalaşma aşamaları ele alınacaktır.

7.1. 26/12/2002 TARİHLİ, 4776 SAYILI 2003 MALİ YILI GEÇİCİ BÜTÇE KANUNU

Milletvekili Genel Seçimleri 3 Kasım 2002 tarihinde yapıldığı için, 2003 Mali Yılı Bütçe Kanun Tasarıları görüşülemedi. 2003 Mali Yılı Bütçe Kanunu yürürlüğe girinceye kadar, 2003 yılında, bir önceki yıl bütçe ödenekleri dikkate alınarak belirli oranlarda Hükümete harcama yapma yetkisi verildi ve Devlet gelirlerinin tahsiline imkân tanındı.

24 Aralık 2002 tarihinde 1 Ocak - 31 Mart 2003 arasındaki dönemi kapsayan Geçici Bütçe tasarısı, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda görüşülmeye başlandı.

Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, bütçeyi sunuş konuşmasında, geçici bütçenin bir önceki yılın ödenekleri dikkate alınarak hükümete belirli oranlarda harcama yapma ve devlet gelirlerini tahsil etme yetkisi verdiğine dikkat çekti. Bütçelerin, hükümetlerin, hükümet etme yaklaşımlarını ortaya koyduğunu ve programlarının yürütülmesini sağladığını belirten Unakıtan, asıl bütçenin program hedeflerine uygun olarak 2003 başında TBMM'ye sevkedileceğini söyledi.

Maliye Bakanı, daha sonra 3 aylık geçici bütçe hakkında komisyona bilgi verdi. Geçici bütçe döneminde yapılacak harcamalar ile tahsil edilecek gelirlerin 2002 yılı bütçesine maledildiğine işaret eden Unakıtan, geçici bütçelerde gelir tahminleri yer almadığını, dolayısıyla bütçe açığından da söz edilemeyeceğini belirtti. Tasarıda, mevzuattaki değişiklikler sebepiyle 2002 bütçesinde yeralan bazı hükümlerin uygulanmaması, kısmen ilaveler yapılması ya da değiştirilerek uygulanması gibi düzenlemelere de yer verildiğini belirten Unakıtan, geçici bütçede yeni yatırım bulunmadığını söyledi. Maliye Bakanı, ancak acil durumlar ve olağanüstü hallerde Bakanlar Kurulu'na yatırıma girişme yetkisi verildiğini ifade etti.

9 maddeden oluşan geçici bütçe tasarısı ile kurumlara yaklaşık 34.2 katrilyon lira ödenek tahsis edildiğini bildiren Unakıtan, bunun 7.3 katrilyon lirasını personel, 2.2 katrilyon lirasını diğer cari giderler, 744 trilyon lirasını yatırım giderleri, 16.7 katrilyon lirasını faiz giderleri, 7.3 katrilyon lirasını da diğer transfer giderlerinin oluşturduğunu kaydetti. Unakıtan, bu ödeneklerin 31.8 katrilyon lirasının harcamaya dönüşeceğinin tahmin edildiğini de söyledi.

---

[81] *Bu yasama dönemindeki bütçe görüşmelerine ilişkin tutanaklardan yapılan özetlemelerde Anadolu Ajansının haber arşivinden yararlanılmıştır.*

Maliye Bakanı, yeni yılda hükümet programında yer verilen ve acil eylem planı ile aşamaları tespit edilen reformların hayata geçirileceğini belirttiği konuşmasında, 2003'ün kamuda etkinliğin ve harcamalarda tasarrufun sağlanacağı bir yıl olacağını vurguladı.

Unakıtan, 2003'te vergi yükünü tabana yayacak tedbirler alınmasına ve vergi mevzuatının basitleştirilmesi çalışmalarına hız vereceklerini de söyledi.

Yeni yılda Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu çıkarılacağını vurgulayan Unakıtan, reel sektörü canlandırmak ve yoksul vatandaşları desteklemek amacıyla belirlenen önlemlerin de en kısa zamanda uygulamaya konulacağını belirtti. Unakıtan, yeni dönemde kamu hizmetlerinin kalitesinin yükseltileceğini de sözlerine ekledi.[82]

24 Aralık 2002 tarihinde, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu, 2003 yılının ilk üç ayı için hazırlanan geçici bütçe tasarısını bazı değişiklikler yaparak kabul etti. 26 Aralık 2002 tarihinde de, TBMM Genel Kurulu'nda, 2003 yılının ilk üç ayını kapsayan Geçici Bütçe Yasa Tasarısı kabul edildi.

Tasarının 7. maddesi görüşülürken, AK Parti milletvekillerinin verdiği bir önergenin benimsenmesi ile geçici bütçeden savunma ve güvenlik amaçlı hibe ve yardım yapılmasına imkan sağlandı. [83]

2003 yılının ilk üç ayını kapsayan Geçici Bütçe Yasası, 28 Aralık 2002 tarihli Resmi Gazete'de yayımlandı.

[82] ***Anadolu Ajansı**, 24 Aralık 2002.*
[83] ***Anadolu Ajansı**, 26 Aralık 2002.*

7.2. 29 MART 2003 TARİHLİ VE 4833 SAYILI 2003 MALİ YILI BÜTÇE KANUNU

4833 sayılı 2003 Mali Yılı Bütçe Kanunu, Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, 2003 Yılı Programı, enflasyon oranının Avrupa Birliği kriterleri ile uyumlu düzeylere düşürülmesi, ekonomide sürdürülebilir bir büyüme ortamının sağlanması ile AB'ye tam üyelik hedefi doğrultusunda, ekonominin rekabet ve uyum gücünün artırılması temel hedefleri çerçevesinde hazırlandı.

Kanun Bilgileri

Kanun Numarası	4833
Başlığı	2003 MALİ YILI BÜTÇE KANUNU
Kabul Tarihi	29/03/2003
Kabul Edildiği Birleşim	22.Dönem 1.Yasama Yılı 58.Birleşim
Cumhurbaşkanlığına Gidiş Tarihi	29/03/2003
Cumhurbaşkanlığından Geliş Tarihi	31/03/2003
Cumhurbaşkanınca Yapılan İşlem	Onay
Resmi Gazete Tarihi	31/03/2003
Resmi Gazete Numarası	25065 (Mükerrer)

Kanun Tasarısı Bilgileri

Dönemi ve Yasama Yılı	22/1
Esas Numarası	1/530
Başkanlığa Geliş Tarihi	03/03/2003
Tasarının Başlığı	2003 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı

Kanun Tasarısı Komisyon Bilgileri

Komisyon Tipi	Adı	Giriş Tarihi	Çıkış Tarihi	Yapılan İşlem	Karar Tarihi
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe Komisyonu	03/03/2003	19/03/2003	Raporunu Verdi	16/03/2003

Başbakan Abdullah Gül, 8 Ocak 2003 tarihinde yaptığı basın toplantısında, 2003 yılı bütçesine ilişkin son çalışmaların yapıldığını, bütçenin bugün TBMM'ye sunulacağını bildirdi. Başbakan, bütçenin, GSMH'nin yüzde

6.5 seviyesinde tespit edilen, kamu faiz dışı fazla hedefiyle uyumlu şekilde hazırlandığını belirtti. Başbakan Gül, hükümetin iktisadi anlamdaki temel amacını, "istikrarlı bir makro ekonomik büyümeye ortam sağlamak ve temel yapısal reformları gerçekleştirmek" olarak özetledi.

Başbakan Gül, bankacılık reformu konusunda kaydedilen gelişmelerden memnun olduklarını belirterek, bu sektördeki yeniden yapılandırma ve sistemi güçlendirici reform çalışmalarının sürdürüleceğini söyledi. Şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonra da BDDK'nın kararlarını bağımsız bir şekilde alması konusunda gereken titizliğin gösterileceğini ifade etti.

Gül, kamu sektöründeki etkinliği artırmak ve israfın önüne geçmenin bu dönemde büyük önem arzettiğini belirterek, kamu sektöründeki şeffaflığı artırıp, harcamaları disipline etmeye yönelik reform niteliğindeki, "Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu" tasarısının yakın bir zamanda TBMM'ye sevk edeceklerini bildirdi.

KİT'lerdeki etkinliği artırmanın da programın bir parçası olduğunu vurgulayan Başbakan Gül, kamu sektörünün sağlıklı bir bünyeye kavuşturulması yönündeki çalışmaların yapısal reformlar konusunda atılacak adımlarla destekleneceğini ifade ederek, şöyle devam etti: "Bu kapsamda özelleştirme çalışmaları hükümetimiz gündeminin ilk sırasında yer almaktadır. Tekel'in özelleştirilmesi şu alanda somut bir adım olacaktır. Tekel'in özelleştirme planı nihai aşamaya getirilmiş olup, önümüzdeki günlerde Özelleştirme Yüksek Kurulu'na sunulacaktır."[84]

2003 Mali Yılı Bütçe Kanunu ve 2001 Yılı Kesin Hesap Kanunu Tasarısı, 3 Mart 2003 tarihinde TBMM Başkanlığı'na sunuldu.[85] Tasarıda, 2003 yılı konsolide bütçe büyüklüğü 146.9 katrilyon lira olarak belirlendi. Kanun tasarısında, 2003 yılına dönük temel ekonomik büyüklüklerden büyüme oranı yüzde 5, GSMH deflatörü yüzde 24.4, TEFE yıllık ortalama yüzde 25.2, TEFE yılsonu yüzde 17.4, TÜFE yıllık ortalama yüzde 27.7, TÜFE yılsonu yüzde 20, Gayri Safi Milli Hasıla 354.6 katrilyon lira, ihracat 39.2 milyar dolar, ithalat 54.7 milyar dolar olarak belirlendi. 2003 yılı konsolide bütçesinde bütçe giderleri 146.9 katrilyon lira, gelirleri 100.8 katrilyon lira, açık 46.5 katrilyon lira olarak tespit edildi.

7.2.1. 2003 YILI BÜTÇE ÖDENEKLERİ

Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ın açıkladığı verilere göre 2003 yılı makroekonomik büyüklükleri ile bütçe büyüklükleri şöyle öngörüldü: Gayri safi milli hasıla: 354.6 katrilyon lira. Büyüme oranı: Yüzde 5. GSMH Deflatörü:

---

[84] *Gül'ün basın toplantısı için bk.* ***Anadolu Ajansı,*** *08/01/2003.*

[85] *"2003 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı ve Bağlı Cetveller,"* ***Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu****, Yasama Yılı:1, S. Sayısı: 76, 18 Mart 2003, s. 43.*

Yüzde 24.4. TEFE yıllık ortalama: Yüzde 25.2. TEFE yıl sonu: Yüzde 17.4. TÜFE yıllık ortalama: Yüzde 24.7. TÜFE yıl sonu: Yüzde 20. İhracat: 39.4 milyar dolar. İthalat: 55.6 milyar dolar. 2003 bütçe büyüklüğü: 146.9 katrilyon lira. Personel: 29.5 katrilyon lira. Diğer cari: 9.3 katrilyon lira. Yatırım: 9 katrilyon lira. Transferler 99.1 katrilyon lira. Faiz dışı giderler: 81.5 katrilyon lira. Gelirler: 100.8 katrilyon lira. Vergi gelirleri: 85 katrilyon 955 trilyon lira. Bütçe açığı: 46.1 katrilyon lira. Bütçede yer alan 146 katrilyon 910 trilyon liralık ödenekten Bütçe Kanununa konulan bir hükümle 1 katrilyon lirası yatırımlardan, 281 trilyon lirası ise çeşitli transfer kalemlerinden olmak üzere 1 katrilyon 281 trilyon lira kesinti yapılması öngörüldü. [86]

7.2.2. 2003 BÜTÇESİNİN TÜMÜ ÜZERİNDE PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNDA YAPILAN GÖRÜŞMELER

7.2.2.1. Plan ve Bütçe Komisyonu Bütçe Görüşme Programı[87]

Tarih ve Gün	Bakanlıklar ve Bağlı Kuruluşlar
05.03.2003 Çarşamba	Maliye Bakanının Bütçe ve Kesin Hesap Kanunu Tasarılarını Komisyona Sunuşu
07.03.2003 Cuma	Bütçe ve Kesin Hesap Kanunu Tasarılarının Tümü Üzerinde Görüşmeler
08.03.2003 Cumartesi	TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ (Radyo ve Televizyon Üst Kurulu) SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI CUMHURBAŞKANLIĞI BAŞBAKANLIK -Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü -Vakıflar Genel Müdürlüğü -Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı

[86] *2003 Bütçesine ilişkin veriler için Maliye Bakanı Unakıtan'ın Genel Kuruldaki bütçeyi sunuş konuşmasına bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:9, B:53, 23.3.2003, ss. 8-19.*

[87] *Bk. "2003 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı ve Bağlı Cetveller,"* ***Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu****, Yasama Yılı:1, S. Sayısı: 76, 18 Mart 2003, s.6.*

09.03.2003 Pazar	ÇEVRE BAKANLIĞI -Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI ORMAN BAKANLIĞI -Orman Genel Müdürlüğü
10.03.2003 Pazartesi	ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI -Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü SAĞLIK BAKANLIĞI -Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü
11.03.2003 Salı	ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI -Petrol İşleri Genel Müdürlüğü -Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI
12.03.2003 Çarşamba	BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI -Karayolları Genel Müdürlüğü -Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü TURİZM BAKANLIĞI
13.03.2003 Perşembe	MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
14.03.2003 Cuma	TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI ULAŞTIRMA BAKANLIĞI
15.03.2003 Cumartesi	ADALET BAKANLIĞI ANAYASA MAHKEMESİ BAŞKANLIĞI YARGITAY BAŞKANLIĞI DANIŞTAY BAŞKANLIĞI İÇİŞLERİ BAKANLIĞI KÜLTÜR BAKANLIĞI
16.03.2003 Pazar	MALİYE BAKANLIĞI

7.2.2.2. Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ın Bütçeyi Sunuş Konuşması

Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, 5 Mart 2003'te, 2003 Yılı Bütçesi'ni TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'na sundu. Unakıtan, sunuş konuşmasında, 2003 Yılı Bütçesi'nin 58'inci Hükümet'in ilk bütçesi olduğunu belirterek, üzerinde uzun uzun çalışılıp titizlikle hazırlanarak Meclis'e sevkedildiğini söyledi. Dünya ekonomisinde 1999 yılında görülen iyileşmenin 2000 yılında da devam ettiğini, bu yılın sonunda başlayan yavaşlamanın 2001 yılında arttığını belirten Unakıtan, 2000 yılında yüzde 4.7 olan dünya ekonomisinin büyüme hızının 2001 yılında artan ve genişleyen küresel durgunluk sebepiyle yüzde 2.2'ye gerilediğini ifade etti. Gelişmiş ekonomilerin ortalama büyüme hızının binde 8'e düştüğünü, ABD'de 2001 yılının ilk çeyreğinde başlayan yavaşlamanın 11 Eylül olaylarıyla daha da şiddetlendiğini, Euro bölgesinin büyüme hızının yavaşladığını, Japonya ekonomisinin ise daralma dönemine girdiğini anlatan Unakıtan, geçiş süreci ekonomilerinin ise yavaşlamakla birlikte canlılığını koruduğunu kaydetti. Unakıtan, küresel faaliyetlerin yansıması ve mal fiyatlarındaki düşüşlerin enflasyonist baskıları azalttığını, talebi arttırmaya yönelik uygulanan maliye politikalarının önemli ölçüde esnekleştirildiğini, vergi indirimleri ve harcama artışlarının birçok ülkede bütçe dengelerini bozduğunu belirtti. 2002 yılının en önemli olaylarından birinin Euro'nun tedavüle girmesi olduğuna işaret eden Unakıtan, Euro'nun ikinci büyük uluslararası rezerv para birimi olduğunu kaydetti.

Unakıtan, bir süreden beri gerginlik yaşanan Ortadoğu bölgesi için büyümenin artacağı yönünde tahminler yapılmış olmasına karşılık petrol piyasasındaki gelişmeler ve Irak krizinin bölge ekonomisindeki belirsizliği arttırdığına dikkati çekti. Unakıtan, 2003 yılında dünya ekonomisi genelinde yüzde 3.7, gelişmiş ekonomilerde yüzde 2.5, gelişmekte olan ekonomilerde yüzde 5.2, geçiş sürecindeki ülkelerde yüzde 4.5 ve dünya ticaret hacminde ise yüzde 6.1 oranında büyüme beklendiğini ifade etti. Unakıtan, "Siyasi belirsizlikler, şirket karlarıyla ilgili kaygılar, yatırımcı güveninin kaybolması, dünya borsalarındaki düşüşlerin devam etmesi ve Irak krizi dünya ekonomisi ile ilgili beklentilerde risk oluşturmakta, mevcut belirsizlikleri daha da artırmaktadır" dedi.

Son günlerde dünya ekonomisinin gündemini işgal eden önemli konulardan birinin petrol fiyatları olduğunu belirten Unakıtan, Irak krizi ve ABD ile Kuzey Kore arasındaki krizin petrol fiyatlarının varil başına 30 doları aşmasına sebep olduğunu ifade etti. Unakıtan, belirsizliklerin altın fiyatlarını da yükselttiğini, güvenli yatırım aracı olarak görülen altının ons fiyatının 380 doları aşarak, son yılların en yüksek seviyesine ulaşmasında etkili olduğunu söyledi.

Unakıtan, teknoloji sayesinde küreselleşmeden etkilenmeyen ülkenin kalmadığını, dış pazarlarda rekabet edebilmek için geniş çaplı iç pazarlara ihtiyaç doğduğunu, bunun da bölgesel entegrasyonları gündeme getirdiğini belirtti. Bu gelişmelere alt ve üst yapı olarak hazır ve zararlardan korunarak nimetlerinden azami ölçüde yararlanmanın önemini vurgulayan Unakıtan, "Dünyada meydana gelen bütün gelişmeleri dikkatle izleyen Hükümetimiz, politikalarını ülke çıkarlarını en iyi şekilde korumak doğrultusunda oluşturmaktadır" dedi.

Türkiye ile AB ilişkilerine de değinen Unakıtan, Hükümet'in mevzuat ve ekonomik kriterlere uyum açısından reform çalışmalarını sürdürdüğünü ve sürdüreceğini bildirdi. Unakıtan, 2004 yılına kadar atılacak her adımın Türkiye'yi tam üyeliğe yaklaştırması bakımından önemli olduğuna işaret ederek, şunları söyledi: "AB mevzuatına uyum amacıyla yaptığımız reform çalışmaları, Türkiye'yi tam üyeliğe yakınlaştırmasının yanı sıra vatandaşlarımıza daha müreffeh ve demokratik bir yaşam sağlamayı amaçlamaktadır. AB üyesi bir Türkiye'nin uluslararası alanda çıkarlarını daha iyi koruyabileceğinin ve yurt içinde kalıcı bir ekonomik istikrara kavuşacağının bilincindeyiz. Tam üyelik, Türkiye'nin modern dünyadaki yerini sağlamlaştıracağı gibi bölgedeki diğer ülkelerle ilişkilerinde de önder rolünü güçlendirecektir. Biz Türkiye'nin AB'ye tam üyeliği için kararlıyız."

Unakıtan, temel amacı, "3 yıllık bir dönem sonunda enflasyonu tek haneli rakamlara indirmek, reel faizleri aşağı çekmek, kamu finansman dengesini sağlklı ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşturmak, sürdürülebilir bir büyüme ortamı tesis etmek ve yapısal reformları hızla gerçekleştirmek" olan bir ekonomik programın 2000 yılı başında uygulamaya konulduğunu, ancak başarı sağlanamadığını kaydetti. 2000 Kasım ve 2001 Şubat ayında ortaya çıkan krizler sonrasında programın yapısal unsurlarının güçlendirilmesine dayanan dalgalı kur rejiminin geçerli olduğu yeni bir istikrar programı uygulanmaya başlandığını hatırlatan Unakıtan, şöyle konuştu: "2001 yılında sabit kur rejiminin terk edilmesi, artan belirsizlik ve bankacılık krizi, faizlerin, enflasyonun ve işsizliğin artmasına, ekonomide tarihi bir küçülmeye mal olmuştur. 2002 yılında ekonomide iç talepteki durgunluğa karşılık büyük ölçüde stok artışı ve ihracata dayalı da olsa büyüme başlamış; maliye politikasında hedeflerden sapmalar olmuş ise de para politikası programlandığı şekilde sürdürülmüş, enflasyon, hedeflenenin altında gerçekleşmiştir. Ancak seçim ekonomisi uygulanması sebepiyle bütçe ve faiz dışı fazla hedefleri tutturulamamıştır." Unakıtan, 58’inci Hükümet'in, uygulanan ekonomik programın aksayan ve yetersiz bölümlerini de dikkate alarak toplumun desteğini alacak yeni bir ekonomik program uygulamayı kararlaştırdığını bildirdi.

Uzun süreden beri ekonomide istikrarlı ve sürdürülebilir büyüme hızının yakalanamadığına işaret eden Unakıtan, 2001 yılında büyümede yaşanan gerilemenin yerini 2002 yılında yeniden büyümeye bıraktığını, 2003-2005 yılarında her yıl yüzde 5 büyüme sağlanması halinde bile yıllık ortalama büyümenin ancak yüzde 2.2, yüzde 7 büyüme sağlanması halinde ise yüzde 3.4 olacağını kaydetti. Unakıtan, "Hükümetimiz istikrarlı ve sürdürülebilir bir ekonomik büyüme için gerekeni yapacaktır" dedi.

2001 yılında yüzde 8.5'e çıkan işsizlik oranının 2002 yılında artış eğilimi gösterdiğine dikkati çeken Unakıtan, "İşsizlik, 2002 yılının ilk çeyreğinde yüzde 11.8, ikinci çeyrekte yüzde 9.6, üçüncü çeyrekte yüzde 9.9 ve dördüncü çeyrekte yüzde 11.4 olmuştur. Bu dönemde eğitimli genç işsizlik oranı yüzde 30'dur" dedi. Türkiye'nin yapısal işsizlik sorunu ile karşı karşıya olduğunu belirten Unakıtan, sorunların çözümü ve işsizliğin azaltılması için gerekli önlemlerin alınacağını kaydetti.

"İhracatta sürekli ve kalıcı artış sağlanması hükümetimizin de öncelikli hedefleri arasındadır" diyen Unakıtan, ihracatın 2002 yılında yüzde 12 artışla 35.1 milyar dolar; ithalatın ise yüzde 22.8 artarak 50.8 milyar dolara ulaştığını bildirdi. Unakıtan, ihracatın ithalatı karşılama oranının yüzde 50'lere indiği yılları kriz yıllarının takip ettiğini belirterek, bu sebeple ihracat ve ithalat arasında, ekonominin taşıyabileceği bir oranın korunmasının zaruri olduğunu kaydetti. Bavul ticaretinin 2002 yılında 2 milyar dolar, turizmden sağlanan gelirlerin 8.6 milyar dolar olduğunu ifade eden Unakıtan, net dış borç faiz ödemelerinin 4 milyar dolar olduğunu belirtti. Unakıtan, cari işlemler dengesinin 2002 yılında 1.8 milyar dolar açık vereceğinin hesaplandığına işaret etti.

Unakıtan, 2001 yılında sermaye hareketleri dengesinde ciddi bir bozulma meydana geldiğini, yabancıların menkul kıymet satışı ve bankaların özellikle kısa vadeli kredi geri ödemeleri sonucunda 14.2 milyar dolar sermaye çıkışı olduğunu, 2002 Ocak-Kasım döneminde ise 1.6 milyar dolarlık net giriş gerçekleştiğini kaydetti. Unakıtan, 21 Şubat 2003 tarihi itibarıyla Merkez Bankası döviz rezervinin 27.7 milyar dolar olduğunu bildirdi.

Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, harcamalarda tasarrufu ve etkinliği artırmayı, israfı önlemeyi, borç servisini sürdürebilecek gelir-gider dengesini gerçekleştirmeyi hedefleyen bir bütçe hazırladıklarını bildirdi. Unakıtan, Hükümet'in yürürlükteki ekonomik programın aksayan ve yetersiz bölümlerini de dikkate alarak toplumun desteğini alacak bir program uygulamak istediğini söyledi. Unakıtan, bu programla enflasyonu tek haneli rakamlara indirme, kamu borç stokunu düşürme, yüksek ve istikrarlı bir büyüme performansına ulaşma amacı güdüldüğünü ifade etti. Son yıllarda bütçelerin devletin temel fonksiyonlarını finanse etmekte zorlandığına işaret eden Maliye Bakanı, kaynakların önemli bir bölümünün faiz ödemelerine ayrıldığını, bu sebeple de bütçelerin enflasyonla mücadele, gelir dağılımını düzeltme ve piyasalardaki olağanüstü gelişmelere karşı esnek olma özelliğini büyük ölçüde kaybettiğini belirtti.

Sağlam bir kamu maliyesinin sağlıklı ekonominin en önemli unsurlarından biri olduğunu dile getiren Unakıtan, şöyle devam etti: "Bunun bilincinde olan Hükümetimiz, mali disiplinin sağlanması amacıyla 2003 yılı bütçesinde önemli yenilikler yapmış, harcamalarda tasarrufu ve etkinliği artırmayı, israfı önlemeyi, borç servisini sürdürebilecek gelir-gider dengesini gerçekleştirmeyi hedefleyen bir bütçe hazırlamıştır. Hükümetimiz, 2003 bütçesine reel ekonomiyi güçlendirecek, sıkıntı içinde olan sosyal sınıfları destekleyecek ve devletin temel fonksiyonlarının yerine getirilmesini sağlayacak ölçüde gerekli ödenek tahsis etmiş bulunmaktadır."

Konuşmasında faiz dışı fazla konusuna da değinen Unakıtan, 2003 bütçesinde faiz dışı fazlanın 19 katrilyon 322 trilyon lira olacağını, bunun da GSMH'nin yüzde 5.4 dolayında bulunduğunu söyledi. Unakıtan, ek tedbirler ile harcama bazlı konsolide bütçede faiz dışı fazla miktarının 21 katrilyon 433 trilyon liraya, GSMH'ye oranının da yüzde 6'ya ulaştığını bildirdi. IMF tarafından kullanılan tanım esas alındığında ise faiz dışı fazla rakamının 19 katrilyon 634 trilyon lira, oranın da yüzde 5.5 olduğuna işaret eden Maliye Bakanı, "Konsolide bütçe dışındaki kamu kesiminden elde edilecek faiz dışı fazla da hesaba katıldığında kamuoyuna açıkladığımız yüzde 6.5'lik faiz dışı fazla hedefi tutturulmuş olmaktadır" dedi. Unakıtan, dış kredili yatırım giderine tekabül eden 2.3 katrilyon lira ile vergi barışındaki 2.4 katrilyonluk gelir hedefinin IMF tarafından 750 trilyon olarak kabul edildiği dikkate alındığında bütçe hedeflerinin iç ve dış mali piyasalar açısından Türkiye'nin kredibilitesini ne derece güçlendirdiğinin ortada olduğunu söyledi.

Unakıtan, daha sonra 2003 yılı bütçesinin temel özellikleri hakkında bilgi verdi. Saydamlık, hesap verebilirlik ilkeleriyle hazırlanan bütçede samimiyeti arttıracak, piyasalara güven verecek ve Hükümet'in kararlılığını gösterecek düzenlemelere yer verildiğini vurgulayan Unakıtan, diğer özellikleri de şöyle sıraladı:

"-Kamu borçlanma maliyetini düşürmek ve kamu kaynaklarının kullanımında etkinliği arttırmak amacıyla geçici bütçede öngörülen ve kamu haznedarlığını yaygınlaştıran düzenleme 2003 Bütçe Kanunu'nda da yer almaktadır.

-Yatırımları hızlandırma ödeneğinden proje bazında 5 trilyon liraya kadar aktarma yapılabilecektir.

-Yedek ödenekten yapılacak aktarmalar, belirli sınırlamalara bağlanmakta, bu şekilde kuruluşlara mali disipline uymaları ve ödeneklerini verimli kullanmaları konusunda mesaj verilmektedir.

-Tertipler arasında yapılacak ödenek aktarmalarına önemli sınırlamalar getirilmektedir.

-Kuruluşlara, diğer cari ve kamulaştırma tertiplerinde yer alan başlangıç ödeneklerini bir sonraki yıla devretme imkanı getirilmektedir.

-Hazine garantili ödemelerin karşılanması amacıyla oluşturulan risk hesabına 1.6 katrilyon lira ödenek tahsis edilmiştir."

Maliye Bakanı Unakıtan, 2003 bütçesinde memur maaşlarına yapılacak artış oranlarının belirlenmesi amacıyla Bakanlar Kurulu'na yetki verildiğini de bildirdi. Unakıtan, "Ekonomideki gelişmeler ve bütçe imkanları çerçevesinde memurlarımızın ve emeklilerimizin enflasyona ezdirilmemesi için her türlü gayret gösterilecektir" dedi.

Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, 2003 yılı bütçe uygulamalarında tasarrufa azami riayet edeceklerini, bu çerçevede özel nitelikliler dışında taşıt alımı yapılmayacağını söyledi. Bunun yolunun da tasarruf tedbirlerinden ve gelirlerin arttırılmasından geçtiğini kaydeden Unakıtan, 2003 bütçesinin de bunu gerçekleştirmeyi amaçladığına dikkat çekti. Hükümetin, kurulduğu günden bu yana kaynakları etkin kullanma ve tasarruf için büyük çaba sarfettiğini vurgulayan Maliye Bakanı, bu amaçla Bakanlık sayılarının azaltıldığını, verimli olmayan bazı projelerin yatırım programından çıkarıldığını ifade etti. 2003'te kaynağı ne olursa olsun ambulans, itfaiye aracı gibi sağlık, savunma ve güvenlik açısından özel nitelikli taşıtlar dışında taşıt alımı yapılmayacağını bildiren Unakıtan, cetvelde yer alan taşıtların alınabilmesinin de Bakanlar Kurulu iznine tabi tutulduğunu söyledi. Maliye Bakanı, çok zorunlu haller dışında mevcut kamu hizmet binalarının büyük bakım ve onarımları için bu yıl harcama yapılmayacağını, mutlak zorunluluk bulunması halleri dışında yeni sosyal tesis yatırımı da olmayacağını belirtti. Unakıtan, sağlık harcamalarını disipline edici bir dizi tedbirin de uygulamaya konulduğuna dikkat çekti.

Unakıtan, konuşmasında 1990'lı yıllardan itibaren sıklaşan aralıklarla karşı karşıya kaldığımız krizlerin, içinde bulunduğumuz durumun göstermelik tedbirlerle geçiştirilemeyeceğini gözler önüne serdiğini de söyledi. Bunun için yapısal değişikliklere büyük önem verdiklerini belirten Unakıtan, bu çerçevede devlette genel kurumsal gözden geçirme çalışmalarına başlandığını ve Devlet yönetiminde şeffaflık, hesap verebilirlik ve katılımcılığın sağlanması amacıyla İdari Usul Kanunu çıkarılacağını ifade etti. Maliye Bakanı Unakıtan, bütçenin elektronik ortamda hazırlanmasını ve uygulanmasını, Bakanlığı ile diğer kurumlar arasındaki işlemlerin de elektronik ortamda yapılmasını sağlamak üzere bir proje üzerinde çalıştıklarını da bildirdi. Unakıtan, Bütçe Yönetim Enformasyon Sistemi Projesi'nin bu yıl tamamlanacağını belirtti. 2003'te analitik bütçe kod yapısına geçiş çalışmalarının da bitirileceğini kaydeden Unakıtan, tahakkuk esaslı muhasebe sistemine geçme çalışmalarının da tamamlanma aşamasında bulunduğunu ifade etti.

Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, kurum kazançları üzerindeki vergi yükünün de yüzde 65'lerden yüzde 45'ler seviyesine indirileceğini belirterek, kamu hizmeti için gerekli olmayan Hazine'ye ait taşınmazların satılmasına ve kalkınmada öncelikli yörelerde istihdam yaratan teşvik belgeli yatırımlar için bedelsiz devrine bu yıl da devam edileceğini söyledi. Hazine'ye ait taşınmazların satışı ile ilgili işlemleri hızlandırmak ve uygulamada görülen aksaklıkları gidermek amacıyla hazırlanan yasa tasarısının Başbakanlığa sunulduğunu hatırlatan Unakıtan, Zonguldak, Karabük, Bartın ve Kastamonu il sınırlarını kapsayan taşkömürü havzasındaki arazilerin mülkiyet sorunlarının çözümü amacıyla yeni bir yasa tasarısı hazırlanmakta olduğunu bildirdi.

Unakıtan, Acil Eylem Planı çerçevesinde; kamu kurum ve kuruluşlarına ait sosyal tesislerin tespitinin yapıldığını, bunlardan bir kısmının turizm yatırımcılarına tahsis edilmek üzere Turizm Bakanlığı'nın tasarrufuna bırakılacağını, diğerlerinin ise satışına hemen başlanacağını açıkladı. Unakıtan, TBMM lojmanlarının tapu işlemlerinin önümüzdeki günlerde sonuçlandırılarak, Emek İnşaat ve İşletme Anonim Şirketi aracılığıyla satılacağını da ifade etti.

Bakan Unakıtan, 2003 yılına ilişkin vergi politikalarının belirlenmesinde, bir yandan uygulanmakta olan ekonomik program doğrultusunda ihtiyaç duyulan faiz dışı fazla hedefinin dikkate alındığını, diğer yandan da verginin tabana yayıldığı, vergi oranları düşerken, toplanan verginin arttığı bir sisteme ilişkin orta vadeli bir yaklaşımın hayata geçirilmesinin hedeflendiğini söyledi. Bu anlayış çerçevesinde gelirin tanımı ile ilgili düzenlemeler yapıldığını hatırlatan Unakıtan, bunun hemen ardından kesinleşmiş vergi alacaklarının yeniden yapılandırılmasını öngören Vergi Barışı Projesi'nin gündeme getirildiğini kaydetti. Unakıtan, vergi sistemine ilişkin çalışmaların dolaysız vergiler ve vergi idaresi alanlarında yoğunlaşacağını vurgulayarak, "Çalışmalar, vergi tabanının genişletilmesi, kayıt dışı ekonomi ile mücadele, vergi sisteminin sadeleştirilmesi, mükellef gönüllü uyumunun artırılması ve güçlü bir vergi idaresi oluşturulmasını amaçlamaktadır" diye konuştu. Maliye Bakanı Unakıtan, yapılacak düzenlemelerin kayıt dışı ekonomiyi kayıt altına alıp vergi kayıp ve kaçağını azaltacak, vergi yükünün adil dağılımını ve verginin tabana yayılarak kayıtlı mükellefler üzerindeki yükün zaman içinde mümkün olduğu ölçüde azaltılması prensibine dayandığını da belirtti.

Maliye Bakanı Unakıtan, 2003 bütçesinde vergi gelirlerinin tahmini 85 katrilyon 955 trilyon lira olarak öngörüldüğünü belirterek, 2002 vergi gelirlerinin GSMH'ye oranının yüzde 22 olarak gerçekleştiğini, 2003 yılında ise bu oranın yüzde 24.2 seviyesinde gerçekleşmesini beklediklerini belirtti. Unakıtan, içinde bulunulan günlerde özellikle savaş riski dikkate alındığında, kamu maliyesinde her zamankinden daha dikkatli ve disiplinli olmak gerektiğini belirterek, "Hükümetimiz disiplinli bir kamu maliyesine sahip olmanın maliyetinin, toplumun bütün kesimleri tarafından adaletli bir biçimde paylaşılması taraftarıdır" dedi. Gelir ve servet üzerinden alınan dolaysız vergilerin 2003 yılında vergi gelirlerinin yüzde 32'sini oluşturacağının tahmin edildiğini söyleyen Unakıtan, mal ve hizmetler üzerinden alınan dolaylı vergilerin ise yüzde 68 seviyesinde gerçekleşeceğinin tahmin edildiğini bildirdi.

Maliye Bakanı Unakıtan, 2003 bütçesinin Hükümet'in programıyla uyumlu, anlaşılabilir, uygulanabilir ve bütçe büyüklükleri itibariyle sosyal dengeleri gözeten bir bütçe olarak hazırlandığını söyledi. "2003 yılı bütçesi bugüne kadar hazırlanan bütçeler içinde gider ve gelir yönleri itibariyle en açık ve en şeffaf olanıdır" diyen Unakıtan, şunları söyledi: "2003 yılı bütçesi, kamu borcunun sürdürülebilmesi açısından hayati önem taşıyan ve kamunun borçlanma ihtiyacını azaltan faiz dışı fazla hedefinin gerçekleştirilmesi için her türlü tasarruf tedbiriyle güçlendirilmiş bir bütçedir. 2003 yılı tüm kamu sektörü için tasarruf yılı olacaktır. Bu bakımdan hem iç hem de dış piyasalarda güveni artıracaktır. 58'inci Hükümet'in ilk bütçesi olan 2003 bütçesi, disiplin içinde ve kararlılıkla uygulanacaktır. Bizim niyetimiz geçici alkışlar değil kalıcı başarılardır."

Bakan Unakıtan, iç borç stokunun 2003 yılı Ocak ayı sonu itibariyle 155.4 katrilyon liraya ulaştığına dikkat çekerek, "Bu borçların manası yüksek faizidir. Bu faizi millet ödemektedir. Bu yıl 65.5 katrilyon lira, yani 40 milyar dolar faiz ödenecektir. Bu faiz hükümetimizden önce alınan borçların faizleridir. Türkiye öyle bir borç sarmalına sürüklenmiştir ki, borcunu borçla ödemek durumundadır. Bütçede aldığımız tedbirler bu yüzdendir. Milletimizden bir depo benzine tekabül edecek kadar fedakarlık istenmiştir" dedi.

Unakıtan, 2003 Bütçesini komisyona sunuşu sırasında yaptığı konuşmada, iç ve dış borçların Hükümet'in kucağında bulduğu bir ateş topu olduğunu ifade etti. Dış borç stokunun 2002 yılı Eylül ayı itibarıyla 127.5 milyar dolara yükseldiğini belirten Unakıtan, bu tutarın yüzde 11'inin kısa vadeli, yüzde 89'unun da orta ve uzun vadeli olduğunu ifade etti. İç borç stokunun da Ocak 2003 itibariyle 155.4 katrilyon liraya ulaştığını hatırlatan Bakan Unakıtan, yıllar itibariyle giderlerdeki artış hızının gelirlerdeki artış hızının üzerinde olması sebebiyle bütçe açığının giderek arttığını söyledi. Unakıtan, "Bütçe açıklarının ana sebebinin, alınan yüksek borçlar karşısında ödenen yüksek faizler olduğunu bir kez daha ifade etmek istiyorum" dedi.

Bakan Unakıtan, geçmişte dışardan alınan aynı kredilere sanki borç değil, bedavaymış, geri ödenmeyecekmiş gibi bakıldığını ve böylece de bütçeye ağır yükler geldiğini söyledi. Unakıtan, artık ayni kredilere de tek tek bakılacağını, rasyonel olmayan ayni kredilerin alınmayacağını belirterek, bu sebeple de birçok projenin bütçede yer almadığını ifade etti.

Maliye Bakanı Unakıtan ayrıca, Hükümet'in 2003 için aldığı tedbirler arasında ihracatta vergi iadesinin düşürüleceğine ilişkin haberler çıktığını kaydederek, "Bu doğru değil. Aksine hükümetimiz ihracatçının yanındadır. İhracatı artırmak için gerekli her türlü tedbiri almaktadır. Hükümetimiz 70 sente muhtaç olduğumuz günleri unutmamıştır. O sebeple de ihracatımızı desteklemeye devam etmektedir" dedi. Bakan Unakıtan, vergi mükelleflerine bir kez daha Vergi Barışı Yasası'ndan yararlanmaları çağrısında bulunurken, "Milletimiz için bu son şanstır. Biz vergi aflarından yana değiliz, hiçbir zaman olmadık. Bu sebeple de yeni bir yasa tasarısı hazırlıyoruz. Vergi affında anayasal çoğunluk aranmasını öngören bir düzenleme getiriyoruz" diye konuştu. [88]

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu 7 Mart 2003 tarihli birleşiminde, 2003 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısı'nın tümü üzerindeki görüşmelere başladı.

Komisyon'da söz alan ana muhalefet CHP'li milletvekilleri bütçenin samimi, gerçekçi ve ciddi olmadığını, ayrıca da Anayasa'ya aykırılık içerdiğini ileri sürdüler.

---

[88] *"2003 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı ve Bağlı Cetveller,"* ***Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu****, Yasama Yılı:1, S. Sayısı: 76, 18 Mart 2003, s.14-18*

CHP Trabzon Milletvekili Mehmet Akif Hamzaçebi, 2003 yılı bütçe yasa tasarısının tümü üzerinde yaptığı konuşmada, Hükümet'in demeç ve temennilerle ekonomiyi idare etmeye çalıştığını söyledi. Milletvekili genel seçimlerinin hemen ardından düşen faiz oranlarının yeniden yükselmeye başladığına dikkat çeken Hamzaçebi, yıllık enflasyon tahminin üçte birinin yılın ilk iki ayında gerçekleştiğini ifade etti. Çiftçiye ödenmesi gereken doğrudan gelir desteğinin kaldırıldığını, memur ve emeklilerin maaşlarından yapılan kesintilerin arttırıldığını, yatırımların aşağı çekildiğini, ihracattaki vergi iadesinde 300 trilyonluk bir azalma görüldüğünü anlatan Hamzaçebi, 2003 yılı bütçesi ile eğitime de büyük darbe vurulduğunu dile getirdi. Tasarıda, bütçe büyüklüklerinin de farklı farklı ifade edildiğini kaydeden Hamzaçebi, 146.9 olarak öngörülen bütçe büyüklüğüne karşılık, 145.6 katrilyon lira harcama ödeneği öngörüldüğünü, bunun üzerindeki bir borçlanmanın Anayasa'ya aykırı olacağını savundu.

CHP'li Hamzaçebi, Meclis lojmanlarının satışı ile ilgili maddenin de Anayasa'ya aykırı olduğunu söyledi.

CHP İstanbul Milletvekili Birgen Keleş de 2003 yılı bütçe yasa tasarısının gerçekçi, samimi ve ciddi olmadığını söyledi. Bütçeyi "faiz ödeme bütçesi" olarak nitelendiren Keleş, "2002 yılında ödenen faiz 51.9 katrilyon lira. Oysa (kara delik) dediğimiz, her fırsatta (özelleştirilmelidir) dediğimiz KİT'lere ise 2.2 katrilyon lira transfer yapılmıştır. İnsaf" diye konuştu.

2003 yılı bütçesinin sosyal devlet ilkesi göz ardı edilerek hazırlandığını öne süren Keleş, bu sebeple de 2003 yılı bütçe yasa tasarısının birçok maddesi ile Anayasa'ya aykırı olduğunu söyledi. Hükümet'in açıklamalarından özelleştirmeye hız verileceğinin anlaşıldığını kaydeden Keleş, "AK Parti iktidarında da kamu mallarının yağma edilerek, belli kanallara aktarılmasına devam edilecek ve gelir dağılımındaki adaletsizlik giderek artacaktır" dedi.

Hakkari Bağımsız Milletvekili Mustafa Zeydan, yatırım ödeneklerinin son derece kısıldığının görüldüğünü, bunun Hakkari'ye de başka illere de hiçbir şey yapılmayacağını ortaya koyduğunu söyledi. Zeydan, "57'nci Hükümet halkı limon gibi sıkıyordu. Bu hükümet de aynı şekilde halkı limon gibi sıkmaya devam ediyor. Üstelik AK Parti iktidarı daha güçlü, o sebeple daha güçlü sıkıyor" dedi.

AK Parti iktidarına seçim meydanlarında verdiği sözü hatırlaması çağrısında bulunan Zeydan, "Ben belki bağımsız milletvekili olarak gider, yine bağımsız milletvekili olarak gelirim ama siz giderseniz biraz zor gelirsiniz. Daha şimdiden yüzde 20 oy kaybettiniz" diye konuştu.

AK Parti Ankara Milletvekili Bülent Gedikli ise sadece bütçedeki rakamlara bakılarak yapılan değerlendirmelerin doğru yere götürmeyeceğini, bu rakamların ardındaki gerçeklere bakmak gerektiğini söyledi. Gedikli, vatandaşlara vergi numarası, vatandaşlık numarası gibi birçok numara vermek yerine sosyal güvenlik gibi tek bir numara verilmesinde yarar bulunduğunu kaydetti. Gedikli, ayrıca bundan sonra bütçe büyüklüklerinin Türk lirası cinsinden ifadesi yanında Euro cinsinden de ifade edilmesinde yarar bulunduğunu kaydetti.

AK Parti Gaziantep Milletvekili Ömer Abuşoğlu, bütçe üzerinde görüşlerini dile getirirken, ekonomide yaşanan krizlerin temelini ANAP iktidarlarına dayandırarak, "İsterdim ki onlar şimdi burada olsun, ama halk onları barajın sularına gömdü. İktidarlar bunu unutmamalı. Aynı popülist politikaları izlerlerse aynı akıbete uğrarlar" dedi.

2003 yılı bütçesinin "karınca kararınca" sosyal yönü de bulunduğunu kaydeden Abuşoğlu, kendilerinin 1-2 yıl için değil 10-15 yıl için iktidara geldiklerini söyledi. Sözlerinin gülüşmelere yol açması üzerine Abuşoğlu, "(vay be) diyebilirsiniz. Tabi ki, bu bütçe bizi tam olarak tatmin etmiyor. Ama halk arasında güzel bir söz var; varını veren utanmamış" diye konuştu. Abuşoğlu, 2003 yılı bütçesinin takdir edilmesi gerektiğini savunarak, kamu borç stokunun makul seviyelere indirilmesini hedeflediğini ifade etti.

CHP Tekirdağ Milletvekili Enis Tütüncü, bugün yaşanan sıkıntıların temelinde "neoklasik yaklaşımların ve Özal hayranlığının" yattığını bildirerek, 2003 yılı bütçesinin iktidarın "hazırlıksız ve şaşkın" durumunu gösterdiğini söyledi. Hükümet'in seyir defterinin "ibret vesikası" olduğunu ileri süren Tütüncü, "Hükümet, savaştan ganimet elde etme çabası içinde olduğu görünümünü veriyor. Önümüzdeki dönemin daha sıkıntılı olacağına dair ipuçları var" diye konuştu.

CHP Ankara Milletvekili Yakup Kepenek de Hükümet'in iş başına geldiğinden beri yaptıklarının "geçmişin hatalarının tekrarı" anlamına geldiğini, sıkıntıların asıl yükünün yine dar ve sabit gelirlilere bırakıldığını söyledi.

CHP İzmir Milletvekili Hakkı Akalın ise konuşmasında geçen yıl Plan ve Bütçe Komisyonu üyeleri olan AK Parti'li Sait Açba ve Mehmet Altan Karapaşaoğlu'nun sözlerini hatırlatarak, 2003 yılı bütçesinin toplumun vicdanını kanattığını ifade etti. AK Parti'nin seçim öncesi vaatlerini unutarak paket üstüne paket açtığını, zam üstüne zam yaptığını anlatan Akalın, "Bu bütçenin her satırı IMF tarafından yazılmıştır. Ulusal egemenliğimizi paramparça eden bu bütçe hayırlı olsun" görüşünü dile getirdi.

AK Parti İstanbul Milletvekili Alaattin Büyükkaya, CHP'nin eleştirileriyle ilgili olarak, "Sosyal demokratlar çok güzel konuşuyor ama ne yapılması gerektiğine dair bir şey söylemiyor" dedi. Türkiye'nin "yükselen yıldız" konumundan "sönen yıldız" durumuna geldiğini belirten Büyükkaya, 57'nci Hükümet'te Ekonomiden Sorumlu Devlet Bakanı olan Kemal Derviş'i eleştirdi. "Derviş geldikten sonra Türkiye'de her şey darmadağın oldu" diyen Büyükkaya, Derviş'in siyaseti de parçaladığını ileri sürdü. Büyükkaya, "Kendisine teşekkür ediyoruz, biz iktidara geldik. CHP'yi dağıtacağını sanmıyorum" dedi. Hükümet'in 4 aylık icraatında yıllarca söylenen ama bir türlü yapılamayanları hayata geçirdiğini ileri süren Büyükkaya, 1 yılın sıkıntılı geçeceğini kaydetti.

AK Parti Kars Milletvekili Yusuf Selahattin Beyribey de eleştirileri hayretle karşıladığını vurgulayarak, "At sahibine göre kişner. Eğer bir kurumun başında dürüst, namuslu, yetenekli, çalışkan insanlar varsa başarılı olur, yoksa olmaz. AK Parti de başarılı olacaktır. Çünkü, dürüst, çalışkan ve hakkın yanında bir ekibi var" dedi.

CHP Grup Başkanvekili Oğuz Oyan, 2003 yılı bütçe yasa tasarısının gerçekçi ve samimi olmadığını ve daha şimdiden ek bütçenin ufukta görüldüğünü söyledi. Oyan, ayrıca tasarının 8 maddesinin de Anayasaya aykırılıklar içerdiğini bildirdi. Oyan, son yıllarda bütçelerde iki açıdan Anayasa'ya aykırılıklar bulunduğunu söyledi. Oyan, yasayla düzenlenmesi gereken hükümlerin bütçe yasa tasarısında yer almasının ve zaten bir yasayla düzenlenmiş konularda bütçe tasarısıyla değişiklikler yapılmasının bu aykırılıkları oluşturduğunu ifade etti. Oyan, bu çerçevede, 2003 yılı bütçe tasarısının 10, 20, 26, 35, 36, 50, 51 ve 52. maddelerde 13 ayrı fıkrada anayasaya aykırılıklar bulunduğunu kaydetti. Ekonomik ve mali dengeler açısından IMF'ye tamamen dönüldüğünün anlaşıldığını anlatan Oyan, IMF'nin öngörüsüne rağmen doğrudan gelir desteğinin kaldırılmasının ise anlaşılır gibi olmadığını söyledi. Oyan, yatırımların bu kadar aşağı çekilmesinin de ekonomik ve sosyal maliyetleri olduğunun unutulmaması gerektiğini ifade etti.

AK Parti Karabük Milletvekili Mehmet Ceylan ise henüz oturduğu koltuğu bile ısıtamamış bir iktidarın işbaşında olduğuna dikkat çekti. Bu bütçenin, esas hedefleri ve amaçları bakımından kendilerini de tatmin etmediğini kaydeden Ceylan, "Ancak, bu bütçe tasarısı tamamen tasarrufu hedefleyen, israfı önlemeye ve faiz ödemelerini sürdürülebilir bir yapıya yönelik bir bütçe tasarısıdır" dedi.

CHP İstanbul Milletvekili Algan Hacaloğlu da bütçeyi eleştirirken, "Bu bütçe IMF'ye teslimiyet bütçesidir. Faiz ödemelerine tutsak olmuş, yatırım fakiri bir bütçedir" görüşünü dile getirdi. Hacaloğlu, AK Parti iktidarının ilan ettiği programa sahip çıkarak piyasalara güven vermesi gerektiğini söyledi.

AK Parti Isparta Milletvekili Mehmet Emin Murat Bilgiç, muhalefet partisi sözcülerinin faiz ödemeleriyle ilgili eleştirilerinin haklı olduğunu belirterek, "AK Parti iktidarı reel faiz yükünü halka çektirmek zorunda değildir. O sebeple piyasalar durulduğunda, bir reel faiz hedefine geçilmesi gerekiyor" dedi. 2003 yılı bütçesinin AK Parti açısından bir "mecburiyet bütçesi" olduğunu ifade eden Bilgiç, "Önemli olan uygulama kararlılığıdır. Hükümet de bu kararlılığı ortaya koymuştur" görüşünü dile getirdi.

Bilgiç, bütçenin sosyal boyutunun olmadığı yolundaki sözlerin de şaka olduğunu tahmin ettiğini belirterek, aksine Hükümet'in bu konuda çok büyük çabaları bulunduğunu ifade etti.

CHP İstanbul Milletvekili Ali Kemal Kumkumoğlu ise AK Parti'li milletvekillerinin "Hükümet bu bütçeyi hazırlamaya mecbur kaldı" şeklindeki söylemlerine tepki göstererek, "Ne demek kucağımızda bulduk? Ne demek mecbur kaldık? Madem mecburdunuz niye iktidar oldunuz? Madem vatandaşın çektiği sıkıntılar katlanarak sürecekti ne diye iktidara geldiniz?" dedi. AK Parti'de her kafadan bir ses çıktığını belirterek "Henüz partileşemediğiniz ortaya çıkıyor" diyen Kumkumoğlu, 2003 yılı bütçe tasarısının sosyal demokratlar açısından kabul edilemez olduğunu söyledi. Kumkumoğlu, "Bugüne kadar size yardımcı olmaya çalıştık ama bu bütçeye destek vermemizi bekliyorsanız bu beyhude olur" diye konuştu.

AK Parti Konya Milletvekili Mustafa Ünaldı, bütçe üzerinde görüşlerini dile getirirken, sosyal demokratların çalışmak yerine kendilerini takip ettiklerini, bu sebeple seçimlerde başarı kaydedemediklerini söyledi. Ünaldı, kendisinden önce konuşan bir CHP'li milletvekilinin "AK Parti Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın batık bir bankanın sahibine ait uçakla seçim çalışması yaptığını" iddia ettiğini belirterek, "Sizin genel başkanınız da hortumcularla toplantı yapıyor" dedi.

CHP İstanbul Milletvekili Ali Topuz, Ünaldı'nın iddialarını ispatlamasını isteyerek, "Ya özür diler ya da biz salonu terkederiz" dedi. AK Parti'li Ünaldı, ilk iddianın CHP'li milletvekilinden geldiğini belirterek, "O arkadaşımız özür dilerse ben de dilerim" karşılığını verdi.

Bunun üzerine CHP İstanbul Milletvekili Ali Kemal Kumkumoğlu, görüşmenin öğleden sonraki bölümünde AK Parti Lideri Recep Tayyip Erdoğan ile ilgili sözleri kendisinin söylediğini kaydetti. Kumkumoğlu, "AK Parti Genel Başkanı Erdoğan'ın Halis Toprak'ın helikopteri ile Bilecik'te seçim çalışması yaptığını bilmeyen var mı? Sonra Toprak, kendi seçim bölgesine gidip AK Parti için oy istemedi mi?" dedi.

AK Parti Aksaray Milletvekili Ruhi Açıkgöz de CHP Lideri Baykal'ın batık banka sahipleri ile toplantı yaptığının kamuoyuna yansıdığını belirtti.

CHP'li Ali Topuz, Ünaldı'nın kendilerinden özür dilemesi gerektiğini belirterek, aksi takdirde salonu terkedeceklerini söyledi. Komisyon Başkanı Sait Açba, saatin geç olması sebebiyle tutanakların çıkarılmasının mümkün olmadığını söyleyince, CHP'li milletvekilleri salonu terketti.

Tartışma, CHP'li milletvekilleri salondan çıkarken de devam etti. AK Parti Ağrı Milletvekili Mehmet Melik Özmen, Topuz'a, "Siz değerli bir büyüğümüzsünüz. Ben özür diliyorum" dedi.

CHP Uşak Milletvekili Osman Coşkunoğlu, Ünaldı'nın sözlerinin "çapsız ve düzeysiz" olduğunu belirtti. Ünaldı buna, "Çapını ölçerim" diyerek karşılık verdi.

Komisyon Başkanı Açba, CHP'li milletvekillerini salonu terkederken, Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'a söz verdi. Unakıtan, "Her ne hikmetse ben konuşmaya başladığımda CHP'liler olmuyor. Geçenlerde Genel Kurul'da da aynı şey başıma geldi" dedi.

Komisyon Başkanı Açba, Unakıtan'dan konuşmasına ara vermesini isteyerek, Ünaldı'ya söz verdi. Ünaldı, yaşanan tartışmalardan üzüntü duyduğunu kaydederek, "Bir yanlış anlaşılma, maksadını aşan bir ifade oldu. CHP Grubu'ndan özür diliyorum. Ancak tartışmanın son aşamasında bana çirkin bir söz söyleyen arkadaşın özür dilemesi kaydıyla..." dedi.

Bu sırada henüz salondan ayrılmayan CHP'li Akif Hamzaçebi, "Sayın Ünaldı ya üzgündür ya da değildir. Üzgünlüğünün şarta bağlı olması da beni üzdü" diyerek salondan ayrıldı.

Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, "Eğer arkadaşlar gelecekse biraz bekleyelim" diyerek, CHP'lilerin toplantıya geri dönmesi isteğini ifade etti. Bu arada toplantıya 5 dakika ara verildi, CHP'li milletvekilleri ikna edilerek salona dönmeleri sağlandı.

Maliye Bakanı Unakıtan, CHP'li üyelerin geri dönmesinin ardından konuşmasına başladı.

Bakan Unakıtan, bütçenin tümü üzerindeki eleştirileri cevaplarken, tasarıda öngörülen 146 katrilyon 910 trilyon lira ödenekten, 1 katrilyon lirası yatırımlardan, 281 trilyon lirası da çeşitli transfer kalemlerinden olmak üzere 1 katrilyon 281 trilyon lira kesinti yapılacağını belirterek, DPT'nin zaman darlığı sebebiyle bu kesintilerin nerelerden yapılacağını tam olarak belirleyemediğini, 10 günlük çalışma sırasında hangi projelerden kesinti yapılacağının tespit edilmiş olacağını ifade etti. Unakıtan, bu durumda geriye 145 katrilyon 629 trilyon lira ödenek kalacağını bunun da 144 katrilyon 791 trilyon lirasını harcamayı planladıklarını ifade etti.

Unakıtan, giderlerin 100.8 katrilyon lirasının vergi gelirlerinden karşılanacağını belirtirken de "Geri kalanı açık. Bu açık da borçla karşılanmak mecburiyetinde. Gelirlerin giderlerini karşılamıyorsa bu durumda ne yapacaksınız? Giderleri kısmak, gelirleri artırmak mecburiyetindesiniz. Bunu yapmazsanız milletin geleceği pek iyi olmaz" dedi.

Borçları kasdederek ateş topunu kucaklarında bulduklarını, şikayet için değil bu durumu düzeltmek için geldiklerini ifade etmek için bunu dile getirdiklerini kaydeden Unakıtan, "65 katrilyon lira yani 40 milyar dolar faiz ödüyoruz. Bu faiz ödemesi olmasaydı bütçe fazla verecekti. 1980 yılında 400 milyon dolar olan faiz ödemeleri 40 milyar dolara yükselmiş. Bu nasıl olmuş? Birileri yanlış yapmış. Bu yanlışı yapanlar şimdi yok. Millet o yanlışı yapanları elimine etmiş. Bu çatı altında artık milletin yeniden güven duyduğu kimseler var" diye konuştu.

Yüzde 6.5'lik faiz dışı fazlanın sihirli bir rakam olmadığını ifade eden Unakıtan, "Adam bakıyor senin bu borçlarını ödeyebilmen için bu fazlayı vermen lazım diyor. Eğer 6.5 değil de ancak 6.1 faiz dışı fazla verebilirim dersen piyasa hemen dalgalanır, faizler yükselir. Faizi indirebilmek için sağlam bir bütçe getirmek mecburiyetindesin. Biz de bilirdik vermeyi. Ama, faizleri yükseltecek düzenlemeler millete kötülük olur" dedi.

Vergi Barışı Yasası'ndan gelecek rakamı IMF'nin Hükümetin tahmininden daha az öngördüğünün bakanın konuşmasıyla kayıtlara girdiğini söyleyen CHP'lilerin "Onur kırıcı" nitelendirmesine karşılık Bakan Unakıtan, şunları söyledi: "Bırakalım ya, burada şov yapmıyoruz. Bu adamlar geliyorlar mı? Geliyorlar. Yıllarca müzakere ediyor muyuz? Ediyoruz. Ne var bunu saklayacak milletten. Açık açık anlatalım millete bunları. Milletimizden hiçbir şey gizlemeyelim. Efendim tenkit ediliyor bu IMF bütçesi diye. Bu IMF filan değil, Türk milletinin gerçekçi bütçesidir. IMF'den kurtulmak için böyle bütçeler hazırlamak mecburiyetindeyiz. Popülist politikalarla, kızmakla, kovmakla IMF'den kurtulamayız. Karanlık sopayla kovulmaz. Ateşi yakarsın, biraz da AK Parti'li olduğum için ampulü yakarsın diyorum. Bunu yaparken sırtın terler. Maliye Bakanı olduğum için benim de sırtım terliyor."

Bakan Unakıtan, bütçenin sosyal devlet ilkesinden uzak hazırlandığı yolundaki eleştirilerin de haksız olduğunu ifade ederek, şunları söyledi: "3 katrilyon lira emekliye, Bağ-Kur'luya, dul ve yetime verdik. Vergi barışı ile esnafın yüzünü güldürdük. Öyle büyük vergiler kaçıranlar falan değil, esnaf, halk istiyordu bu yasanın çıkmasını. Mali Milat kaldırıldı diye eleştiriyorsunuz. Bu hiç uygulanmadı ki... Bunları yapmazsanız Allah'ın kurtarmasını bekleyen imam gibi kalırsınız sonra. 264 trilyon lira pamuk ve diğer yağlı tohumlar için prim vereceğiz. 176 trilyon lira hayvancılığa ayırdık. 44 trilyon çay budamaya, 51 trilyon lira toprak reformuna, 40 trilyon lira da AR-GE için ayırdık."

Maliye Bakanı Unakıtan, eline gelen yeni rakamlara göre Şubat ayında 6 katrilyon 280 trilyon lira vergi toplandığını, oysa bu rakamı 5 katrilyon 800 trilyon lira tahmin ettiklerini belirterek, "Görüldüğü gibi tahminimizin de üstünde bir gelir sağlanmıştır. Bu hükümet gerçekçi bir yolda, uzun vadede Türk milletinin önünü açma yolundadır" dedi.

Komisyonda daha sonra yapılan oylama sonucunda, 2003 mali yılı bütçe yasa tasarısının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanarak maddelerine geçilmesi kabul edildi. [89]

16 Mart 2003 tarihinde Plan ve Bütçe Komisyonunda 2003 Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı kabul edildi. [90]

7.3. GENEL KURULDA BÜTÇENİN TÜMÜ ÜZERİNDEKİ İLK GÖRÜŞMELER

2003 yılı bütçesinin Genel Kurulda görüşülmesine 23 Mart 2003 tarihinde başlandı. TBMM Başkanı Bülent Arınç başkanlığında toplanan Genel Kurul'un ikinci oturumunda, 2003 Mali Yılı Bütçesi'nin tümü üzerindeki görüşmelere geçildi.

İlk sözü Hükümet adına Maliye Bakanı Kemal Unakıtan aldı. Unakıtan, bütçeyi sunuşunda, Hükümet'in ülkenin içinde bulunduğu şartların bilincinde olduğunu belirterek, şunları kaydetti: "Ülke olarak yılların birikimi olan kötü yönetim ve uygulamaların sonucu daha da ağırlaşan bir ekonomik ve mali tablo ile karşı karşıyayız. Faiz yükünü azaltamadığımız sürece sağlıklı bir ekonomik ve mali yapıya kavuşmamız ve geniş kesimlerin refahını artıracak sosyal politikaları uygulamaya koymamız mümkün değildir. Türkiye ve Türk Milleti, kendi ayakları üzerinde durmasını ve yürümesini öğrenmek mecburiyetindedir. Atatürk'ün dediği gibi, ekonomik bağımsızlığı olmayanın siyasi bağımsızlığı da olamaz. Ülkemiz,

---

[89] *Plan ve Bütçe Komisyonunda Bütçe tasarısının tümü üzerinde yapılan konuşma ve müzakereler için bk. TBMM Tutanak Müdürlüğü,* ***2003 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçe Kanun Tasarıları ile 2001 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçe Kesinhesap Kanunu Tasarılarının Plan ve Bütçe Komisyonu Görüşme Tutanakları,*** *7 Mart 2003.*

[90] *Bk. TBMM Tutanak Müdürlüğü,* ***2003 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçe Kanun Tasarıları ile 2001 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçe Kesinhesap Kanunu Tasarılarının Plan ve Bütçe Komisyonu Görüşme Tutanakları,*** *16 Mart 2003.*

bölgemiz, dünya sıkıntılı günlerden geçmektedir. Ancak kimse umutsuzluğa kapılmasın. Bölgemizde savaş vardır, ancak ülkemiz savaşın içinde değildir. Bu savaş ortamında milletimizin ve devletimizin menfaatleri için gerekli önlemler alınmıştır ve alınmaktadır. Gelişmeleri sürekli olarak takip etmekteyiz. Söylentiler ile piyasaların dalgalanmalarına gerek yoktur. Merkez Bankası dahil bütün kurumlarımız piyasaların sağlıklı bir şekilde işlemesi için gerekli önlemleri almaktadır. Bütçemiz olağanüstü hallerde gereken bütün tedbirleri alacak esnekliktedir. Hükümetimiz olağanüstü hallerde ne önlemler alınması gerekiyorsa onları da almaya kararlıdır ve muktedirdir. Halkımız rahat etsin." Unakıtan, kendilerine güvenilmesini isteyerek, sorunların, sabır, kararlılık ve elbirliğiyle aşılacağını söyledi. Unakıtan, "Bizim niyetimiz geçici alkışlar değil kalıcı başarılardır" diye konuştu.

Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, 149 milyar dolar borç stoku devraldıklarını belirterek, "Artık devletin malı deniz değildir" dedi. Unakıtan, bütçelerin geleceğe ilişkin öngörüleri içerdiğini belirterek, hazırlanan dönemin ekonomik ve sosyal şartlarının, ülkenin içinde bulunduğu konjonktürün ve geleceğe ilişkin beklentilerin de izlerini taşıdığını söyledi. Dünyanın ve Türkiye'nin içinde bulunduğu şartlara ilişkin veriler aktaran Unakıtan, "Bilinmelidir ki, kamu dengesi kadar ödemeler dengesi de önemlidir. Ülkemizin 70 cente muhtaç olduğu günler unutulmamalıdır" dedi. İhracatta sürekli ve kalıcı artış sağlanmasının Hükümet'in öncelikli hedefleri arasında olduğunu anlatan Unakıtan, enflasyonu tek haneli rakamlara indirmek ve bunu kalıcı kılmanın da bir diğer hedef olduğunu kaydetti. "Bütçe açığının ekonominin taşıyamayacağı boyuta gelmesi ülkeyi krize sokar. İşte bizde de yaşanan bu olmuştur" diyen Unakıtan, AB kriterlerine göre kamu kesimi açığının GSYİH'nin yüzde 3'ünü aşmaması gerektiğini, Türkiye'nin kamu kesimi açıklarının GSMH'ye oranının 1975 yılından bu yana yüzde 3'ün altına inmediğini kaydetti. Bakan Unakıtan, açıkların kapatılması için devletin borçlanma yoluna gittiğini belirterek, "2003 yılı Şubat ayı itibarıyla iç borç stoku 159.4 katrilyon liradır. Konsolide bütçenin bir de dış borçları vardır" dedi. Dış borçların da Şubat 2003 itibarı ile 57.9 milyar dolar olduğunu anlatan Unakıtan, şöyle konuştu: "Böylece, 1980 yılında 16.4 milyar dolar olan konsolide bütçe iç ve dış borçları toplamı 1990 yılında 43.2 milyar dolara, 2000 yılında 94.8 milyar dolara, 2001 yılında 123.6 milyar dolara ve 2002 yılı sonunda da 148.5 milyar dolara kadar tırmanmıştır. GSMH'ye oranı da 1980'de yüzde 24 iken 2002 yılında yüzde 82.3 olmuştur."

Bakan Unakıtan, Türkiye'nin uzun süredir yüksek enflasyon, büyük bir kamu borç stoku, istikrarsız büyüme, dengesiz gelir dağılımı ve yüksek işsizlik gibi sorunlarla karşı karşıya olduğunu dile getirdi. Unakıtan, "Hükümetimiz 2002 yılı sonu itibarıyla sadece konsolide bütçe olarak 92 milyar doları iç borç ve 57 milyar doları da dış borç olmak üzere toplam 149 milyar dolar tutarında borç stoku devralmıştır. 2003 yılında konsolide konsolide bütçeden ödenecek faiz tutarı ise 37 milyar dolardır" dedi.

Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, 2003 yılında enflasyonu tek haneli rakama indirmek, kamu borç stokunu düşürmek, yüksek ve istikrarlı bir büyümü performansına ulaşmak için uygulanan ekonomik programın aksayan ve yetersiz bölümlerini dikkate alarak, toplumun desteğini alacak yeni bir ekonomik program uygulayacağını söyledi. Unakıtan'ın verdiği bilgiye göre, 2003 yılında hedeflenen makroekonomik büyüklükler şöyle öngörüldü: "GSMH 354.6 katrilyon lira, büyüme oranı yüzde 5, GSMH deflatörü yüzde 24.4. Yıl sonu TEFE yüzde 17.4, TÜFE yüzde 20. İhracat 39.4 milyar dolar, ithalat ise 55.6 milyar dolar." 2003 Mali Yılı Konsolide Bütçesi'nde ise giderler 145.9 katrilyon lira, faiz dışı giderler 80.5 katrilyon lira, gelirler 100.8 katrilyon lira ve bütçe açığı da 45.2 katrilyon lira olarak belirlendi.

Bakan Unakıtan, konsolide bütçe giderlerinin GSMH'ye oranının yüzde 41.2, faiz dışı giderlerin oranının yüzde 22.7, faiz ödemelerinin oranının yüzde 18.5 ve vergi gelirlerinin oranının ise yüzde 24.2 olduğunu belirterek, "Bütçe açığının GSMH'ye oranı da yüzde 12.7'dir" dedi. Bütçede öngörülen 145 katrilyon 949 trilyon liralık ödeneğin 145 katrilyon 169 trilyon lirasının harcamaya dönüşeceğinin tahmin edildiğini anlatan Unakıtan, şöyle konuştu: "Bu bazda bakıldığında, bu oranlar bütçe giderlerinde yüzde 40.9, faiz dışı giderlerde yüzde 22.5 ve bütçe açığında yüzde 12.5 olmaktadır. 2003 yılında ulaşılması öngörülen faiz dışı fazla 20 katrilyon 283 trilyon liradır. Bu tutar GSMH'nin yüzde 5.7'sine tekabül etmektedir. Harcama bazlı konsolide bütçe faiz dışı fazla tutarı 21 katrilyon 63 milyar liraya, GSMH'ye oranı da yüzde 5.9'a ulaşmaktadır. Konsolide bütçe dışındaki kamu kesimi de dahil edildiğinde, faiz dışı fazlanın GSMH'ye oranı yüzde 6.5 olmaktadır. Böylece program hedefine ulaşılmıştır."

Bakan Unakıtan, Türkiye'nin çevresindeki savaş ortamında, kararlılıkla uygulanan maliye politikalarının daha da güçlendirilerek sürdürüleceğini belirterek, "Yürütmekte olduğumuz program, bölgemizdeki savaş durumunun ekonomi üzerindeki etkilerini kontrol altına alacak güçtedir" diye konuştu. Unakıtan, şunları kaydetti: "Artık (devletin malı deniz) değildir. Ülkemizin içinde bulunduğu şartlar altında sürdürülebilir bir kamu maliyesi için dikkate değer bir faiz dışı fazla sağlamak gerekmekte, bunun yolu da tasarruf tedbirlerinin ve gelirlerin artırılmasından geçmektedir. Harcama ve gelir politikası belirlenirken, toplumun her kesiminin gelir düzeyine uygun fedakarlıklar yapmasına özellikle dikkat edilmiştir."

Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, Acil Eylem Planı kapsamında, kamu kurumlarındaki yeniden yapılanma, devlet yönetiminde şeffaflık, yerel yönetimlerin güçlendirilmesi, bürokrasinin hızlı çalışması, kamu personel reformu ve kamu harcamalarında mali disiplin gerçekleştirileceğini; vergi, vatandaşlık ve sosyal güvenlik numaralarının birleştirileceğini kaydetti. Kamuda performans odaklı denetim sistemine geçileceğini, Sayıştay denetiminin

güçlendirileceğini ve kapsamının genişletileceğini anlatan Unakıtan, hizmet kalitesinin de artırılacağını söyledi. Unakıtan, vergi tabanının genişletileceğini ve kayıtdışılıkla mücadele çalışması kapsamında belirli tutarın üzerindeki işlemlerin bankacılık sistemi aracılığıyla yapılmasının zorunlu tutulacağını da belirterek, "Vergi affına ilişkin düzenlemelerin zorlaştırılmasına yönelik Anayasa değişikliği çok kısa süre içerisinde Yüce Meclis'e sunulacaktır" dedi. Bakan Unakıtan, Meclis lojmanlarının tapu işlemlerinin birkaç gün içinde sonuçlandırılacağını da belirterek, "Bu lojmanların Emek İnşaat aracılığıyla satışının en uygun çözüm olduğu sonucuna varılmış ve Bütçe Kanunu Tasarısı'na da bu yönde hüküm konulmuştur" dedi. [91]

7.3.1. AK PARTİ GRUBU ADINA NURETTİN CANİKLİ'NİN KONUŞMASI

Unakıtan'ın konuşmasından sonra AK Parti Grubu adına ilk sözü Giresun Milletvekili Nurettin Canikli aldı. Canikli, "2003 yılı bütçesinin AK Parti'nin en kötü bütçesi" olduğunu bildirerek, gelecek yılın bütçesinin bundan çok daha iyi olacağını söyledi. AK Parti iktidarının yıllardır ihmal edilen dar ve sabit gelirlilerin durumunu düzeltmek için çalışmalar yaptığını bildiren Canikli, bu amaç doğrultusunda SSK ve Bağ-Kur emeklilerinin maaşlarında iyileştirmelere gidildiğini belirtti. 2003 yılı bütçesinin sosyal açıdan yeterli olmadığının söylenebileceğini belirten Canikli, "Böyle bir eleştiri gerçeği yansıtmayacaktır. Çünkü SSK'ya yapılan aktarımlar geçen yılki bütçeye göre yüzde 44.3, Bağ-Kur için aktarımlar ise yüzde 39.1 oranında artırılmıştır. Bu rakamlar da hedef enflasyonun iki katıdır" dedi. Nurettin Canikli, bütçede çiftçilerin de unutulmadığını, tarım desteklemelerinde bir önceki yıla göre yüzde 36.2 artış sağlandığını söyledi. Bütçede yatırımlara ayrılan payda da bir önceki yıla göre yüzde 10'luk artış sağlandığını hatırlatan Canikli, sözlerini şöyle sürdürdü: "Ancak hiç endişeniz olmasın; geçen yıldan daha fazla yatırım yapılacaktır. Bunu da AK Parti'nin kadroları gerçekleştirecektir. Biz hiç enkaz edebiyatı yapmadık, yapmıyoruz da. Ancak bu zamana kadar biriken sorunların hepsi bu dönem içinde aktif hale geldi. Ancak biz yine de verdiğimiz sözleri başaracağız. Bu olumsuz tablo çerçevesinde bu bütçe, 5 yıllık AK Parti iktidarının en kötü bütçesidir." Canikli, dönemin Ekonomiden Sorumlu Devlet Bakanı, CHP İstanbul Milletvekili Kemal Derviş'in, IMF'ye verilen iki niyet mektubuyla Türkiye'nin elini sınırladığını da ileri sürerek, "2004 yılı bütçesi bu bütçeden çok daha iyi olacaktır" dedi. [92]

Canikli'nin konuşmasını tamamlamasından sonra Genel Kurul çalışmalarına bir saat yemek arası verildi.

---

[91] *Unakıtan'ın konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:9, B: 53, 23.3.2003, ss. 8-19.*
[92] *Canikli'nin konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:9, B: 53, 23.3.2003, ss. 19-26.*

7.3.2. AK PARTİ GRUBU ADINA BÜLENT GEDİKLİ'NİN KONUŞMASI

Nurettin Canikli'den sonra, TBMM Genel Kurulu'nda 2003 yılı bütçesi üzerinde AK Parti Grubunun görüşlerini açıklamaya devam eden Gedikli, Türkiye'nin 10-15 yıllık biriken sorunlarının 2003 yılı bütçesinde "zaaflıklar" olarak ortaya çıktığını kaydetti. Türkiye'nin son 10-15 yıldır "yolsuzluk, yoksulluk ve faiz batağında" boğuştuğunu anlatan Gedikli, bu dönemde kamu kesimi finansman dengelerinde de önemli sapmalar yaşandığını belirtti. Bülent Gedikli, 10 yılda Türkiye'nin "hortumculuk dönemi" yaşadığını, büyüme hızının ise ancak yüzde 3'ler düzeyinde kaldığını ifade etti. Gedikli, "2003 yılı bütçesi en kötü senaryo dikkate alınarak, çok iyi hazırlanmış bir bütçedir" dedi. Türkiye bütçesinin hesaplanandan daha fazla açık verdiğini vurgulayan Gedikli, ortaya çıkan açıkları azaltmak için kamu kesiminin yeniden yapılandırılmasının ve özel sektörün önünün açılmasının şart olduğunu vurguladı. Bülent Gedikli, 59'uncu Hükümet'in bu yönde ciddi çalışmalar içerisinde olduğunu bildirerek, "Bunlar yapıldıktan kısa bir süre sonra Türkiye'nin istediği yere gelmesi için ortada hiçbir gerekçe kalmayacaktır" dedi. AK Parti'li Gedikli, bu yılın ikinci yarısından itibaren olumlu göstergelerin ortaya çıkacağını söyledi. [93]

7.3.3. CHP GRUBU ADINA DENİZ BAYKAL'IN KONUŞMASI

Ana Muhalefet CHP Genel Başkanı Deniz Baykal, TBMM Genel Kurulu'nda 2003 yılı bütçesi üzerinde partisinin görüşlerini açıklarken, Türkiye'de artık yeni bir dönemin başladığını ve iktidarın artık iktidar olduğunu içine sindirerek geçmişe yönelik suçlamalardan vazgeçmesi gerektiğini söyledi. "Artık karşımızda Türkiye'ye hesabını verecek bir iktidar var. Artık ağlama, şikayet ve yakınma dönemi bitti, uygulama yapıp hesabını vereceksiniz" diyen Baykal, iktidarın Meclis'teki büyük çoğunluğuna karşı halkın sadece yüzde 35'inin oyuyla iktidar olduğunu unutmaması gerektiğini ifade etti. Baykal, şöyle konuştu: "(Parlamento'da ezici çoğunluğumuz var, millet bize Türkiye'ye istediğimiz şekli verme yetkisi verdi) derseniz yanılırsınız. Bu sonuç, Seçim Kanunu düzeninin getirdiği bir sonuçtur, milletin iradesinin değil. Sakın ha bu milletin üçte ikisini ihmal etmeyin. İktidarlar gelip geçicidir. İyi hizmetler yapıp başarılı olmanızı dilerim. Siz de yarın muhalefet olacağınızı unutmayın. Kendinizi ebedi bir iktidar konumunda düşünmeyin."

AK Parti'nin, sıkıntılı bir dönemin atlatıldığı ve geçmiş iktidarın bedelini ödediği bir iktidar devraldığını ifade eden Baykal, aradan geçen 5 ayda özellikle enflasyonda olumsuz sinyallerin alınmaya başladığını söyledi. Cari açıkların kaygı verici biçimde arttığını ve reel faizlerin yükseldiğini kaydeden Deniz Baykal, bu olumsuz gelişmelerin siyasi zafiyetten kaynaklandığını belirtti. Bu sonuçların son 5 aylık tabloda ortaya çıktığını ve başkasına ihale edilemeyeceğini söyleyen Baykal, "Sayın Erdoğan seçim kampanyası boyunca her gittiği yerde çay-simit örneğini anlattı. Buna göre asgari ücretli 5 kişilik bir aile 3 öğün bir simit ve bir çay içse maaşı yetmiyordu. Şimdi iktidar oldular,

---

[93] *Gedikli'nin konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:9, B: 53, 23.3.2003, ss. 27-35.*

Sayın Tayyip Erdoğan'ın Başbakanlığında da 3 öğün aynı şeyi yeseler asgari ücret hala yetmiyor. Siyasi üslup açısından bunları söylemenin bir vebali vardır. Söylediğiniz sözlerin gereğini yerine getiremezseniz iktidar güvenilirliğini yitirir" diye konuştu. Baykal, sözlerini şöyle sürdürdü: "Hükümet ekonomide sürpriz kaynaklar ve mucize çözümler arıyor. Ekonomide sürpriz ve mucize olmaz, sürpriz at yarışında, kumarda olur, ekonomide en iyi kaynak iyi yönetimdir. Ekonomide dağınıklık ve tutarsızlık hakimdir. Bedelli askerlik, nemalar, hayat standardı, İhale Kanunu, Irak ve Kıbrıs'a hiç girmiyorum... Bu konudaki tutarsızlıklar ekonomide itibar ve güven erozyonuna yol açmıştır. Ekonomide manzara pek parlak görünmüyor. Bugüne kadar getirilen 3 ayrı paket ve 2 bütçe bu iktidarın ne yapacağını bilmediğinin ifadesidir. Paket sayısı arttıkça hükümetin itibarı azalır. Siz bu konuda Cumhuriyet tarihinin rekorunu kırdınız. Bu bütçe TBMM'ye IMF ile ilişkilerdeki kararsızlık sebebiyle fevkalade geç gelmiştir. 5 ay oldu hala IMF ile anlaşma sonuçlandırılamadı. Aynı şeyi ABD ile de yaptınız. Bu tür devletlerle ilişkilerde onları aldatmaya, yanıltmaya teşebbüs edemezsiniz. Açık ve net olacaksınız. Yaptığınız bu zikzaklar dış politikada da ekonomide de Türkiye'yi büyük sıkıntı içine sokmuştur. Sonuçta IMF'nin istediği bütçeyi yaptınız. Bu bütçe IMF'ye verilmiş bir niyet mektubudur."

CHP Genel Başkanı Baykal, bütçe görüşmeleri sırasında "CHP'nin sesini kısmak için" AK Partili milletvekillerinin bütçe aleyhine söz aldıklarını ve ahlaki açıdan bu yaklaşımın doğru olmadığını belirterek, "Konuşma hakkımıza bile tahammül edemiyorsunuz. Ayıp olmuyor mu, yakışıyor mu bu size?" dedi.

2003 bütçesinin yatırımlar açısından Cumhuriyet tarihinin en düşük bütçesi olduğunu, Plan ve Bütçe Komisyonu'na önce bütçenin sonra programın geldiğini ifade eden Baykal, "Önce tetiği çekip sonra nişan alıyorsunuz. Böyle hedefi vuramazsınız" diye konuştu. Irak savaşı ile ilgili gelişmelerin bu bütçede öngörülmediğini söyleyen Baykal, Acil Eylem Planı'nın da daha birinci ayında fiyaskoya dönüştüğünü ileri sürdü. "Acil eylem deyip hiçbir şey yapmazsanız ekonomiyi hastanenin acil servisinde bulursunuz" diyen Baykal, şöyle devam etti: "Savaşın bir bedeli olduğu bilinirdi. Siz bir başka kavram getirerek barışın da bir bedeli olduğunu söylediniz ve bunun ekonomik bedelinin 19 katrilyon olduğunu söylediniz. Şimdi tezkere geçti, savaşa taraf olduk. Iraklı çocuklar bu hükümetin verdiği yetki ile bombalanıyor. Siz bu 19 katrilyonu geri verecek misiniz? İzlenen kararsız ve tutarsız politika Türkiye'ye çok ağır bir bedel ödetmiştir. Maalesef savaşa karıştık ve Kuzey'de bir cephe açıldı. Irak'la ilgili artık hiçbir etkinliğimiz ve yönlendiriciliğimiz kalmadı. Çekilen bunca sıkıntı ve savaş sebebiyle yaşanan olumsuz ekonomik gelişmelerden dolayı hiçbir şey almamız da mümkün değil. Türkiye Kuzey Irak'a girme konusunda kimseden izin alma durumunda değildir. Bağdat rejimi dahi bu konuda ağzını açmazken bir AKP sözcüsü (askerimiz girerse sıkıntı olur) diyebiliyor. Maalesef oraya kendimizi savunmak ve bir göç dalgasını önlemek için girdiğimizi doğru dürüst anlatamadık. İran giriyor kimsenin sesi çıkmıyor, biz girince yaygara kopuyor. Türkiye, ABD gözünde Irak'taki yerel güçlerin gerisine düşmüş olmanın acısını

ve ıstırabını yaşıyor." Deniz Baykal, 2003 bütçesinin Türkiye ve Türk halkına yakışan bir bütçe olmadığını belirterek, CHP olarak bütçeye ret oyu vereceklerini sözlerine ekledi.[94]

7.3.4. ŞAHISLAR ADINA YAPILAN KONUŞMALAR

TBMM Genel Kurulu'nda 2003 bütçesi üzerindeki görüşmelerde daha sonra şahıslar adına yapılan konuşmalar bölümüne geçildi.

Bütçenin lehinde kişisel görüşlerini açıklamak için kürsüye gelen AK Parti Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Yılmazcan, siyasetin son yıllara kadar popülist yaklaşımlar içinde olduğunu ifade ederek, bu sebeple bütçelerin de "sıradan belgelere" dönüştüğünü söyledi. Bütçelerin devlet harcamaları ve kaynak dağılımı konusunda topluma yön veren maliye politikalarının en önemli aracı olduğunu anlatan Yılmazcan, borçlanmanın azaltılması için israfın önlenmesi gerektiğini dile getirdi. Yılmazcan, "Makul vergi oranları, etkin kayıt denetimi ekonomiyi canlandıracaktır" dedi.[95]

AK Parti Kars Milletvekili Yusuf Selahattin Beyribey ise bütçenin aleyhinde söz aldı. Birleşimi yöneten TBMM Başkanı Bülent Arınç, Beyribey'in Plan ve Bütçe Komisyonu üyesi olduğunu, komisyon raporunda da lehte imzası bulunduğunu söyledi. İçtüzük hükümlerine göre lehte görüş bildiren bir sözcünün yine lehte söz alması gerektiğini anlatan Arınç, "Bence siyaseten şık olanı sözü CHP'lilere bırakmanızdır" dedi. Beyribey ise söz sırası almak için başvuru gününde sabah 7.30'da geldiğini belirterek, söz hakkını kullanacağını kaydetti. Bu sırada CHP İstanbul Milletvekili Ali Topuz, "Bu, hakkın suistimalidir" diye tepki gösterdi. Daha sonra kürsüye çıkan Beyribey, 3 Kasım öncesinde hazırlanan bütçeleri "Nasrettin Hoca'nın türbesine" benzetti. Sağlık ile sosyal güvenlik alanındaki dağınıklığın giderilmesi gerektiğini belirten Beyribey, kamu yöneticilerinin de performans değerlendirmesine tabi tutularak uygun olmayanların değiştirilmesini istedi. Beyribey, KDV oranlarının düşürülmesini de önererek, "Herkes vergi iadesi almalıdır. Böylelikle vergi kayıt içine alınacaktır" diye konuştu. Beyribey kürsüden inerken CHP İzmir Milletvekili Kemal Anadol, "oyunun rengi ne olacak? onu söyle" diye laf attı. Beyribey ise, "sırası geldiğinde göreceksiniz" karşılığını verdi.[96]

Beyribey'in konuşmasını tamamlamasının ardından CHP Grup Başkanvekili Mustafa Özyürek, daha önceki konuşmacının da AK Parti Grubu'ndan olduğunu belirterek, bu tür bir uygulamanın "emsal teşkil edeceğini" söyledi ve Beyribey'in konuşmasının tutanaklardan çıkarılmasını istedi. Meclis Başkanı Arınç ise Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ı kürsüye davet ettiğini ifade ederek, "Sayın Bakan'ın konuşmasından sonra bunu tashih edeceğim. Merak buyurmayınız" dedi.[97]

---

[94] *Baykal'ın konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:9, B: 53, 23.3.2003, ss. 35-48.*
[95] *Yılmazcan'ın konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:9, B: 53, 23.3.2003, ss. 49-52.*
[96] *Beyribey'in konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:9, B: 53, 23.3.2003, ss.52-55.*
[97] *Bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:9, B: 53, 23.3.2003, ss. 55.*

7.3.5. MALİYE BAKANI KEMAL UNAKITAN'IN ELEŞTİRİLERE CEVAP KONUŞMASI

TBMM Genel Kurulu'nda görüşülen 2003 Yılı Bütçe Kanunu Tasarıları ile ilgili eleştirileri Hükümet adına Maliye Bakanı Unakıtan cevapladı. CHP Genel Başkanı Deniz Baykal'ın, Hükümet'e tavsiyelerde bulunarak konuşmasına başladığını, sonra bunun talimata döndüğünü, sonra da hiç hak etmedikleri şekilde eleştiriler getirilerek kendilerinin "bir yerlere konduğunu" bildiren Unakıtan, şöyle konuştu: "Sayın Baykal (artık iktidar olma dönemi başlamıştır, ağlama dönemi bitmiştir) demektedir. Biz hiçbir zaman ağlamadık. İktidar sorumluluğunu iktidara gelmeden önce üstlendik. Yapacaklarımızı iktidara gelmeden önce söyledik. Bu söylediklerimizi de bir bir yapıyoruz. Biz görevimizi yapıyoruz. Muhalefetin de sorumlu muhalefet anlayışıyla hareket edeceğini düşünüyoruz. Eleştiri yapılırken de bazı gerçekler gözardı edilmemelidir."

Maliye Bakanı Unakıtan, Baykal'ın AK Parti'yi kastederek "Siz yüzde 35'in iktidarısınız, yüzde 35'e göre konuşursunuz" dediğini savunarak, "Biz yüzde 35'in değil tüm Türkiye'nin iktidarıyız. Yüzde 35'i söylüyorsunuz da daha geçtiğimiz gün yapılan Siirt seçimini niye konuşmuyorsunuz? Yüzde 85'i ne çabuk unutuyorsunuz?" dedi. Türkiye'nin gerçeklerini yansıtan rakamları bütçede gösterdiklerini ve bu rakamlar karşısında herkesin düşünmesi gerektiğini belirten Unakıtan, popülist yaklaşımların doğru olmadığını söyledi. Kemal Unakıtan, mali disipline, gerçeklere uyan bir bütçe yaptıklarını savunurken, "Biz muhalefet olarak sizden (bütçenin daha da sıkılması lazım) demenizi beklerdik. Oysa burada popülist yaklaşıyorsunuz" diye konuştu.

Baykal'ın, "Bütçe niye geç kaldı?" diye sorduğunu belirten Unakıtan, 3 Kasım seçimlerinden sonraki süreci anlatarak, şöyle konuştu: "Önce geçici bütçeyi hazırladık, daha sonra da harıl harıl bütçe çalışması yaptık. Faizler dağ gibi büyümüş; yoksulluk, işsizlik, üstüne Kıbrıs olayı, Irak krizi çıkmış... Biz bu şartlarda bütçeyi hazırladık. Bütçeyi de ne yaptığımızı bilerek hazırladık. IMF istedi diye biz bütçede geç kaldık değil. Elbette IMF ile de görüşme yaptık. (IMF'ye esir olduk) dendi, yok öyle şey. IMF'ye hayır mı diyelim? Kemal Derviş'e bir sorun bakalım."

Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, Vergi Barışı Yasası'ndan elde edilecek kesinleşen rakamın bugün itibarıyla 2 katrilyon liraya ulaştığını bildirdi. Unakıtan, bütçeye yöneltilen eleştirileri cevaplarken, CHP Genel Başkanı Deniz Baykal'ın, enerji fiyatlarındaki değişim konusundaki sözlerinin doğru olmadığını söyledi. Unakıtan, "Kasım ayında kilowatsaati 8.2 cent olan elektriğin günümüzde 7.6 cente düştüğünü" söyledi. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın çok daha kalıcı çalışmalar yaptığını bildiren Maliye Bakanı, elektrik fiyatlarının daha da düşeceğini bildirdi. CHP sıralarından "Sayın Bakan, faturalar sizin söylediğinizi söylemiyor" şeklinde laf atılırken Kemal Unakıtan, Türkiye'nin bu zamana kadar Bulgaristan'dan elektrik aldığını belirterek "Çok yakında bu durdurularak kendi elektriğimizi kendimiz yapacağız. Bu kalıcı çözümler için de zaman lazım" diye konuştu.

CHP'nin Vergi Barışı konusunda "şov yaptığını" öne süren Unakıtan, "Gelin halkımıza soralım, onlar sizin düşündüğünüz gibi mi düşünüyor? Biz 2.4 katrilyon gelir tahmin ediyorduk. Ay sonu olmadan şu ana kadar 850 bin kişi başvuruda bulundu. Şu ana kadar vergi barışından elde edilecek kesinleşen rakam 2 katrilyon liraya ulaşmış durumda" diye konuştu.

CHP Genel Başkanı Baykal'ın, AK Parti iktidarı döneminde akaryakıt ürünlerine sık zam yapıldığını söylediğini de hatırlatan Unakıtan, şöyle konuştu: "Benzine tüpe ve benzeri petrol ürünlerine zam yaptığımız doğru. Bu zam niye yapıldı? Çünkü varili 22-23 dolar olan petrol 38 dolara çıktı. Biz bu zammı yapmayıp borçlansaydık faizler daha da yükselecekti. Petrol fiyatları düştü, biz de geçen hafta benzin fiyatlarını düşürdük. Düşecek, biz de düşüreceğiz. Gerçekçi hareket edeceğiz. (Görev zararı) diye onu bunu Hazine'ye yükle, sonra bu milyar dolarlar milletin sırtına binsin. Biz bunu yapmıyoruz."

Unakıtan, CHP Lideri Baykal'ın bütçeye Yeşil Kart için 160 trilyon lira ayrıldığına ilişkin sözlerinin de doğru olmadığını bildirerek, bu rakamın 510 trilyon lira olduğunu belirtti. Unakıtan, eşdeğer ilaç uygulaması ile 3 günde 3 trilyon lira tasarruf yapıldığını söyledi. Vergi indirimi ve yatırım indiriminde stopajı kaldıran düzenlemelerin TBMM Başkanlığı'na sunulduğunu bildiren Unakıtan, "Deniz bitti kara göründü. Bundan sonra yatırımı esasen özel sektör yapacaktır. Üretimi, istihdamı, ihracatı, reel sektörü desteklememiz lazım. Diğer Kemal Bey'den farkımız da budur" dedi.

Maliye Bakanı Unakıtan, Türkiye'nin yanıbaşında bir savaş yaşandığını, bu sebeple de bütçeye bir rakam konulduğunu söyledi. CHP'lilerin hem savaş istemediğini söylediklerini hem de "şimdi de para gelmiyor" diye konuştuklarını bildiren Unakıtan, sözlerini şöyle tamamladı: "2001 yılında yaşanan banka krizinden dolayı milletin sırtına 45 milyar dolar yüklendi. Bütçeyi hazırlarken dışarıdan para gelecek diye bir kalem koymadık. Dışarıdan 5-6 milyar dolar gelmiş gelmemiş bu millet için çok önemli değil. Önemli olan böyle bir bütçe hazırlamaktır ve bu bütçeye sonuna kadar sahip çıkmaktır. Popülist politikalara sapmadan gidersek önümüz açık Türkiye olarak ayaklarımızın üstünde durmayı öğreneceğiz. Muhalefetten de bu hususta destek bekliyoruz."

CHP Grup Başkanvekili Oğuz Oyan da bütçe üzerinde yaptığı son konuşmada, 2003 yılı bütçesinin Türkiye'nin gerçeklerine uygun bir bütçe olmadığını ileri sürerek, "Savaş üzerine hesap yaptınız, bütçeyi Meclis'e geç getirdiniz ama hesaplarınız tutmadı" diye konuştu. Oyan, Türkiye'de iktidarların, "Enkaz devraldık" edebiyatını yapmamaları gerektiğini belirterek, ülke gerçeklerinin herkesin gözünün önünde olduğunu söyledi. [98]

Bütçe tasarıları üzerinde siyasi parti grupları adına ve kişisel konuşmaların yapılmasının ardından TBMM Başkanı Bülent Arınç, maddelere geçilmesini oya sundu. Oylamalarda 2003 Yılı Mali Bütçe kanunu tasarıları ile 2001 Mali yılı Kesinhesap Kanunu tasarılarının maddelerine geçilmesi kabul edildi.[99]

---

[98] *Unakıtan'ın konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:9, B: 53, 23.3.2003, ss. 55-64.*

[99] *Bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:9, B: 53, 23.3.2003, s. 66.*

7.4. GENEL KURULDA BÜTÇENİN TÜMÜ ÜZERİNDE YAPILAN SON GÖRÜŞMELER

TBMM Genel Kurulu, Bülent Arınç'ın başkanlığında 2003 Bütçe Kanunu Tasarısı'nın tümü üzerindeki son görüşmeleri yapmak üzere toplandı. Görüşmelere geçilmeden önce TBMM Başkanı Bülent Arınç, AK Parti Grubu'nun bütçenin iki maddesi ile ilgili olarak tekrir-i müzakere yapılması talebiyle TBMM Danışma Kurulu'nu toplantıya çağırdığını, ancak CHP Grubu temsilci göndermediğinden Kurul'un toplanamadığını bildirdi. Arınç, AK Parti Grubu'nun konuyu Genel Kurul'a getirdiğini kaydederek, önerge üzerinde ilk sözü CHP Grup Başkanvekili Oğuz Oyan'a verdi.

CHP Grup Başkanvekili Oğuz Oyan, öneriye karşı çıkarak, Hükümet'in önergelerle değiştirdiği tasarıyı yeniden değiştirmek istediğini söyledi. Oyan, daha önce kabul edilen önergelerin tekrir-i müzakere ile Genel Kurul'da ele alınmasının İçtüzüğe aykırı olduğunu iddia etti. Oyan, "Yasama organı yürütmenin oyuncağı değildir" dedi.

CHP Ankara Milletvekili Önder Sav da söz alarak Genel Kurul'da tekrir-i müzakere yapılmasının İçtüzük hükümlerine aykırı olduğunu savundu. Sav, tasarının Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından geri çekilerek gerekli değişikliklerin orada yapılmasını önerdi ve AK Parti Grubu'nun önerisinin kabul edilmesi durumunda Meclis Başkanı'nı da zor durumda bırakacak bir İçtüzük ihlali yaşanacağını ileri sürdü.

AK Parti Grup Başkanvekili Salih Kapusuz, tekriri müzakere talebinin Plan ve Bütçe Komisyonu'ndan geldiğini belirterek, CHP'nin iddialarını reddetti. Yapılan işlemin İçtüzük hükümlerine uygun olduğunu savunan Kapusuz, yeniden görüşülmesi istenen maddelerin 28 ve 51. maddeler olduğunu söyledi. 28. madde görüşülürken, Hükümet tarafından verilen bir önerge ile BOTAŞ'ın petrol taşıma ve boru hattı ile ilgili işlemlerinin İhale Kanunu kapsamı dışında tutulduğunu hatırlatan Kapusuz, bu durumun tasarı metninden çıkarılacağını bildirdi.

Kapusuz, bir başka önerge ile 51. maddeye eklenen "Özelleştirme uygulamaları sonucu alıcılarla yapılan satış sözleşmelerinde yer alan mali yükümlülükleri, ortaya çıkan mali veya ekonomik zorunlu sebeplerin varlığı halinde gerektiğinde yeniden düzenlemeye karar vermek" ibaresinin de madde metninden çıkarılacağını söyledi. Kapusuz, sözkonusu değişikliklerin kamuoyunda yanlış anlamaya meydan verilmemesi için yapıldığını belirterek, "CHP'li arkadaşlar; sizler bu önergelere itiraz ettiniz. Biz de sizin itirazlarınızı göz önüne alarak değiştiriyoruz. Buna niye karşısınız" diye konuştu.

TBMM Başkanı Bülent Arınç da yapılan işlemin İçtüzük hükümlerine uygun olduğunu belirterek, Grup önerisini Genel Kurul'un oyuna sunmak zorunda olduğunu kaydetti. Konuşmaların ardından yapılan oylamada, AK Parti Grup önerisi kabul edildi. [100]

---

[100] *Önerge üzerinde yapılan tartışmalar için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:10, B:58, 29.03.2003, ss. 754-762.*

Genel Kurul'da daha sonra bütçe tasarısının tümü üzerindeki görüşmelere geçildi. 2003 yılı bütçesinin geneli üzerinde TBMM Genel Kurulu'nda görüşmelere başlandı.

7.4.1. AK PARTİ GRUBU ADINA MEHMET MUSTAFA AÇIKALIN'IN KONUŞMASI

AK Parti adına ilk sözü alan İstanbul Milletvekili Mehmet Mustafa Açıkalın, AK Parti Hükümeti'nin bölgede barışın sağlanması için elinden gelen gayreti gösterdiğini belirterek, "Hükümet bu savaş ortamında Türkiye'nin ulusal çıkarları için en doğru kararları almıştır" dedi. Bütçe kaynaklarının önemli bir bölümünün borç faizlerine ayrılmasının personel ve yatırım harcamalarını olumsuz yönde etkilediğini söyleyen Açıkalın, 2003 yılı bütçesi ile para politikalarının yerine mali politikaların ön plana çıkarıldığını ve bununla istikrar politikalarının sağlam temellere dayandırıldığını belirtti. Bütçe görüşmelerinin Irak savaşı sebebiyle olağanüstü bir dönemde gerçekleştirildiğini kaydeden Açıkalın, Hükümet'in bu dönemde bölgede barışın sağlanması için elinden gelen tüm gayreti sarfettiğini ifade etti. Türkiye olarak en büyük beklentinin savaşın bitmesi olduğunu söyleyen Açıkalın, "Türkiye bu savaşta ulusal çıkarları için en doğru kararları almıştır" dedi. Türkiye'nin Hükümet'in aldığı tedbirler ve halka verdiği güven ile savaş ortamından en az şekilde etkileneceğini belirten Mehmet Mustafa Açıkalın, bu tedbirler sonucu karamsarlık için herhangi bir sebep olmadığını söyledi.

2003 yılı bütçesinin ekonomik büyümeyi destekleyen bir istikrar bütçesi olduğunu kaydeden Açıkalın, "Bu bütçe ile saydamlık ve hesap verilebilirlik açısından en cesur adımlar atılmıştır" diye konuştu. Türkiye'nin genç ve dinamik bir nüfusa sahip olduğunu ve ülke kaynaklarının iyi değerlendirilmesi durumunda ekonomik büyümenin sağlanacağını ifade eden Açıkalın, AK Parti Hükümeti'nin bu kaynakları değerlendirecek potansiyele sahip olduğunu sözlerine ekledi. [101]

7.4.2. AK PARTİ GRUBU ADINA NAZIM EKREN'İN KONUŞMASI

AK Parti adına ikinci konuşmayı yapan İstanbul Milletvekili Nazım Ekren, 2003 yılı bütçesinin ana felsefesinin, ülke kaynaklarını en iyi şekilde değerlendirme ve ortaya çıkabilecek zararları en aza indirme olarak tanımlanabileceğini söyledi. AK Parti tarafından dikkate alınan temel ekonomik felsefenin parametrelerini sıralayan Ekren, 2003 yılı bütçesi ile hedeflenen sonuçlara ulaşılmasına inancının tam olduğunu belirterek, Hükümet'e bu konuda tam destek olacaklarını ifade etti. [102]

---

[101] *Açıkalın'ın konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:10, B:58, 29.03.2003, ss. 763-767.*
[102] *Ekren'in konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:10, B:58, 29.03.2003, ss. 767-770.*

7.4.3. CHP GRUBU ADINA ALGAN HACALOĞLU'NUN KONUŞMASI

CHP Grubu'nun görüşlerini açıklayan İstanbul Milletvekili Algan Hacaloğlu, Türkiye'nin, yolsuzluk ve soygunlar yüzünden son 15 yılda 100 milyar dolar kayba uğradığını söyledi. AK Parti'nin proje ve kadroları ile yıllarca biriken sorunları çözmesinin mümkün olmadığını ifade eden Hacaloğlu, sözlerini şöyle sürdürdü: "AKP, Meclis aritmetiğine güvenerek (bizim dediğimiz doğrudur) yaklaşımı, parlamenter rejimde ciddi sıkıntılar doğurur. Bu durumda bizi yanınızda göreceğinizi ummayın. Sizin gündeminiz halkın gündemiyle tamamen farklı, halkın gündemi işsizlik, hayat pahalılığı, sağlık hizmetleri, yolsuzlukların önlenmesidir." Hacaloğlu, AK Parti'nin kulağını "okyanus ötesine çevirdiğini, günü kurtarmaya çalıştığını" öne sürdü. AK Parti'nin günü kurtarmaya çalışarak yolsuzlukları görmediğini, IMF'yle körü körüne teslimiyetçi bir yaklaşım içinde hareket ettiğini iddia eden Hacaloğlu, "Bu bütçe ekonomiyi yönlendirecek bir bütçe değildir. Bu bütçe 16 ayrı konuda Anayasa'ya aykırı bir bütçedir. IMF'ye tam teslimiyet bütçesidir. Sosyal duyarlılığı olmayan bir bütçedir' dedi.[103]

7.4.4. CHP GRUBU ADINA KEMAL DERVİŞ'İN KONUŞMASI

2003 Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı'nın tümü üzerinde CHP Grubu adına konuşan ikinci sözcü CHP İstanbul Milletvekili Kemal Derviş, 2001 yılında Türkiye'nin büyük bir kriz yaşadığını hatırlatarak, herkesin elele vererek ülkenin böyle bir kriz yaşamaması için çalışması gerektiğini söyledi. Derviş, 2002 yılının mali dengelerin tesis edildiği bir yıl olduğunu ifade ederek, ancak bu iyileşmenin vatandaşlara yansımadığını kaydetti. Derviş, sözlerini şöyle sürdürdü: "2002'deki başarının tersine 2003'te enflasyon hedefinin tutması mümkün değil, demeyeyim ama çok zor olacak. Elbette ortaya koyduğunuz hedef iddialı olmalıdır, ancak güvenirlilik açısından ortaya koyduğunuz hedefler tutturulur olmalıdır. Ayrıca hiç vergi koymayacağız dedikten sonra vergileri ardarda koymak da halka güven vermemektedir."

Derviş, ikili ilişkilerde hibeye güvenerek dış politika yürütmenin ülkeyi her zaman tehlikeye sokacağını belirterek, "hibeye hiçbir zaman güvenmemek lazım. Kendi ayağımızın üzeride durmamız lazım" dedi. Son iki yılda partizan davranışlardan Türkiye'nin kurtarılamadığını ifade eden Derviş, "Bıçak kemiğe dayanmıştır. Ülkeyi sosyal patlamalardan kurtarmamız lazım" diye konuştu. Derviş, çiftçinin de unutulmaması gerektiğini belirterek, çiftçiye doğrudan ödeme yapmak amacıyla en az 1.5 katrilyon lira kaynak ayrılması gerektiği üzerinde durdu. Kamuda kaynak yaratmanın tek yolunun zam olmaması gerektiğini vurgulayan Derviş, sözlerini, "AKP, bilgiye, tecrübeye, liyakata dayalı bir kadrolaşma yerine, partizanca davranırsa başarısız olur, bunun bedelini de vatandaş öder" diyerek tamamladı.[104]

---

[103] *Hacaloğlu'nun konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:10, B:58, 29.03.2003, ss. 770-775.*
[104] *Derviş'in konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:10, B:58, 29.03.2003, ss. 775-779.*

7.4.5. ŞAHISLAR ADINA YAPILAN KONUŞMALAR

Bütçe görüşmelerinde şahsı adına söz alan AK Parti İstanbul Milletvekili Hüseyin Kansu, Irak savaşı sebebiyle piyasalarda meydana gelen olumsuz etkilenmenin bazı çevreler tarafından abartıldığını, ancak Hükümet'in aldığı tedbirlerin bu gayretleri boşa çıkardığını söyledi. Bütçede yer alan özelleştirme gelirlerinin hayali değil gerçek olduğunu vurgulayan Kansu, sosyal sınıflara gerekli desteğin ve ödeneklerin bu bütçe ile sağlandığını kaydetti. [105]

AK Parti Erzurum Milletvekili Mustafa Ilıcalı da şahsı adına yaptığı konuşmada, 2003 yılı bütçesi ile yatırımların imkanlar ölçüsünde en iyi şekilde değerlendirildiğini ve personel alımına sınır getirildiğini söyledi. Verginin tabana yayılmasında Hükümet tarafından sağlam adımlar atıldığını kaydeden Ilıcalı, "Özellikle muhalefete sesleniyorum, Hükümet'in başarısı hepimizin başarısı, Türkiye'nin başarısı olacaktır. Bu sebeple bilimsel temeli olan projelere destek verin ve ülkeyi refaha çıkarmada yardımcı olun" diye konuştu.[106]

7.4.6. HÜKÜMET ADINA BAŞBAKAN RECEP TAYYİP ERDOĞAN'IN KONUŞMASI

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, 2003 Yılı Bütçe Tasarısı'nın tümü üzerinde Hükümet'in görüşlerini açıklarken, sözlerine Yunanistan'ın Başkenti Atina'ya THY uçağının kaçırılması olayına değinerek başladı. Uçakta bulunanlara geçmiş olsun dileğini ileten Erdoğan, bu tür sıkıntıların bir daha yaşanmaması dileğinde bulundu.

Türkiye'nin son günlerde yaşadığı olaylara dikkati çeken Erdoğan, bu süreçte en önemli görevin TBMM'ye ait olduğunu belirtti. Erdoğan, "Kurtuluş savaşına önderlik yapan bu Meclis, milletimizin bağımsızlığı ve dünya milletlerinin şerefli bir üyesi olmasının garantisidir" diye konuştu.

AK Parti'nin 3 Kasım'da köhnemiş siyaset tarzı ve üslubunun tasfiyesinde büyük bir başarı gösterdiğini anlatan Erdoğan, 3 Kasım'dan önce siyaset kurumunun güvenilirliğini yitirdiğini ve millet nezdinde muteber olmadığını söyledi. Türkiye'deki değişimi siyasi seçkinlerin değil, sade vatandaşların gerçekleştirdiğini kaydeden Erdoğan, siyaset seçkinlerinin yıllardır değişimi savunmalarına karşın bunu gerçekleştiremediklerini belirtti. Erdoğan, toplumsal değişimi gerçekleştirecek olan siyaset kurumunun bizzat kendisinin değişimin önündeki engel haline geldiğini ve bu yüzden de değişim talepleri ile değişimin gerçekleştirilmesi arasındaki makasın giderek açıldığını ifade etti. Toplumsal talepleri algılamaktan yoksun olanların, milletin taleplerine sırtını dönenlerin ve fildişi kulelere çekilenlerin siyaset yapamayacağını söyledi. AK Parti'yi milletin özlem ve taleplerinin kurduğunu ifade eden Erdoğan, "Biz sadece tabelayı astık" dedi. Erdoğan, AK Parti'nin milletin ortak aklı ve vicdanını temsil ettiği için 3 Kasım'da başarılı olduğunu kaydetti.

---

[105] *Kansu'nun konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:10, B:58, 29.03.2003, ss. 780-781.*
[106] *Ilıcalı'nın konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:10, B:58, 29.03.2003, ss. 782-784.*

Başbakan Erdoğan, CHP Genel Başkanı Deniz Baykal'ın bütçe görüşmelerinin başında yaptığı eleştirileri hatırlatarak, "Bu ifade tarzı CHP'nin bir telaş içinde olduğunu gösteriyor. Bu, geçmiş yönetimlerin başarısızlığına katkıda bulunanları içinde barındırmanın telaşıdır" diye konuştu. Erdoğan, sözlerine CHP milletvekilleri tepki gösterirken, "geçmiş kötü yönetimlerde katkısı bulunan" İstanbul Milletvekili Kemal Derviş'in CHP'ye katılmasının büyük bir transfer gibi gösterildiğini söyledi. Erdoğan'ın sözlerine tepki gösteren CHP milletvekilleri, "sana ne" diye laf atarken, Erdoğan, "Sayın Baykal, ben eleştirilerini gayet sakin dinledim, dinlemeye devam edeceğim" dedi. Başbakan Erdoğan daha sonra CHP yöneticilerinin 57'nci Hükümet dönemindeki Kemal Derviş eleştirilerine ilişkin haberlerden örnekler sunarak, "Sayın Bayram Meral'in beni ziyaretinde söylediği sözler var. Bunlar bende kalıyor" dedi. CHP milletvekillerinin itirazlarına TBMM Başkanı Bülent Arınç müdahale ederek, "Sayın Başbakan eleştiri hakkını kullanıyor. Lütfen hazımlı olun" dedi. Deniz Baykal'ın 1974 yılında hükümette bakan iken yaptığı konuşmalardan örnek veren Erdoğan'a CHP sıralarından laf atılınca, "Çay ile simidi öğrenmeniz bana mutluluk verdi" diye karşılık verdi. Erdoğan, Baykal'ın 3 Kasım seçimlerinin sonuçlarını "şüpheli gibi" göstermesinden üzüntü duyduğunu ifade ederek, "Sayın Baykal, (yüzde 34 ile iktidar olmanız siyaset sisteminin sonucudur) diyor. Böyle tehdit ve imalı sözler demokratik ve siyasi mantıkla bağdaşmaz. Bu bana tek parti dönemini hatırlatıyor. Ama artık çok partili siyaset dönemindeyiz. Bu partinin sahibi şu veya bu değil, 70 milyonluk Türkiye'dir. Bunun hatırlatmak istiyorum" diye konuştu. Erdoğan'ın sözlerine tepki gösteren CHP milletvekilleri, "Baykal sayesinde orada konuşuyorsun, 70 milyon aç... aç" diye laf attılar.

CHP'li sözcülerin, AK Parti'nin yüzde 35'lik oyla 365 milletvekili kazandığı yolunda eleştiriler yaptığını bildiren Erdoğan, CHP'nin de yüzde 19.4'lük oyla 177 milletvekili kazandığını söyledi. CHP Genel Başkanı Deniz Baykal'ın "muhalefet üslubunu iktidar sorumluluğu ile dengeleyeceklerine" ilişkin sözler sarfettiğini belirten Erdoğan, 4 ay gibi kısa bir süre hükümet olan partiyi 5 yıllık iktidarmış gibi eleştirmenin de insafla bağdaşmadığını anlattı. Erdoğan, Türkiye'nin uzun süreden bu yana ekonomik olarak iyi yönetilmediğini ve bu sebeple Türkiye'nin zor bir dönemden geçtiğini kaydetti. Recep Tayyip Erdoğan, hükümet oldukları 4 aylık süre içinde 20 milyar dolar borç ödendiğini anlatarak, "ekonominin kırılgan yapısı halen devam etmektedir" dedi.

Erdoğan, 2001 yılında 41 katrilyon lira faiz ödendiğini, 40 katrilyon lira vergi toplandığını; 2002 yılında yaklaşık 52 katrilyon lira faiz ödendiğini, buna karşılık 60 katrilyon lira vergi toplandığını söyledi. Erdoğan şöyle konuştu: "Bankalara yatırılan her 100 lira mevduatın 28 lirası kredi olarak kullanılmaktadır, diğeri devlete borç verilmektedir. Türk lirasına güvensizlik maalesef devam etmektedir. Döviz tevdiat hesaplarının ağırlığı ortalama yüzde

52 düzeyindedir. Bu durum halkın yabancı paraya güvenirliliğinin hala yüksek olduğunu göstermektedir." Erdoğan, 57'nci Hükümet'in 3 Kasım'da seçime gidilmesi için karar aldıktan sonra yapılması gerekenleri yapmadığını, bu sebeple de yüzde 6.5 faiz dışı fazlanın gerçekleşmeyeceğinin anlaşıldığını vurguladı. Erdoğan, Türkiye'nin durumunun hem şeker hem de sarılığa yakalanan hastanın durumuna benzediğini söyledi.

Başbakan Erdoğan, seçimler öncesi AK Parti'nin meydanlarda, "bir yıl için bizden birşey beklemeyin, 3 yıl sonunda neticeleri almaya başlayacağız" dediğini hatırlatarak, şöyle konuştu: "Bu sözler duruma ne kadar hakim olduğumuzu göstermektedir, bu böyle bilinmeli. Bu iş kusura bakmayın, hayatında iki koyun gütmeyen kişilerin konuşmasıyla olmaz. Huzurlarınızda bu işi yaşayan biri olarak biliyorum. Benim devraldığım İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin 2 milyar dolar borcu vardı, şimdi gidin sorun."

Başbakan Erdoğan, 2003 yılı bütçesinin en kötü şartlar dikkate alınarak hazırlandığını belirterek, ancak beklenilenden daha iyi sonuçlar alınacağını söyledi. Erdoğan sözlerini şöyle sürdürdü: "Bize, (sürpriz kaynak ne?) diye soruluyordu. İşte sürpriz kaynak vergi barışı yasası... Ben tüccar siyasetten bahsediyorum... Şu ana kadar bir milyon 146 bin kişi başvurmuş durumdadır. Şu ana kadar başvuranlardan tahakkuk edecek rakam 3 katrilyon liranın üzerinde gelir elde edilecek. Bunlar umutsuz rakamlardı, bunları umuda çeviriyoruz." Erdoğan, vergi sisteminde yeni düzenlemeler getiren tasarı ve orman vasfını kaybeden alanların satışından da büyük oranda kaynak beklediklerini söyledi.

AK Parti'nin devlette kadrolaştığına ilişkin eleştiriler getirildiğini hatırlatan Erdoğan, "beyin takımı" denilen kadrolarda değişiklik yapılmasından daha doğal birşey olamayacağını kaydetti. Erdoğan, devlette boşalan kadrolara yalnızca 35 bin kişinin alınacağını bildirdi. Başbakan Erdoğan, dış politikada "milli mutabakat" anlayışıyla hareket edilmesini arzuladıklarını, ancak muhalefetten bu konuda destek gelmediğini söyledi.

CHP Genel Başkanı Deniz Baykal'ın, "Erdoğan seçimlerden önce Bush ile görüşerek çeşitli sözler verdi" dediğini, daha sonra "Yanlış politikalar sebepiyle ABD ile ilişkimiz bozuldu" şeklinde açıklamalar yaptığını ifade eden Erdoğan, "bu açıklamaların hangisinin doğru olduğunu sordu. Irak konusunda ABD ile yapılan görüşmelerde Türkiye'nin önceliğinin her zaman "siyasi ve askeri konular" olduğunu ifade eden Erdoğan, ekonomik konuların bunların gerisinde kaldığını bildirdi. Erdoğan, şöyle konuştu: "Türkiye sorunun barışçı yollardan çözümü için elinden geleni yapmıştır. Fakat tüm bu çabalarımıza rağmen savaş başladı. Türkiye milli mutabakat sağlanması konusunda yaptığımız çabalar sonuç görmedi. Devletimizin çıkarları konusunda adımlar atılmış, çıkarlarımız açısından doğru bulmadıklarımız bir kenara bırakılmıştır. Kimileri bizim ABD'nin talepleri doğrultusunda ne yapılacaksa onların yapılması gerektiğini söylediler. Onlara Türkiye'nin bağımsız bir devlet olduğunu da özellikle hatırlatmak istiyorum. Sadece ekonomik kaygılarla, siyasi

açıdan bizi tatmin etmeyen, güvenliğimiz açısından uygun olmayan hiçbir adımı atmayız. Kimsenin de böyle adımlar atmadık diye bizi eleştirmesine müsaade etmeyiz. Türkiye'nin güvenliği için attığımız adımları savaşa girmek şeklinde yorumlayan talihsiz beyanlarına tanık olduk. Çıkardığımız tezkerenin devletimizin müttefiklik ilişkilerinin ve güvenliğimizin bir gereği bile olduğunu anlamayacak kadar dünya gerçeklerinden kopmuş olanlar Hükümet'in yaptıklarını görmeyecek kadar insaf duygusundan uzak hareket etmişlerdir."

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, konuşmasında Kuzey Irak ile ilgili spekülasyon yapılmasının hiçbir anlamı olmadığını bildirerek, şöyle konuştu: "Türkiye, Kuzey Irak'a toprak elde etmek ya da komşularımızın topraklarını işgal etmek için girmek istemiyor. Böyle bir niyet asla söz konusu olamaz. Türkiye başından beri Irak'ın toprak bütünlüğünden yana olduğunu söylemektedir. Türkiye'nin kendi hassasiyetleri korunduğu sürece müttefiklerinin taleplerine olumlu cevap vermesinden daha doğal birşey yoktur. Türkiye herhangi bir ülke değildir ki müttefiklerinden kopuk hareket etsin. Türkiye kesinlikle bağımsız bir devlettir, kimseden talimat almaz. Hükümetimize de milletimiz dışında talimat vermesi sözkonusu olamaz." Türkiye'nin Kuzey Irak konusundaki hassasiyetinin müttefiklerine de iletildiğini ifade eden Erdoğan, "müttefiklerimiz tarafından gözetileceğinden kuşku duymak istemiyoruz. Hassasiyetlerimizin dikkate alınmadığı durumda bağımsız ve egemen bir devlet olarak gereğini yapacağımızdan da kimsenin şüphesi olmasın" dedi.

Kıbrıs konusunda Ada gerçekleri ile uyumlu iki egemen kurucu devlete dayanan bir anlayışın kabul edildiğini ifade eden Erdoğan, Annan Planı'nın önce müzakere edilir bulunduğunu, sonra Türkiye'nin hassasiyetlerini tam karşılayacak perspektifinden geriye düştüğü için ele alınmadığını söyledi. Erdoğan, Türkiye'nin sorunu çözüm çerçevesinde yeni arayışlarının sürdüğünü ifade ederek, "Bu kararlılığımızda herhangi bir değişiklik yoktur. Ancak Kıbrıs konusunun zor bir sürece girdiğini de asla unutmamalıyız. Hükümet etmek ülkenin sadece bugünü değil, geleceğini de yönetmek demektir. Sadece bugünü yönetmeye aday olanlar ne bugün için bir başarı sağlayabilirler ne de geleceğin dirençlerine hazırlıklı olabilirler" diye konuştu. Hükümet'in vatandaşları hem geçmişteki sıkıntılardan kurtarmak için adımlar attığını, çocuklar için de müreffeh bir gelecek için çalıştığını ifade eden Erdoğan, 65 dakika süren konuşmasında sözlerini, "Milletimiz emanetinin emin ellerde olduğunun huzur ve güveni içindedir. Sorunları milletin ortak malı kabul eden bir hükümet işbaşındadır. 2003 Mali Yılı Bütçesi'nin hayırlar getirmesini diliyorum" diyerek tamamladı. [107]

[107] *Erdoğan'ın konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:10, B:58, 29.03.2003, ss. 784-798.*

7.4.7. ŞAHSI ADINA CHP KASTAMONU MİLLETVEKİLİ MEHMET YILDIRIM'IN KONUŞMASI

Bütçenin aleyhinde şahsı adına söz alan CHP Kastamonu Milletvekili Mehmet Yıldırım, konuşmasına, "Sayın Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'a ve sizlere bir süre önce sarımsak hediye etmiştim ama anlaşılıyor ki bu sizin tansiyonunuzu düşürmemiş" diyerek başladı. Başbakan Erdoğan'ın konuşmasının gerginliğe yol açan bir konuşma olduğunu ileri süren Yıldırım, "İpi geriyorsunuz, biraz gevşetseniz iyi olacak. Bunu yapmazsanız faizciler bizi soymaya devam edecek" dedi. CHP'nin Atatürk'ün kurduğu ve ulusu temsil eden bir parti olduğunu belirten Yıldırım, şöyle konuştu: "CHP'ye sataşmadan önce sabah erken kalkıp abdestinizi alın ve namazını kılın, ondan sonra buraya gelin. Sayın Derviş'e laf atarken de önce kendi evinizin önüne bakacaksınız. Bakın ben, Derviş sebebiyle kendi bölgemden eksik oy aldım. Ama Sayın Derviş'in yaptıklarını gördükten sonra ona haksızlık ettiğimi düşünüyorum. Sayın Başbakan, muhalefetle ipi kopartan ve sanki partisinin il kongresinde konuşur gibi konuştu, yazık oldu. Başka Türkiye yok bu ülke hepimizin. Bakın Siirt enişteşine sahip çıktı. Ben de eşimin seçim bölgesinde oylarımı artırdım. Bu böyle olabiliyor. Ancak o siyasi başarının arkasında CHP vardır. Sayın Erdoğan'ın Başbakan olmasını sağladık, genel başkanımız oraya dahi gitmedi. Bakın siz batarsanız biz çıkamayız. Biz de batarız, çünkü geçmişte bunu gördük. Ben buraya 20 yıl çalışarak geldim ve 20 yıl daha gitmek istemiyorum." [108]

7.4.8. KEMAL DERVİŞ'İN SATAŞMA GEREKÇESİYLE SÖZ ALMASI

CHP İstanbul Milletvekili Kemal Derviş, Başbakan Erdoğan'ın bütçe üzerinde yaptığı konuşma sırasında kendisine yönelik sataşmalarda bulunduğu gerekçesiyle TBMM Başkanı Arınç'tan söz talebinde bulundu. Arınç'ın söz vermesi üzerine kürsüye gelen Derviş, sözlerine, "Herhalde rüyalarınıza giriyorum, herhalde Sayın Başbakan'ın rüyalarına giriyorum. Bazen de (ben ne adammışım) diye düşünüyorum" diyerek başladı. Ekonomide birçok sorunun yaşandığı bir dönemde, ülkeyi yönetenlerin enerjilerini bu konuya vermelerinin daha iyi olacağını belirten Derviş, şöyle konuştu: "Aslında üslup konusunda bizim arkadaşlarımız açısından da sorunlar yaşıyoruz. Ama Türkiye'nin böyle bir ortamında bir Başbakan'dan farklı bir konuşma beklerdik. Türkiye'nin geleceği için bu konuşmadan sonra endişelerim arttı. Vatandaşlarımız artık bu konuşmadan sonra Sayın Abdullah Gül'ün saygılı ve alçakgönüllü üslubunu özleyecek diye düşünüyorum. Bu üslupla bir yere varacağınızı sanıyorsanız yanılıyorsunuz. Ben bağırarak çağırarak o seviyeye inmeyeceğim." Derviş, CHP Genel Başkanı Deniz Baykal'ı 30 yıldır tanıdığını ve Baykal'ın hayatının her döneminde her zaman Türkiye'yi düşündüğünü belirterek, "Hiçbir mahalle kurnazlığı CHP'nin dostça çalışma düzenini bozamaz" diye konuştu. [109]

---

[108] *Yıldırım'ın konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:10, B:58, 29.03.2003, ss. 799-802.*
[109] *Derviş'in konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:10, B:58, 29.03.2003, ss. 803-804.*

7.4.9. TEKRİR-İ MÜZAKERE ÖNERGESİ

Verilen aradan sonra başlayan ikinci oturumda, Bütçe kanun tasarısının 28 ve 51 inci maddelerinin yeniden görüşülmesine ilişkin olarak AK Parti Grubu adına verilen önerge görüşülerek kabul edildi.

AK Parti Grubu'nun tekrir-i müzakere önerisinin kabulü ile tasarının, BOTAŞ, TEDAŞ, Türkiye Elektrik İletim A.Ş (TEİAŞ), Elektrik Üretim A.Ş. (EÜAŞ) ve bağlı ortaklıklarının mal ve hizmet alımlarının Kamu İhale Yasası kapsamı dışına çıkarılmasını öngören hükmü metinden çıkarıldı. Ayrıca Özelleştirme İdaresi ile ilgili maddede yer alan "Özelleştirme uygulamaları sonucu alıcılarla yapılan satış sözleşmelerinde yer alan mali yükümlülükleri, ortaya çıkan mali veya ekonomik zorunlu sebeplerin varlığı halinde gerektiğinde yeniden düzenlemeye karar vermek" ibaresi de tasarıdan çıkarıldı.

İlgili maddelerin yeniden ele alınması sırasında söz alan CHP Grup Başkanvekili Oğuz Oyan, Başbakan Tayyip Erdoğan'ın sözlerini eleştirerek, "Kendi gocunacakları konuları saklamak için başkasına saldıran, demokrasiyi amaca ulaşmak için bir tramvaya benzeten anlayışın yaptığı ancak bu kadar olabilir" dedi. Oyan, iktidarı "takiyye" yapmakla suçlayarak, "Takiyye bu Meclis'e yakışmaz" diye konuştu.

CHP Ankara Milletvekili Yakup Kepenek de bütçe ile ilgili eleştirilerini sıralarken, "Başbakan bize (çok koyun güttüm) diyor. Olabilir, buradan bütün koyun güdenlere saygılar sunuyorum" dedi. CHP Grup Başkanvekili Mustafa Özyürek de, iktidar önergeleri ile yapılan değişikliklerin yine iktidar önergeleri ile çıkarıldığını belirterek, "Biz yaptığınızın yanlış olduğunu söylerken, Cumhurbaşkanı ve Anayasa Mahkemesi ile istişare ederek yanlış olduğunu söylemedik. Hukuku bilerek yaptığınızın yanlış olduğunu söyledik" diye konuştu. AK Parti Grup Başkanvekili Salih Kapusuz da CHP sözcülerinin partilerine "AKP" demesini eleştirerek, "partimizin adı AK Parti... Biz sizin partinize 'CEHAP' diyor muyuz" dedi. CHP'lilerin Başbakan Erdoğan'ın konuşma üslubunu eleştirmesinin anlamsız olduğunu ifade eden Kapusuz, "Sayın Başbakan kendine yakışan bir üslupla konuşmuştur. Kimseye sataşmamış, kötü söz söylememiştir" diye konuştu. [110]

Daha sonra 2003 yılı bütçesi oylanarak kabul edildi. Toplam 505 oyun kullanıldığı oylamada, 343 kabul, 161 ret, 1 çekimser oy verildi.[111]

Oylamanın ardından Başbakan Recep Tayyip Erdoğan bir teşekkür konuşması yaptı. Erdoğan, TBMM'nin bütçeye verdiği güvenoyunun 2003 yılı ve gelecek açısından büyük önem ifade ettiğini belirterek, Meclis'de bundan sonra da iktidarı ve muhalefetiyle başarılı çalışmalar sürdürüleceğini söyledi. Başbakan Erdoğan, iktidar ve muhalefetin TBMM çalışmaları sırasında farklı görüşler ve tavırlar ortaya koyabileceğini ve bunun da demokrasinin gereği

---

[110] *Tekrir-i müzakere önergeleri ve yapılan konuşmalar için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:10, B:58, 29.03.2003, ss. 805-817.*

[111] *Oylama sonucu için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:10, B:58, 29.03.2003, s.818.*

olduğunu vurgulayarak, "Yeter ki bu tartışmalar ahlaki değerlerin altına düşmesin" diye konuştu. TBMM çalışmalarını fırsat buldukça izlediğini, ancak Başbakan olarak yüklendiği sorumluluk gereği her zaman TBMM'de olmasının mümkün olmadığını belirten Erdoğan sözlerini, "CHP'li tüm kardeşlerimden eğer gönüllerini kırdıysam özür dilerim. Ben buradaki birlik ve beraberliğin ulusal birliğimizin altyapısını oluşturduğuna inanıyorum" diyerek tamamladı. [112]

7.4.10. BÜTÇE KANUNUNA İPTAL TALEBİ

15 Mayıs 2003 tarihinde, CHP, 2003 Yılı Bütçe Yasası'nın 15 maddesinin Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesiyle, bu maddelerin iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle Anayasa Mahkemesi'ne başvurdu. CHP TBMM Grup Başkanvekilleri Mustafa Özyürek ve Haluk Koç, başvuru öncesinde TBMM'de düzenledikleri basın toplantısında, Anayasa'nın 161. maddesinin, bütçe kanununa bütçe ile ilgili hükümler dışında hiçbir hüküm konulamayacağını öngördüğü halde 2003 Yılı Bütçe Yasası'nda buna aykırı davranıldığını ileri sürdü.

Mustafa Özyürek, önceki yıllara ait bütçe yasalarında da Anayasa'nın ilgili maddelerinin ihlal edildiğini ve bunun giderek yerleşen kötü bir alışkanlık haline dönüştüğünü söyledi. 2003 Yılı Bütçe Yasası'nda da bu kötü alışkanlığın sürdürüldüğünü ve bütçe ile ilgisi olmayan hükümlerin yasaya konulduğunu savunan Özyürek, şöyle devam etti: "Hukuka ve Anayasa'ya aykırı durumlar yaratan bu gibi hükümlerin hukuk düzeninde varlığını sürdürmemesi için 2003 bütçesinin 15 maddesi ile ilgili iptal davası açmış ve 11 maddesinin de ileride giderilmesi son derece güç veya olanaksız zararlara ve hukuki durumlara yol açmaması için yürürlüklerinin durdurulmasını talep etmiş bulunmaktayız. Biz CHP olarak her yasanın görüşülmesinde Anayasa'ya aykırılıkları defaatle dile getiriyoruz, uyarı görevimizi eksiksiz yapıyoruz. Ama maalesef AKP bu uyarılara kulaklarını tıkıyor ve neticede çoğu kez yasalar Sayın Cumhurbaşkanı tarafından tekrar incelenmek üzere TBMM'ye iade ediliyor. Anayasa Mahkemesi'ni çok meşgul ettiğimizin farkındayız. Ancak hukuk tanımaz AKP iktidarı bizi buna mecbur kılıyor." [113]

17 Temmuz 2003 tarihinde Anayasa Mahkemesi CHP'nin başvurusu üzerine, 2003 yılı bütçe kanunun bazı maddelerine ilişkin olarak yürütmeyi durdurma kararı verdi. Anayasa Mahkemesi'nin yürürlüğü durdurma kararı verdiği düzenlemeler şöyle:

Anayasa Mahkemesi, Maliye Bakanı'na TBMM lojmanlarının satışı konusunda verilen yetkiyi düzenleyen 50'nci madde konusunda yürürlüğü durdurma kararı verdi.

---

[112] *Erdoğan'ın teşekkür konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:10, B:58, 29.03.2003, ss. 819-820.*

[113] *Bk.* ***Anadolu Ajansı****, 15 Mayıs 2003.*

Üniversitelerde okutman, öğretim görevlisi, uzman, çevirici ve eğitim-öğretim planlamacısı kadrolarına 1 Nisan 2003'ten itibaren açıktan veya naklen atanabilmek için ÖSYM tarafından yapılacak merkezi sınavda başarılı olmak şartı getiren düzenlemede yürürlük durduruldu.

Sağlık Bakanlığı tarafından düzenlenen veya onaylanan belge, izin belgesi, ruhsatlardan, 50 milyon liradan az, 30 milyar liradan çok olmamak üzere alınması öngörülen ruhsatlandırma ücretleri konusundaki düzenleme için de, yürütmeyi durdurma kararı verildi.

Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilme şekline bakılmaksızın, ilk defa veya yeniden göreve alınanlar ile bunların aile fertlerine bu sebeplerle harcırah ödenmeyeceğine ilişkin uygulama konusunda da, Anayasa Mahkemesi yürürlüğü durdurma kararı verdi.

Üniversitelerde döner sermaye gelirlerinin kullanımını düzenleyen madde konusunda da, yürürlüğü durdurma kararı verildi.

Büyükşehirlerde, toplanan vergi gelirlerinden belediyelere ayrılan payın yüzde 6'dan yüzde 5'e, diğer şehirlerde de yüzde 4.1'lik payın yüzde 3.5'e, yüzde 5'lik payın yüzde 4.5'e indirilmesine ilişkin madde konusunda da, Anayasa Mahkemesi yürürlüğü durdurma kararı verdi. [114]

7.4.11. 19 KASIM 2003 TARİHLİ VE 5004 SAYILI 2003 MALİ YILI BÜTÇE KANUNU VE BAĞLI CETVELLERİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN (EK BÜTÇE KANUNU)

Bu Kanun Tasarısının genel gerekçesi, Komisyon Raporunda şöyle açıklanmaktadır:

"3.11.2002 tarihinde yapılan erken seçimler sonrasında kurulan 58 inci Cumhuriyet Hükümetinin 2003 mali yılı bütçesini hazırlaması için yeterli sürenin kalmaması üzerine 2003 yılının ilk üç aylık dönemini kapsamak üzere geçici bütçe uygulamasına gidilmiştir. 2003 mali yılına ilişkin asıl bütçe olan 4833 sayılı 2003 Mali Yılı Bütçe Kanunu ise 31.3.2003 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanmış olup halen uygulaması devam etmektedir.

2003 yılının ilk dokuz aylık bütçe gerçekleşmeleri dikkate alındığında bazı tertiplerdeki ödeneklerin yetmeyeceği, bazı tertiplerdeki ödeneklerin ise kullanılmasının mümkün olmayacağı anlaşılmıştır.

Mali disiplin anlayışının ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütçe hakkının gereği olarak ek ödenek ihtiyacı olan tertiplere yeteri kadar ödenek verilerek kamu hizmetlerinin yürütülmesinde herhangi bir aksamaya meydan verilmemesi ve kullanılması mümkün olmayan ödeneklerin de iptali amacıyla bu Tasarı hazırlanmıştır."[115]

---

[114] *Bk.* ***Anadolu Ajansı****, 17 Temmuz 2003.*

[115] *Bk.* http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss280m.htm *(Erişim Tarihi: 27 Kasım 2007)*

Kanun Bilgileri

Kanun Numarası	5004
Başlığı	2003 MALİ YILI BÜTÇE KANUNU İLE BAĞLI CETVELLERİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN
Kabul Tarihi	19/11/2003
Kabul Edildiği Birleşim	22.Dönem 2.Yasama Yılı 20.Birleşim
Cumhurbaşkanlığına Gidiş Tarihi	20/11/2003
Cumhurbaşkanlığından Geliş Tarihi	21/11/2003
Cumhurbaşkanınca Yapılan İşlem	Onay
Resmi Gazete Tarihi	22/11/2003
Resmi Gazete Numarası	25297

Kanun Tasarısı Bilgileri

Dönemi ve Yasama Yılı	22/2
Esas Numarası	1/698
Başkanlığa Geliş Tarihi	10/11/2003
Tasarının Başlığı	2003 Mali Yılı Bütçe Kanunu ile Bağlı Cetvellerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı
Tasarının Son Durumu	KANUNLAŞTI

Kanun Tasarısı Komisyon Bilgileri

Komisyon Tipi	Adı	Giriş Tarihi	Çıkış Tarihi	Yapılan İşlem	Karar Tarihi
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe Komisyonu	10/11/2003	13/11/2003	Raporunu Verdi	12/11/2003

Esas Komisyon Raporu (Sırasayısı) 280
Kanun Numarası: 5004

Genel Kurul'da Tasarının tümü üzerinde CHP Grubunun görüşlerini Trabzon Milletvekili Mehmet Akif Hamzaçebi,[116] AK Parti Grubunun görüşlerini de Kayseri Milletvekili Taner Yıldız açıkladı.[117]

Tasarının tümü üzerine yapılan oylamaya 262 kişi katıldı. 209 kabul, 52 ret oyu verildi.[118]

Ek Bütçe Yasa Tasarısı, 19 Kasım 2003 tarihli TBMM Genel Kurulu'nda kabul edildi. "2003 Mali Yılı Bütçe Kanunu ve Bağlı Cetvellerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", 4 katrilyon 521 trilyon liralık ek ödeneğin Başbakanlık, Hazine Müsteşarlığı, Maliye Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın ilgili tertiplerine verilmesini öngördü. Ek ödenekte en büyük rakamı 1 katrilyon 145 trilyon lira ile ihracatta katma değer vergisinden ret ve iadeler, 906 trilyon lira ile de Bağ-Kur'a yapılacak yardımlar oluşturdu. Ek Bütçe, 2003 yılı gerçekleşme tahminlerine göre kullanılmasının mümkün olmayacağı anlaşılan, 6 katrilyon 917 trilyon 510 milyar liralık ödeneği de iptal etti. Ayrıca, diğer cari ödeneklerden 500 trilyon, yatırım ödeneklerinden ise 1.5 katrilyon liraya kadar olan kısmın iptali konusunda Maliye Bakanı'na yetki verildi. Başbakanlığın hizmetlerinde kullanılmak üzere bir hibe arazi binek aracı ile beş minibüs, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın akaryakıt sayaçları muayene hizmetlerinde kullanılmak ve özel ödenekten karşılanmak üzere özel donanımlı 35 panel araç, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın mera hizmetlerini geliştirmek için gezici toprak analiz laboratuvarı yapımında kullanılmak üzere beş araç alınması hükme bağlandı.

2003 yılı sonu itibarıyla kullanılmasına gerek olmadığı anlaşılan ödeneklerin Maliye Bakanlığı yedek ödenek tertibine aktarılması, Hazine Müsteşarlığı bütçesinde yer alan ve KİT'lerin sermaye ihtiyaçları ve görev zararlarının karşılanması amacıyla konulan programlar arasında aktarma yapılması konusunda Maliye Bakanı'na yetki verildi. Eti Holding'in 2002 ve daha önceki yıllara ait Hazine kar payının sözkonusu kuruluşun Eti Alüminyum A.Ş.'den olan alacaklarına mahsup edilmesi imkanı da getirildi. Ek Bütçe, büyükşehir belediyesinin bulunduğu ilde toplanan genel bütçe vergi gelirlerinin yüzde 40'ının doğrudan, yüzde 60'ının ise büyükşehir belediyelerinin nüfusuna göre tekrar dağıtılacağına ilişkin hükmün iptali üzerine açılan davalarda, davaya konu olan tutarların büyükşehir belediyelerine ödenmesi konusunda da Maliye Bakanı yetkili kılındı.

Emlakbank'ın, Ziraat Bankası ve Halk Bankası'na devir işlemlerinde bu bankaların taleplerinin Hazine Müsteşarlığı tarafından avans olarak özel tertip devlet iç borçlanma senedi ihraç edilerek karşılanmasına ilişkin bütçe hükmü korunurken, nihai incelemede Hazine aleyhine bir fark doğduğu takdirde nakit

---

[116] *Hamzaçebi'nin konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****. C:31, B:20, 19.11.2003, ss. 300-303.*

[117] *Yıldız'ın konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****. C:31, B:20, 19.11.2003, ss. 303-305.*

[118] *Bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****. C:31, B:20, 19.11.2003, s. 316.*

ve/veya devlet iç borçlanma senedi ihraç edilerek ödenmesi hükmü getirildi. Ayrıca, bu amaçla Hazine'ce ihraç edilecek özel tertip iç borçlanma senetlerinin tutarının 2003 bütçesinde belirlenen başlangıç ödeneklerinin yüzde birini geçemeyeceği şeklindeki hüküm yüzde iki olarak değiştirildi.

Yasa, analitik bütçe uygulamasına geçişle birlikte kullanılmayan diğer cari ve kamulaştırma ödeneklerinin bir sonraki yıla devredilmesi imkanı kalmadığı gerekçesiyle 2003 Bütçe Kanunu'nun ilgili bendini yürürlükten kaldırdı.

Ek Bütçe Yasası'nın, kamu işçilerini işten ayrılmaya teşvik etmeye yönelik olan düzenlemesi 1 Ekim 2003, diğer maddeleri ise yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.

Ek Bütçe Kanunu (2003 Mali Yılı Bütçe Kanunu ile Bağlı Cetvellerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun), Resmi Gazete'nin 22/11/2003 tarihli sayısında yayımlanarak, yürürlüğe girdi.

7.5. 24 ARALIK 2003 TARİHLİ VE 5027 SAYILI 2004 MALİ YILI BÜTÇE KANUNU

2004 Mali Yılı Bütçe Kanunu; uygulanmakta olan ekonomik programın ilke ve hedeflerine uygun olarak, kamu kesimi açıklarının ve enflasyonun düşürülmesi, ekonomide sürdürülebilir bir büyüme ortamının sağlanması, ekonominin reel sektöründeki canlanmanın sürdürülmesi amaçları doğrultusunda hazırlandı.

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonundaki görüşmelerin ardından Genel Kurul'da ele alınan yasa tasarısında bütçe büyüklüğü 160.9 katrilyon, geliri 114.5 katrilyon lira olarak belirlendi. 2004 yılı büyüme oranı yüzde 5 olarak hedeflenen bütçe tasarısında, Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH) 261.7 milyar dolar, 2004 yılı enflasyon hedefi yüzde 12, faiz dışı fazla hedefi de yüzde 6.5 olarak öngörüldü. Bütçe'de, 2004 yılı için 7.5 katrilyon liralık yatırım hedeflendi.

Kanun Tasarısı Bilgileri[119]

Dönemi ve Yasama Yılı	22/2
Esas Numarası	1/688
Başkanlığa Geliş Tarihi	18/10/2003
Tasarının Başlığı	2004 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı
Tasarının Özeti	2004 Mali Yılı Genel Bütçe Kanunu

[119] Bk. http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/kanun_tasarisi_sd.onerge_bilgileri?kanunlar_sira_no=25474 *(Erişim Tarihi: 20 Temmuz 2007)*

Komisyon Tipi	Adı	Giriş Tarihi	Çıkış Tarihi	Yapılan İşlem	Karar Tarihi
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe Komisyonu	21/10/2003	20/11/2003	Raporunu Verdi	13/11/2003

Esas Komisyon Raporu (Sırasayısı) 284
Kanun Numarası: 5027

Kanun Bilgileri[120]

Kanun Numarası	5027
Başlığı	2004 MALİ YILI BÜTÇE KANUNU
Kabul Tarihi	24/12/2003
Kabul Edildiği Birleşim	22.Dönem 2.Yasama Yılı 36.Birleşim
Cumhurbaşkanlığına Gidiş Tarihi	26/12/2003
Cumhurbaşkanlığından Geliş Tarihi	27/12/2003
Cumhurbaşkanınca Yapılan İşlem	Onay
Resmi Gazete Tarihi	28/12/2003
Resmi Gazete Numarası	25330 (Mükerrer)

7.5.1. 2004 MALİ YILI GENEL VE KATMA BÜTÇE KANUNU TASARILARI İLE 2002 MALİ YILI GENEL VE KATMA BÜTÇE KESİN HESAP KANUNU TASARILARININ PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU GÖRÜŞME PROGRAMI[121]

Tarih Gün	Bakanlıklar ve Bağlı Kuruluşlar
27.10.2003 Pazartesi	Maliye Bakanının Bütçe ve Kesinhesap Kanunu Tasarılarını Komisyona Sunuşu (11.00)
30.10.2003 Perşembe	Bütçe ve Kesinhesap Kanunu
	Tasarılarının Tümü Üzerinde Görüşmeler (10.00)

[120] *Bk. http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/kanunlar_sd.durumu?kanun_no=5027 (Erişim Tarihi: 20 Temmuz 2007). Kanunun metni için bk. http://www2.tbmm.gov.tr/d22/1/1-0688.pdf*
[121] *Bk. http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss284m.htm (Erişim Tarihi: 20 Temmuz 2007).*

31.10.2003 Cuma	TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ (10.00-Bitimine kadar)
	(Radyo ve Televizyon Üst Kurulu)
	SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI
	CUMHURBAŞKANLIĞI
01.11.2003 Cumartesi	BAŞBAKANLIK (10.00-14.00)
	– Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (Katma Bütçe)
	– Vakıflar Genel Müdürlüğü (Katma Bütçe)
	– Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı (15.00-Bitimine kadar)
	– Gümrük Müsteşarlığı
	– Dış Ticaret Müsteşarlığı
03.11.2003 Pazartesi	DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI (10.00-14.00)
	SAĞLIK BAKANLIĞI (15.00-Bitimine kadar)
	– Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü (Katma Bütçe)
04.11.2003 Salı	MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI (10.00-14.00)
	BAYINDIRLIK VE İSKÂN BAKANLIĞI (15.00-Bitimine kadar)
	– Karayolları Genel Müdürlüğü (Katma Bütçe)
	– Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü
05.11.2003 Çarşamba	– Diyanet İşleri Başkanlığı (15.00-Bitimine kadar)
	– Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü (Katma Bütçe)
06.10.2003 Perşembe	İÇİŞLERİ BAKANLIĞI (10.00-14.00)
	– Emniyet Genel Müdürlüğü
	– Jandarma Genel Komutanlığı
	– Sahil Güvenlik Komutanlığı
	ULAŞTIRMA BAKANLIĞI (15.00-Bitimine kadar)
	– Denizcilik Müsteşarlığı
07.11.2003 Cuma	TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI (10.00-14.00)
	– Tarım Reformu Genel Müdürlüğü (Katma Bütçe)
	– Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü (Katma Bütçe)

	ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI (15.00-Bitimine kadar)
	(Çevre Bakanlığı) (Kesinhesap)
	(Orman Bakanlığı) (Kesinhesap)
	– Orman Genel Müdürlüğü (Katma Bütçe)
	– Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü
08.11.2003 Cumartesi	ADALET BAKANLIĞI (10.00-14.00)
	ANAYASA MAHKEMESİ BAŞKANLIĞI
	YARGITAY BAŞKANLIĞI
	DANIŞTAY BAŞKANLIĞI
	MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI (15.00-Bitimine kadar)
	– Yükseköğretim Kurulu (Katma Bütçe)
	– Üniversiteler (53) (Katma Bütçe)
10.11.2003 Pazartesi	ENERJİ VE TABİÎ KAYNAKLAR BAKANLIĞI (10.00-14.00)
	– Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (Katma Bütçe)
	– Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (Katma Bütçe)
	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI (15.00-Bitimine kadar)
	(Kültür Bakanlığı) (Kesinhesap)
	(Turizm Bakanlığı) (Kesinhesap)
11.11.2003 Salı	SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI (10.00-14.00)
	ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI (15.00-Bitimine kadar)
12.11.2003 Çarşamba	– Devlet Planlama Teşkilâtı Müsteşarlığı (10.00-Bitimine kadar)
	– Hazine Müsteşarlığı
	MALİYE BAKANLIĞI
	– Gelir Bütçesi
	– Genel ve Katma Bütçe Kanunu Tasarıları ile Genel ve Katma Bütçe Kesinhesap Kanunu Tasarılarının Maddeleri
	Komisyon Raporunun Hazırlanması ve Raporun
	Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına Sunulması

7.5.2. PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU GÖRÜŞMELERİ

Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, 2004 Mali Yılı Bütçe Yasası Tasarısı'nı 27 Ekim Pazartesi günü TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'na sundu.

Bakan Unakıtan, sunuş konuşmasında, 2003 yılının Türkiye'nin bulunduğu bölge eksenli olmak üzere dünya için kritik bir yıl olduğunu ve olmayı da sürdürdüğünü söyledi. Irak'tan kaynaklanan gelişmelerin genelde dünyayı ve global ekonomiyi olumsuz etkilediğini kaydeden Unakıtan, 2003 yılında Euro bölgesi başta olmak üzere gelişmiş ekonomilerin genelinde canlanma kaydedilemediğini söyledi. Unakıtan, son verilerin ABD ekonomisinde iyileşme sürecinin başladığını gösterdiğini belirterek, ancak yüksek düzeydeki bütçe ve cari işlem açıkları ile tüketici borçlarının ekonomiyi tehdit ettiğini ifade etti.

Jeopolitik gelişmelerden petrol ve altın fiyatlarının önemli ölçüde etkilendiğini belirten Unakıtan, bu yıl içindeki bir diğer önemli gelişmenin de euro ile dolar arasındaki mücadele olduğunu söyledi.

Türkiye'nin doğu ile batı, kuzey ile güney arasında köprü olan bir coğrafyada ve zor bir bölgede bulunması sebepiyle ekonomik olarak da güçlü olması gerektiğini bildiren Unakıtan, şunları söyledi: "Ülkemizi, içine düşürüldüğü istikrarsız ve dalgalı büyüme, yüksek işsizlik, dengesiz gelir dağılımı, yüksek enflasyon ve ağır kamu borç stoku gibi ciddi ve neredeyse kronikleşmiş sorunlardan kurtarmak mecburiyeti vardır. Ekonomiyi normal işleyişine döndürmek, kamu maliyesini sağlıklı bir yapıya kavuşturup kamu kesiminin mali piyasalar üzerindeki yükünü azaltarak özel kesim yatırımlarını canlandırmak ve enflasyonu düşürerek istikrarlı bir büyümeyi sağlamak bizim temel amacımız oldu."

"Irak meselesine ve dünyadaki ekonomik durgunluğa rağmen bizim ekonomimiz büyüyor" diyen Bakan Unakıtan, 2003 yılının ilk yarısında yüzde 5.4 oranında reel büyüme gerçekleştiğini, GSMH'nin ilk çeyrekte yüzde 7.4, ikinci çeyrekte yüzde 3.7 büyüdüğünü, ilk altı ayda tarımda yüzde 1, sanayide yüzde 5.9 ve hizmetler sektöründe de yüzde 6.3 oranlarında büyüme kaydedildiğini bildirdi. Unakıtan, kapasite kullanım oranlarının, üretim endekslerindeki artışlar ve dış ticaretteki gelişmelerin 2003 yılı için hedeflenen büyüme hızının gerçekleşeceği yönünde olduğunu söyledi.

Enflasyonla mücadelenin başarıyla sürdüğünü bildiren Unakıtan, kaydedilen gelişmeler ve beklentilerin, 2003 yılı sonu itibariyle hedefe ulaşılacağını gösterdiğini kaydetti. Maliye Bakanı Unakıtan, elde edilen gelişmelerin önemli olduğunu, ancak gelinen nokta ile yetinilmemesi gerektiğini bildiklerini ifade ederek, "Amacımız enflasyonu tek haneli rakamlara indirmek ve bu düşüşü kalıcı kılmaktır" dedi.

Faizlerdeki gerilemenin umut verici olduğunu bildiren Bakan Unakıtan, Türkiye'nin içinde bulunduğu borç-faiz sarmalından kurtulması yönündeki kararlılıklarında herhangi bir değişiklik olmadığını söyledi. Unakıtan, AB Maastricht kriterlerine göre kamu kesimi açığının GSYİH'nin yüzde 3'ünü aşmaması gerektiğini anımsatarak, "Kamu kesimi açığının makul seviyelere indirilmesi amacıyla yeterli faiz dışı fazla vermek başta olmak üzere iç borç stokunun düşürülmesi ve borç faiz ödemelerinin bütçedeki payının azaltılması yönündeki mücadelemiz devam etmektedir" dedi. Bakan Unakıtan konuşmasında, bu mücadeleye kamu ve özel bütün kurum ve kesimlerin verdiği desteğe teşekkür etti.

Unakıtan, kesinhesap yasa tasarısı görüşülecek olan 2002 yılı bütçesinde bütçe giderlerinin önceki yıla göre yüzde 43.6 oranında artarak 115.7 katrilyon lira, bütçe gelirlerinin yüzde 46.7 artarak 75.6 katrilyon lira ve bütçe açığının da yüzde 38.1 artışla 40.1 katrilyon lira düzeyinde gerçekleştiğini bildirdi. 2002 yılı konsolide bütçe giderlerinde başlangıç ödeneklerine göre 17.6 katrilyon lira sapma meydana geldiğini de bildiren Unakıtan, faiz ödemelerindeki artışın yüzde 26.3, sosyal güvenlik kuruluşlarına yapılan transferlerdeki artışın yüzde 119.2 olduğunu söyledi. Unakıtan, faiz hariç bütçe giderlerindeki artışın ise yüzde 61.5 olduğunu, 2002 Bütçesi'nin faiz hariç dengede 11.8 katrilyon lira fazla verdiğini bildirdi.

Maliye Bakanı Unakıtan, 2002 yılında bütçe giderlerinin GSMH'ye oranının yüzde 42.3'e, bütçe gelirlerinin oranının da yüzde 27.6'ya gerilediğini, bütçe açığının GSMH'ye oranının yüzde 1.8 azalarak yüzde 14.7 olduğunu, faiz hariç fazlanın GSMH'ye oranın da yüzde 4.3 olduğunu anlattı. Vergi gelirlerinin bütçe giderlerini karşılama oranının 2002'de yüzde 51.5'e yükseldiğini kaydeden Unakıtan, bütçe gelirlerinin bütçe giderlerini karşılama oranının ise yüzde 65.3 olduğunu söyledi.

2003 yılı Ocak-Eylül dönemi bütçe uygulama sonuçlarının faiz dışı fazla hedefine uygun olarak gerçekleştiğini de belirten Unakıtan, bu dönemde konsolide bütçe giderlerinin 101.6 katrilyon lira, konsolide bütçe gelirlerinin ise 71.8 katrilyon lira olduğunu kaydetti. Maliye Bakanı Unakıtan, bütçe açığının 29.8 katrilyon lira, faiz dışı fazlanın 16.7 katrilyon lira, IMF tanımlı faiz dışı bütçe fazlasının ise 16.3 katrilyon lira olduğunu bildirdi.

Yıl sonu tahminleri esas alındığında, bütçe gider ve gelirlerinin yaklaşık yüzde 72'sinin ilk dokuz ayda gerçekleştiğini bildiren Unakıtan, IMF tanımlı faiz dışı fazlada, konsolide bütçe için belirlenen hedefin şimdiden yüzde 91'inin gerçekleştiğini anlattı.

Unakıtan, 2003 başlangıç ödenekleri ile karşılaştırıldığında bütçe harcamalarının 4.9 katrilyon lira, bütçe gelirlerinin ise 500 trilyon lira daha az gerçekleşeceğini söyledi. Bakan Unakıtan, gelir ve harcama kalemlerinde meydana gelen sapmalara karşın bütçe ödeneklerinin kullanımı konusunda yapılan düzenlemeler ve alınan önlemlerle konsolide bütçe için belirlenen IMF tanımlı yüzde 5'lik faiz dışı fazla hedefi olan 17 katrilyon 852 trilyon liralık hedefin aşılacağını bildirdi.

Tüm kamu sektörü için benimsenen yüzde 6.5'lik faiz dışı fazla hedefine önemli bir zorlukla karşılaşılmaksızın ulaşılacağını ifade eden Unakıtan, şunları söyledi: “Bütçe giderleri içinde; personel harcamaları 576 trilyon lira, vergi iadeleri 1.8 katrilyon lira, sosyal güvenlik kurumlarına transferler 1.2 katrilyon lira, kuruluş transferleri 482 trilyon lira, tarımsal destekleme ödemelerinin 235 trilyon lira sapma gösterecektir. Buna karşılık başlangıç ödeneklerine göre diğer cari harcamalar 810 trilyon, yatırım harcamaları 1.5 katrilyon, borç faizi ödemeleri ise 6.4 katrilyon lira daha az gerçekleşecektir. Bütçe gelirleri içinde, vergi gelirlerinde hedefin 845 trilyon lira, katma bütçe gelirlerinde 304 trilyon lira üzerine çıkılacak; buna karşılık özel gelir ve fonlarda 1.4 katrilyon lira, vergi dışı normal gelirlerde ise 217 trilyon lira hedefin gerisinde kalınacaktır."

Bütçe harcamalarındaki sapmanın büyük ölçüde memur ve işçilere bütçe hedeflerinin üzerinde maaş ve ücret artışı sağlanmasından kaynaklandığını bildiren Unakıtan, ihracatın öngörülenin üzerinde artması ve vergi barışı projesinin mahsup taleplerini hızlandırmasına bağlı olarak vergi iadelerinin önemli oranda artmasının da etkili olduğunu söyledi. Unakıtan, sosyal güvenlik kurumlarının prim tahsilatında yeterli artışın sağlanamaması ve sağlık alanında bazı tedbirlerin zamanında uygulamaya konulamaması, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu'na yapılan transferler ile çiftçilere yapılan mazot desteği ödemesinin de sapmaya yol açtığını bildirdi.

Konuşmasında bütçe gelirlerindeki sapmanın temel sebeplerini de anlatan Unakıtan, "Bunun temel sebepleri ise özel gelirlerden bütçeye gelir kaydedilecek tutarın hedefin altında kalması, taşınmaz mal satış gelirlerinde hedefe ulaşılamaması, döner sermaye işletmeleri ile hazine portföyü ve iştirak gelirlerinin düşük kalmasıdır" dedi.

Bu yılın bütçesinin başarıya ulaşmasının önemli bir performans göstergesi niteliğinde olduğunu ifade eden Unakıtan, "Kaynak baskısına, ulusal ve uluslararası piyasalardaki belirsizliklere, dış siyasi ve askeri gerginliklere rağmen hedeflerde belirgin bir sapma ile karşılaşılmaksızın 2003 yılı başarıyla geçirilecektir" dedi. Unakıtan, 2003'ün başarılı bir şekilde atlatılmasında kilit unsurun tavizsiz bir şekilde uygulanan "Mali disiplin" anlayışı olduğunu kaydettiği konuşmasında, bu anlayışın kamu kurum ve kuruluşlarının faaliyetlerine yansıdığını ve harcamalarda tasarruf ve verimliliğin sağlanması için birçok tedbir alındığını söyledi.

Mali disiplin anlayışının 2004 yılında da temel öncelik olarak kalacağını kaydeden Unakıtan, 2004'ü kayıt dışı ekonomiyle mücadele yılı ilan ettiğini bildirdi. Unakıtan, özel işlem ve özel iletişim vergileri geçici olmaktan çıkarılarak (kullanıcı harçları) benzeri bir yapıya kavuşturulacağını da söyledi.

Unakıtan, Hükümet'in enflasyonu tek haneli rakamlara indirmek, kamu borç stokunu düşürmek, üretimi ve ihracat artışını sürdürmek, işsizliği azaltmak, istikrarlı ve yüksek bir büyüme performansına ulaşmak azminde olduğunu kaydetti. Unakıtan, "Bunu hedef alan ekonomik programımızı disiplinle ve kararlılıkla uygulamaya devam edeceğiz" dedi.

2004'te, Gayri Safi Milli Hasıla'nın (GSMH) 419.7 katrilyon lira, büyüme hızının yüzde 5, GSMH deflatörünün yüzde 11.9, TEFE ve TÜFE yıl sonu yüzde 12, ihracatın 51.5 milyar dolar, ithalatın 75 milyar dolar olarak hedeflendiğini anlatan Unakıtan, 2003 yılı bütçe uygulamalarının başarılı olmasının, kamu maliyesinde düzlüğe çıkılmasının ve mali sorunlarının tamamen ortadan kaldırıldığı anlamına gelmediğini kaydetti. Unakıtan, "Mali disiplin anlayışı 2004 yılında da temel öncelik olarak kalacaktır" diye konuştu.

2003 yılı bütçesini bağlamanın oldukça zor olduğunu ancak 2004 bütçesini çok daha kolay bağladıklarını belirten Unakıtan, sözlerini şöyle sürdürdü: "2004 bütçesi, Türk bütçe tarihinde yeni bir anlayışın uygulamaya konulacağı bir bütçe olacaktır. Fonksiyonel sınıflandırmaya dayanan ve birkaç yıldır pilot uygulamaları yapılan (Analitik Bütçe Sınıflandırması) 2004 bütçesi ile hayata geçirilmektedir. Bu yeni bütçe sınıflandırmasının en önemli özelliği kamu harcamalarının ekonomik faaliyetler üzerindeki etkilerinin analizine imkan sağlaması ve uluslararası karşılaştırmalar yapılmasını mümkün kılmasıdır. Bütçe kod sistemi, uluslararası standartlara ve Avrupa Birliği normlarına uygun bir yapıya kavuşmaktadır. Bu şekilde 2003 yılı Katılım Ortaklığı Belgesi ve Ulusal Program'ın gereği yerine getirilmektedir.

Analitik bütçe sınıflandırmasında bütçe gider ve gelirlerinin izlenme ve sunum şekli değişmektedir. Ancak, geçmiş yıllarla karşılaştırma yapılabilmesi ve kamuoyunca daha iyi anlaşılabilmesi açısından 2004 bütçe sunumu şu anda uygulanmakta olan bütçe sınıflandırmasına göre yapılacaktır.

2004 yılı bütçe sonuçlarının alınmaya başlaması ve kamuoyunun yeni bütçe kod yapısına alışması ile birlikte sunumlar da analitik bütçe sınıflandırmasını esas alarak yapılmaya başlanacaktır."

2004 Yılı Bütçesi'nde giderlerin 160.9 katrilyon, bütçe gelirlerinin de 114.5 katrilyon lira olacağını ifade eden Unakıtan, bütçe açığının ise 46.4 katrilyon lira olarak gerçekleşeceğini kaydetti. Faiz dışı fazlanın da 19.8 katrilyon lira düzeyinde olacağını belirten Unakıtan, IMF tanımlı faiz dışı fazlanın ise 21 katrilyon lira olacağının tahmin edildiğini bildirdi.

Unakıtan, 2003 yıl sonu gerçekleşme tahminlerine göre, bütçe giderlerinin yüzde 14.1, bütçe gelirlerinin yüzde 14.2, bütçe açığının ise yüzde 13.8 oranında artış göstereceğini bildirdi. Unakıtan, şöyle devam etti: "GSMH oranlarına bakıldığında, 2004 yılında 2003 yıl sonu gerçekleşme tahminlerine göre, bütçe giderlerinin oranı yüzde 39.5'ten yüzde 38.3'e, bütçe gelirlerinin oranı yüzde 28.1'den yüzde 27.3'e, vergi gelirlerinin oranı yüzde 24.3'ten yüzde 23.6'ya, bütçe açığının oranı ise yüzde 11.4'ten yüzde 11.1'e düşmektedir.

Bu oranlar, kamunun ekonomideki payının düşürülmesi ve vergi yükünün azaltılması yönünde Hükümetimiz tarafından benimsenen genel hedeflere de birebir uyum göstermektedir."

Maliye Bakanı Unakıtan, 2004 bütçesinde yer alan ödeneklerin temel önceliklere ve kamu hizmetlerinin gereklerine uygun olarak belirlendiğini bildirdi. Eğitim, sağlık ve ihracata önceki yıllar bütçelerine göre daha fazla kaynak aktarıldığını kaydeden Unakıtan, şöyle dedi: "2004 bütçesinde, personel harcamaları için 35.3, diğer cari harcamalar için 9.9, yatırım harcamaları için 7.6, transferler için 108.2 katrilyon lira ödenek teklif edilmektedir. Önemli transfer kalemlerinden borç faizi ödemelerine 66.2, KİT'lere 1.5, vergi iadelerine 11.4, sosyal güvenlik kurumlarına 16, kuruluş transferlerine 3.7, tarımsal desteklemeye 3.8 katrilyon lira ayrılmaktadır."

Bütçeden borç faizi ödemelerine ayrılan payın 2002 yılındaki yüzde 44.8 seviyesinden 2003 yılında yüzde 41.9'a, 2004 yılında ise yüzde 41.1'e düşeceğinin tahmin edildiğini kaydeden Unakıtan, "Bu veriler de göstermektedir ki bütçedeki faiz baskısı giderek hafiflemektedir. Kuşkusuz bu olumlu gelişme, siyasi istikrarın sağlanması, mali disiplin konusundaki taviz vermez tavrımız ve ekonomik programın uygulamasında gösterdiğimiz kararlılığın bir sonucudur" diye konuştu.

Bakan Unakıtan ayrıca, mali durumlarında iyileşme olması beklenen sosyal güvenlik kurumlarına yapılan transferlerin payının ise yüzde 11.4'ten yüzde 9.9'a düştüğüne dikkat çekti.

Maliye Bakanı Unakıtan, 2004 yılı bütçesinin özelliklerine ilişkin de bilgi verdi. 2003 yılı bütçesinde olduğu gibi 2004 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı'nda da kamu sektöründe mali disiplinin tavizsiz bir şekilde uygulanması hedefine odaklandığını belirten Unakıtan, şunları ifade etti: "Yatırım projeleri kapsamındaki işlere başlanabilmesi için proje veya işin 2004 yılı yatırım ödeneğinin proje maliyetinin yüzde 10'undan daha az olmayacağı öngörülmektedir. Genel Bütçeye dahil daireler, katma bütçeli idareler ve döner sermayelerin 2004 yılı içerisinde edinebilecekleri taşıtlar (T) işaretli cetvelde gösterilmekle birlikte bu taşıtların edinilmesi Bakanlar Kurulu'nun kararına bağlanmaktadır. Kamu kurum ve kuruluşları arasında ihtiyaç fazlası eşya ve levazımın bedelsiz olarak devrine imkan sağlanması amacıyla Maliye Bakanlığı'na yetki verilmektedir. Yedek ödenekten yapılacak aktarmalarda, ilke olarak aktarılan tutar, ekleme yapılan tertibin başlangıç ödeneğinin yüzde 10'u ile sınırlandırılmaktadır. Garantili imkan limiti 1 milyar ABD doları ile sınırlandırılmaktadır. Personel açıktan atamaları ile konsolide bütçe dışındaki kurum ve kuruluşlardan yapılacak memur nakilleri toplamı 40.000 kadro ile sınırlandırılmaktadır. Kadroların kullanımı sıkı esas ve usullere bağlanmaktadır. Baraj, liman, havalimanı, enerji santrali, tesis gibi taşınmaz mal ve sair varlıkları işleten veya kullanan kamu iktisadi teşebbüsleri ve kamu şirketlerinin gayri safi hasılatından, bu kullanım karşılığında belirli bir bedel tahsil edilerek genel bütçeye gelir kaydedilmesi öngörülmektedir. Kamu kurum ve kuruluşlarının uluslararası kuruluşlara üye olmaları Dışişleri Bakanlığı'nın iznine bağlı kılınmaktadır. Kamulaştırma bedellerinin sertifika ile ödenmesine imkan tanınmaktadır."

Maliye Bakanı Unakıtan, devlet memurlarının aylıklarına uygulanacak artış oranının bütçe imkanları ve enflasyon hedefleri dikkate alınarak belirlendiğini ifade etti. Önceki yıllardan farklı olarak yılın ikinci yarısında uygulanacak katsayıların da bütçe kanunu ile belirlendiğini ifade eden Unakıtan, bu çerçevede memur aylıklarında 2004 yılının ilk yarısında yüzde 6, ikinci yarısında da yüzde 6 artış yapılmasının kararlaştırıldığını bildirdi. Bu artışlar sonucunda 2004 yılında memurların aylıklarının ortalama yüzde 13.8, kümülatif olarak da yüzde 12.4 oranında artacağını dile getiren Unakıtan, kamu görevlilerine ayrıca Bakanlar Kurulu'nca belirlenecek tarihlerde ve tutarda iki bölüm halinde toplam 160 milyon lira ilave bir ödeme daha yapılacağını söyledi.

Unakıtan, "Ocak ayındaki yüzde 6 oranındaki zam sonucunda en düşük dereceli memurun maaşı 428.1 milyon liradan 454.2 milyon liraya yükselecektir. Memur emeklilerinin maaşları ise çalışanlara göre daha fazla oranda olmak üzere yüzde 7.9 ile yüzde 6.4 arasında değişen oranlarda artmaktadır. Memur emeklilerinde alt sınır aylığı 448.5 milyon liradan 483.8 milyon liraya yükselmektedir" dedi.

Bakan Unakıtan, 2004 yılı vergi stratejisinin ana hatları ile ilgili bilgi verirken "2004 yılını (Kayıt dışı ekonomiyle mücadele) yılı ilan ediyorum" diye konuştu. Kayıt dışı ekonomiyle mücadeleye girişmenin tam zamanı olduğunu ifade eden Unakıtan, şunları kaydetti: "Ülkemizin artık vergi kayıp ve kaçağına tahammülü olmadığı gibi vergi kaçırmanın hiçbir haklı sebebi de kalmamıştır. Bu sebeple 2004 yılında, vergisini zamanında ve tam ödeyenleri huzurlu, vergi kaçıranları ise zor günlerin beklediğini, önümüzdeki dönemde bakanlığımın bütün çaba ve imkanlarını bu yönde kullanacağını açık şekilde ifade etmek istiyorum. Kayıt dışı ekonomi ile mücadelede önceliklerden birisi vergi idaresinin güçlendirilmesi ve teknolojik alt yapının geliştirilmesidir. Bu kapsamda VEDOP Projesinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması çerçevesinde VEDOP 2 Projesi hayata geçirilmektedir. Bu proje ile Vergi Dairesi Otomasyonun yaygınlaştırılması, beyannamelerin internet üzerinden alınması, kayıt dışı ekonominin kayıt altına alınması için vergi ambarı oluşturulması, denetim otomasyonu, hedeflenmektedir."

Halen vergi gelirlerinin yaklaşık yüzde 56'sının bankacılık sistemi aracılığıyla tahsil edildiğini hatırlatan Unakıtan, vergi ödemelerinin tamamının bankacılık sistemi ile yapılmasının amaçlandığını bildirdi. Unakıtan, bu amaçla Ankara'da bir pilot uygulama başlatıldığını, uygulamanın kısa sürede bütün illere yaygınlaştırılmasının düşünüldüğünü söyledi.

Anayasa Mahkemesi kararları sebebiyle 2003 yılında alınan 650 trilyon lira tutarındaki Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi'nin 2004 yılında mahsup ve iadesinin bütçe hazırlanması sırasında dikkate alındığını belirten Unakıtan, Vergi Barışı Projesi'nden elde edilecek gelirlerin de 2004 yılı vergi gelir tahmininde dikkate alındığını dile getirdi. Unakıtan, Vergi Barışı Projesi kapsamında 2004 yılında yaklaşık 1.2 katrilyon lira gelir beklendiğini ifade etti.

Maliye Bakanı Unakıtan, mali disiplinin bir gereği olarak özel işlem ve özel iletişim vergilerinin 2004 yılında da devam edeceğini, ancak her iki verginin de yeni bir anlayışla ele alınarak geçici olmaktan çıkarılması ve "kullanıcı harçları" benzeri bir yapıya kavuşturulmasının öngörüldüğünü bildirdi.

Unakıtan, yeni mali disiplin gereği 2004 yılında özel gelir-özel ödenek uygulaması çerçevesinde 2 katrilyon lira tutarında tasarruf sağlanacağını bildirdi. Kemal Unakıtan, AK Parti Hükümeti'nin göreve geldiği günden beri uyguladığı vergi politikasının toplumun geniş kesimleri tarafından destek gördüğünü belirterek, bu politikalara bundan sonra da taviz verilmeksizin devam edileceğini söyledi. Kemal Unakıtan'ın 2004 yılı bütçesini Komisyon'a sunuşu bir saat sürdü. Plan ve Bütçe Komisyonu'na daha sonra Maliye Bakanlığı bürokratları analitik bütçe konusunda brifing verdi. [122]

Unakıtan'ın konuşmasından sonra, milletvekilleri bütçenin tümü üzerinde söz aldı. CHP'li milletvekilleri bütçeyi, "2003 yılı bütçesinin kopyası" olarak eleştirirken, AK Parti milletvekilleri ise ekonomik göstergelerin olumlu, hazırlanan bütçenin de başarılı olduğu görüşünü ifade ettiler.

AK Parti Balıkesir Milletvekili Ali Osman Sali, bütçenin tümü üzerindeki görüşlerini dile getirirken, Parlamento ve Hükümet'in bütçede gelir ve harcama konusunda değişiklik yapmaya yetkili olmadığını söyledi. Ekonomide en önemli sorunlardan birinin iç borçlar olduğunu kaydeden Sali, "Stand-by öncesinde iç borcu karşılayacak kadar para basılabilirdi. Bu öneri gerçekçi bulunmayabilir. Ama vergi toplayarak iç borcu tasfiye etmek mümkün görünmüyor" diye konuştu. 2004 yılı bütçesinde 7.5 katrilyon lira ayrılan yatırım ödeneğinin kendisini rahatsız ettiğini anlatan Sali, yüzde 80'i tamamlamış bile olsa gereksiz yatırımların tamamlanmasına karşı çıktı. Sali, araç satın alınmasına karşı olduklarını, ancak hizmet taşıtı alımında daha esnek davranılması gereğini vurguladı.

Vergi sisteminin basitleştirilmesi, her türlü giderin vergi matrahından düşürülmesini öneren Sali, kayıtdışı ile mücadele edilirken tüm zorluklara rağmen ayakta durmaya çalışan küçük esnafın üzerinde "terör yaratılmamasını" istedi. Sali, 1990'larda başlatılan ve o günün koşullarında gerekli olan mevduata Hazine güvencesinin kaldırılması gerektiğini ifade etti.

CHP İstanbul Milletvekili Ali Kemal Kumkumoğlu, 2004 yılı bütçesinin geçen yılın bütçesinin bir kopyası olduğunu belirterek, geçen yıl bütçe görüşmelerinde konuşan AK Parti Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın "gelecek yıl da böyle bir bütçe gelirse kabul etmem" sözlerini hatırlatarak, yine geniş halk kesimlerinden fedakarlık beklendiğini söyledi.

---

[122] *BK. TBMM Tutanak Müdürlüğü,* ***2004 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçe Kanun Tasarıları İle 2002 Mali Yılı Genel Ve Katma Bütçe Kesinhesap Kanunu Tasarılarının Plan ve Bütçe Komisyonu Görüşme Tutanakları,*** *27 Ekim 2003, ss. 2-16.*

Hükümet'in, Türkiye'yi Ortadoğu'da bir savaşın içine çekmekten kaçınmadığını savunan Kumkumoğlu, "Hükümet, savaşa girilmemesi sebebiyle bazı ek vergileri barışın bedeli olarak vatandaşa sunmuştur. Barışın bedeli ne demektir? Savaşa karşı çıkan CHP, Hükümet tarafından topluma şikayet edilmiştir" diye konuştu. Marmara depremi sebebiyle konulan vergilerin sürekli hale getirildiğini anlatan Kumkumoğlu, deprem bölgesinde yaşayan vatandaşların da bu vergilerin altında ezileceğini ileri sürdü.

CHP Balıkesir Milletvekili Ali Kemal Deveciler de bütçeyi eleştirerek, 2003 yılı bütçesinin kopyası olarak nitelendirdi. Deveciler, "Geçen yılın bütçesi gibi IMF tarafından vize verilen, dikte edilen, onaylanan bir bütçedir. IMF'ye verilen iyi niyet mektubu niteliğindedir. IMF patentli politikalara uymaktadır" diye konuştu.

Faiz ödemelerinin "bütçenin en zayıf karnı" olduğunu söyleyen Deveciler, ayrıca Türkiye Cumhuriyeti tarihinin en düşük yatırımını içerdiğini kaydetti. Deveciler, "Hani meydanda verdiğiniz vaatler? Bu vaatleri yerine getirmediğiniz gibi, sıkıntıdaki çiftçinin efkarlanmak için yaktığı sigarayı bile kendisine çok buluyorsunuz" diye konuştu.

AK Parti Karabük Milletvekili Mehmet Ceylan'ın, kendisinden önce konuşan CHP'li Kumkumoğlu'nun "klasik muhalefet tarzı" konuştuğunu söylemesine CHP Muğla Milletvekili Gürol Ergin, "Siz de klasik iktidarsınız zaten" dedi. 2004 yılı bütçesini "son 30 yılın en başarılı bütçesi" olarak tanımlayan Ceylan'a Ergin, "Demek ki siz Cumhuriyet dönemini bilmiyorsunuz" diye karşılık verdi.

Ceylan, Irak savaşı ve İmar Bankası'nın Hazine'ye yüküne rağmen Hükümet'in başarılı olduğunu savunarak, göstergelerin olumlu olduğunu, ancak Hükümet'in ne 2003 ne de 2004 yılı bütçelerini hazırladığı şartları kendisinin oluşturduğunu, bunları "kucağında bulduğunu" söyledi. AK Parti iktidarlarının sosyal yaklaşımı önemsediklerini vurgulayan Ceylan, bu amaçla ilk kez ilköğretim okulu öğrencilerinin ders kitaplarının ücretsiz olarak dağıtıldığını söyledi. Ceylan'ın bu sözlerine, CHP'li Deveciler, "İçindeki reklamları da anlat" diye tepki gösterdi. [123]

CHP İzmir Milletvekili Oğuz Oyan, faiz dışı fazla hedefine ulaşmak için sosyal hizmetlerin felç edildiği, eğitim, sağlık ve buna benzer olağan kamu hizmetlerinin ise paralı hale getirildiğini söyledi. Bunların yanı sıra bir vergi terörü yaratıldığını ileri süren Oyan, ancak bu uygulamalara rağmen iç borç stokunun arttığını bildirdi. Oyan, "O zaman faiz dışı fazla ne işe yarıyor?" diye sordu. Oyan, bütçenin saydamlık ve hesap verilebilirlik açısından da geçmiş bütçelerden hiçbir farkı olmadığı görüşünü savundu. Tasarının birçok maddesinde Maliye Bakanı'na yetki verildiğini belirten Oyan, "Sayın Bakan, (bu yetkilerle ben padişah gibiyim) demişti. Sayın Bakan, siz padişah değilsiniz, burası padişahlık değil. Bu yetkileri niye alıyorsunuz?" dedi.

---

[123] *TBMM Tutanak Müdürlüğü,* ***2004 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçe Kanun Tasarıları ile 2002 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçe Kesinhesap Kanunu Tasarılarının Plan ve Bütçe Komisyonu Görüşme Tutanakları,*** *30 Ekim 2003, ss. 2-22.*

Bütçenin temel sorunları çözmekten uzak olduğunu ileri süren Oyan, yoksullaşmanın arttığı, gelir dağılımının bozulduğu bir tablonun ortada bulunduğunu, buradan çıkışın makyajla değil üretkenliğin artırılması ile olacağını anlattı. Oyan, "bu yapıldığı takdirde bütçe bir umut olabilir. Bu bütçe bir umutsuzluk bütçesidir" diye konuştu.

Oyan'ın ardından söz alan AK Parti Aksaray Milletvekili Ruhi Açıkgöz'ün sözleri zaman zaman CHP'lilerle tartışmasına sebep oldu. Açıkgöz, 2004 bütçesinin, Oyan'ın ileri sürdüğü gibi umutsuzluk bütçesi değil geçmişte yaşanan ama etkileri hala devam eden bunalım ve krizlerin olumsuzluklarını ortadan kaldırmaya yönelik restorasyon bütçesi olduğu görüşünü dile getirdi.

Makro büyüklükler açısından bakıldığında Hükümet'in doğru yolda olduğunun görüleceğini bildiren Açıkgöz, büyümenin devam ettiğini, borçların GSMH'ye oranı düşerken gelirin yükseldiğini kaydetti. Bütçenin en büyük kaleminin faiz olduğuna dikkati çeken Açıkgöz, "faiz konusunda bu hükümetin de başkasının da yapacağı pek bir şey yok. Faiz, babadan kalan borç gibi, 'ödemiyorum' diyemezsiniz" şeklinde konuştu.

Faizler konusunda yapılabilecek şeyin oranı düşürerek buradan sağlanacak tasarrufu sosyal ve ekonomik refahın artmasında kullanmak olduğunu belirten Açıkgöz, bu bağlamda Hükümet'in bu yıl 6 katrilyon lira tasarruf sağlayacağını kaydetti. Açıkgöz, 2004'te bu rakamın daha da artmasının hedeflendiğini anımsatırken, "sıkı para politikasıyla faizlerin düşmeye devam edeceğine, büyümenin de süreceğine inanıyorum" dedi.

Hükümet'in, eldeki kaynaklarla ücretliden daha çok çiftçi, esnaf ve emekli kesiminin refahını arttırmaya yönelik politikalar geliştirdiğini ifade eden Açıkgöz, bazı uygulamaların "kanıksandığını" bildirerek, doğrudan gelir desteği, bir yıldır elektrik fiyatlarının artırılmaması, akaryakıta zam yapılmaması gibi uygulamaları buna örnek gösterdi.

CHP'lilerin, "çiftçi kan ağlıyor. Sen galiba Ankara'dan dışarı çıkmıyorsun" diye laf atmalarına, "Ben, yüzde 70'ten fazlası tarımla uğraşan Aksaray'dan dışarı çıkmıyorum" diye cevap veren Açıkgöz, "Çiftçimiz önceki hükümetlerin de bizim de neler yaptığımızı görüyor" dedi.

Açıkgöz, hükümetlerin fiyat artışlarını bir tür dolaylı vergi gibi kullandığına dikkati çekerek, AK Parti iktidarının bunu yapmadığını, fiyatları arttırmadığı gibi ciddi indirimlere gittiğini kaydederek, gelir artırıcı önlemlerin devam etmesi gerektiğini, Hükümet'in de faiz oranlarının düşmesiyle bunu yapacağını söyledi. CHP'lilerin, "hangi malın fiyatı ucuzladı?" sorusuna, "Mesela otomobil fiyatları ucuzladı, parası olan otomobil alıyor" diyen Açıkgöz'e, CHP Balıkesir Milletvekili Ali Kemal Deveciler, "son ÖTV'ler ne oluyor?" diye sordu. Açıkgöz, muhalefetin bütçeye yönelttikleri eleştirilere katılmadığını bildirerek, "ben geminin direksiyonunun doğru yönde olduğuna inanıyorum" diye konuştu.[124]

---

[124] *TBMM Tutanak Müdürlüğü,* ***2004 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçe Kanun Tasarıları ile 2002 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçe Kesinhesap Kanunu Tasarılarının Plan ve Bütçe Komisyonu Görüşme Tutanakları,*** *30 Ekim 2003, ss. 23-36.*

Komisyon'un öğleden sonraki oturumunda konuşan CHP Trabzon Milletvekili Akif Hamzaçebi, Hükümet'in geçen yıl "bizim asıl bütçemiz 2004 olacak" dediğini, ancak hazırlanan bütçenin geçen yıldan hiçbir farkı olmadığını ifade etti. Hükümet'in, ekonomik göstergelere dayanarak pembe tablo çizdiğini anlatan Hamzaçebi, büyüme, ihracat, faiz ve enflasyon rakamlarının fotoğrafın sadece bir bölümünü gösterdiğini, rehavete kapılması halinde 2001 yılında yaşanan durumun yeniden yaşanabileceğini kaydetti.

Enflasyondaki düşüşün Hükümet'in başarısı olmadığını savunan Hamzaçebi, "Hükümet, başlangıçta Merkez Bankası üzerinde baskı kurmaya çalışmış, sonra bir U dönüşü ile programa sıkı sıkıya sarılmıştır. Hükümet, bu U dönüşünün sebebini kamuoyuna açıklamalıdır" diye konuştu. Büyüme rakamlarının tartışılması gereğine işaret eden Hamzaçebi, "3 yıl sadece stok artışına çalışan bir ekonomi olur mu? Bu kur ile büyüme olmaz. Büyümenin önündeki en büyük engel kurdur. 1 milyon 604 bin liralık dolar kuru hedefi, gerçekçi değildir. Kur doğru yerde değil" görüşünü savundu.

Merkez Bankası'nın enflasyon hedeflemesine niçin geçemediğini soran Hamzaçebi, "Merkez Bankası Hükümet'in mali ve gelirler politikasına mı güvenmiyor, yoksa seçim ekonomisi izlenmesinden mi endişe duyuyor?" diye sordu. Bütçeden yatırıma ayrılan kaynağın yetersiz olduğunu, yatırım yapamayan bir ekonominin kapasite arttıramadığını anlatan Hamzaçebi, KİT'lerin durumunun da iyi olmadığını ve Hükümet'in seçime kalmadan yeni zamlar yapacağını ileri sürdü.

Bankalardaki bütün mevduatın güvence altında olduğunu, ancak İmar Bankası'ndaki mevduatın bunun dışında tutulduğunu söyleyen Hamzaçebi, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın İmar Bankası mudilerine "niçin paranızı devlet bankalarına yatırmadınız" dediğini hatırlattı. Hamzaçebi, "Başbakan'ın kafasındaki buysa, özel bankalar nasıl ayakta kalacak? TMSF niçin var? Niye bu para verilmiyor, 4 yıla yayılıyor. Politikada bu kadar zikzak olmaz" diye konuştu. Hamzaçebi, Hükümet'in yerel seçimlere kadar IMF'den müsaade istediğini belirterek, asıl önlemleri seçimden sonra alacağını ifade etti.

CHP İstanbul Milletvekili Birgen Keleş, 2004 yılı bütçesinin "çiftçiyi ezen, dar ve hareket kabiliyeti sınırlı, adaletsiz ve gerçekçi olmayan" bir bütçe olduğunu ifade ederek, "Memurların çaresizliğinin 2004 yılında da süreceğini gösteren bir bütçedir. Anayasa ve yasalara aykırı, şeffaflık ve hesap verilebilirliği önleyen bir bütçedir" diye konuştu. Sermaye giriş çıkışındaki başıbozukluğun Türkiye'ye sıcak para girişini özendirdiğini savunan Keleş, buna çeki düzen getirilmesi gereğini savundu.

CHP Muğla Milletvekili Gürol Ergin, 2004 yılı bütçesini, "2003 yılı bütçesinin kötü bir kopyası" olarak tanımlayarak, yatırımlara ayrılan ödenekle işsizliğin önlenmesinin mümkün olmadığını söyledi. Ergin, Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'a, sosyal tesisler ve orduevlerinin satılıp satılmayacağını; AK Parti Diyarbakır Milletvekili Aziz Akgül'e de zenginlerin yemek artığının fakirlere verilip verilmeyeceğini sordu.[125]

---

[125] *TBMM Tutanak Müdürlüğü,* ***2004 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçe Kanun Tasarıları ile 2002 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçe Kesinhesap Kanunu Tasarılarının Plan ve Bütçe Komisyonu Görüşme Tutanakları,*** *30 Ekim 2003, ss. 37-57.*

CHP Tekirdağ Milletvekili Enis Tütüncü ise konuşmasında Parlamenter demokrasinin iyi işlemesi için dokunulmazlıkların kaldırılması gerektiğini belirterek, AK Parti'nin verdiği sözlerin gereği olarak bu konuda adım atmasını istedi. 2004 yılı bütçesinde en büyük darbeyi tarım kesiminin aldığını belirten Tütüncü, AK Parti'li milletvekillerine, "Seçimden önce başka şeyler söylüyordunuz, şimdi farklı şeyler yapıyorsunuz. Ayıp olmuyor mu?' dedi. Tütüncü, bütçedeki en önemli riski döviz kurundaki hedefleme olarak göstererek, 1 milyon 604 bin liralık hedefin yeniden gözden geçirilmesi gerektiğine işaret etti.

AK Parti Isparta Milletvekili Mehmet Emin Murat Bilgiç, İmar Bankası olayında sorumlulukları olduğu gerekçesiyle İMKB, SPK, BDDK ve Merkez Bankası Başkanlarının istifa etmesi gerektiğini söyledi. Bilgiç, Hükümet'in enflasyonun düşürülmesine yönelik politikalarını överken, Merkez Bankası'nın Hükümet'e destek vermediğini savundu.

İktidarın, geçmiş dönemdeki hükümetlerin cesaret edemediği bir karar alarak İmar Bankası'na el koyduğunu bildiren Bilgiç, bu bankanın vatandaştan 10 katrilyon lira toplamışken, resmi kayıtlara ancak 1 katrilyon lira kadar bir mevduatı yansıttığının belirlendiğini ifade etti. Bu durumun, sermaye piyasasını düzenlemekle yükümlü olan İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB), Sermaye Piyasası Kurulu (SPK), Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) ve Merkez Bankası'nın (MB) "ayıbı" olduğunu ileri süren Bilgiç, "Bu kadar para çekilmesini anlamamaları, hırsızlığı ortaya çıkaramamaları demiyorum, çıkarmamaları çok büyük bir ayıptır. Bu kurumların başkanlarının istifa etmeleri gerekir" görüşünü dile getirdi. Bilgiç, mevduata güvencenin kaldırılmasını da önerdi.

CHP Ankara Milletvekili Yakup Kepenek, 2004 yılı bütçesinin sosyal ayağı olmadığını savundu. Bütçede, iki yıldır küçülen bankacılık ve inşaat sektörünü düzeltecek hiçbir önlem bulunmadığını öne süren Kepenek, "Bu yaralı sektörler düzeltilmeden ekonomide olumlu bir noktaya gelinemez" dedi. Kepenek, Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ın "2004 yılı, kayıtdışı ekonomiyle savaş yılı olacak" sözlerinin ancak alkışlanabileceğini, ancak kayıtdışılığı teşvik eden vergi sistemi değiştirilmeden yapılacak mücadelenin bir sonuç vermeyeceği görüşünü dile getirdi.

Kayıtdışı ekonomiye karşı alınacak somut tedbirleri destek-leyeceklerini, ancak sloganvari açıklamaları ciddiye almayacaklarını bildiren Kepenek, bürokraside göreve getirilen bürokratların en az görevden alınan kadar verimli olması gerektiğini sözlerine ekledi.

CHP Uşak Milletvekili Osman Coşkunoğlu, bütçelerin bir araç bir de amaç yanı bulunduğuna işaret ederek, amacın, toplumun refahını genişletmek olduğunu belirtti. Coşkunoğlu, 2004 bütçesinin bu nitelikten yoksun olduğunu ileri sürdü.

CHP Aydın Milletvekili Mehmet Mesut Özakcan, yatırımların bu hükümet döneminde bütçenin yüzde 4.5'i düzeyine düşürüldüğünü, işsizliğin de resmi rakamlara göre yüzde 71 arttığını bildirdi. CHP Antalya Milletvekili Osman Kaptan, bütçede turizm gelirlerinde artış öngörüldüğünü, ancak bu artışı gerçekleştirecek hiçbir önlem alınmadığını, yatırımların bitirilemediğini söyledi.

CHP İstanbul Milletvekili Kemal Kılıçdaroğlu da iktidar milletvekillerinin, bütçedeki faiz yüküne işaret ettiklerini hatırlattı. Vergi almaktan çekinerek hiçbir yere varılamayacağını, yine borç alınmak durumunda kalınacağını belirten Kılıçdaroğlu, katrilyonlarca faiz ödenen, en fazla 100 bin kişiden vergi alınmadığını vurguladı.

Kayıtdışı ekonomiyi sisteme alacak etkili düzenlemeler hayata geçirilmeden borç-faiz yükünün devam edeceğini kaydeden Kılıçdaroğlu, geniş kitlelerin, "istikrar" adı altında gelir artışından, adaletli paylaşımdan yoksun bırakıldığını söyledi. Kılıçdaroğlu, "istikrar diye diye milleti aç bıraktınız" dedi. Kılıçdaroğlu, Milli Eğitim Bakanlığı'nın, AK Parti'nin yayın organı Türkiye Bülteni'ne verdiği reklamı da göstererek, "Sayın Bakan'a soruyorum: Böyle bir reklam nasıl verilir?" dedi. Maliye Bakanı Unakıtan'ın "bedava yayımlamıştır" diye konuşması üzerine, "Eğer öyleyse reklamın altına not düşerler. Bakanlığın, iktidarın yayın organına reklam vermesi doğru değildir" diye konuştu.

AK Parti Sakarya Milletvekili Erol Aslan Cebeci, vergi ödemedeki adaletsizliğe dikkati çekerek, bir kuyumcunun asgari ücretliden daha az vergi ödediğine ilişkin bilgilere dikkate çekti. Cebeci, kamudaki servis aracı, sosyal tesis, kamp ve tatil yerlerinin fazlalılığına da işaret ettiği konuşmasında bunların sayısının azaltılmasının kaliteye hiçbir olumlu katkı sağlamayacağını, elden çıkarılması gerektiğini savundu. Görüşmelere saat 18.30'a kadar ara verildi.

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda, 2004 yılı bütçesinin tümü üzerindeki görüşmelerin akşamki bölümünde söz alan AK Parti Konya Milletvekili Mustafa Ünaldı, bütçe üzerindeki mukayeselerin devletçi anlayışla yapıldığını, AK Parti iktidarının kalkınmada öncü olarak özel sektörü gördüğünü kaydetti.

Kendilerinden önceki dönemin kötü gidişinden sorumlu olmadıklarını, ancak sorunları çözmek için iktidara geldiklerini belirten Ünaldı, "Millet AK Parti iktidarına güvenmeye, kredi vermeye devam ediyor. Bu krediyi boşa çıkarmamak lazım" dedi.

CHP Ordu Milletvekili Kazım Türkmen, "iyi" diye nitelendirilen gelişmelerin vatandaşın hayatına yansımadığı görüşünü savundu. Fındık alımları konusunda iktidarın yanlış yaptığını, belediyelere yardımda ayrımcı davranıldığını bildiren ve seçim bölgesinden örnekler veren Türkmen, öğrencilere karşılıksız ders kitabı dağıtılmasının sevindirici bir uygulama olduğunu belirterek, "Ancak, öğrencilere verilen kitap paketlerine Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın fotoğrafının konulması doğru mu?" diye sordu. AK Parti'li üyelerin, "Ülkenin Başbakanı, ne var bunda?" diye konuşmaları üzerine Türkmen, "Buna doğru diyorsunuz da şunu içinize sindiriyor musunuz: Sayın Başbakan'ın 'ABD isterse Irak'a asker göndeririz istemezse göndermeyiz' sözleri bağımsız bir ülkeye layık sözler midir?" diye konuştu.

AK Parti İstanbul Milletvekili Alaattin Büyükkaya, 52 yaşında olduğunu belirttiği konuşmasında, yüzde 12 enflasyonu çocukluk yıllarından hatırladığını bildirerek "şimdi yine yüzde 12 enflasyonu göreceğiz. Kötüye gidiş bu mu?" dedi. Döviz kuruna istikrar geldiğini, borçların çevrilebildiğini, borçlanma hızının düştüğünü, Merkez Bankası'nın döviz rezervinin 34 milyar dolara yükseldiğini anlatan Büyükkaya, "Bu mu kötü? Türkiye'nin iyiliğini isteyen herkes Hükümet'e teşekkür etmeli. Eğer köy diye Karaköy'ü görmezseniz, Aksaray'a sadece İstanbul'un bir semti olarak bakmazsanız iyiyi görürsünüz. 30 yıldır enflasyon muhasebesi tartışılıyordu; şimdi 'uygulayacağız' diyoruz. Vatandaş bunların hepsini görüyor, inşallah seçimlerde de bunun neticesini alırız" diye konuştu.

AK Parti Ankara Milletvekili Bülent Gedikli, şimdiye kadar hazırlanan bütçelerde hedeflenenlerle gerçekleşenler arasında büyük farklılıklar bulunduğunu belirtti. 2004 bütçesini "baraj bütçe" olarak nitelendiren Gedikli, "Bundan öncekilerin suyu tutmuyordu. Su bir yönden geliyor öteki yana geçiyordu. Şimdi bu baraj su tutuyor" dedi.

AK Parti iktidarında güven ortamı oluştuğunu, istikrarın sağlandığını ve daha da pekiştirilmesi gerektiğini, faiz oranlarının düşmeye başladığını kaydeden Gedikli, amaçlananın da faiz oranlarının düşmesiyle borçları çevirebilmek ve yatırım yapmak olduğunu dile getirdi. Gedikli, Türkiye'de ilk kez hedeflenenlerle gerçekleşen rakamların birbirine yakın olduğunu da savunurken, "bozuk" olarak nitelendirdiği vergi sistemini düzeltecek bir vergi reformu yapılması gerektiğini sözlerine ekledi.

AK Parti Diyarbakır Milletvekili Aziz Akgül, Türkiye'nin yaşadığı sorunların sebepinin siyasetçi, bürokrat ve proje üretemeyen üniversiteler olduğunu ileri sürdü. Açlık sınırı altında 2 milyon insan yaşadığını, 15-20 milyon insanın da fakirlik sınırında bulunduğunu belirten Gül, fakirliğe karşı geliştirdikleri "mikro kredi" ve "ihtiyaç fazlası gıdaların ihtiyacı olanlara verilmesi" projelerine değindi. Akgül, Hükümet'in iç borç stokunu aşağı çekmek için kamu personel reformu, mali kontrol ve harcama reformu gibi köklü düzenlemeleri hayata geçirme aşamasına geldiklerini de ifade etti.

2004 Bütçe Tasarısı'nın tümü üzerinde görüşlerini açıklayan son üye olan AK Parti Ağrı Milletvekili Mehmet Melik Özmen ise kaynak yaratılması için vakıf kiracılarına gayrimenkullerin kullanım hakkının devredilmesini, gayrimenkul borsası kurulmasını ve harcamalarda kredi kartı benzeri bir sistemle kayıtdışılığın kayıt içine çekilmesini önerdi. [126]

Üyelerin konuşmalarınadan sonra, Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda, milletvekillerinin bütçe eleştirilerini cevapladı. 2004 yılı bütçesinin "sosyal yaklaşımdan uzak olduğu" ve "tarım kesiminin mağdur edildiği" eleştirisinin gerçeği yansıtmadığını belirten Unakıtan'ın, "Bizim rakamlarımız değişik. Ya muhalefet illa eleştirecek ya da ayrı köyleri dolaştık. Yoksa siz Arnavutköy'e mi gittiniz?" sözleri, milletvekillerinin gülüşmelerine sebep oldu.

---

[126] *TBMM Tutanak Müdürlüğü,* ***2004 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçe Kanun Tasarıları ile 2002 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçe Kesinhesap Kanunu Tasarılarının Plan ve Bütçe Komisyonu Görüşme Tutanakları,*** *30 Ekim 2003, ss. 57-104*

Bütçe imkanlarının sınırlı olduğunu, Türkiye'nin büyük krizlerden geçtiğini, imkanlar ölçüsünde her kesime verebileceklerinin azamisini verdiklerini anlatan Unakıtan, 2004 yılı bütçesini hazırlarken geçmiş yıllardaki gibi davranmadıklarını ve fayda analizleri yaptıklarını hatırlattı. İhtiyaçları gözönünde bulundurarak bakanlık bütçelerine kaynak aktardıklarını, bu yıl Maliye Bakanlığı'ndan sonra bütçedeki en büyük payı Milli Eğitim Bakanlığı'na verdiklerini kaydeden Unakıtan, bunu insana verdikleri önemin gereği olarak gördüklerini vurguladı.

2003 yılında çiftçi, esnaf ve sanatkarlara verilen kredi faiz oranlarını düşürdüklerini, ayrıca çiftçiye mazot desteğini başlattıklarını ifade eden Unakıtan, 2002 yılı Ocak-Eylül arasında verilen tarımsal desteğin 1 katrilyon 114 trilyon olduğunu, bunun 2003 yılının aynı döneminde 2 katrilyon 47 trilyon liraya yükseldiğini, 2004 yılında ise 3 katrilyon 795 trilyon olarak hedeflendiğini anlattı. "Yapabildiklerimiz bu kadar, Allah verirse daha fazlasını veririz" diyen Unakıtan, AB kriterlerinin yakalanabilmesi için tarımda verimliliği yükseltirken, sektördeki nüfusun da azaltılması gereğini vurguladı.

Üretimin artırılamaması halinde hiçbir şeyin yapılamayacağına işaret eden Unakıtan, işsizliğin önlenmesi için de üretimin artırılmasının şart olduğunu kaydetti. Türkiye'de işsizliğin geçen yıla göre artmadığını, ancak 520 bin genç insanının da iş isteyenler arasına katıldığını anlatan Unakıtan, CHP'li milletvekillerinin, "her yıl oluyor bu" sözlerine, "haklısınız, bu yıla özgü değil" karşılığını verdi CHP Muğla Milletvekili Gürol Ergin'in Unakıtan'a, "ihraç edelim, kurtulalım" diye karşılık vermesi, gülüşmelere sebep oldu. Yatırım konusunda AK Parti olarak "devletçi" düşünenlerden farklı görüşler taşıdıklarını dile getiren Unakıtan, kamu yatırımlarının rasyonel ve verimli olmadığını, özel sektörü yatırım yapmaya özendirmeyi hedeflediklerini kaydetti. Toplam yatırım içinde özel sektör yatırımlarının arttığına işaret eden Unakıtan, son 9 ayda alınan teşvik belgesinin bir önceki yıla göre yüzde 53 artış gösterdiğini, bütçe imkanlarının elverdiği ölçüde yatırımları arttırmaya özen gösterdiklerini söyledi.

Yatırımın artmasının tek şartının ülkede ekonomik ve siyasi istikrarın yakalanmasından geçtiğini ifade eden Unakıtan, Türkiye'de istikrarın sağlanması halinde iç ve dış yatırımların artacağını vurguladı. Yeteri kadar yabancı sermayeyi Türkiye'ye çekemediklerini, bunun için zamana ihtiyaç olduğunu anlatan Unakıtan, 2004 yılında 2.4 milyar dolar yabancı sermaye hedeflediklerini bildirdi.

Bütçede öngörülen yüzde 5 büyümenin makul olduğunu, yüzde 12 enflasyon hedefinin yakalanacağını belirten Unakıtan, AB kriterlerini yakalamaya çalıştıklarını, bunu yaparken Başbakan'dan milletvekillerine kadar hiçkimsenin popülist yaklaşımda bulunmadığını söyledi. Unakıtan, "Memnuniyetle söyleyebilirim ki kimseden baskı görmedik. Ama bazı milletvekillerimizin isteklerini de yerine getirmedik. Kusura bakmasınlar" diye konuştu.

Dalgalı kur politikasını kabul ettiklerini, dövizin piyasada kendi fiyatını bulduğunu anlatan Unakıtan, bundan vazgeçmeyeceklerini bildirdi. Merkez Bankası'nın bağımsızlığına riayet ettiklerini, iktidarlar için bunun kolay olmamakla birlikte uyulması gereken bir gerçek olduğuna dikkati çeken Unakıtan, "Mali disipline riayet etmezsek, eski günleri görmemiz hiç de zor değil" dedi. Yüzde 6.5 faiz dışı fazlanın mali disiplin için gerekli olduğunu, "borçsuz devlet" olmanın mümkün olmadığını anlatan Unakıtan, şöyle konuştu: "Devlet hayatında borç hep vardır. Ekonomik güvenirlik çok daha önemlidir. Faizleri indirmenin gayreti içindeyiz. Millet, memleket ve hükümet olarak doğru yoldayız. Enflasyonun düşmesiyle herkesin, özel sektörün de düşüncesi değişecek. Elektriğe bir yıldan beri zam yapmadık, ama enerji şirketleri 1 katrilyon liralık tasarruf sağladı. Bunda dolar kurunun da etkisi oldu. Evet bütçe açık veriyor. Önemli olan borçların yapılandırılması ve Gayrı Safi Milli Hasıla'ya oranını düşürmektir. Borçları birden yok etmek mümkün değil, vites vites küçültebilirsiniz."

Unakıtan, enflasyon muhasebesine geçileceğini, uzun yıllardan beri korkular sebebiyle bunun uygulamaya konulamadığını söyledi. Enflasyon muhasebesine geçilememesi sebepiyle sermayenin illegal yollara itildiğini, yabancı yatırımcının gelmediğini anlatan Unakıtan, "Enflasyon muhasebesine geçmek, faturasına da katlanmak zorundayız" dedi.

"Dolaylı vergiler adaletsiz, dolaysız vergiler adaletli" görüşünün modern vergi sisteminde olmadığını belirten Unakıtan, Batı ülkelerinde de dolaylı vergilerin yaygınlaştığına dikkati çekti. Unakıtan, dolaylı vergileri azaltma isteklerinin sürdüğünü söyledi. Vergi politikasında kayıtdışı ekonomiye önem verdiklerini, mal takibi dışında parasal akışı da izlemek istediklerini anlatan Unakıtan, hedefledikleri vergileri bankalar aracılığıyla toplayacaklarını kaydetti.

Maliye Bakanlığı'nda geceli gündüzlü çalışarak vergi sistemindeki aksaklıkları giderecek projeleri hayata geçirmeye çalıştıklarını anlatan Unakıtan, "Öyle bir vergi dairesi modeli getiriyoruz ki, mükellef buraya asgari şekilde uğrayacak ama bu vergi dairesi bir işyeri açıldığından haberdar olacak. Yeni yapacaklarımızı meslek örgütleriyle paylaşarak yapacağız. Enflasyon muhasebesi konusunda da meslek örgütleriyle birlikte çalışacağız" dedi.

Unakıtan, kişi başına geliri 1500 doların altındaki illere teşvik getirmeyi amaçlayan yasa tasarısını 5-10 gün içinde Meclis'e getireceklerini, büyük şirketlerin geçmişte olduğu gibi tahvil çıkarmasına imkan verecek düzenlemenin yapılacağını, yatırım fonlarını cazip hale getireceklerini söyledi.

Unakıtan, konuşmasının son bölümünde, ticaret merkezine dönüştürülecek olan milletvekili lojmanları hakkında bilgi verdi. Kampus içindeki villaları 380-400 bin dolar, daireleri ise 200 bin dolardan sattıklarını anlatan Unakıtan, lojmanların yarısından fazlasını sattıklarını bildirdi. Milletvekillerine, lojmanlardan fedakarlıkları ve maaşlarına zam istemediklerinden ötürü teşekkür eden Unakıtan, "Bu sizin millete katkı ve fedakarlığınızdır" dedi.[127]

---

[127] *TBMM Tutanak Müdürlüğü,* ***2004 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçe Kanun Tasarıları ile 2002 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçe Kesinhesap Kanunu Tasarılarının Plan ve Bütçe Komisyonu Görüşme Tutanakları,*** *30 Ekim 2003, ss. 105-120*

2004 Mali Yılı Bütçe Kanunu'nun tümü üzerindeki görüşmelerin tamamlanmasının ardından maddelere geçilmesi kabul edildi.[128]

13 Kasım 2003 tarihinde TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu, 2004 Yılı Bütçe görüşmelerini tamamlayarak, 2004 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı ile 2002 Mali Yılı Kesin Hesap Kanunu ve Katma Bütçeli İdareler 2004 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı ile Katma Bütçeli İdareler 2002 Kesin Hesap Kanun Tasarısını kabul etti.[129]

Devlet Bakanı Ali Babacan, bütçenin kabulünün ardından yaptığı konuşmada, 3 hafta süren yoğun çalışmasından ötürü komisyona teşekkür etti. "2004 yılı bütçesi, kendi tarzında son bütçedir" diyen Babacan, Kamu Mali Yönetimi ve Kontrolü Yasa Tasarısı'nın yasalaşmasıyla birlikte 3 yıllık bütçe uygulamasına geçileceğini söyledi. 2005-2006-2007 yılı bütçelerinin önemli özelliğinin 6 sıfır atılmış bütçe olacağına dikkati çeken Babacan, bunun hem Komisyon çalışmalarını daha verimli kılacağını hem de bakanlıklardaki çalışmaları rahatlatacağını ifade etti. [130]

7.5.3. GENEL KURUL'DA BÜTÇENİN TÜMÜ ÜZERİNDEKİ İLK GÖRÜŞMELER

2004 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarıları ile 2002 Mali Yılı Kesinhesap Kanunu Tasarılarının Genel Kuruldaki görüşme programına ilişkin Danışma Kurulu önergesi 10 Aralık 2003 tarihli 26'ncı birleşimde kabul edildi.[131]

18 Aralık 2003 tarihinde TBMM Genel Kurulu'nda, 2004 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı'nın görüşmelerine başlandı. TBMM Genel Kurulu, saat 11.10'da Meclis Başkanı Bülent Arınç başkanlığında çalışmalarına başladı. Arınç, sunuş konuşmasını yapmak üzere Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ı kürsüye davet etti.[132]

7.5.3.1. Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ın Sunuş Konuşması

Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, TBMM Genel Kurulu'nda yaptığı 2004 yılı bütçesini sunuş konuşmasına, demokratik rejimlerde bütçelerin temelinde "Bütçe hakkı" olduğunu belirterek başladı. Bütçe hakkının ulusların egemenliklerini, kamu gelir ve giderleri üzerindeki yetkilerini parlamentonun kullanımına devretmesiyle sistemleştiğini kaydeden Unakıtan, bunun bir mali kurum olarak anayasalarla düzenlendiğini ifade etti. Görüşülmesine başlanan

---

[128] ***Agk**., s.120.*

[129] *TBMM Tutanak Müdürlüğü, **2004 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçe Kanun Tasarıları ile 2002 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçe Kesinhesap Kanunu Tasarılarının Plan ve Bütçe Komisyonu Görüşme Tutanakları,** 13 Kasım 2003.*

[130] *TBMM Tutanak Müdürlüğü, **2004 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçe Kanun Tasarıları ile 2002 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçe Kesinhesap Kanunu Tasarılarının Plan ve Bütçe Komisyonu Görüşme Tutanakları,** 13 Kasım 2003.*

[131] *Danışma Kurulu önerisi için bk. **TBMM Tutanak Dergisi**, C:34, B:30, 18.12.2003, s.7.*

[132] *Bk. **TBMM Tutanak Dergisi**, C:32, B:36, 10.12.2003, ss. 316-317.*

bütçenin AK Parti Hükümeti'nin ikinci bütçesi olduğuna dikkati çeken Unakıtan, şunları söyledi: "Türkiye Cumhuriyeti'nin 59'uncu ve Adalet ve Kalkınma Partisi'nin 2'nci Hükümeti olarak hedefimiz, ekonomik istikrarı sağlamış, rekabetçi bir piyasa yapısı oluşturmuş, sürdürülebilir bir kalkınma ortamını yakalamış ve bunun nimetlerini adil bir şekilde dağıtan, yoksulluğun ve yolsuzluğun giderildiği, özgür ve müreffeh insanların barış içinde yaşadığı, çağdaş dünya ile entegre olmuş demokratik bir Türkiye misyonunu gerçekleştirmektir. 2004 Bütçesi, bütçelerin toplum hayatındaki önem ve özelliği de dikkate alınarak, bu hedefler doğrultusunda titiz çalışmalar sonucu hazırlanmıştır." "Zor bir bölgede" bulunan Türkiye'nin ekonomik olarak güçlü olması gerektiğini belirten Unakıtan, sözlerini şöyle sürdürdü: "Ülkemizi, içine düşürüldüğü istikrarsız ve dalgalı büyüme, yüksek işsizlik, dengesiz gelir dağılımı, yüksek enflasyon ve ağır kamu borç stoku gibi ciddi ve neredeyse kronikleşmiş sorunlardan kurtarmak mecburiyeti vardı. Ekonomiyi normal işleyişine döndürmek, kamu maliyesini sağlıklı bir yapıya kavuşturup kamu kesiminin mali piyasalar üzerindeki yükünü azaltarak özel kesim yatırımlarını canlandırmak ve enflasyonu düşürerek istikrarlı bir büyümeyi sağlamak bizim temel amacımız oldu. Bu amaç çerçevesinde önce krizler sonucu tıkanmış olan ekonomiyi tekrar işler hale getirmek istedik."

2003'ün, Türkiye'nin bulunduğu bölge odaklı olmak üzere dünya için kritik bir yıl olduğunu belirten Unakıtan, "Olmaya da devam etmektedir. Irak'ta yaşanan gelişmeler genelde dünyayı ve global ekonomiyi olumsuz etkilemiş ve etkilemektedir" dedi. Yılın başlarındaki gerilimli ortamın belirsizliklere sebep olduğunu ifade eden Unakıtan, ancak Mart ayı ortalarındaki müdahalenin beklenenden daha kısa sürede bitmesinin iyimser beklentileri arttırdığını söyledi. Unakıtan, jeopolitik gelişmelerden petrol ve altın fiyatlarının önemli ölçüde etkilendiğini kaydettiği konuşmasında, diğer önemli bir gelişmenin de Euro ile dolar arasındaki mücadele olduğunu ifade etti.

Dünyanın her geçen gün değiştiğini, teknolojik ilerleme, finansal hareketlilik, bilgi ve işgücü akımı yoluyla giderek rekabete açık bir pazara dönüştüğünü belirten Unakıtan, ulaştırma ve haberleşme sektörlerindeki hızlı değişimlerin de ulusal pazarların dünya pazarları ile bütünleşmesini kolaylaştırdığını kaydetti. Unakıtan, ticaretin serbestleşmesinin de ülkeleri birbirine daha bağımlı hale getirdiğini söyledi. Küreselleşmenin olumlu etkileri yanında olumsuz etkileri bulunduğuna da dikkati çeken Unakıtan, zengini daha zengin, yoksulu daha yoksul yapan politikalar yerine gelir dağılımındaki çarpıklığa çözüm getiren politikalara özel bir önem ve öncelik verilmesinin şart olduğunu kaydetti. Unakıtan, küreselleşmeden soyutlanmanın mümkün olmadığını bildirerek, "Doğru da değildir. Bu süreçte ülkelerin, iç pazarlarını genişletebilmek, uluslararası rekabette daha güçlü olabilmek ve küreselleşmenin muhtemel zararlarından korunabilmek amacıyla bölgelerindeki ülkelerle işbirliğini ve ticareti artırma gayretleri bölgesel entegrasyonların doğmasına yol açmıştır" dedi.

Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, Irak sorununda ve dünya ekonomisinde belirgin bir düzelme kaydedilmemesine rağmen Türkiye ekonomisinde bu yılın ilk 9 ayında yüzde 5.2 oranında reel büyüme gerçekleştiğini söyledi. Gayri Safi Milli Hasılanın ilk çeyrekte yüzde 7.4, ikinci çeyrekte yüzde 3.7, üçüncü çeyrekte 4.9 büyüdüğünü hatırlatan Unakıtan, bu yılın ilk 9 ayında tarım sektöründe yüzde 0.5 gerilime yaşandığını anlattı. Unakıtan, sanayide yüzde 6.8, hizmet sektöründe ise yüzde 6.1 oranında büyüme kaydedildiğini ifade ederek, 2003 yılının Ocak-Eylül döneminde ihracatın yüzde 30.4 artığını kaydetti. Türkiye'nin 17 Aralık 2003 tarihi itibarıyla ihracatının 45.4 milyar dolara ulaştığını bildiren Unakıtan, Ocak-Eylül dönemindeki ithalatın ise yüzde 34.5 artışla 49 milyar dolar olduğunu açıkladı. Unakıtan, ihracatın ithalatı karşılama oranının yüzde 68.5, dış ticaret açığının ise 15.4 milyar dolar olarak gerçekleştiğini kaydetti. 2003 yılının Ocak-Eylül döneminde cari işlemler dengesinin 4 milyar dolar açık verdiğini hatırlatan Unakıtan, bu yılın ilk 9 ayında 6 milyar dolar sermaye girişi yaşandığını söyledi. Unakıtan, rezervlerde 5.8 milyar dolar artış meydana geldiğini ifade ederek, Merkez Bankası döviz rezervlerinin 5 Aralık 2003 itibarıyla 31.3 milyar dolara yükseldiğini bildirdi.

Unakıtan, bu yılın ilk ve ikinci döneminde geçen yılın aynı dönemine göre az da olsa yüksek olan işsisizlik oranın üçüncü dönemde geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 3.6 azalarak yüzde 9.4 olarak gerçekleştiğini söyledi. Gelecek yıl işsizliğin daha da azalacağını tahmin ettiklerini anlatan Unakıtan, "hükümetin en önemli hedeflerinden birisi de işsizliği azaltmaktır" dedi. Enflasyonla mücadelenin başarı ile devam ettiğini de ifade eden Unakıtan, enflasyonun son 26 yılın en düşük seviyesine gerilediğini kaydetti. Unakıtan, kamu kesimi borçlanma gereğinin 2003 yılı sonu itibarıyla yüzde 8.7'ye gerileyeceğini belirterek, iç borçlanmada faiz oranlarının da gerilediğini hatırlattı. Faizlerdeki gerilemenin umut verici olduğunu ifade eden Bakan Unakıtan, Türkiye'nin borç-faiz sarmalından kurtulması yönündeki kararlılıklarında herhangi bir değişiklik olmayacağını vurguladı.

Unakıtan 2004 yılı hedeflerini anlatırken de enflasyonu tek haneli rakamlara indirmek, kamu borç stokunun GSMH'ye oranını düşürmek, işssizliği azaltmak ve istikrarlı büyümeyi hedef alan ekonomik programın kararlılıkla ve disiplinle uygulamaya devam edeceklerini bildirdi. 2004 yılı makroekonomik büyüklükleri de Unakıtan şöyle sıraladı: "GSMH 419.7 katrilyon lira, büyüme hızı yüzde 5, GSMH deflatörü yüzde 11.9, TEFE ve TÜFE yıl sonu yüzde 12, ihracat 51.5 milyar dolar, ithalat 75 milyar dolar." 2004 bütçesinde bütçe giderlerinin 160.9 katrilyon lira, bütçe gelirlerinin ise 114.5 katrilyon lira öngörüldüğünü ifade eden Unakıtan, bütçe açığının 46.4 katrilyon lira, faiz dışı fazlanın da 19.8 katrilyon lira olarak planlandığını kaydetti. Unakıtan, 2004 yılında konsolide bütçe için IMF tanımlı faiz dışı fazla hedefinin GSMH'nin yüzde 5'i olarak öngörüldüğünü belirterek, tüm kamu sektörü için hedeflenen faiz dışı fazlanın ise yüzde 6.5 olacağını söyledi.

Bakan Unakıtan, memur aylıklarına 2004 yılının ilk yarısında yüzde 6, ikinci yarısında da yüzde 6 artış yapılacağını belirterek, bu artışlar sonucunda 2004 yılında memur aylıklarının ortalama bazda yüzde 13.8, kümülatif bazda ise yüzde 12.4 oranında artacağını söyledi. Memur maaşlarında yapılacak artışın enflasyon oranlarının üzerinde olacağını anlatan Unakıtan, kamu görevlilerine Bakanlar Kurulu'nca belirlenecek tarihlerde ve iki bölüm halinde 160 milyon lira tutarında ilave ödeme yapılacağını da hatırlattı. Ocak ayında yapılacak yüzde 6 oranındaki artışla en düşük memur maaşının 428.1 milyon liradan 454.2 milyon liraya yükseleceğini kaydeden Unakıtan, memur emeklilerinin maaşlarında ise yüzde 7.9 ile yüzde 6.4 oranında artış yapılacağını bildirdi. Unkıtan, memur emeklilerinde alt sınır aylığının 448.5 milyon liradan 483.8 milyon liraya yükseleceğini ifade etti.

Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, 2004'ün kayıt dışı ekonomi ile mücadele yılı olacağını bildirdi ve vergi sistemindeki kayıt dışılığı teşvik eden düzenlemelerin kaldırılmasının en önemli öncelikleri olduğunu belirtti. Gelirler Genel Müdürlüğü'nün vergi idaresi alanında gelişmeler sağlamak ve sunulan hizmet kalitesini artırmak amacıyla, "Stratejik Plan" hazırladığını kaydeden Unakıtan, bu planın ayrıntılarını önümüzdeki hafta kamuoyuna açıklayacağını söyledi. Unakıtan, 2004 yılı genel bütçe gelirinin 113.7 katrilyon lira, vergi gelirlerinin ise 99.2 katrilyon lira olarak tahmin edildiğini belirtti. 2003 yılında vergi gelirlerinin GSMH'ye oranının yüzde 24.3 civarında olduğunu kaydeden Maliye Bakanı, 2004 yılında ise bu oranın yaklaşık yüzde 23.6 olacağını belirtti.

Bankacılık sektörünün ekonomideki önemine değinen Unakıtan, şöyle konuştu: "Bankacılık işlemleri üzerindeki yüklerin azaltılması; kredi maliyetlerinin düşürülmesinde, piyasalara derinlik ve istikrar kazandırılmasında, bankaların uluslararası piyasada rekabet koşullarının iyileştirilmesinde ve sonuç olarak bankacılık sektörünün reel sektörü finanse etmesi rolünü gereği gibi yerine getirebilmesinde son derece önemlidir. Bu noktadan hareketle, aracılık maliyetlerinin azaltılması çerçevesinde yapılan çalışmalar belirli bir noktaya getirilmiş, başta kredi kartları üyelik sözleşmeleri ve kambiyo senetleri üzerinden alınan damga vergisinin kaldırılması olmak üzere aracılık maliyetlerinde düşüş sağlanmıştır. Bu kapsamdaki önlemler 2004 yılında da devam edecek; yürüttüğümüz ekonomik politika da dikkate alınarak aracılık maliyetleri üzerinde olumsuz etki yaratan bazı işlem vergileri düşürülmeye devam edilecektir. Bu etki de 2004 yılı bütçesinin hazırlanması sırasında dikkate alınmıştır."

Unakıtan, artık iyi bir yönetim, şeffaflık, güvenilirlik, hesap verebilirlik, işbirliği, verimlilik, müşteri, mükellef ve vatandaş memnuniyetini esas alan kaliteli ve etkin hizmet sunumunun, güçlü bir ekonomik performans ve küreselleşen dünyada rekabet edebilmek için olmazsa olmaz unsurları haline geldiğini anlattı. Kemal Unakıtan, 59 uncu Hükümet'in bu unsurları esas alarak başarılı bir yönetim ve verimli bir çalışma gösterdiğini; güven ortamı oluşturulduğunu, kararlı ve tavizsiz uygulanan mali disiplin sonucunda ekonomide olumlu gelişmeler sağlandığını, hedeflere ulaşıldığını bildirdi.

Emeklerin boşa gitmemesi ve hedeflerin tutturulabilmesi için kararlı ve disiplinli uygulamalara 2004 yılında da devam edileceğini vurgulayan Unakıtan, şöyle konuştu: "2004 Bütçesi, ülke ihtiyaçları ve gerçekleri dikkate alınarak hazırlanmış, şeffaf, samimi ve gerçekçi bir bütçedir. Bu bütçenin temel hedefleri; kayıt dışı ile mücadele etmek, izlenen sıkı mali disiplin anlayışının aynı kararlılıkla yürütülmesi suretiyle kamu maliyesindeki iyileşmeyi hızlandırmak, mali dengesizlikleri azaltarak enflasyonun makul seviyelere çekilmesine ve ekonomideki canlılığı artırarak sürdürülebilir büyüme ortamının oluşmasına yardımcı olmaktır." Maliye Bakanı Unakıtan, Atatürk'ün, "siyasi, askeri zaferler ne kadar büyük olursa olsunlar, ekonomik zaferlerle taçlandırılmazlarsa, husule gelen zaferler devamlı olamaz, az zamanda sönerler.", "Ekonomisi zayıf olan bir millet fakirlik ve yoksulluktan kurtulamaz, sosyal ve siyasi felaketlerden yakasını kurtaramaz" şeklindeki sözlerinin bugün de geçerliliğini sürdürdüğünü, yarın da geçerli olacağını ifade etti.

Bakan Unakıtan, birbuçuk saati aşkın süren bütçe konuşmasında zaman zaman metin dışına çıkarak da milletvekillerine seslendi. AK Parti iktidarının ekonomide elde ettiği başarının geçmiş iktidarlarla karşılaştırılmaması gerektiğini belirten Unakıtan, "Kimse ekonomide karamsar tablo çizmeye kalkmasın ve kimse bu hükümetin başarısını 2000 yılındaki koalisyon hükümetlerinin performansına bağlamasın. Bu başarının altında AK Parti iktidarı var. Aklın yolu bir, demekki önemli olan programlar değil tatbikatmış. Onların programları delik deşik olmuş. Biz o programı değil kendi hedeflerimizi tutturuyoruz" dedi.

Ekonomideki iyileşmenin konjonktürel olduğu yolundaki eleştirilerin de doğru olmadığını savunan Bakan Unakıtan, kararlı ve istikrarlı politikalar ve mali disiplin uygulanması sonucu bu başarının sağlandığını söyledi. 2003 yılı bütçesinin Türkiye Cumhuriyeti tarihinde hedeflerini tutturan ilk bütçe olduğunu ve bu sebeple iktidar ve muhalefet milletvekillerine teşekkür ettiğini belirten Unakıtan, "bunu mali disiplinle sağladık. Mali disipline riayet etmeyen aileden de, şirketten de, devletten de hayır gelmez. Bizim popülist politikalara ihtiyacımız yok" diye konuştu. Unakıtan, hükümetin ekonomik büyümede çok büyük hedefleri değil, istikrarlı ve sürdürülebilir büyümenin peşinde olduğunu belirterek, iktidarları döneminde vergilerde de azalma olduğunu söyledi.

Maliye Bakanlığı'nın şeffaf uygulamalarının artık internet aracılığı ile izlenebildiğini kaydeden Unakıtan, "Artık laptopları da aldınız ondan bakarsınız. Sayın Başkan'a teşekkür ediyorum bunun için. Ama internete giremeyenler bana müracaat etsinler ben yardımcı olurum. Genel Kurul'da da sisteme giremeyenlere kağıt veriyorlar ya ben de yardımcı olurum" dedi. Bakan Unakıtan, bu sözleri üzerine CHP sıralarından tepki gelmesi üzerine de, "Millet sapla samanı karıştırmaz, siz de karıştırmayın" dedi. AK Parti iktidarına yönelik kadrolaşma iddiaları bulunduğunu hatırlatan Kemal Unakıtan, "Yok böyle birşey. Bugüne kadar devlet bir çiftlik gibi yönetilmiş ve bu hale gelmiş. İlk defa bir hükümet sadece gereken kadar kadro kullanıyor. Bunlar boş laflar artık

çiftlik lafları yok" dedi. Vergi ödemede getirilen kolaylıklarla gelirlerin artırıldığını söyleyen Bakan Unakıtan, "Eskiden adam vergisini ödese sermayeyi kediye yüklüyordu. Ama yaptığımız düzenlemelerle gelirin gölgesinden değil kendisinden vergi alınacak" diye konuştu. Kemal Unakıtan, yaptıkları mali denetimler sebebiyle bazı şikayetlerin kendisine ulaştığını ifade ederek, "Rica ediyorum, (bizim tanıdığın üzerine fazla gidiyormuşsunuz. Müfettiş gönderiyormuşsunuz) diye bana gelmeyin" dedi. CHP sıralarından, "Sizinkilere söylüyorsun herhalde" diye seslerin yükselmesinin ardından Unakıtan, "Başta size söylüyorum, herkese söylüyorum ve yardımlarınızı bekliyorum. Ben de laf durmaz böyle birşey olursa söylerim" diye konuştu. Çöp vergisinin su parası ile tahsili konusunda bazı gazetelerde yer alan eleştirilerle ilgili olarak da, "Çöp suya falan karışmadı, milletin çektiği çile bitti ve işler su gibi akmaya başladı" diyen Kemal Unakıtan, gelirine göre vergi vermeyenleri de eleştirerek, "Adamın evi, arabası, yazlığı var. Yaşantı güzel, çocuklar kolejde okuyor. Ayda 200 milyon gelir gösteriyor, böyle birşey olur mu?" diye konuştu. Bakan Unakıtan'ın bu sözleri üzerine CHP sıralarından, "Çocukları Amerika'da mı okuyormuş" diye laf atıldı. TBMM Başkanı Arınç, Bakan'ın konuşmasının ardından CHP Genel Başkanı Deniz Baykal'ın konuşmasını bölmemek amacıyla görüşmelere saat 14.00'a kadar ara verdi.[133]

Bütçenin tümü üzerinde CHP Grubu adına Genel Başkan Deniz Baykal, AK Parti Grubu adına da Bartın Milletvekili Köksal Toptan söz aldı. Şahısları adına, lehinde, Kocaeli Milletvekili Nihat Ergün, Bursa Milletvekili Niyazi Pakyürek, Zonguldak Milletvekili Fazlı Erdoğan, Gaziantep Milletvekili Fatma Şahin, aleyhinde, Iğdır Milletvekili Dursun Akdemir ve Ağrı Milletvekili Naci Aslan söz talebinde bulundu.[134]

7.5.3.2. CHP Grubu Adına Deniz Baykal'ın Konuşması

CHP Genel Başkanı Deniz Baykal, 2004 yılı bütçesinin vatandaşı can derdinde bırakacak bir bütçe olduğunu söyledi. CHP Genel Başkanı Baykal, 2004 Mali Yılı Bütçesi üzerinde partisinin görüşlerini açıklarken, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın bütçe görüşmelerini izlememesini eleştirdi. Başbakanların bütçe görüşmelerine bu kadar ilgisiz kaldığı bir başka dönem hatırlamadığını ifade eden Baykal, TBMM Başkanı Bülent Arınç'a, görüşmelere önem vererek birleşime başkanlık ettiği için saygılarını sundu. Baykal, bütçe görüşmelerine karşı ortaya çıkan "Genel duyarsızlığın Meclis Başkanı düzeyine çıkmamış olmasının kendileri için teselli kaynağı" olduğunu bildirerek, "Türkiye'yi yöneten siyasi kadronun TBMM'ye bu kadar ilgisiz kalması altında ne yattığını anlamakta güçlük çekiyorum" diye konuştu.

---

[133] *Unakıtan'ın bütçeyi sunuş konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:34, B:30, 18.12.2003, ss.7-24.*

[134] *Bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:34, B:30, 18.12.2003, s.24.*

Konuşmasında geçen hükümet döneminde uygulanan ekonomik programın ortaya çıkarttığı olumlu göstergelerin bugün de sürdüğünü kaydeden Baykal, ancak bunun Türkiye'nin sorunlarından kurtulduğu anlamına gelmeyeceğini söyledi. Baykal, enflasyondaki düşüşün memnuniyet verici olduğunu kaydettiği konuşmasında, büyümede de artış yaşandığını ifade etti. Buna bakarak Türkiye'de programın başarıya ulaştığını, krizden çıkıldığını söylemenin mümkün olmadığını bildiren Baykal, "Bu böyle yaşanır. Ancak bir süre sonra bunun kalıcı, güvenilir olmadığı açık biçimde ortaya çıkar. Latin Amerika ülkeleri bu örneklerle doludur" dedi.

Doğru değerlendirme yapabilmek için diğer alanlardaki duruma bakılması gerektiğine dikkat çeken Baykal, Türkiye'nin borç batağından kurtulmayı başaran bir ülke olmadığını söyledi. Baykal, Türkiye'nin borç stokunun 2003'te arttığını bildirerek, iç borçların yüzde 25 oranında arttığını, borç stokuna 50-60 katrilyon lira eklendiğini ifade etti. Cari açığın büyüdüğünü, ithalat patlaması yaşandığını anlatan Baykal, buna "ince ayar" yapılması gerektiğini söyledi. Ülkenin her zaman uygulanamayacak biçimde ülkeye "Vergi terörü" yaşattığını savunan Baykal, ancak bu yolla elde edilen gelirin de kamu yatırımına yöneltilmediğini bildirdi. "Ülkenin borcu artıyor, cari açık büyüyor, kamu yatırımları azalıyor, müthiş bir vergi seferberliği yaşanıyor" diyen Baykal, bunun parlak bir tablo olmadığı uyarısında bulundu.

Maliye Bakanı Unakıtan'ın bütçenin 2002 bütçesi ile arasındaki fark konuşulurken, "Samimi üslubuyla, (Ayvaz kasap, aynı hesap)" dediğini hatırlatan Baykal, şunları söyledi: "İktidarın kendini kasap yerine koyduğu dikkate alınacak olursa (İktidar et derdinde, vatandaş can derdinde). Bu bütçe de vatandaşı can derdinde bırakan bir bütçedir. Sosyal yönü olmayan, halkın elindekini avlucundakini çeken, Türkiye'nin temel sorunlarına çözüm getirmeyen bir bütçe. Samimiyetle açıklıkla dürüstlükle söyleyeceğim budur." Baykal, konuşmasında büyümenin, iç talebin ve stokun artmasından kaynaklandığını da savundu. Büyümeden söz edilirken işsizliğin azalmamasını açıklamanın mümkün olmadığını ifade eden Baykal, "Türkiye yoksullaştırıcı bir büyüme sürecinin içindedir" dedi. Kişi başına milli gelirin 1998 düzeyinin altında olduğunu belirten Baykal, hükümetin "Yatırım konusunda havlu attığını", 1.2 milyar dolarlık yabancı sermaye hedefinin 16 milyon dolar olarak gerçekleştiğini söyledi.

Hükümet'in vadettiği, konut seferberliği, ekonomi yönetiminin tek çatı altında toplanması ve açlık sınırının altında yaşayan vatandaşların tespit edilerek yardım yapılması konularının 1 yıldır unutulduğunu ifade eden Baykal, Hükümet'in izlediği politikalarda insanı yok saydığını öne sürdü. Milli Eğitim Bakanlığı'nın kitap ve kömür yardımlarının olumlu icraatlar olduğunu belirten Baykal, "Ancak sonuçta bunların da birer aldatmaca olduğu ortaya çıktı. Bir milyon çocuğun sütünü kesip kitap aldınız. 64 bin öğrencinin bursunu kesip kömür dağıttınız. Bunlar birbirine tercih edilecek konular değildir ve hepsi yapılmalıdır. Millet sizden sadaka değil iş istiyor" diye konuştu.

Türkiye'de 12 milyon kişinin açlık sınırında yaşadığını söyleyen Baykal, "Geçen bir yılda ne fakirlik ne işsizlik azaldı. Hükümet lüks evlerinde oturup ahkam kesen çevrelere kendini teslim etmesin ülkenin acı gerçeklerini görsün. Çünkü onların sunduğu tablo gerçek Türkiye tablosu değil" dedi. Özelleştirme uygulamaları sonucunda bugüne kadar 17 bin 368 kişinin işsiz kaldığını ve özelleştirmenin kanayan bir sorun olmaya devam ettiğini belirten Baykal, "Ver-kurtul, eşe dosta kıyak, ya da (Babalar gibi satarım) cakasıyla özelleştirme yapılamaz" diye konuştu. Hükümet'in tarım sektörünün sorunlarına ekonomik değil sosyal bir olgu gibi yaklaştığını ve çiftçilere doğrudan gelir desteği uygulaması başlatıldığını kaydeden Baykal, bu yanlış uygulama sonucu toprakta yaşamayan ve üretmeyen insanların da doğrudan gelir desteği aldığını söyledi. Hayvancılık ve kooperatifçiliğe Fak-Fun Fon'dan yardım yapılmasının gündemde olduğunu belirten Baykal, "Sayın Maliye Bakanı burada hiç açık vermeyen bütçeden söz etti. İyi yaptınız Sayın Bakan iyi yaptınız. Tarım sektörünü bile Fak-Fun Fon'a muhtaç ettiniz. İnşallah senin hakkından o çiftçi gelecek" dedi.

Ülkede yaşanan terör olaylarının dinin siyasetten mutlaka ayrılması gerektiğini ortaya koyduğuna işaret eden Deniz Baykal, "Yaşanan terör olayları umut ediyorum ki Hükümet'e YÖK yasasının uygulamadan ne kadar uzak olduğunu göstermiştir. Hükümet'in bu dersi almış olacağını umut ediyorum" diye konuştu.

CHP Genel Başkanı Baykal, milletvekilleri hakkındaki 129 dosyanın TBMM Adalet ve Anayasa Karma Komisyonu'nda beklediğini ve bunların gereğinin yapılmasının Anayasa gereği olduğunu belirterek, sözlerini şöyle tamamladı:

"Anayasamız bunun için bir mekanizma öngörmüş. Komisyon toplanacak, bunları değerlendirecek ve hüküm verecek. Bir yılı aşkın süredir bu yapılmıyor. Bunu yapacak olan komisyon toplanmıyor. Bunu yapacak olan komisyonun başkanı bunu yapmayacağını iftiharla ilan ediyor. Bu insafa, hukuka insanlığa sığmaz. Bunun derhal önleminin alınması lazım. Anayasa işlemiyor, darbe yapıldı. Adam çıkmış (komisyonu çalıştırmayacağım) diyor. Niye çalıştırmayacaksın? (Yargıya güvenmiyorum) diyor. Sen kim oluyorsun da yargıya güvenmiyorsun? Sana kim güvenecek? Yargıya güvenmiyorsan, her yargı yılı başında yargı başkanlarının dile getirdikleri sorunların gereğini yap, düzelt o zaman. Değerli arkadaşlarım, biz yargılanmak istiyoruz. En kutsal hak yargılanma hakkıdır. Biz adalet istiyoruz. Yargılanma hakkımızı bizden niye esirgiyorsunuz? Niye arkamıza saklanıyorsunuz? Sayın Başkan, Sayın Hükümet, Sayın AKP milletvekilleri lütfen bu tabloya bir son verin. Hiç kimsenin Anayasa'nın gereği olan yargılanma hakkımızı elimizden almaya hakkı yoktur. Seçim öncesinde bu konuda anayasa değişikliği yapacağınızı söylemiştiniz. Şimdi bundan vazgeçtiyseniz çıkın erkekçe söyleyin. (Vazgeçtik) deyin. Ama varolan anayasaya da uygun davranın, yargılanmamıza olanak sağlayın. Bu

Meclis, geçmiş dönemdeki uygulamalarla ilgili iddiaları gündeme getirdi ve yargıya götürme süreci başladı. Yargıya Mesut Yılmaz ve bakanlar giderken güvensizlik sözkonusu olmuyor da siz yargıya giderken mi güvensizlik sözkonusu oluyor? Adama sorarlar (Sen bana çuvaldızı batırırken iğneyi niye kendine batırmıyorsun) diye. Böyle bir anlayışla siyaset olmaz, halkın saygısı kazanılmaz."[135]

7.5.3.3. AK Parti Grubu Adına Köksal Toptan'ın Konuşması

TBMM Genel Kurulu'nda 2004 yılı bütçesi üzerinde AK Parti Grubu adına konuşan AK Parti Zonguldak Milletvekili Köksal Toptan, Türkiye'nin geleceğini yeniden kurmak için herkesin elini taşın altına sokması gerektiğini belirterek, tüm zorluklara rağmen Türkiye'nin yaşadığı topraklarda varolmayı sürdüreceğini söyledi. Türkiye'nin çatışma noktalarından etkilenen bir konumda bulunduğuna dikkati çeken Toptan, Balkanlar, Kafkaslar ve Ortadoğu'nun Türkiye'siz bir çözüm ve barışa kavuşmasının mümkün olmadığını kaydetti.

Kendisinden önce konuşan CHP Lideri Deniz Baykal'ın Türkiye'nin borç yükü ile ilgili sözlerine katılmadığını ifade eden Toptan, "Gelinen borç sarmalı, bu Hükümet'in eseri değil. Bu bütçeler IMF eseri ise elinde mektuplarla IMF koridorlarında bir tek AK Parti'li milletvekili görülmemiştir" dedi. AK Parti hükümetleri ile birlikte borçlanma maliyetinin yarıya düşürüldüğünü, 3 Kasım'dan sonra borcun Gayrı Safi Milli Hasıla'ya oranının düşmeye başladığını belirten Toptan, uygulanan doğru politikalar sayesinde enflasyon ve reel faizin düştüğünü, kapasite kullanım oranının yüzde 85'e yükseldiğini, dış ticaretin patladığını söyledi. Toptan, ekonomik göstergelerden örnekler vererek, bunların son yılların rekorları olduğunu vurguladı. Irak savaşına rağmen gelinen noktanın başarı olduğuna dikkati çeken Toptan, Hükümet'in zorunlu haller dışında vergi salma kolaycılığına düşmediğini söyledi. Kayıtdışı ekonomi ile ilgili endişelerin sürdüğünü, bu konuda etkin mücadele gerektiğine işaret eden Toptan, bu sayede vergi dilimlerinin de düşebileceğini kaydetti. Bazı sosyal tesislerin satışı dışında, kamuda lojman ve makam aracı saltanatının sürdüğünü belirten Toptan, dünyada benzeri görülmemiş bu uygulamaya son verilmesini istedi. Toptan, "Önerim, Maliye Bakanlığı'nın bu işe kendi tesislerinden başlamasıdır. Yoksa Maliye Bakanı'na (elaleme verir talkını, kendi yutar salkımı) derler. Aradığımız, daha az veya daha çok devlet değil, daha iyi devlettir" diye konuştu.

Toptan, Hükümet'in yerelleşme çalışmalarının bazı kesimler tarafından endişeyle karşılandığını belirterek, bunda ülkenin birlik ve beraberliğin zarar göreceği kaygısının yattığını ifade etti. Toptan, yerel yönetimlerin güçlendirilmesinin merkezi yönetime zayıflatacağı anlamına gelmediğini vurguladı.

---

[135] *Baykal'ın konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:34, B:30, 18.12.2003, ss.25-42.*

AB ile Türkiye ilişkilerine de değinen Toptan, bazı kesimlerin AB'ye karşı olduğunu ve çeşitli endişeleri taşıdıklarını kaydederek, "Kendimize, gücümüze inanıp ve diğer ülkelerin bu işi nasıl çözdüğünden yararlanarak bu sorunun altında kalkacağımıza inanmalıyız" dedi. Halkın daha çok özgürlük, daha çok insan hakları ve iyi yaşama taleplerinde bulunduğuna dikkati çeken Toptan, konuşmasına şöyle devam etti: "AB yolu, Türkiye için, Türkiye'nin geleceği için büyük önem taşımaktadır. Türkiye'nin batılılaşma tarihi yeni değil, Tanzimat'a kadar uzanmaktadır. Kopenhag ve Maastricht Kriterleri önemlidir. Hükümet ve Meclis bu yolda takdir edilecek büyük başarılara imza atmış ve yapılamaz denileni yaparak herkesi şaşırtmıştır. (AB'ye üye olmak önemli mi?) sorusuna halkımızın yüzde 80'i (evet) cevapını vermektedir. Tabii, AB'yi reddedenler de olacaktır. Ancak hem AB hem de Türkiye açısından birbirimize bu kadar yakın olduğumuz bir başka dönem olmamıştır. AB istemese demokratik standartlarımızı geliştirmeyecek miyiz?"

Türkiye'nin izlediği dış politikaya da değinen Toptan, Türk dünyası ile ilişkilerin ivme kazandığını, ABD ile tarihten gelen dostane ilişkilerin sürdürüldüğünü ifade etti. "Türkiye Başbakanı dünyanın gündemine oturmuştur" diyen Toptan, Ulusal Program ile AK Parti'nin siyasal belgelerinin Hükümet'in önündeki 2 önemli ev ödevi olduğuna işaret etti. Toptan, Baykal'ın, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın bütçe görüşmelerinde bulunmaması eleştirisine cevap verirken, Erdoğan'ın bütçe takvimi belli olmadan "son yıllarda Türkiye'nin ilişkilerinin zedelendiği" Özbekistan'a gideceğinin belirlendiğini söyledi.

Toptan, Baykal'ın "YÖK konusunu niye konuşmuyoruz?" sözlerini hatırlatarak, kendileri kadar CHP'nin de YÖK konusunda değişiklik isteği bulunduğunu kaydetti. YÖK ile ilgili düzenlemenin yapılacağı inancını dile getiren Toptan, eleştirilerle bir yere varılamayacağını, iktidar ile muhalefetin uzlaşı içinde konuya çözüm getirmesi gereğini vurguladı. Faşist ve komünist devletlerin insanlığa zarar verdiğini belirten Toptan, "Şimdi hükümet çağın devleti olma yolunda. Bu Hükümet dokunulmayan değil, konuşulmasından bile korkulan konulara el atıyor. 2003 yılı tam anlamıyla demokrasiye yatırım yılı olmuştur 2003 yılından cesaret alarak, 2004 yılından beklenti çıtamızı yükselttik" dedi.

Irak savaşı, özelleştirme hedeflerine ulaşılamaması, 2B ile ilgili Anayasa değişikliğinin yapılamaması ve dünyada ekonominin durağanlığa girmesinin 2003 yılını olumsuz etkileyen faktörler olarak sıralayan Toptan, tüm olumlu göstergelere rağmen ekonominin tümüyle düzlüğe çıktığının söylenemeyeceğini ifade etti. Toplu konut atağının başlatıldığını, işçi ve memurların enflasyona ezdirilmediğini, "Giresun'daki Ali Dayı'ın fındığını daha iyi fiyata sattığını" anlatan Toptan, "Türkiye, yakın zamanda hayal bile edemediği rakamlara ulaşmıştır. Sayın Unakıtan sizden ricam, verdiğiniz rakamlar yine tutmasın ve bize yine sürpriz yapın. Herkes bunun keyfini çıkartmalı ve bunu sağlayanları alkışlamalı" görüşünü savundu.

Geçmiş yıllarda "havadan nem kapan ekonominin artık terör ve savaşı bile tınmadığını" kaydeden Toptan, iyiniyetle kurulan ve sayıları giderek artan özerk kurumların KİT haline dönüştüğünü söyledi. Yolsuzlukla mücadelede yargıdan beklentilerin arttığına işaret eden Toptan, "Türkiye, yolsuzluk sarmalından kurtarılacaktır" dedi.

Yargı ile tartışmalara da değinen Toptan, "Sadece dokunulmazlık konusunda değil, her zaman ve her yerde bağımsız yargı herkesin güvencesidir. (Yargıya güvenmemek) diye bir şey yok. İnanmalı ve güvenmeliyiz ki çok zor şartlar altında işini yapan hakimler, savcılar var" dedi. Anayasa'nın gereksiz ayrıntılarla katı bir dokunulmazlık getirdiğini savunan Toptan, AB üyesi ülkelerdeki uygulamalar da gözönünde bulundurarak harekete geçilmesinin daha doğru olacağını söyledi. Devlet mekanizmasında çaycılar ve odacılar dışında erk kullanan herkesin dokunulmazlığı bulunduğunu belirten Toptan, TBMM ve üyelerine haksızlık yapıldığını ifade etti. Toptan, "Geçen dönemden milletvekili seçilmeyen 500 kişi var. Bunların hangisi hapiste, hangisi takipte?" diye sordu.[136]

7.5.3.4. Şahıslar Adına Yapılan Konuşmalar

Bütçe üzerinde kişisel görüşlerini açıklayan AK Parti Kocaeli Milletvekili Nihat Ergün, 2004 bütçesinin Türkiye'nin geleceğine ilişkin umutlar taşıdığını kaydetti. Siyasi istikrarın önemine işaret eden Ergün, gelecek yıl yapılacak yerel seçimlerin siyasi istikrarın pekiştirilmesi için bir fırsat olduğunu söyledi. Ergün, liradan 6 sıfır atılacağını hatırlatarak, "(Çocukluğumuzda 50 kuruşa simit alırdık) sözleri 2005'ten itibaren gerçek olacak ve 50 kuruşa simit alınabilecek" dedi.[137]

7.5.3.5. Hükümet Adına Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ın Konuşması

Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, ekonomide olumlu gidişin sürdüğünü bildirerek, "Muhalefetin işi zor. Başarılı da olduk, neyi tenkit edecekler?" dedi. Maliye Bakanı Unakıtan, CHP Genel Başkanı Deniz Baykal'ın, görüşmelere katılmadığı için Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'a yönelik eleştirilerini cevaplarken, "Türkiye Cumhuriyeti son yılların en aktif başbakanını gördü. Ülkenin içinde, dışında, Doğusunda, Batısında, Kuzeyinde heryerde Başbakan var. Dış ülkelere yaptığı seyahatler de fazla oluyor. Ülkenin itibarının artmasından dolayı herkes de Başbakanımızı davet ediyor, gelenler de oluyor" dedi. Başbakan Erdoğan'ın programlarının bütçe görüşmelerine ilişkin takvim kesinleşmeden yapıldığını belirten Unakıtan, Başbakan Erdoğan'ın bu sebeple Genel Kurul'a katılamadığını söyledi. Unakıtan'ın, "Bütçe görüşmeleri madem bu kadar önemli, sayın Baykal konuşmasını yapar yapmaz niye gitti? Bütçe görüşmeleri mi önemli, Baykal'ın konuşmaları mı önemli?" diye sorması milletvekillerinin gülüşmelerine yol açtı. Unakıtan, sözlerini "Kendimi övmek gibi olmasın ama böyle kıymetli bir Maliye Bakanı olunca Baykal rahatlıkla gitti" sözleriyle sürdürdü.

---

[136] *Toptan'ın konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:34, B:30, 18.12.2003, ss.42-55.*

[137] *Ergün'ün konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:34, B:30, 18.12.2003, ss.55-58.*

Maliye Bakanı Unakıtan, Baykal'ın ülkenin borç yükünün arttığı eleştirilerini cevaplarken borçlanma gereğini azalttıklarını ifade etti ve "Kapımızda bize borç vermek için bekleyenler var" dedi. Faizlerin GSMH'ye yükünün azaltıldığını, ihracatın arttığını, cari açıklar konusunda bir sorun olmadığını, büyümenin istikrarlı olarak sürdüğünü, mali sektörün büyüdüğünü, işsizlikte "Az da olsa" azalmanın başladığını anlatan Unakıtan, "Muhalefetin işi zor. Başarılı da olduk, neyi tenkit edecekler? Şimdi (Yaptınız ama dikkatli olun) demek zorunda kalıyorlar" diye konuştu. Muhalefet milletvekillerinin "Rakamlardan söz et" şeklinde laf atmaları üzerine Unakıtan, "Ya sizde birşey var ya bende birşey var" diyerek konuşmasını rakamlarla sürdürdü. CHP İzmir Milletvekili Oğuz Oyan'ın itirazlarını sürdürmesi üzerine Bakan Unakıtan, "Hocam, zaten bu rakamları siz veriyorsunuz, Sayın Baykal'da söylüyor" diyerek konuşmasına devam etti.

CHP'lilerin tüm laf atmalarına cevap veren Unakıtan'a, birleşimi yöneten TBMM Başkanı Bülent Arınç, "Sayın Bakan, tüm milletvekillerine cevap vermek zorunda değilsiniz. Bir tur daha görüşme yapacağız, lütfen konuşmanızı sürdürün" sözleriyle müdahale etti. Unakıtan'ın, "Ben yeni vekilim. Kusura bakmayın bilmiyorum" demesi, Genel Kurul'da gülüşmelere yol açtı.

Bakan Unakıtan, Baykal'ın kendisi ile ilgili "Ayvaz kasap, aynı hesap" şeklindeki sözlerinin yanlış anlaşıldığını, kendisinin bütçe tekniğinden söz ederken bu sözleri kullandığını söyledi. Baykal'ın bu sözleri kullanarak küçümser bir ifade ile kendilerini eleştirmeye kalkıştığını ifade eden Unakıtan, "Kim neye kalkışırsa kalkışsın, güneş balçıkla sıvanmaz" dedi. Baykal'ın alım gücü düştüğü için enflasyonun düştüğü yorumları konusunda da Unakıtan, "Tam anlayamadım ne yapalım, enflasyonu düşürmeyelim mi?" diye konuştu. Unakıtan, Baykal'ın sözünü ettiği et fiyatlarını yüksek bulduğunu da bildirerek, "Sayın Baykal hangi kasaptan et alıyor? Biraz da halkın et aldığı yerlere gitsin" dedi. İndirimlerin başladığını, bazı dükkanlarda bunu "Çıldırdık" sözleriyle ilan ettiğini anlatan Unakıtan, "İşte vatandaşın cebine olumlu gidiş böyle yansıyor" diye konuştu. Unakıtan, memur ve emeklilere enflasyonun üzerinde maaş artışı sağlandığını, tarıma büyük önem verildiğini, sağlık kuruluşlarının tek çatı altında toplanacağını bildirdi.

Ekonomi ile ilgili bakan olmasına karşın bazı eleştirileri de cevaplamak zorunda olduğunu ifade eden Unakıtan, "Teröre ad bulamadınız" diye eleştirilmelerine anlam veremediklerini söyledi. İlk defa terörün üzerine bu kadar azimli gidildiğini ifade eden Unakıtan, "Adamın DNA'ları bile tespit edildi, daha ne olsun?" diye konuştu. Unakıtan "İsmini siz koyun madem çok meraklısınız. İsim babası olun. Terörün ismi olmaz, terör terördür. Bu örgütü tutacağız, bunun karşısına geçeceğiz. Böyle şey mi olur. Terör insanlık suçudur. Terörü asla kabul etmiyoruz, devamlı surette kınıyoruz. Allah bu terörden bütün insanlığı korusun" diye konuştu. [138]

---

[138] *Unakıtan'ın konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:34, B:30, 18.12.2003, ss.59-67.*

7.5.3.6. Dursun Akdemir'in Konuşması

Bütçenin tümü üzerinde kişisel görüşlerini açıklayan DYP Iğdır Milletvekili Dursun Akdemir, 2004 bütçesinde yer alan sosyal güvenlik kurumlarıyla ilgili hedeflerin nasıl tutturulacağının boşlukta bırakıldığını iddia ederek, "Pembe hayaller kurduran bu rakamlar tablosuna red oyu vereceğim" dedi.[139]

Konuşmaların tamamlanmasının ardından TBMM Başkanı Bülent Arınç, 2004 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı'nın maddelerine geçilmesini oylattı. Maddelere geçilmesinin kabul edilmesinin ardından Arınç, birleşime saat 19.00'a kadar ara verdi.[140]

7.6. BÜTÇENİN TÜMÜ ÜZERİNDE GENEL KURULDAKİ SON GÖRÜŞMELER

TBMM Genel Kurulu'nda 2004 Mali Yılı Bütçe Tasarısı üzerindeki ilk görüşmeleri yöneten TBMM Başkanı Bülent Arınç, son görüşmeler sırasında da kürsüye çıktı ve birleşimi yönetti.[141]

7.6.1. AK PARTİ GRUBU ADINA HALİL AYDOĞAN'IN KONUŞMASI

Bütçenin tümü üzerinde AK Parti Grubu adına ilk konuşmayı Afyon Milletvekili Halil Aydoğan yaptı. 2003 yılında enflasyondaki gerilemenin sürdüğünü ve Kasım ayında 1983 yılından bu yana enflasyondaki en düşük seviyenin yakalandığını kaydeden Aydoğan, sanayi üretiminin arttığını, bütçe açığının gerilediğini, faiz dışı fazlanın nominal olarak geçen yılkı oranı yakaladığını, faiz oranlarının gerilediğini, Hazine'nin borçlanma vadelerinin uzadığını, böylece kamu borç yükünün gerilediğini belirtti. Halil Aydoğan, konuşmasını şöyle sürdürdü: "Seçimden önce Türkiye'nin kredi notlarını düşüren kredi derecelendirme kuruluşları şimdi birer birer not yükseltmektedirler. Hükümetin sağladığı güven ortamında Türkiye'ye yabancı sermaye girişi artmıştır. Bu yılın Ocak-Temmuz döneminde yabancı sermaye girişi 3.47 milyar dolar tutarında gerçekleşmiştir. İhracatta yıl sonu hedefi olan 40 milyar dolar şimdiden aşılmıştır. Yıl sonunda 46-47 milyar dolarlık ihracatın gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Döviz kurlarındaki yükselme hız kesmiştir."

İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nın da Ekim'den Ekim'e yüzde 54.2 oranında değer kazandığını ifade eden Aydoğan, AK Parti'nin sağladığı güven ortamının ekonomik istikrarı da beraberinde getirdiğini söyledi. Devletin sosyal güvenlik, eğitim, sağlık, çevre, işsizlik ve fakirliği azaltma gibi konularda optimum kamu desteği sağlaması gerektiğini ifade eden Aydoğan, devletin özel sektör için düzenleyici ve denetleyici kurumlar yoluyla evrensel kuralları hayata

---

[139] *Bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:34, B:30, 18.12.2003, ss.67-71.*
[140] *Bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:34, B:30, 18.12.2003, s.71.*
[141] *Bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:36, B:36, 24.12.2003, s.305.*

geçirmesi gerektiğini kaydetti. Devletin kamusal yaklaşımlarla, temel altyapıları oluşturması ve korumasının da gerekliliğine işaret eden Aydoğan, istikrarlı ekonomik ortam ve çevrenin oluşumuna da katkıda bulunması gerektiğini söyledi. Devletin kritik alanlarda, konularda zamanlarda ve ölçeklerde müdahalesinin de gerekliliğine dikkat çeken Halil Aydoğan, şöyle dedi: "Bu sebeple bütçeler hem vergi hem harcama açısından mikro ve makro düzeyde yeni akımları hem doğrudan hem dolaylı etkileyen mekanizmaları ve süreçleri etkilemektedir. Ayrıca iç ve dış denge arasında yakın ilişki bulunmaktadır. 2004 yılı bütçesi genel hatları itibariyle bu çerçevede hazırlanmış, ekonomik yapı ve ilişkiler sistemini buna göre şekillendirmeyi hedeflemiştir. Performans artışına yönelik uygulamalar ise uygulamalar ölçüsünde geliştirilecektir."

Türkiye'nin global gelişmelere uyumlu bir bütçe hazırladığı görüşünü savunan Aydoğan, 2004 yılı bütçesinin önceki yıllara göre daha gerçekçi bir bütçe olduğu görüşünü savundu. Aydoğan, 2004 yılı bütçesinde özellikle adalet, savunma, güvenlik, bayındırlık, eğitim ve sağlık gibi çağdaş ekonomi yönetimlerinin ağırlık verdiği alanlara imkanlar ölçüsünde daha fazla pay aktarıldığını söyledi. 2004 yılı bütçesinin gelir ve gider kalemleri dikkate alındığında bazı kalemlerin oransal ağırlığının görüldüğünü dile getiren Aydoğan, şöyle konuştu: "Faiz giderleri ve sosyal güvenlik payları az da olsa düşmüştür. Personel giderleri ve yatırım giderlerinin payı az da olsa artmıştır. Bu tablo ekonomi yönetiminin sorunlu alanlara makul yaklaşımlar gösterdiğinin göstergesidir. Hükümetimize güvenin artması faiz yükünü azaltmıştır. Sosyal güvenlik sisteminin yeniden yapılandırılması ve özel sigortanın geliştirilmesinin bu alandaki yatırımların azaltacağı beklenmektedir. Personel ve yatırım harcamalarındaki artış ise reel sektöre ve sosyal yöne ilişkin tercih ve öncelikleri yansıtmaktadır. Vergi gelirlerinin toplam gelirler içindeki payı az da olsa artmış olup bu durum ekonomi yönetiminin vergi konusunda olumlu bir yaklaşım sergilediğini göstermektedir." [142]

7.6.2. AK PARTİ GRUBU ADINA NURETTİN CANİKLİ'NİN KONUŞMASI

AK Parti Grubu adına ikinci konuşmacı olarak söz alan Giresun Milletvekili Nurettin Canikli, 2003 yılı bütçesinin geçmiş yılların bütçelerinden farklı olarak "hedefleri tutturulan bir bütçe" olduğunu söyledi. Faiz yükünün hedeflenenden 6.5 katrilyon lira daha az gerçekleştiğini anlatan Canikli, faiz harcamasının bütçe üzerindeki baskısının azalmaya başladığını belirtti. Canikli, 2004 yılında faiz harcamasının bütçe içindeki payının yüzde 41'lere düşmesinin hedeflendiğini söyledi. Bütçe açığını öngörülenden daha az gerçekleştirebilen ülke sayısının az olduğuna işaret eden Canikli, Türkiye'nin son iki bütçesindeki açığın yüzde 18'e indiğini söyledi. Canikli, "Bu da ciddi maliye politikalarının uygulandığının en önemli delilidir" dedi.

---

[142] *Aydoğan'ın konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:36, B:36, 24.12.2003, ss.305-311.*

Canikli, Merkez Bankası'nın düşük kur uygulamasına rağmen ihracatın yüzde 30 arttığını anlatarak, "bazı ihracat ürününün hayali olduğu yolundaki iddiaların ise gerçekle ilgisi olmadığını " söyledi. Dövizin düşmesinin ihracatı azalttığını belirten Canikli, "Merkez Bankası daha aktif olsaydı doların bir milyon 650 bin liradan bir milyon 350 bin lira seviyesine düşmesine yol açmayabilirdi" diye konuştu. Nurettin Canikli, Merkez Bankası'nın 2001 Şubat ayında yaşanan kriz sonrasında Hazine'yi fonladığını ancak son dönemlerde bunu "katı bir şekilde" yapmamayı tercih ettiğini ifade ederek, "Eğer 2001'deki uygulama bugün de devam etseydi enflasyon daha da aşağılara düşmüş olurdu" görüşünü dile getirdi.

Konuşmasında asgari ücret konusuna da değinen Canikli, Türkiye'de yaklaşık 10 milyon kişinin bu ücreti aldığını söyledi. Nurettin Canikli, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın asgari ücret konusunda bir teklifi olduğunu da anımsatarak, özetle şöyle konuştu: "Başbakan bu konuda bazı rakamlar telaffuz etti. Ancak 2003 yılı başında SSK ve Bağkur çalışanları ile emeklilerine verdiğimiz artışa itiraz edenler, işverenin yüzde 20'lik yüke razı olmasına rağmen koro halinde buna da itiraz ettiler. Başta muhalefet olmak üzere herkesin bizi tebrik etmesini beklerken, biz birçok eleştiri aldık, almaya devam ediyoruz." Canikli, asgari ücretin "makul" bir seviyeye çıkarılmasının kamuya büyük yük getireceği noktasındaki eleştirilerin de yersiz olduğunu bildirdi. Canikli konuşmasını sürdürdüğü sırada Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, AK Parti milletvekillerinin alkışları arasında Genel Kurul Salonu'na girerek yerini aldı. Canikli, "dış dünyada çok büyük şok yaşanmadığı sürece 2004 bütçesi hedeflerin tutturulacağı bir bütçedir" diyerek sözlerini tamamladı. [143]

7.6.3. CHP GRUBU ADINA KEMAL DERVİŞ'İN KONUŞMASI

TBMM Genel Kurulu'nda, 2004 yılı mali bütçesinin tümü üzerinde yapılan görüşmelerde, CHP grubu adına söz alan CHP İstanbul Milletvekili Kemal Derviş, ekonominin akut krizden kurtulduğunun en büyük göstergesinin, Irak'taki savaş ve gelişmeler ile İstanbul'da yaşanan terör olaylarından etkilenmemesi olduğunu söyledi. Derviş, "Şubat 2001'de yaşanan zirve krizi, ekonomi açısından bu yaşananlardan daha hafif bir olaydır. Ekonominin binası sağlamdır" diye konuştu. Ekonomideki en olumlu gelişmelerden birinin enflasyonla mücadelede elde edilen başarı olduğuna dikkati çeken Derviş, "Bu gelişmeyi küçümsemeyelim. Bu konudaki kararlılığın sürmesini diliyorum" diye konuştu. Merkez Bankası'nın özerkliğinin bu başarıda önemli bir payı olduğunu kaydeden Kemal Derviş, "Bu kurumu bağımsız hale getirmeseydik, (enflasyonla mücadelede bu başarıyı sağlar mıydık?) diye sorup, vicdanımızla bir cevap vermemiz gerekir" dedi. Bakanlığı döneminde zaman zaman, (Keşke Merkez Bankası'na şunu yapın) diyebilseydim dediği günler olduğunu da ifade eden Derviş, "Bu tür düşünceler tüm siyasetçiler gibi benim de kafamdan geçti ama çıkardığımız yasa ile Merkez Bankası'na sağlanan bağımsızlığın önemi bugün enflasyonla mücadelede elde edilen başarı ile bir kez daha ortaya çıkmıştır" dedi.

---

[143] *Canikli'nin konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:36, B:36, 24.12.2003, ss.311-319.*

Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu, Rekabet Kurumu ve BDDK'nın Türkiye gerçeklerine göre görev yapan kurumlar olduğunu ifade eden Derviş, "Doğrudur, bunlar uzayda yaşamıyor, ancak bu kurumlara yapılan atamalarda siyaset ağır basarsa, Türkiye'nin bu konuda çok zor elde ettiği başarı yok olur. Hükümette yer yer bu tür yaklaşımlar ortaya çıkıyor. Dilerim bu yaklaşımlar sürmez" diye konuştu. Derviş, Türkiye'nin coşmasının ve insanların yarınlara güvenle bakmasının herkesin dileği olduğunu ve ülkenin sevinmeye ihtiyacı bulunduğunu belirterek, şunları söyledi: "Bunları dilerken gerçekçi olmaya ihtiyacımız olduğunu da unutmamak gerekir. Türkiye'nin temel sorunu yeterli ölçüde büyüyememektir. Yeterli ölçüde büyüyememe, istihdam sorununu önemli ölçüde artırmıştır. Türkiye önümüzdeki 10 yılda en az yüzde 7 büyümelidir. Temel hedefimiz bu olmalıdır. Türkiye bunu başarmalıdır. İşsizlik ancak böyle ortadan kaldırılabilir. Bu gerçek ülkeyi yönetenler tarafından maalesef yeteri kadar dile getirilmiyor. Türkiye'de, hali vakti yerinde olan ve rant geliri ile geçinenler için kriz dışında yüzde 5 büyüme yeterli olabilir. Ancak yoksul ve dar gelirli insanlar için bu büyüme yeterli değildir. Bu büyüme hızıyla onların sorunları çözülmez. Enflasyonu yenmek üzereyiz, şimdi büyüme hızını yüzde 7'ye çıkarmanın zamanı gelmiştir. Türkiye yangını 2002'de söndürdü. Bina yanarken o binaya yeni oda yapmak mümkün değildir, ama şimdi elimizde bu fırsat var."

Büyümeyi yavaşlatan faktörlerin başında aşırı değerlenmiş kur ve vazgeçilmez yatırımların gerçekleştirilmemesinin geldiğini ifade eden Derviş, 2004 yılı bütçesinde de yatırımlara gerekli önemin verilmediğini ve bütçenin uzun vade yerine kısa vadeli hedefleri gözettiğini kaydetti. Vazgeçilmez kamu yatırımlarının devreye sokulması gerektiğini belirten Derviş, "Bu konuda IMF'de yanlış yoldadır. Bu tür uluslararası kuruluşlarla görüşmelerde bu yatırımların gerekliliğini vurgulamalıyız" dedi. Tarım sektörünün sorunlarının çözümünde, doğrudan gelir desteklerinin zamanında ve gerçek üreticiye ödenmesinin büyük önem taşıdığına dikkati çeken Derviş, çiftçi kayıt sisteminin de güçlendirilmesi gerektiğini söyledi.

Kemal Derviş, 2003 yılının ilk 9 ayında doğrudan yabancı sermaye yatırımının hemen hemen hiç gerçekleşmediğini ve bunun ekonomi açısından iyi bir gelişme olmadığını ifade ederek, "Buna karşın 2003'te Türkiye'ye çok ciddi bir sıcak para girişi olmuştur. Ama bu para her an çıkabilir. Bunlar kısa vadeli yatırımlardır. Sıcak parayı sevmeyelim, bu para gelmese daha iyi olur. Sıcak para yerine daha uzun vadeli yatırım yapacak yabancı sermaye gelsin" diye konuştu. Ülke ekonomisindeki olumlu gelişmelerin gözardı edilmemesini isteyen Derviş, "Ancak Türkiye'nin bu olağanüstü potansiyeline rağmen maalesef büyüyemediğini ve refahın tabana yayılamadığını da görmemiz gerekir." dedi.

2004 yılı bütçesinin büyümeye uygun bir bütçe olmadığını savunan Kemal Derviş, sözlerini şöyle tamamladı: "Bu sebeple bu bütçeye ret oyu vereceğiz. Bunu klasik muhalefet anlayışı ile değil, sorumlu muhalefet anlayışı ile yapıyoruz. (Orta ve uzun vadeli hedefler yerine kısa vadeli hedefler tercih edilemez) diyoruz. Büyüme ve istihdam konusunda atacağınız her adımı destekleriz. Kavga istemiyoruz, gerilim yaratan her kavga dar gelirli vatandaşı vuruyor. Seçim cilvesinden kaynaklanan çoğunluğunuzu partizanlıkta kullanmamanızı istiyoruz. Ekonomideki olumlu adımlarını destekliyoruz ve bu yolda attığınız adımlarda başarılar diliyoruz. Türkiye'nin önünde önemli bir fırsat var. Gelin bu fırsatı kaçırmayalım." Derviş'in konuşması, CHP milletvekillerinin yanı sıra AK Parti'li milletvekillerinden de büyük alkış aldı.[144]

7.6.4. CHP GRUBU ADINA ALGAN HACALOĞLU'NUN KONUŞMASI

CHP İstanbul Milletvekili Algan Hacaloğlu, TBMM Genel Kurulu'nda 2004 yılı bütçesi üzerinde CHP Grubu adına ikinci konuşmacı olarak kürsüye çıktı. Türkiye ekonomisinin son 20 yılda çok kötü yönetildiğini, bu dönemde sağ iktidarlar ve siyasetçilerin Türkiye ekonomisinin sağlıklı gelişmesinin önünü tıkadığını iddia eden Hacaloğlu, "İç güvenlik, eğitim ve ekonominin yönetiminde oluşan sorunlar ve kötü yönetimde herkes vardı, bir tek CHP yoktu" dedi. Hacaloğlu, neo-liberal, dış kaynaklı, dayatmacı politikalar sonucu; Türkiye'nin, yılların birikimlerini erittiğini, tükettiğini, her alanda geri bırakıldığını, çok uluslu şirketlere ve tekelci sermayeye ucuz emek deposuna dönüştüğünü, buna rağmen ülkeye giren sadece sıcak para olduğunu, doğrudan sermaye yatırımlarının ise ülkemizden uzak durduğunu söyledi. CHP'li Hacaloğlu, "Bu son yirmi yıllık dönemde, neo-liberal politikaların yörüngesinde, Türkiye 815 milyar doları iç, 245 milyar doları dış olmak üzere toplam 1060 milyar dolar borç yükü altına girdi. Türkiye, bu dönemde, toplam 316 milyar dolar borç faizi ödedi" dedi.

Algan Hacaloğlu, 2002 yılında yakalanan belirgin makro ekonomik iyileşme ve ekonomide devralınan mirasın, 2003'te ekonomik istikrarın sağlanabilmesi için uygun zemin yarattığını, ancak bazı şeylerin hala yerine oturmadığını söyledi. AK Parti iktidarının büyük bir sorumsuzlukla ekonominin yönetimini IMF'ye, Kıbrıs sorununu Kofi Annan'a, ulusal güvenliği dış odaklara, çalışanların hak ve hukukunu ise belirli sermaye kesimlerinin insafına terk ettiğini ileri sürdü. Hacaloğlu, "Siz bu temel sorumluk alanlarınızı bırakmış, kafanızı, (8 yıllık kesintisiz temel eğitimi nasıl deleriz, İslamcı terör olamayacağına toplumu nasıl ikna ederiz, türbanı nasıl dini simgeye dönüştürebiliriz) konularına takmış bulunmaktasınız..."

2004 yılı bütçesinin, birkaç yıldır devam eden geleneği ve zaafları sürdürdüğünü kaydeden Hacaloğlu, sözlerini şöyle sürdürdü: "Bu bir faiz bütçesidir. Bu bütçe rantiye kesimine vergisiz servet transferini programlayan bir belgedir. Bu bütçede, yatırım yok, halka hizmet yok, kamu çalışanlarının emek ve haklarına duyarlılık yoktur. 2003'te olduğu gibi, bu yıl da eğitim, sağlık

[144] *Derviş'in konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:36, B:36, 24.12.2003, ss.319-325.*

ve adalete bütçeden yeterli para yoktur. Bu bütçe insanı, eğitim, sağlık ve adaleti, çiftçiyi ve tarımı dışlıyor." Hükümeti vergi terörü estirmekle de suçlayan Algan Hacaloğlu, sözlerini şöyle sürdürdü: "Vergi politikalarınız tam bir şaşkınlığın ve kayırmacı zihniyetin ürünüdür. 2004 yılında da vergi reformu yapmaya niyetiniz olmadığı ortaya çıkmıştır. Sayın Maliye Bakanı tarafından açıklanan vergi paketinden; (Yurttaşa artan vergi yükü, rantiyeye ise destek) çıkmıştır. Repoya, devlet tahvili ve hazine bonosu faizlerine, her boyutta mevduat faizlerine bir yıl daha vergisiz cennet vaatleri çıkmıştır." Özel İletişim Vergisi'nin kalıcı hale getirilmesinin iletişim özgürlüğüne bir darbe olduğu görüşünü savunan Hacaloğlu, "Sayın Bakan, (Bütçeyi ÖTV ve KDV kurtaracaktır) demektedir. Hükümet, bu konuda kolayını bulmuştur... (Vur abalıya) misali, bütçe açığı faiz ödemeleri ile kabardıkça, çözümü dolaylı vergileri artırmakta bulmaktadır" dedi.

Kayıtdışı ekonominin, günümüzde kayıtlı ekonominin üçte ikisi düzeyine tırmandığını ifade eden Hacaloğlu, dokunulmazlıklar konusuna da değinerek, " AKP milletvekillerine yargı dokunamıyor... Yani AKP siyasette kayıt dışıdır...AKP mali miladı kaldırıyor... Yani AKP ekonomide kayıt dışıdır... Eğer bu tavrınızı değiştirmezseniz, siz tarihe kayıtdışı bir iktidar olarak geçeceksiniz" diye konuştu.

Konuşmasında devlete güvenerek birikimlerini İmar Bankası'nda değerlendiren vatandaşların mağduriyetlerine derhal son verilmesini de isteyen Hacaloğlu, "Bu çerçevede, Sayın Bakana bir soru yöneltmek istiyorum, (Bono zedelerin suçu nedir? Devlete güvenmek mi? Devlete güvenmek suç olabilir mi?) Eğer ortada bir suç ve suçlu varsa sebep gereği yapılmamaktadır" dedi. Hükümetin özelleştirme politikasını da eleştiren Hacaloğlu, "AKP'nin önder kadroları ile yakınlığı bilinen Albayraklar'ın, AKP tarafından son bir yıldır yürütülen özelleştirme uygulamalarında yıldız firma konumuna geldiği görülmektedir. CHP olarak, Albayraklar ve benzeri kuruluşların özelleştirme faaliyetlerini dikkatle izlemeye, bu alandaki kayırmacılık, vurgun ve talana göğüs germeğe kararlıyız" diye konuştu. [145]

Algan Hacaloğlu'nun, "Hükümetin Kuzey Kıbrıs Cumhuriyeti bölgesindeki evini terk etmek zorunda kalan Rum bayan Loizudo'ya verdiği desteği ne diye Güneydoğu Anadolu'daki yurttaşlarımızdan esirgediğini, hem biz hem de yöredeki vatandaşlarımız anlamakta zorluk çekmekteyiz. Haklarını alabilmek için muhakkak AİHM'ye mi gitmeleri gerekiyor" demesi üzerine birleşimi yöneten TBMM Başkanı Bülent Arınç, "Ben yanlış mı anladım Loizudo ile Güneydoğulu vatandaşlar arasında benzerlik mi kurdunuz?" uyarısında bulundu. Bunun üzerine Hacaloğlu, sözlerini tekrarlayarak Güneydoğu'da evini terk etmek zorunda kalan vatandaşlar tarafından açılan yüzlerce dava bulunduğunu, bunlarla ilgili pilot dava sonuçlanmadan haklarının ödenebileceğini söylemek istediğini belirtti. Hacaloğlu'nun konuşmasından sonra birleşime saat 14.30'a kadar ara verildi. [146]

---

[145] *Hacaloğlu'nun konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:36, B:36, 24.12.2003, ss.325-332.*
[146] *Bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:36, B:36, 24.12.2003, s.325.*

7.6.5. ŞAHISLAR ADINA YAPILAN KONUŞMALAR

TBMM Genel Kurulu'nda görüşülen 2004 yılı bütçesinin lehine söz alan AK Parti Kars Milletvekili Yusuf Selahattin Beyribey, bütçelerin, iktidarların ekonomik ve sosyal tercihlerini ifade ettiğini ve bu anlamda sözkonusu bütçenin, ekonomik istikrarı sağlamada önemli hedefleri bulunan bir düzenleme olduğunu söyledi. 2003 yılının dış konjonktürden fazlaca etkilenen bir yıl olmasına karşın iktidarın aldığı ekonomik önlemler sayesinde Türkiye'nin bu olumsuzluğu yara almadan atlattığını ifade eden Beyribey, "AK Parti, devletin tepesinde çıkan anlaşmazlığın ekonomide yarattığı tüm olumsuzluklara ve zor şartlara rağmen cesaretle ülkeyi yönetmeye talip olmuştur. Biz bu yükün altına bilerek girdik ve inşallah yüzümüzün akıyla çıkacağız" diye konuştu.

Yusuf Selahattin Beyribey, 2003 yılı bütçe rakamlarının (Bütçe hedefine ulaşamaz) diyenlere en güzel cevabı verdiğini bildirerek, "2004 yılı bütçesi aleyhinde söylenecek hiçbir söz yoktur" dedi. [147]

7.6.6. TARTIŞMALAR

TBMM Başkanı Bülent Arınç'ın, CHP İstanbul Milletvekili Algan Hacaloğlu'nun, (Hükümetin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti bölgesindeki evini terketmek zorunda kalan Rum bayan Louizidu'ya verdiği desteği Güneydoğu'daki vatandaşlardan esirgediği) yolundaki sözlerini tutanaklardan okuyarak, Hacaloğlu'ndan yeniden açıklama istemesi, Genel Kurul'da tartışmaya yol açtı.

2004 yılı bütçesi üzerine yapılan görüşmelerin ilk turunda CHP grubu adına ikinci sözü alan CHP İstanbul Milletvekili Algan Hacaloğlu'nun, "Hükümetin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti bölgesindeki evini terk etmek zorunda kalan Rum bayan Louizidu'ya verdiği desteği ne diye Güneydoğu Anadolu'daki yurttaşlarımızdan esirgediğini, hem biz hem de yöredeki vatandaşlarımız anlamakta zorluk çekmekteyiz. Haklarını alabilmek için muhakkak AİHM'ye mi gitmeleri gerekiyor" sözleri üzerine birleşimi yöneten TBMM Başkanı Bülent Arınç, "Ben yanlış mı anladım Loizidu ile Güneydoğulu vatandaşlar arasında benzerlik mi kurdunuz?" uyarısında bulunarak, Hacaoloğlu'ndan konuşmasına açıklık getirmesini istemişti. Bunun üzerine Hacaloğlu, sözlerini tekrarlayarak, Güneydoğu'da evini terk etmek zorunda kalan vatandaşlar tarafından açılan yüzlerce dava bulunduğunu, bunlarla ilgili pilot dava sonuçlanmadan haklarının ödenebileceğini söylemek istediğini belirtmişti.

2004 yılı Bütçe görüşmelerinin ikinci turunda bütçenin lehinde söz alan AK Parti Kars Milletvekili Yusuf Selahattin Beyribey'in konuşmasının ardından TBMM Başkanı Arınç, Hacaloğlu'nun konuşmasını tutanaklardan okuyarak, konuya ilişkin bir açıklama yapıp yapmayacağını sordu. Algan Hacaloğlu

[147] *Beyribey'in konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:36, B:36, 24.12.2003, ss.333-336.*

yaptığı açıklamada, kullandığı destek sözcüğünün hükümetin AHİM tarafından verilen tazminat kararını uygulaması anlamına geldiğini söyledi. "İfadem bu anlamdadır. Yoksa Rum bayana özel bir destek verildi anlamında söylenmemiştir" diyen Hacaloğlu'na TBMM Başkanı Arınç, "Açıklamanız sizin ve partiniz açısından yeterli ise bilemem. Ama Türkiye cumhuriyeti devletinin bir Rum bayana verdiği desteği kendi vatandaşından esirgemesi söz konusu olamaz. Bu ülkede her vatandaş eşittir" diye konuştu.

Arınç'ın bu sözleri üzerine CHP Grup Başkanvekili Ali Topuz, Arınç'a tepki gösterdi. Topuz, "Bu konuda açıklama yapılmıştı. İkinci kez konuyu buraya getirmeniz ve bu yaklaşımınız doğru değil, CHP'ye haksızlık ediyorsunuz" diye konuştu. TBMM Başkanı Arınç da bu sözler üzerine, "Ben TBMM'nin manevi şahsını korumak istiyorum. Bu sizin de göreviniz." diyerek Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ı konuşmasını yapmak üzere kürsüye çağırdı. Başbakan Erdoğan kürsüye gelirken CHP'li Topuz, 'Hayır siz bize haksızlık ediyorsunuz" diyerek tepkisini sürdürdü. [148]

7.6.7. HÜKÜMET ADINA BAŞBAKAN RECEP TAYYİP ERDOĞAN'IN KONUŞMASI

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, bütçenin tümü üzerinde yaptığı konuşmada, hükümetin icraatlarını değerlendirirken, eleştirileri de cevapladı. İmalarla, niyet sorgulamalarıyla, önyargılarla siyaset üretilemeyeceğini kaydeden Erdoğan, milli iradenin, hiçbir siyasal psikiyatri çabasıyla zedelenemeyeceğini ve sınırlanamayacağını söyledi. Başbakan Erdoğan sözlerini şöyle sürdürdü: "Eğer siyaset üretmek istiyorsanız, toplumun taleplerini dikkate almak zorundasınız. Eğer sahiden siyaset yapmak istiyorsanız buyurun er meydanı, tezlerinizi topluma kabul ettirin, toplumun güvenini ve onayını alın, işbaşına gelin... Hepimiz çözüm üretmeye katkıda bulunmalıyız. Çözüm ortak aklı ister. Kimse devleti milletten esirgeyemez. Halkımız huzur ve barış, devlet yönetimine güvenmek istiyor. Gerilim oyunları geçmişte çok sahnelendi. Bunların senaryolarını, aktörlerini, figüranlarını ezberledi millet, bunları iyi tanıyor. Gerilim oyunları 3 Kasım seçimleriyle millet tarafından vizyondan kaldırıldı. Türkiye artık o günlere ve o siyaset anlayışına bir daha geri dönmeyecek. Hiçbir alanda siyaset üretemeyenler, yaklaşan seçimin de telaşı ile Türkiye gündemini milletvekili dokunulmazlığı meselesine indirgemeye çalışıyorlar. Bu meseleyi gündeme getirenler, bu konuyu siyasetin zayıflatılması için kullanmak isteyenleri de hesaba katmalıdırlar. Siyasetin zayıflatılması siyasete ilişkin her düzenlemenin siyasi alanın korunmasına bağlı olarak ele alınmasını gerektirdiği unutulmamalıdır."

---

[148] ***TBMM Tutanak Dergisi**, C:36, B:36, 24.12.2003, ss.336-337.*

Erdoğan, bütçe tasarısının geçen yılın aynı döneminde hazırlanan tasarıyla karşılaştırıldığında ülkenin nereden nereye geldiğini gösteren tarihi bir belge niteliğinde olduğunu söyledi. Türkiye'nin hem ekonomik hem de siyasi açıdan 13 ay önce devraldıkları "Karanlık tablo"dan oldukça uzaklaştığını, kriz şartlarının aşıldığını, piyasaların canlandığını, milletin geleceğe umutla bakmaya başladığını ifade eden Erdoğan, "Hepimize umut veren aydınlık tablonun ortaya çıkmasında emeği geçenlere şükranlarımı sunuyorum" dedi. Bütün dünyanın Türkiye'nin 2003'te dikkat çekici bir iyileşme performansı sergilediğini gördüğünü bildiren Erdoğan, uyguladıkları kararlı ve istikrarlı politikaların dünya ekonomi çevrelerinin takdirini topladığını söyledi. Erdoğan, bu havanın Türkiye'nin ekonomi otoriteleri, piyasa ve sektör temsilcileri ile vatandaşlar tarafından da teneffüs edildiğini kaydetti.

Anamuhalefet partisinin itirazlarının "Kötüden iyi ama..." noktasına gelmesinden memnuniyet duyduklarını ifade eden Erdoğan, bunun kutlanacak tavırlar olduğunu söyledi. Erdoğan, hükümet olarak temel önceliklerinin "Güven ve istikrar şartlarını koruyarak, rasyonel hedeflere ulaşmak, ülke kaynaklarını akılcı ve verimli kullanmak, yeni kaynakları hayata geçirmek ve israfı, yolsuzlukları önlemek olacağını" bildirdi. "Milletimizin omuzlarımıza yüklediği sorumluluğun bilincindeyiz" diyen Erdoğan, konuşmasını şöyle sürdürdü: "Popülist politikalara asla prim vermeyeceğiz. Ülkemizin geleceğini asla kısır politik çekişmelere kurban etmeyeceğiz. Kararlılığımızı zayıflatmak, hevesimizi kırmak isteyenler bundan sonra da karşılarında milletimizinkine eş, sağlam, demokratik bir irade bulacaklardır. İradede kırılma noktasını bekleyenler acıdır ki asıl kırılmayı kendi boş hayallerinde yaşayacaklardır."

Türkiye'nin dünya devletleri arasında merkezi öneme sahip bir ülke olduğuna dikkat çeken Erdoğan, tarihi ve kültürel derinliği ile Türkiye'nin büyüklüğüne ve imkanlarına yaraşır bir yönetimin elinde şahlanacağı iddiasıyla yola çıktıklarını anlattı. Erdoğan, 3 Kasım seçimleriyle milletin bu büyük iddiaya sahip çıktığını ve AK Parti'nin tek başına işbaşına geldiğini anlattı. İşbaşına gelirken bütün hedeflerinin "Herşey Türkiye için" olarak özetlendiğini kaydeden Erdoğan, "Geçmişin yanlışları tekrarlanmasın diye teyakkuz halinde olduk" diye konuştu. Kötümser senaryo yazanların sorduğu "Kaynak nerede?" sorusuna " Kaynak AK Parti'dir, kaynak Türkiye' nin ta kendisidir" karşılığını verdiklerini hatırlatan Erdoğan, bu kaynak sayesinde Türkiye'yi bir girdaptan çıkarttıklarını söyledi. "Elbette yaptıklarımızla yetinmiyoruz" diyen Erdoğan, şöyle konuştu: "Türkiye'nin gelecek ufkundan gözümüzü ayırmıyoruz. İlk bir yılımızı adalete ve demokrasiye yatırım yılı olarak özetliyoruz. En derin anlamıyla adalet, en geniş anlamıyla demokrasi, hareket noktamız bu. Yıllar yılı milletin vicdanı yara almış, adalete duyulan güven, zayıf iktidarların elinde daha da zayıflamıştı. O talihsiz yılları unutmak için devraldığımız Türkiye tablosunu hatırlatma ihtiyacı duymuyorum. Sadece Türkiye'nin yönetimin devralmadık, aynı zamanda krizlerin yönetimini de devraldık. AK Parti iktidarı ile Türkiye'nin bozulan, sarsılan toplumsal, siyasi ve ekonomik dengeleri hızlı bir tamir sürecine

girmiştir. Hükümetimiz ülkeyi hasta yatağından, nekahat dönemine taşımış, ardından ayağa kaldırmıştır. En önemli husus siyasetin usul ve üslubunu yenilememiz, siyasetin toplumla olan bağlarını yeniden kurarak güçlendirmemizdir. Siyaseti rant dağıtım temelinden uzaklaştırarak hizmet ve mutabakat zeminine taşımamız başarımızın sırrı olmuştur. 3 Kasım öncesi siyaset, toplumla bağını kopartmış, güdükleşmiş, sorun çözme yeteneğini kaybetmiştir. Ülkenin en önemli meseleleri siyaset dışına itilmiş, siyaset değersizleşmiştir." Seçimlerin siyasetin yeniden tahkim edilmesi yönünde kuvvetli bir iradeyi ortaya çıkardığını bildiren Başbakan Erdoğan, toplumun sahici bir siyasetin inşası için iradesini ortaya koyduğunu söyledi.

Erdoğan, bugün karamsarlığın yerini umuda bıraktığını ve siyasetin itibarının yükselmeye başladığını, toplumun taleplerinin siyasetin belirleyici unsuru haline geldiğini anlattı. Toplumun siyasete karşı yeniden ümit beslediğini ifade eden Erdoğan, "Türkiye'yi zor bir dönemeçte krizden çıkaran AK Parti'nin başarısı burada. Çözümün sahici bir siyaset temelinde olduğuna karar verdik ve böyle başladık" diye konuştu. Erdoğan, ekonomideki başarının siyasi başarılarının yansıması olduğunu kaydederek, "Türkiye'nin AB hedefine varmasında, toplumsal barışın sağlanmasında, adalete ve demokrasiye yatırım en büyük öncülüğümüz oldu. Refahın ön şartının özgürlük ve demokrasi olduğu anlayışıyla demokratikleşme ve hukuk devletini tahkim yolunda önemli mesafe aldık" dedi. Ulusal sorunların çözümünde toplumla ve muhalefetle birlikte hareket etmenin gereğine inandıklarını bildiren Erdoğan, halkın kendilerine emanetini verdiği günden beri uzlaşmaya, birlikte düşünmeye özen gösterdiklerini bildirdi.

"Kimse millete rağmen yetki sahibi değildir, kimse layüsel (Sorumsuz) de değildir" diyen Erdoğan'a CHP Milletvekilleri "Türkçe konuş" diye laf attılar. TBMM Başkanı Bülent Arınç, bu laf atmalara "Türkçe konuşuyor" diye müdahale ederken Erdoğan da CHP'lilerin, "Tercüman lazım" sözlerine "Zaten siz hep tercümanla çalışıyorsunuz" karşılığını verdi. Başbakan Erdoğan, hatasız, mükemmel olduklarını söylemediğini ifade ettiği konuşmasını şöyle sürdürdü: "Biz emanet bilinciyle hizmet etmek istiyoruz. Biz bu ülkenin emanetini nereye yıkılacağı belirsiz bir yük olarak değil, bir şeref olarak taşıyoruz. Bu ülkeye hizmete devam edeceğiz. Yolsuzlukların kökünü kazıyarak, üretimi şahlandırarak, rekabeti koruyarak hizmet edeceğiz. Üretimin bütün kanallarını açıyoruz, açacağız. Üretim yapmak isteyen özel sektörün her zaman yanında olacağız. Kamu yönetiminin yeniden yapılandırılmasında kararlılığımız aşikardır" dedi. Erdoğan, merkeziyetçi, topluma tepeden bakan, hesap verme sorumluluğu hissetmeyen, toplum katılımına kapalı, geleneksel bürokrasi anlayışının toplumun gelişmesinin önünde ciddi bir engel olarak durduğunu söyledi. Türkiye'nin demokratik normları esas alan bir kamu yönetim reformunu hayata geçirmesi gerektiğini belirten Erdoğan, bununla ilgili yasal düzenlemeleri hızla hayata geçireceklerini bildirdi.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, AK Parti iktidarı döneminde aktif bir dış politika izlendiğini ve Türkiye'nin itibarına itibar kazandırdıklarını söyledi. Başbakan Erdoğan, 2004 yılı bütçesi üzerindeki görüşlerini açıklarken, dış politika konusunda da değerlendirmeler yaptı. AK Parti iktidarı olarak bir yandan AB hedefine koşarken, diğer yandan da Irak ve Kıbrıs gibi bölgesel meseleleri aşabilmek için yoğun çaba harcadıklarını ifade eden Erdoğan, tüm dünyanın Türkiye'nin bu çabalarını takdirle karşıladığını belirtti. Yanı başında yaşanan krizin büyüklüğü dikkate alınırsa Türkiye'nin dış politika konusunda tarihi bir başarı gösterdiğinin ortaya çıkacağını kaydeden Erdoğan, sözlerini şöyle sürdürdü: "Devlet ve toplum olarak üzerinde mutabakata vardığımız AB hedefine yönelik olarak iş başına gelir gelmez yoğun bir gayretin içine girdik. Kararlı bir diplomasi faaliyetinin yanında iç hukukumuzun AB normlarına uyumunu sağlayacak adımları muhalefetin de takdirle andığımız katkısıyla hızla aldık. Bu katkılarından dolayı muhalefet partisi ve milletvekillerine bir kez daha teşekkür ediyorum."

AB hedefine yönelik adımların heba olmayacağını samimiyetle ümit ettiğini ifade eden Erdoğan, "Bu konuda Avrupalı dostlarımızdan da aynı samimiyeti bekliyoruz. Türkiye'yi içine almaktan tereddüt eden bir AB kendi zemini, kendi ilkelerini inkar etmiş olur. AB siyasi ve stratejik bir misyona sahip olmak istiyorsa Türkiye'den vazgeçemez, vazgeçmemelidir" dedi. AB'ye tam üyeliğin Türkiye'nin stratejik hedefi olduğunu hatırlatan Erdoğan, Aralık 2004'ün dünyanın sonu olmadığını da ifade etti. Başbakan Erdoğan, çoğu zaman iç politik kaygılarla kendisi politika üretemeyenlerin milli meseleler üzerinden seçmene selam politikaları yürütüldüğünü belirtirken, şimdi de böyle olayların zaman zaman yaşandığını söyledi. Kıbrıs meselesinin milli bir mesele olduğunu kaydeden Tayyip Erdoğan, sözlerini şöyle sürdürdü: "Kıbrıs'ı kimse siyaset meselesi, hamaset konusu yapamaz. Her kim bu yanlışı yaparsa altında kalır ve tarihe karşı mahcup olur. Biz Kıbrıs meselesinin samimiyetle çözümünden yana olduk. Bizim iktidarımız bir yıllık hükümettir. Bu sürede en çok ifade ettiğimiz kavram çözüm olmuştur. Çözüme katkı verecek tüm taraflar Kıbrıs hassasiyetimizi doğru yorumlamak zorundadır. KKTC seçimleri de çözüm yolunda yol gösterici olmuştur. Dünyada birçok devletin seçimleri kimseyi ilgilendirmezken KKTC'deki seçimlerle bu devleti tanımayan herkes ilgilenme ihtiyacı duymuştur. Ne garip değil mi? Şimdi önümüzde kritik bir müzakere süreci vardır. Bu sürecin uzlaşı temelinde değerlendirilmesi gerekir. Tek taraflı iyiniyet, tek taraflı özveri beklenirse çözümden uzaklaşırsınız. Adil ve kalıcı bir çözüm için Türkiye Cumhuriyeti ile KKTC ortak bir irade beyan etmiştir. Sadece irade beyan etmekle kalmamış, gerekli siyasi iradeyi de ortaya koymuştur. BM Genel Sekreteri'nin iyi niyetli tutumuna desteğimizi sürdürüyoruz, sürdüreceğiz. Çözüme katkıda bulunmak isteyen taraflar Kıbrıs'ın gerçeklerini hesaba katacaklar. Uzlaşı isteyen herkes bu sürecin iki tarafın rızası

ile sonuçlanmasına katkı sağlayacaklardır." Kıbrıs'ta seçimler sonucunda ortaya çıkan iradeyi hesaba katmadan bir politika izlemenin imkanının artık kalmadığını kaydeden Erdoğan, "Hükümeti oluşturma sürecinin bir an evvel tamamlanmasını ve Kıbrıs Türklerinin temel haklarını ve kazanımlarını koruyacak müzakerenin başlamasını bekliyoruz" dedi.

Başbakan Erdoğan, 2003 yılının sancılı bir yıl olarak geçmesine sebep olaylardan bir diğerinin de Irak meselesi olduğunu söyledi. Irak meselesinde de ta başından itibaren dengeli bir politika izlediklerini ifade eden Erdoğan, "Irak halkının büyük acılar yaşamasına engel olamadık ama her aşamada doğru kararlar vermek için kılı kırk yaran, ince eleyip sık dokuyan bir yol izledik" dedi. Erdoğan, Irak konusunda uluslararası camia ikiye bölünürken, uluslararası örgtüler büyük yara alırken Türkiye'nin bu süreçte son derece dinamik bir dış politika izleyerek, tüm taraflarla temas içinde olduğunu anlattı. Yaşanan acıların yaşanmaması, bu ülkenin normalleşmesi ve yeniden inşası için Irak'ın bütünlüğüne her zeminde vurgu yaptıklarını belirten Erdoğan, şöyle dedi: "Savaşı değil barışı kazanması gerekiyor dünyanın. Barışı kazanmadığımız sürece savaş devam ediyor ve şiddet üretiyor. Irak halkının bir an önce geleceğini görebilmesi gerekiyor. Irak'a yapılan müdahalenin tarihi bakımdan anlamlı bir netice vermesi, Irak'ta modern, demokratik bir devletin temellerinin atılması ve geliştirilmesiyle mümkün olacaktır. Etnik esasta Irak'taki bölünme ve kurumsallaşmalar ve bunu yansıtan bir devlet yapısı hem Irak'ı hem de bölgeyi daha da istikrarsız hale getirecek tehlikeli bir dönemeç olur. Irak'ta barışı kazanmak isteyen herkes bu tehlikeyi görmek zorundadır." Erdoğan, Türkiye'nin Irak'ın yeniden inşası ve demokratik bir yönetime kavuşması konusunda elinden geleni yaptığını bildirdi. Erdoğan, Türkiye'nin Irak'ın fiziki yapılanmasında da artık taşeron değil pilot ülke konumunda olduğunu söyledi.

Erdoğan, Türkiye'de yıllarca ekonomik sorunlara yanlış bir açıdan bakıldığını, Türkiye'nin gerçeklerinden, zenginliklerinden uzak, insan unsurunu göz ardı eden bir anlayışın ekonomi yönetimine hakim olduğunu söyledi. Yanlış teşhisin ekonomik sorunları içinden çıkılmaz bir hale getirdiğini ifade eden Erdoğan, günü kurtarmak, oy avcılığı yapmak ve belli kesimlere şirin görünmek için ülke kaynaklarının çar çur edildiğini anlattı. İktidar yürüyüşleri sırasında Türkiye'nin ekonomik gerçeklerini bir bir incelediklerini ve çözüme yönelik ayrıntılı politikalar ürettiklerini ifade eden Erdoğan, şöyle dedi: "Partimizin ve hükümetimizin ekonomik politikalarına bakıldığında cumhuriyet tarihindeki en ayrıntılı, en sağlıklı ve en kararlı politikaların bizim tarafımızdan ortaya konduğu görülecektir. Ekonomi yönetiminde köklü bir anlayış değişikliği gerçekleştirdik. Bizim ekonomik anlayışımızın temelinde insanımızın mutluluğu var. Masa başında oturup ithal politikaları dayatmak yerine, sokaktaki, atölyedeki, fabrikadaki insanımızın derdine deva olacak yerli ve gerçekçi uygulamalar hayata geçirilmiştir."

AK Parti iktidarının ne söz verdiyse onu gerçekleştirdiğini, sözünün arkasında durduğunu savunan Başbakan Erdoğan, "Acil Eylem Planımızda yer verdiğimiz sözlerden bir aylık 14 faaliyetin tamamını, 3 aylık 25 faaliyetin 23'ünü, 6 aylık 39 faaliyetin 26'sını yerine getirmiş bulunuyoruz. Toplamda Acil Eylem Planımızda öngördüğümüz 78 faaliyetinin 63 adedine ulaşmış bulunuyoruz. Yıllık hedeflerimizin bir kısmına henüz ulaşamamış olmamızın sebebi kamu yönetimi, yerel yönetim ve TCK gibi bazı temel kanunların yasama sürecinin devam ediyor olmasıdır" dedi.

AK Parti ekonomik politikasının arkasına halkın desteğini, güvenini aldığını kaydeden Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, başarıya kilitlendiklerini söyledi. Türk ekonomisinin büyük bir rüzgar yakaladığını, tüm kesimler, kurum ve kuruluşların tam bir uyum içinde başarıya doğru yürüdüğünü dile getiren Erdoğan, sözlerini şöyle sürdürdü: "Enflasyon konusundaki başarımız ekonomik programın başarısının en somut delili olmuştur. Yıllık yüzde 20 enflasyon rakamını tutturacağımız, hatta onun da altına ineceğimiz belli olmuştur. 2004 yılı enflasyon hedefi yüzde 12 olarak belirlenmiştir. Bu oran 2005 yılında tek haneli rakamlara düşecek ve AB standartlarına böylece ulaşılmış olacak." 2005 yılında paradan 6 sıfır atılması çalışmasının başlatıldığını hatırlatan Erdoğan, bütçe disiplininin vazgeçilmez hedeflerinden biri olduğunu belirtirken, yüzde 6.5'lık faiz dışı fazla hedefinden taviz verilmeyeceğini bildirdi. Gelecek yıl için de yüzde 6.5 faiz dışı fazla hedeflendiğini belirten Erdoğan, bunun dünyada ilk olacağını söyledi. Ekonomik istikrar ve güven ortamının faiz oranlarını gerilettiğini, borçlanma vadelerinin uzadığını ifade eden Erdoğan, Kasım 2002'de yüzde 8 olan borçlanma risk oranının 5 yıllık borçlanmalar için yüzde 2.5'e, 30 yıllık borçlanmalar için yüzde 3'e düştüğünü bildirdi. Finans yönetimini bilmek gerektiğini kaydeden Erdoğan, "(Borç yiğidin kamçısıdır) derler, kamçı yiğidin elinde olursa bunun anlamı var" dedi. Başbakan Erdoğan, enflasyonla mücadele ederken aynı zamanda büyümek gibi bir zorluğu da gerçekleştirdiklerini söyledi. Türkiye'nin ihracat hedefini de aştığını belirten Erdoğan, Ekim ayı itibarıyla 45.4 milyon dolar oranında ihracat gerçekleştirildiğini ifade etti. Ocak-Eylül itibariyle 49 milyar dolarlık ithalat yapıldığını belirten Erdoğan, dış ticaret hacminin yıl sonu itibariyle 115 milyar doları aşmasının beklendiğini dile getirdi.

Tüm göstergeler arasında 2003 yılı bütçe açığında tahmin edilenin tutturulamadığını kaydeden Erdoğan, "2003 yılı bütçe açığı öngörülenden daha düşük gerçekleşmiştir. Tutturamadığımız tek gösterge bu oldu. Ama bunu da tutturamamış olmaktan dolayı memnunum" dedi. CHP'li Kemal Derviş'in yabancı sermaye konusundaki eleştirilerine katıldığını belirten Erdoğan, yabancı sermayenin yatırım yapmasının önündeki engellerin ortadan kaldırıldığını söyledi. Erdoğan, 2003 yılının yabancı sermaye açısından "tohumlama yılı" olduğunu, önümüzdeki yıllarda durumun değişeceğini kaydetti. AK Parti iktidarı ile birlikte Türkiye'nin IMF ve Dünya Bankası ile ilişkilerde edilgen değil, etkin rol oynamaya başladığına işaret eden Erdoğan, kendisinden önce konuşan muhalefet partisi milletvekillerinin

IMF konusunda çelişkili görüşler ortaya koyduğunu savundu. Niyet mektuplarının geçmişten farklı olarak ele alındığına dikkati çeken Erdoğan, iktidar olur olmaz Ekonomik Programı masaya yatırdıklarını ifade etti. Türkiye'nin uzun süreden beri IMF programları uyguladığını hatırlatan Erdoğan, "Biz itirazlarımızı, mücadelemizi en başta yapıyor, imza attıktan sonra da ona sahip çıkıyoruz" dedi. Siyaseti ve finansmanı iyi yönettikleri için bugünkü noktaya gelindiğini anlatan Erdoğan, ekonominin öksürükten zatürre olduğu dönemlerin geride kaldığını belirtti. Bu yıl IMF'den 1.7 milyar dolar kredi sağlanmasına karşılık 2.7 milyar dolar ödeme yapılacağını, Türkiye'nin aldığı borçtan daha fazlasını öder hale geldiğini söyleyen Erdoğan, 2005 yılından itibaren IMF ile kredi boyutlu ilişkilerini sona erdirmeyi amaçladıklarını bildirdi.

Erdoğan, zaman zaman kendilerinin bile geçmişi unuttuklarını vurgulayarak, çalışanların geçmişte zorunlu tasarruf için eylem yaptığını, bu sorunu kökten çözdüklerini kaydetti. Zorunlu tasarruf ana para ödemesini gerçekleştirdiklerini söyleyen Erdoğan'a, CHP Ankara Milletvekili Bayram Meral, "nasıl halloldu, çalışanlar parasını nasıl aldı?" diye sordu. Erdoğan, konuşmasına ara vererek, "Sen de belli yeri temsil ediyordun. Senin bu konuda konuşmaya hiç hakkın yok" dedi. CHP'li milletvekillerinin Erdoğan'a tepki göstermesi üzerine birleşimi yöneten TBMM Başkanı Bülent Arınç, milletvekillerini uyarırken, Erdoğan'dan da Genel Kurul'a hitap etmesini istedi. Erdoğan, "dinlemesini bilsinler" diyerek konuşmasına devam etti.

Erdoğan, kendi dönemlerinde tarımsal desteklemeye büyük katkılarda bulunduklarını, 2002 yılında 1.8 katrilyon lira olan destekleme miktarını 2003 yılında 2.8 katrilyon liraya çıkardıklarını, 2004 yılında ise bunun 3.7 katrilyon lira olacağını bildirdi. Çiftçilerin Ziraat Bankası'na olan borçlarının yeniden yapılandırıldığını, 809 bin aileden 724 bininin başvuruda bulunarak borçlarını ödemeye başladığını anlatan Erdoğan, "Buradan milletime bir müjde vermek istiyorum; 2004 yılında Ziraat Bankası ve Halk Bankası'nın çiftçi ve esnaf kredilerine yüzde 25 faiz uygulayacak" dedi. Erdoğan, doğrudan gelir desteği ödemeleri konusunda da, "Önümüzdeki sezona ait doğrudan gelir desteğinin yüzde 50'si, aralık ayı dahil önümüzdeki 4 ayda ödenmiş olacak. Sadece aralık ayında 540 trilyon ödeme yapılacak, 4 ayda ödenecek miktar 1.3 katrilyon liraya ulaşacak" diye konuştu.

Yapısal reformlara hız verdiklerini, Türkiye'nin yürümesini engelleyen prangalarından artık kurtulduğunu, 2004 yılında daha hızlı koşacağı ve daha çok engeli aşacağını kaydeden Erdoğan, "Elde ettiğimiz başarının sosyal boyutu olmadığını iddia edenler, insaflı davranmamaktadır" dedi. Erdoğan, emeklilere yüzde 150 oranlara varan iyileştirmeler yapıldığını, asgari ücretin "azami sefalet ücreti" olmasından çıkıp "insanca yaşam ücreti" olması için çalışmalarının sürdüğünü bildirerek, "Gerçi bu rakam da insanca yaşamaya yeten bir rakam değil, bunun farkındayız. Ama ciddi düzenlemeyle bunun ilk adımını atıyoruz" dedi. İşsizlik oranının düşme eğilimine girdiğini, CHP'li Derviş'in konuyla ilgili tespitine katılan Erdoğan, devleti istihdam kapısı olmaktan çıkardıklarını, özel

sektörün istihdam yaratması için önündeki engelleri kaldırdıklarını kaydetti. Erdoğan, işsizlikle mücadelede kararlı olduklarını, yeni istihdam yaratılması için özel sektörün önündeki engelleri kaldıracaklarını belirterek, "Önümüzdeki yılı işsizlikle mücadele yılı ilan ediyoruz" dedi.

Erdoğan, tarım sektörünün ihmal edilmediğini, ancak tarımın uzun yılların birikimi olan sorunlarının 13 ayda çözülmesinin güç olduğunu vurguladı. Türkiye'nin sorunlarına gerçekçi çözümler getirdiklerini, tarımı haciz kıskacından kurtardıklarını kaydeden Erdoğan, doğrudan gelir desteği ve mazot yardımının 2003 yılında başarıyla yerine getirildiğini söyledi. Mali disiplinden taviz vermediklerini, dar gelirli vatandaşlar için büyük önem arzeden temel gıda ve ilaçta KDV'nin indirildiğini, küçük ve orta ölçekli sanayi işletmelerinin desteklendiğini, 80 bin ailenin kredi kartı mağduriyetinin giderildiğini anlatan Erdoğan, esnaf ve sanatkarın kredi borçlarının da makul ölçüde yeniden yapılandırıldığına işaret etti.

80 yılda yapılan yolun yarısını 8 ayda yaptıklarını, bin 600 kilometre duble yol ve 364 kilometre tek yönlü yol yapıldığını anlatan Erdoğan, bölünmüş yol projelerini 2004 yılında aynı hızla sürdüreceklerini söyledi. Konut yapılmadığı eleştirilerini hatırlatan Erdoğan, 20 bin konutun ihalesinin yapıldığını ve bunlardan 11 bininin yapımına başlandığını kaydetti. "Eğer bilmiyorsanız bize sorun söyleyelim" diyen Erdoğan, Bingöl'de deprem konutlarının ne durumda olduğunu soran CHP'li milletvekillerine, depremde yıkılan konutlar yerine yapılan konutların şubat ayı sonunda hak sahiplerine teslim edileceğini söyledi.

Erdoğan, eğitim kalitesinin arttırılması, okul dışı eğitim imkanlarının geliştirilmesi ve çocukları geleceğe hazırlayacak donanımın sağlanması amacıyla önemli hazırlıklar içerisinde olduklarını bildirdi. İnsana hizmeti her şeyin üzerinde tutan bir hükümet olarak, sağlıkla ilgili ihtiyaçların ne kadar vazgeçilmez ihtiyaçlar olduğunun farkında olduklarını, bunları karşılayabilmek için sağlık sistemi ve genel sağlık göstergelerini çağdaş seviyeye çıkarmak üzere "Sağlıkta Dönüşüm Programı"nı hazırladıklarını belirten Erdoğan, bununla insanların ücret ödeme güçlükleri yüzünden hastanelerde rehin tutulma ayıbına son verdiklerini, Aile Doktorluğu uygulamasına 2004 yılında başlanması için hazırlıkların tamamlanmak üzere olduğunu söyledi. Erdoğan, işlerliğini yitirmiş gibi görünen devlet ormancılığı anlayışından, millet ormancılığı anlayışına geçiş çalışmaları başlatıldığını, her ilde "Kent Ormanı" kurma çalışmalarının ilki Ankara Kent Ormanı ile hayata geçirildiğini, bu örneklerin sayısının hızla çoğaltılacağını ifade etti. Turizm Teşvik Kanunu'nda gerekli düzenlemeler yapılarak sağlıklı, sürdürülebilir çevreyle uyumlu bir turizm yatırımları seferberliği başlatılmasına yönelik yasal altyapı hazır hale getirildiğine işaret eden Erdoğan, izlenen doğru politikaların sonuçlarının tüm dış olumsuzluklara, Avrupa'da yaşanan ekonomik daralmaya, Irak savaşına ve bunların sonucunda rakip ülkelerde yüzde 30'lara varan gerilemelere rağmen Türk turizminin büyümesini sürdürdüğünü vurguladı.

Erdoğan, konuşmasını "Türkiye kendine gelmiştir. Türkiye kendi gücünün farkına varmıştır. Türkiye, bir kere daha imkansız gibi görüneni başarmıştır. Hepimiz bu muhteşem gemideyiz. Milletçe el ele verirsek, birbirimizin önünü kesmeye çalışmazsak, gereksiz kıskançlıklara ve kuruntulara kapılmazsak, özgüvenimizi kaybetmezsek önümüz açıktır" diyerek tamamladı. Erdoğan, 85 dakika süren konuşmasını tamamlarken, halkın ve milletvekillerinin 2004 yılını kutladı.[149]

7.6.8. BERHAN ŞİMŞEK'İN KONUŞMASI

Bütçe tasarısı üzerinde son konuşmayı yapan CHP İstanbul Milletvekili Berhan Şimşek, 2004 bütçesinin, sanayileşme, gelir dağılımı adaletsizliğinin düzeltilmesi, kamu hizmetlerinin kalitesinin yükseltilmesi gibi sorunların çözümüne yönelik olmadığını, sadece borçlanma ve finansal getiri kaygılarına dayalı bir bütçe olduğunu söyledi. "Bu bütçe yoksulluğun, işsizliğin, üretimsizliğin, yatırım azlığının resmi tescilidir" diyen Şimşek, 2004 yılı bütçesinin "umutsuzluğun bütçesi" olduğunu savundu. Şimşek, sözlerini şöyle sürdürdü: "Ekonominin iyiye gittiği; sadece ekranlarda ve gazetelerin ekonomi, borsa sayfalarında söyleniyor, halkın mutfağında filesinde, aşında iyiye gittiğini kimse söyleyemez. Bir önceki hükümet döneminde vatandaş ekmek arası peynir yerken, şimdi sıcak ekmek arası bayat ekmek yiyor. Sizin anlayacağınız ekmek arası ekmek yiyor. Hükümetin gündeminde, kadrolaşma vardır, kendi dosyalarına dokundurmamak için yargıdan kaçmak vardır. Hükümetin gündeminde iftar çadırları, pazar yeri şovları vardır."

Başbakan Erdoğan'ı, genel seçimler öncesi milletvekili dokunulmazlıklarının kaldırılması konusunda verdiği sözü tutmamakla suçlayan Şimşek, "Başbakan AKP milletvekillerini serbest bıraksın. 550 milletvekilinin burada seçilmiş kral gibi oturması milletin vicdanını sızlatıyor" dedi. Başbakan Erdoğan'ın bütçe konuşmasında, (Borç yiğidin kamçısıdır ama kamçı, yiğidin elinde bir anlam ifade eder) dediğini hatırlatan Şimşek, "Sayın Başbakan o kamçı kendi elinde değil IMF'nin elinde " dedi. Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Abdullah Gül ve İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu'nun "kayıp trilyon davası" sebebiyle zan altında olduğunu ileri süren Şimşek, "Ben, benim ülkemin İçişleri ve Dışişleri Bakanlarının zan altında kalmalarını istemiyorum." diye konuştu.[150]

7.6.9. TARTIŞMALAR

2004 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı üzerinde son konuşmayı yapan CHP İstanbul Milletvekili Berhan Şimşek'in sözleri, TBMM Genel Kurulu'nda tartışmaya yolaçtı. Şimşek'in, konuşmasında Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Abdullah Gül ile Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'a yönelik sözleri üzerine önce Gül ardından da Unakıtan, sataşma gerekçesi ile birleşimi yöneten TBMM Başkanı Bülent Arınç'tan söz istedi.

---

[149] *Erdoğan'ın konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:36, B:36, 24.12.2003, ss.338-355.*
[150] *Şimşek'in konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:36, B:36, 24.12.2003, s.355-359.*

Arınç'ın söz vermesi üzerine kürsüye gelen Dışişleri Bakanı Gül, Şimşek'in iyi bilmediği bir konuda yanlış şeyler söylediğini söyledi. "Söylemlerinde somut şeyleri olmayınca sadece bu davayı dillerine doladılar. Ama o konuyu da bilmiyorlar " diyen Gül, "kayıp trilyon" iddiaları ile ilgili olarak ceza ve hukuk olmak üzere iki dava açıldığını ve ceza davasında verilen beraat kararının Yargıtay tarafından da onaylandığını hatırlattı. Genel başkan yardımcısı statüsündeki herkese beraat kararı verildiğini ve partinin genel muhasibinin bile davadan beraat ettiğini vurgulayan Abdullah Gül, şöyle konuştu: "Ancak hukuk davası devam ediyor. Sizin de bildiğiniz gibi hukuk davalarında dokunulmazlığın hiçbir anlamı yoktur. Bu dava devam ediyor, benim dokunulmazlığımın hiçbir anlamı yok, bunu biliyorsunuz. Ama bunu dilinize doluyorsunuz, çamur atmak için kullanıyorsunuz. Ama çamur atsanız da izi kalmayacak." [151]

Gül'ü konuşması sonrasında CHP'nin kurumsal kimliğine sataşma olduğu gerekçesiyle Grup başkanvekili Haluk Koç söz istedi. TBMM Başkanı Arınç, Şimşek'in konuşması sırasında Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Gül'e yönelik sert eleştirilerde bulunduğunu, Maliye Bakanı Unakıtan'a da "Tuluat sanatçısı" dediğini ve bu sebeple bakanlara söz verdiğini söyledi. Bakan Unakıtan, yaptığı konuşmada, 2004 yılı bütçesinin Türkiye Cumhuriyeti bütçeleri içinde hedeflerini tutturan yegane bütçe olduğunu belirterek, "Türk milletinin sevincine bakıp üzülüyorlar, ben ona şaşıyorum. Siz de üzülmeyin, sevinin. Ben şimdiye kadar tiyatro sanatçılığı yapmadım. Ama yapanlar var biliyorum. Onlar kendi tecrübelerini bana yansıtmasın. Herkes kimin ne yaptığını biliyor" diye konuştu.

Daha sonra sataşma gerekçesi ile söz alan CHP Grup Başkanvekili Haluk Koç, Dışişleri Bakanı Gül'ün söz konusu davadan yargılanmadan beraat ettiğini öne sürerek, "Siz bu davadan yargılanarak mı beraat ettiniz? Kaldırın dokunulmazlığınızı, yargılanın, beraat edin ve öyle ortaya çıkın. Sizi telaş içinde gördüm. Bu telaş niye? Acaba bazı tavırları sergileyenlerin telaşı içinde misiniz?" diye sordu. Koç'tan sonra yeniden söz alan Abdullah Gül, Koç'un sözlerine itiraz ederek, "Ben (beraat ettim) demedim. (Benim konumumdakiler beraat etti) dedim" diye konuştu.[152]

Daha sonra yapılan oylamada, 2004 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı, 2002 Mali Yılı Kesinhesap Kanunu Tasarısı, 2004 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Bütçe Kanunu Tasarısı ve 2002 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesinhesap Kanunu Tasarısı da kabul edildi. 482 kişinin katıldığı açık oylamada, 341 kabul, 141 ret oyu verildi.[153]

7.6.10. ERDOĞAN'IN TEŞEKKÜR KONUŞMASI

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan milletvekillerine bütçe görüşmeleri sırasındaki çalışmalarından dolayı teşekkür etti. Erdoğan, TBMM Genel Kurulu'nda bütçenin kabulünden sonra yaptığı teşekkür konuşmasında, bütçe

---

[151] *Gül'ün konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:36, B:36, 24.12.2003, ss.359-361.*
[152] *Tartışmalar için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:36, B:36, 24.12.2003, ss. 361-364.*
[153] *Bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:36, B:36, 24.12.2003, s.365.*

görüşmeleri sebebiyle yorucu günler ve gecelerin geçtiğini, iktidarıyla muhalefetiyle yoğun bir performans ortaya konulduğunu söyledi. 2004 yılının milletvekillerinin alın teriyle samimi gayretleriyle çok daha anlamlı, çok daha farklı, dolu dolu bir yıl olacağına inandığını ifade eden Erdoğan, "Bizler hükümet olarak elimizden gelen gayreti 2003'teki gibi göstereceğiz. İçeride dışarıda gece gündüz koşturacağız. 2004'ün hayırlara, Türkiye'nin o onurlu yerini süratle almasına vesile olmasını temenni ediyorum" dedi. [154]

7.7. 27/12/2004 TARİHLİ VE 5277 SAYILI 2005 MALİ YILI BÜTÇE KANUNU

2005 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısında, bu kanuna ilişkin olarak şu belirlemeler yapılmaktadır:

"Uygulanmakta olan ekonomik programın ilke ve hedeflerine uygun olarak, ekonomide sürdürülebilir bir büyüme ortamının sağlanması, kaynak-harcama dengesinin göz önünde bulundurulması, kamu kaynaklarının etkin ve verimli bir şekilde kullanılması, tesis edilen malî disiplinin devam ettirilmesi, kamu malî yönetiminde uygulamaya konulan reform çalışmalarının sonuçlandırılması, yatırıma ayrılan kaynakların öncelikli ve kısa sürede sonuç verecek projelere yönlendirilmesi, verimliliği ve üretimi teşvik edecek tarımsal destekleme politikası oluşturulması, etkin bir borçlanma politikası izlenmesi suretiyle ve malî disiplinin devam ettirilmesi yoluyla faiz giderlerinin GSMH'ye oranının düşürülmesi ve kamunun küçültülmesi, amaçlanmıştır.

2005 Mali Yılı Bütçesinin temel hedefleri; Avrupa Birliğine tam üyelik sürecinde ekonomik göstergelerin Maastricht Kriterleri ile uyumlu düzeye getirilmesi, ekonomideki kırılganlıkların azaltılarak sürdürülebilir büyümeye zemin teşkil edecek ekonomik istikrarın devam ettirilmesi ve ulusal ekonominin AB içindeki piyasa gücü ile rekabete karşı koyma kapasitesini geliştirecek bu istikrarlı ortamın kalıcı hale getirilmesi, kamu kesimi açıklarının ve enflasyonun düşürülmesi, ekonominin reel sektöründeki canlanmanın sürdürülmesi, şeklinde özetlenebilir.

Bu hedefler doğrultusunda;

- Enflasyonun yıl sonu itibariyle TÜFE ve TEFE'de yüzde 8 düzeyine çekilmesinin,
- Konsolide bütçenin, yüzde 6.5'lik faiz dışı fazla hedefine azami derecede katkı yapmasının sağlanmasının,
- Kaynak-harcama dengesinin gözetilmesi suretiyle bütçe harcamalarının sağlam gelir kaynaklarıyla karşılanmasının,
- Kaynak tahsisinde hizmet önceliklerine önem verilmesinin,
- Gerçekleştirilmiş olan malî disiplinin devam ettirilmesinin,
- Bütçenin hazırlık ve uygulama sürecinde saydamlık, hesapverebilirlik ve samimiyet ilkelerine uygunluğun sağlanmasının,
- Tarımsal destekleme politikasının, verimliliği ve üretimi teşvik edecek yönde oluşturulmasının,

---

[154] *Bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:36, B:36, 24.12.2003, s.367.*

- Etkin bir borçlanma politikası izlenmesi ve malî disiplinin sürdürülmesi suretiyle faiz giderlerinin GSMH'ye oranının yüzde 11.73'e düşürülmesinin,
- Kamunun ekonomi içerisindeki payının küçültülmesine yönelik politikaların sürdürülerek konsolide bütçe giderlerinin GSMH'ye oranının yüzde 32.33 seviyesine indirilmesinin hedeflendiği anlaşılmaktadır."

Kanun Bilgileri[155]

Kanun Numarası	5277
Başlığı	2005 MALİ YILI BÜTÇE KANUNU
Kabul Tarihi	27/12/2004
Kabul Edildiği Birleşim	22.Dönem 3.Yasama Yılı 43.Birleşim
Cumhurbaşkanlığına Gidiş Tarihi	29/12/2004
Cumhurbaşkanlığından Geliş Tarihi	29/12/2004
Cumhurbaşkanınca Yapılan İşlem	Onay
Resmi Gazete Tarihi	31/12/2004
Resmi Gazete Numarası	25687 (Mükerrer)

Kanun Tasarısı Bilgileri[156]

Dönemi ve Yasama Yılı	22/3
Esas Numarası	1/897
Başkanlığa Geliş Tarihi	17/10/2004
Tasarının Başlığı	2005 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı
Tasarının Özeti	2005 Mali Yılı Genel Bütçeye Dahil Dairelerin 2005 Yılı Bütçelerini içermektedir.

Kanun Tasarısı Komisyon Bilgileri

Komisyon Tipi	Adı	Giriş Tarihi	Çıkış Tarihi	Yapılan İşlem	Karar Tarihi
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe Komisyonu	18/10/2004	10/12/2004	Raporunu Verdi	07/12/2004

Esas Komisyon Raporu (Sırasayısı) 706
Kanun Numarası: 5277

[155] *Kaynak:http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/kanunlar_sd.durumu?kanun_no=5277*
[156] *Bk.:http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/kanun_tasarisi_sd.onerge_bilgileri?kanunlar_sira_no=28918*

7.7.1. PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BÜTÇE GÖRÜŞME PROGRAMI[157]

27.10.2004 Çarşamba	Maliye Bakanının Bütçe ve Kesinhesap Kanunu Tasarılarını Komisyona Sunuşu (Saat : 11.00)
01.11.2004 Pazartesi	Bütçe ve Kesinhesap Kanunu Tasarılarının Tümü Üzerinde Görüşmeler
02.11.2004 Salı	TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
	(Radyo ve Televizyon Üst Kurulu)
	SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI
	CUMHURBAŞKANLIĞI
03.11.2004 Çarşamba	BAŞBAKANLIK
	– Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (Katma Bütçe)
	– Vakıflar Genel Müdürlüğü (Katma Bütçe)
	– Diyanet İşleri Başkanlığı
	– Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu
	Genel Müdürlüğü (Katma Bütçe)
04.11.2004 Perşembe	Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı
	Gümrük Müsteşarlığı
	Dış Ticaret Müsteşarlığı
05.11.2004 Cuma	BAYINDIRLIK VE İSKÂN BAKANLIĞI
	– Karayolları Genel Müdürlüğü (Katma Bütçe)
	– Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü
	ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI
	– Orman Genel Müdürlüğü (Katma Bütçe)
	– Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü
08.11.2004 Pazartesi	MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI
09.11.2004 Salı	DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
10.11.2004 Çarşamba	ENERJİ VE TABİÎ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
	– Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (Katma Bütçe)
	– Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (Katma Bütçe)

[157] http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss706m.htm *(Erişim Tarihi: 27 Kasım 2007). Ayrıca bk:* ***2005 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı ve Bağlı Cetveller, Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu****, Yasama Yılı: 3, S. Sayısı, 706 , 10 Aralık 2004, s.6.*

11.11.2004 Perşembe	ULAŞTIRMA BAKANLIĞI
	– Denizcilik Müsteşarlığı
22.11.2004 Pazartesi	SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI
	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
23.11.2004 Salı	TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
	– Tarım Reformu Genel Müdürlüğü (Katma Bütçe)
	– Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü (Katma Bütçe)
25.11.2004 Perşembe	MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
	– Yükseköğretim Kurulu (Katma Bütçe)
	– Üniversiteler (53) (Katma Bütçe)
26.12.2004 Cuma	ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
29.11.2004 Pazartesi	İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
	– Emniyet Genel Müdürlüğü
	– Jandarma Genel Komutanlığı
	– Sahil Güvenlik Komutanlığı
	ADALET BAKANLIĞI
	ANAYASA MAHKEMESİ BAŞKANLIĞI
	YARGITAY BAŞKANLIĞI
	DANIŞTAY BAŞKANLIĞI
03.12.2004 Cuma	SAĞLIK BAKANLIĞI
	– Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü (Katma Bütçe)
06.12.2004 Pazartesi	– Devlet Planlama Teşkilâtı Müsteşarlığı
	– Hazine Müsteşarlığı
	MALİYE BAKANLIĞI
	– Gelir Bütçesi
07.12.2004 Salı	– Genel ve Katma Bütçe Kanunu Tasarıları ile Genel ve Katma Bütçe Kesinhesap Kanunu Tasarılarının Maddeleri, Komisyon Raporlarının Hazırlanması ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına Sunulması

7.7.2. PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNDA BÜTÇE ÜZERİNDE YAPILAN MÜZAKERELER

18 Ekim 2004'te TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'na sevk edilen 2005 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı'nda gelirler, giderler, ödenekler ve diğer parasal büyüklükler Yeni Türk Lirası (YTL) olarak belirtildi. Tasarıda, eğitime 20, savunmaya 13.5, sağlığa 5.5, adalete 1.2 katrilyon lira ödenek ayrıldı. Bütçede, Cumhurbaşkanlığı bütçesi 31, TBMM bütçesi 283, Diyanet İşleri Başkanlığı bütçesi 1.1 katrilyon lira olarak öngörüldü. Bütçedeki rakamlara göre, YÖK ve üniversitelerle Milli Eğitim Bakanlığı'na toplam 20 katrilyon 100 trilyon 724 milyar lira ödenek ayrıldı. Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Jandarma Genel Komutanlığı ile Milli Savunma Bakanlığı'na bütçeden ayrılan pay ise 13 katrilyon 527 trilyon 886 milyar lira oldu. Sağlığa 5 katrilyon 447 trilyon 474 milyar liranın ayrıldığı bütçede, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Sayıştay ve Adalet Bakanlığı'na toplam 1 katrilyon 268 trilyon 154 milyar lira ödenek aktarılması öngörüldü. 2005 yılı bütçe kanunu tasarısında, Cumhurbaşkanlığı'na 31 trilyon 253 milyar, TBMM'ye 283 trilyon 275 milyar, Başbakanlığa 1 katrilyon 305 trilyon, 752 milyar, Diyanet İşleri Başkanlığı'na 1 katrilyon 122 trilyon 41 milyar lira ayrıldı. Bütçede aslan payı Hazine'nin oldu. Hazine'ye 61 katrilyon 162 trilyon 341 milyar lira ödenek verilen bütçede, ikinci sırayı 27 katrilyon 486 trilyon 643 milyar lira ile Maliye Bakanlığı yer aldı. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na 12 katrilyon 725 trilyon 6 milyar lira ayrıldı. Bütçede en düşük ödenek ise 280 trilyon 95 milyar lira ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ve 249 trilyon 296 milyar lira ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'na verildi. Geliri 124 katrilyon 330 trilyon gelir tahmin edilen 2005 bütçesinde gider olarak 153 katrilyon 467 trilyon lira öngörüldü. Bu çerçevede bütçe açığı 29 katrilyon 137 trilyon lira olarak hedeflendi. [158]

Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda yaptığı bütçeyi sunuş konuşmasında, ekonomideki büyümenin istihdama da yansıdığını ve 2003 yılının ikinci döneminde yüzde 10 olan işsizlik oranının, 2004 yılının aynı döneminde yüzde 9.3'e gerilediğini söyledi. Yatırımlardaki canlanmanın önümüzdeki dönemlerde istihdama daha fazla yansıyacağını kaydeden Unakıtan, "Böylece daha çok vatandaşımız aş ve iş imkanına sahip olacaktır" dedi.

2003 yılında 116.6 milyar dolar olan dış ticaret hacminin, 2004 Ağustos ayı sonu itibariyle 101 milyar dolar olarak gerçekleştiğini bildiren Unakıtan, 2004 yılının Ocak-Ağustos dönemi itibariyle ihracatın bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 31.8 oranında artarak 39.2 milyar dolar, ithalatın ise yüzde 43.4 artışla 61.8 milyar dolar olduğunu söyledi. Unakıtan, aynı dönemde, cari işlemler dengesinde ise 9.8 milyar dolar açık oluştuğunu bildirerek, "Şu ana kadar olduğu gibi bundan sonra da cari açığın finansmanında herhangi bir sorun olmayacaktır" dedi.

---

[158] *2005 Mali yılı bütçe hedefleri ve büyüklükler için bk.* ***2005 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı ve Bağlı Cetveller, Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu****, Yasama Yılı: 3, S. Sayısı, 706 , 10 Aralık 2004, ss. 7-12.*

Bakan Unakıtan, ithalattaki artışta ertelenmiş talep, ham petrol, demir-çelik ve bazı mallarda yaşanan fiyat artışları ve TL'nin değer kazanmasının yanında yatırım ve ara malı talebinin etkili olduğunu ifade etti. 2004 yılı sonu itibariyle ihracatın 62 milyar dolara, ithalatın 95.5 milyar dolara, dış ticaret hacminin ise 157.5 milyar dolara ulaşmasını beklediklerini bildiren Unakıtan, Merkez Bankası döviz rezervlerinin 2003 yılı sonunda 33.6 milyar dolar iken 15 Ekim 2004 tarihi itibariyle 35.3 milyar dolara yükseldiğini bildirdi. Unakıtan, 2003 yılı Ocak-Ağustos döneminde 574 milyon dolar olan yabancı doğrudan yatırım girişinin 2004 yılının aynı döneminde yaklaşık 1.4 milyar dolara yükseldiğini belirterek, "Ekonomik ve siyasi istikrarla sağlanan güven ortamının bir sonucu olan bu trendin 2005 yılında hızlanarak devam edeceğini bekliyoruz. Nitekim uluslararası kuruluşların yaptıkları analizler de bu beklentimizi desteklemektedir" dedi.

Krizler sebebiyle bütçe açıklarının arttığını hatırlatan Unakıtan, "2002 yılından itibaren uyguladığımız mali disipline dayalı ekonomik politikalar sonucunda yüzde 11.3 olarak gerçekleşmiştir. 2004'te yüzde 8 olarak gerçekleşmesi tahmin edilmektedir. 2005 yılında da yüzde 6.1 olarak hedefliyoruz" dedi.

Unakıtan, 2003 yılı sonunda 194.4 katrilyon lira olan iç borç stokunun, 2004 yılı Eylül ayı itibariyle 217.6 katrilyon liraya yükseldiğini söyledi. Buna karşılık, iç borçlanma faiz oranlarının iktidara geldiklerinden bu yana düşmeye devam ettiğini belirten Unakıtan, ortalama borçlanma vadesinin 210 günden 329 güne çıktığını bildirdi. 2002 yılında yüzde 64'ler seviyesinde olan ortalama DİBS bileşik faiz oranlarının 2003 yılında yüzde 44'lere, 2004 yılının ilk dokuz aylık döneminde ise yüzde 25'lere düştüğünü kaydeden Unakıtan, şunları söyledi:

"Son olarak 26 Ekim 2004 tarihinde yapılan 532 günlük ihalede bileşik faiz oranı yüzde 22.59 olmuştur. Önümüzdeki dönemde hedefimiz bir taraftan borç faiz oranlarını daha aşağılara çekerken diğer taraftan da borçların vadesini uzatmaktır. GSMH'ye oranı 2002 yılında yüzde 78.7 iken 2003 yılında yüzde 70.5'e inen kamu net borç stokunu daha aşağı seviyelere çekmek de temel önceliklerimiz arasında yer almaktadır. Bu amaçla, mali disiplin sürdürülerek faiz dışı fazla hedefinin yakalanması ve faizlerin aşağı çekilmesi sağlanacaktır.

Faiz oranlarındaki düşüşe paralel olarak bütçe üzerindeki faiz yükü de aşağıya çekilmiştir. 2001 yılında toplanan vergilerin tamamı faiz ödemelerine yetmezken, iktidara geldiğimizden bu yana vergilerin faiz ödemelerini karşılama oranında önemli bir iyileşme sağlanmıştır. 2004 yılı sonu itibariyle faiz ödemelerinin vergi gelirlerine oranının yüzde 58 düzeyinde gerçekleşmesi beklenmektedir. Kamu kesimi borçlanma gereği 2002 yılında yüzde 12.7 iken 2003 yılında yüzde 9.4'e gerilemiştir. 2004 yılı sonunda ise bu oranın yüzde 5.9'a düşeceği tahmin edilmektedir."

Konuşmasında 2004 yılı bütçe uygulama sonuçlarına ilişkin olarak bilgi veren Unakıtan, 2004 yılı Ocak-Eylül dönemi bütçe uygulama sonuçlarının faiz dışı fazla hedefine uygun olarak gerçekleştiğini söyledi. Bu dönemde konsolide bütçe giderlerinin 100.9 katrilyon lira, konsolide bütçe gelirlerinin ise 79.8 katrilyon lira olduğunu bildiren Unakıtan, aynı dönemde 8.1 katrilyon lira tutarında red ve iade yapıldığını kaydetti.

Unakıtan'ın verdiği bilgiye göre, 2004 Bütçesi'ndeki gerçekleşme oranları şöyle: "Bütçe giderleri içinde; personel giderleri 22 katrilyon, sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi ödemeleri 2.8 katrilyon, mal ve hizmet alımları 5.2 katrilyon, faiz giderleri 45.2 katrilyon, cari transferler 21 katrilyon, sermaye giderleri yüzde 3.2 katrilyon, borç verme 1.2 katrilyon lira.

Alt düzey harcama kalemlerinde sağlık harcamaları 1.4 katrilyon, sosyal güvenlik kurumlarına yapılan transferler 14.8 katrilyon, KİT'lere yapılan sermaye niteliğindeki transferler 0.7 katrilyon, tarımsal destekleme ödemeleri 2.7 katrilyon, iç borç faiz ödemeleri, 40.4 katrilyon, dış borç ve diğer faiz ödemeleri 4.8 katrilyon lira. Bütçe gelirleri içinde vergi gelirleri 64.9 katrilyon, vergi dışı gelirler 12.8 katrilyon, sermaye gelirleri 0.1 katrilyon, alınan bağış ve yardımlar 0.6 katrilyon, katma bütçe öz gelirleri 1.3 katrilyon lira."

Unakıtan, buna göre bütçe açığının 21.1 katrilyon lira, faiz dışı fazlanın ise 24.1 katrilyon lira olduğunu bildirerek, "2004 yılı için hedeflenen IMF tanımlı faiz dışı fazlanın tutturulacağı anlaşılmaktadır" dedi.

Bakan Unakıtan'ın verdiği bilgiye göre, 2004 bütçe ödenek ve hedefleri dikkate alındığında, bütçe giderlerinin yüzde 67.3'ü, bütçe gelirlerinin ise yüzde 76.6'sı ilk dokuz ayda gerçekleşti. Unakıtan, 2004 yılı sonu itibariyle, konsolide bütçe harcamalarının 142.6 katrilyon lira, konsolide bütçe gelirlerinin 108.6 katrilyon lira, bütçe açığının 34.0 katrilyon lira, faiz dışı fazlanın 24.6 katrilyon lira, IMF tanımlı faiz dışı fazla tutarının 21.2 katrilyon lira olarak gerçekleşeceği tahmin edildiğini bildirdi. Konsolide bütçe gelirleri yıl sonu tahmininin red ve iadeler hariç ve özel gelirler dahil tutarı gösterdiğini belirten Unakıtan, bütçe harcamaları içinde özel ödeneklerden yapılan harcamaların da yer aldığını söyledi.

2004 başlangıç ödenekleri ile karşılaştırıldığında; bütçe harcamalarının 7.3 katrilyon lira daha az, bütçe gelirlerinin ise 4.5 katrilyon lira daha fazla gerçekleşeceğini belirten Unakıtan, sözlerini şöyle sürdürdü: "Söz konusu gelir artışının 1.4 katrilyon lirası özel gelirlerden kaynaklanmaktadır. Faiz dışı harcamalar hedeflerle uyumlu bir şekilde gerçekleşirken, faiz giderlerinin bütçe ödeneklerine göre yüzde 11.4 oranında bir azalma ile 58.5 katrilyon lira olarak gerçekleşeceği beklenmektedir. Faiz giderlerinde ortaya çıkan bu dikkate değer azalma, Hükümetimiz döneminde sağlanan siyasi ve ekonomik istikrar ile tesis edilen mali disiplin ortamının somut bir sonucudur."

Bakan Unakıtan, 2005 yılı hedeflerine ilişkin bilgi verirken de "Hükümetimiz, tek haneli rakamlara indirdiğimiz enflasyonu daha da aşağılara çekmek ve kalıcı kılmak, kamu borç stokunu düşürmek, üretim ve ihracat artışını sürdürmek, işsizliği azaltmak ve istikrarlı büyüme performansını devam ettirmek azmindedir. Bunu hedef alan ekonomik programımızı disiplinle ve kararlılıkla uygulamaya devam edeceğiz" dedi. Unakıtan, bu anlayışla belirlenen 2005 yılı makroekonomik büyüklerini şöyle açıkladı: "GSMH 480.9 milyar Yeni Türk Lirası, GSMH yüzde 5, GSMH deflatörü yüzde 8, TEFE yıl sonu yüzde 8, TÜFE yıl sonu yüzde 8, ihracat 71 milyar dolar, ithalat 104 milyar dolar." Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, kamu maliyesi alanındaki politikaların belirlenme sürecinde mali disipline gerekli hassasiyet gösterilirken yapısal sorunların çözümüne de önem verilmesi gerektiğini belirtti.

Geçen yıllardan farklı olarak gerek bütçe kanununun metninde gerekse ekli cetvellerde önemli değişiklikler yapıldığını bildiren Unakıtan, özel gelir-özel ödenek uygulamalarına büyük oranda son verildiğinden, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının özel gelirlerinin bütçeye dahil edildiğini belirtti. Bu gelirler karşılığında, kamu hizmetlerini yürütebilmeleri için ilgili kurumların bütçelerine ödenek konulduğunu ifade eden Unakıtan, bu durumun, özel geliri olan bakanlıkların bütçe ödeneklerinde belirgin bir artışa yol açtığını bildirdi. Bütçe ile doğrudan ilişkili olmayan maddelerin ilgili kanunlarına taşınması sayesinde, bütçe yapısının Anayasa'ya uygun hale getirildiğini, madde sayısının geçen yıla göre azaldığını ve madde içeriklerinde de değişiklik yapıldığını anlatan Unakıtan, sözlerini şöyle sürdürdü: "Hükümetin teknolojik gelişmelere verdiği önemin bir göstergesi olarak, ilk defa bu bütçede araştırma ve geliştirme projelerinde kullanılmak üzere ayrı bir ödenek ayrılmıştır. Yine, son yıllarda transfer ödeneklerinin Maliye Bakanlığı ya da Hazine Müsteşarlığı'nın bütçesi yerine doğrudan ilgili oldukları kurumların bütçelerine konulması yönünde bir anlayış benimsenmiştir. Bu anlayışın bir sonucu olarak, tarımsal destekleme ödenekleri Hazine Müsteşarlığı'nın bütçesi yerine Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın bütçesine konulmuştur."

Bütçe tasarısındaki yatırım, taşıt alımı, Hazine garantili borç imkan limiti, dış borçlanma imkanları ile satın almaya ilişkin düzenlemelere de değinen Unakıtan, memur aylıkları için öngörülen artış oranının da "düşük maaş alana daha yüksek, yüksek maaş alana ise daha düşük oranda yansıyacak şekilde bütçe imkanları ve enflasyon hedefleri dikkate alınarak belirlendiğini" söyledi.

Unakıtan, 2005 yılında en düşük maaşın ortalama ve kümülatif bazda yüzde 12.1 oranında, en yüksek maaşın ise ortalama bazda yüzde 9.1, kümülatif bazda yüzde 8.1 oranında artacağını belirtti. Unakıtan, "2005 yılı için tüketici fiyatlarında öngörülen artışın ortalama yüzde 9.6, kümülatif olarak ise yüzde 8 olduğu dikkate alındığında devlet memuru aylıklarında yapacağımız artışın enflasyon oranının üzerinde olduğu görülmektedir" dedi. Unakıtan, memur emeklilerinin maaşlarının da yıllık kümülatif yüzde 12.5 ila yüzde 8.4 arasında değişen oranda artacağını, 1991 ve izleyen yıllarda memurluğa başlayan yaklaşık bir milyon çalışana da ilave bir derece verileceğini belirtti.

Unakıtan, kamu maliyesi alanında en önemli konulardan birisinin vergi politikası ve vergi yönetimine ilişkin olarak alınan kararlar olduğuna dikkati çekti. Unakıtan, bu kararların bir yandan vergi sistemini şekillendirerek kamu maliyesinin performansını etkilerken aynı zamanda makroekonomik istikrarı da doğrudan ilgilendirdiğine işaret etti. Unakıtan, sözlerini şöyle sürdürdü: "Kamu maliyesi alanındaki politikaların belirlenme sürecinde mali disipline gerekli hassasiyet gösterilirken yapısal sorunların çözümüne de önem verilmelidir. Bu kapsamda kamu maliyesinde özellikle son iki yıldır gösterilen dikkat çekici başarılar ile yetinmeyip yaşanan 'mali toparlanmanın' kalıcılığı ve kalitesine dönük girişimlerde bulunma zamanı gelmiştir. Vergi sistemi ve mali toparlanmanın kalıcılığı-kalitesi bağlamında iki husus öne çıkmaktadır. Birinci olarak kayıt dışılığı azaltmaya dönük, basit, geniş tabanlı ve düşük oranlı bir vergi sistemi, ikinci olarak ise etkin bir vergi idaresi oluşturulması gerekmektedir." Vergi sistemine ilişkin benimsedikleri vizyonun, "anlaşılabilir ve saydam bir vergi mevzuatı, öngörülebilir bir vergi yükü ve etkin bir vergi idaresi" ilkelerini içerdiğini kaydeden Maliye Bakanı Unakıtan, bu ilkelerin hayata geçirilmesinin kayıtdışı ekonominin kayda alınması ve yatırım ortamının iyileştirilmesi açısından da önem taşıdığını vurguladı. Kayıtdışılığa yol açan sorunların karmaşık bir yapıya sahip olduğunu, sistematik ve çok yönlü bir yaklaşımla ele alınması gerektiğini belirten Unakıtan, benimsedikleri vergi sisteminin ana ilkelerinin hayata geçirilmesi ve düşük oranlı-geniş tabanlı bir vergi sisteminin oluşturulmasının zorunluluğuna dikkati çekti. Unakıtan, bu konuda bir diğer önemli noktanın ise etkin bir idareye duyulan ihtiyaç olduğunu, kamu hizmetlerinin kalitesinin her zamankinden daha önemli hale geldiğini belirtti. Devletin temel fonksiyonlarından olan vergicilik açısından da bu anlayışın geçerli olduğunu kaydeden Unakıtan, bu sebeple vergi idaresinin vatandaşa daha iyi hizmet sunabilen bir yapı ve anlayışa kavuşturulmasının gereğine işaret etti.

Unakıtan, Türkiye'nin vergilendirme açısından kapsamlı bir yeniden yapılanma süreci içinde bulunduğunu da işaret ettiği konuşmasında, bu süreç çerçevesinde öncelikle kısa vadede ekonomik politikalarla çelişen vergi düzenlemelerinin ortadan kaldırılmasının hedeflendiğini ve bu kapsamda mali milat uygulamasının kaldırıldığını hatırlattı. Bu düzenlemenin hemen ardından da ekonomide güven ortamını sağlamak, mükellefler ile idare arasındaki ihtilafları çözmek ve yıllardan beri bikirmiş borç tutarlarını tahsil edilebilir hale getirmek için Vergi Barışı'nın hayata geçirildiğini belirten Unakıtan, "memnuniyetle ifade etmek isterim ki Vergi Barışı Projesinden Eylül 2004 sonu itibariyle tahminlerimizi de aşarak 4.7 katrilyon liralık tahsilat yapılmıştır" dedi.

Vergi sistemindeki değişim sürecinin son aşamasında, vergi sistemindeki yapısal sorunların giderilmesi ve vergi idaresinin çağdaş ve etkin bir yapıya kavuşturulmasının hedeflendiğini kaydeden Maliye Bakanı Unakıtan, bu kapsamda yapılan yasal değişiklikleri, getirilen teşvikleri ve teknolojik

yenilikleri anımsattı. Unakıtan, Gelirler Genel Müdürlüğü'nün daha etkin ve mükelleflere daha iyi hizmet veren bir gelir idaresi haline getirilmesi hedefi çerçevesinde Vergi Daireleri Otomasyon Projesi'nin (VEDOP) ikinci aşamasına dönüm çalışmaların 15 Nisan 2004 itibariyle başlandığını da anımsatarak sözlerini şöyle sürdürdü: Bu proje ile kayıt dışı ekonominin kayıt altına alınması için veri ambarı oluşturulması, elektronik ortamda beyanname alınması, çağrı merkezi kurulması, diğer kurum ve kuruluşlarla veri paylaşımına imkan veren alt yapının oluşturulması, mevcut otomasyon altyapısının kapsamının genişletilmesi sağlanacaktır. Sözkonusu proje kapsamında; tam otomasyona geçmiş vergi dairesi mükelleflerinin elektronik ortamda beyanname, bildirim ve eklerini göndermelerine ilişkin uygulama 1 Ekim 2004 tarihinde başlatılmıştır. E-beyanname uygulaması ile şu anda başta KDV Beyannamesi ve Muhtasar Beyanname olmak üzere bir çok beyanname çeşidi elektronik ortamda alınabilmektedir. 1 Ocak 2005 tarihinden itibaren ise yıllık gelir ve kurumlar vergisi beyannamelerinin elektronik ortamda gönderilmesi uygulamasının başlatılması hedeflenmektedir."

Maliye Bakanı Unakıtan, 2005 yılı bütçesinde konsolide bütçe gelirlerinin 138.9 milyar YTL, vergi gelirleri ise 119 milyar YTL olarak öngörüldüğünü, bununla birlikte 2005 yılında 12.5 milyar YTL tutarında vergi iadesi yapılması öngörüldüğünden, vergi iadeleri hariç konsolide bütçe gelirlerinin 126.3 milyar YTL olacağını anlattı. Her yıl olduğu gibi 2005 yılı bütçesinde yer alan tahminlerin yapılması sırasında ekonominin makro çerçevesine ilişkin olarak ortaya konulan büyüme, enflasyon oranı, dış ticaret rakamları ve benzeri ekonomik göstergelerin esas alındığını ve geleneksel tahmin yöntemleri kullanıldığını belirten Maliye Bakanı Unakıtan, 2005 yılı gelir tahminleri açısından birkaç noktayı vurgulamak istediğini bildirerek, şunları söyledi: "Birinci olarak, kurumlar vergisi tahmini yapılırken kurumlar vergisi oranında gerçekleştirilecek 3 puanlık indirimin yol açacağı etki dikkate alınmıştır, ikinci olarak ise özel gelir-özel ödenek konusunda yaptığımız yeni düzenleme sonrası, bütçemizin saydamlığı artarak daha önceki yıllarda bütçe tahminleri içersinde yer almayan özel gelirler, konsolide bütçe gelirleri içerisine alınmıştır. Önceki yıllarda, bu türden gelirler yıl içerisinde gerçekleşerek, belirli kurumlar tarafından özel gelir-özel harcama uygulaması çerçevesinde kullanılmaktaydı ve bütçe tahminleri yapılırken dikkate alınmamaktaydı. 2005 yılı bütçesi ile bu uygulama kaldırılarak, söz konusu tutarlar hem gelir hem de ödenek açısından bütçe içerisine alınmıştır."

Unakıtan, uyguladıkları maliye politikasının temel önceliğinin, mali disiplini sağlayarak makro ekonomik istikrarı koruyacak faiz dışı fazlayı vermek ve kamu borç stokunu makul seviyeye indirmek olduğunu da söyledi. "Titizlikle uygulanan bu politika sayesinde 2003 yılında hedeflere ulaşıldı, 2004 yılında da zorlanmadan ulaşılacaktır" diyen Unakıtan, şunları kaydetti: "2005 yılı için de makro ekonomik hedeflere uygun olarak, bütçe açığının GSMH'ye oranını yüzde 6.1'e indiren, faiz yükünü hem nominal hem de reel olarak azaltan,

yatırımlarda yüzde 37 reel artış öngören, çalışanlarımızı ve emeklilerimizi enflasyona ezdirmeyen, iç ve dış piyasalara güven veren bir bütçeyi takdim ediyorum. İktidara geldiğimiz ilk günden itibaren sosyal, siyasi ve ekonomik alanda yeni bir anlayışa dayanan bir reform süreci başlattık. Milletimizin özveriyle desteklediği bu sürecin olumlu sonuçlarını hep beraber görmeye başladık. Ekonomimiz 2002 ve 2003 yıllarında gerçekleşen yüksek büyüme oranlarından sonra 2004 yılının ilk yarısında dünyanın en hızlı büyüyen ekonomilerinden biri haline gelmiştir. Ayrıca, yaklaşık 30 yıl aradan sonra yeniden tek haneli enflasyon oranlarıyla karşılaştık."

Unakıtan, "ilk olma özelliği taşıyan birçok başarının arkasında büyük bir inanç ve gayretle yürüttükleri reform niteliğindeki icraatların yattığını" savunurken, en büyük desteği milletin güveninden aldıklarını, bu güvene bundan sonra da layık olmaya gayret edeceklerini söyledi. "Hükümet olarak milletimizden aldığımız destekle başlattığımız ve milletimizin yararına olduğundan şüphe etmediğimiz bu süreci güçlendirerek devam ettirmeye kararlıyız" görüşünü dile getiren Unakıtan, şöyle konuştu: "Elde edilen başarıları yeterli görüp rehavete kapılmıyoruz. Hiç kimse de rehavete kapılmasın. Aksine, kazanımların kalıcı hale getirilmesi açısından önemli bir dönemeçte bulunduğumuz 2005 yılında, geçmişte yaşadığımız sıkıntıları tekrar yaşamamak, tekrar dibe vurmamak için milletçe çok dikkatli olmalı ve aynı azim ve gayretle çalışmaya devam etmeliyiz. Yakaladığımız bu başarının geri dönülmez biçimde kalıcı hale getirilmesinin temel şartlarından biri de mali disiplinin devam etmesidir."

Geçmişin kriz ve kaos ortamına dönülmemesi için vatandaşların verdiği desteğin devam edeceğine inandıklarını kaydeden Unakıtan, Türk Milleti'nin kültür birikimi, jeopolitik konumu, genç ve dinamik nüfusu ile büyük bir potansiyele sahip dolduğunu, bu potansiyelin önündeki engeller kaldırıldığında AB'ye tam üyelik dahil çağdaş uygarlık seviyesine ulaşma hedefinde önemli bir aşama daha kaydedileceğini belirtti.[159]

Maliye Bakanı Unakıtan'ın konuşmasından sonra, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu üyeleri, 2005 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı üzerindeki görüşlerini açıklamaya başladı.

CHP Trabzon Milletvekili Akif Hamzaçebi, DPT'nin bütçe ve yatırımlarla ilgili raporunu bu sabah alabildiklerini ifade ederek, "Daha önce aradım, basılmadığını söylediler. Ama bu sabah gördük ki üzerinde 17 Ekim tarihi var. Ya eski tarih ile bastılar veya basıldı milletvekillerinden saklandı. İkisi de skandaldır. Hükümetin tutumunu kınıyorum" diye konuştu. Hamzaçebi, geçen dönemde gerçekleştirilemeyen Sayıştay üyelikleri seçiminin bu dönem öncelikle gündeme alınmasını istedi.

---

[159] Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ın 2005 Mali Yılı Genel Bütçeli İdareler ve Katma Bütçeli İdareler Kesin Hesap Kanunu Tasarıları üzerinde, Plan ve Bütçe Komisyonunda 27 Kasım 2004 tarihinde yaptığı konuşma için bk. ***2005 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı ve Bağlı Cetveller, Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu****, Yasama Yılı: 3, S. Sayısı, 706 , 10 Aralık 2004, ss. 12-17.*

CHP Mersin Milletvekili Mustafa Özyürek de Hükümet'in 2005'ten itibaren 3 yıl daha IMF programı ile yola devam etme kararını eleştirerek, IMF programlarının daha fazla uygulanması durumunda bir sosyal patlamayı kaçınılmaz gördüğünü söyledi. Tek doğru programın IMF programları olmadığını ifade eden Özyürek, Türkiye'nin farklı programları uygulayacak güç ve cesarete sahip bulunduğunu kaydetti. Özyürek, IMF programı yerine Ankara programını uygulamanın zamanının geldiğini belirtti. Airbus uçaklarının maliyeti ile ilgili farklı rakamlar konuşulduğunu bildiren Özyürek, gerçek rakamların açıklanmasını istedi. Başbakanlık için özel bir uçak alınacağı ve Hükümet için 3 uçaklık özel bir filo kurulduğu yolundaki haberleri de hatırlatan Özyürek, bunların gerçek olup olmadığını da sordu.

CHP Aydın Milletvekili Mehmet Mesut Özakcan, bütçe üzerindeki görüşlerini açıklarken, 2005 yılı bütçesinin işçinin, memurun, emeklinin, dar gelirlinin ezilmesi anlamına geldiğini savundu. Bütçede yatırım ve istihdamın bulunmadığını ileri süren Özakcan, devletin ekonomik işlevinin "yok olduğunu", tarım sektörünün ise "batırıldığını" söyledi. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın "halkın yanındayım" diyerek gecekondularda iftar yaptığını, diğer taraftan da "maaşının yetmediğini" ifade ettiğini anlatan Özakcan, "bunları söylerken, 4. şirketini kuruyor. Bu arada, sayın Maliye Bakanı'nın yakınlarının mısır ve tavuk işleri de iyidir, enflasyona karşı ezilmezler inşallah..." dedi. Hükümetin tarım politikalarını eleştiren Özakcan, bu sorunları dile getirmelerine rağmen, "duvardan ses geldiğini, hükümetin sesinin çıkmadığını" söyledi. Atatürk'ün "köylü milletin efendisidir" sözünü hatırlatan Özakcan, uygulanan politikalar ile köylünün milletin efendisi olmaktan çıkarıldığını, IMF'nin kölesi haline getirildiğini ifade etti.

AK Parti Balıkesir Milletvekili Ali Osman Sali ise ekonomide büyümenin sağlandığını, 2005 yılında da bunun süreceğini söyledi. Ekonomideki gelişmelere rağmen, iç ve dış borçlanmanın arttığını, bunu vatandaşa anlatmakta güçlük çektiğini belirten Sali, Maliye Bakanı Unakıtan'dan buna açıklık getirmesini istedi. Bütçenin üçte birinin borç faizi ödemesine gideceğinin öngörüldüğünü anlatan Sali, özelleştirme uygulamalarına değindi. Borçların ödenmesi için "ne satılacaksa satılsın" diyen Sali, sözü vergi kaçakçılığına getirdi. Vergi kaçakçılığının sistemin ağır koşullarından kaynaklandığını ifade eden Sali, "mevzuata uygun davranan vatandaş ne yapsın? Kaçakçılığın önlenmesi için vatandaşı sıkmayan bir uygulama olmalı" diye konuştu. KDV oranlarının yüksek olduğuna da dikkati çeken Sali, vergi yönetimini çok başarılı bulmadığını, geliri bin 500 doların altındaki illere yönelik teşvik uygulamasını da doğru olmadığını savundu.

CHP Balıkesir Milletvekili Ali Kemal Deveciler ise bütçenin sosyal yönünün bulunmadığını, vatandaşın elindekini "çalan", "emen" bir bütçe olduğunu ileri sürdü. Bütçede halka yeni yüklerin geldiğini anlatan Deveciler, ülkede son günlerdeki iddiaların tersine yoksulluk ve işsizliğini artığını söyledi.

Tarım ve hayvancılığın kendi kaderine bırakıldığını, özelleştirmenin ise kanayan bir yara haline geldiğini anlatan CHP'li Deveciler, "ver-kurtul" anlayışı ile özelleştirme yapılamayacağını kaydetti. Deveciler, 2005 bütçesinde dar gelirliye yönelik bir şey öngörülmediğini, daha önce olduğu gibi faizciye ve rantiyeciye bir şeyler verildiğini öne sürdü. AK Parti'nin, bütçe ile 2005 yılını "heba ettiğini" ve IMF'nin "sözünün dışına çıkmadığını" ifade eden Deveciler, "AK Parti, geçmişi kötüleyerek (ne yapalım) diyemez. Bu iktidarın, 3'lü koalisyondan hiçbir farkı yoktur" dedi.

AK Parti Ankara Milletvekili Mehmet Zekai Özcan, Türkiye'de gelir dağılımında dengesizliklerin mevcut olduğunu, ancak hükümetin attığı adımların bunu gidermeye dönük olduğunu belirtti. Özcan, hükümetin, iktidara geldiğinde dar gelirli kesimin maaşlarına artırma yönünde girişimlerde bulunduğunu anlattı.

CHP İstanbul Milletvekili Ali Kemal Kumkumoğlu da kişi başına düşen milli gelirin ne kadar olduğu konusunda kamuoyunda farklı rakamların telaffuz edildiğini belirterek, bunun gerçekte ne kadar olduğunu sordu. Ramazan dolayısıyla kurulan iftar çadırlarına sadece çok yoksul kesimin değil, biraz daha üst sayılabilecek katmanların da gitmeye başladığını anlatan Kumkumoğlu, belediyelerin bunu belki bir hizmet yaptıkları için "övünç kaynağı" olarak gösterebileceğini, ancak halkın bu duruma düşmesini, "utanç vesilesi" olarak görmek gerektiğini söyledi. [160]

Plan ve Bütçe Komisyonu'ndaki konuşmalardan sonra, 2005 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı'nın tümü üzerindeki soru ve eleştirileri cevaplayan Maliye Bakanı Unakıtan, bütçe hazırlanırken milletvekillerinin görüş ve eleştirilerinin her zaman dikkate alındığını söyledi. Bütçenin başarısının TBMM'nin, dolayısıyla milletin başarısı olduğunu ifade eden Unakıtan, TBMM'deki müzakereleri hiç kimsenin verimsiz olarak addedemeyeceğini belirtti. Unakıtan, 2005 bütçesinin içeride ve dışarıda olumlu yankı bulduğunu ifade ederek, yabancı finans çevrelerinin bütçeyi "son yılların en güven verici bütçesi" olarak nitelendirdiklerini anlattı.

Bütçenin "mevcut şartlar içinde hazırlanmış en iyi bütçe" olduğunu kaydeden Unakıtan, milletin, iktidar ve muhalefeti sorunların çözümü için Meclis'e gönderdiğini ifade etti. Türkiye'nin 2 yıl öncesinde ağır sorunlar yaşadığını ve ekonominin uçurumun kenarına geldiğini hatırlatan Unakıtan, 2002 yılında Türk milletinin kendisini bu duruma getiren partileri tasfiye ettiğini söyledi. Unakıtan, kişi başına düşen milli geliri 2 bin 619 ABD dolarından 4 bin 112 ABD doları seviyesine çıkardıklarını belirterek, bu rakamın Cumhuriyet tarihinin en büyük milli gelir rakamı olduğunu kaydetti. Bu başarılarını herkesin takdir ettiğini ve alkışladığını anlatan Unakıtan, OECD rakamlarının da DİE rakamlarıyla paralel olduğunu belirtti. Görüşmeler sırasında çizilen karanlık tablo ve ortaya atılan rakamlardan şaşkınlık duyduğunu ifade eden Unakıtan, "Arkadaşlarımız herhalde başka bir DİE'den bilgi alıyor. 2004'te büyüme yüzde

[160] ***Anadolu Ajansı**, 01/11/2004*

13.5. Bu oran Çin'den bile daha yüksek" diye konuştu. Bütün bu gelişmeleri Hükümet'in sağladığını kaydeden Unakıtan, "Tebrik etmeniz gerekirken sanki karanlıklara boğulmuşuz gibi bir tablo çiziliyor" dedi.

Yıllık enflasyonun yüzde 9 oranına düşürüldüğünü de hatırlatan Unakıtan, "kolay mı bunu indirmek? Sanki çok kolaydı, yoldan geçerken tuttular indirdiler. Çok kolaydı da bizden öncekiler niye indiremedi?" diye konuştu. Unakıtan, yabancı finans çevrelerinin enflasyonun düşüşünü "inanılmaz" olarak ifade ettiklerini söyledi.

Konuşmasında borçlanma konusuna da değinen Unakıtan, "Bu borçları biz yapmadık. Bu borçları Meclis'ten tasfiye edilenler yaptı" dedi. Bu kadar fazla borç yüküyle yüzyüze kalan milletlerin aslında kolay kolay düzlüğe çıkamayacaklarına işaret eden Unakıtan, "Türk milleti borcunu ödeyecek. (Efendim, para bas borcunu öde) deniliyor. Hayır... Türk milleti borcunu onuruyla ödeyecektir. Bu millet çok badireler atlattı, bunu da atlatacaktır" diye konuştu.

Unakıtan, Maastricht Kriterleri uyarınca 2007 sonunda borçların GSMH'ye oranını yüzde 60'ların altına çekeceklerini bildirdi. Bütün çalışmalarının, milleti borç yükü ve sarmalından kurtarmaya yönelik olduğunu anlatan Unakıtan, kaynağı olmayan bir harcama yapmayacaklarını ve mali disiplini sürdürmeye devam edeceklerini söyledi. Unakıtan, "şimdi bizi dünya alkışlıyor" dedi. Maliye Bakanı Unakıtan, bütçeler hazırlanırken iktidar ve muhalefetin popülist politikalar yapmamasını isteyerek, popülist politikalar yapılmaması durumunda Türkiye'nin iyi günlere namzet bir ülke olduğunu söyledi. Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, THY'ye alınan Airbus ve Boeinglerin, "eski alımlara oranla çok daha fazla indirimle alındığını" söyledi.

"IMF, bizi borçlandırmadı" diyen Bakan Unakıtan, AK Parti'nin programında, iktidara gelindiğinde yapılacakların şeffaf bir şekilde anlatıldığını, IMF olsa da olmasa da bu programı takip etmek zorunda olduklarını bildirdi. Yürütülen ekonomik programın, AB'ye de müzakere sürecinde anlatılacağını ifade eden Unakıtan, istatistiklere göre, işsizlik oranının yüzde 10'larda olduğunu belirterek, son dönemde yatırımların artmasıyla işsizlik oranının yüzde 9.3'e gerilediğini vurguladı. İşsizliği azaltmasının hükümetin en öncelikli hedefleri arasında yer aldığını kaydeden Unakıtan, "kahve köşelerinde oturan gençlerimize iş alanları yaratmak en önemli hedefimizdir" dedi.

2001 yılında toplanan vergilerin tamamının faiz ödemelerine gittiğini, AK Parti'nin, "bu tabloyu yaşayan bir Türkiye devraldığını" anlatan Maliye Bakanı, bu rakamın 2004'te yüzde 58'e indiğini, 2005 de ise yüzde 47 oranının hedeflendiğini söyledi. Bütçe açığının 2001'de yüzde 16.5 olduğunu, şimdi bu açığın yüzde 6'ya düşürülmek istendiğini ifade eden Unakıtan, "en güvenli bütçeyi huzurlarınıza getirdik" dedi. Bütçeyi hazırlarken, eldeki imkanlar oranında sosyal içeriğe de önem verdiklerine işaret eden Maliye Bakanı Unakıtan, yatırımlara, tarımsal desteklemeye ve memura daha fazla vermeye gayret ettiklerini söyledi.

Türkiye'nin kalkınması için yatırımların artmasının şart olduğunu ifade eden Unakıtan, bunun için istikrar ve güven ortamına ihtiyaç duyulduğunu belirtti. Yatırımların artması için özel sektörün önündeki engellerin kaldırılmasının önemine değinen Unakıtan, 2004 yılında 42 milyar dolarlık özel sektör yatırımı tahmin ettiklerini, yılın ilk 6 ayında 26 milyar dolarlık yatırımın gerçekleştiğini bildirdi. İstikrar ve güven ortamı olduğunda özel sektör ve yabancı sermaye yatırımlarının artacağını anlatan Bakan Unakıtan, Türkiye'nin iyi yolda olduğunu dile getirdi. Bütçede, eğitime ve sağlığa önem verdiklerini anlatan Unakıtan, tasarıda bu kalemlere ayrılan paylara ilişkin rakamlar verdi. Memurlara da enflasyonun üzerinde zam yapıldığını kaydeden Unakıtan, bölgelerarası dengesizliğin giderilmesi amacıyla da teşvik yasasını getirdiklerini anlattı. Bu yasaya, bazı haksız eleştiriler geldiğini belirten Unakıtan, söz konusu teşvik kapsamındaki illerde şimdiden 1.5 katrilyon liralık yatırımın başladığını bildirdi.

Kiralardaki duruma da değinen Unakıtan, sorunun giderilmesi için inşaat sektöründe konut arzını artırmak gerektiğini belirti. Bu konuda, yasal düzenlemenin gündemde olmadığını bildiren Unakıtan, gerektiğinde açıklama yaptıklarını söyledi.

Bakan Unakıtan, daha sonra soruları cevapladı. Turkcell ve Telsim'in Hazine paylarıyla ilgili bir soruyu cevaplayan Unakıtan, ödemelerle ilgili uzlaşma görüşmelerinin devam ettiğini, tahsil imkanı olduğunu, elde edilecek geliri ise yatırımlarda değerlendirileceğini söyledi. Maliye Bakanı Unakıtan, Haluk Kırcı'nın "gelirler kontrolörü Remzi Bulut" adına pasaporta sahip olduğuna ilişkin haberlerle ilgili soruyu cevaplarken, kayıtlarda, bakanlık bünyesinde bu isimde ve görevde personelin bulunmadığını bildirdi.

CHP'lilerin "IMF devlet içinde devlet" eleştirilerine de cevap veren Unakıtan, "IMF devlet içinde devlet değildir. Türkiye Devleti bir tanedir. Ne ortağı vardır, ne de ona hükmeden vardır. Çok şükür devletimiz bağımsızdır" dedi. Unakıtan, bir başka soru üzerine de özelleştirilen Ferrokrom'un değerinin üzerinde bir bedelle satıldığını söyledi. THY için Airbus ve Boeing uçaklarının alımına ilişkin soruları cevaplarken de Unakıtan, "Bunların liste fiyatları açıklanır. Hiçbir zaman anlaşma fiyatları açıklanmaz. Fakat bunlardan da iskontolar alınır, karşılıklı ticari sır mahiyetinde olduğu için de kaça alındı diye de açıklama yapılmaz. Fakat şu kadarını söyleyeyim, bizim alımımızda eskilere göre çok daha fazla indirim alınmıştır" dedi.

Daha sonra, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda, 2005 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı'nın maddelerine geçilmesi kabul edildi. [161]

[161] ***Anadolu Ajansı**, 01/11/2004*

7.7.3. 2005 MALİ YILI BÜTÇESİNİN TBMM GENEL KURULUNDAKİ İLK GÖRÜŞMELERİ

TBMM Genel Kurulu'nda, 2005 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı 20 Aralık'tan itibaren görüşülmeye başlandı. Bütçe Görüşmeleri 13 Aralık 2004 tarihli 31 inci Birleşimde alınan Danışma Kurulu Kararına göre belirlenen programa uygun olarak yürütüldü.[162]

7.7.3.1. Hükümet Adına Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ın Bütçeyi Sunuş Konuşması

TBMM Genel Kurulu'nda, 2005 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı'nın sunuş konuşmasını yapan Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, Hükümet'in tek haneli rakamlara indirdiği enflasyonu daha da aşağılara çekmek ve kalıcı kılmak, kamu borç stokunu düşürmek, üretim ve ihracat artışını sürdürmek, işsizliği azaltmak ve istikrarlı büyümeyi devam ettirmek azminde olduğunu kaydetti.

"Bunu hedef alan ekonomik programı disiplinle ve kararlılıkla uygulamaya devam edeceğiz" diyen Unakıtan, 2005 yılı makroekonomik büyüklüklerini; GSMH'yi 480.9 milyar YTL, GSMH büyüme hızını yüzde 5, GSMH deflatörünü yüzde 8, TEFE ve TÜFE yıl sonu yüzde 8, ihracatın 71 milyar dolar, ithalatın ise 104 milyar dolar olarak ifade etti. 2005 bütçesinin büyüklükleri ve dengelerinin de makroekonomik öngörülere ve Hükümet programının hedeflerine ve önceliklerine uygun olarak hazırlandığını kaydeden Unakıtan, "2003 ve 2004 yılları bütçelerinde ulaştığımız başarı, kamu maliyesinde düzlüğe çıktığımız ve mali sorunları tamamen ortadan kaldırdığımız anlamına gelmemektedir. Geçmişte yaşadığımız sıkıntıları bir daha yaşamamak için mali disiplin anlayışının temel öncelik olarak devam etmesi gerekmektedir" dedi.

2005 konsolide bütçesinin yüzde 5 (tüm kamu sektörü için yüzde 6.5) faiz dışı fazla hedefine uygun olarak hazırlandığını belirten Unakıtan, yüksek faiz dışı fazla yoluyla kamu borç stokunun makul düzeylere çekilmesi yönündeki politikalarında herhangi bir sapmanın söz konusu olmadığını kaydetti.

Unakıtan, 2005 yılında, tahakkuk esaslı muhasebe ile analitik bütçe sınıflandırmasının yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalara devam edileceğini, performans esaslı bütçeleme, çok yıllı bütçeleme ve stratejik planlama sistemine geçiş yönündeki çalışmaların sonuçlandırılacağını anlattı.

"2005 bütçesi aynı zamanda yeni bütçe anlayışının da hayata geçildiği bir bütçe olmaktadır" diyen Unakıtan, 2005 yılı bütçesinin daha önceki yıllarda bütçe dışında yönetilen özel gelir ve giderleri de kapsayan ilk bütçe olacağını, böylece hem bütçenin kapsamının genişleyeceğini hem de bütçe disiplininin kuvvetlendirilmesi açısından önemli bir adımın daha atılmış olacağını söyledi.

---

[162] *Danışma Kurulu Kararı için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:68, B:31, 13.12.2004, ss. 13-14.*

2005 bütçesinin YTL ile hazırlanan ilk bütçe olduğunu hatırlatan Unakıtan, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda yapılan müzakereler sonucunda bütçe giderlerinin 155.6, bütçe gelirlerinin 126.5, bütçe açığının 29.1, faiz dışı fazlanın ise 27.3 milyar YTL olarak öngörüldüğünü kaydetti. Unakıtan, "2004 yılı sonu gerçekleşme tahminlerine göre 2005 yılında bütçe giderleri yüzde 11.9, bütçe gelirleri yüzde 16.4 artmakta; bütçe açığı ise yüzde 4.3 oranında azalma göstermektedir. GSMH oranlarına bakıldığında 2005 yılında 2004 yılı sonu gerçekleşme tahminlerine göre bütçe giderlerinin oranı yüzde 32.8'den yüzde 32.4'e, bütçe açığı ise yüzde 7.2'den 6.1'e düşmektedir" dedi.

2005 bütçesinde Hükümet'in önceliklerine uygun olarak eğitim, sağlık, adalet ve altyapı yatırımları için önceki yıllar bütçelerine göre daha fazla kaynak ayrıldığına işaret eden Unakıtan, sosyal güvenlik kurumlarının açıklarının finanse edilmesi için yeterli ödeneklerin konulduğunu, sosyal harcamaların bütçeden aldığı payın yüzde 27'den yüzde 31'e yükseltildiğini kaydetti.

Unakıtan, 2005 yılı bütçesinde yeşil kartlılar için 1.2 milyar YTL, yoksul ailelere kömür yardımı için 100 milyon YTL, çiftçilere 1.8 milyar YTL, esnaf ve sanatkarlara 886 milyon YTL kredi verileceğini, bunun düşük faizle verilmesi için ilgili bankalara görev zararı olarak ödenmek üzere 93 milyon YTL, Kredi ve Yurtlar Kurumu'na öğrencilere kredi ve burs verilmesi için 1.2 milyar YTL, sosyal güvenlik kurumlarının açıklarını finanse edilmesi için 22 milyar YTL tutarında kaynak ayrıldığını bildirdi.

2005 yılında kamu yatırımları için ayrılan kaynaklarla; 65 bin 600 hektar alanda sulama, 27 bin 300 hektar alanda tarla içi geliştirme, 4 bin 900 hektar alanda toprak muhafaza, 12 bin hektar alanda taşkın koruma faaliyeti gerçekleştirilmiş olacağını anlatan Unakıtan, 3 bin köyün kadastrosunun tamamlanması, ilave 7 milyar kilovat saatlik enerji üretim gücünün devreye girmesi ve yaklaşık 3 bin kilometre bölünmüş yolun tamamlanmasının hedeflendiğini kaydetti.

Unakıtan, bunlara ilave olarak ilk ve ortaöğretimde 5 bin 600 derslik, yükseköğretimde ise 62 bin öğrenci kapasitesi oluşturulacağını, 4 bin 200 hasta kapasiteli hastane inşaatlarının tamamlanacağını, 23 organize sanayi bölgesi ve 60 organize sanayi bölgesi inşaatına başlanacağını bildirdi.

Unakıtan, birçok makroekonomik sorunun kaynağı haline gelen bütçe açıklarının azaltılması konusunda iktidara geldikleri ilk günden bu yana büyük başarı elde ettiklerini belirtti. 2002 yılında yüzde 14.7 olan bütçe açığının GSMH'ye oranının 2003 yılında yüzde 11.3'e düşürüldüğünü anlatan Unakıtan, 2004 yılı bütçe hedefinin ise yüzde 10.9 iken yıl sonu gerçekleşme oranının yüzde 7.2 olmasının beklendiğini vurguladı.

"Bu başarı büyük ölçüde hizmet kalitesinden ödün vermemek şartıyla harcamalarda tasarruf ve etkinlik sağlanarak ve sıkı sıkıya uygulanan mali disiplin sayesinde elde edilmiştir" diyen Unakıtan, bütçe açığındaki düşüş eğiliminin 2005 yılında da devam edeceğini ve bütçe açığının GSMH'ye oranının yüzde 6.1'e düşmesinin programlandığını belirti. Unakıtan, "Bu hedefin gerçekleşeceği konusunda da kuşkumuz yoktur. Zira, 2005 yılında da sıkı maliye disiplin devam edecektir" dedi.

Unakıtan, 2004 yılında bütçedeki faiz yükünün 9.4 katrilyon lira daha az gerçekleşeceğini belirterek, "Bu para halkımızın cebine gidecek" diye konuştu. Faiz giderleri konusunda kendi dönemlerinde kaydedilen olumlu gelişmenin 2005 yılında da devam edeceğine işaret eden Unakıtan, 2003 yılı sonu itibarıyla faiz giderlerinin GSMH'ye oranının yüzde 16.4 iken 2004 yılı sonunda bu oranın yüzde 13.4'e, 2005 yılında da yüzde 11.7'ye gerileyeceğini bildirdi.

Hükümet olarak yatırımların teşviki için yapılan çalışmalar hakkında da bilgi veren Unakıtan, yatırımlara bir önceki yıla göre yüzde 49.9 artışla 10.1 milyar YTL ödenek ayrıldığını, yatırım harcamalarının bütçedeki payının 2004 yılındaki yüzde 4.8 seviyesinden 2005 yılında yüzde 6.5'e yükseldiğini vurguladı. 2005 yılı bütçesinde de kamu sektöründe mali disiplinin kararlı şekilde uygulanması hedefini ön planda tuttuklarını dile getiren Unakıtan, şöyle konuştu: "Kural olarak 2005 yılı yatırım programına ek yatırım cetvellerinde yer alan projeler dışında herhangi bir proje için harcama yapılmayacaktır. Taşıt alımı, ancak acil ve zorunlu hallere mahsus olmak üzere ve Bakanlar Kurulu kararıyla yapılabilecek, bazı hallerde taşıt ihtiyacı belirli kurallar çerçevesinde hizmet alımı suretiyle karşılanacaktır. Bu yıl içinde garantili imkan limiti, 2 milyar doları aşamayacaktır. 2005 mali yılı bütçesi ile belirlenen başlangıç ödeneklerinin yüzde 1'ine kadar ikrazen Özel Tertip Devlet İç Borçlanma Senedi ihraç edilebilecektir. Personel açıktan atamaları ile konsolide bütçe dışındaki kurum ve kuruluşlardan yapılacak memur nakilleri toplamı 48 bin kişiyi geçemeyecektir. Kamu kurum ve kuruluşlarınca işletilen eğitim ve dinlenme tesisi, misafirhane, kreş, spor tesisi ve benzeri sosyal tesislerin giderlerine bütçeden katkıda bulunulmaması uygulamasına devam edilecektir."

Unakıtan, ilk iş olarak ekonomide önemli bir güvensizlik unsuru olarak varlığını sürdüren ve kamuoyunda "nereden buldun?" olarak bilinen düzenlemenin kaldırılarak, ekonomiyi olumsuz etkileyen önemli bir sorunun çözüme kavuşturulduğunu söyledi. Vergi Barışı Kanunu ile önemli bir adım daha atılarak ekonomide bir uzlaşma ortamının yaratılması, kriz ortamının mükellefler üzerinde yarattığı tahribatın hafifletilmesi ve vergi dairelerinde on binlerle ifade edilen ihtilaflı dosya sayısının azaltılmasının hedeflendiğini belirten Unakıtan, bu hedeflere büyük ölçüde ulaşıldığını ve 4.7 katrilyon liralık tahsilat yapılarak önemli kaynak sağlandığını ifade etti. Unakıtan, "Böylece hem adliyelerde birikmiş dosyalardan kurtulduk hem vatandaş hem mükellef rahatladı, hem de kasaya 4.7 katrilyon lira tiko para girdi" dedi Unakıtan, 15 Nisan 2004'te başlanan Vergi Daireleri Otomasyon Projesi'nin 457 günde tamamlanmasının hedeflendiğini, kayıt dışı ekonominin kayıt altına alınması açısından kritik önem arz eden "vergi ambarı"nın oluşturulması, elektronik ortamda beyanname alınması, çağrı merkezi kurulması ve her ilde en az bir vergi dairesi olmak üzere 144 yeni vergi dairesi ile otomasyon ağının genişletilmesinin sağlanacağını söyledi. Unakıtan, elektronik beyanname uygulamasıyla bugüne kadar 250 bin beyannamenin elektronik ortama alındığını anlattı. Unakıtan, enflasyon muhasebesine geçtikten sonra bir miktar vergi geliri kaybı olduğunu, ancak kayıtdışıya karşı verdikleri mücadele sonucu bunu telafi ettiklerini kaydetti.

Unakıtan, 2005 yılı bütçesinde konsolide bütçe gelirlerinin 139, vergi gelirlerinin 119 milyar YTL olarak hesaplandığını, 12.5 milyar YTL tutarında vergi iadesi yapılmasının öngörüldüğünü, vergi iadeleri hariç konsolide bütçe gelirlerinin ise 125.5 milyar YTL olduğunu ifade etti. Unakıtan, her yıl olduğu gibi 2005 yılı bütçesinde yer alan tahminlerin yapılması sırasında ekonominin makro çerçevesine ilişkin olarak ortaya konulan büyüme, enflasyon oranı, dış ticaret rakamları ve benzeri ekonomik göstergelerin esas alındığını ve geleneksel tahmin yöntemlerinin kullanıldığını kaydetti. Kurumlar vergisi oranında gerçekleştirilecek 3 puanlık indirimin yol açacağı etkinin dikkate alındığını belirten Unakıtan, konuşmasını şöyle sürdürdü: "2005 yılı için sizlere; 2002 yılında GSMH'nin yüzde 14.6'sı olan bütçe açığını yüzde 6.1'e indiren, faiz yükünü hem nominal hem de reel olarak azaltan, yatırımlarda yüzde 40 civarında reel artış öngören, çalışanlarımızı ve emeklilerimizi enflasyona ezdirmeyen, iç ve dış piyasalara güven veren bir bütçe sunulmaktadır. Maliye politikamızın temel önceliği, mali disiplin sağlayarak kamu borç stokunu makul seviyeye indirmek ve istikrarlı büyüme ortamını oluşturmaktır. Titizlikle uygulanan bu politika sayesinde 2003 yılında hedeflere ulaşıldı, 2004 yılında ulaşılıyor ve 2005 yılında da ulaşılacaktır. Ekonomimiz 2003 yılında hedeflenenin üstünde büyüme gösterdi, 2004 yılında hedeflenen yüzde 5'in oldukça üstünde bir büyüme gösterecektir. 2005 yılında ise yüzde 5 oranında bir büyüme hedefliyoruz."

Unakıtan, iktidara geldikleri ilk günden itibaren sosyal, siyasi ve ekonomik alanda yeni bir anlayışa dayanan reform sürecini başlattıklarına dikkati çekerek, "Milletimizin özveriyle desteklediği bu sürecin olumlu sonuçlarını hep beraber görmeye başladık. Yakaladığımız bu başarıyı geri dönülmez biçimde kalıcı hale getirmek ve geçmişte yaşadığımız sıkıntıları tekrar yaşamamak, tekrar dibe vurmamak için milletçe çok dikkatli olmalı ve aynı azim ve gayretle çalışmaya devam etmeliyiz" görüşünü ifade etti. Türkiye'nin güçlü ve istikrarlı bir ekonomiye sahip olması için çabaladıklarını, mali disiplinin de bunun içinde olduğunu vurgulayan Unakıtan, konuşmasını, "Bütün sorunları çözüp geriye sorun kalmadığı iddiasında değiliz. Esasen böyle bir durum da mümkün değildir. Zira sorunlar toplumsal hayatın doğal sonucudur. Sorunlar dün de vardı, bugün de vardır, yarın da olacaktır. Milletimizin desteği sayesinde aşamayacağımız hiçbir sorun yoktur" diye tamamladı.[163]

Bütçenin tümü üzerinde AK Parti Grubu adına İstanbul Milletvekili Alaattin Kaya ve İstanbul Milletvekili Nazım Ekren, CHP Grubu adına Antalya Milletvekili Deniz Baykal ile, şahısları adına, lehinde Isparta Milletvekili Mehmet Emin Murat Bilgiç ve Çorum Milletvekili Agah Kafkas, aleyhinde, Elazığ Milletvekili Mehmet Kemal Ağar söz aldı.[164]

---

[163] *Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ın 2005 bütçe kanunu tasarısını sunuş konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:69, B:35, 20.12.2004, ss. 8-21.*

[164] *Bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:69, B:35, 20.12.2004, s.21.*

7.7.3.2. AK Parti Grubu Adına İstanbul Milletvekili Alaattin Büyükkaya'nın Konuşması

TBMM Genel Kurulu'nda, 2005 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısı'nın tümü üzerinde grubu adına ilk konuşmayı yapan Büyükkaya, öncelikle AB'den müzakerelerin başlaması için tarih alınmasının Türkiye'nin 40 yıllık rüyasının gerçekleşmesi bakımından önemli bir dönemeç olduğunu söyledi. Türkiye'yi bundan sonra iç ve dış siyaset ve ekonomide daha istikrarlı bir dönemin beklediğini kaydeden Büyükkaya, "Hükümet, önümüzdeki zorlu süreci başarıyla tamamlayacak, bu ağır yükü kaldıracak güç ve iradeye sahiptir. Artık kendimize güvenmeliyiz, rahat olmalı ve önümüze çıkan fırsatları değerlendirmeliyiz. AB, bu açıdan büyük bir fırsattır" diye konuştu.

Türkiye'nin, en hızlı büyüyen, istikrarlı ekonomisine sahip olduğu görüşünü savunan Büyükkaya, bu büyümede özel sektörün öncü rol oynadığını ifade etti. 2004 yılı bütçesinin performansının tatmin edici olduğunu belirten Büyükkaya, bunda mali disiplinin payının büyük olduğunu söyledi; bu anlayışın sürdürülmesi gerektiğini ifade ederken, "Çünkü bu ülke mali disiplinsizlikten çok çekmiştir" dedi. Mali disipline karşın memur maaşlarında enflasyonun üzerinde artış verildiğini belirten Büyükkaya, Türkiye Cumhuriyeti tarihinde "ilk defa araştırma ve geliştirme projelerinde kullanılmak üzere bütçeden pay ayrıldığını" söyledi. Büyükkaya, "2005 yılı bütçesini onayladığımız takdirde, Türk ekonomisinin önü açılmış, ülkemizin refahı ve kalkınması yönünde önemli bir adım atılmış olacaktır" diye konuştu. Büyükkaya, şunları kaydetti: "Biz Türküz, Müslümanız. Geçmişine sahip, tarihiyle kültürüyle inancıyla kendi değerleri ve farklılıklarıyla barışık, hoşgörülü demokrat insanlarız. Biz, Türkiye'yiz. Başımız dik, dünyayı kucaklayan, milletini ve ülkesini çağdaş uygarlık seviyesine yükseltmek isteyen ve Avrupa ile yaşamayı arzu eden T.C. vatandaşlarıyız. Biz, bu kimliğimizle ve bu hedeflerimizle huzurluyuz ve gururluyuz." [165]

7.7.3.3. AK Parti Grubu Adına İstanbul Milletvekili Nazım Ekren'in Konuşması

TBMM Genel Kurulu'nda 2005 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı'nın tümü üzerinde AK Parti'nin görüşlerini ikinci konuşmacı olarak açıklayan İstanbul Milletvekili Nazım Ekren, 2002 Kasım-2004 Kasım dönemindeki makroekonomik göstergeleri karşılaştırarak, AK Parti Hükümeti'nin iktidara geldikten sonra piyasalar ve vatandaşlar nezdinde kredibilitesinin yükseldiğini anlattı. Ekren, geçmişte hükümetlerin uyguladığı ekonomik programların artı ve eksi faktörlerinin çok iyi değerlendirildiğini ifade ederek, "Karizmatik liderlikle, kariyer arka planı sağlam olan bir ekip birleştiğinde ortaya çıkan tablo, güven ve başarı sağladı" dedi.

---

[165] *Büyükkaya'nın konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:69, B:35, 20.12.2004, s.21-27.*

Nazım Ekren, AK Parti'nin iktidar olmasıyla ekonomik dengelerde inkar edilemeyecek iyileşmeler gerçekleştiğini, büyüme hızının arttığını, enflasyon ve işsizlik gibi oranların ise düştüğünü söyledi. Ekren, geçen yıl yapılan bir araştırmada, AK Parti'nin ekonomiyi düzelteceğine güvendiğini ifade edenlerin oranının yüzde 39 olduğunu, bu oranın 2004 yılında yüzde 50'ye yükseldiğini bildirdi. Kopenhag Siyasi Kriterleri'ni hızla gerçekleştiren Hükümet'in, Maastricht Kriterleri'ni de kısa sürede tamamlayacağını anlatan Ekren, yaptıkları reformlarla Türk ekonomisine ivme kazandırdıklarını kaydetti. Ekren, "Cumhuriyet'in 100. yılında Türkiye'yi dünyanın 10. ülkesi yapma hedefimiz devam ediyor" diye konuştu.[166]

Nazım Ekren'in konuşmasından sonra görüşmelere bir saat ara verildi. Aradan sonra yeniden toplanan Genel Kurulda, CHP Genel Başkanı Deniz Baykal, TBMM Genel Kurulu'nda, 2005 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı'nın tümü üzerinde yapılan görüşmelerde, CHP grubunun görüşlerini açıkladı.

7.7.3.4. CHP Grubu Adına Genel Başkan Deniz Baykal'ın Konuşması

Konuşmasına, Musul yakınlarında önceki gün katledilen güvenlik görevlilerine rahmet dileyerek başlayan Baykal, bunun, 5 görevlinin şahsında Türkiye Cumhuriyeti'ne yönelik bir saldırı olduğunu söyledi. Deniz Baykal, 5 güvenlik görevlisinin ölümünün sadece üzüntü beyanlarıyla geçiştirilemeyeceğini ve olayın tüm boyutlarıyla ele alınarak önemli dersler çıkarılması gerektiğini kaydetti.

Bütçe üzerine yapılması gereken bir konuşma olmasına karşın, konuşmasının AB ile ilgili olacağını ifade eden Baykal, Türkiye'nin önüne koyduğu hedefler açısından da bunun doğal karşılanması gerektiğini belirtti. Türkiye'de son 3 gündür yapay bir bayram havası yaratıldığını ve bu havanın adeta dayatılmaya kalkışıldığını ileri süren Baykal, şunları söyledi: "Gündüz havai fişek gösterileri ile Kızılay Meydanı'nda müsamereler yapılmak isteniyor. Ortaya çıkan bir bayram tablosu varsa elbette kutlanmalıdır. Sayın Başbakan, Kızılay'da bayram kutluyor ama bu bayramın dayanağını kimse öğrenmiş değil. Birileri söylese de bizde öğrensek. AB ile ilgili gelinen noktada ne olup bitti, bugüne kadar hiçbir resmi açıklama yapılmadı. Başbakanın Brüksel'deki açıklamaları da bir karartmadır, gerçeğe ters açıklamalardır. Türkiye manşetlerle bir yöne sürüklenmek istiyor ama ne olduğunu Bakanlar Kurulu dahil kimse bilmiyor. Vatandaş da herhalde AB'ye girdik zannediyor. Ne yazık ki gerçek bu değil. 17 Aralık'ta Brüksel'de Türkiye'ye verilen, tam üyelik haritasının güzergahı değildir."

AB tarihinde ilk kez tüm üye ülkelere uygulanmayan bir yöntem uygulandığını ve AB'nin yeni bir üyelik tarifine yöneldiğini ifade eden Baykal, "23. madde, Türkiye'ye özgü bir üyeliği tarif etmektedir. Avrupa ile temas var ama üyelik görünmüyor" dedi. AB'ye üye olan tüm ülkelere aynı prosedürün uygulanmasına ve müzakere çerçevesinin aynı tutulmasına rağmen Türkiye için bunun göz ardı edildiğini ifade eden Baykal, "Brüksel'de ortaya çıkan tablo, yapılan açıklamalar ve rapor, 41 yıldır peşinde koştuğumuz tam üyelik hedefi midir? Bunun Kızılay meydanında bayram yapılacak bir yanı var mıdır?" diye sordu.

---

[166] *Ekren'in konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:69, B:35, 20.12.2004, s.27-35.*

Baykal, yaklaşık 1 saat 15 dakika süren konuşması sırasında ağırlıklı olarak Avrupa Birliği ile müzakere sürecinde gelinen noktayı değerlendirdi. Baykal, AB'nin Türkiye'nin üyeliği konusunda rezervi elinde tuttuğunu, Kıbrıs Rum Yönetimi'nin tanınması, müzakereyi zora sokacak kuralların konulabilecek olması, serbest dolaşım, yapısal politikalar, tarım için kalıcı koruyucu önlemlerin yürürlüğe konulması, müzakerelerin ucunun açık olması, müzakerelerin nitelikli çoğunlukla askıya alınabilmesi, mali yardım konusunun tamamen kapatılması gibi uygulamaların, Türkiye'nin önceden açıkladığı tüm "kırmızı çizgileri" ihlal ettiğini söyledi. Üye olacak tüm ülkelere destek verilirken Türkiye'nin katkı yapması karşılığında bile tam üyeliğinin garanti altına alınamadığını ifade eden Baykal, "Gümrük Birliği'ni veriyorsunuz yetmiyor, '2.8 milyar dolarlık Airbus uçaklarını alacağız' diyorsunuz o da yetmiyor" diye konuştu.

CHP Genel Başkanı Baykal, Türkiye için 2014 yılındaki bütçe ile ilgili yürürlüğe konulması düşünülen mali hakların reformlar şartına bağlanmasının, Türkiye'nin aday ülke olarak yükümlülüklerini taşıyamayacağı görüldüğünde özel bir ilişki kurulabileceğinin ifade edilmesinin, olayın en acı yönünü oluşturduğunu söyledi. Baykal, bazı Avrupa ülkelerinin Türkiye'nin üyeliğini kendi ülkelerinde yapılacak referandumun sonuçlarına bağlamalarının da hiçbir şekilde kabul edilemeyeceğini bildirerek, "Bunun bizi götüreceği yer AB'ye tam üyelik değildir. Her türlü tuzak kurulmuştur. Bunun bizi götüreceği yer AB ile ikinci sınıf ilişkileri olan, ikinci halkada yer alan ülke konumunda olmaktır" dedi.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın, kalıcı bir çözüm bulunmadan Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin tanınmayacağını söylemesine karşın gelinen noktanın farklı olduğunu ifade eden Baykal, "(Ekim'e kadar biz bir çözüm bulacağız), diyorsanız bunu siz kendi adınıza mı söylüyorsunuz, yoksa Güney Kıbrıs Rum Yönetimi adına da mı söylüyorsunuz? Ekim'e kadar çözüm bulma garantisini nereden aldınız?" diye sordu. Baykal, Türkiye'nin bu kabulle Kıbrıs konusunun çözümünü sıkıntı içine, kendisini de kuşatma altına soktuğunu savundu. Türkiye'nin aldığı tarihin Güney Kıbrıs'ı tanıma şartına bağlı olduğunu vurgulayan Baykal, "40 yıldır bulamadığınız çözümü, 10 ayda mı bulacaksınız? Büyük bir ihtimalle diyeceksiniz ki (tanıyoruz ama bu tanıma siyaseten tanıma değildir, fiilen tanıyoruz)" dedi. Baykal, böylece 40 yıldır savunulan davanın bir anlamının kalmayacağını, makul bir çözüm bulma doğrultusunda son şansın da kaybedileceğini bildirdi. Tam üyeliğin "Bu bedel" karşılığında elde edilmesinin "Türkiye'nin AB'nin eksik, nakıs üyesi, ikinci halka ülkesi" olarak kabul edilmesi ile sonuçlanacağını da söyledi.

AB ile ilişkilerin bugün geldiği noktanın, bayram ve sevinç havasını kesinlikle haklı göstermediğini ifade eden Baykal, şunları kaydetti: "Türkiye'nin AB ile tam üyelik dışında bir hedefe yönelik olarak müzakere için tarih almış olması, hiçbir şekilde bizi özel olarak mutlu edecek bir durum değildir. Türkiye elbette tarih alacaktır, 1999'da tarih almayı garanti altına almıştır ve almamız

gereken tarih yarım üyelik için değil, tam üyelik için tarihtir. Maalesef bugün alınan tarihi tam üyelik için anlamak kadar gerçeklerden kopuk olabilmek mümkün değildir." Bundan sonra yapılması gerekenlerin ciddi biçimde düşünülmesi gerektiğini ifade eden Baykal, ciddi bir açmazın içine girildiğini, Türkiye'nin önemli sorunlarla karşı karşıya olduğunu söyledi. Baykal, bazı Avrupa ülkelerinin yaptıkları açıklamaların olayın boyutlarını gözler önüne serdiğini de bildirdi. Brüksel'deki görüşmeler sırasında sorunlar ortaya çıkınca Başbakan Erdoğan'ın "Uçağı hazırlayın, dönüyoruz" dediğinin medyaya yansıdığını belirten Baykal, sonra da "İşin tatlıya bağlandığının" yazıldığını söyledi. "Nasıl tatlıya bağlanmış?" diye soran Baykal, "Sabah getirilen önerilerle akşam kabul edilen öneriler arasında ne fark var Allah aşkına? 'Bu, bir hezimet olur, kabul edemem' denilen önerilerle bugün bazı çevrelerin 'zafer' diye alkışladığı öneriler arasında nasıl bir fark var? Baştan sona aynı" diye konuştu. Baykal, "Türkiye'nin tam üyeliğe değil özel ilişkiye doğru gittiğini, bunun, sadece Türkiye'ye değil, AB'ye de zarar vereceğini" ifade etti. Süreçte tüm toplumun büyük sıkıntılar içine gireceğinin görüldüğünü bildiren Baykal, Türkiye'nin sonuçta "Avrupa yorgunu" haline geleceğini söyledi.

Ülke ekonomisi ile ilgili görüşlerini de dile getiren Baykal, ekonomide görülen iyileşmelerin 2002 yılında ortaya konulan politikaların sonuçları olduğunu ifade etti. Baykal, AK Parti Hükümeti'nin uygulamaları sonucunda ise sosyal devletin zaafa uğradığını, yatırımların azaldığını, issizliğin arttığını, dış ticaret açığının, cari açığın büyüdüğünü, ithalatın ihracatı karşılama oranının düştüğünü söyledi. Türkiye'nin ciddi sıkıntılarla karşı karşıya olduğunu da savunan Baykal, "Kişi başına borç 3 bin 86 dolardan, 4 bin 229 dolara çıktı. Milli gelir artmadı, borç miktarı arttı" dedi. Hükümetin çiftçileri, emeklileri, asgari ücretlilerin sorunlarını görmediğini de savunan Baykal, "Bu yapılan Müslümana eziyettir" diye konuştu.[167]

7.7.3.5. Şahsı Adına Yapılan Konuşmalar

7.7.3.5.1. AK Parti Isparta Milletvekili Mehmet Emin Murat Bilgiç'in Konuşması

AK Parti Isparta Milletvekili Mehmet Emin Murat Bilgiç şahsı adına yaptığı konuşmada, Türkiye'de gelir dağılımının düzeldiğini, orta direğin güçlendiğini söyledi. Bilgiç, bütçe açığının GSMH içindeki payının gerilediğini; hükümetin bu konudaki performansının çok iyi olduğunu ifade etti. Türkiye'nin Avrupa'nın 5. büyük ekonomisi olduğunu söyleyen Bilgiç, 2014 yılında kişi başına düşen milli gelirin 10 bin doları aştığı görüşünü dile getirdi. Bilgiç, "Türkiye bu istikrarlı büyüme hedefini kararlılıkla sürdürürse AB'nin yalvararak içine almak isteyeceği bir ülkedir" dedi. [168]

---

[167] *Baykal'ın konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:69, B:35, 20.12.2004, s.35-50.*
[168] *Bilgiç'in konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:69, B:35, 20.12.2004, s.50-52.*

7.7.3.5.2. Elazığ Bağımsız Milletvekili Mehmet Ağar'ın Konuşması

Şahsı adına bütçenin aleyhine söz alan DYP Genel Başkanı Mehmet Ağar, hükümetin, "17 Aralık öncesinde gayri meşru diye addettiği kararları, gidip Brüksel'de imza altına aldığını" ifade ederek, "Kızılay'da kutlananın ne bayramı, neyin bayramı olduğunu milletimiz anlamamıştır" dedi. Ağar, AB'nin, Türkiye ile müzakerelerin başlama tarihini içeren kararını değerlendirmek için öncelikle 17 Aralık öncesinde TBMM'de yapılan görüşmelerde hükümetin ne söylediğine bakmak gerektiğini ifade etti. Dışişleri Bakanı Abdullah Gül'ü, o zaman "Türkiye'nin tam üyelik hedefini gölgeleyecek, meseleyi çığırından çıkaracak bir kararın kabul edilemez olduğunu" dile getirdiğini söyleyen Ağar, "Alınan kararla Türkiye'nin tam üyelik hedefinin gölgelenip gölgelenmediğini, meselenin çığırından çıkıp çıkmadığını milletimizin ve milletvekillerinin takdirine bırakıyorum" diye konuştu. Söz konusu görüşmede Gül'ün, Türkiye'ye yönelik kalıcı kısıtlamaların da kabul edilmesinin mümkün olmadığını söylediğini kaydeden Ağar, "Özetle hükümet, gayri meşru diye addettiği kararları, gidip Brüksel'de imza altına almıştır" dedi.

Güney Kıbrıs'ın tanınmasına ilişkin olarak da "Başbakan'ın atmadığı imzayı, Devlet Bakanı Beşir Atalay'ın attığını" belirten Ağar, "Başbakan'ın atmadığı imzayı Sayın Atalay atınca, değeri mi düşüyor?" diye sordu. Bütün bunlara rağmen Kızılay'da neyin bayramının kutlandığını anlayabilmenin mümkün olmadığını söyleyen Ağar, "Kızılay'da kutlanan ne bayramı, neyin bayramı milletimiz anlamamıştır. Kürsüden bayram kutlama yerine, buradan Kızılay'a yürüyerek, önünüze çıkan her vatandaşa sorarsanız bayramın olup olmadığını anlarsınız" dedi. Musul'da 5 güvenlik görevlisi şehit olurken, aynı tarihte Kızılay'da bayram kutlamanın da doğru olmadığını ifade eden DYP lideri Ağar, "Musul'da doğrudan doğruya milletin bağrına sıkılan kurşunların hesabı sorulmasını beklemek bizim hakkımızdır. Hükümet bu konuda ne yapmıştır, bundan sonra bu tür vakaların olmaması için ne gibi tedbirler almıştır, bunu gelip Meclis'te anlatmalıdır" diye konuştu. Ağar, Türkiye'nin batıyla ilişkisinin "Cuma ile Robinson Cruose'nin ilişkisi gibi olmaması" gerektiğini ifade etti. Mehmet Ağar, 2005 Mali Yılı Bütçe Tasarısı ile ilgili olarak da tasarının IMF gölgesinde hazırlanmış bir tasarı olduğunu ileri sürdü. Ağar, ekonomi krizdeyken IMF'nin istediği gibi bütçe hazırlanırken, şimdi "kriz yok" denilen bir ortamda, sebep "IMF gölgesinde" hazırlandığını da sordu.[169]

7.7.3.6. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın Konuşması

Ağar'ın konuşmasından sonra, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, 2005 Mali Yılı Bütçe Kanunu tasarısı üzerindeki eleştirileri Hükümet adına cevapladı.

Başbakan Erdoğan, bütçenin hayırlı olmasını diledi ve emeği geçenlere teşekkür etti. Erdoğan, Irak Büyükelçiliği'nde görevlerine giderken önceki gün şehit olan güvenlik güçleri mensuplarına Allah'tan rahmet, yakınlarına başsağlığı

[169] *Ağar'ın konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:69, B:35, 20.12.2004, s.52-56.*

diledi. Meclis'in bugünkü gündeminin aslında bütçe görüşmeleri olmasına rağmen CHP Genel Başkanı Deniz Baykal'ın Türkiye'nin AB üyeliğine ilişkin konulara değindiğini hatırlatan Başbakan Erdoğan, kendisinin de bu konuya yönelik değerlendirmelerde bulunacağını söyledi. Brüksel'den dönerken CHP'li milletvekillerine, "Pazartesi gününün gündemi belli olmuştur. Bütçe değil de AB müzakare edilecek" dediğini kaydeden Erdoğan, şöyle konuştu: "Üzüldüğüm nokta şudur; eğer Dışişleri Bakanlığı'nın sitesine girilip de o günün akşamında orayı bir yoklayıverseydiler, orada kesin son zirve neticesini alma fırsatı olurdu. O fırsatı bulamadılar ve yanlış bir bilgilendirme ile bugün zirve sonuçlarını çok farklı bir şekilde burada değerlendirmeye, yorumlamaya kalktılar.

Onun da ötesinde orada da yok diye bir iddianız varsa AB'nin sitesinde de yayınlandı. Orada bulunabilirdi. Ülkemizin çağdaşlaşma ve muasır medeniyet seviyesinin üstüne çıkma iradesinin açık hedefi olan AB üyeliği yolunda en önemli dönemeçlerinden birini başarı ile aştığımıza inanıyoruz. Bir yandan kendi değerlerine sonuna kadar bağlı olan, koruyan ve önemseyen bir millettiz. Bu millet aynı zamanda evrensel değerleri benimsemiş, çağdaşlaşma iradesine sahip bir millettir. Milletimizin bu iradesi sayesinde yüz yılı aşan modernleşme çalışmaları ve 41 yıllık AB mücadelesi artık yepyeni bir zemine geçmiştir. 17 Aralık kararı ile beraber Atatürk'ün hedef olarak gösterdiği muasır medeniyet seviyesinin de üstüne çıkma yolunda ciddi bir kazanım elde edilmiştir."

Başbakan Erdoğan, Türkiye'nin AB üyeliği yolunda müzakere tarihi aldığını ifade ederek, bu "başarıya" katkı sağlayanlara, emeği geçen herkese teşekkür etti. Başbakan Erdoğan, şöyle konuştu: "Türkiye, altını çiziyorum artık net bir müzakere tarihi almıştır. Bu tarih, 3 Ekim 2005'tir. Bu tarihle ilgili olarak, bir de hedef konulmuştur. Bu hedef tam üyelik hedefidir. Tam üyelik hedefi de kayıtlarda mevcuttur. Anlatıldığı gibi değil bu işler... Ve buna 25 ülkenin tamamı onayını vermiştir. Bu onay veren ülkeler içeresinde Güney Kıbrısda mevcuttur. Bunu bir kenara koyamazsınız. Eğer Güney Kıbrıs burada veto hakkını kullanmış olsaydı, bu onayı da oradan alamazdınız. Bu onayı vermeye sevkeden bir strateji uygulanmıştır. Bu stratejide, hükümetin temsilcileri orada başarmıştır ve bu neticeyi almıştır. Milli çıkarlarımız ile AB ilkeleri arasıdaki uyum gözetilerek yürütülen müzakereler sonucunda milli çıkarlarımız ve milli davamız en iyi şekilde korunarak, AB değerleri zeminine güçlü bir adım atılmıştır aslında. Gözlemciler tarafından sessiz devrim olarak nitelenen bu reform sürecini kesintisiz devam ettirmek ve bunu uygulamaya tam olarak yansıtmakta kararlıyız. Ortada herhangi ciddi bir sorun yoktur. En çok tartışılan gündemler, Kıbrıs ile ilgili tartışmalar çerçevesinde ortaya çıkmaktadır.

Kararların 19 uncu paragrafında, Ankara Antlaşması'nın AB'nin mevcut kompozisyonuna uyarlanmasını sağlayacak Uyum Protokolü'nün, katılım müzakereleri başlamadan önce gerekli uyarlamalar üzerinde anlaşmaya varıp, bunlar sonuçlandırıldıktan sonra imzalamaya hazır olduğumuz beyan edilmektedir. Buradaki hassasiyet budur. Lütfen burayı iyi anlayın. Sözü edilen

protokolün imzalanması, AB ile ilişkilerimizin genel çerçevesinin bir gereğidir. Bunu da bilmek durumundayız. Bu metinde de belirtildiği üzere, ancak karşılıklı mutabakat ile bu neticelendirilecektir. Eğer bu karşılıklı mutabakat sağlanmadığı takdirde bu asla yürürlüğe girmez. Anılan protokolün imzalanması tanıma anlamı da taşımamaktadır. Bunu devletler hukukundan anlayanlarla müzakere ederseniz, onun da neticesini alırsınız."

Erdoğan, Türkiye'nin 25 üyeli bir ortaklığa girmek istediğinin unutulmaması gerektiğini belirterek, bu ülkelerden birinin Kıbrıs Rum tarafı olduğunu söyledi. Erdoğan, şöyle konuştu: "Unutmayalım ki, Türkiye 25 üyeli bir ortaklığa girmektedir. Bu sebeple 25 üye ile müzakere yürütülecektir. Türkiye'nin bu 25 ülkeden birini, şu aşamada tanımaksızın müzakere pozisyonu elde etmesi esasında milli çıkarlarımızı koruma konusundaki hassasiyetimizi de göstermektedir. Böylece hükümetimiz milli davayı en iyi şekilde koruyarak ve AB perspektifini de elde tutarak en iyi pozisyonu elde etmiştir. Esasen, tanıma konusunda açıklığa kavuşturulması gereken husus şudur; tanıma kararı olan ülke, bu konudaki iradesini siyasi bir beyanla ortaya koymalıdır. Bu beyanın tanıma yetkisini göstermesi de söz konusu tanımanın içeriği ve çerçevesinin karşı ülke tarafından kabul edilmesi ile mümkündür. Uluslararası hukukta, dolaylı tanıma ve fiili tanıma gibi kavramlar vardır. Ancak, ilgili ülke alınan kararın tanıma sonucunu doğurmayacağını belirttiği takdirde bundan tanıma sonucunu çıkartmak da mümkün değildir. Dolayısıyla biz, AB Konseyi'ne söz konusu protokolün tanıma anlamına gelmediğini, Kıbrıs Rumlarının, Kıbrıs Türklerini temsil edemeyeceklerini, Türkiye'nin Kıbrıs sorununun çözümüne ilişkin mevcut hukuki ve siyasi tutumunun sürdürdüğünü açıkça zirvedeki sonuç bildirgesinin okunması sırasında ortaya koyduk. Özetle söylediğimiz şudur; Türkiye'nin AB üyeliği 41 yıldır ulusal bir hedeftir. Kıbrıs ise daha uzun yıllara dayanan bir davadır. Akılcı politikalar yürütüldüğü takdirde, bu ikisinin çelişen hedefler olmadığını düşünüyor ve politikamızı ona göre sürdürüyoruz."

Bu konuda, "Aziz Milletin müsterih olmasını" isteyen Başbakan Erdoğan, esasen anılan protokolün imzalanmasının tanıma anlamı taşımayacağının, zirve sırasında Hollanda Başbakanı'nın yanı sıra Almanya, Fransa ve İngiltere Başbakanları gibi pek çok yetkili tarafından da açıklandığını anımsattı. "Son tahlilde önemli olan Türkiye'nin ne dediğidir" diyen Başbakan Erdoğan, şöyle devam etti: "Burası çok önemlidir. Bizim tanımadığımız bir ülkenin, (bize hayır tanıyorsun) şeklinde bir dayatma ile tanıtılması imkanı mevcut değildir. Kararda, AP kararı not edilmiştir. Bunu da saptırmanın anlamı yok. AP'de bugüne kadar acaba Türkiye'nin lehine 10 tane el çıkar mıydı? Şimdi Türkiye'nin lehine 400'ü aşkın el kaldırılmıştır. Bu kararın, müzakerelerin olumlu başlatılmasına ilişkin neticesi var. Bunlar durup dururken olmuyor. Hükümetin dış politikadaki etkinliğinin neticesidir bu. Bunlar olmazsa bu neticeleri almak mümkün mü? Parlamentomuzun bugüne kadarki dayanışması ile milletin verdiği destek ile sivil toplum örgütlerinin tavrı ile bir süreç yaşadık.

Bu süreç, aynı etkinliğini sürdürerek devam edecek. AP'nin kararlarının bağlayıcı bir niteliği de yoktur... Kararın 22'nci paragrafı, Türkiye'nin Kopenhag Kriterleri'ni yerine getirdiğini ifade eder nitelikte... Kamuoyunun malumu olan 6 yasanın yürürlüğe girmesi kaydıyla müzakerelerin 3 Ekim 2005'te başlayacağını ifade etmektedir. Zirve kararlarının Türkiye bakımından en çarpıcı boyutu bu hiç kuşkusuz bu hükümdür. Bu hüküm ile Türkiye 41 yıllık mücadesinin önemli bir dönemecini kazanmıştır. Derogasyonlar ve daimi koruyucu tedbirler... Burada da yanlış bilgilendirmeler var. Ben sayın Genel Başkan'a elinizdeki tercüme edilmiş olan bildirge, üzerinde son değerlendirmelerin yapılarak oradaki değişikliklerin yapıldığı bir metin değildir. Yanlış metin üzerinden tercümeler yapılmıştır. Bu konuda özellikle bilgilenmenizi istiyorum, bunu iyi araştırın."

Erdoğan, bazı milletvekillerinin laf atması üzerine, hedefin "tam üyelik olduğunu' ifade ederek, kendisinin mevcut metinleri "çok iyi okuduğunu" söyledi. Başbakan Erdoğan, şöyle konuştu: "Bütün bürokratlarımla, siyasetçi arkadaşlarımla çok iyi okuduk. Muhataplarımızla da gayet iyi müzakere ettik. Ucu açık ifadesini iyi kavramalısınız. Ucu açık olayı şudur; bu müzakereler yani fasıllar denilen, her faslın başlangıç veya bitiş diye bir tarihi yoktur. Müzakere devam eder, bittiği zaman biter. Tam üyelikle ilgili bir garanti yoktur ifadesine takılıyorsanız, bu zaten bizden öncekiler için de tam üyelik verilmişti ama örneğin bir İngiltere 11.5 yılda müzakereleri bitirmiştir. Fransa, De Gaulle döneminde 2 kez veto edilmiştir İngiltere. Sizler hep bardağın boş tarafına bakmaya alıştığınız için hep böyle bakıyorsunuz. Eğer dolu tarafına bakar da (biz 2 yıl içinde şu Parlamento el ele verdik, bu işi nasıl başardıysak bundan sonraki süreçte de bu işi evelallah başarırız, bu millet bunu başarır) deseniz inanıyorum ki, bu bayramı siz de yapardınız."

AB derogasyonların tek taraflı bir olay olmadığını kaydeden Erdoğan, şunları söyledi: "Karşılıklı bir olaydır. Taraflar karşılıklı oturur ve belgeler. Neyi belgeler? (Bende işsizlik had safhaya varmıştır. Artık ben emek transferine, emeğin ülkeme girmesine müsaade edemiyorum). Bunu tevsik edebilirse, bunu belgeleyebilirse ve karşılıklı mutabakatla emeğin girmesine müsade edilmez. Makul bir süre verilir. Bu süre 5 sene olur, 10 sene olur o ayrı mesele... Bu sadece onlar için değil, bizim için de geçerli olan bir süreçtir. Bu zaten anormal bir olay değil. Burada daimilik bir hak olarak vardır. Daimi olarak derogasyonların devamı hak niteliğindedir. Yani bunu taraflar hak olarak kullanabilirler. Ne yaparak? Ancak, tefsik ederek kullanabilirler. Aksi takdirde bunu kullanma yetkileri yoktur. Tüm Kopenhag Kriterleri dikkate alınmakla birlikte eğer aday ülkenin yükümlülüklerini yerine getirmemesi halinde aday ülkenin Avrupa yapılarına mümkün olan en güçlü bağ ile tam olarak bağlanmasının yer aldığı metin....

Burada önemli olan ortak amacın en başta katılım olduğunun vurgulanmasıdır. Ondan sonraki süreç bizim tasarrufumuzda olan bir süreçtir. Sonucu kimsenin garanti edemeyeceği de gerçeğin ta kendisidir. Aday ülkenin

tüm üyeliğinin yükümlülüklerini yerine getirememesi durumunda ne olacağına karar verecek olan ise aday ülkenin kendisidir. Türkiye kendi kaderini kendisi tayin etmeye gücü yeten bir ülkedir. Türkiye kendi ayakları üzerinde durma iradesine her zaman sahiptir. Bundan sonra da sahip olacaktır. AB böyle bir durumda dahi güçlü bağları koruma yolunda bir arzu ishar etmiştir. Bu, AB'nin en kötü ihtimale ilişkin niyetidir. Bizim amacımız ise katılım süreci içinde tüm yükümlülüklerimizi karşılıklı dayanışma, işbirliği, uyum ve hakkaniyet içinde AB'nin üyesi olmaktır. Bugünden en kötü senaryo üzerinde odaklanmanın bir anlamı yoktur. Çalışmalı ve kendimize güvenmeliyiz."

Yapılan işlerin Türkiye için bir başarı olduğunu ve Türkiye'nin bu başarı ile tüm dünyanın gündemine girdiğini ifade eden Erdoğan, önlerinde güç bir dönem bulunduğunu söyledi. Reform sürecinin her alanda yaygınlaştırılarak sürdürülmesinin önemine işaret eden Erdoğan, bu yönde her türlü çabayı göstermeye hazır olduklarını bildirdi. Bu süreçte AB ile işbirliğine önem verdiklerini kaydeden Erdoğan, "Bizim Türkiye için istediklerimizin sınırı yoktur. O sebeple hiçbir müzakerenin sonucu bizi tam olarak tatmin etmez" dedi.

Müzakerelerin daha erken tarihte başlamasından mutlu olacaklarını ifade eden Erdoğan, sözlerini şöyle sürdürdü: "Ama şunu kabul etmelisiniz ki, Türkiye rastgele, sıradan bir ülke değildir. Bu süreç bu kadar kolay olsaydı herhalde 41 yıl sürmezdi. Bu 41 yıllık süreci yaşayanlar var. Neden bu kadar sürdü bu süreç? Bunu çok iyi bilenler var. Burada 2 yıl içinde atılan adımların ne kadar önemli olduğunu bilmememiz ve onu bir kenara atmamız insafla bağdaşmaz. 17 Aralık kararlarının içeriğini tartışmakla, 17 Aralık'ta Türkiye'ye müzakere kapısının neden kapandığını tartışmak arasında bir tercih söz konusu olursa herhalde anamuhalefet partisi (neden bu kapı kapandı) sorusunu o zaman soracaktı. Biz şimdi (neden bu kapı kapandı) değil, işte bu kapı nasıl açıldı bunu anlatıyoruz size. AB ile gerçek anlamda ilk kez gerçekleştirilen böyle bir müzakerenin ayırt edici özelliklerine de değinmekte yarar vardır.

16-17 Aralık zirvesi sırasında AB ile klasik anlamda ikili bir masa başı müzakere yürütülmemiştir. AB, karşımıza tek bir devlet olarak değil, 25 üyeli bir blok olarak çıkmıştır. İlaveten komisyon müzakerenin ayrı bir tarafı olarak burada yer almıştır. Sonuç, ciddi bir zaman baskısı altında alınmaya çalışılmıştır. 25 ülkenin ortak çıkarlarını gözetmeye çalışan AB, kimi zaman çok talepkar olabilmiştir. Hepimizin malumu bir AB üyesinin özellikle uyum protokolü konusundaki dayatmasına rağmen görüşlerimiz AB tarafında yankı bulmuş ve bir orta yolda buluşulabilmiştir. Aziz milletimiz bu noktada müsterih olsun. Bu kararlar çocuklarımızın daha iyi bir Türkiye'de yaşamasına imkan verecektir. Bu konuda verdiğiniz destek için tekrar anamuhalefet partisine teşekkür ediyorum. Muhalefete teşekkür ediyorum, sivil toplum örgütlerine teşekkür ediyorum."

Türkiye'ye döndüklerinde halkın bir heyecanı olduğunu ifade eden Erdoğan, "bunu bir bayram ilan etmemiz konusunda nedense rahatsızlık var. Niye rahatsız ediyor ki? Çünkü bu kayda giriyor. Bu anılacak. Artısıyla eksisiyle anılacak" diye konuştu. Bu dönemin dönemeç noktasında bir başlangıç olduğunu

kaydeden Erdoğan, bundan sonraki sürecin Türkiye'yi farklı bir yere taşıdığını söyledi. Erdoğan, şöyle konuştu: "Ülkenin sadece siyasi, kültürel yapısını değil, askeri ve ekonomik yapısını da etkileyen yeni bir süreç başlıyor. Bu süreçte adeta çağdaş, modern bir Türkiye'nin kuruluşu gündeme oturuyor. Bu bayramı hep beraber yaşamamız lazım. Bundan kaçınmaya, çekinmeye gerek yok. Ve biz o karma pozisyonu görünce ayrıca mutlu olduk. Bu mutluluğu hep birlikte yaşıyoruz.

Bize bunu Brüksel'de de sordular; biz dedik ki (başarımız asla yüzde 100 değil ve asla bu karar bizi şımartmayacak) Biz bunun bilinci içindeyiz. (Her şey tam, her şey dört dörtlük) böyle bir iddiada bulunmadık. Brüksel'de de bulunmadık, buralarda da bulunmadık. Eksiklikleri gidereceğiz ve müzakerelere inşallah böyle oturacağız.

Sayın Baykal sürekli bir şeyin üzerinde duruyor; o da şu: 2. sınıf. 3. sınıf... Eğer siz kendinizi ikinci sınıf kabul ediyorsanız buna bir şey diyemem ama biz kendimizi böyle kabul etmiyoruz. Bu millet birinci sınıftır ve bunun gereğini orada ortaya koymuş ve bu mücadelenin sonucunda da bunu koparmıştır ve bunu almıştır. Türkiye'ye söylendiği için bu söz ağırıma gidiyor. (Türkiye'ye ikinci sınıf bir üyelik biçiliyor) deniliyor. Türkiye'ye ikinci sınıf bir üyelik falan biçme gibi bir şey söz konusu değil. Böyle bir yere kendi kendimizi oturma gayretine girmek çok yanlış. Böyle bir şey yok..."

Erdoğan, CHP milletvekillerine seslenerek, "orada imzalanan bir şey yok. Onu da yanlış biliyorsunuz. Bir milletvekili olarak bunu da öğrenin" dedi. AB Dönem Başkanlığı'nın aldığı kararı açıkladığını hatırlatan Başbakan Erdoğan, "Orada herhangi bir şeye imza atılmaz. Bakın, o kadar bilmiyorsunuz ki, (başbakan niye imzaladı) diyorsunuz. Başbakan muhatabı başbakan olursa imzalar, devlet bakanı ile imzalamaz" dedi. İmza konusunun 19. paragrafla ilgili olduğunu belirten Başbakan, şunları söyledi: "Bize bu teklif edildiği zaman biz kendilerine şunu söyledik: Eğer bu metne gelir de Sayın Balkanende (Hollanda Başbakanı) imza koyarsa biz de koyarız. Üçüncü imza da Barosso (AB Komisyonu Başkanı) olur, imzalarız. Dediler ki (Dışişleri Bakanı imzalasın) Eğer Dışişleri Bakanımızın muhatabı dışişleri bakanı olursa imzalar. Ama Dışişleri Bakanımızın muhatabı Dışişleri Bakanı olmazsa o da imzalamaz. Bunun üzerine dediler ki (Devlet Bakanı Nikolai imzalayacak.) (Devlet Bakanı Nikolai imzalarsa bizim Devlet Bakanımız Beşir Bey burada, o imzalar dedik.) Bu nedir biliyor musunuz? Bu milletin bu noktadaki hassasiyetinin ifadesidir. İmzalanan tüm maddeler değil, sadece 19. madde ile ilgili değişiklik. Medyada her türlü yorum çıkabilir. Orada Hükümet yetkililerinin koyduğu tavırlar niçin anamuhalefeti rencide ediyor ki? Koyulması gereken bir tavır varsa yeri geldiği zaman koyuyoruz. Yapılmış olan da budur. Bu çünkü orada bir sinir harbiydi. Bir strateji mücadelesidir. Ama ben gücümü kuvvetimi sizden aldım. siz açıklamalar yaptınız, bu açıklamalardan aldığım güçle yaptım. Eğer o açıklamalarınız olmasaydı bu noktaya gelmezdi."

Ekonomide öngörülen hedeflerin tamamını tutturduklarını dile getiren Erdoğan, yüzde 69 olan nominal faizlerin yüzde 21'e düştüğünü vurguladı. "Aradaki fark, milletin cebinden çıkıyordu" diyen Erdoğan, borcu borçla döndüren bir ülke olan Türkiye'nin geçmişte parayı yüzde 69 faizle satın alırken şimdi yüzde 21'le satın aldığını ifade etti. Erdoğan, "1-2 puanın nelere malolduğunu düşünün. Geçen yılın bütçesinde ödememiz gereken faizlerde neyi kazandığımız çok açık, net ortadadır. Neyle oldu bu, ucuz borçlanmayla oldu. Bu ucuz borçlanma olmasaydı açık daha fazla olacaktı. İnanıyorum ki bu yıl daha iyi olacak. Şaşıracak hiçbir şey yok. İyi niyetle gelir-gider dengesi kurduğunuzda, kazancınıza göre harcama yaptığınızda işleriniz de rast gidiyor" dedi. Bütçe rakamlarına ilişkin de bilgi veren Erdoğan, 2002 yılında bütçenin 98.1 katrilyon lira olarak planlandığını ancak 115.6 katrilyon olarak gerçekleştiğini, "Türkiye emanetini devraldıkları" 2003 yılında, toplam bütçe harcamalarının, 145.9 katrilyon lira olarak planlanırken 140.5 katrilyon olarak sonuçlandığını, 2004 yılında ise 149.9 katrilyon lira olarak planlanan bütçe rakamlarının 139.1 olarak gerçekleştiğini ifade etti. Erdoğan, "10.8 katrilyon lira tasarruf edilmiştir. Bu fark, AK Parti iktidarının farkıdır" diye konuştu. 2001 yılında yaşanan krizde durma noktasına gelen Türkiye ekonomisinin büyüme bir yana küçüldüğünü anlatan Erdoğan, "Şimdi OECD ülkeleri arasında bir numara... Bunların hepsini yok farzediyorsunuz. Enflasyon tek haneli rakamlara indi. Ama bu, 'teknik rakamlar' olarak ifade ediliyor. O zaman bunları niye icat etmişler acaba?" dedi. Erdoğan, ekonomide işi sıkı tuttuklarını, ülkeyi geleceğe daha farklı şekilde götürmeyi amaçladıklarını belirterek, 2001 yılında bütçenin GSMH'ye oranı yüzde 45 iken 2002 yılında yüzde 42'ye düştüğünü, "hesabını tuttukları" 2003 yılında yüzde 39, 2004 yılında yüzde 32.8 olduğunu, 2005 yılı için yüzde 32.36 olarak hedeflendiğini bildirdi. AK Parti iktidarının iş görme tarzını açık olarak gösteren hususlardan birinin bütçelerin küçülmesi olduğunu belirten Erdoğan, bu gelişmenin hayati derecede önemli olduğunu söyledi. Bütçe açığının GSMH içinde yıllar içinde azaldığını, 2005 yılı bütçesinde daha ciddi bir azalma göstereceğini anlatan Erdoğan, kendilerinden önce bu oranın yüzde 16 seviyesinde olduğunu, 2003 yılında yüzde 11.27, 2004'te ise 7.27 olarak gerçekleştiğini, 2005 yılı hedefinin yüzde 6.06 olduğunu kaydetti.

Kendi iktidarlarında hazırlanan bütçelerde sosyal politikaların ekonomik politikalarla ele alındığını kaydeden Erdoğan, şöyle konuştu: "Geçen yıl Türkiye genelinde halkımıza 700 bin ton kömür dağıttık. Bu yıl 1.2 milyon ton dağıtılması planlandı, 1 milyon ton halkımıza ulaşmış durumda. Geçen yıl ve bu yıl ilköğretimde çocuklarımıza ders kitaplarını ücretsiz verdik. Yükseköğretimde kredi olarak öğrencilerimize verilen para bizden önce 45 milyon liraydı, şimdi 110 milyon liraya çıktı. Bu yıl geldiğimiz nokta; kredi ve burs verilmeyen öğrenci hemen hemen kalmadı. Bunlar sosyal politikalarımızın gereğidir. Bunlar devam edecektir. Bunlardan rahatsız olmaya gerek yok. Ama bunlara da lütfen kılıf bulmaya çalışmayın. Şimdi gücümüz bunlara yetiyor." Erdoğan, fiyatlardaki düşüşe örnekler verirken, "İyi bir gidiş var. Bunu gölgelemek, lekelemek, bu gayretin içine girmeye gerek yok" diye konuştu. Emekli maaşlarında TÜFE

farkları konusunun 2001 yılına ait olduğunu belirten Erdoğan, bununla ilgili olarak şu ana kadar 24 trilyon liranın ödendiğini, konunun yargıda olduğunu; yargı kararına göre ödemeyi hemen yapacaklarını bildirdi. Erdoğan, hava, deniz ve karayolu taşımacılığı, telekomünikasyon, posta taşıma ücretinde indirim yapıldığını belirtti. Başbakan Erdoğan, 2002 yılında 6 bin 500 olan traktör sayısının 2003 yılında 16 bin 500'e, 2004 yılının ilk 9 ayında ise 22 bin 500'e çıktığını, yıl sonu tahmininin 30 bin olduğunu söyledi. Erdoğan, "Bu neyi gösteriyor? Herhalde cebinde bir şey olmayanlar bu traktörlerin sahibi olamaz. Bir şeyler var ki bu traktörler alınıyor" dedi. Gayrimenkul satışlarına işaret eden Erdoğan, "Piyasa hareketlendi. Bundan hiç rahatsız olmayacağız. Piyasa ne kadar hareketlenirse o kadar iyi olur" diye konuştu. CHP sıralarından "Milletvekili lojmanları satılamadı" denilmesi üzerine Erdoğan, "Müşteri buldukça satılacak. Ucuza vereceğimiz malımız yok. Fiyatını bulduğumuzda satacağız" karşılığını verdi. [170]

7.7.3.7. Deniz Baykal'ın Sataşma Gerekçesiyle Söz Alması

CHP Genel Başkanı Deniz Baykal, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın TBMM Genel Kurulu'nda yaptığı konuşmanın ardından, sataşma olduğu gerekçesiyle yeniden söz istedi. Birleşimi yöneten TBMM Başkanı Arınç'ın söz vermesi üzerine kürsüye gelen Baykal, iktidarı ve muhalefetiyle ilk kez AB gibi Türkiye için hayati önem taşıyan bir konuyu Başbakan ve muhalefet partisinin genel başkanı olarak karşılıklı konuşma imkanı bulduklarını bildirerek, "Herkes burada milletin gözü önünde ne biliyorsa söylemelidir" dedi. Başbakan Erdoğan'ın bu konunun çok konuşulmasından şikayetçi olduğunu öne süren Baykal, bu durumu anlayamadığını ifade etti. Baykal, şunları söyledi: "Başbakan konunun anlaşılması için (Dışişleri Bakanlığı'nın sitesi var, orada okuyun) diyor. Ne benim, ne arkadaşlarımın bu konuda bir sıkıntısı yok. Bu şikayet şahsi bir şikayet değil. Sorun Türkiye'nin bu konuda gerçekleri bilememesi... (Yaptığım açıklamalarla ilgili yanlış tercüme var) diyorlar. Bu büyük bir talihsizliktir. Söylediklerimizin bir tanesinin bile yanlışlığı ortaya konamamıştır. Ama sayın Başbakan'ı dinleyince bir umutsuzluğa kapıldım. Başbakan'ın söyledikleri hala resmi gerçeklerle örtüşmüyor. Başbakan raporda yer alan ucu açık tanımlarının fasıllarla ilgili olduğunu zannediyor. Bu tam bir yanılgıdır. Tanım fasıllarla ilgili değil, müzakerelerin özü ile ilgilidir. Serbest dolaşımla ilgili olarak da karşılıklı mutabakatla bu kısıtlanmanın sağlanacağı kanısında olan Başbakan'ın söylediklerinin gerçekle ilgisi yoktur. Ne yazık ki bu süreç Başbakan'ın bu yanlış bilgilerle ve birçok konudan habersiz olduğu bir ortamda yürütülmüştür. Yazıklar olsun Türkiye'ye..." Deniz Baykal, Başbakan Erdoğan'ın, müzakerelerin başlaması için Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin tanınması şartının, "Kıbrıs'ı tanıma" anlamına gelmeyeceği yolunda açıklamalarda bulunduğunu ifade ederek, "Anlaşılan sayın Başbakan bu tanımayı gerçekleştirecek. Sayın Başbakan madem bu tanıma değil, niye orada imzalamadınız" diye sordu.

[170] *Erdoğan'ın konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:69, B:35, 20.12.2004, ss.56-66.*

Başbakan Erdoğan'ın, CHP ve kendisi ile ilgili olarak (İkinci sınıf ülke olmayı kabul ediyorlar) anlamına gelen değerlendirmelerde bulunduğunu söyleyen Baykal, sözlerini şöyle tamamladı: "Bunu kesinlikle reddediyor ve iade ediyoruz. Bu itham CHP ve onun genel başkanına yapılmaz. Biz Türkiye'yi birinci sınıf ülke yapma mücadelesini veren bir geleneğin devamıyız. Ama o ihtimal ortada ve altında sizin imzanız var. Sayın Başbakan Brüksel'de bir gazetecinin tam üyelikle ilgili sorusuna (10 yıl sonra kim öle kim kala) diye cevap vermiştir. Diplomatik sorunları bu mantıkla aşmak mümkün değildir. Bu düşünceyle yola çıkarsanız bunun vebalinden de kurtulamazsınız."[171]

7.7.3.8. Dışişleri Bakanı Abdullah Gül'ün Cevabı

TBMM Genel Kurulu'nda ele alınan bütçe görüşmeleri sırasında sataşma gerekçesiyle söz alan CHP Genel Başkanı Deniz Baykal'ın eleştirilerini Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Gül cevapladı. Gül, hiçbir iktidarın ve başbakanın ana muhalefet partisine bu kadar yakın davranmadığını ifade ederek, bu sebeple Baykal'ın tutumunu yadırgadığını söyledi. Bunu hayretle izlediğini bildiren Gül, Baykal'ın siyasi tecrübesi ve geçmişinin Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'a karşı daha "Kadirşinas" olmayı gerektirdiğini ifade etti.

Baykal'ın elindeki AB dokümanının CHP İstanbul Milletvekili Algan Hacaloğlu tarafından eksik tercüme edildiğini bildiren Gül, "Oradaki bir cümle tercümeye konulmamış. O cümleyi biz koydurtmak için çok uğraştık" dedi. CHP'lilerin bu sözlere tepkisine, "Yanlışlarınızı yüzünüze vurmam zorunuza gidiyor" karşılığını veren Bakan Gül, şunları söyledi: "CHP'nin elindeki tercüme yanlış ve eksiktir. Daha önceki metinlerde şu vardı (İlelebet ne olursa olsun Türkiye'ye karşı koruyucu, kalıcı tedbir alınması), bu olmaz dedik. Sadece Türkiye'ye karşı değil, bundan sonra üye olacak tüm ülkelere karşı da uygulanacak. Sonuna kadar yaptığımız ısrar sonucu o paragraf değişmiştir. 23'üncü paragraf, (Eğer ihtiyaç ortaya çıkarsa o zaman öyle bir hak, koruma tedbirleri alınabilir). Bu da otomatik olarak değil, kararlaştırılmış değil, eğer Türkiye bunları kabul ederse... Büyük bir işsizlik yaşayan bir ülke tedbir alınmasını isteyebilir, diyelim ki Türkiye'ye karşı. Komisyona müracaat edecek, komisyon inceleyecek, konseye gelecek, konsey tespit ederse bu koruma tedbiri her dönem gündeme gelebilir. Aynı şey bizim için de olabilir, biz de koruma isteyebiliriz. Allah için elinizi vicdanınıza koyun, her şart altında koruma mı var?"

Gül, Baykal'a, partisinde bulunan ve bu işten çok iyi anlayan farklı isimleri de dinlemesini önerdi. Bakan Gül, dokümanda "Ucu açık" ifadesinin bulunduğunu, aday ülkelerin Kopenhag ilkelerinin dışına çıkması durumunda

[171] *Bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:69, B:35, 20.12.2004, ss.66-71.*

üye olamayacağının bilindiğini belirtti. Başbakan Erdoğan'ın konuşmasında samimi davranarak, kapalı konuları bile açtığını bildiren Gül, "Hala (Sayın Başbakan esas maddeyi görmüyor) deniyor. Neredeyse (Sayın Başbakan okuma yazma bilmiyor) denilecek" diye konuştu. CHP'nin Türkiye'nin önünde açılan ufukları görmediğini, dar vizyonlar içine girdiğini savunan Gül, Kıbrıs konusunun da doğru anlaşılmadığını savundu. Gül, konunun doğru anlaşılması için Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nde yayınlanan gazetelerin okunması önerisinde bulundu. Başbakan Erdoğan'ın, "Kim öle kim kala" sözlerinin de doğru anlaşılması gerektiğini kaydeden Gül, sürekli değişiklikler yaşandığını kaydetti ve Fransa'da Türkiye'nin adaylığı konusunda giderek artan bir kamuoyu desteği bulunmasını buna örnek verdi. Gül'ün, on sene sonra her şeyin çok farklı olacağı, belki de Türk halkının Norveç halkı gibi "Ben daha iyiyim AB'ye girmek istemiyorum" diyebileceği yönündeki sözleri AK Parti Grubu tarafından coşkulu bir şekilde alkışlandı. Baykal, Gül'ün konuşmasının ardından yeniden sataşma gerekçesiyle söz istedi, ancak TBMM Başkanı Bülent Arınç, burada mahkeme kurulmasının ya da bir bilirkişi heyeti oluşturulmasının mümkün olmadığını belirterek söz istemini kabul etmedi. Arınç, Baykal'a görüşlerini başka platformlarda dile getirebileceğini belirtti. Hacaloğlu da tercümede üç kelimenin düştüğünü kabul ederek, bunların kalıcı önlemlerin olmadığı anlamına gelmediğini ifade etti.

DYP Genel Başkanı Mehmet Ağar da oturduğu yerden yaptığı konuşmada, Başbakan Erdoğan'ın Türkiye'nin AB üyeliği sürecini 41 yıl olarak ifade ettiğini ancak bunun doğru olmadığını, sürecin 1959 yılında Adnan Menderes Hükümeti döneminde başladığını belirtti. Ağar, dönemin Cumhurbaşkanı Celal Bayar, Başbakan Adnan Menderes ve bakanların İmralı Adası'na götürülürken bu konuyu konuştuklarının bilindiğini belirtti. Konuşmaların tamamlanmasından sonra bütçenin maddelerine geçilmesi kabul edildi. TBMM Başkanı Bülent Arınç, daha sonra birleşime bir saat ara verdi.[172]

Daha sonra, Elazığ Milletvekili Mehmet Kemal Ağar ve İstanbul Milletvekili Algan Hacaloğlu, kendilerine ismen sataşıldığı gerekçesiyle söz aldılar.[173] “Son söz milletvekilinindir” ilkesi gereğince oturumu yöneten başkan Çorum Milletvekili Agah Kafkas’a söz verdi. [174]

Genel Kurul’da Kafkas’ın konuşmasından sonra, 2005 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçe Kanunu Tasarıları ile 2003 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçe Kesinhesap Kanunu Tasarısının görüşmelerine geçilmesi kabul edildi. [175]

---

[172] *Bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:69, B:35, 20.12.2004, ss.66-71.77.*
[173] *Bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:69, B:35, 20.12.2004, ss.77-78.*
[174] *Bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:69, B:35, 20.12.2004, ss.79-80.*
[175] *Bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:69, B:35, 20.12.2004, s. 80*

7.7.3. GENEL KURULDA BÜTÇENİN TÜMÜ ÜZERİNDEKİ SON GÖRÜŞMELER

28 Aralık 2004'te TBMM Genel Kurulu'nda, 2005 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı'nın tümü üzerinde son görüşmelere geçildi. AK Parti Grubu adına Giresun Milletvekili Nurettin Canikli ve Ankara Milletvekili Bülent Gedikli, CHP Grubu adına Antalya Milletvekili Deniz Baykal, şahısları adına lehte, Bitlis Milletvekili Edip Safder Gaydalı ve Bursa Milletvekili Faruk Anbarcıoğlu, aleyhte İstanbul Milletvekili Berhan Şimşek ve Antalya Milletvekili Deniz Baykal söz talebinde bulundu.[176]

7.7.3.1. AK Parti Grubu Adına Giresun Milletvekili Nurettin Canikli'nin Konuşması

AK Parti Grubu adına söz alan Nurettin Canikli, 2005 bütçesi ile Hükümet'in, orta ve alt gelir grubuna bütçe dağılımında daha fazla pay verme iradesini gösterdiğini söyledi. Yatırım harcamalarında radikal artışlar yapıldığını belirten Canikli, 2004'te yüzde 4.8 olan oranın, 2005'te yüzde 6.47'ye çıkarıldığını bildirdi. Canikli, bunun rakamsal olarak 6.4 katrilyon liradan 10 katrilyon liraya yükselmesi anlamına geldiğini anlattı. Nurettin Canikli, şöyle konuştu: "Hükümet 2005 yılı bütçesi ile toplumun üst gelir grubundakilerinin gelirini azaltmakta, yani başka bir ifade ile zenginden almakta... Bunu nasıl yapıyor? Faiz ödemelerinin bütçe içindeki payını kısarak, ciddi anlamda tasarruf yaparak gerçekleştiriyor ve bunu toplumun orta ve alt gelir grubundaki kesime aktarıyor. Bütçenin en önemli özelliklerinden birisi budur. Ciddi anlamda gelir dağılımına katkı sağlamasıdır. Toplumun üst gelir gruplarından alıp, toplumun orta ve alt gelir gruplarına milli gelirin önemli bir bölümünü aktaran bir bütçe olmasıdır."

Ekonomik gelişmeleri rakamsal verilerle anlatan Canikli, 2003 yılından itibaren tüketim harcamalarında ciddi bir artış olduğunu ifade etti. Geleceğe ümitsiz bakan insanların, ertelenmiş tüketim taleplerinin ortaya çıkması sebepiyle tüketim ve toplam talepteki artışın, büyümeyi katladığını bildiren Canikli, "yine güvenin yansıması ile tasarrufunu dövizde tutanlar, Türk Lirası'na (TL) geçmeye başladılar." dedi. Piyasaya ciddi anlamda döviz girdiğini, bu durum karşısında Merkez Bankası'nın (MB) işlemlerini değerlendirmek istediğini ifade eden Canikli, döviz arzı sebepiyle TL'nin değerlenmesiyle ihracatta artış yaşandığını söyledi. TL'nin, döviz karşısında yüzde 40-45 oranında değer kazanmasından sonra ihracat artışının ivme kazandığını belirten Canikli, burada tartışılması gereken iki konu bulunduğunu, bunlardan birinin cari açık rakamları, diğerinin de borç stokları rakamları olduğunu kaydetti. Canikli, Hükümet'in iktidara geldiğinde, yüzde 78.1 olan kamu net borç stoku oranının GSMH'ye oranını 71'e düşürdüğünü belirtti.

---

[176] *Bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:71, B:43, 28.12.2004, s. 180*

2003 yılında cari açığın, 6.8 milyar dolar olarak gerçekleştiğini, 2004'ün en son revize tahmininin 14 milyar dolar civarında olduğunu anlatan Canikli, şöyle konuştu: "Buradan yola çıkarak hükümete eleştiriler geliyor. Cari işlemler açığının temel sebebi, TL'deki değerlenmedir. Yani 2003 yılı başında itibaren TL'nin bütün döviz birimlerine karşı değer kazanması ithal mallarını ucuzlatmış, ihracattaki artış ve turizm gelirlerindeki patlamaya rağmen cari açıkta tahminlerin ötesinde artışlar meydana gelmiştir. Para ve kur politikalarının uygulanması tamamen Merkez Bankası'nın (MB) sorumluluğundadır. Hükümet, maliye politikalarından sorumludur. MB tam bağımsız ve özerk hale gelmiştir. Hükümetimizin, bu konularda müdahalesi söz konusu değildir. Bu konu MB'nin inisiyatifindedir. Zaman zaman kurda birtakım gerekçelerle döviz piyasasına MB müdahale etmektedir. Bu konuda Hazine'nin ve Hükümet'in belirleyiciliği yoktur. Hükümetin görevi şudur; kamuoyuna güveni tesis etmektir. Ciddi anlamda bütün ekonomik birimlerin rahat hareket edebileceği bir alan oluşturulmuştur. Ama MB'nin yetki alanına giren konularda, özellikle kur politikası için söylüyorum. Bu güven alanını, kendisine tanınan sınırsız kredibiliteyi yerinde kullandığını söyleyebilir miyiz? Bana göre yerinde kullanmadığını düşünüyorum, özellikle kur politikası çerçevesinde... Daha aktif, daha sonuç alıcı bir politika uygulamalıydı. MB'nin temel hedefi, fiyat istikrarını sağlamak. Ama, MB bu görevlerini ifa ederken, sadece fiyat istikrarına odaklaşamaz. Ekonomide başka dengelerde var. MB'nin en fazla gözetmesi gereken denge, cari dengedir. MB, enflasyonla mücadele etmelidir. Ama bunu yaparken de gözlerini kapatmaması gerekiyor. Sonuçta, cari açıkta gerekli finansmanlar yapılıyor, birtakım tedbirler alınıyor. Geçen Ekim ayında cari açıkta bazı azalmalar meydana geldi. Aslında bu hükümete bırakılmamalıydı. MB doğru para ve kur politikalarla sağlaması gerekirdi.

"MB'ye şunu hatırlatmakta yarar görüyorum: MB dövize müdahale ederek, piyasaya TL verdi. Daha sonra piyasaya verdiği bu TL'ler enflasyon hedefiyle uyumlu parasal tabanlarıyla uyuşmadığı gerekçesi ile faiz ödeyerek piyasadan çekti. Bu da reel faizlerin düşmesini engelledi. Hükümetimiz, ekonominin şahlanması için gerekli bütün adımları atmış, güveni istikrarı sağlamıştır. Bu olumlu ortamın sağladığı kredileri de ilgili bütün kurumların en verimli, etkin şekilde kullanması gerekir, buna MB özellikle dahildir." [177]

7.7.3.2. AK Parti Grubu Adına Ankara Milletvekili Bülent Gedikli'nin Konuşması

Bütçenin tümü üzerinde AK Parti Grubu'nun görüşlerini dile getiren ikinci konuşmacı, AK Parti Ankara Milletvekili Bülent Gedikli, Hükümet'in 2 yılda katettiği yolun "çarpıcı boyutta" olduğunu belirterek, Türkiye'nin AB'den müzakere tarihi almasının ardından bu süreçte her alanda yapısal reformları hayata geçirmesi gerektiğini kaydetti. Türkiye'de son 2 yılda ekonomide ulaşılan

[177] *Canikli'nin konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:71, B:43, 28.12.2004, s. 180-187.*

olumlu gelişmelere işaret eden Gedikli, ekonomide ortaya konan hedeflerin dünya gerçekleriyle de uyumlu olduğunu vurguladı. Türkiye ekonomisinin 3 yılda büyüme kaydettiğini, bu ivmenin önümüzdeki 3 yılda da süreceğini ifade eden Gedikli, "Bundan sonraki süreçte ekonomik büyümenin istihdam yaratacağı kesindir. Büyümenin işsizliğe çare olduğu görülecektir." görüşünü kaydetti. Faiz oranlarının daha da düşeceğinin tahmin edildiğini, bunun Türkiye'de uzun yıllardan sonra ilk kez yaşandığını belirten Gedikli, bu yıl yüzde 7.2 oranındaki bütçe açığının gelecek yıl yüzde 6.1'e düşeceğini kaydetti. Gedikli, güven ve istikrar ortamının özel sektörün yatırımlarını artırdığına dikkati çekerek, "Ortaya konan hedef ve ulaşılan gerçekleşmeler bir kaç yıl öncesine kadar hayal bile edilemezdi. AK Parti Hükümeti, reformları yapma kararlılığını pekiştirerek sürdürecek" dedi. Türkiye'de kamunun iç ve dış borç stokunun 2003 yılında yüzde 78.7, 2004 yılında yüzde 70.5'e gerilediğini, 2005 yılı için yüzde 68 olarak hedeflediğine işaret eden Gedikli, milli gelirin üçte birinin kaybedildiği bir ortamdan sonra elde edilen gelişmenin çarpıcı olduğunu kaydetti. Bir yandan bütçe hedeflerini tuttururken diğer yandan da ekonominin temel hastalıkları gidermeyi istediklerini dile getiren Gedikli, kayıtdışı ekonomi, rant ekonomisinden üretim ekonomisine geçilememesi ve sosyal güvenlik kurumlarının açığını "Türkiye ekonomisinin temel hastalıkları" olarak tanımladı.

Mali miladın kaldırılması ve vergi barışında beklenenin üzerinde bir rakama ulaşılmasının ardından daha kapsamlı bir vergi reformuna sıra geldiğine dikkati çeken Gedikli, adil bir vergi sistemine geçilmesi, gönüllü ödemenin özendirilmesi, vergi tabanının genişletilmesi, vergi sisteminin basitleştirilmesi ve gelir idaresinin etkinleştirilmesinin mümkün olacağını, ayrıca kayıtdışının kayda alınabileceğini söyledi. Gedikli, 2003 yılı bütçesiyle ekonomiye acil müdahale yapıldığını ve yaraların sarıldığını belirterek, 2004 yılı bütçesinin ise ekonomik istikrarı test etmesi açısından 'ihtiyat bütçesi" olduğunu kaydetti. Gedikli, 2005 yılı bütçesinin "atılım bütçesi" olacağını belirterek, vatandaşlardan toplanan paranın rant ekonomisine kaymasının önleneceğini sözlerine ekledi.[178]

7.7.3.3. CHP Grubu Adına Genel Başkan Deniz Baykal'ın Konuşması

Bütçe görüşmelerinin son yıllarda sıradan görüşmeler haline geldiğini ve eski önemini yitirdiğini belirten CHP Genel Başkanı Deniz Baykal, "Çünkü bütçe denetimi siyasi iradeden çıkıp IMF'nin denetimine kaydı ve otomatik uygulama metinleri haline geldi" dedi. Türkiye'nin ekonomik gidişatı ile ilgili her kişi ve kurumun bir değerlendirme yaptığını ve teşhis koyduğunu kaydeden Baykal, şunları söyledi:

"Bu bütçe AKP'nin önümüze getirdiği 3 üncü bütçe. Diğer ikisi gibi bu bütçe de IMF ile ilişkiler çerçevesinde belirlenmiş bir bütçe. Samimi olarak söylemek gerekirse enflasyonun ve faizlerin inmesi ve büyümenin başlaması sevindirici gelişmelerdir. Ancak bunlar AKP'nin iktidarı devralmadan önce

[178] *Gedikli'nin konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:71, B:43, 28.12.2004, s. 187-193.*

belirtileri ortaya çıkan gelişmelerdi ve bu trend devam ediyor. Kaldı ki bir ekonomiyi sadece enflasyon ve buna bağlı olarak faizlerin düşmesi ile ölçmek kadar yanlış bir şey olamaz. Büyüme sevindirici ancak burada yaşanan iniş çıkışlar ve bir gaz bir fren yaklaşımı güven vermemektedir. Ekonomi ile ilgili gerçek değerlendirmeler; borç tablosu, cari açık, işsizlik, vergi, eğitim sağlık hizmetleri ve gelir dağılımına bakılarak yapılır. Bunlar olumlu ise o ekonomi de iyi bir ekonomidir ama aksi olursa o ekonomi kaygı verici bir ekonomidir. " Türkiye'nin dış borç sıralamasında 160 milyar dolar ile ilk 10 ülke arasında yer aldığını, toplam iç borcun 144 katrilyondan son iki yılda 91 katrilyon artarak 235 katrilyona çıktığını ifade eden Baykal, "Bu artış Atatürk'ten bu yana Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlarının yaptığı toplam borç kadardır. Yani bu hükümet 3 yıla 83 yıllık borç sığdırmıştır. 2 yılda her Türk vatandaşının sırtına siz 1250 dolar ek borç yaptınız" diye konuştu.

Dış ticaret ve cari işlem açıklarının kırmızı alarm verdiğini ve Türkiye'nin kamu yatırımları açısından yüzde 4 ile Cumhuriyet tarihinin en düşük yatırımını gerçekleştirdiğini anlatan Baykal, "izlenen ekonomik politika, babalarımızın mirası ve çocuklarımızın haklarını yiyen bir politika haline geldi" dedi. Türkiye'de 10,5 milyon insanın resmi olarak işsiz olduğunu beyan ettiğini ve 40-50 kişi alınacak işlere binlerce başvurunun yapıldığını söyleyen Baykal, buna karşın işsizlik fonunda toplanan 10 katrilyon liranın üzerinde paranın, vergi gibi borç finansmanında ve rantiye kesiminin faiz ödemesinde kullanıldığını ileri sürdü.

17 Aralık'tan bugüne kadar geçen sürede kararlar için "Zafer" demenin mümkün olmadığının ortaya çıktığını ifade eden Baykal, bu kararın Türkiye'nin Çankaya Zirvesi'nde alınan kararlar dikkate alındığında kabul edilemeyeceğinin açık olduğunu söyledi. "Kalıcı kısıtlamalar yok" derken Dışişleri Bakanlığı'nın "Kalıcı kısıtlamaların kaldırılması için nota verdiğinin" ortaya çıktığını ifade eden Baykal, "Bu nota AB'ye değil, kalıcı kısıtlamalar olmadığını düşünen Türk Hükümeti'ne verilmiştir" dedi. Baykal, 17 Aralık kararlarının zaaflarının ortada olduğunu kaydederek, "Kendi kendimizi avutmanın bir anlamı yoktur. O zaaflar oraya tesadüfen de girmiş değildir. Bizim kararlar karşısında heyecan ifade etmemiz, sadece gerçeklerden kopuk olduğumuz anlamına gelmez, yanlışları düzeltme yolunda vereceğimiz mücadeleye de zarar vermektedir" diye konuştu. Kısıtlamaların Türk vatandaşlarının 25 yıl sonra bile vize almadan Avrupa ülkelerine giremeyeceği anlamına geldiğini bildiren Baykal, bunu kabul etmenin mümkün olmadığını söyledi.

Konuşmasında Kıbrıs konusundaki gelişmelere de değinen Baykal, Türkiye'nin bu konuda bir açmazla karşı karşıya olduğunu ifade etti. Kıbrıs konusunun 3 Ekim'e kadar çözüme kavuşturulmasının en iyi senaryo olduğunu belirten Baykal, aksi durumda Kıbrıs Rum Yönetimi'nin fiilen de olsa tanınacağını bildirdi. "Bu tanıma değildir" açıklamalarının "Türkiye'nin kendi kendisini kandırması" anlamına geleceğini ifade eden Baykal, sözlerini şöyle sürdürdü: "Kıbrıs Rum Yönetimi'ni Türkiye kabul ettiği anda KKTC'ye çok

ciddi zarar verir. Bu, Türkiye'nin limanlarını, havaalanlarını Kıbrıs Rum Yönetimi'nin kullanması anlamına gelir, Kıbrıs Rum Yönetimi'nin KKTC'nin varlığını kabul etmesi anlamına da hiç gelmez. Ortaya çıkacak dengesizlik Kıbrıs sorununun çözümünde ciddi engeller ortaya koyar. Böyle bir durumdan sonra Rumların AB Ortaklık Konseyi'ne yeni talepler getirmesi mümkündür." Baykal, 40 yıldan bu yana hiçbir hükümetin Kıbrıs Rum Yönetimi'ni Kıbrıs Cumhuriyeti olarak tanımadığını belirterek, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın "Türkiye'nin AB üyeliğini kuzey güney çatışmasına feda edemeyiz" sözlerini "Talihsiz bir açıklama" olarak nitelendirdi. Türkiye'nin Kıbrıs'ta "Güney-Kuzey arasındaki mücadelenin seyircisi değil, tarafı olduğunu" kaydeden Baykal, şunları söyledi: "Türkiye'nin Londra ve Zürih anlaşmaları ile sahip olduğu haklar ve üstlendiği görevler vardır. AB üyeliği uğruna bunları hiçe sayamayız. AB'nin üyelik verme karşılığında bize bu konulardan vazgeçmemizi talep etme hakkını da AB'ye veremeyiz. Hiçbir Türk Hükümeti'nin, millete mal olmuş bir davayı feda etmeye hakkı yoktur. Kıbrıs'ı gözden çıkarmaya kimsenin hakkı yoktur. Buna biz de izin vermeyiz, millet de izin vermez. Millet sizi gözden çıkarır ama Kıbrıs'ı gözden çıkarmaz. Unutmayın Anavatanın çocukları Kıbrıslı Türkleri korumak için canlarını verdiler. Bizim Kıbrıslı Türklere ve orada yatan şehitlere namus sözümüz vardır. Biz CHP'liler olarak Kıbrıs davasına sonuna kadar sahip çıkmaya devam edeceğiz. Tanınması gereken Kıbrıs Rum Yönetimi değil, hakkı elinden alınan barışçı KKTC'dir." Baykal, Kıbrıs sorununun bu noktaya gelmesinde yabancı devletlerin de sorumluluğu olduğunu belirterek, bu sebeple onların çözüme yönelik yeni bir tabloyu ortaya koymaları gerektiğini bildirdi.

Ekonomide ciddi sorunlar bulunduğunu kaydeden Baykal, "Daha çözüm umudunu ifade edecek aşamaya bile gelmedik" dedi. Hükümet'in IMF'ye "Lütfen bizi bırakmayın, ayakta duramayız, bize sahip çıkın" dediğini ifade eden Baykal, "Demek zorunda kaldılar... Ekonomi toparlandı da mı onun için demek zorunda kaldılar? Ekonomi toparlansa Hükümet, IMF'ye (Getir üç yıl daha vur elimize kelepçeyi) der miydi?" diye konuştu. Baykal, her şeyin iyiye gittiği iddiasıyla topluma moral verildiğini, morale ihtiyaç olduğunu ancak gerçeklerin de görülmesi gerektiğini kaydetti. Türkiye'nin kendi ayakları üzerinde duracak aşamaya gelmediğini ifade eden Baykal, dünyada 6.5 faiz dışı fazla ile ayakta duran bir tane ülke bulunmadığını söyledi. CHP Genel Başkanı Baykal, işsizlik rakamlarının, insanların iş aramaktan umudunu kestiği için azalmış gibi göründüğünü, temel ihtiyaç maddelerinin fiyatlarının enflasyonun çok üzerinde oranlarda arttığını, çalışanların büyük sıkıntı çektiğini ifade etti. Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin ulaşım ücretlerinin yüzde 33 oranında arttığını belirten Baykal, "Belediyenin çocuklara dağıttığı topların, seçimi kazanmak için dağıttığı nohudun, fasulyenin, toz şekerin bedelini bütün Ankara halkı mı ödeyecek?" diye sordu. Memurların "Kamu kesiminde oluşturulan BDDK, TMSF gibi imtiyazlı adacıklarda çalışanlar dışında" yoksullaştığını savunan Baykal, Milli Eğitim Bakanlığı'nda, Sağlık Bakanlığı'nda çalışanlara zulmedildiğini öne sürdü.

Baykal, "Partizanlık, kadrolaşma ve devlet olanaklarını ele geçirme çabası çığırından çıkmıştır" dediği konuşmasını şöyle sürdürdü: "Kızılay'a kadar uzanmıştır. Kızılay teşkilatı partizanca kavgaların savaş alanı haline getirilmiştir. TÜBİTAK aynı şekilde, Anadolu Ajansı aynı şekilde... Geçenlerde AA'daki bir gazeteci Milli Eğitim Bakanı'nın bir gecede değiştirmek istediği bir yönetmeliği kamuoyunun bilgisine sunmuştur. Bunu yapan gazeteci yerinden derhal uzaklaştırılmıştır. Bütün bunlar nasıl bir yönetim zihniyeti ile karşı karşıya bulunduğumuzu göstermektedir. Başbakan, bürokratik oligarşiden söz ediyor. Sayın Başbakan oligarşi mi kaldı sayenizde, ne oligarşi kaldı ne demokrasi kaldı. memurların tümünü değiştirdiniz, kendi tayin ettiklerinizden şimdi kendiniz şikayet etmeye kalkıyorsunuz." Konuşmasında özelleştirme kapsamındaki kuruluşlarda yaşananlara da değinen Baykal, buralarda çalışan özürlülerin işlerinden uzaklaştırıldığını bildirdi. Baykal'ın konuşmasından sonra çalışmalara ara verildi.[179]

7.7.3.4. Şahsı Adına Yapılan Konuşmalar

7.7.3.4.1. Bitlis Bağımsız Milletvekili Edip Safder Gaydalı'nın Konuşması

Bitlis Bağımsız Milletvekili Edip Safder Gaydalı, TBMM Genel Kurulu'nda 2005 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısı üzerinde yaptığı konuşmada, Türkiye'nin bazı göstergeler açısından rahatsız edici bir tablo ile karşı karşıya olduğunu ifade etti. Türkiye'nin refah düzeyi bakımından dünyada 88, kaliteli yaşam bakımından 96, temiz toplum bakımından da 76. sırada bulunduğunu belirten Gaydalı, bu tablonun bir an önce değişmesi gerektiğini ve bunun için de radikal kararlara ihtiyaç bulunduğunu dile getirdi. Türkiye'nin iç borç yükünün 225 katrilyon lira, dış borç yükünün de 150 milyar dolar düzeyinde bulunduğunu dile getiren Gaydalı, lüks ve israfa son verilmesi gerektiğini söyledi. Gaydalı, 2005 yılı bütçesinin disiplin açısından iyi olarak değerlendirilebileceğini ancak halka hizmet bakımından çok kötü bir bütçe olduğunu söyledi. Gaydalı, 2005 yılı bütçesinin 10.1 milyar Yeni Türk Lirası bir yatırım öngördüğünü, bunun da herhangi bir yatırım hamlesi bulunmadığını gösterdiğini söyledi. Türkiye'de işsizliğin önlenmesi, sağlık ve eğitim sorunlarının çözülebilmesi için yatırıma ihtiyaç bulunduğunu ifade eden Gaydalı, "Üretmeden tüketmeye daha fazla devam edemeyiz" dedi. Türkiye'nin yılda 152 gün tatil yapılan bir tatil cenneti olmaktan çıkarılması gerektiği görüşünü dile getiren Gaydalı, bürokrasinin özelleştirmenin önünü kestiğini, "bu gidişle Özelleştirme İdaresi'nin de özelleştirilmesi gerektiğini" söyledi. Gaydalı, "Özelleştirme İdaresi'nin adı (Özelleştir İdaresi) olmalıdır" diye konuştu. [180]

---

[179] *Baykal'ın konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:71, B:43, 28.12.2004, ss. 193-206.*
[180] *Gaydalı'nın konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:71, B:43, 28.12.2004, ss. 207-209.*

7.7.3.5. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın Eleştirilere Cevap Konuşması

Gaydalı'nın konuşmasının ardından Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, eleştirileri cevaplamak üzere kürsüye geldi. Sözlerine "Güney Asya'da meydana gelen elim deprem faciasında hayatlarını kaybeden kardeş ülkelere başsağlığı diliyorum" diyerek başlayan Erdoğan, "Bu acıyı iyi bilen bir milletin fertleri olarak diliyoruz ki Allah hiçbir ülkeye böyle acılar yaşatmasın" dedi. Yüce Meclis'in iradesini en iyi şekilde temsil etmek, Türkiye'nin önünü açmak için her bir milletvekilinin önemli katkılarda bulunduğunu kaydeden Erdoğan, şunları söyledi: "Sağ olun, var olun. 2005 yılı bütçesi şimdiden ülkemize hayırlı olsun. Allah mahcup etmesin ve kolaylıklar versin. Bu arada eleştirileriyle, uyarılarıyla bize yol gösteren bütün arkadaşlarıma, muhalefet partilerimizin saygıdeğer sözcülerine özellikle teşekkür ediyorum. Yol ve ufuk gösterici eleştirilere, itiraz ve uyarılara özellikle teşekkür borcumuz var, çünkü iktidarıyla, muhalefetiyle bizler bu ülkenin hizmetindeyiz. Bu büyük ülkeye teşekkür borcumuzu, minnet borcumuzu ödemek için öncelikle medeni bir uzlaşma diline ve geleneğine ihtiyacımız var. Diyalog, uzlaşma, mutabakat, müzakere kültürünü siyasetimizin temel üslubu haline getirmek, bunu kalıcı kılmak zorundayız. Zira bu eksiklik Türkiye'mize uzun yıllar, telafisi zor, çok büyük kayıplar yaşatmıştır. Uzlaşma, tartışma, eleştiri, uyarı, mutabakat arayışı, müzakere alışkanlığı herkesin aynı şeyi düşünmesi değil, aynı doğruyu araması, aynı hedefe yönelmesi ile mümkündür. 3 Kasım 2002 seçimlerinden sonra ülkemizin demokratik kültürüne kazandırdığımız bu seviyeli diyalog zemini, bu uzlaşma kültürü, bugünden gelecek nesillere iftiharla bırakacağımız en önemli kazanım olacaktır. İnanıyorum ki hepimiz, demokrasi kültürünü özenle koruyacağız. Bu özeni, bu dikkati Türk siyasetinin geleneği haline getireceğiz. Zira, uzlaşma, diyalog, birlikte düşünme milletimizi öteden beri millet kılan en temel değerlerimizden biridir. Son iki yıla büyük başarılar sığdırdık ama en büyük başarılarımızdan biri bu dönemde kavganın yerini aklın, çatışmanın yerini diyaloğun almasıdır."

Başbakan Erdoğan, millet iradesinin temsil edildiği TBMM'de aklın ve sağduyunun hakimiyetini sağlayan milletvekillerine özellikle teşekkür ederek, bundan sonra da, bu büyük başarıyı kalıcı hale getirmenin en büyük arzuları olduğunu söyledi. Konuşmasının, bütçe esaslı olmakla birlikte, hem "Büyük Türkiye Fotoğrafının" tamamını görebilmek, bu vesileyle fotoğrafın bütününü birlikte paylaşabilmek için, hem de kendilerine yöneltilen sorulara cevap mahiyetinde olmak üzere uzunca bir özeti olacağını anlatan Erdoğan, sözlerini şöyle sürdürdü: "Sözlerime, demokrasi kültürünü, hoşgörü, uzlaşma ve diyalog zemininin temsilcisi ve sembolü olan TBMM'ye teşekkürle başladım. Zira bunun esas olduğunu, 'başardık' dediğimiz başarılarımızın sırrının burada olduğunu düşünüyorum. 'Millet öncelikli siyasetimiz' ile biz, yani bu yüce Meclis, iki yılda sadece anlamsız kavgalara son vermekle kalmadık, Türkiye'nin büyüme iradesini, Türkiye'nin aklını harekete geçirdik. Türkiye, yıllardır söylenen ama sadece söylemekle kalınan sorun alanlarında devrim niteliğinde reformlar yaptı. Bir hukuk ve adalet ülkesi olmak için attığımız bütün adımlar sadece burada

değil, bütün dünyada yankılar uyandırdı, karşılık buldu. Bizim siyasetimizle birlikte sadece eski siyaset, eski siyasi aktörler devre dışı kalmadı, eski üsluplar da devre dışı kaldı. Artık halkın vicdanında yara açan talihsiz beyanlar, halkı kamplara bölen yanlış işler, küçük menfaatler için yapılan büyük tahrikler siyasi birer metot olmaktan çıktı. İşte biz, bunun için siyaset üretiyoruz, slogan üretmiyoruz. Bunun için, 'ben yaptım oldu' demiyoruz, her işimizde kılı kırk yarıyoruz. Bunun için, 'siyaset ya da yönetim millete yaslanmalı, milletin rızasını almalı, milletin rızasının hilafına adım atmamalı' diyoruz. İşte bu yüzden demekle, söylemekle yetinmiyoruz, sözlerimizin arkasında duruyoruz."

Bütün başarılarını milletin hanesine kaydettiklerini belirten Erdoğan, "Bize düşen şerefiye payı, bize düşen onur ise bu ülkeye hizmet etmek, bu ülke çocuklarının yüzünü güldürmektir. Bu şeref, bu onur bize yeter" diye konuştu. Erdoğan, kendilerine düşen görevin, her tür ayrımcılığı kaldırmak, adaleti halktan esirgememek, ülkeyi baştan başa kalkındırmak, Türkiye'yi "muasır medeniyet" hedefine taşımak olduğunu ifade ederek, bu hedefin kendilerinin millete "ahdi" olduğunu söyledi. Halkın yüreğindeki ukdeler tam olarak çözülünceye kadar çaba harcayacaklarını kaydeden Erdoğan, demokrasi, hukuk, adalet ve kalkınma hedeflerinden asla şaşmayacaklarını belirtti. Yasama ve yürütme olarak demokrasi yolunda devasa adımlar attıklarını, "sessiz devrimler" gerçekleştirdiklerini, Türkiye'nin dünya ile köprülerini kurduklarını anlatan Erdoğan, bunlarla yetinmediklerini ve daha yapacak çok işleri bulunduğunu söyledi.

Erdoğan, Cumhuriyet'in ve demokrasinin beşiği olan TBMM'de milletvekillerinin Türkiye'ye, yeniden büyük itibar kazandırdığını ifade ederek, şöyle konuştu: "Yetmez... Daha yapılacak çok iş var. Halkımızın henüz çözülmemiş ukdeleri var. Bunları da bu çatı altında çözeceğiz. Bu çatı, bu kurum; kurumlardan bir kurum, herhangi bir kurum değildir. TBMM'nin gücü ve itibarı milletimizin gücü ve itibarıdır. Meclisin saygınlığı siyasetin, hukukun, demokrasinin, milletin saygınlığıdır. Zira bu Meclis, her şey bir yana 'istiklalimizin', 'egemenliğimizin' en büyük sembolüdür. 3 Kasım 2002'ye kadar çözüm üretemeyen siyasetçilerin elinde itibarı, güvenilirliği yara alan bu büyük çatıya itibarını iade ettiğiniz için ülkem adına, halkım adına siz saygıdeğer milletvekillerine ne kadar teşekkür etsem azdır. Bu Meclis ki yürütme ve yargının da yol güzergahını belirleyen millet iradesinin temsilcisi olarak toplumun bütün fertlerinin hak ve hukukunu korumak için anayasa dahil bütün temel metinleri hazırlayan, devlet toplum bütünleşmesini sağlayan, milletin kalbinin attığı, en üst iradeyi temsil eden bir Meclistir. İşte bu Meclis, bu en üst irade, çıkardığı yasalarla, gerçekleştirdiği ak devrimlerle hem siyasete, hem ülkemize kaybetmek üzere olduğu itibarı yeniden kazandırdı. Bunu sizler yaptınız. Bu Meclis demokrasi ve hukuk yolunda kararlı iradesini ortaya koymasaydı 17 Aralık ya da önümüzdeki 3 Ekim tarihi olmayacaktı. Yeri gelmişken belirteyim ki 3 Kasım 2002 takvim yapraklarında günlerden bir gün olmadığı gibi, 3 Ekim 2005 tarihi de günlerden bir gün olmayacaktır."

Başbakan Erdoğan, AK Parti hükümetinin 2003 yılı bütçesini hazırladığında en çok sorulan sorulardan birinin, "Kaynak nerede?" diye sorulduğunu ifade ederek, sözlerini şöyle sürdürdü: "O zaman demiştik ki kaynak AK Parti'dir, kaynak Türkiye'dir. İşte kaynak, işte Türkiye... İşte sorun çözme melekelerini yitirmiş bir Türkiye'den AK Parti iktidarının beyaz reformlarına, ak, sessiz devrimlerine... İşte, refahın ön şartı demokrasidir, ak siyasettir. İddiamızın bu ülkeye kazandırdıkları ortadadır. Hatırlarsanız, 2004 yılı bütçemizi hazırlarken demiştik ki: Adalet milli bir meseledir, hukuk devleti milli bir meseledir, sosyal barışın korunması milli bir meseledir. Millet ile devletimizin aynı yöne bakması en büyük milli meseledir. İşte milli meselelerimize ne kadar sahip çıktığımızın, işte sözlerimizin arkasında ne kadar durduğumuzun ispatı... Şimdi yeni bir başlangıç yapıyoruz. Yeniden kolları sıvıyoruz. Önümüzde bütün meselelerimizi hal yoluna koymanın yanı sıra AB sürecini itinayla yönetmek gibi bir sorumluluğumuz var. İnanıyorum ki siz saygıdeğer milletvekilleri bugüne kadar olduğu gibi hiçbir özveriden kaçınmayacaksınız. Artık tek hedefe kilitlenmiş, tek yürek olmuş, birlik ve beraberliğini aleme ilan etmiş, özgüven sorunu yaşamayan bir Türkiye istiyoruz. Falanca meselesi, filanca meselesi olan, meselelerini konuşmayan, her zeminde mahcup edilmek istenen, zaafları istismar edilen, zaaf alanları üzerinde siyaset yapılan, millet bilinci yara alan, halkının aidiyet duygusu zedelenen bir ülke değil, bütün meselelerini sağlam bir irade ile çözmeyi tek meselesi haline getiren, tek yürek haline gelmiş bir Türkiye... Allah'ın izniyle ve yardımıyla bu birliğin, bu büyük gücün doğurduğu kuvveti daha çok harekete geçireceğiz. Eğer biz kardeşlik hukukumuzu zedelemezsek, şımarmazsak, kibirlenmezsek, istikametimizi şaşırmazsak önceliklerimizi, varoluş gayemizi unutmazsak... Eğer biz, yoksulu gözetirsek, alınteri dökersek, sosyal yaraları kapatırsak, gayret edersek başarmış olacağız. Hiç ama hiç unutmayalım ki esas başarımız da varoluş gayemize, zeminimize, Türkiye ve dünya tasavvurumuza bağlı kalmak, bu bağı güçlendirmek olacaktır."

Erdoğan, siyaset felsefelerinin, siyaset zeminlerinin, mefkurelerinin “sonuna kadar, son nefese kadar sorumluluk” olduğunu ifade ederek, "bunun için küçük menfaatlerin esiri olmayacağız, büyük ideallerimizi küçük hesaplara feda etmeyeceğiz" dedi. Devlet millet birlikteliğinin ne kadar büyük bir servet ve sermaye olduğunu, ne kadar büyük bir hazine olduğunu AK Parti iktidarının iki yılında herkese gösterdiğini kaydeden Erdoğan, "halka güvendik ve halk bize güvendi" diye konuştu. Halka rağmen siyaset izlemediklerini, attıkları her adımda toplumsal mutabakatı esas aldıklarını belirten Erdoğan, ülke fotoğrafının tamamına baktıklarını, dünyadaki bütün adımları, hareketleri dikkatle izlediklerini söyledi. Erdoğan, şöyle devam etti: "Bu bakışın, buna göre ülkeyi yönetmenin sonucunu, sadece iki yıllık sonucunu açıklıyorum: Evet, artık Türkiye küresel bir güç olma yolundadır. Çünkü artık Türkiye, dünya ile eşit şartlarda konuşuyor. Ekonomiye bakın, dış politikaya bakın, toplumsal dokunun sağlamlaşmasına bakın, toplumun değişen gündemine bakın, umutların

yeşermesine bakın, göreceksiniz bütün alanlara bu siyasetin nasıl yansıdığını. Devalüasyonlu günleri hatırlayın, dalgalanan dövizleri hatırlayın, moratoryum endişelerini hatırlayın, Türkiye'nin iç ve dış borçlarının bir günde katlandığı günleri hatırlayın. Hatırlayın dedim ama, dilerseniz hatırlamayın, unutalım o günleri. Zira az kaldı. O günlerde ne oluyordu, siyaset ne kadar yamalıydı, kurumlar ne kadar yaralıydı, yolsuzluk ne kadar sıradanlaşmıştı. Her gün yeni bir skandal patlak veriyordu. Siyaset her gün itibar kaybediyordu. İşte Türkiye'ye defalarca kalp sektesi yaşatan o ekonomik krizler siyasi krizlerin sonucuydu. Bugünkü ekonomik başarı da bugünkü siyasi güven ortamının eseridir. Kaldı ki bu siyasi istikrar ortamına göre bu ekonomik başarımızı da yeterli görmüyoruz. Bugünleri de geride bırakacağız.

Evet, AK Parti iktidarında Türkiye'nin kalbi saat gibi işliyor. Ne dolar, ne döviz dalgalanıyor ne de siyaset çalkalanıyor. Çünkü, AK Parti iktidarında ritim bozuklukları, siyasi kan uyuşmazlıkları yok. Halktan gelen taleplere en duyarlı parti, en duyarlı kadrolar işbaşındadır. Artık güven ortamındayız, artık toplumun hiçbir kesimi diğerlerini samimiyet testinden geçirmiyor. Unutmayalım ki biz millet olma sürecimizi bin yıl önce tamamladık. Binlerce yıllık devlet geleneğimiz var. Biz, şu senin milli hassasiyetin, şu da benim milli hassasiyetim diye bir şey kabul etmiyoruz. Bu ülke, bu millet, bu vatan, bu toprak, bu bayrak, bu özgürlük, bu istiklal bizim, hepimizin... Hepimiz yürekten hissediyoruz bu aidiyeti, daha çok hissedecek, daha çok seveceğiz ülkemizi. Vatandaşlık bilincine halel getiren bütün mayınlı alanları temizleyeceğiz. Bu süreçte, Türkiye'nin iddialarını gerçekleştirmeliyiz. Bu aziz milletin tarihinde yeni bir dönem başlıyor. Buradan aydınlarımıza, bilim adamlarımıza, bu ülkenin ufkunu açmaya katkı sağlayacak herkese sesleniyorum: Önümüzdeki süreci derinlemesine analiz edelim. Dikkat buyurun, Avrupa Birliği müktesebatı bin yıllık medeniyetimizin, müktesebatımızın unsurlarından biri olacaktır. Bu yeni döneme tam bir hazırlık içinde olmalıyız. Özgürlükler, insan hakları, hukukun üstünlüğü, demokrasinin en geniş manada kavranması hepimizin elimizi taşın altına koymamıza bağlıdır. Bunlar lütuf değildir, haktır."

Erdoğan, bugün dünya genelinde yaşanan gelişmelerin, Türkiye'nin bölgesel ağırlığının giderek artırdığına işaret etttiğini belirterek, Hükümet olarak tarihin bu döneminde bölgeye ve insanlığa karşı sorumluluklarının arttığını kaydetti. Türkiye'nin milli menfaatlerine, tarihi sorumluluklarına ve sahip olduğu engin birikime uygun yeni bir diplomatik perspektif geliştirme konusunda hassasiyet gösterdiklerini ifade eden Erdoğan, "Türkiye'nin büyüklüğüne, milletimizin sahip olduğu büyük birikime yakışan ve tarihi sorumluluklarımıza sahip çıkan bir aktif barış stratejisi geliştirdik" dedi. Başbakan Erdoğan, bugün Türkiye'nin, bulunduğu hemen her uluslararası zeminde kendi menfaatlerini en gür şekilde savunan, problemlerinin üstüne cesaretle gidebilen ve inisiyatif alabilen diplomatik duruşa sahip olduğunu belirterek, bu duruşu göremeyenlerin, dünya medyasını daha yakından izlemelerini önerdi.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, çözümsüzlük politikalarında ısrar ederek, pasif kalarak, savunma psikolojisiyle hareket ederek Ada'daki (Kıbrıs) Türk menfaatlerini daha fazla koruyamayacaklarını belirterek, Türkiye'nin bu konuda inisiyatif kullanarak, cesaretli adımlar atmak ve hep bir adım önde olmak durumunda olduğunu söyledi.

Erdoğan, 17 Aralık'ta Brüksel'de alınan kararla Türkiye'nin AB üyeliği konusunda yeni bir dönemin kapısını açtığını belirterek, "Türkiye 41 yıllık AB hedefine ulaşmak konusunda bir altın fırsat yakalamış durumdadır. Bu karar sadece Türkiye için değil, farklı kültür ve değer yapılarını biraraya getirme idealine zemin hazırlaması bakımından AB için de çok değerli bir fırsattır" dedi. 17 Aralık zirvesinden çıkan kararla, çatışma kültürünün geriletilmesi ve dünyaya yeni bir barış umudu aşılanması yolunda önemli bir adım atıldığını ifade eden Erdoğan, Hükümet olarak farklı kimlikler, kültürler ve inançlar arasındaki gerilimin tırmandığı bir dünyada; AB zemininde gerçekleşen bu buluşmayı son derece önemli gördüklerini vurguladı.

Farklı kültür ve inançlardan gelen insanların evrensel değerler çerçevesinde birarada yaşama, birbirini tanıma ve birbiriyle zenginleşme yolunda edineceği büyük tecrübeye değer verdiklerini anlatan Erdoğan, şunları kaydetti: "Çünkü biz öz değerlerimizi, insanlık adına benzer tecrübeleri bizzat yaşayarak zenginleşmiş, olgunlaşmış, aydınlanmış bir geçmişten alıyoruz. Üç kadim dinin mensuplarının asırlar boyunca dostça, kardeşçe paylaştığı bir tarihten ilham alıyoruz. Doğu ile Batıyı birbirine bağlayan, üç kıta arasında köprü olan, farklı inanç ve kültürleri bir bütünün ayrılmaz parçaları haline getiren bu medeniyet mirası, savaşla kavrulan bir dünyaya da serinlikler taşıyacaktır. İnsanlığın geleceği adına kurduğumuz bu barış ve dostluk hayalinin AB zemininde makes (yankı) bulacağına, bu zengin medeniyet perspektifinin insanlığa yeni açılımlar kazandıracağına inanıyoruz."

Erdoğan, 17 Aralık'ta çıkan sonucun, Türkiye'nin 41 yıllık üyelik hedefine ulaşması yolunda görünür bir vizyon ortaya koyduğunu belirterek, "Bu zirveden sağladığımız en önemli kazanım, üyelik müzakerelerine başlanması için net bir tarih alınması, ikinci bir karara ihtiyaç duyulmaması ve hedefin tam üyelik olarak açıkça tespit edilmiş olmasıdır" dedi. Brüksel'de oldukça çetin geçen yoğun görüşmeleri olduğunu hatırlatan Erdoğan, bu görüşmeler sonrasında karşılıklı gayretlerle bir uzlaşma zeminine ulaştıklarını bildirdi. AB'nin yeni katılımlarla genişleyen yapısının, gerek birliğin iç dengelerini, gerekse karar alma mekanizmalarını oldukça karmaşık bir hale getirdiğini hatırlatan Erdoğan, Türkiye'nin; gerek nüfusu, gerek ekonomik ve coğrafi büyüklüğü, gerekse kültürel değerleri bakımından AB'ye sonradan üye olacak ülkeler arasında en fazla dikkat gerektiren ülke olduğunu dile getirdi. Türkiye ile AB arasındaki görüşmelerde uzlaşma noktasının bulunması benzer süreçlere göre daha fazla zaman gerektirebildiğini kaydeden Erdoğan, Brüksel Zirvesi'nde de görüldüğü üzere makul ve gerçekçi yaklaşımlarla, samimi çabalarla tarafları memnun edecek çözümlere ulaşılabildiğini belirtti.

"Ulaştığımız nokta böyle bir noktadır ve bu gerçeği görmemekte ısrar edenlerin iddiaları asılsız ve mesnetsizdir" diyen Erdoğan, bu kararlarla Türkiye'nin menfaatlerine gölge düşürüldüğü iddiasının kesinlikle gerçekle bağdaşmadığını belirterek, konuşmasını şöyle sürdürdü: "Bu önemli zirveden bizim beklentilerimizin aksine bir sonuç çıksaydı ve biz Brüksel'den tarih almadan dönseydik ne olurdu sorusunu herkesin kendine sorması ve hakkaniyeti elden bırakmadan muhasebesini yapması lazımdır. Böylesine önemli bir konuda siyaset bütünlüğünü arızaya uğratma gayretlerinin nasıl bir gerekçesi olabilir, bunu da kamuoyunun takdirlerine bırakıyorum. Bu tarihi kararlar en şeffaf haliyle ortadayken, bazı gözlerin gerçekleri görmekte bu kadar zorlanması sadece görme zafiyeti ile açıklanabilir ki maalesef Türk siyaseti geçmişi itibariyle bu manzaraya alışıktır. Dileriz, Türkiye'nin bir uçtan bir uca yenilenmeye hazırlandığı bu dönemde, Türkiye'nin hızına yetişemeyenler de zihniyetlerini yenileme imkanını bulabilirler."

Erdoğan, 17 Aralık kararlarına ilişkin uğradıkları en haksız eleştirinin Kıbrıs ile ilgili olduğuna işaret ederek, Hükümet olarak Kıbrıs'ı milli mesele gördüklerini ve Türk tarafının menfaatlerine gölge düşürecek herhangi bir girişime göz yummayacaklarını defalarca ifade ettiklerini anlattı.

17 Aralık sonrasında gerek kendi açıklamaları gerekse resmi bildiride, Gümrük Birliği'ni 10 yeni üye ülkeye teşmil etme kararının hiçbir şekilde Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin tanındığı anlamına gelmediği ifadesinin açık olarak yer aldığını hatırlatan Erdoğan, şunları kaydetti: "Ancak bu ülkede sağır sultanın duyduğunu dahi duyamayan, anlayamayanlar var. Herkesin bir an önce kavraması gereken bir gerçek var; çözümsüzlük politikalarında ısrar ederek, pasif kalarak, savunma psikolojisiyle hareket ederek Ada'daki Türk menfaatlerini daha fazla koruyamayız. Türkiye bu konuda inisiyatif kullanarak cesaretli adımlar atmak ve hep bir adım önde olmak durumundadır. 2004 yılı içinde Kıbrıs konusunda ardı ardına attığımız adımlar ve bu adımların diplomatik kazanımları ortadadır."

Erdoğan, 24 Nisan referandumundan sonra BM Genel Sekreteri Kofi Annan'ın Güvenlik Konseyi'ne yaptığı açıklamaya işaret ederek, şöyle konuştu: "Bu raporunda sayın Annan, şimdiye kadar hiç görülmemiş şekilde Kıbrıs Türklerinin durumunu tüm dünyaya duyurmaktadır. Kıbrıs Türklerine baskı uygulamak veya onları dünyadan tecrit etmek için hiçbir gerekçe kalmadığını kayda geçirmektedir; Kıbrıs Türk tarafının kalkınmasını engelleyen ve onları dünyadan tecrit eden uygulamalara son verilmesini istemekte ve uluslararası camia, Güvenlik Konseyi'ne kuvvetli bir çağrıda bulunmaktadır. Kıbrıs'ta kalıcı bir çözümün siyasi eşitlik ve ortaklık temeline dayalı olması gerektiğini vurgulamakta, çözüm planının başarısızlığa uğramasının sorumluluğunu Rum tarafına yüklemektedir. Rumların sadece Annan Planı'na değil, esasen çözümü reddettiklerini de kayda geçirmekte, Rum tarafının tutumunu sorgulamakta ve bunun ciddi değerlendirme gerektirdiğini vurgulamaktadır. Bununla da kalmayan Genel Sekreter, Rum tarafının müzakerelerde ve sonrasındaki

tutumunu kuvvetli şekilde eleştirmekte, Rum liderliğinin müzakere öncesinde vaatleriyle çelişen davranışlarda bulunduğuna dikkat çekmektedir. Türkiye ve Kıbrıs Türk tarafının ise müzakereler öncesinde, sırasında ve sonrasındaki yapıcı tutumunu kayda geçirerek, bunu takdirle karşıladığını beyan etmektedir. İşte bu diplomatik değerlendirmenin bugüne kadar olmayan şekliyle BM Güvenlik Konseyi kayıtlarına girmesidir. Eğer olay Lahey'de buradan düşünüldüğü gibi devam etseydi belki bugün bu noktalara da gelmeyebilirdi."

Erdoğan, CHP Genel Başkanı Deniz Baykal'ın kendisiyle ilgili bir ifade de bulunduğunu hatırlatarak, "Ya gazete haberi kendilerini yanılttı ya da bir yanlış kaynaktan haber aldılar. Benim kullandığım ifade o değil. Aslını buradan açıklayayım: (Türkiye'nin AB üyeliği, Kıbrıs'taki Güney ve Kuzey gerilimine feda edilemez.) Benim ifadem bu..." dedi.

CHP'li milletvekillerinin itirazı üzerine Erdoğan, "çatışma" ve "gerilim"'in farklı olduğunu belirterek, "Lütfen bunları aynı yere oturtmayın. Sözün sahibi olarak anlatıyorum, kabul edersiniz veya etmezsiniz..." karşılığını verdi. "Türkiye'nin AB üyeliği ve Kuzey Kıbrıs Türklerinin varoluş davası, statükoya feda edilemez" dediğini aktaran Erdoğan, böylece hem Türkiye'nin AB perspektifini koruduklarını hem de çözüm politikası ile Kıbrıs Türklerinin her zaman bir adım önde olması tezini her yerde dile getirdiklerini söyledi.

Erdoğan, "Kıbrıs ile ilgili duyarlılık konusunda... Eğer biz 24 Nisan öncesi muhalefetin takındığı tavrı takınmış olsaydık, bugün dünyada herkes bizim aleyhimize bir tavrın içinde olacaktı. Ama şimdi kimse kalkıp da bu tavır sebebiyle bize (siz gene işi yokuşa sürdünüz) diyemiyor. Aksine, (işi Rum tarafı yokuşa sürdü) diyorlar. Olayın büyüklüğü o kadar ki yıllar yılı devlet olamayan, yıllar yılı sadece Türkiye tarafından devlet olarak tanınan bir KKTC var. İftiharla söylüyorum ki hamdolsun bizim dönemimizde İslam Konferansı Örgütü'ne KKTC bir Müslüman cemaat olarak değil, Kıbrıs Türk Devleti olarak katılmıştır" diye konuştu.

Erdoğan, Türkiye'nin, bugün bütün dünya tarafından bu meselede çözüme yakın taraf olarak görüldüğünü ve sempatisini sürdürdüğünü kaydederek, Hükümet olarak BM Genel Sekreteri'nin iyi niyet misyonu doğrultusunda gösterdiği çabaları desteklediklerini ifade etti. Erdoğan, "Önümüzdeki dönemde yine BM çatısı altında Ada'daki iki tarafın eşit statüde olacağı ortaklık temelini esas alan çözüm arayışlarına etkin olarak katılacağız. Bu konuda AB'nin de çözüm sürecine hakkaniyeti gözeterek katkıda bulunmasını bekliyoruz" dedi.

Erdoğan, ABD ile tarihsel derinliğe sahip ve ortaklık temeline dayanan çok boyutlu ilişkilerin sürdüğünü, 2004 yılının ilk yarısında Irak krizi dolayısıyla ortaya çıkan bazı gerginliklerin aşıldığını ve ikili ilişkilerde dinamizmin yeniden yakalandığını bildirerek, "Bu dönemde iki ülke siyasi ve askeri temsilcileri arasında çeşitli temaslar gerçekleştirilmiş, problem yaşanan konular karşılıklı olarak masaya yatırılmış ve açıklığa kavuşturulmuştur" dedi.

Müttefik iki ülke arasında sürdürülen ilişkilerin tabiatı gereği karşılıklı hassasiyetleri dikkate alan bir çizgide ilerlemesi gereğine işaret eden Erdoğan, ABD önderliğindeki koalisyon güçlerince gerçekleştirilen harekatı izleyen dönem içinde Irak'ta zaman zaman bazı menfur hadiseler cereyan ettiğini söyledi. Erdoğan, "Müttefikimiz olan bir ülkeden milletimizi derinden etkileyen böyle hadiselerde azami hassasiyet içinde olmasını beklemek en tabii hakkımızdır. Bu hassasiyetlerimizi çeşitli zeminlerde ABD yönetimine de iletiyoruz. İnanıyorum ki bu hassasiyetlerimiz dikkate alınacak ve Türkiye'nin bölgede barışın sağlanması noktasındaki önemi ve değeri iyi anlaşılacaktır" dedi.

Erdoğan, iki yılda attıkları adımlarla Türkiye'nin, uluslararası siyaseti tribünden izleyen değil, sahada yerini alarak oyuna katılan bir kimliğe ve etkinliğe kavuştuğunu söyledi. 2004 yılının önemli dış gelişmelerine işaret eden Erdoğan, son iki yıl içinde Başbakan olarak sadece kendisinin 40 ülkeye toplam 74 ziyaret gerçekleştirdiğini belirterek, "Medya bunun hesabını çıkardı; bu ziyaret trafiğimizin toplam uzunluğu 320 bin kilometreyi bulmuş. Türkiye'yi dünyaya açmak, Türkiye'nin siyasi ve ekonomik hedeflerini geliştirmek, milletimiz adına dünya ülkelerine barış ve dostluk mesajları taşımak için bu çok önemlidir" dedi.

İnsan haklarının korunması ve demokrasinin çağdaş standartlara kavuşturulması konusunda büyük bir hassasiyet gösterdiklerini, Türkiye'yi bir demokrasi ve özgürlükler ülkesi haline getirme hedefini hayata geçirmek adına önemli reformlar gerçekleştirdiklerini anlatan Erdoğan, "Bütün bu adımlar, hem ülkemizi çağdaş bir yapıya kavuşturmamız, hem de AB'ye tam üye olmak için atmamız gereken adımlardı. Demokrasi ve özgürlükler konusunda Türkiye'yi dünyanın örnek ülkelerinden biri haline getirmek, insanımızın hayat kalitesini yükseltmek hükümet olarak en öncelikli hedeflerimizdendir" dedi. Bu hassasiyetin sonucu olarak Türkiye'nin, Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi'nin 1966 yılından beri sürdürdüğü işkence denetimi listesinden bu yıl çıkarıldığını kaydeden Erdoğan, yasal düzenlemelerden sonra yeni bir düşünce suçu mahkumiyetinin gerçekleşmediğini söyledi.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Türkiye'de ekonomik kalkınmanın demokrasinin eseri olduğunu belirterek, "Demokrasi geliştikçe ekonomi gelişecektir" dedi. Bazılarının, hala güçlü bir ekonomi olmadan güçlü bir demokrasi olmayacağı iddiasında bulunduğunu ifade eden Başbakan Erdoğan, "Yani (önce milli gelirini artır, sonra demokrasiyi geliştir) diyorlar. Bu iddia, külliyen yalandır, yanlıştır" dedi.

Demokrasi ve hukuku, kalkınmanın olmazsa olmaz dayanağı ve şartı olarak gördüklerini kaydeden Başbakan Erdoğan, bu sebeple demokrasiyi ve AB sürecindeki reformları önemsediklerini söyledi. "Ekonomik kalkınma demokrasinin eseridir. Demokrasi geliştikçe ekonomi gelişecektir" diyen Başbakan Erdoğan, Türkiye ekonomisinin AK Parti döneminde büyük bir atılım gerçekleştirdiğini, yalnızca 2000 ve 2001 krizlerinin etkilerini silmekle kalmayıp, on yılların kronik sorunlarına da neşter vurduğunu bildirdi.

Erdoğan, şöyle konuştu: "AK Parti, ekonomik sorunlara özgün, yerli, akılcı, sürdürülebilir ve kalıcı çözümler getirmiştir. İki yıl gibi kısa bir süre zarfında parti programımızda, hükümet programımızda ve acil eylem planımızda belirlenen hedeflere çok büyük oranda ulaşılmış, hatta bu hedeflerin bir kısmı aşılmıştır. Hükümetimizin ekonomi politikaları, geçmiş hükümet dönemlerinde olduğu gibi, asla günü kurtarmaya yönelik olmamış, popülizmden uzak durulmuş, kararlılıktan, disiplinden asla taviz verilmemiştir. Ekonomi yönetiminde, bugünü değil, yarını değil, ülkenin geleceğini öngören bir vizyona sahibiz. Türkiye'nin kaynaklarını Türkiye'ye kazandırıyoruz. Ekonomide temel anlayışımız, işsizliğin, yoksulluğun, gelir dağılımındaki adaletsizliğin çözümüne odaklanmıştır. Yalnızca grafiklerden, göstergelerden, tablolardan ibaret bir ekonomik gelişmenin eksik olacağı anlayışıyla hareket edilmiş, ekonomideki iyileşmenin toplumun tüm kesimlerine eşit şekilde ulaşabilmesi asıl amaç olarak benimsenmiştir."

Başbakan Erdoğan, makroekonomik göstergelerdeki iyileşmenin sokağa yansıması için azami çaba sarf edildiğini, bu konuda da çok önemli mesafeler katedildiğini ifade ederek sözlerini şöyle sürdürdü: "İddiaların aksine bizim dönemimizde yoksullaşma, kesimler arasındaki gelir adaletsizliği artmamış, aksine yeterli olmasa da nispi iyileşmeler sağlanmıştır. Bakınız, toplumun en alt gelir düzeyini oluşturan yüzde 20'lik kesim 2002 yılında Gayri Safi Milli Hasıla'nın yüzde 5.3'ünü alırken, 2003'te bu oran yüzde 6'ya çıkmıştır. Buna karşılık en üst gelir düzeyindeki yüzde 20'lik kesimin payı 2002 yılında 50.1 iken, 2003 yılında bu rakam 48,3'e gerilemiştir. Görüldüğü gibi gelir dağılımındaki eşitsizlik makası da artık daralma yoluna girmiştir."

Türkiye ekonomisinin kronik sorununun, yüksek ve belirsiz enflasyonun, 34 yıl boyunca Türkiye'de adeta birkaç neslin kabusu olduğunu kaydeden Erdoğan, şöyle konuştu: "Tabii burada 1999'daki IMF uygulamalarının bir neticesi olarak bu gösterilirken, öbür taraftan da IMF ile ilgili anlaşmaların yanlış olduğu anlayışına ulaşmak, inanıyorum ki konuşma içinde bir çelişkiyi ortaya çıkarıyor. Türkiye'de bir ara yüzde 130'a kadar ulaşan enflasyon, iktidarı devraldığımız andan itibaren istikrarlı ve kalıcı bir düşüş trendine girmiştir."

Enflasyon oranlarında aylık bazlarda negatif oranların ve yıllık bazda tek haneli seviyelerin AK Parti Hükümeti döneminde gerçekleştiğini anlatan Erdoğan, şöyle devam etti: "2004 yılı için yüzde 12 gibi iddialı bir hedef belirlemiştik. Görünen o ki yüzde 10 ile enflasyonu bitireceğiz. Geçmişte yıllık yüzde 30, yüzde 50, hatta bazı dönemlerde yüzde 100'ün üzerinde artış gösteren ürünler bugün çok küçük oranlarda artmaktadır. Burada, iki yıldır ısrarla üzerinde durduğumuz bir konuyu yeniden belirtmekte fayda görüyorum. Enflasyonun düşmesi, fiyatların düşmesi değil, fiyat artış hızının düşmesidir. 'Enflasyon düştü, ama dana eti şu kadar arttı, peynirin fiyatı bu kadar arttı, şeker şuradan şuraya geldi, benzine şu kadar zam yapıldı' diyenler, lütfen ellerini vicdanlarına koysunlar. Ekim 2002'de 578 milyon TL civarında olan ortalama memur maaşı, Ekim 2004 itibariyle 748 milyon TL rakamına ulaşmıştır. Yüzde 33'lerden tek haneli rakamlara kadar gerileyen bir enflasyona rağmen, memur maaşları ortalama olarak yüzde 30'a yakın bir oranda artış göstermiştir.

Bakın bir taraftan enflasyon düşüyor, öbür taraftan memurumuzun maaşı artıyor. Hayatında iki koyun gütmeyen maalesef bu sıkıntıyı yaşıyor işte. Bu iş masada oturularak olmaz, yaşamakla olur. Hayatı yaşarsanız o zaman bunun ne derece önemli olduğunu anlarsınız. Biz Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni yönetiyoruz. Böyle bol keseden bunu dağıtmaya başladığınızda ondan sonra memurun, işçinin maaşını ödeyemez hale gelirsiniz. Bu ülkede, unutmayın gecelik faizlerin yüzde 7500'lere çıkmasının ardında da bu mantık yatıyordu işte. Bunu özellikle vurgulamak istiyorum. Ama şimdi istikrar var, güven var. Bunu böyle yönetmek durumundayız. Gelir gelmez 'cepleriniz şişecek' demedik. 3 yıl dedik, daha 2. yılın sonundayız. Türkiye, şu anda güven ve istikrar ülkesi olmuştur."

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Türkiye'nin zincirlerini kırdığını, atılıma geçtiğini ve onu durdurmanın hiç kimsenin harcı olmadığını ifade etti. Erdoğan, "1 Ocak 2005 Cumartesi günü, Türkiye hakettiği, özlediği, beklediği parasına kavuşacak, parasına itibarını iade edecektir" dedi.

Ekim 2002'den bu yana 6. basamaktaki Bağ-Kur'lu esnafın aylıklarında gerçekleşen artış oranının yüzde 91 olduğunu anlatan Başbakan Erdoğan, Ekim 2002'de ortalama olarak 189 milyon TL aylığa sahip olan bir Bağ-Kur'lu esnafın bugün ayda ortalama 361 milyon TL gelire sahip olduğunu bildirdi. Erdoğan, şöyle konuştu: "Yine 6. basamaktaki Bağ-Kur'lu çiftçimizin Ekim 2002'de ortalama olarak 110 milyon TL olan maaşı, Ekim 2004'te yüzde 130.9'luk bir artışla 254 milyon TL seviyesine yükselmiştir. Aynı dönem içinde ortalama SSK aylığı da 282 milyon TL'den yüzde 58.9'luk artışla 448 milyon TL'ye çıkmıştır. Bu artış ve ödemeler, kriz şartlarını aşabilmek adına sıkı mali politikalar uygulama yükümlülüğünde olduğumuz bir dönemde ekonomik imkanlarımızı sonuna kadar zorlayarak gerçekleştirdiğimiz düzenlemelerdir."

Başbakan Erdoğan, enflasyonun dizginlenemediği bir ekonomik yapı içinde ücret artışlarının çoğu zaman alım gücünü arttırmadığını bildiklerini belirterek, "Şunu rahatlıkla ifade edebilirim ki, bu durumun aksine hükümetimizin son iki yılda izlediği gerçekçi ekonomik politikalarla insanlarımızın alım gücünde de kayda değer artışlar yaşanmıştır" dedi. Erdoğan, şöyle devam etti: "Bakınız asgari ücretli bir vatandaşımız eline geçen aylık tutarla Ekim 2002'de 190 kg ekmek alabilirken, bugün asgari ücretle 258 kg ekmek alabilmektedir. Ekim 2002'de bir asgari ücretli 181 kg makarna alabilirken, bugün 297 kg makarna alabilmektedir. O gün 151 litre süt alınabiliyordu, bugün 203 litre alınabiliyor. Ve bir başka örnek, Ekim 2002'de bir asgari ücretli 80 kg kuru fasulye alabilirken, bugün 122 kg alabilmektedir.

Ekim 2002 ile Ekim 2004 arasında buzdolabı fiyatları ortalama yüzde 29, çamaşır makinesi fiyatları yüzde 35 azalmıştır. Bundan haberiniz var mı? Buzdolabı, fırın, çamaşır ve bulaşık makinesinin içinde bulunduğu toplam beyaz eşyada 2002'de 1 milyon 950 bin adetlik bir satış gerçekleşirken, 2004'te bu rakam yüzde 91 oranında bir artışla 3 milyon 725 bin adede yükseldi. 2002-2004 seneleri arasında gerçekleşen satış tam 7.5 milyon adettir yaklaşık olarak.

Türkiye 16 milyon haneden oluşan bir toplum olduğuna göre, son iki yıl içinde Türkiye'deki ailelerin en az yarısının beyaz eşya satın aldığını veya beyaz eşyasını yenilediğini söyleyebiliriz. Bu ilginç tablo, toplumumuzda hayat standardının da yaşanan iyileşmelere paralel olarak yükselme eğilimine girdiğini açıkça gösteriyor."

Başbakan Erdoğan, kendisine laf atılması üzerine, "ben Türkiye'de yaşıyorum, siz başka yerde yaşıyorsunuz herhalde.." diye karşılık verdi. Tüpgaz ve mazot fiyatlarındaki artışa ilişkin eleştirileri rakamsal verilerle cevaplayan Erdoğan, CHP'lilere, "burada da yanlış bilgilendirme var. Maalesef sufle edenler yanlış bilgi vermişler. 25 aydır hiç zam yapılmadı, tam aksine indirim yapıldı." diye seslendi. Erdoğan, ekonomideki iyileşmenin sadece makro ekonomik göstergelerle sınırlı olmadığını, Türkiye'nin günlük hayata da yansımaya başlayan çok yönlü bir gelişme çizgisi yakaladığını söyledi. Erdoğan, "Bir yandan enflasyon düşüyor, bir yandan ücretlerde imkanlara nispetle önemli saymamız gereken artışlar sağlanıyor, diğer yandan da temel ihtiyaçların maliyetlerinde azalmalar yaşanıyor" dedi.

"Enflasyonla mücadele edeceğiz" diye gelenlerin, "enflasyonun altında kalarak ezildikleri için TL'ye yeni sıfırlar ekleyerek günü kurtardıklarını" ifade eden Başbakan Erdoğan, şöyle konuştu: "Dünyada en çok sıfıra sahip banknot maalesef bizim banknotumuz olmuştur. Hükümetimiz döneminde paramızdan sıfırları atma hedefi de nihayet gerçekleşmiştir. 1 Ocak 2005 Cumartesi günü, gece saat 24.00'ü geçer geçmez YTL tamamen piyasaya arzedilecek. Türkiye hakettiği, özlediği, beklediği parasına kavuşacak, parasına da itibarını iade edecektir. Türkiye'nin nerelerden nerelere geldiğini görmek için bundan daha iyi bir örnek olamaz herhalde. Güçlü bir ekonominin, güçlü bir ülkenin, kararlılığın, güvenin ve istikrarın en somut göstergesi, birkaç gün sonra tedavüle sokacağımız Yeni Türk Lirası'dır. Ancak, bazı başarılarımızda olduğu gibi buna da kulp takma gayreti içinde olanlar var. Milletin sevincine ortak olamayanlar, Cumartesi günü ülke genelinde yaşanacak bayram havasını idrak edemeyenler olabilir, var. 'Zamanı değildi', 'enflasyonu azdıracak', 'millet uyum sağlayamayacak' diyerek bu sevinci gölgelemeye çalışanlar var. Oysa Türkiye zincirlerini kırmıştır, atılıma geçmiştir ve onu durdurmak hiç kimsenin de harcı değildir.

Makroekonomik göstergelerde elde ettiğimiz bir başka başarı ise büyümede olmuştur. 2004 yılının ilk 9 ayında özel kesim tarafından gerçekleştirilen sabit sermaye yatırım tutarı 45 katrilyon liradır. Bu yatırımın 30 katrilyon lira tutarındaki kısmı makine ve teçhizat yatırımıdır. Bu rakamlar, önümüzdeki dönemde Türkiye'nin üretim, ihracat ve büyüme potansiyelinin artacağına işaret etmektedir."

Türkiye'nin işsizlik konusunda arzu edilen seviyeye gerileme sağlamadığını ifade eden Başbakan Erdoğan, yüzde 10 civarında olan işsizlik oranının yüzde 9.7'ye gerilediğini bildirdi. Erdoğan, istihdama giren insan sayısının her yıl 500 bin civarında olduğunu belirterek, "yani işsizlik oranı artmıyor, çok az da olsa oran azalıyor. İşgücüne katılım absorbe ediliyor" dedi.

Özel sektör yatırımlarındaki artış ve tarım kesimine uygulanacak yeni teşviklerin devreye girmesiyle işsizlikte de önemli bir iyileşme beklendiğini anlatan Başbakan Erdoğan, şöyle devam etti: "İhracatta Cumhuriyet tarihimizin rekorları kırılmaktadır. Baykal bazı rakamlar verdi. Bunları oransal olarak ele almakta fayda var. Oransal olarak ele aldığımız zaman 2001 yılından 2004'e kadar bu oranların hemen hemen aynı olduğunu göreceksiniz. 1999 yılında Türkiye'nin ihracatı 26.5 milyar dolardı. Bu yıl sonu itibarıyla beklenen rakam 60 milyar dolardır. Nereden nereye geldik. İthalat 1999'da 40.6 milyar dolardı, şimdi ise 90 milyar dolar. Buna baktığımız zaman çok da farklı olmadığını görürüz."

CHP'lilerin cari açığa yönelik sözleri üzerine, Başbakan Erdoğan, "ne kadar cari açık dediyseniz de cari açığın kırmızı ışıkları yanmış olsaydı ülke batmıştı zaten. Maaşları ödeyemez duruma gelirdik. Böyle bir sıkıntı yok, gayet rahatız" dedi. ABD'de borcun GSMH'ye oranının yüzde 60, Japonya'da yüzde 169, İtalya'da yüzde 106, Kanada'da ise yüzde 185 olduğunu belirten Erdoğan, ABD'nin kamu borç stokunun 6.5 trilyon dolar, İtalya'nın 1.2 trilyon dolar olduğunu anlattı. Erdoğan, şöyle konuştu: "Türkiye'nin borç stoku milli gelire oranla ciddi oranda azalmaya başlamıştır. Nerelerden nerelere geldik. Görevi devraldığımızda bu oran yüzde 91 idi. Şimdi ise 70.5. Yıl sonu itibarı ile bunun 69 küsura ineceği görünüyor."

Tarım ürünlerinde "ürün ve üretimde destekleme primi politikasına" geçeceklerini belirten Erdoğan, bu konuda kararlı olduklarını vurguladı. Erdoğan, tarıma yönelik düşük faiz imkanı tanındığını, uygulanan tarımla ilgili faiz konusunda yanlış bilgilendirmeler yapıldığını ifade etti. CHP Genel Başkanı Deniz Baykal'ın yüzde 130 gibi bir temerrüt faizinden bahsettiğini hatırlatan Erdoğan, "yanlış bir bilgilendirme, rakam bu değil, nereden aldıysanız size yanlış bilgiler veriliyor. Ben bir genel başkan olarak meslektaşımın yanlış bilgilendirilmesine üzülüyorum" dedi.

Sataşmaların sürmesi üzerine Başbakan Erdoğan, resmi belgelere dayanarak konuştuğunu belirterek, bunları her ortamda tartışabileceğini ifade etti. Başbakan Erdoğan, çiftçilere verilen kredilerin faizlerinin yüzde 19.5'lere ineceğini bildirdi.

Başbakan Erdoğan, CHP'lilerin baraj ve göletler konusunda laf atmaları üzerine 'Ttribünlere oynamayalım. Ülkenin plan programı içindeki gerçeklere bakalım. Biz plan, program içinde eğiliyoruz. Tamamlanma aşamasına gelen baraj ve göletlerin hepsini bitireceğiz. Yavaş yavaş diğerlerine geleceğiz" açıklamasında bulundu.

Oturumu yöneten TBMM Başkanı Bülent Arınç, CHP İzmir Milletvekili Ali Rıza Bodur'un laf atmalarını sürdürmesi üzerine, "Sayın Bodur, lütfen konuşmanıza dikkat edin. Müdahalenin de bir adabı var. Hatibin her kelimesine müdahale etme hakkınız yok. Konuşmasının tamamını beğenmek zorunda değilsiniz" diyerek uyardı. KOBİ'lere önceki dönemlere göre daha çok destek verdiklerini anlatan Başbakan Erdoğan, esnafa yönelik kredilerin yüzde 30'lara düşürüldüğünü, gelecek yıl da 5 puan daha indirileceğini bildirdi.

Sağlık hizmetlerine de değinen Başbakan Erdoğan, devam eden hastaneleri önem sırasına göre ve imkanlar ölçüsünde bitirmenin gayreti içinde olduklarını ifade etti.

Başbakan Erdoğan, Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin yolcu taşıma ücretlerine yapacağı zamma yönelik eleştirileri cevaplarken, belediyenin 31 aydan sonra ilk kez petrol fiyatlarındaki artışa paralel olarak zam yapacağını ifade etti.

Erdoğan, CHP Mersin Milletvekili Mustafa Özyürek'in laf atması üzerine, "Adil olalım. 31 ay biletlere zam yapmayan bir belediye var. Belli ki belediye başkanlığı yapmadınız siz. Mali Müşavirlik yapıyorsunuz, bundan kaynaklanıyor. Eğer yönetici olsaydınız, bunun hassasiyetini kavrardınız" dedi.

Baykal'ın bürokratik oligarşi sözlerine de cevap veren Başbakan Erdoğan, 1950 öncesinde CHP il başkanlarının aynı zamanda il valiliği yaptığını ifade ederek, "İşin kökeninde, ruhunda o vardır aslında. İlk defa bu ruhu, zihniyeti geride bıraktık artık" dedi. [181]

Başbakan Erdoğan'ın Ziraat Bankası'nın çiftçi kredilerine uyguladığı faizin yüzde 132 olmadığı yolundaki sözleri üzerine CHP Genel Başkanı Deniz Baykal, oturduğu yerden söz aldı. Bununla ilgili elindeki belgeyi Devlet Bakanı Ali Babacan'a ilettiğini kaydeden Baykal, Trakya'da yaşayan bir çiftçiye Banka'dan gönderilen yazıyı okudu. Baykal, Ziraat Bankası yöneticilerinin imzasını taşıyan mektupta aylık yüzde 11 oranında temerrüt faizi uygulanacağının ifade edildiğini söyledi. Baykal'ın bu sözlerini Bakan Babacan cevapladı. Ziraat Bankası'nın farklı kategorilerde çiftçi kredileri verdiğini belirten Babacan, Baykal'a, "Bahsettiğiniz krediler 2001- 2002 senesinden önce kullandırılan ve zamanında ödemediği için yeniden yapılandırılan krediler. Yeniden yapılandırıldıktan sonra taksit ödenmediği takdirde aylık tarımsal TEFE puanı ve artı yüzde 5 puan faiz uygulanıyor. 3 ay sonra normal yıllık yüzde 34 faiz uygulanmaktadır" dedi.[182]

7.7.3.6. CHP İstanbul Milletvekili Berhan Şimşek'in Şahsı Adına Yaptığı Konuşma

CHP İstanbul Milletvekili Berhan Şimşek de şahsı adına yaptığı konuşmada Türkiye'de nüfusun yüzde 50'sinin açlık sınırında olduğunu söyledi. ATO'nun yaptığı bir araştırmaya göre Türkiye'de vesikalı ya da gizli yaklaşık 100 bin hayat kadını, 50 bin de dilenci bulunduğunu ifade eden Şimşek, 2 yıllık AK Parti iktidarı süresinde halkın daha da yoksullaştığını ileri sürdü. Şimşek, Ekim 2002'de 3086 dolar olan kişi başına düşen borç miktarının Ekim 2004'te 4229 dolara yükseldiğini belirterek, "Bu iktidar döneminde kişi başına düşen dış borç miktarı yüzde 40 artmıştır. Buna rağmen Türkiye'de her şeyin iyiye gittiğini söylemek vicdan ister" dedi.[183]

---

[181] Erdoğan'ın konuşması için bk. ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:71, B:43, 28.12.2004, ss. 209-228.*
[182] Bk. ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:71, B:43, 28.12.2004, ss. 228-229.*
[183] Şimşek'in konuşması için bk. ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:71, B:43, 28.12.2004, ss. 230-233.*

TBMM Başkanı Bülent Arınç'ın yönettiği Genel Kurul'da 2005 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı üzerindeki görüşmelerin tamamlanmasının ardından oylamalara geçildi. Yapılan açık oylama sonucu 2005 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı 152'ye karşı 346 oyla kabul edildi. 2005 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Kanunu Tasarısı ise 140'a karşı 346 oyla benimsendi. Genel Kurul'da 2003 Mali Yılı Kesin Hesap Tasarısı ile 2003 Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesin Hesap Tasarısı da kabul edildi.[184]

7.7.3.7. Başbakan Erdoğan'ın Teşekkür Konuşması

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, tasarıların kabulünün ardından kürsüye çıkarak kısa bir teşekkür konuşması yaptı. Erdoğan, yoğun ve yorucu görüşmelerin ardından Hükümet'e bütçe vesilesiyle verilen güvenoyunun geleceğe olan azimlerini, gayretlerini daha da arttıracağını söyledi. Milletvekillerine en kalbi duygularla saygı ve sevgiler ilettiğini ifade eden Erdoğan, "Türkiye'yi el ele, omuz omuza çok daha aydınlık günlere taşıyacağız" dedi.[185]

Yeni Türk lirası (YTL) ile hazırlanan ilk bütçe olan 2005 Mali Yılı Bütçe Kanunu, 31/12/2004 tarihli Resmi Gazete'de yayımlandı.

7.7.4. BÜTÇE KANUNU'NUN KISMİ İPTAL TALEBİ

CHP'li 140 milletvekili, 5277 sayılı, "2005 Mali Yılı Bütçe Kanunu"nun bazı hükümlerinin iptali ve yürürlüğünün durdurulması talebiyle dava açtı. Anayasa Mahkemesi, CHP'nin iptal başvurusunu esastan inceleme kararı aldı. [186]

7.8. 27 ARALIK 2005 TARİHLİ VE 5437 SAYILI 2006 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU

10 Aralık 2003 tarihinde kabul edilen 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, devlet bütçesinin hazırlanması, uygulanması ve denetlenmesi konularında köklü değişiklikler getirdi. Bu çerçevede, bütçe türleri yeniden tanımlanırken, genel ve katma bütçe ayrımına son verilerek; genel bütçe, özel bütçe, düzenleyici ve denetleyici kurum bütçesi, sosyal güvenlik kurumu bütçesi ve mahalli idare bütçesi şeklinde yeni bir ayrıma gidildi. Buna göre, "Merkezi Yönetim Bütçesi" genel bütçe, özel bütçe ve düzenleyici ve denetleyici kurum bütçelerinden oluşturuldu. Böylece, bugüne kadar genel bütçe kanunu ve katma bütçe kanunu adlarında iki ayrı bütçe kanunu görüşülürken, bu düzenleme ile Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu adıyla tek bir bütçe kanunu görüşülmeye başlandı. 2006 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu bu uygulamanın ilk örneğini oluşturdu.

---

[184] ***TBMM Tutanak Dergisi**, C:71, B:43, 28.12.2004, ss. 233-235.*

[185] *Erdoğan'ın teşekkür konuşması için bk. **TBMM Tutanak Dergisi**, C:71, B:43, 28.12.2004, s. 235*

[186] ***Anadolu Ajansı**, 01/02/2005. Anayasa Mahkemesinin Yürütme Durdurma ve İptal taleplerine ilişkin kararları için bk.*
http://www.anayasa.gov.tr/index.php?content=&karar_type=all&esas_sayisi_year=&esas_sayisi_content=&karar_sayisi_year=&karar_sayisi_content=&karar_gunu_day=&karar_gunu_month=&karar_gunu_year=&rg_date_day=&rg_date_month=&rg_date_year=&rg_sayisi=&kanun_no=5277&l=manage_karar&ref=apply&action=search&id=24&p=1.

Kanun Bilgileri[187]

Kanun Numarası	5437
Başlığı	2006 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU
Kabul Tarihi	27/12/2005
Kabul Edildiği Birleşim	22.Dönem 4.Yasama Yılı 44.Birleşim
Cumhurbaşkanlığına Gidiş Tarihi	28/12/2005
Cumhurbaşkanlığından Geliş Tarihi	29/12/2005
Cumhurbaşkanınca Yapılan İşlem	Onay
Resmi Gazete Tarihi	31/12/2005
Resmi Gazete Numarası	26040 (mük.)

Kanun Tasarısı Bilgileri[188]

Dönemi ve Yasama Yılı	22/4
Esas Numarası	1/1119
Başkanlığa Geliş Tarihi	18/10/2005
Tasarının Başlığı	2006 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı

Komisyon Tipi	Adı	Giriş Tarihi	Çıkış Tarihi	Yapılan İşlem	Karar Tarihi
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe Komisyonu	20/10/2005	09/12/2005	Raporunu Verdi	30/11/2005

Esas Komisyon Raporu (Sırasayısı) : 1028
Kanun Numarası : 5437

2006 yılı bütçesi, 18 Ekim 2005'te TBMM Başkanlığına sunuldu. Türkiye'nin, 2006 yılı başından itibaren ilk kez 3 yıllık bütçelemeye geçecek olması sebepiyle bütçeye dahil kuruluşların 2007 ve 2008 yıllarındaki ödenek tavanları da 3 yıllık bütçe içinde yer aldı.

[187] *Bk. http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/kanunlar_sd.durumu?kanun_no=5437 (Erişim Tarihi: 20 Kasım 2007)*
[188] *Bk. http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/kanun_tasarisi_sd.onerge_bilgileri?kanunlar_sira_no=35479 (Erişim Tarihi: 20 Kasım 2007)*

7.8.1. 31 ARALIK 2006 TARİH VE 5437 SAYILI 2006 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU TASARISI İLE 2004 MALİ YILI GENEL VE KATMA BÜTÇE KESİNHESAP KANUNU TASARILARINA İLİŞKİN PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNDAKİ MÜZAKERELER

7.8.1.1. Görüşme Programı[189]

28/10/2005 CUMA

Maliye Bakanının Bütçe ve Kesinhesap Kanunu Tasarılarını Komisyona Sunuşu

07/11/2005 PAZARTESİ

Bütçe ve Kesinhesap Kanunu Tasarılarının Tümü Üzerinde Görüşmeler

08/11/2005 SALI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ (Bütçe+Kesinhesap) Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (Düz. ve Denetl. Kurum Bütçesi), (Bütçe + Kesinhesap)

SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI (Bütçe + Kesinhesap)

CUMHURBAŞKANLIĞI (Bütçe + Kesinhesap)

09/11/2005 ÇARŞAMBA

BAŞBAKANLIK (Bütçe + Kesinhesap) Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığı (Bütçe) Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği (Bütçe) Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanlığı (Özel Bütçe) (Bütçe) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Başkanlığı (Özel Bütçe) (Bütçe) Türkiye Bilimler Akademisi Başkanlığı (Özel Bütçe), (Bütçe) Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesinhesap) Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu (Bütçe) Vakıflar Genel Müdürlüğü (Özel Bütçe) (Bütçe + Kesinhesap) Devlet Personel Başkanlığı (Bütçe) Diyanet İşleri Başkanlığı (Bütçe+Kesinhesap)

10/11/2005 PERŞEMBE

Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı (Bütçe+Kesinhesap) Basın - Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü (Bütçe) Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü (Bütçe) Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı (Özel Bütçe), (Bütçe) Gümrük Müsteşarlığı (Bütçe+Kesinhesap) Dış Ticaret Müsteşarlığı (Bütçe+Kesinhesap) İhracatı Geliştirme Etüt Merkezi (Özel Bütçe), (Bütçe)

[189] *Bk. http://www.tbmm.gov.tr/butce/2006_komisyon_gundem.htm (Erişim Tarihi: 20 Kasım 2007)*

11/11/2005 CUMA

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI

(Bütçe+Kesinhesap) Tarım Reformu Genel Müdürlüğü (Bütçe+Kesinhesap) Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü (Kesinhesap)

MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI (Bütçe+Kesinhesap) Savunma Sanayii Müsteşarlığı (Özel Bütçe), (Bütçe)

14/11/2005 PAZARTESİ

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü (Bütçe+Kesinhesap) Özürlüler İdaresi Başkanlığı (Bütçe) Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü (Bütçe) Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (Bütçe)

ULAŞTIRMA BAKANLIĞI (Bütçe+Kesinhesap) Telekomünikasyon Kurumu (Düz. ve Denetl. Kurum Bütçesi), (Bütçe) Denizcilik Müsteşarlığı (Bütçe+Kesinhesap)

15/11/2005 SALI

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI (Bütçe+Kesinhesap)

16/11/2005 ÇARŞAMBA

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI (Bütçe+Kesinhesap) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (Düz. ve Denet. Kurum Bütçesi), (Bütçe) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü (Özel Bütçe), (Bütçe) Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü (Özel Bütçe),

(Bütçe) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (Özel Bütçe), (Bütçe) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (Özel Bütçe), (Bütçe) Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (Bütçe+Kesinhesap) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (Bütçe+Kesinhesap)

17/11/2005 PERŞEMBE

ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI (Bütçe+Kesinhesap) Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı (Özel Bütçe), (Bütçe) Orman Genel Müdürlüğü (Bütçe+Kesinhesap) Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü (Bütçe+Kesinhesap)

SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI (Bütçe+Kesinhesap) Rekabet Kurumu (Düz. ve Denetl. Kurum Bütçesi), (Bütçe) Milli Prodüktivite Merkezi (Özel Bütçe), (Bütçe) Küçük ve Orta Ölçekli San. Geliş. Destk İdar. Başk. (Özel Bütçe), (Bütçe) Türk Akreditasyon Kurumu (Özel Bütçe), (Bütçe) Türk Standartları Enstitüsü Başkanlığı (Özel Bütçe), (Bütçe) Türk Patent Enstitüsü Başkanlığı (Özel Bütçe), (Bütçe)

21/11/2005 PAZARTESİ

SAĞLIK BAKANLIĞI (Bütçe+Kesinhesap) Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü (Özel Bütçe), (Bütçe+Kesinhesap)

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI (Bütçe+Kesinhesap) Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü (Özel Bütçe), (Bütçe) Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü (Özel Bütçe), (Bütçe)

22/11/2005 SALI

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI (Bütçe+Kesinhesap) Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (Özel Bütçe), (Bütçe) Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Gn Md. (Özel Bütçe), (Bütçe) Yükseköğretim Kurulu (Özel Bütçe), (Bütçe+Kesinhesap) Üniversiteler (53) (Özel Bütçe), (Bütçe+Kesinhesap)

23/11/2005 ÇARŞAMBA

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI (Bütçe+Kesinhesap) Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı (Bütçe)

BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI (Bütçe+Kesinhesap) Karayolları Genel Müdürlüğü (Bütçe+Kesinhesap) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü (Bütçe+Kesinhesap)

24/11/2005 PERŞEMBE

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI (Bütçe+Kesinhesap) Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü (Özel Bütçe), (Bütçe) Emniyet Genel Müdürlüğü (Bütçe+Kesinhesap) Jandarma Genel Komutanlığı (Bütçe+Kesinhesap) Sahil Güvenlik Komutanlığı (Bütçe+Kesinhesap)

ADALET BAKANLIĞI (Bütçe+Kesinhesap) Ceza ve İnfaz Kurumları ile Tutukev. İş. Yurt. Kur. (Özel Bütçe), (Bütçe) Türkiye Adalet Akademisi Başkanlığı (Özel Bütçe), (Bütçe)

ANAYASA MAHKEMESİ BAŞKANLIĞI (Bütçe+Kesinhesap)

YARGITAY BAŞKANLIĞI (Bütçe+Kesinhesap)

DANIŞTAY BAŞKANLIĞI (Bütçe+Kesinhesap)

28/11/2005 PAZARTESİ

Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı (Bütçe+Kesinhesap) Sermaye Piyasası Kurulu (Düz. ve Denetl. Kurum Bütçesi) (Bütçe) Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurumu (Düzenleme ve Denetleme Kurum Bütçesi), (Bütçe) GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı (Özel Bütçe), (Bütçe) Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piys. Düznl. Kur. (Düz. ve Denetl. Kurum Bütçesi), (Bütçe) Hazine Müsteşarlığı (Bütçe+Kesinhesap) Avrupa Birliği Genel Sekreterliği (Bütçe)

29/11/2005 SALI

MALİYE BAKANLIĞI (Bütçe+Kesinhesap) Gelir İdaresi Başkanlığı (Bütçe) Kamu İhale Kurumu (Düz. ve Denetl. Kurum Bütçesi), (Bütçe) Özelleştirme İdaresi Başkanlığı (Özel Bütçe), (Bütçe) Gelir Bütçesi

30/11/2005 ÇARŞAMBA

Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı ile Genel ve Katma Bütçe Kesinhesap Kanunu Tasarılarının Maddeleri

Komisyon Raporunun Hazırlanması ve Raporun Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına Sunulması

7.8.1.2. Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ın Plan ve Bütçe Komisyonunda 2006 Yılı Bütçesini Sunuş Konuşması

Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, 2006 yılı bütçesini TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'na sunarken yaptığı konuşmada, AK Parti hükümetlerinin yıllık bazda dördüncü bütçesinin TBMM'ye sunulduğunu hatırlatarak, bütçenin, aynı zamanda devletin çok yıllı ilk bütçesi olduğuna işaret etti. Unakıtan, makroekonomik alanda elde edilen önemli kazanımların temel taşlarından biri olan mali disiplin anlayışını daha geniş bir döneme yayarak, güçlendirmekte olan çok yıllı bütçenin, maliye politikasıyla ilgili belirsizlikleri ortadan kaldırarak kişi ve kurumların gelecekle ilgili daha sağlıklı karar almalarına imkan sağlayacağını vurguladı.

Unakıtan, "Toplanan vergilerden daha fazla kaynağın faiz ödemelerine aktarıldığı bizden önceki hükümetlerin bütçelerinin aksine 2006 yılı bütçesi, ödenen vergilerin her kuruşunun vatandaşlarımıza daha fazla aş, iş ve hizmet olarak dönmesini sağlayacak bir anlayış ve titizlikle hazırlanmıştır" dedi. Dünya ekonomisinin, 2004 yılında yüksek petrol fiyatlarına rağmen yüzde 5.1 gibi yüksek bir oranda büyüdüğüne dikkati çeken Unakıtan, şöyle konuştu: "2005 yılının ilk yarısında dünya ekonomisi yavaşlamakla birlikte büyümeye devam etmiştir. ABD ve Çin'de yüksek oranlı büyüme eğilimi sürerken Japonya ekonomisi nispi olarak iyi bir performans sergilemektedir. Avro bölgesinin ekonomik faaliyetlerinde ise belirgin bir iyileşme görülmemektedir. 2004 yılı ortalarından itibaren yükselmeye başlayan petrol fiyatları, 2005 yılında da artışını sürdürmüş ve Ağustos ayı sonunda 70 dolarla rekor seviyelere ulaştıktan sonra, son günlerde düşüş eğilimine girmiştir. Petrol dışındaki diğer mal fiyatlarında da önemli artışlar kaydedilmiştir. Özellikle onsu, son 10 yılın en yüksek değeri olan 475 dolar seviyesine kadar çıkan altın fiyatlarındaki artış dikkat çekmektedir. Petrol ve diğer mal fiyatlarındaki artışların enflasyon üzerindeki etkisi, fiyat istikrarını bozacak seviyede olmamakla birlikte, giderek hissedilmeye başlanmıştır." 2005 yılında dünya ekonomisinin büyüme hızının

yüzde 4.3 olacağının tahmin edildiğine, gelişmiş ekonomilerin yüzde 2.5, gelişmekte olan ülkelerin ise yüzde 6.4 oranında büyümesinin beklendiğine işaret eden Unakıtan, yüksek ve değişken petrol fiyatları, ABD'nin rekor seviyelere yükselen cari işlemler açığı ile küresel yatırım-tasarruf dengesinin sürdürülemeyecek boyutlara ulaşması, korumacı eğilimlerin yeniden artmaya başlaması ve elverişli mali piyasa şartlarının devam etmeme ihtimalinin, dünya ekonomisi için belirsizlik ve risk oluşturduğunu söyledi. Daha güçlü ve daha müreffeh bir Türkiye inşa etme vizyonunun parçası olan AB'ye tam üyelik konusunda, iktidarları döneminde önemli mesafeler kat edildiğini belirten Unakıtan, 3 Ekim 2005 tarihinde müzakere sürecinin başlamasıyla yeni bir döneme girildiğini vurguladı. Unakıtan, "Hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağı bu sürecin kolay geçmeyeceğinin farkındayız."

İstikrarsızlıkların hüküm sürdüğü bir bölgede bulunan Türkiye'nin, iktidara geldiklerinden bu yana istikrarın sağlandığı örnek bir ülke konumuna geldiğini savunan Unakıtan, bu tablonun, tam demokrasi, eksiksiz temel hak ve hürriyetler düzeni, etkili dış politika ve uluslararası piyasalarda rekabet gücüne kavuşmuş bir üretim yapısı politikalarının sonucu olduğunu vurguladı. Unakıtan, "Bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da aynı kararlılıkla yolumuza devam edeceğimizden kimsenin kuşkusu olmasın" dedi. Ekonomik ve sosyal istikrarın devamı açısından fiyat istikrarının öneminin bilincinde olan Hükümet'in, enflasyonun düşürülmesini temel öncelikleri arasına aldığını ve bu çerçevede mali disiplin başta olmak üzere atılması gereken adımları atmakta tereddüt göstermediğini belirten Unakıtan, "Bizi, bizden önceki hükümetlerden farklı kılan bu kararlılığımız sayesinde, enflasyonun düşürülmesinde daha önce inanılması güç başarılar elde edilmiş ve 30 yılı aşkın bir süreden sonra tek haneli oranlar yakalanmıştır" görüşünü kaydetti.

Unakıtan, Eylül ayı itibariyle yıllık enflasyonun TÜFE'de yüzde 8'in, ÜFE'de ise yüzde 5'in altına indiğini, enflasyondaki bu başarının, yüksek petrol fiyatları dolayısıyla dünyanın hemen tüm ülkelerinde fiyatların artma eğilimine girdiği bir dönemde elde edildiğine dikkati çekti. Unakıtan, "Enflasyon konusunda geldiğimiz bu noktayı da yeterli görmüyoruz. Nasıl ki bütçe açığı ve borç stoku konusunda Maastricht kriterlerini tahmin edilenden de önce yakaladıysak, enflasyon konusunda da çok yakında aynı başarıyı göstereceğimizi hep beraber göreceğiz. Şu ana kadar başardıklarımız, bundan sonra yapacaklarımızın en güzel teminatıdır" dedi. AK Parti hükümetlerinin, "birçok ilkleri gerçekleştiren hükümetler olarak tarihe geçeceğini" ifade eden Unakıtan, enflasyonda sağlanan başarıdan sonra, YTL'ye geçişte hiçbir sorun yaşanmadığını ve ulusal paranın, hak ettiği istikrar ve saygınlık kazandığını anlattı. Unakıtan, "Türk Lirası mevduatın toplam mevduat içindeki payı 2002 yılı sonunda yüzde 43.7 iken, Eylül 2005 tarihi itibariyle yüzde 62'ye yükselmiştir" dedi.

Unakıtan, yıllardan beri özlemi çekilen siyasi ve ekonomik istikrarın olumlu bir sonucunun da büyümede yaşandığını, 2002 ve 2003 yıllarında büyümenin hedeflerin üstünde gerçekleştiğini, 2004 yılında yüzde 9.9 gibi yüksek bir büyüme hızına ulaşıldığını kaydederek, bu oranın son 39 yılın en yüksek büyüme oranı olarak iktisat tarihindeki yerini aldığını vurguladı. Verimlilik artışına dayanan ve özel sektör öncülüğünde gerçekleşen büyüme trendinin 2005 yılında da devam ettiğine işaret eden Unakıtan, şöyle konuştu: "Ekonomimiz uzun yıllardan sonra ilk kez 14 çeyrek üst üste büyüyerek bir rekora daha imza atmıştır. 2005 yılının geri kalan dönemlerinde ve 2006-2007 yıllarında da bu trendin öngörülerimiz çerçevesinde devam edeceğinden ve sürdürülebilir büyüme ortamının kalıcı hale getirileceğinden kimsenin endişesi olmamalıdır. Yüksek büyüme ve enflasyondaki rekor düşüş, örneğine sık rastlanmayan bir şekilde birlikte gerçekleşti. Büyüme performansı, kişi başına düşen milli gelir rakamlarında da kendini göstermektedir. 2002 yılında 2 bin 598 dolardan 2004 yılında 4 bin 172 dolara yükselen kişi başına gelirin, bu yıl sonunda 5 bin dolara yakın bir seviyede gerçekleşmesini bekliyoruz." Unakıtan, ekonomide belirsizliklerin ortadan kaldırılması için serbest piyasa kuralları çerçevesinde gerçekçi politikalar takip edildiğini ve ucuz popülizmden uzak bir politik duruş sergilendiğini kaydetti. Unakıtan, "Bu politikaların sonucu olan olumlu tabloya, AB ile müzakere sürecini başlatmış olmamızın giderek artan ölçüde sağlayacağı doğrudan yabancı yatırım dinamizminin de eklenmesi gerekir. Nitekim, son veriler doğrudan yabancı yatırımlarda oransal olarak önemli bir sıçrama olduğunu göstermektedir. Önümüzdeki dönemde bu eğilim artarak devam edecektir" dedi.

Ekonomideki yüksek büyümenin istihdama da yansımaya başladığını, 2005 yılının ikinci dönemiyle 2003 yılının aynı dönemi karşılaştırıldığında istihdam edilen kişi sayısının 1 milyon 25 bin kişi arttığını belirten Unakıtan, bu artışın büyük ölçüde özel sektör ve kentsel kaynaklı olduğunu belirtti. Unakıtan, ekonomik sektörler itibariyle bakıldığında; aynı dönemde tarım dışı sektörlerde 1 milyon 489 bin kişilik istihdam artışı gerçekleştiğine dikkati çekerek, Haziran 2005 döneminde, Mayıs 2005 dönemine göre, iş sahibi olanların sayısının 337 bin kişi, Temmuz 2005 döneminde ise Haziran 2005 dönemine göre istihdam edilenlerin sayısının 169 bin kişi arttığını söyledi. Unakıtan, şöyle devam etti: "Ekonomimizin istihdam yaratma kapasitesi, önümüzdeki dönemlerde daha da genişleyecek ve 2006-2008 yıllarını kapsayan dönemde en az 1 milyon 600 bin kişiye yeni iş imkanı yaratılacaktır. İstihdamdaki artış, işsizlik oranlarında da etkisini göstermeye başlamıştır. 2003 yılının ikinci döneminde yüzde 10 olan işsizlik oranı 2005 yılının aynı döneminde yüzde 9.2'ye, Haziran ve Temmuz 2005 dönemlerinde ise yüzde 9.1'e gerilemiştir." Unakıtan, 2002 yılında 87.6 milyar dolar olan dış ticaret hacminin, 2004 yılında 160.7 milyar dolara, 2005 yılında ise bir önceki yıla göre yüzde 16.6 artışla 187.4 milyar dolar olacağının tahmin edildiğini ifade etti. 2005 yılının Ocak-Ağustos döneminde ihracatın 46.2, ithalatın 74.8 milyar dolar olduğunu belirten Unakıtan, aynı dönemde cari işlemler dengesinde ise 15.8 milyar dolar açık oluştuğunu vurguladı.

Bakan Unakıtan, cari açıkla ilgili olarak şu değerlendirmede bulundu: "Şu ana kadar olduğu gibi, bundan sonra da finansmanında herhangi bir sorun beklemediğimiz cari açıkla ilgili gelişmeler yakından izlenmektedir. Ekonomimizin makroekonomik temelleri, izlediğimiz ekonomik program sayesinde güçlenmiştir ve güçlenmeye de devam edecektir. Sadece cari açığa odaklanıp, eskiden kalan alışkanlıklarla yapılan kriz senaryolarına itibar etmeyin. Ekonomik verilerin bir bütün olarak ve incelikler gözden kaçırılmadan değerlendirilip ona göre hesap yapılması gerekir. Ben buradan ilgili herkese, 'basiretli bir tüccar gibi davranmasını' tavsiye ediyorum. Çünkü yanlış hesaplar, bundan önce olduğu gibi bundan sonra da serbest piyasadan geri dönecektir. Unakıtan, iç borç stokunun, 2005 yılı Eylül ayı itibariyle 243.2 milyar YTL olduğunu, 2002 yılında yüzde 62.7 seviyesinde olan YTL cinsi iskontolu devlet iç borçlanma senetlerinin (DİBS) ortalama bileşik faiz oranlarının, 2005 yılının 10 aylık döneminde yüzde 16.8'e düştüğünü belirterek, aynı dönemde toplam nakit borçlanmanın ortalama vadesinin ise yaklaşık 9 aydan 27.7 aya çıktığını ifade etti. 2005 Ekim ayında ise ortalama bileşik faizin yüzde 14.1, ortalama vadenin ise 36.1 ay olarak gerçekleştiğini kaydeden Unakıtan, ikincil piyasada en çok işlem gören DİBS'in faiz oranının ise yüzde 14.2 ile son zamanların en düşük seviyesine gerilediğine işaret etti. Konsolide bütçe borç stokunun yapısında YTL lehine önemli bir değişim gerçekleştiğini vurgulayan Unakıtan, şöyle devam etti: "2002 yılı sonunda borç stokunun yüzde 42'si ulusal paramız cinsinden iken Eylül 2005 sonu itibariyle bu oran yüzde 62'ye yükselmiştir. Kamu borç stokunun makroekonomik istikrar açısından kırılganlık oluşturmayacak seviyelere çekilmesi, temel önceliklerimiz arasında yer almaya devam etmektedir. 2002 yılında yüzde 79 civarında olan kamu net borç stokunun GSMH'ye oranı, 2004 yılı sonunda yüzde 63.5'e indirilmiştir. Bu yıldan itibaren söz konusu oranın, yüzde 60 seviyesinin altında gerçekleşmesini bekliyoruz. Borçlanma alanında elde edilen başarılar, bütçeye faiz yükünün azalması şeklinde yansımaktadır. 2001 yılında toplanan vergilerin tamamı faiz ödemelerine yetmezken, iktidarımız döneminde bu konuda da sürekli bir iyileşme sağlanmıştır. 2005 yılının ilk 9 ayı itibariyle faiz ödemelerinin vergi gelirlerine oranı yüzde 45 düzeyinde gerçekleşmiştir. Yıl sonu itibariyle bu oranın yüzde 41.2 olarak gerçekleşmesi öngörülmektedir. Bu şekilde tasarruf edilen kaynaklar, kamu çalışanları, emekliler ve çiftçilerimiz başta olmak üzere tüm vatandaşlarımızın refahını artıracak harcamalara kaydırılmaktadır."

Bakan Unakıtan, iktidara geldiklerinden beri mali disipline uyulmasının temel öncelikleri olduğunu, mali disiplin olmadan geçmişte birçok ekonomik ve toplumsal sorunun kaynağı haline gelmiş kronik bütçe açıklarıyla baş edilmesinin asla mümkün olmadığını söyledi. Unakıtan, mali disiplin sayesinde 20 yılı aşkın süreden beri ilk defa kendi iktidarları döneminde bütçe açıklarının nominal bazda da azalmaya başladığını, 2003 yılında 40.2 milyar YTL olan bütçe açığının, 2004 yılında 30.3 milyar YTL'ye düşürüldüğünü, 2005 yılında ise bütçenin başlangıçta öngörülen 29.1 milyar YTL'nin çok daha altında 14.6

milyar YTL'lik bir açıkla kapanacağını bildirdi. Bütçe açıklarındaki azalma trendinin, 2006 ve izleyen yıllarda da devam edeceğini belirten Unakıtan, "Bir taraftan vergi mükelleflerimizin, diğer taraftan ise kamu kurum ve kuruluşlarımızın özverisi ve desteği sayesinde elde edilen bu sonuç, aynı zamanda uyguladığımız ekonomik programın başarısının, Türkiyemizin düzlüğe çıkmasının da teminatıdır" dedi.

Unakıtan, iktidara geldiklerinden itibaren birçok kesime yönelik çok önemli hizmetlerde bulunduklarını söyledi. Çiftçi ve esnafa yönelik ödeme ve kredi kolaylıkları sağlandığını bildiren Unakıtan, SSK'lı vatandaşların ilaçlarını eczanelerden almalarına imkan sağlandığını, yeşil kartın kapsamının genişletildiğini anımsattı. Unakıtan, "Yeşil kart sahibi vatandaşlarımız SSK, Bağ-Kur ve Emekli Sandığı ile eşdeğer sağlık güvencesine kavuşturulmuştur. İlaçta KDV yüzde 18'den yüzde 8'e düşürülerek, ilaç fiyatlarına AB standardı getirilmiştir. Emekli Sandığı'na bağlı vatandaşlarımızın özel sağlık kuruluşlarından yararlanmaları imkanı sağlanmıştır" dedi. Unakıtan, şöyle devam etti: "2004 ve 2005 bütçelerinde olduğu gibi 2006'da da en fazla ödenek Milli Eğitim Bakanlığı'na ayrılmıştır. Öğrencilere verilen bursların iki katına çıkarılmasına ek olarak 1750 okul ve 42 bin derslik eğitime kazandırılmıştır. İlköğretim öğrencilerine bu yıl da ücretsiz kitap dağıtılmıştır. 2003 yılı başından 1 Eylül 2005 tarihine kadar 4 bin 495 kilometre bölünmüş yol tamamlanarak trafiğe açılmıştır. 2005 yılı sonunda asfalt seviyesinde bölünmüş yol uzunluğu 6 bin kilometreye ulaşacaktır. Dar gelirli vatandaşlarımızı ev sahibi yapabilmek için konut üretimine hız verilmiştir. Bu amaçla atıl durumdaki hazine arazilerinin toplu konut üretiminde değerlendirilmesi için Toplu Konut İdaresi'ne 185 milyon YTL değerinde 401 adet taşınmaz mal bedelsiz devredilerek konut maliyetlerinin önemli ölçüde düşürülmesi sağlanmıştır. Halen 70 ilde toplam 140 bin konutun inşaatı devam ederken, 12 bin konutun inşaatı tamamlanmıştır. Bu çalışmalar neticesinde inşaat sektörü ile bağlantılı sektörlerde de ciddi bir canlanma meydana gelmiş ve çok sayıda vatandaşımız iş sahibi olmuştur."

2005 bütçe uygulama sonuçlarının öngörülere uygun olarak gerçekleştiğini belirten Unakıtan, "Bütçe açığının düşürülmesi konusunda önemli bir mesafe aldık. Aynı başarı, performans göstergelerinden olan faiz dışı fazla konusunda da açıkça görülmektedir. 2003 ve 2004 yıllarında Ocak-Eylül döneminde sırasıyla 16.7 ve 24.1 milyar YTL olan faiz dışı fazla tutarı, bu yılın aynı döneminde 27 milyar YTL civarında gerçekleşmiştir. 2004 yılının ilk dokuz aylık döneminde yüzde 79 olan bütçe gelirlerinin bütçe giderlerini karşılama oranı bu yılın aynı döneminde yüzde 92'ye yükselmiştir" diye konuştu. Konuşmasında bütçede 2005 yıl sonu gerçekleşme tahminlerine ilişkin bilgi de veren Bakan Unakıtan, şunları söyledi: "2005 yılı sonu itibariyle; konsolide bütçe harcamalarının 145.5, konsolide bütçe gelirlerinin 130.9, bütçe açığının 14.6, faiz dışı fazlanın 31.8 milyar YTL olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

2005 yılı başlangıç ödenek ve hedefleri ile karşılaştırıldığında; bütçe harcamalarının 10.1 milyar YTL daha az, bütçe gelirlerinin ise 4.5 milyar YTL daha fazla gerçekleşmesi beklenmektedir. Faiz giderlerinde iktidara geldiğimizden bu yana görülen düşüş eğilimi 2005 yılında da devam etmektedir. Yıl sonu itibariyle faiz giderlerinin GSMH'ye oranının yüzde 9.6 olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Bu oranın 2002 yılında yüzde 18.8 olduğu dikkate alındığında alınan mesafe daha açık bir şekilde görülmektedir." Maliye Bakanı Unakıtan, sağlanan ekonomik ve siyasi istikrarın sürdürülmesi ana hedefi çerçevesinde belirlenen 2006 yılı makroekonomik büyüklüklerini ise "GSMH'yi 539.9 milyar YTL, GSMH büyüme hızını yüzde 5, GSMH deflatörünü yüzde 6, ÜFE (TEFE) yıl sonu yüzde 5, TÜFE yıl sonu yüzde 5, ihracatı 79 milyar dolar, ithalatı ise 124.4 milyar dolar" olarak açıkladı.

2006 bütçesinin büyüklükleri ve dengelerinin makro ekonomik öngörüler ile Orta Vadeli Program ve Orta Vadeli Mali Planda yer alan politika hedef ve önceliklerine uygun olarak hazırlandığını kaydeden Unakıtan, şunları söyledi: "2003-2005 yılları bütçelerinde parlak sonuçlar elde etmemiz tamamen düzlüğe çıktığımız anlamına gelmemektedir. Bundan önce olduğu gibi bundan sonra da tutumlu olmaya özen göstermemiz, yani mali disipline uymamız şarttır. 2006 bütçesi, aynı zamanda yeni bütçe anlayışlarının da hayata geçirildiği bir bütçe olmaktadır. İktidarımız döneminde, her yıl bütçe sistemini geliştirecek önemli düzenlemeler yapılmıştır. 2004 yılında eski bütçe sınıflandırmasına son vererek analitik bütçe sınıflandırmasını uygulamaya koyduk. 2005 yılında, bütün özel gelir ve ödenekleri bütçe içine alarak hem bütçe disiplininin sağlanması hem de bütçenin kapsamının genişletilmesi açısından önemli bir adım attık. Konsolide bütçe yerine, kapsamı oldukça genişleyen, uluslararası standartlarla uyumlu merkezi yönetim bütçe sisteminin uygulamaya konulacağı 2006 yılı, Türk bütçe sisteminde önemli bir dönüm noktası niteliğindedir." Konsolide bütçe bazında; 2006 yılında; bütçe giderlerinin 157.3, bütçe gelirlerinin 144.1, bütçe açığının 13.2, faiz dışı fazlanın 33 milyar YTL olarak tahmin edildiğini anlatan Unakıtan, 2005 yıl sonu gerçekleşme tahminlerine göre; bütçe gelir ve giderleri sırasıyla yüzde 10 ve yüzde 8.1 oranında artarken, bütçe açığının yüzde 9.4 oranında azalma gösterdiğini bildirdi.

2006-2008 yıllarını kapsayan ilk çok yıllı bütçe dönemine geçileceğini ifade eden Unakıtan, bu çerçevede, faiz dışı fazla tutarının 2006, 2007 ve 2008 yıllarında sırasıyla 33, 32.2 ve 33.5 milyar YTL olmasının programlandığını bildirdi. Unakıtan, şunları söyledi:

"2006-2008 döneminde, bütçe açığındaki düşüş eğiliminin devam etmesi ve 2008 yılı sonunda merkezi yönetim bütçe açığının GSMH'ye oranının yüzde 0.8'e düşmesi öngörülmektedir. Bütçe açığının 2006 yılında 13.3 milyar YTL, 2007 yılında 11.9 milyar YTL ve 2008 yılında 5.2 milyar YTL olması programlanmıştır. Merkezi yönetim bütçe giderleri, 2006'da 174.3 milyar YTL, 2007'de 178.5 milyar YTL, 2008 yılında ise 180.6 milyar YTL olarak

öngörülmüştür. Merkezi yönetim bütçesi faiz giderleri, 2006, 2007 ve 2008 yıllarında sırasıyla 46.3, 44.1 ve 38.6 milyar YTL olarak tahmin edilmiştir. 2005 yılında 29 milyar dolar olarak tahmin edilen faiz giderleri, 14.6 milyar dolar olmuş, yani yarı yarıya inmiştir. Bütçe giderleri içinde, cari transferler en önemli gider kalemi niteliğindedir. Cari transferleri ise faiz giderleri ile personel giderleri izlemektedir. Merkezi yönetim bütçe giderlerinin GSMH'ye oranının 2006, 2007 ve 2008 yıllarında sırasıyla yüzde 32.3, yüzde 30.1 ve yüzde 28.1 olarak gerçekleşmesi öngörülmektedir."

Maliye Bakanı Unakıtan, 2006 yılı bütçe ödeneklerinin, uygulanan ekonomik programın ilke ve hedefleri doğrultusunda ve kamu kurum ve kuruluşlarının hizmet önceliklerinin dikkate alınarak tahsis edildiğini ifade ederek, 2006 Mali Yılı Bütçe Kanunu'nda, bütçe hedeflerine ulaşılmasını sağlayacak önlemlere yer verildiğini, ayrıca, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun yılbaşından itibaren bütün maddeleri ile uygulamaya girmesiyle, geçen yıllardan farklı olarak gerek bütçe kanununun metninde gerekse ekli cetvellerde önemli değişiklikler yapıldığını anlattı. Unakıtan, "2006 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısında; 5018 sayılı Kanuna istinaden genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, özel bütçeli idareler, düzenleyici ve denetleyici kurum bütçelerine yer verilmekte, ancak bunların mali özerkliği, bütçe kanununun maddelerinin uygulanmasında dikkate alınmaktadır" diye konuştu.

Yeni bütçe yöntemi konusunda da bilgi veren Unakıtan, sözlerine şöyle devam etti: "İlk defa 2006 yılı bütçesine (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idareler ile (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumların nakit imkanları ile bu imkanlardan 2006 yılı harcamalarında kullanacakları miktarları gösteren Finansman Cetveli eklenmektedir. 5018 sayılı Kanun ile yeni bir harcama sistemi oluşturulması sebepiyle vize işlemlerine ilişkin düzenlemeler tasarı metni ve ekli cetvellerden çıkartılmaktadır. Bütçe yönetiminde saydamlığın artırılması, Meclisimizin bütçe uygulamaları konusunda daha iyi bilgilendirilmesi amacıyla bütçe gerekçesinde, mahalli idareler ve sosyal güvenlik kurumlarının bütçe büyüklükleri, döner sermayeler ile bütçe dışı fonlara ve bütçeden yardım alan kuruluşlara ilişkin bilgilere de yer verilmektedir."

5018 sayılı Kanun'un, kamu mali yönetim sisteminde önemli değişiklikler öngördüğünü ifade eden Unakıtan, temel amacı, vatandaşların ödedikleri vergilerin nerelere harcandığını izleyebilmelerine ve gerektiğinde demokratik kanallardan hesap sorabilmelerine imkan sağlamak olan bu değişikliklerin bir kısmını şöyle sıraladı:" Kanun ile birlikte bütçelerin hazırlanması, uygulanması, mali işlemlerin muhasebeleştirilmesi, raporlanması ve mali kontrol yeni esaslara bağlanmaktadır. Kanunun kapsamı uluslararası sınıflandırmalara uygun olarak, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin içine merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumları ve mahalli idareler de alınmaktadır. Merkezi yönetim bütçe

kapsamına daha önce bütçe dışında yer alan idarelerin eklenmesi ile bütçe bütünlüğünün sağlanması yönünde önemli bir adım daha atılmaktadır. Kanunda, kalkınma planı ile bütçeler arasında daha sıkı bir bağ kurulması amacıyla kamu idarelerinin stratejik plan yapmaları ve bütçelerini bu planlar doğrultusunda ve performans programlarına uygun olarak hazırlamaları öngörülmektedir. Bütçe hazırlama süreci yeniden düzenlenmektedir. 2006 ve izleyen yılların bütçelerinde son iki yılın bütçe gerçekleşmeleri ile izleyen iki yılın bütçe tahminlerine de yer verilmek suretiyle çok yıllı bütçeleme sistemine geçilmektedir. Bütçe hazırlama ve uygulama sürecinde kamu idarelerinin inisiyatifi artırılmakta, bütçenin uygulanmasına esneklik getirilmekte ve kamu idarelerinin mali yönetim ve kontrol sistemi alanındaki görev, yetki ve sorumlulukları yeniden düzenlenmektedir. Mali yönetim alanında siyasi, idari ve mali sorumluluk birbirinden ayrılmakta, yeni bir yapılanma öngörülmektedir. Maliye Bakanlığı ve Sayıştay Başkanlığı'nın harcama öncesinde yapılan vize ve tescil işlemlerine son verilerek, ön kontrol görevi kamu idarelerinin kendi bünyesinde bırakılmaktadır. Sayıştay denetiminin kapsamı genişletilmektedir. Genel yönetim kapsamında yer alan tüm idareler Sayıştay denetimine tabi tutulmaktadır. Kamuda sürekli ve sistematik bir biçimde işleyen bir iç denetim sistemi kurulması amaçlanmaktadır. Kamu idarelerinde aynı muhasebe sisteminin kullanılması suretiyle hesapların konsolide edilebilmesi ve uluslararası karşılaştırmalar yapılabilmesine imkan sağlanmaktadır.”

Maliye Bakanı Unakıtan, devlet memurlarının 2006 yılı aylıklarında yapılacak artışların, ilk kez yetkili kamu görevlileri sendikaları ve bunların bağlı bulunduğu konfederasyonlar ile Kamu İşveren Kurulu arasında yapılan toplu görüşmelerde sağlanan mutabakat çerçevesinde belirlendiğini kaydetti. Buna göre; memur aylıklarının, Ocak ve Temmuz ayında ayrı ayrı yüzde 2.5 oranında, kümülatif bazda ise yüzde 5.1 oranında artırılacağını ifade eden Unakıtan, "Bu artışın yanısıra ek ödemesi bulunmayan kurumlarda istihdam edilen personele, Ocak ayından itibaren yaklaşık 40 YTL, Temmuz ayından itibaren ise bu tutara 40 YTL daha eklenmek suretiyle yaklaşık 80 YTL tutarında ilave ödeme yapılacaktır" dedi. Bakan Unakıtan, şöyle konuştu: "Eş için uygulanmakta olan aile yardımı ödeneği, gösterge rakamı 1.250'den 1.450'ye çıkarılmaktadır. Sendika üyesi olan personele sendika aidatlarından kaynaklanan kayıplarının telafisi amacıyla aylık 5 YTL tutarında ödeme yapılacaktır. Böylece, 2006 yılında kümülatif bazda en düşük dereceli memur maaşı yüzde 19.9, ortalama memur maaşı yüzde 12.7 ve en yüksek memur maaşı ise yüzde 5.1 oranlarında artacaktır. 2006 yılı için tüketici fiyatlarında öngörülen kümülatif artışın yüzde 5 olduğu dikkate alındığında, özellikle alt gelir gruplarında yer alan devlet memurlarının aylıklarında yapılacak artışın enflasyonun çok üzerinde olduğu görülmektedir. Yapılacak artışlar sonucunda, en düşük dereceli memurun maaşı Ocak ayında 541 YTL'den 595 YTL'ye, Temmuz ayında ise 650 YTL'ye yükselecektir."

Bakan Unakıtan, devletin sunduğu hizmetlerin en önemli finansman kaynağı olan vergi, yatırım, tasarruf, büyüme, gelir dağılımı başta olmak üzere birçok makro ekonomik gösterge üzerinde etkili olması özelliğiyle de önemli bir maliye politikası aracı olduğunu söyledi. Bu özelliğin, vergi ile ilgili konuların sosyal ve ekonomik yapıdaki gelişmeler paralelinde sürekli olarak gözden geçirilmesini gerekli kıldığını vurgulayan Unakıtan, aynı şekilde, vergi sistemindeki değişikliklerin de sosyal ve ekonomik alana doğrudan yansımasının kaçınılmaz olduğunu bildirdi. Unakıtan, bu sebeple vergi konu-sundaki düzenleme ve uygulamaların azami hassasiyet gerektirdiğini belirtti.

Bakan Unakıtan, sistematik bir yaklaşım gerektiren kayıtdışı ile mücadele için vergi sisteminin belirttiği ilkeler çerçevesinde dizayn edilmesinin yanı sıra, etkin bir vergi idaresine de ihtiyaç duyulduğunu anlatarak, şunları kaydetti: "Bu anlayış doğrultusunda, 'Gelir İdaresi Başkanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun' ile gelir idaresinin yapılandırılması konusunda ilk adım atılmıştır. Bu kanun uyarınca, yetki alanı içinde ekonomik faaliyetleri ve gelişmeleri yakından takip etmek, sektör ve mükellef gruplarının ihtiyaçlarına uygun hizmetleri en iyi şekilde sunmak amacıyla doğrudan gelir idaresine bağlı olarak 29 ilde vergi dairesi başkanlıkları kurularak, 16 Eylül 2005 tarihi itibariyle faaliyete geçirilmişlerdir. Söz konusu gelişmelerle eş zamanlı olarak gelir idaresinin teknolojik altyapısını güçlendirmeye dönük çalışmalar da sürdürülmektedir."

Maliye Bakanı Unakıtan, vergi sisteminin yapılandırılmasının belirli bir strateji çerçevesinde devam ettiğini söyledi. Unakıtan, "Bu çerçevede şimdiye kadar; enflasyon muhasebesi uygulaması başlatılmıştır. Gelişmişlik düzeyi göreceli olarak düşük illerimiz için yatırım ve istihdam teşviki getirilmiştir. Eğitim, sağlık, kültür ve spora önemli vergi kolaylıkları sağlanmıştır. Yatırım indirimi, ihracat ve döviz kazandırıcı faaliyetlerle ilgili teşvikler, basit, etkin ve otomatik işler hale getirilmiştir. Kurum kazançları üzerindeki vergi yükü düşürülmüştür" dedi. Gelinen bu aşamada, mükelleflerin gönüllü uyumunu kolaylaştıracak ve kolayca uygulanabilecek bir vergi sisteminin oluşturulmasının öncelikli hedef olarak belirlendiğini dile getiren Bakan Unakıtan, bu çerçevede, Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunları'nın sadeleştirilerek yeniden yazımı konusundaki çalışmaların devam ettiğini belirtti. Kemal Unakıtan, şöyle konuştu: "Bu kapsamda, hem mükelleflerimizin hem de vergi idaresi açısından büyük kolaylık sağlayan e-Beyanname uygulaması yaygınlaşarak devam etmektedir. 27 Ekim 2005 tarihi itibariyle internet ortamında alınan beyannamelerin sayısı 13 milyon 284 bine ulaşmıştır. Vatandaşlarımızın vergi dairesine gitmeden, bankalar aracılığıyla cari dönem vergi borçlarını öğrenebilme ve vergi borçlarını ödemeleri konusunda yeni kolaylıklar getirilmiştir. Yapılan bir başka düzenlemeyle, akaryakıt istasyonlarında belge düzeninin sağlanması ve kayıt dışı ekonomi ile mücadelede önemli bir adım olan 'akaryakıt pompalarının ödeme kaydedici cihazlara bağlanma uygulaması' başlatılmıştır."

Bakan Unakıtan, 2006 yılı bütçesinde genel bütçe gelirlerinin konsolide bazda 156.2 milyar YTL, vergi gelirlerinin ise 132.6 milyar YTL olarak tahmin edildiğini vurguladı. Unakıtan, ana kalemler itibariyle konsolide bazda bütçe gelirlerini, "Vergi Gelirleri 132.6 milyar YTL, vergi dışı gelirler 21 milyar YTL, sermaye gelirleri 2.3 milyar YTL, alınan bağış ve yardımlar 0.4 milyar YTL" olarak sıraladı. Unakıtan, "Bugün itibariyle 2005 yılı vergi gelirleri tahsilatının yaklaşık 119.7 milyar YTL olacağı tahmin edilmektedir. Buna göre, 2005 yılı vergi gelirlerinin GSMH'ye oranı yüzde 24.7 civarında olacaktır. Daha önce ifade ettiğim 2006 yılı vergi gelir tahmini dikkate alındığında, bu oranın 2006 yılında yaklaşık olarak aynı seviyede gerçekleşeceği anlaşılmaktadır" diye konuştu. Maliye Bakanı Unakıtan, iktidarda bulundukları yaklaşık 3 yıllık süre içerisinde, Türkiye'nin 40 yılı aşkın süreden beri devam eden AB üyeliği hedefini sondan bir önceki aşamaya kadar getiren, enflasyonu yüzde 8'in altına indiren, kişi başına milli geliri 5 bin dolar seviyesine çıkaran, bütçe açıklarını 40 milyar YTL'den 14.6 milyar YTL seviyesine indirerek bu konudaki Maastricht kriterini yakalayan, 1 milyondan fazla işsiz vatandaşa iş ve aş imkanı sağlayan AK Parti Hükümeti'nin yıllık bazda 4 üncü bütçesini sunduğunu kaydetti.

Unakıtan, sözlerini şöyle tamamladı: "Mali disiplinin, makro ekonomik istikrar için vazgeçilmez önemde olduğu anlayışıyla hazırlanan bu bütçeyle, daha önceki bütçelerimizde olduğu gibi, faiz yükünün azaltılması ve harcamalarda etkinlik sağlanması suretiyle tasarruf edilen kaynaklar, vatandaşlarımızın refahını artıracak yatırım ve benzeri diğer harcamalara ayrılmaktadır. 2006 bütçesinde yatırımlar için kullanılacak toplam tutar 15 milyar YTL düzeyine ulaşmaktadır. 2002 yılında 7.3 milyar YTL olan bu tutarın 2005 yılında 11.3 milyar YTL olması öngörülmektedir. Rehavete kapılmadan milletçe aynı azim ve gayretle çalışmaya devam edelim. Sağlanan huzur ve istikrar ortamının kıymetini bilelim ve sahip çıkalım. Çünkü, huzur ve istikrar ortamının devam etmesi aynı zamanda daha az faiz ödemesi ve daha az borç yükü demektir. Bu ise daha fazla eğitim ve sağlık hizmeti, daha fazla yol, su ve elektrik, kısaca daha fazla aş, iş ve refah demektir. 2006 bütçesini gerçekçi ve samimi bir yapı ve düşünce içerisinde huzurunuza getirdik. TBMM'ye sunduğumuz 2006 yılı Bütçe Kanunu Tasarısı'nda ülkemizin imkanları ile ihtiyaçlarını en iyi şekilde bir araya getirmeye özen gösterdik."[190]

7.8.1.3. TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda Bütçenin Tümü Üzerindeki Görüşmeler

2006 Mali Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı ile 2004 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçe Kesin Hesap Kanunu Tasarılarının tümü üzerinde TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'ndaki görüşmelerde usul açısından söz

[190] *Konuşma metni için bk. http://www.tbmm.gov.tr/butce/2006/pbk28102005.htm (Erişim Tarihi: 20 Kasım 2007)*

isteyen CHP Trabzon Milletvekili Mehmet Akif Hamzaçebi, 2006 Mali Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısının Anayasa'ya aykırı olduğunu öne sürdü. "Bu bütçe, bu niteliği ile görüşülemez" diyen Hamzaçebi, bütçe tasarısının Anayasa'ya aykırı olmasının, bütçe tarihinde bir ilk olduğunu iddia etti.

Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, CHP Trabzon Milletvekili Mehmet Akif Hamzaçebi'nin, "bütçenin Anayasa'ya aykırı olduğu" yönündeki eleştirileri üzerine, kanunların, yürürlük tarihinden sonra geçerli olduğunu hatırlattı. Unakıtan, bütçenin yürürlük tarihinin 1 Ocak 2006 olduğunu ve Anayasa değişikliklerine uygun hazırlandığını belirtti. Unakıtan, AB'ye uyumlu, çağdaş ve Batı standartlarına uygun bir bütçe hazırlandığını dile getirerek, Anayasa'ya aykırı olduğu görüşüne katılmadığını bildirdi. Makro ekonomik büyüklüklerin bütçede yer almamasına ilişkin eleştirilere karşılık ise Unakıtan, "Sunuş konuşmam, bütçenin bir parçası gibi algılanmalı. Ben orada bunları anlattım. Ancak makro ekonomik büyüklükleri de sunmaya çalışırız" dedi.

CHP İstanbul Milletvekili Kemal Kılıçdaroğlu, kurumların başlangıç ve yıl sonu ödenekleri arasında büyük sapmalar görüldüğünü ifade ederek, Başbakanlık bütçesinde sapmanın yüzde 213, Dış Ticaret Müsteşarlığı'nda yüzde 164, Dışişleri Bakanlığı'nda yüzde 460 olduğunu kaydetti. Kılıçdaroğlu, "Bütçe disiplinine uyduğunu söyleyen Maliye Bakanlığı'nın, bütçe disiplininin ortaya koyduğu tablo bu" diye konuştu. Kılıçdaroğlu, hükümetin birçok ilki gerçekleştirdiğini kaydederek, sözlerini şöyle sürdürdü: "Bu ilklerden bazıları; emeklilik aylıklarından kesinti yapılması, hapiste yatan bir kişinin yönetim kurulu üyesi olması, 8.5 milyar dolarlık siyasi içerikli kredi anlaşması imzalanması, bir Başbakanın, başbakanlık yaptığı sürede şirket kurması, Başbakan'ın kendisine soru soran gazeteciyi, 'terbiyesizlikle' suçlaması... Gerçi Başbakan'ın üslubuna uygun. Argo sözcük kullanmada, Türkiye Cumhuriyeti başbakanlarının hepsini aşmış durumda." Geçen yıl 677 bin 918 olan kayıtlı işsiz sayısının, bu yıl 915 bin 572'ye çıktığına işaret eden Kılıçdaroğlu, işsizlik olgusu üzerinde ciddiyetle ve özenle durulması gerektiğini belirtti. Kılıçdaroğlu, "İşsizlik sorununu, özel sektöre havale eden başka bir ülke yok" dedi.

Anavatan Partisi Diyarbakır Milletvekili Muhsin Koçyiğit de bu bütçenin de diğer bütçeler gibi "IMF damgası taşıdığını" savundu. Koçyiğit, çözümün, IMF politikalarında değil, öz kaynaklara dayalı politikalar üretilmesinde olduğunu vurguladı.

CHP Aydın Milletvekili Mehmet Mesut Özakcan da işsizlik sorununa değinerek, "1 milyon insana ramazan ayında çadırlarda aş sağlanmış olabilir, ancak nerede iş sağlandı?" diye sordu. Özakcan, 3 yıllık AK Parti iktidarı döneminde, Cumhuriyet tarihinin en adaletsiz vergi sisteminin yaşandığı bir ortama sürüklendiğini öne sürerek, bu adaletsizliği giderme niyetinin de olmadığını söyledi.

AK Parti'nin, "Ne söz verdiysek tuttuk" sloganının yer aldığı afişlere işaret eden Özakcan, Başbakan'ın, dokunulmazlıkların kaldırılması yönündeki sözünü tutmadığını öne sürdü. Özakcan, milletvekilliği dokunulmazlığı kaldırılmadıkça ve sınırlandırılmadıkça, ne ekonominin ne de siyasi ahlakın düzelebileceğini savundu. Özakcan, "Başbakan verdiği sözü tutsaydı, belki Sayın Unakıtan, Maliye Bakanı olarak karşımızda oturmayacaktı" dedi.

CHP İstanbul Milletvekili Ali Kemal Kumkumoğlu, AK Parti'nin, devletin bütün yatırımlarını geri çektiğini, mevcut yatırımları da devletin elinden çıkarmaya çalıştığını ileri sürdü. Kumkumoğlu, "eğitim ve sağlık sektörü de dahil olmak üzere devletin, hizmetlerini özel teşebbüs tarafından sunulan hizmet haline sokmaya çalıştığını" savundu. Türkiye'nin nüfusunun yüzde 40'ına yakınının tarımla geçimini sağladığını belirten Kumkumoğlu, "İktidarın önüne koyduğu hedefler, yoksulluk, yolsuzluk ve açlık sorunu değil; cari açık, doğrudan vergi ile dolaylı vergi arasındaki fark, ihracatın ithalatı karşılama oranıyla ilgili sorunlar değildir" dedi. "AKP'nin başarı konusundaki en temel ölçüleri; ak para-kara para, şaibeli-şaibesiz yabancı sermayeyi ne kadar getirdikleridir" diyen Kumkumoğlu, şöyle devam etti: "(300-500 milyon dolar için Maliye Bakanı ile Başbakan'ın; karanlık işlerle uğraştığı söylenenlerle görüşme yaptıkları) belirtiliyor. 8 milyar dolar kredi almak için uluslararası sözleşmelerde tanınan haklardan vazgeçiliyor. Halk, bu politikaların içinde yok. Bu süreçte en büyük payı, birkaç bin aile almaktadır. Hükümetin ilgi alanına giren en varlıklı kesim için yapılmayacak bir şey yok; kredi, imkan, arazi, vergi almamak. Onlar için sağlanmayacak imkan yok. İlgi alanındaki diğer kesim ise en dar gelirlilerdir. İşsiz olan, ekmek almaya muhtaç kişiler. Bunlar da hükümetin dağıtacağı bir poşete muhtaç olanlardır. AKP'ye en yoğun tepki, bu partiye oy vermiş kesimlerin tepkisidir. Büyük umutla verdikleri oyun karşılığını alamayanlar, diğer partilere oy verenlerden daha tepkili. AKP, zengine servet, fakire poşet dağıtan partidir. AKP çöktüğü zaman, ne bir avuç zengin, ne de yoksul insanlar kurtaramayacak."

AK Parti Ankara Milletvekili Mehmet Zeki Özcan, 2002'deki faiz giderlerinin Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH) içindeki payının yüzde 18.6'dan yüzde 9.5'e düştüğünü, bunun da bütçeyi rahatlatan önemli bir gelişme olduğunu kaydetti. Sosyal güvenlik açığının yüzde 4'ten yüzde 4.8'e yükseldiğini belirten Özcan, Sosyal Güvenlik Yasa Tasarısı'nın yasalaşması halinde bu açığın daralacağını söyledi. Borç stokunun kümülatif olarak arttığını, ancak GSMH içinde borç stokunun yüzde 78.5'ten yüzde 60'lara gerilediğini kaydeden Özcan, kümülatif artışın durması için ek kaynağa ihtiyaç olduğunu, bunun da 2B arazilerinin satışı gibi projelerle mümkün olduğunu belirtti. AK Parti'li Özcan, TÜFE dışında SSK emeklisine yüzde 25, Emekli Sandığı emeklisine yüzde 16, Bağ-Kur emeklisine yüzde 126 fazla zam yapıldığını kaydetti. Alt düzey memurlara TÜFE dışında fazladan yüzde 19.9, yüksek maaşlı memura ise yüzde 5.1 zam yapıldığına dikkati çeken Özcan, "Cari açık, reel büyüme karşısında yükseldi. Hükümetin başarısız olduğu tek konu, kayıt dışı ekonomidir. Hükümet, kayıt dışı ekonomide yetersiz kaldı. Ücretlilerin kayıt dışı oranı, yüzde 13'ten 20'ye ulaşmıştır" diye konuştu.

AK Parti Balıkesir Milletvekili Ali Osman Sali, köylerde yaşayanların büyük kısmının, tarımı ticari faaliyet olarak görmediklerini, sadece günlük ihtiyaçlarını karşılamak için bu işi yaptıklarını savundu. Köylerin birer ekonomik birim olarak değerlendirilmesi gerektiğine değinen Sali, altyapı hizmetleri için 600 milyar YTL ödenek ayrıldığını kaydetti. Sali, şunları söyledi: "Köyleri yerinde yaşatmak yerine, göçlerini kolaylaştırmak gerekir. Köy destekleri, yerleşimin altyapısına değil, nakli için harcanmalı. Özellikle orman köylerinde 3 haneli köye yol, su götürmeye çalışıyoruz. Bu köylerin boşaltılmasına kaynak aktarılarak, bu sorundan kurtulmalıdır." "Kamu kurumlarında fazla personel çalıştığı, bankamatik memurları olduğu" yönündeki eleştirilerin de asılsız olduğunu belirten Sali, özellikle taşradaki kamu kurumlarında personel açığı bulunduğunu, hizmetlerin yürütülmesinin güçleştiğini söyledi.

CHP Tekirdağ Milletvekili Enis Tütüncü, bütçe rakamları incelendiğinde, "açıklandığı gibi olmadığının" anlaşılacağını öne sürerek, şöyle konuştu: "Bütçe, sosyal devlet anlayışı dikkate alınarak hazırlanmamıştır. Girdikleri ekonomik darboğaz sebebiyle insanlar intihar etmeye başlamıştır. Mum dibine ışık versin. Tamam anladık ampulsünüz ama mum gibi de eriyorsunuz. Yüzde 35'le iktidara geldiniz, artık aldığınız tedbirler halka mutluluk versin." Tütüncü, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın Sami Ofer ile görüşmediğini söylediğini, ancak 5 kez görüştüğünün ortaya çıktığını savundu. Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ın da "Ailemle tatile gittim" dediği Hong Kong gezisine açıklık getirmesini isteyen Tütüncü, "Sami Ofer ile ne görüşüldü? Ofer ile yapılan görüşme, Galataport ihalesine katılan diğer şirketlerle de yapılmış mıdır?" diye sordu.

Bakan Unakıtan da Tütüncü'nün bu sözleri üzerine, "Ailemle tatile gittim" demediğini söyledi. Enis Tütüncü, bütçenin "hayırsız" bir bütçe olacağının anlaşıldığını da öne sürdü.

CHP Trabzon Milletvekili Mehmet Akif Hamzaçebi, 2006 bütçesini, "AK Parti'nin hazırladığı 4 bütçe içerisindeki en zayıf bütçe" olarak değerlendirdi.

AK Parti Batman Milletvekili Ahmet İnal da bütçede Milli Eğitim Bakanlığı'na ayrılan payın artırılmasının, partisinin eğitime verdiği önemin bir göstergesi olduğunu söyledi. Bütçede düşük dereceli memurlara daha fazla zam yapılmasının, sosyal adalet açısından önemli olduğunu dile getiren İnal, ancak bunun, geçmiş yıllardaki sorunların birikimi sebepiyle yine de yetersiz kaldığını kaydetti.

AK Parti Nevşehir Milletvekili Osman Seyfi, Türkiye'nin 30 yıldır yüksek enflasyondan çok çektiğini, şimdi enflasyonun yüzde 7-8'lere düştüğünü söyledi. Seyfi, 2000 yılında yaşanan ekonomik krizin ardından, bütün sorunların 3 yıl içinde çözülebilmesinin de mümkün olmadığını ifade etti. Seyfi, milletvekilliği dokunulmazlığı konusuna da değinerek, demokrasinin olgun ve kamil işlemesi için milletvekilliği dokunulmazlığının şart olduğunu, ancak bazı suçlarda bu dokunulmazlığın kaldırılması gerektiğini belirtti.

CHP Mersin Milletvekili Mustafa Özyürek, temel göstergelerdeki iyileşmenin halka, sokağa yansımadığını ifade ederek, her yılın bir önceki yıla göre daha kötü olduğunu; gelecek yılın da bu yıldan daha kötü olacağını öne sürdü. "Dünyanın en pahalı mazotunun Türkiye'de satıldığını" ifade eden Özyürek, "Hükümet, kayıt dışı ile mücadele edemediği için, vasıtalı vergilere yüklenmiştir. Bunda da ilk akla gelen, akaryakıttan alınan vergilerdir. Vergi dairelerini kapatsak hiçbir kaybımız olmaz. Çünkü akaryakıt istasyonları, vergi dairelerine dönüşmüştür. Akaryakıt tüketicisinden vergi almada, astronomik hedef konulmuştur" diye konuştu. Cari açığın bu yılın başında 10.6 milyar dolar olarak tahmin edildiğini, bu rakamın daha sonra 21.3 milyar dolar olarak açıklandığını söyleyen Özyürek, "Bu, müthiş bir sapmadır. 2006 yılı için de 22 milyar dolar öngörülüyor. Hangi parametrelerle oynanarak bu cari açık sabit tutulacaktır?" diye sordu.

Özyürek, hükümetin, kayıt dışı ile mücadeleyi ciddi bir hedef haline getirmesi gerektiğini belirterek, şöyle konuştu: "Bu, öncelikle siyasi irade meselesidir. Kayıt dışı ekonomiyi küçültmenin yolu bellidir, iktidarlar gereğini yaparlar. Ancak iktidarlar bunu göze alamıyorlar. Diyet borcu olan kesimlerin, kayıt dışı ile geçindiğini biliyoruz. Örneğin, plazaları yapanlar, bunları alanlar ne kadar vergi veriyor? Bu kesimler, etkili, dişli kesimlerdir. Bu kesimlerle uğraşacak iktidarlar işbaşına gelmemiştir." Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın, "Fransa'daki olayları türban yasağına bağlamasının çok talihsiz bir açıklama olduğunu" savunan Özyürek, "Bir ülkenin iç işine karışmak doğru değil" dedi. Özyürek'in, "Acaba Başbakan, Türkiye'de türban yasağından mağdur kesimlerden, Fransa'daki gibi eylemlere kalkışmasını mı istemektedir?" yönündeki sözlerine, AK Parti'li milletvekillerinden tepki geldi.

CHP İzmir Milletvekili Bülent Baratalı, Türkiye'nin Kıbrıs ve Irak'taki bütün kırmızı çizgilerinin yeşile döndüğünü öne sürdü. Irak'ta durumun kötü olduğunu ve Türkiye aleyhine geliştiğini savunan Baratalı, Kuzey Iraklı bir liderin, ABD'ye gidip ABD Başkanı ile görüşebildiğini söyledi.

AK Parti Rize Milletvekili İmdat Sütlüoğlu, 57'nci Hükümet'in, ekonomide yaşanan olumsuzluklar sebebiyle seçime gitmek zorunda kaldığını, o dönemde "1-2 ay sonra memurun maaşını nasıl öderim" bile denildiğini ifade eden Sütlüoğlu, ekonominin, AK Parti iktidarından sonra düzeldiğini kaydetti.

Türk Lirası'nın, 6 sıfır atıldıktan sonra dünyada değer kazandığını dile getiren Sütlüoğlu, bütçede köylere 2 milyar YTL ayrıldığını, bunun da "seçim olacak" diye yapılmadığını belirtti. Sütlüoğlu'nun, "Seçimleri inşallah 7 yıl sonra, zamanında yapacağız" demesi üzerine, CHP'liler gülerek, "Seçimi 7 yıla mı çıkardınız?" diye sordu. İmdat Sütlüoğlu da özür dileyerek, 2007 yılını kastettiğini ifade etti. AK Parti'li Sütlüoğlu, "20 milyar dolarlık özelleştirme yapılmaktadır. Bu milletin malı, değerine satılmaktadır" dedi. Sütlüoğlu, partisinin, duble yolların yapımına büyük önem verdiğini söyledi. Dış politikada, özellikle Kıbrıs politikasında önemli başarılar elde edildiğine işaret eden

Sütlüoğlu, ABD ve AB'nin, Güney Kıbrıs Rum Kesimi'ni haksız bulduğunu savunarak, ilk kez bir KKTC Cumhurbaşkanı'nın ABD ve AB'ye davet edildiğini kaydetti. Maliye Bakanlığı için "yüzü soğuk bir bakanlık" benzetmesi yapan Sütlüoğlu, "Çünkü vatandaşlardan vergi topluyor. Ancak Sayın Maliye Bakanı, bu soğuk bakanlığı çok sempatik bir bakanlık haline getirdi. Vergi veren de vermeyen de herkes memnundur" dedi.

CHP Mersin Milletvekili Mustafa Özyürek de Sütlüoğlu'nun bu sözleri üzerine "Bu millet mazoşisttir" dedi.

CHP Ordu Milletvekili Kazım Türkmen, Sütlüoğlu'nun, iktidarın duble yollara önem verdiği yönündeki sözlerine karşılık, dün Kırıkkale'den Ankara'ya 8 saatte gelebildiğini ifade ederek, "Niye? Çünkü orada bir köprü yapımı var ve arabalar saatlerce orada bekliyor. Bayramda da yollarda 70'in üzerinde insanımız hayatını kaybetti" diye konuştu. AK Parti'li Keçiören Belediye Başkanı Turgut Altınok'un, "Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nın, su parası, su sayaçları ve doğalgaz yoluyla Başkentli'yi soyduğunu" söylediğini kaydeden Türkmen, ancak buna rağmen bu konuda bir şey yapılmadığını söyledi.

CHP İstanbul Milletvekili Birgen Keleş, 2006 bütçesinin Anayasa'ya aykırı olduğunu iddia ederek, sonradan yapılan düzenlemelerin, bütçenin Anayasa'ya aykırı hazırlandığı gerçeğini değiştirmeyeceğini söyledi. Yatırıma, söylenenin aksine bu iktidar döneminde önem verilmediğini ileri süren Keleş, "Türkiye, yatırımsızlığa ve yüzde 5 büyümeye mahkum edilmemelidir, dünya standardı olan yüzde 7 büyümeyi yakalamalıdır" dedi. Birgen Keleş, Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ın bütçeyi sunuş konuşmasında, "tarım için öncelikli sektör" dediğini dile getirerek, "Bunu, kara mizah örneği olarak söylediğini düşünmek istiyorum. Eğer öyle söylemiyorsa, Manisa'daki çiftçilerin protestosunu kabul etmiyor demektir. Tarım sektörü, öncelikli sektör olmayı bırakın, kendi varlığını bile devam ettirememektedir" dedi. Türkiye'nin, Meksika'dan sonra gelir dağılımında uçurumun en fazla olduğu ülke olduğunu öne süren Keleş, kadın istihdamıyla ilgili rakamlar verirken, Bakan Unakıtan'a, "Sizi çok ilgilendirmiyor ama..." dedi. CHP'li Birgen Keleş, özelleştirmenin "ne pahasına olursa olsun" yapılmasının, gelecek için çok tehlikeli olabileceğine de işaret etti.

CHP Muğla Milletvekili Ergin, AK Parti milletvekillerine, "Satmakla övünmeyin. Satıp, üzerine ne ekliyorsunuz, onunla övünün. (Onlar yaptı, biz sattık) diye övünüyorsunuz. Bununla övünülür mü? Satmakla övünen, bir evin hayırsız evladıdır" diye seslendi. AK Parti'nin hüsran, düş kırıklığı ve umutsuzluk yarattığını savunan Ergin, "AK Parti, bizden sonraki kuşaklarca, Cumhuriyet'in kazanımlarını yabancılara dağıtmak, emsali görülmemiş yolsuzluklar, adı yolsuzluklarla anılan bakanlar, şehit ve gözyaşlarının sulandığı toprakları yabancılara satmak, Osmanlı'nın son yöneticilerinden daha teslimiyetçi davranmakla anılacaktır" diye konuştu.

AK Parti Kütahya Milletvekili Hasan Fehmi Kınay da krizlerin tetikleyicisi olan bütçe açığı sorununun, Türkiye'nin gündeminden çıktığını ifade etti. Kınay, kayıt dışı ekonomiyi tartışmanın yanı sıra mükellef sayısının nasıl artırılacağı üzerinde de durulması gerektiğini belirtti. Kırsal kesimdeki kanalizasyon ve içme suyu gibi hayati önem taşıyan yatırımların büyük ölçüde gerçekleşemediğini dile getiren Kınay, yapılacak yatırımlarla, kırsal alanda yaşanılan bu ayıbın ortadan kalkacağını söyledi. Kınay, girişimciliğin, ekonomik kalkınmayı sağlayacak temel konu olduğunu vurguladı.

CHP Balıkesir Milletvekili Ali Kemal Deveciler de bütçenin, topluma hizmet umudu taşımadığını, sosyal yönü bulunmadığını savundu. Deveciler, asgari ücretlinin 1 kilogram et alabilmek için 1 gün çalışmak zorunda kaldığını ifade etti. Deveciler, "Kayıt dışı ekonomiyle mücadele edilmeyecekse, Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, her konuşmasında, (Kayıt dışı ekonomiyi kayıt altına alacağız, vergiyi alt tabana yayacağız) demesin. Bu sözlere inanacak halimiz kalmadı" dedi.

Konuşmalardan sonra, Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda, 2006 bütçesinin tümü üzerindeki görüşmelerde, komisyon üyelerinin sorularını cevapladı. Unakıtan, CHP Muğla Milletvekili Gürol Ergin'in, "içkiye yapılan zammın nasıl sonuç verdiği ve Türkiye'ye kaçak içki girişiyle" ilgili sorusu üzerine, sadece içkiye zam yapmadıklarını söyledi. Unakıtan, bu zammın, içkiye karşı olmalarının bir sebebi olarak algılanmasının yanlış olacağını belirtti. Diğer ülkelerde de içkiye, alkole ve sigaraya ÖTV ve yüksek miktarda vergiler konulduğunu ifade eden Unakıtan, "Mesela yurtdışında sigara 5-4.5 avro. Bizde ise en pahalı sigara 2-2.5 avro. Oradaki maliyet ile bizdeki maliyet arasında pek fazla fark yok. Ancak aradaki vergiler çok farklı" diye konuştu.

Unakıtan, vergi çok olduğu için kaçak içki ve sigara olduğu iddiasını ise kabul etmediklerini dile getirerek, şöyle konuştu: "Maalesef kaçak alkol ve kaçak sigaradan çok, vergi kaçağı var. Buna yönelik olarak teknolojiden de faydalanarak bu konuda çok ciddi mücadele etmek istiyoruz. Bu konu ile ilgili bir kanun kabul edildi. Buna göre, bundan sonra üretilecek içki ve sigaralar anında takip edilecek ve sayılacak. Otomatik sayım makineleriyle sayılacak ve üretim miktarları, Ankara'da merkezden takip edilecek." Bakan Unakıtan, bu sorunun yılların getirdiği bir sorun olduğunu dile getirerek, "Birden bire, öyle hemen çözeyim... Sabahtan akşama kadar çözülmüyor. Ama bununla ilgili olarak bir çalışmanın içerisindeyiz. Er geç bunları önleyeceğiz" dedi. Unakıtan'ın, "Bir günde vergi kaçağı önlenmez, bir günde kayıt dışı önlenmez. Bu uzun ve ince bir yoldur. Ancak burada istikrarlı tedbirler getirmek lazım" sözleri üzerine, CHP'li Ergin, "Sayın Bakan, bir gün değil, 1000 gün geçti" dedi. Kemal Unakıtan da bunun üzerine, "Daha bir çok gün lazım. Maliyeci işi böyle. Kayıt dışı ile uğraşmak... 50 yıldan beri uğraşılmamış, ondan sonra biri gelsin, 1 günde, 1 yılda halletsin. Yok böyle bir şey. Kaçak arttı mı azaldı mı noktasını ölçecek bir alet yok elimizde. Bizim vergi gelirimiz arttı, bundan sonra da artmaya devam edecek" diye konuştu.

SSK hastanelerinin devrinin devlete bir yük oluşturmadığını da belirten Unakıtan, SSK'lı hastaların önceden SSK eczanelerinin kuyruğunda uzun süre beklemelerine rağmen istedikleri ilacı alamadıklarını söyledi. Unakıtan, bu uygulamaya son vererek SSK'lı vatandaşın, bütün eczanelerden ilaçlarını almasını sağladıklarını kaydetti. Unakıtan, bu yüzden oluşan bazı giderleri gelirlerle karşıladıklarını bildirerek, "Bizim bütçe hedeflerimizde bundan dolayı herhangi bir sapma söz konusu değil" dedi.

CHP İstanbul Milletvekili Birgen Keleş'in, Galataport ihalesiyle ilgili sorusu üzerine de Bakan Unakıtan, bu ihalenin, Türkiye Denizcilik İşletmeleri tarafından yap-işlet-devret modeliyle yapılan bir ihale olduğunu anımsattı. İhalenin 49 yıllık olduğunu vurgulayan Unakıtan, ihalenin Turizmi Teşvik Kanunu'na göre yapılması durumunda da sürenin 49 yıllık olabileceğini, buna engel bir durumun, mevcut ihalede söz konusu olmadığını kaydetti. Unakıtan, ihalenin herkese açık yapıldığını belirterek, "Bu, zaten çok uzun yıllardan beri yapılmak istenip de yapılamayan bir ihale" dedi. Maliye Bakanı Unakıtan, bu ihaleyle ilgili yargı kararlarına saygılı olduklarını ifade ederek, "Özelleştirme İdaresi'nin, Rekabet Kurulu'nun kararına uymadığı bir işlem yoktur. Özelleştirmenin genel kaidesi, Rekabet Kurulu'ndan onay alındıktan sonra özelleştirme kararı verilmesidir" diye konuştu. Galataport ihalesine yerli ve yabancı şirketlerin katıldığını hatırlatan Unakıtan, "Devlet, bu ihalede alacaklarını garanti altına almıştır. Bugüne kadar Özelleştirme İdaresi'nin bir kuruşu batmamıştır" diye konuştu.

Ücretlerde, vergilendirilmesinden dolayı bir düşüklük yaşanmayacağına dikkati çeken Unakıtan, "Ekonomi yönetiminin tek çatı altında toplanacağı taahhüdünün ne olduğu" yönündeki bir soruyu cevaplarken de ekonomi yönetiminin zaten tek çatı gibi çalıştığını söyledi. Kemal Unakıtan, "Öyle bir ve beraber çalışıyor ki... Tek ses tek nefes..." dedi. Bakan Unakıtan, doğalgazın fiyatını petrol fiyatlarına göre belirlediklerini ifade ederek, doğalgaza yapılan zammı diğer zamların takip etmeyeceğini bildirdi.

CHP Trabzon Milletvekili Mehmet Akif Hamzaçebi, "2 milyar YTL'lik bir rakam bütçede yer almıyor. Bu rakam, TMSF'den gelecek gelirlere göre mi belirlendi? Türkiye'nin Dünya Kupası'na katılıp katılmayacağı belli değil. Katılırsa, burada televizyon gelirleri de ortada. Bu bütçeyi, Fatih Terim ya da TMSF üzerine mi inşa ettik, bu bütçeyi seçim bütçesi olarak tanımlayabilir miyiz?" sorusunu yöneltti. Unakıtan, bunun üzerine, dayanıklı tüketim mallarında, 2006 yılında bir vergi artışı olmayacağını geçmiş yıllardaki artışın yansımasının olacağını söyledi. Unakıtan, "Yoksa o konuda ne Sayın Terim'e ne de TMSF'ye bağlıyız. Maliyeciler ayağını sağlam yere basar" dedi. Bakan Unakıtan, AR-GE'ye yapılan harcamaları, Türkiye'nin geleceğine yapılan yatırımlar olarak gördüklerini belirtti.

Unakıtan, CHP İstanbul Milletvekili Kemal Kılıçdaroğlu'nun, "Frekans ihalesi neden yapılmıyor?" sorusunun da aralarında bulunduğu bazı sorulara yazılı cevap vereceğini bildirdi.

Unakıtan, daha sonra bütçeye ilişkin sorulara cevap verdi ve değerlendirmelerde bulundu. Kendilerinden önceki birçok hükümetin, bütçelerini iyi yönetemediğini, hükümeti iyi yönetmenin, bütçeyi yönetmekten geçtiğini belirten Unakıtan, "kaynağı olmayan hiçbir harcamanın yapılmaması" ilkesi getirdiklerini ifade etti. Kamu borç stokunun en büyük sebebinin, bütçe açıkları olduğuna işaret eden Unakıtan, iktidarları döneminde kamu borç stokunu indirdiklerini, gelecek yıl daha da aşağılara çekeceklerini bildirdi.

Bakan Unakıtan, kamu kesimi borçlanma gereğinin bir dönem yüzde 16.5'lerde olduğuna, şimdi bu oranın yüzde 0.9'lara kadar indiğine dikkati çekerek, "2006 yılında bu artıya geçecek. Nominal olarak, borç düşmeye başlayacak. Bu sebeple bu bütçe, son 20 yılın en iyi bütçesidir. Buna ister kamu borç stoku gereği, ister enflasyon açısından bakın" diye konuştu. Yüzde 70'lerde olan faizlerin yüzde 14'e, reel faizin ise yüzde 8'e düştüğünü dile getiren Unakıtan, "Bu oranı yüzde 7'ye indirdiğiniz anda Türkiye, şapkayı havaya atsın. Bu iş tamam. Belini kırıyoruz demektir" diye konuştu.

Kemal Unakıtan, enflasyonun, "sabit gelirlinin ezilmesi, gelir dağılımındaki adaletsizliğin artması" anlamına geldiğini ve bütün bunlara son verdiklerini vurgulayarak, "Enflasyon canavarı bir milleti mahveder, bizi ettiği gibi... O eski günlere dönmek yok" dedi. Türkiye'nin devamlı ve istikrarlı bir büyüme gösterdiğini kaydeden Unakıtan, son 3 yıl içindeki büyüme oranının yüzde 8 olduğunu söyledi. 2006 yılı bütçesinin, Türkiye'nin 20 yıldan beri gördüğü en iyi bütçe olduğunu tekrarlayan Unakıtan, bu bütçeyi yapan AK Parti Hükümeti'nin ve grubunun tarihe geçeceğini savundu.

Unakıtan'ın bu sözlerine, CHP İstanbul Milletvekili Kemal Kılıçdaroğlu, "Yoksul sayısını artıran bir bütçe olarak tarihe geçecek" diye karşılık verdi.

Yapılan eleştirilerin gittikçe hafiflediğini dile getiren Unakıtan, "Ya muhalefetin gardı düşüyor. Ya bizde iyi gelişmeler var. Artık imla hatalarını eleştirmeye başladılar" diye espri yaptı. İthalatın öngörülenden fazla olduğunu, bunun, yatırım mallarının ithal edilmesinden kaynaklandığını vurgulayan Unakıtan, bu yıl içinde 19 milyar dolar yatırım malı ithal edildiğini bildirdi.

Bakan Unakıtan, "Sıcak para geldi, ancak kaçacak" yönünde eleştiriler yapıldığına işaret ederek, "Ne kaçar; bono, tahvil. Bu da 5 milyar dolar. Kaçsa ne olur, kaçmasa ne olur. Milyar dolarları getiren adamlar bu paraları getirirken düşünmüyor, bizim muhalefet düşünüyor. Eskiden niye getirmiyorlardı?" diye sordu.

Kılıçdaroğlu'nun, "O zaman güvenmiyorlardı" sözleri, AK Parti'li milletvekillerince alkışlandı. Unakıtan, Osmanlı'dan bu yana, bütçe ve ödemeler dengesinin açık verdiğini de belirtti.

Maliye Bakanı Unakıtan, DİE'nin Temmuz ayı verilerine göre, genç işsiz oranının yüzde 17.6 olduğunu, bu oranın Polonya'da yüzde 40.8, Yunanistan'da yüzde 26.5, İspanya'da da yüzde 22 olduğunu belirtti. İşsizliği, "çağın sıkıntısı" olarak nitelendiren Unakıtan, "Biz bunu indirmeye niyet ettik, herkesin içini ferahlatacak şekilde değil belki ama indirmeye devam edeceğiz" dedi. Unakıtan, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu'na 2000

yılında 204 milyar lira aktarıldığını, geçen yıl bu rakamın 1 katrilyon 124 trilyon lira olduğunu vurguladı.

Bakan Unakıtan, 2003, 2004 ve 2005 yıllarında memura ortalama yüzde 61 zam yaptıklarını, en düşük memur maaşlarında bu oranın yüzde 85.5 olduğunu bildirdi. SSK emeklisine ortalama yüzde 88, Bağ-Kur emeklisine yüzde 142 artış yaptıklarını kaydeden Unakıtan, asgari ücrette ise yüzde 90 oranında artış gerçekleştirdiklerini söyledi. Unakıtan, emekli aylıklarından kesinti yapmadıklarını, yapmayacaklarını kaydederek, "(Dünyanın hiçbir yerinde yok) denmesin. Belçika, İspanya, Danimarka, Yunanistan ve Fransa'da emekli aylıkları ya da emeklilere sağlanan haklar üzerinden vergi kesiliyor" dedi.

Gelişmiş ülkelerde tarım nüfusunun yüzde 2.5 olduğuna dikkati çeken Unakıtan, Türkiye'de de bu oranın yüzde 32'ye indiğini belirtti. Unakıtan, "Bu düşecek, su geriye doğru akmaz. Türkiye'deki tarımın verimliliğini artırmak şart" dedi.

Unakıtan, motorin vergi oranlarının, İngiltere'de yüzde 67.6, Almanya'da yüzde 58.4, Danimarka'da yüzde 56.3, Türkiye'de de yüzde 55.8 olduğunu, kurşunsuz benzindeki verginin ise İngiltere'de yüzde 70.2, Almanya'da yüzde 68.5, Türkiye'de yüzde 67.1 olduğunu kaydetti.

Kendisine yöneltilen, Hong Kong'a neden gittiği yönündeki soruya da cevap veren Unakıtan, şöyle konuştu: "Deveye sormuşlar, boyun neden eğri, nerem doğru ki demiş. Ben buraya tatile gitmedim. Ofer ile görüşmedim. 10-16 Kasım'da, Özelleştirme İdaresi Başkanı, Türk Telekom Genel Müdürü, TCDD Genel Müdür Vekili, Danışman ve eşimle Hong Kong'a gittim. Bu, özelleştirme kapsamındaki bir seyahatti. Burada Hutchinson firmasının sahibiyle görüştük. Türkiye'ye yatırım kararı aldıkları için bizi davet ettiler. O davetten sonra, buradan açılan her ihaleye girdiler. Allah'tan kazanamadılar. 'Gittin görüştün de nasıl verdin limanı' diyecekler. Yabancılar gelmeseydi, özelleştirmenin fiyatları bu kadar artar mıydı? Yabancıların gelmesinden dolayı birtakım kimselerin menfaatleri biraz haleldar oluyor, ondan dolayı birtakım bağırtı çağırtı oluyor da siz CHP olarak onların mı sözcülüğünü yapıyorsunuz, özelleştirmeye mi karşısınız?" Unakıtan'ın bu sözlerine Kılıçdaroğlu, "Bizi onların sözcüsü olarak gösteremezsiniz. Bu ithamı yaparsanız, biz de (Bu işi kapı aralarında mı bağladınız) deriz" diye tepki gösterdi.

Unakıtan'ın konuşmasından sonra, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda, 2006 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile 2004 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçe Kesin Hesap Kanunu tasarılarının tümü üzerinde görüşmeler tamamlanarak, bütçenin maddelerine geçilmesi kabul edildi. [191]

Plan ve Bütçe Komisyonunun 30 Kasım 2005 tarihli oturumunda 2006 Mali Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı ve 2004 Mali Yılı Kesinhesabı kabul edildi.[192]

---

[191] *2006 yılı bütçe kanunu tasarısının tümü üzerinde Plan ve Bütçe Komisyonunda yapılan görüşmeler için bk. http://www.tbmm.gov.tr/butce/2006/pbk07112005.htm (Erişim Tarihi: 21 Kasım 2007)*

[192] *Bk. http://www.tbmm.gov.tr/butce/2006/pbk30112005.htm (Erişim Tarihi: 21 Kasım 2007)*

7.8.2. 2006 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU TASARISI İLE 2004 MALİ YILI KESİNHESAP KANUNU TASARILARININ TÜMÜ ÜZERİNDE TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GENEL KURULU'NDAKİ İLK GÖRÜŞMELER

7.8.2.1. Görüşme Programı

TBMM Danışma Kurulu, bütçenin Genel Kurul programını belirledi. TBMM Başkanı Bülent Arınç başkanlığında toplanan Danışma Kurulu'na, AK Parti Grup Başkanvekili Eyüp Fatsa, CHP Grup Başkanvekili Haluk Koç ile Anavatan Partisi Grup Başkanvekili Süleyman Sarıbaş katıldı. Meclis Başkanlığı'nın hazırladığı takvim üzerinde sağlanan uzlaşmaya göre, 2006 yılı bütçesi 14 Aralık Çarşamba gününden itibaren Genel Kurul'da görüşülmesi ve 26 Aralık Pazartesi gününe kadar sürmesi öngörüldü. Genel Kurul'da, bütçe görüşmelerine saat 11.00'de başlanması ve. 13.00'ten 14.00'e kadar verilecek aranın ardından başlanacak görüşmelerin, günlük program bitene kadar sürmesi kararlaştırıldı. Bütçenin tümü üzerindeki görüşmelerde hükümet ve gruplar adına 45'er dakika, şahıslar adına 10'ar dakika, sorulara ise 20 dakika süre tanındı. [193]

2006 yılı bütçesi, 14 Aralık Çarşamba günü Hükümet tarafından Genel Kurul'a sunuldu ve tümü üzerindeki görüşmeler aynı gün yapıldı.

TBMM Başkanlığı, RTÜK, Cumhurbaşkanlığı, Sayıştay Başkanlığı, Anayasa Mahkemesi Başkanlığı, Başbakanlık, MİT Müsteşarlığı, MGK Genel Sekreterliği, Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanlığı 15 Aralık Perşembe günü görüşüldü.

TÜBİTAK, TÜBA, Hazine Müsteşarlığı, AB Genel Sekreterliği, Gümrük Müsteşarlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı, İhracatı Geliştirme Etüt Merkezi ve Diyanet İşleri Başkanlığı bütçeleri, 16 Aralık Cuma günü ele alındı.

Genel Kurul'da, 17 Aralık Cumartesi günü, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Devlet Personel Başkanlığı, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu, Danıştay; 18 Aralık Pazar günü ise DPT, SPK, BDDK, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu bütçeleri görüşüldü.

SHÇEK, Özürlüler İdaresi Başkanlığı, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü, TİKA, DİE bütçeleri üzerindeki görüşmeler, 19 Aralık Pazartesi günü yapıldı.

20 Aralık Salı günü, Milli Savunma Bakanlığı, Savunma Sanayii Müsteşarlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Telekomünikasyon Kurumu, Denizcilik Müsteşarlığı, Adalet Bakanlığı, Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş Yurtları Kurumu, Türkiye Adalet Akademisi, Yargıtay, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Karayolları Genel Müdürlüğü ile Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü bütçeleri ele alındı.

[193] *Bütçe programına ilişkin Danışma Kurulu Kararı için bk.**TBMM Tutanak Dergisi**, C:101, B: 27, 6.12.2005,*

İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı, TODAİ, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, EPDK, Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü, Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu, MTA, Petrol İşleri Genel Müdürlüğü, DSİ, Dışişleri Bakanlığı bütçeleri 21 Aralık Çarşamba günü görüşüldü.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Rekabet Kurumu, Milli Prodüktivite Merkezi, KOSGEB, Türk Akreditasyon Kurumu, TSE, Türkiye Patent Enstitüsü, Sağlık Bakanlığı, Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Tarım Reformu Genel Müdürlüğü, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Çevre ve Orman Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü, Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü, Özel Çevre Koruma Başkanlığı bütçeleri 22 Aralık Perşembe günü ele alındı.

Kültür ve Turizm Bakanlığı, Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü, Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü, Milli Eğitim Bakanlığı, YÖK, ÖSYM, YURTKUR ve 53 üniversitenin bütçesi 23 Aralık Cuma günü görüşüldü.

TBMM Genel Kurulu, 24 Aralık Cumartesi günü Maliye Bakanlığı, Kamu İhale Kurumu, Gelir İdaresi Başkanlığı, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı ile Gelir bütçesini görüştü.

Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı ile Kesin Hesap tasarılarının maddeleri 25 Aralık Pazar günü görüşülecek. Genel Kurul, 26 Aralık Pazartesi günü bütçenin tümü üzerindeki son konuşmalarla bütçe maratonunu tamamladı.[194]

7.8.2.2. Genel Kurul Görüşmeleri

TBMM Genel Kurulu'nda, 2006 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı ile 2004 Mali Yılı Kesin Hesap Kanunu tasarılarının görüşmelerine 14 Aralık 2005 günü başlandı. TBMM Genel Kurulu, saat 11.00'de Meclis Başkanı Bülent Arınç başkanlığında toplandı. Genel Kurul'da, Hükümet ve Komisyonun yerine oturmasının ardından, 2006 yılı bütçe görüşmelerine başlandı.

İlk olarak, Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, Hükümet adına bütçe sunuş konuşmasını yaptı. Unakıtan, bu bütçenin AK Parti hükümetinin yıllık bazda 4 üncü bütçesi olduğunu hatırlatarak, şöyle devam etti: "Bu bütçe aynı zamanda devletimizin çok yıllı ilk bütçesidir. Ekonomide elde ettiğimiz önemli kazanımların temel taşlarından biri olan mali disiplin anlayışını daha geniş bir döneme yayarak güçlendirmekte olan çok yıllı bütçe, maliye politikası ile ilgili belirsizlikleri ortadan kaldırarak herkesin önünü görmesini sağlayacaktır. İktidarımız dönemindeki bütçeler, vergilerin her kuruşunun vatandaşlarımıza daha fazla aş, iş ve hizmet olarak dönmesini sağlayacak bir titizlikle hazırlanmaktadır. 2006 bütçesi de böyle bir anlayışla huzurlarınıza getirilmiştir."

[194] *Genel Kurul Görüşme Programı için bk. http://www.tbmm.gov.tr/butce/butceprogrami2005.htm (Erişim Tarihi: 21 Kasım 2007)*

"Dünyanın önemli ve hassas bir coğrafyasında stratejik önemi haiz bir konumda bulunan Türkiye'mizin her açıdan güçlü olmasını bir zorunluluk olarak görüyoruz" diyen Bakan Unakıtan, hükümet olarak yola çıkarken, vizyonlarını "yeni yüzyıl toplumunun temellerini atmak, yeni yüzyılın sade, güçlü ve etkin devletini oluşturmak" olarak açıkladıklarını kaydetti. Unakıtan, "İstikrarsızlıkların hüküm sürdüğü bir bölgede bulunan Türkiye, iktidara geldiğimizden bu yana istikrarın sağlandığı örnek bir ülke konumuna gelmiştir" diye konuştu.

Siyasi ve ekonomik istikrarın devamı açısından fiyat istikrarının son derece önemli olduğuna dikkati çeken Unakıtan, hükümet olarak enflasyonun düşürülmesi için gerekli adımları atmakta tereddüt göstermediklerini kaydetti. Unakıtan, şunları söyledi: "Bizi, bizden önceki hükümetlerden farklı kılan bu kararlılığımız sayesinde, yeni kuşakların adeta günlük hayatın mutat bir parçası gibi algılar hale geldiği enflasyon Kasım ayı itibariyle yıllık bazda TÜFE'de yüzde 8'in, ÜFE'de ise yüzde 2'nin altına inmiştir. Enflasyon konusunda geldiğimiz bu noktayı, ekonomimizin normalleşmesi sürecinin bir aşaması olarak değerlendiriyor ve yeterli görmüyoruz. Nasıl ki bütçe açığı konusunda Maastricht kriterini tahmin edilenden çok önce yakaladıysak enflasyon konusunda da çok yakında aynı başarıyı yakalayacağımızı hep beraber göreceğiz. Bu konudaki ilk adımı da 2006 yılından itibaren açık enflasyon hedeflemesine geçerek atıyoruz."

Maliye Bakanı Unakıtan, ekonomide de 2003 yılında hedefin üstünde büyümenin görülmesinin ardından 2004 yılında yüzde 9.9 gibi yüksek bir büyüme hızına ulaşıldığını, bu oranın son 39 yılın en yüksek büyüme oranı olarak iktisat tarihimizdeki yerini aldığını ifade etti. Unakıtan, 2001 yılına kadar olan dönemde Türkiye'ye gelen yabancı sermayenin tutarının yıllık bazda 1 milyar dolara bile ulaşmazken, 2003 yılından bu yılın Ekim ayına kadar toplam 8.5 milyar dolar yabancı sermaye girişinin gerçekleştiğini söyledi. Unakıtan, "Sadece bu yılın ilk 10 ayında gelen yabancı sermaye miktarı 4 milyar doları aşmıştır" dedi.

Bakan Unakıtan, 2002 yılında 2 bin 598 dolar olan kişi başına gelirin de bu yıl sonunda 5 bin doları bulacağına işaret ederek, şöyle devam etti: "Sanayileşmenin ve gelişmenin bir sonucu olarak kentlerdeki nüfus ve işgücü sürekli olarak artmaktadır. Buna paralel olarak tarım dışı sektörlerdeki istihdam da artmaktadır. 2005 yılının Ağustos döneminde, 2002 yılının aynı dönemiyle karşılaştırıldığında, tarım dışı sektörlerde 1 milyon 723 bin kişilik istihdam artışı sağlanmıştır. Bu üç yıl içinde işsiz sayısı Türkiye genelinde 33 bin kişi, kentsel kesimde ise 57 bin kişi azalmıştır. Kentlerdeki işsizlik oranı yüzde 13.9'dan yüzde 12.3'e gerilemiştir. Buna karşılık tarım kesiminde 1 milyon 719 bin kişilik istihdam azalışı yaşanmıştır. Bunun sonucunda, sözkonusu süre içerisinde tarımın toplam istihdam içindeki payında 7.5 puanlık bir düşüş gerçekleşmiştir. Sanayileşme ve kalkınma devam ettikçe bu modernleşme süreci de devam edecektir. Bu sebeple, mevcut işsizlere ve iş gücüne yeni katılan nüfusa ek olarak kırsal kesimden gelen iş gücüne de istihdam imkanının yaratılması gerekmektedir."

"Artık ucuz politika dönemi bitmiştir" diyen Kemal Unakıtan, 2005 yılında dış ticaret hacminin bir önceki yıla göre yüzde 16.6 artışla 187.4 milyar dolar olacağının tahmin edildiğini söyledi. Bu yılın Ocak-Ekim döneminde ihracatın 59.4, ithalatın ise 95 milyar doları bulduğunu anlatan Unakıtan, "2005'in Ocak-Ekim döneminde, cari işlemler dengesi 17.1 milyar dolar açık vermiştir. Giderek daha sağlam kaynaklarla finanse edilen cari açık ile ilgili gelişmeler yakından izlenmektedir. Merkez Bankası döviz rezervleri 22.2 milyar dolardan 47.7 milyar dolara yükselmiştir. İç borç stoku ise 2005 yılı Ekim ayı itibariyle 242.8 milyar YTL olmuştur" diye konuştu.

Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, mali disipline iktidara geldiklerinden bu yana titizlikle uyduklarını ve uymaya da devam edeceklerini belirterek, "Mali disiplin olmadan birçok sorunun kaynağı haline gelmiş kronik bütçe açıkları ile baş edilmesi asla mümkün değildir. Bütçelerimiz 1971 yılından beri kesintisiz olarak açık vermekte, 1981 yılından bu yana ise açıklar giderek artmaktadır" dedi. Mali disiplin sayesinde, bütçe açıklarının nominal bazda da azalmaya başladığını ifade eden Unakıtan, şunları kaydetti: "2003 yılında 40.2 milyar YTL olan bütçe açığı, 2004 yılında 30.3 milyar YTL'ye düşürülmüştür. 2005 yılında ise başlangıçta öngörülen 29.1 milyar YTL tutarındaki bütçe açığı hedefi ise 14.6 milyar YTL olarak revize edilmiştir. Son veriler açığın revize edilen seviyenin de altında gerçekleşeceğini göstermektedir. Diğer taraftan, 2002 yılında yüzde 12.7 seviyesinde gerçekleşen kamu kesimi borçlanma gereği bu yıl yüzde 1'in altına düşmektedir. Gelecek yıl bu rakam eksiye düşecek. Türkiye gelecek yıl nominal olarak borçlarını azaltacaktır. Geçmiş yıllar mali yönden Türkiye'nin kara sayfalarıdır." Maliye Bakanı Unakıtan, vergilerini ödeyen vatandaşlar ile kamu kurum ve kuruluşlarının özverisi ve desteği sayesinde elde edilen bu sonuçların, uygulanan politikaların başarısı olduğunu belirterek, "Daha açık bir ifadeyle, Türkiye'mizin düzlüğe çıkmasının da ifadesidir" diye konuştu.

Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, 2002'de yüzde 14.6 olan konsolide bütçe açığının GSMH'ye oranının 2005 sonunda yüzde 3'ün altına indirileceğini belirterek, "Böylece bütçede Maastricht Kriterini tutturmuş oluyoruz" dedi. Unakıtan, 2006 yılı bütçesini TBMM Genel Kurulu'na sunuşunda, hükümetin, en önemli sosyal politika önceliğinin, toplumun korunmaya muhtaç kesimlerinin gözetilmesi olduğunu ifade etti. Bakan Unakıtan, 2002 Kasım ayıyla kıyaslandığında 2005 Ekim ayında, bir aylık net asgari ücretle yüzde 58 daha fazla ekmek, yüzde 63 daha fazla süt, yüzde 34 daha fazla dana eti satın alınabildiğini anlattı. CHP'lilerin laf atmalarına Unakıtan, "Et fiyatlarında yanlış hesap yapmayın. Bazıları, sosyete kasaplarındaki fiyatları söylüyor. Biz, halkın içindeyiz. Halkın içinden geldik. Oradaki rakamları söylüyoruz" karşılığını verdi. Unakıtan, milletvekillerine dönerek, "Bugün, dünden iyi mi değil mi?" diye sordu. CHP'li milletvekillerinin, "Çok kötü, çok kötü... Dünden daha kötü" demesi üzerine Unakıtan, konuşma metnini göstererek, "İşte hesaplar ortada. Bugün, dünden daha iyidir. Yarın daha da iyi olacaktır" dedi. Unakıtan'ın bu sözleri, AK Parti sıralarından, "bravo, bravo" sesleriyle karşılanırken, CHP'liler tepki gösterdi.

Rakamların, çalışan, emekli ve diğer dar gelirli vatandaşların durumlarının 2002 yılına göre iyileştiğini açıkça ortaya koyduğunu dile getiren Unakıtan, "Önümüzdeki dönemlerde de bütçe imkanları ölçüsünde dar gelirli vatandaşlarımızın durumunu daha da iyileştirmek temel önceliklerimiz arasında yer almaya devam edecektir" diye konuştu.

CHP Ankara Milletvekili Bayram Meral'in, yoksullara yapılan yardımla övünülmemesi gerektiğini söylemesi üzerine Unakıtan, şöyle konuştu: "Yoksullara yardımı bile tenkit edenlerden, bu millet ne bekleyecek Allah aşkına? Enflasyonun yüksek olduğunda, bundan dar gelirli, sabit ücretli etkileniyor. Çünkü aldığı paralar, çarşıya, pazara gitmeden eriyor. Adeta cebinden çalınıyor. Biz enflasyonu indirerek, en fazla sabit ve dar gelirlilere hizmet ettik. Parası cebinde değerine koruyor. Bunu anlamayanlardan millete hiçbir fayda gelmez." CHP'lilerin, "ayıp, ayıp" diyerek laf atmalarına, AK Parti'liler müdahale edince birleşimi yöneten TBMM Başkanı Bülent Arınç araya girdi. Arınç, milletvekillerinden, hatibin konuşmasına müdahale etmemesini isterken, Unakıtan'a da "Sayın Bakan, kitapçığınıza sadık kalırsanız çok iyi olur" dedi. Unakıtan, Arınç'a, "Sayın Başkan, bazı rakamları vurgulamak icap ediyor" karşılığını verdi. Unakıtan, KOBİ'lere 2002'de 7.3 milyon YTL destek verildiğini, Ekim 2005 itibariyle, hükümetleri döneminde yapılan destek harcamalarının 193 milyon YTL'si geri ödemesiz olmak üzere 330 milyon YTL'ye ulaştığını kaydetti. Unakıtan, kepenk kapatan esnafın yeniden kepenklerini açmaya başladığını, bu yılın ilk 10 ayında 27 bin 118 işyeri açıldığını anlattı.

Ocak-Kasım 2005 bütçe uygulama sonuçlarına da değinen Unakıtan, konsolide bütçe giderlerinin 126.7, faiz hariç bütçe giderlerinin 85.3, konsolide bütçe gelirlerinin 121.3, bütçe açığının 5.4, faiz dışı fazlanın 36 milyar YTL olarak gerçekleştiğini bildirdi. Unakıtan, konsolide bütçe giderleri içinde; personel giderlerinin 29.8, sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi ödemelerinin 3.9, mal ve hizmet alımlarının 10.1, faiz giderlerinin 41.4, cari transferlerin 32.2, sermaye giderlerinin 6.5, sermaye transferlerinin 1.4, borç vermenin 1.4 milyar YTL olarak gerçekleştiğini vurguladı. Unakıtan, şöyle konuştu: "2003 ve 2004 yıllarının Ocak-Kasım dönemlerinde sırasıyla 33 ve 24.4 milyar YTL olan bütçe açığı, bu yılın aynı döneminde 5.4 milyar YTL'ye düşmüştür. Bu sonuçlar, alınan mesafeyi hiçbir yoruma ihtiyaç bırakmayacak kadar açıkça ortaya koymaktadır. Uzun yıllardan beri örneğine rastlanmayan bu sonuçlar bütçenin faiz cenderesinden kurtarılması sayesinde elde edilmiştir. Üstelik bunu, yatırımları kısarak değil, artırarak sağladık. Uygulanan politikalar sonucunda faizler düştü, vergileri de düşürdük, gelirlerimiz arttı. Üstelik yeni vergi koymadık. Bu da bizim hükümetimize has bir tutumdur. 2002 yılında yüzde 65.3 olan bütçe gelirlerinin bütçe giderlerini karşılama oranı bu yılın ilk on bir aylık döneminde yüzde 95.7'ye yükselmiştir."

2005 yıl sonu gerçekleşme tahminlerine ilişkin bilgi veren Unakıtan, 2005 yılı sonu itibarıyla; konsolide bütçe harcamalarının 145.5, konsolide bütçe gelirlerinin 130.9 milyar YTL olacağını belirtti. Unakıtan, 14.6 milyar YTL olarak revize edilen bütçe açığının, elde edilen sonuçlarla bunun da altında gerçekleşeceğini bildirdi. Böylece, 2002'de yüzde 14.6 olan konsolide bütçe açığının GSMH'ye oranının 2005 sonunda yüzde 3'ün altına indirileceğini belirten Unakıtan, şöyle devam etti: "Böylece bütçede Maastricht Kriterini tutturmuş oluyoruz. 2006 yılı bütçesinin Plan ve Bütçe Komisyonu'nda yapılan müzakereleri sonucunda, konsolide bazda; bütçe giderleri 157.3, bütçe gelirleri 144.1, bütçe açığı 13.2, faiz dışı fazla 33 milyar YTL olarak tahmin edilmiştir. Yine konsolide bütçe bazında, 2006 bütçesiyle; personel giderleri için 35.6, sosyal güvenlik kurumlarına devlet primleri için 4.9, mal ve hizmet alımları için 15.9, faiz giderleri için 46.3, cari transferler için 37.4, sermaye giderleri için 10.7, sermaye transferleri için 2.2, borç verme için 3.3, yedek ödenekler için 1 milyar YTL ödenek teklif edilmektedir."

Unakıtan, faiz giderleri konusunda 2003-2005 döneminde kaydedilen olumlu gelişmenin 2006'da da devam edeceğini, 2002'de yüzde 46.8 seviyesinde olan faiz giderlerinin bütçe içerisindeki payının 2006'da yüzde 29.4'e düşeceğinin tahmin edildiğini vurguladı. Sosyal güvenlik kurumlarına, transfer kalemlerinden 23.3 milyar YTL ayrıldığını belirten Unakıtan, bunun, daha önceki yanlış ve popülist politikalardan kaynaklandığını söyledi. Unakıtan, Türkiye'de daha önce 38-40 yaşlarında emekli olunduğunu ifade ederek, "Şimdi Türkiye, o yanlış politikanın cezasını çekiyor. Meclis'e sevk ettiğimiz sosyal güvenlik yasa tasarılarını çıkarmak Türk milletinin büyük menfaatine olacaktır. Engellemek de tersine olacaktır" diye konuştu.

2006'da köylerde yaşayan vatandaşların hayat standardını yükseltmek amacıyla, içme suyu, yol yapımı ve önceki yıllardan devam eden yatırımlar için bütçeden toplam 600 milyon YTL ödenek ayrıldığını belirten Unakıtan, yıl içinde gelecek ilave gelir kaynaklarıyla birlikte ayrılacak toplam ödeneğin 2 milyar YTL'yi bulacağını kaydetti. Unakıtan, "Böylece, yedek ödeneklerden yıl içinde yatırım tertiplerine yapılacak aktarmalar da dikkate alındığında, 2006 yılında yatırım amaçlı kullanılacak toplam kaynak konsolide bütçe bazında 15 milyar YTL'yi aşacaktır" diye konuştu. Unakıtan, 2006-2008 yıllarını kapsayan ilk çok yıllı bütçe döneminde, borç stokundaki düşüş eğiliminin sürdürülmesini sağlayacak oranda faiz dışı fazla tutarı elde edilmesi öngörüldüğünü kaydetti. Bakan Unakıtan, 2006, 2007 ve 2008 yıllarında sırasıyla 33, 32.2 ve 33.5 milyar YTL tutarında maliye tanımlı faiz dışı fazla elde edilmesinin hedeflendiğini bildirdi. 2006-2008 döneminde bütçe açığındaki düşüş eğiliminin devam etmesi ve 2008 yılı sonunda merkezi yönetim bütçe açığının GSMH'ye oranının yüzde 0.8'e düşmesinin öngörüldüğünü kaydeden Unakıtan, bütçe açığının 2006'da 13.3 milyar YTL, 2007'de 11.9 milyar YTL ve 2008'de 5.2 milyar YTL olmasının programlandığını ifade etti.

Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, memur aylıklarının, 2006 yılı için Ocak ve Temmuz aylarında ayrı ayrı yüzde 2.5 oranında artırılacağını bildirdi. Unakıtan, TBMM Genel Kurulu'nda 2006 bütçesini sunuşunda, memurların 2006 yılına ilişkin aylıklarında yapılacak artışların, ilk kez yetkili sendikalar, konfederasyonlar ile Kamu İşveren Kurulu arasında yapılan toplu görüşmelerde sağlanan mutabakat çerçevesinde belirlendiğini söyledi. Memur aylıklarının, Ocak ve Temmuz ayında ayrı ayrı yüzde 2.5 oranında, kümülatif bazda ise yüzde 5.1 oranında artırılacağını belirten Unakıtan, bu artışın yanı sıra ek ödemesi bulunmayan kurumlarda çalışan personele, Ocak ayından itibaren yaklaşık 40 YTL ve Temmuz ayından itibaren de bu tutara 40 YTL daha eklenerek yaklaşık 80 YTL tutarında ilave ödeme yapılacağını anlattı. Unakıtan, eş için uygulanmakta olan aile yardımı ödeneği gösterge rakamının 1.250'den 1.450'ye çıkarıldığını, böylece 2006 yılında kümülatif bazda en düşük dereceli memur maaşının yüzde 19.9, ortalama memur maaşının yüzde 12.7, en yüksek memur maaşının ise yüzde 5.1 oranlarında artacağını belirtti. Unakıtan, "Yapılacak artışlar sonucu en düşük dereceli memurun maaşı Ocak ayında 541 YTL'den 595 YTL'ye, Temmuz ayında ise 650 YTL'ye yükselecek" dedi. Kemal Unakıtan, kurumlar vergisi oranının yüzde 30'dan yüzde 20'ye indirildiğini, gelir vergisindeki iki tarifenin birleştirildiğini, dilim sayısının azaltıldığını ve üst dilime ilişkin oranın yüzde 40'tan yüzde 35'e indirildiğini söyledi.

OECD verilerine göre, kurumların dağıttığı kar payları üzerindeki vergi yükünde OECD ortalaması 2000 yılında yüzde 50 iken, Türkiye'de bu oranın yüzde 65 seviyesinde olduğunu belirten Unakıtan, 2003'te yapılan değişiklikle bu ağır yükün, yüzde 44 seviyesine çekildiğini kaydetti. Unakıtan, yapılacak oran indirimler sonrasında ise OECD ortalaması yüzde 44.2 seviyesindeyken, Türkiye'deki yükün yüzde 34 seviyesine gerilediğini belirtti. Unakıtan, "Böylece Türkiye, OECD alanındaki en düşük yüke sahip 5. ülke konumuna gelmektedir" diye konuştu. Unakıtan, CHP milletvekillerinin, "Vatandaşa yansıdı mı?" diye laf atması üzerine, "Çok iyi yansıdı" cevabını verdi. Bundan sonraki önceliklerinin istihdam üzerindeki yükün azaltılması olduğunu belirten Unakıtan, vergi indirimlerinin de yatırımcıların önünü açacağını ve istihdam sağlayacağını söyledi.

Bakan Unakıtan, 2006 yılı bütçesinde konsolide bazda net bütçe gelirlerinin 144,1 milyar YTL olarak tahmin edildiğini, ana kalemler itibariyle 2005 ve önceki yıllarda kullanılmakta olan konsolide bazda bir değerlendirme yapıldığında ise vergi gelirlerinin 118.3, vergi dışı gelirlerin 20.8, sermaye gelirlerinin 2.3, alınan bağış ve yardımların 0.4, katma bütçe gelirlerin 2.3 milyar YTL olarak tahmin edildiğini bildirdi. Unakıtan'ın konuşma metninde, merkezi yönetim bütçesine göre 2006 yılı tahmini gelirleri de genel bütçeli kuruluşlarda 171.3, vergi gelirlerinde 146.4, vergi dışı gelirlerde 22.2, sermaye gelirleri 2.3, alınan bağış ve yardımlar 0.4, özel bütçeli kuruluşlarda (hazine yardımı hariç) 3.0, düzenleyici ve denetleyici kuruluşlarda 0.5, ret ve iadeler (-) 14.4, toplam net gelir de 160.4 milyar YTL olarak yer aldı.

Bakan Unakıtan, 2006 yılı bütçe tahminlerinin yapılmasında, her yıl olduğu gibi 2005 yılında da ekonominin makro çerçevesine ilişkin olarak ortaya konulan büyüme, enflasyon oranı, dış ticaret rakamları ve benzeri ekonomik göstergelerin esas alındığını ve geleneksel tahmin yöntemlerinin kullanıldığını söyledi. Unakıtan, AK Parti Hükümeti'nin, Türkiye'nin AB üyeliği hedefini sondan bir önceki aşamaya kadar getirdiğini, enflasyonu yüzde 32'den yüzde 8'in altına indirdiğini, ekonomide 15 çeyrek üst üste yüksek oranlı büyüme sağlayarak milli geliri 5 bin dolara çıkardığını, toplum kesimlerine sosyal destekleri artırdığını, çalışanlara ve emeklilere enflasyonun üzerinde gelir artışı sağladığını, bütçe açıklarını, devraldığı 40 milyar YTL seviyesinden 14.6 milyar YTL seviyesine indirdiğini ve bu konudaki Maastricht kriterini yakaladığını, TL'ye istikrar ve güven kazandırdığını söyledi. Unakıtan, sözlerini şöyle sürdürdü: "Mali disiplinin, makroekonomik istikrar için vazgeçilmez önemde olduğu anlayışıyla hazırlanan bu bütçeyle daha önceki bütçelerimizde olduğu gibi, faiz yükünün azaltılması ve harcamalarda etkinlik sağlanması suretiyle tasarruf edilen kaynaklar, vatandaşlarımızın refahını artıracak yatırım ve benzeri diğer harcamalara ayrılmaktadır. 2006 bütçesinde yatırımlar için kullanılacak toplam tutar, 15 milyar YTL düzeyine ulaşmaktadır. Bu bütçemiz de ülkemizin yıllardan beri içine düştüğü sıkıntılardan kurtulup düzlüğe çıkması yönünde atılmış çok güçlü bir adımdır. Bu noktada geçen yıl yaptığım çağrıyı tekrarlamak istiyorum; milletçe birlik ve beraberliğimizi bozmadan, rehavete kapılmadan, azim ve gayretle çalışmaya devam edelim. Sağlanan huzur ve istikrar ortamının kıymetini bilelim ve sahip çıkalım. Huzur ve istikrar ortamının devam etmesi, aynı zamanda daha az faiz ödemesi ve daha az borç yükü demektir. Bu ise daha fazla eğitim ve sağlık hizmeti, daha fazla yol, su ve elektrik, kısaca daha fazla aş, iş ve refah anlamına gelmektedir." Unakıtan, Atatürk'ün, "ekonomik kalkınmanın, Türkiye'nin, hür, bağımsız, her zaman daha güçlü ve her zaman daha müreffeh bir Türkiye idealinin bel kemiği olduğu" yönündeki sözlerini de nakletti. Bakan Unakıtan, 2006 yılı bütçe kanunu tasarısında, Türkiye'nin imkanları ile ihtiyaçlarını en iyi şekilde bir araya getirmeye özen gösterdiklerini belirterek, sözlerini, "güçlü ekonomi, güçlü siyaset ve güçlü Türkiye hedefi doğrultusunda atılmış önemli bir adım olan 2006 bütçesinin, Türkiye ve Türk milleti için hayırlı olması" temennisiyle bitirdi.[195]

Bütçenin tümü üzerinde grupları ve şahısları adına şu üyeler söz aldı: Anavatan Partisi Grubu adına Genel Başkan ve Isparta Milletvekili Erkan Mumcu; Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Genel Başkan ve Antalya Milletvekili Deniz Baykal; Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Giresun Milletvekili Nurettin Canikli ve İstanbul Milletvekili Mehmet Mustafa Açıkalın. Şahısları adına, lehinde, Isparta Milletvekili Mehmet Emin Murat Bilgiç ve Ordu Milletvekili Cemal Uysal; aleyhinde, Doğru Yol Partisi Genel Başkanı ve Elazığ Milletvekili Mehmet Kemal Ağar.[196]

---

[195] *Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ın Genel Kurul'da 2006 bütçe kanun tasarırısının tümü üzerinde yaptığı konuşma için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:103, B:31, 14.12.2005, ss. 9-24.*

[196] ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:103, B:31, 14.12.2005, s. 24.*

7.8.2.3. ANAVATAN Partisi Genel Başkanı Erkan Mumcu'nun Konuşması

Anavatan Partisi Genel Başkanı Erkan Mumcu, TBMM Genel Kurulu'nda 2006 yılı bütçesinin tümü üzerinde yaptığı konuşmada, bütçe sunumunun, Hükümet'in geride bıraktığı 3 yılını ve önüne aldığı 3 yılını gösterir bir vizyon olduğunu belirterek, "Bütçeler, hiç şüphesiz siyasi manifesto belgeleridir. Şapkanın düştüğü, kelin göründüğü belgelerdir" dedi. Uzun zamandır "bütçe samimiyeti" kavramının konuşulmaz hale geldiğini belirten Mumcu, gerçek bir bütçe sunulmasını beklediklerini söyledi. "Finans kapitalin" kutsadığı kavramlarla anlatılan bir ekonomik tablo sunulduğunu savunan Mumcu, şunları kaydetti: "Televole ekonomistleri çıkalı beri, 2001 krizinden beri ekonomiyi, enflasyonla, borsayla, faizle, reeskontla konuşuyoruz. Halkın kendi hayatında karşılığını bilemediği ne kadar yabancı kelime varsa onlarla konuşuyoruz. Son birkaç yıldır ekonomide insanı konuşmuyoruz. Ekonominin içinde umutlarıyla, acılarıyla, yoksulluğuyla insanımız var. İnsanımız; işsizleriyle, açıyla, ilaç parasıyla, okul parasıyla ekonominin içinde. Böyle bir vizyonu, bütçe içinde görmeliydik. Hükümet'in genellikle benimsediği bir dili, burada bir kez daha gördük. Bir kağıttan, kağıda bakılarak rakamlar okunacaktır. 2002 ne kadar kötüydü, kriz ne kadar kötüydü, şimdi ne kadar iyi olduğu anlatılacak. Kağıda bakmayın, vatandaşın yüzüne gözüne bakın, belki bir şey anlarsınız. Kağıda bakarak anlattıklarınızdan kimse bir şey anlamıyor."

Yaşanan 2001 krizinin, Cumhuriyet tarihinin en derin bunalımlarından biri olduğunu belirten Mumcu, "Zaten o koşullar sizi iktidar yaptı" dedi. Hükümet'ten; hayat pahalılığının ortadan kaldırılması, "insanın insana kulluğunun" ortadan kaldırmasının beklendiğini ifade eden Mumcu, beklentiler arasında, talanın, rüşvetin ortadan kaldırılması olduğunu söyledi. "Vatandaşın, bozuk düzenin değiştirilmesini istediğini" belirten Mumcu, "Beklenen şey; reformlar, yapısal yenilenmelerdi, asla bozuk düzenin bekçiliği değildi, para baronlarının literatürüyle konuşan siyasetçiler değildi" diye konuştu. "Makro iktisadi dengeleri, istikrar kavramıyla birlikte bir büyü gibi satıyorsunuz" diyen Mumcu, şöyle devam etti: "Makro düzeldi, sıra geldi mikroya. Yalan, sizden önce para baronlarının rızasıyla kurulan, IMF'nin dayatmasıyla kurulan bir programın harfiyen kölesi, bekçisi oldunuz. Vatandaşın umutlarını bir tarafa bıraktınız, programın bekçisi oldunuz. Bu bütçenin nesini konuşalım? Aylar öncesinde çoklu imzayla IMF'ye vadettiğiniz bir uygulama tablosu. Görüştüğümüz şey, Dünya Bankası, IMF iradesiyle şekillenen bir programın Türkiye'yi nereye götüreceğini daha yakından anlamaya çalışmaktır."

Milletin AK Parti'den, sosyal kesimler arasında sağlıklı bir denge kurmasını, ismine uygun adaleti ve kalkınmayı gerçekleştirmesini beklediğini anlatan Mumcu, bu beklentiler karşısında milletin; bütün siyasetçi kuşağını tasfiye ederek, yeni bir siyasetçi kuşağını göreve getirdiğini kaydetti. Konuşması sırasında bazı milletvekillerinin sözlü sataşmaları üzerine Mumcu, şunları söyledi: "Bundan kaygınız vardıysa, sizin kapısına gittikleriniz, benim kapıma

defalarca gelmeyecekti. O sandalyelerde o koltuklarda oturan arkadaşlarınızdan pek çoğunuzun, şahsen ben ve arkadaşlarımın kefaletiyle orada oturduğunu unutmayın. O kadar kolay, o kadar ucuz değildir o işler. Milli iradenin size verdiği görev, bu bozuk düzeni değiştirmekti. Milli irade size tek başına iktidar, irade verdi. Ama milletin size verdiği bu borcu, alacak zannettiniz. Uzun süre sürdürdüğünüz siyasi mücadelenin mükafatı zannettiniz. Geldiniz, bunu burada iktidar heva ve hevesinizi tatmin edeceğiniz bir oyuncağa dönüştürdünüz. Sizden öncekilerin kurdukları haram sofrasına iştahla oturdunuz, bir türlü kalkmak bilmiyorsunuz."

Sağlam ve sağlıklı bir hesaplama yaptığında bir büyüme olmadığını, yeni istatistik rakamlarının yayınlanmadığını ileri süren Mumcu, enerji ve istihdamda da bir büyüme olmadığını kaydetti. Erkan Mumcu, GSMH'nin 2 bin 600 dolardan 5 bin dolara çıkarıldığını anımsatarak, bu rakamların, büyümenin yaklaşık yüzde 100 olduğu anlamına geldiğini belirtti. "Milli gelirdeki bu büyüme, büyüme değil mi?" diye soran Mumcu, şöyle devam etti: "Bir karar verin, yüzde 22 mi, yüzde 100 mü büyüdü? Geliri bu 3 yıllık dönemde 2 katı artan kim var? Vatandaşa soruyorum; Birileri var. İktidarın çevresinde kümelenmiş bazılarının gelirleri kat kat arttı. Hayır mı? diyorsunuz. Milletimize karşı gelin, bir erdemli tutum gösterelim. Hep beraber mal beyanlarımızı şeffaflaştıralım. Yüzde 20'nin üstünde artışı olan herkes, kendisinin birinci derecede yakınlarını, bakanlar ve genel başkanlar, üçüncü derece akrabalarının artışlarını kalem göstersinler. AK Partinizin ak yüzünü teşhir etmek için hadi gelin yapalım. Benim için bir şey yok. Ben buradayım. Burada 350 kişiniz var. Santimetresinin hesabını veremezsem, bir daha bu kürsüye çıkmam, hesabını veremezsiniz. Sizin vicdanınızın sesini burada seslendiriyorum. Bakanlar Kurulu'ndaki arkadaşların da vicdanının sesini seslendiriyorum. Herkes kendi vicdanında bunun hak mı olup olmadığını soracaktır."

Kurumlar Vergisi'nde yapılan indirimi, "Zenginin vergi yükünü azalttınız" diye değerlendiren Mumcu, bu indirimden en çok yararlanacaklar arasında Telekom'u satın alan şirketin bulunduğunu söyledi. Vergi indiriminin Telekom'un ihale şartnamesinde olup olmadığını soran Mumcu, "Buna, pazarlıksız pazarlama denir" diye konuştu. Türkiye'nin, gelirin adaletli paylaşımı konusunda dünyanın geri kalmış ülkeleri arasında yer aldığını; vergilerin, temel tüketim mallarından toplandığını, bu konuda "dünya şampiyonu" olunduğunu savunan Mumcu, "Vatandaşını bizim kadar vahşi sömüren başka ülke yok. Devlete vergi vermesi gerekenlerden almıyorsunuz, vermemesi gerekenlerden alıyorsunuz. Vatandaştan aldığınızı, zengine vermeyi övünç meselesi olarak anlatıyorsunuz" dedi. Tüketimden alınan vergilerin artırılmasına ekonomi literatüründe "mali anestezi" denildiğini ifade eden Mumcu, "Uygulanan ekonomik program popülizmin ta kendisi... Mali anesteziden başka neyi gerçekleştiriyorsunuz? Önce morfini vuruyorsun, uyuşturuyorsun, sonra vatandaşın tek tek dişini söküyorsun. Vatandaş, morfinin tesirinden kurtulduğunda, anlayacak ki ağzında diş kalmamış" şeklinde konuştu.

Ekonomik krizlerin, düşük kur ve yüksek reel faizden çıktığını, yabancı sermayenin yüksek faizler sebebiyle Türkiye'ye geldiğini ileri süren Erkan Mumcu, "Türkiye'yi para baronlarına sömürtmemek, sizin sorumluluğunuzda değil mi?" diye sordu. Bankaların açık pozisyonlarının azaldığı yönündeki değerlendirmeleri de eleştiren Mumcu, "Şimdi vatandaş açık pozisyonda" dedi. Anavatan lideri Mumcu, yüksek reel faiz ve düşük kur politikasına dayanan ekonomik sistemin, ortaya çıkabilecek herhangi bir riskle "düzeltme" yapabileceğini, buna halk dilinde "kriz" denildiğini söyledi. Sıcak paranın yarın "buhar" olup gitmesi durumunda; konut, otomobil ve tüketici kredisi alan vatandaşa hacze gidileceğini anlatan Mumcu, "Türkiye bir haciz ülkesi haline gelecek. Daha önceki krizlerden daha kötüsü yaşanacak" diye konuştu. Anavatan Partisi Genel Başkanı Erkan Mumcu, AK Parti iktidarı döneminde iç borç stoku ve kamu borçlarının arttığını savunarak, sosyal güvenlik reformunun gerçekleştirilmemesini eleştirdi.

Türkiye'nin temel meselesinin yoksulluk, işsizlik, gelirin adaletli bölüşümü olduğunu ifade eden Mumcu, "Kafayı taktığınız kimlik meselesi değil" diye konuştu. Bütçeyle ilgili kapanış konuşmaları yapılırken, temel sorunlara ilişkin çözüm önerilerini anlatacağını belirten Mumcu, AK Parti milletvekillerine, "Not defterinizi getirin, belki işe yarar. Anlatamazsam, millet önünde mahcup olmayı göze alıyorum" diye seslendi.

Erkan Mumcu, Türkiye'nin temel meselelerinden birinin de yoksulluk ve yolsuzluk olduğunu, AK Parti'nin bunlar sayesinde iktidar olduğunu iddia ederek, şöyle devam etti: "Bu hükümetin burada olmasında benim de vebalim var, milletimden özür diliyorum. Ben, bu iktidarın milletin rızası için mücadele edeceğine inandım, ama kendi hevesine daldı bu hükümet...Yani, o damardan girdiği yolsuzluk damarlarını kendine bağladı. Bu damarlarda kayboldu."

Anavatan lideri Mumcu, Erdemir'in stratejik ihtiyaç olduğu gerekçesiyle aldığı Yarımca Limanı'nın Şeyh Makdum'a satıldığını ifade ederek, olayda usulsüzlük olduğunu öne sürdü. Mumcu, Dubai Towers Projesi'ni de gerçekleştirecek olan Şeyh Makdum'un "çayın taşı ile çayın kuşunu vurduğunu, Türkiye'nin parasından Türkiye'de para kazandığını" savundu. Mumcu, Ankara-Eskişehir hızlı tren projesini de eleştirerek, ihalenin "önceden ayarlandığını ve kayırma olduğunu" iddia etti. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın, İsrail'li işadamı Ofer ile yaptığı görüşmeyi önce inkar sonra kabul ettiğini ileri süren Mumcu, "Türkiye Cumhuriyeti tarihinde, hiçbir başbakan öğlen inkar ettiğini akşam kabul etmek zorunda kalmamıştır" diye konuştu. Anavatan Genel Başkanı Mumcu, Başbakanlık Merkez Binası'nın tadilat işinin kime yaptırıldığını ve hangi bütçe kalemlerinden karşılandığını da sordu. Örtülü ödenekten ihalelere kaynak aktarılamayacağını da ifade eden Mumcu, "O kaynaklar o başbakanların şereflerine emanet edilmiştir" dedi.

İktidar milletvekillerine, "beytül mal'e uzanan eli kırmak, sizin vicdani ve anayasal sorumluluğunuz" diye seslenen Mumcu, Rus doğalgazının dağıtımına ilişkin yapılan formül değişikliği ile Türkiye'nin doğalgaz faturasının 7.5 milyar dolar artırıldığını öne sürdü. "O kapitülasyonu, ekonomik mandayı nasıl kabul ettiniz?" diye soran Erkan Mumcu, gübre fabrikalarının özelleştirilmesinden de "kokular" geldiğini söyledi. Mumcu, "Kokan, gübre ve gaz değil, tuz kokuyor" diyerek sözlerini tamamladı.

TBMM Başkanı Bülent Arınç, Mumcu'yu konuşması sırasında kendisine laf atan AK Parti milletvekillerine cevap vermemesi ve Genel Kurul'a hitap etmesi konusunda uyardı. Mumcu'nun, kendisine laf atılmasının önlenmesi durumunda cevap verme durumunda kalmayacağını söylemesi üzerine Arınç, "Sataşmaların ne kadar işinize yaradığını görüyorum" dedi. Bülent Arınç, sataşmaları önleme görevinin kendisinde olduğunu belirten Mumcu'ya, "Ben sınıf mümessili değilim" karşılığını verdi. Bu arada Mumcu, hükümetin vergi politikasını eleştirdiği sırada kendisine laf attığı gerekçesiyle Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Mehmet Ali Şahin'e dönerek, "Genel Kurul'da laf atma geleneği var ancak Bakanlar Kurulu sıralarından laf atıldığını ilk defa görüyorum" diye konuştu. ANAVATAN Genel Başkanı Mumcu'nun konuşmasının ardından görüşmelere bir süre ara verildi. [197]

Aranın ardından CHP Genel Başkanı Deniz Baykal, bütçe üzerinde grubu adına konuşmasına başladı.

7.8.2.4. CHP Genel Başkanı Deniz Baykal'ın Konuşması

CHP Genel Başkanı Deniz Baykal, 2006 yılı bütçesinin tümü üzerinde grubu adına yaptığı konuşmada, hükümetin ekonomik politikalarına yönelik değerlendirme ve eleştirilerde bulundu. Türkiye'de son 5 yıldır, IMF tarafından yönlendirilen bir ekonomik program uygulandığını öne süren Baykal, bu sürecin sonunda yeni ve önemli ekonomik sorunların ortaya çıkmaya başladığını ifade etti. Bu sorunların çözümü için, ülkeyi yönetenlerin artık yeni bir ekonomik politika ortaya koymaları gerektiğini belirten Baykal, hükümetin bu gerçekleri hala göremediğini ve bu yolda bir adım atmadığını ileri sürdü. Uygulanan programın Türkiye'nin dış ticaret dengesizliğini ortaya çıkardığını, sanayinin ciddi sıkıntı içine girdiğini iddia eden Baykal, bu yıl beklenen cari açığın 23 milyar dolar olduğunu söyledi.

AK Parti Hükümeti göreve başladığında bu rakamın 1,5 milyar dolar olduğunu ve cari açıkta yaşanan bu artışı "sağlıklı bir gelişme" diye değerlendirmenin mümkün olmadığını söyleyen Baykal, "Maalesef Türkiye, giderek bir tuzağa çekiliyor" dedi. Türk Lirasındaki değer artışının sanal bir artış olduğunu, ekonomi yönetiminin, bu artışın nereye kadar süreceğini tespit edip programını ona göre belirlemesi gerektiğini ifade eden Baykal, uygulanan mali

[197] *Mumcu'nun konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:103, B:31, 14-12-2005, ss. 24-39.*

disiplin politikası ile Türkiye'nin dünyanın en fazla vergi alınan ülke konumuna geldiğini söyledi. Tarımın dünyanın her yerinde desteklenen bir sektör olmasına karşın, AK Parti Hükümeti'nin bu sektörü yok saydığını ileri süren Baykal, sözlerini şöyle sürdürdü: "Tüm bu yaşananlar kader mi; bilerek mi yapılıyor? Yoksa, 'Biz bu işlere karışmıyoruz, birileri söylüyor biz de yapıyoruz' mu deniliyor. İkisi de yanlıştır. Onlar söylüyorsa sen niye uyguluyorsun kardeşim... Türkiye'de 11 milyon işsiz var. Üstelik bu tespitte çok farklı kriterler uygulanıyor. Birbirimizi aldatarak bir yere varamayız. Türkiye, işsizlikten kırılıyor. Bunu görmek için her gün Meclis'in kapısını görmek yeterlidir. Bu hükümet döneminde, işsizlikle birlikte yoksullukta büyük bir artış yaşanmıştır. Türkiye'de 20 milyon insan yoksulluk sınırının, 950 bin kişi açlık sınırının altındadır. Hükümet, yoksullukla birlikte artan yolsuzluğun hem sorumlusu hem de parçası haline gelmiştir. İktidar, günü kurtarmak adına Türkiye'nin temel kurumlarını bir bir elden çıkarmaktadır. İktidarların görevi satmak değil, yapmaktır. Allah, o kurumları yaratanlardan razı olsun. Siz bu kurumları satarak daha ne kadar idare edeceksiniz." Deniz Baykal, Türkiye'nin kamu ek yükünün son 3 yılda 100 milyar dolar arttığını, özel sektördeki bu açığın da tehlikeli biçimde büyüdüğünü ve toplam ek yükün 125 milyar dolara çıktığını söyledi. Baykal, 5 yıldır Türkiye'ye uygulanan "acı ilaç programını" artık değiştirme zamanının geldiğini; bu gidişin sağlıklı bir gidiş olmadığını ve Türkiye'nin, bu uygulamalarla giderek dışa daha fazla bağımlı bir ülke konumuna geldiğini savundu.

Türkiye'nin, yolsuzluğun çığ gibi büyüdüğü bir tabloyla karşı karşıya olduğunu savunan Baykal, iktidarın da bu tablonun içinde bulunduğunu öne sürdü. Baykal, utandırıcı, yüz kızartıcı uygulamaların her yerde görüldüğünü ileri sürdü. Baykal, yolsuzluğun her yerde, her zaman görülebileceğini, yolsuzluk yapanın dini, imanı, ırkının olamayacağını kaydederek, "Liberal hırsızları da gördük, şimdi dindarlık taslayan hırsızları da görüyoruz" dedi. Herkesin hesabını vermesi gerektiğini kaydeden Baykal, bunun için dokunulmazlıkların kaldırılmasını teklif etti. Yolsuzluğun ciddi bir tırmanış gösterdiğini belirten Baykal, "Sizin Anadolu'daki ilçe yöneticileriniz, kamu hizmetini parayla satar hale gelmişler. Bunlar kimden öğreniyorlar, ders alıyorlar?" diye sordu. Baykal, önce anlaşılıp, sonra ihaleye çıkıldığını ileri sürerek, "Yüce Divan dosyaları bunlardan daha mı ağır?" diye sordu. Baykal'ın, bunlara tavır gösteren, dürüst, namuslu pek çok insan bulunduğu yönündeki sözlerine AK Parti'li milletvekillerinin "Hepimiz" diye karşılık vermesi üzerine Baykal, "Hepiniz demeye dilim varmıyor. Olayın içinde olanlar var" diye konuştu. Maliye Bakanı'nın en güvenilir ve ahlaklı insan olması gerektiğine ilişkin sözlerine AK Parti sıralarından "Öyledir" karşılığı gelmesi üzerine Baykal, "Öyleyse hayırlı olsun. Peki bu 4 defa af ne? Birbirimizi aldatmayalım, siyasi inatlaşmaya sokmayalım. Bu, yanlış uygulamayı yapanlara cesaret verir" dedi.

Deniz Baykal, AB ve Türkiye'nin birbirine yönelik aldatma politikası içinde olduğunu ifade ederek, Türkiye ve AB'de aklı başında olan insanların, Türkiye'nin AB'ye tam üye olamayacağının farkında olduğunu söyledi. Baykal, geri dönülemeyecek tavizler verilmemesini de istedi. Baykal, KKTC meclisi gündeminde olan, Rumlara ait tahsis edilmemiş toprakların iadesini öngören teklife değinerek, AK Parti ve Dışişleri Bakanlığı hukuk uzmanlarının, karargah kurarak KKTC Meclisi'nde bunun kulisini yaptığını öne sürdü. CHP Lideri Baykal, "Kraldan çok kralcılık anlayışıyla, toprak devrederek kime yaranılacak, ne elde edilecek?" sorusunu yöneltti.

Yurtdışı gezisinden dönen Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'a, "hoş geldiniz" diyen Baykal, Erdoğan'ın, yurtdışında hep Türkiye'yi konuştuğunu, ancak bunun, ülkenin sorunlarının çözümüne yönelik olmadığını belirtti. Baykal, Erdoğan'ın, yanlışlarında ısrar ederek, gereksiz tartışmalara sürükleyerek sıkıntıları daha da artırdığını öne sürdü. Kimlik tartışmalarına değinen Baykal, "Kimlik aşağı, kimlik yukarı... Türkiye bunu tartışıyor" dedi. Türkiye'de kimlik bunalımı bulunmadığını ifade eden Baykal; Erdoğan'ın, Kıbrıs, AB, işsizlik, yolsuzluk konularını bile böyle takip etmediğini savundu. İnsanların böyle bir sorununun olmadığını kaydeden Baykal, "Acaba Başbakan'ın mı böyle bir problemi var diye düşünüyor insan" dedi. Deniz Baykal, Başbakan'ın sıkışınca, "tek millet, tek devlet" dediğini, Türkiye için ideal yönetim olarak eyaletler sistemini önerdiğini söyledi. "Türkiye'de Türk Milleti alt kimlik değildir Sayın Başbakan" diyen Baykal, "Bunu içine sindireceksin. Türk Milleti kimliğini söylemekten kaçınarak, sen ne elde edeceğini, kimi tatmin edeceğini zannediyorsun. Türkiye'de bir başbakan çıkıp, Anayasa'da temel esas olmuş, 70 milyonun gözünde yer tutmuş olan Türk Milleti sözünü içine sindiremiyorsa, o ülke çok ciddi tehlikelere maruz kalmaz mı?" diye konuştu. Baykal'ın bu sözlerine, AK Parti sıralarından tepki gösterildi.

Baykal, kürsünün arkasında yazılı "Egemenlik Kayıtsız Şartsız Milletindir" yazısını göstererek, konuşmasını şöyle tamamladı: "Hangi millet bu? Adı var mı bu milletin? Onun adını merak ediyorsan, Anayasa'ya bakarsın; tatmin etmiyorsa, Kuvayi Milliye'ye, 70 yıllık geçmişimize, Türkiye'nin milli mücadelesine bakarsın. Bütün bunları kavrayamadıysan, sana yazıklar olsun. Sen bu anlayışla devam edersen, Türkiye'nin başına çok iş açarsın. Bu, Türkiye'nin kırmızı çizgisidir; bu, Hükümet'in Kuzey Irak'taki kırmızı çizgisine benzemez."[198]

Baykal'ın konuşmasının ardından, Anavatan Partisi Genel Başkanı Erkan Mumcu'nun konuşmasında şahsına sataştığı gerekçesiyle Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım söz aldı.[199]

---

[198] *Baykal'ın konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:103, B:31, 14-12-2005, ss. 40-55*

[199] ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:103, B:31, 14-12-2005, ss. 56-58.*

7.8.2.5. AK Parti Adına İstanbul Milletvekili Mehmet Mustafa Açıkalın'ın Konuşması

Binali Yıldırım'ın ardından, AK Parti İstanbul Milletvekili Mehmet Mustafa Açıkalın, 2006 yılı bütçesinin tümü üzerinde grubu adına yaptığı konuşmada, enerji fiyatlarındaki artışın, enflasyon üzerinde olumsuz etki yaptığını söyledi. 2006 bütçesinde, bütçe türlerinin uluslararası standartlara göre yeniden düzenlendiğini belirten Açıkalın, bütçede mali yapı sisteminin yeniden ele alındığını kaydetti. Açıkalın, 2006 bütçesinde getirilen yenilikleri de anlattı. Kalkınma planları ile bütçe arasında daha sıkı bağlar olmasının sağlandığını, önceki bütçelerde eleştirilen düzenlemelere bu bütçede yer verilmediğini dile getiren Açıkalın, iç ve dış borçlanmada azalmaya gidildiğini, reel faizin yüzde 35'lerden yüzde 8'lere düştüğünü söyledi. Mali disiplinin sağlanması, enflasyonun düşmesi ve YTL'ye geçişin, dünya piyasalarında TL'ye güvenin oluşmasına sebep olduğunu kaydeden Açıkalın, "Türk Lirası, yeniden değer biriktirme ve tasarruf aracı olmaya başlamıştır" dedi. Açıkalın, Yeni Türk Lirası'na geçişle olabileceği söylenen devalüasyonun da gerçekleşmediğini bildirdi.

Mehmet Mustafa Açıkalın, iktidarları döneminde kamu bankalarından 226 bin esnafa 1.5 milyar YTL kredi kullandırıldığını ifade ederek, 5 bin 614 yabancı sermayeli şirket kurulduğunu da kaydetti. Türkiye'de 2001 yılında ciddi bir kriz yaşandığını belirten Açıkalın, hala o krizin etkilerinin ekonomide görüldüğünü söyledi.

Anavatan Partisi Genel Başkanı Erkan Mumcu'nun konuşmasında haksız yere Hükümet'i eleştirdiğini ifade eden Açıkalın, Mumcu'nun 2001 krizinde bakan olarak kabinede görev yaptığını kaydetti. Açıkalın, "Bu ekonomik tablo, Cumhuriyet tarihinin en iyi tablosudur" dedi. Açıkalın, Türkiye'deki asgari ücreti, milli geliri 40 bin dolar olan ülkelerdeki asgari ücretle karşılaştırıp düşük olduğunu söylemenin haksızlık olduğunu ifade ederek, asgari ücrette yaklaşık 2.5 kat artış sağlandığını belirtti. [200]

7.8.2.6. AK Parti Giresun Milletvekili Nurettin Canikli'nin Konuşması

TBMM Genel Kurulu'nda, 2006 bütçesi üzerinde AK Parti Grubu'nun görüşlerini açıklayan ikinci sözcü olan AK Parti Giresun Milletvekili Nurettin Canikli, Anavatan Partisi Genel Başkanı Mumcu'yu eleştirdi. Mumcu'nun AK Parti hükümetlerinde 27 ay bakanlık yaptıktan sonra "Kusura bakmayın, hata etmişim" dediğini iddia eden Canikli, şöyle konuştu: "Burada Sayın Mumcu'nun 27 aylık bir intikal sorunu var. 1999-2001 yılları arasında 3.5 yıl bakanlık yaptı. Sonra çıktı 'Kusura bakmayın, hata yapmışım' dedi. Burada da 3.5 yıllık bir intikal sorunu var. Sayın Mumcu'nun, aritmetik ortalamaya vurulduğunda ortalama 3 yıllık bir intikal sorunu var. Sayın Mumcu, yüzde 6'lık reel faizi eleştiriyor. Kendisinin bakanlık yaptığı dönemde reel faizler yüzde 3 bine kadar çıkmıştı. O dönem hiç vicdanınız sızlamadı mı Sayın Mumcu? 3.5 yıl bakanlıktan sonra 'hata yaptım' diyor, 27 aylık bakanlıktan sonra 'hata yaptım'

[200] ***TBMM Tutanak Dergisi**, C:103, B:31, 14-12-2005, ss. 58-64.*

diyor. Millet nereden bilecek şimdi de genel başkan olarak hata yapmadığınızı? Acaba şimdi de hata mı yapıyorsunuz? Yarın da çıkar, 'ANAVATAN Genel Başkanlığı ile hata yapmışım. Kusura bakmayın' derse kimse şaşırmasın. Geçmişte yapılanlar geleceği gösterir. İnsanlar geçmişe iyi bakmazlarsa, intikal sorunu ortaya çıkar. Ortalama 3 yıllık intikal sorunu olan birisi genel başkanlık da yapamaz, devlet de yönetemez."Canikli, Mumcu'nun partilerini, "bozuk düzenin bekçileri" diye eleştirdiğini hatırlatarak, "Düzen bozuktu doğru ama bunu biz bozmadık. Bizden öncekiler bozdu. Bozanlardan biri de Sayın Mumcu'ydu" diye konuştu.[201]

TBMM Başkanı Bülent Arınç, Canikli'nin konuşmasından sonra birleşime ara verdi.

TBMM Genel Kurulu'nda 2006 bütçesi üzerinde kişisel görüşlerini açıklayan AK Parti Isparta Milletvekili Mehmet Emin Murat Bilgiç, yabancı sermayenin, Türkiye'de yatırımlarına devam edeceğini söyledi. Bilgiç, uluslararası mali piyasaların, Türkiye'ye yönelik uzun vadeli güven duygusuna sahip olduğunu belirtti. Mumcu'nun, 3 Kasım seçimleri öncesi mitinglerde Başbakan Recep Tayyip Erdoğan için "Böyle bir adam, böyle bir lider görmedim" dediğini ifade eden Bilgiç, Mumcu'ya yönelik iddialara değindi.[202]

Bilgiç'in konuşmasında kendisine yönelik sataşma olduğu gerekçesiyle söz alan Mumcu, hesap soranların, hesap vermeye de hazır olması gerektiğini kaydetti. Camı açıp, "ulu orta konuşmakla" bu işin olmayacağını vurgulayan Mumcu, siyasetteki 11 yılının 5.5 yılında bakanlık yaptığını belirtti. "Binlerce imza attım, veremeyeceğim hesabım olsaydı, paşa paşa koltuğumda otururdum" diyen Mumcu, "Paşa paşa koltukta oturmayıp, kendi varlığını dominant hale getirip "Ben varım, benden başkası yok' diyen bir iktidara meydan okumanın, her babayiğidin harcı olmadığını kaydetti. Mumcu, "Buyurun hodri meydan" dedi. Sorularını, şahsı adına değil, "tüyü bitmemiş yetim adına" sorduğunu belirten Mumcu, sözlerini şöyle sürdürdü: "Sayın Bakan, bahsettiğim konuda imza atmadım. O gün de karşı çıktım. O güne şahit değildiniz. Şahit olduğunuz bir şeye şahitlik etmek yerine, şahit olmadığınız bir şey hakkında konuşmayı tercih ediyorsunuz. Ankara-Eskişehir demiryoluna 2000'de de karşı çıktım, imza atmadım, kabinede karşı çıkan tek kişi bendim. Tanık olduğunu ifade etmiyor, tanık olmadığı şeyi gelip burada ifade ediyor. Beni de bu konuda açıklamalarda yapmaya mecbur ediyorsunuz. Bu yatırımın, Türkiye'nin öncelikleri bakımından gerekli olup olmadığını, hem o günkü borçlanma politikaları üzerinde yaratacağı olumsuz etkileri, hem de Exim maliyeti dolayısıyla pahalı olacağını hatırlatarak karşı çıktığımda, müzakereler sonucunda gelip, 'Doğru söylüyorsun, haklısın ama komutan kararlı' diyen kimdi acaba? Bu madem doğru bir işti, 250 kilometre yapılması gerekiyordu, sizin öngörünüz bu kadar mıydı? Niye şeffaf bir yarışma yapmadınız? İhaleyi Sayın Bakan ve hükümeti yaptı, komutanın talimatıyla... Komutanın kim olduğunu kendileri izah ederler."[203]

---

[201] ***TBMM Tutanak Dergisi**, C:103, B:31, 14-12-2005, ss. 64-72.*
[202] ***TBMM Tutanak Dergisi**, C:103, B:31, 14-12-2005, ss. 74-76.*
[203] ***TBMM Tutanak Dergisi**, C:103, B:31, 14-12-2005, ss. 77-79.*

7.8.2.7. DYP Genel Başkanı Mehmet Ağar'ın Konuşması

TBMM Genel Kurulu'nda görüşülen 2006 bütçesi üzerinde şahsı adına söz alan DYP Genel Başkanı Mehmet Ağar, geçen yıl yapılan bütçe görüşmelerindeki konuşmalarını hatırlatarak, bu bütçenin de; çiftçilerin, esnafın, memurun, işçinin, vatandaşın beklentilerine cevap veremediğini savundu. Mehmet Ağar'ın, iktidara, "Köye gidemezsiniz" dediğini bildirerek, "Köye, gittiniz de... Bazı köylüler, size karşı çıkınca mahkemeye verdiniz, tevkif ettirdiniz adamları" demesi üzerine AK Parti'li bazı milletvekilleri tepki gösterdi. Ağar, AK Parti milletvekillerine, "Köy kahvelerine, kasabalara giremediniz. Sandık geliyor, siz devam edin. Bu politikalara devam edin. Sizin gidemediğiniz sandığı, millet Meclis'e getirecektir" diye konuştu. Bir süre önce Antakya'da miting yaptıklarını bildiren Ağar, "Yüreğiniz yetiyorsa, Antakya'ya gidin miting yapın. Çorak topraklar kan ağlıyor, mısır, pamuk, narenciye çökmüş... Kaloriferli yerlerde oturmakla politika olmuyor" dedi.

"Seçim meydanında sizinle hesaplaşacağız" diyen Ağar, sorunların çözümünün meydanlarda milletle paylaşılacağını anlatarak, şöyle devam etti: "Buraya 'sorunları çözeceğim' diyerek geldiniz. Çözememenin rahatsızlığı içindesiniz. Milletime ne söz verirsem, arkasında dururum, sizin gibi değilim. Yolsuzluğun damarından girecektiniz, yolsuzluk ne durumda, görüyoruz. Dokunulmazlığı kaldırın. Önce benim dokunulmazlığımı kaldırın, yetki sizde değil mi? Bütün dokunulmazlığı kaldırın, hepinizinki dursun. Sizin güvenmediğiniz adalete milleti nasıl teslim ediyorsunuz. Yasakları kaldırmak için ne yaptınız? Hiçbir şey... Strasbourg ulemasına teslim ettiniz her şeyi. Yeni yasaklar icat ediyorsunuz. Bırakın bunları, seçim kanunu, siyasi etik kanunu, daha fazla hakların özgürlüklerin geliştiği Türkiye, ama bütün bu zorlamalar AB zorlamasıyla değil, bu Salon'un iradesiyle olsun. Hangi birini getirdiniz de kim buna karşı çıktı?"

Kıbrıs, terör, AB ve kentlerin meseleleriyle ilgili genel görüşme taleplerinin kabul edilmediğini belirten Ağar, "Peki, Meclis niye var?" diye sordu. Ağar, "Kimlik tartışmasının Meclis'te salimane bitirilmesi lazımdır. Bu günden sonra bu tartışmaları yapmamak durumunda olan en öndeki makam Cumhurbaşkanından sonra Başbakan olsa gerek. Bugün herhalde bu tür tartışmaların sonu olacak. Daha verimli, daha özgür, şeffaf bir siyasetin adımlarının atıldığı gün olacaktır. Bunun için de dokunulmazlıkta, mal varlıklarında servetlerin de hesaplarının verileceği ilk adımı atan Meclis olarak tarihe geçmek istiyorsanız, bunu yaparsınız. Aksini siz bilirsiniz gerisini millet yapar" diye konuştu. [204]

[204] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *C:103, B:31, 14-12-2005, ss. 79-83.*

7.8.2.8. Hükümet Adına Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın Yaptığı Konuşma

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, 2006 bütçesinin tümü üzerinde yapılan eleştirileri Hükümet adına cevapladı. Başbakan Erdoğan, hükümetin, önceki hükümetin programını uyguladığı iddiaları ile ilgili olarak, "Bu program eğer başarılı ise biz bu programın başarılı olan yanlarını alırız, bundan gocunmayız. Ama yanlışları varsa onları bir kenara koyarız, doğru olanını uygulamaya sunarız" dedi. Türkiye'yi dört ayak üzerinde inşa ettiklerini vurgulayan Erdoğan, hep ne yapıldığının sorulduğunu, bu sorunun da yapılanların takip edilmemesi sebebiyle sorulduğunu bildirdi.

Başbakan Erdoğan, bu dört temel ayağın; eğitim, sağlık, adalet ve emniyetten oluştuğunu söyledi. Bunun dışında ulaşım, tarım, hayvancılık ve toplu konutta bir değişim ve gelişim yaşadıklarına dikkati çeken Erdoğan, eğitimde yaşanan gelişmeleri ve yapılanları anlattı. 3 yıllık iktidarları döneminde 70 bin dersliği, hükümet, sivil toplum kuruluşları ve hayırseverlerce birlikte yaptıklarını belirten Erdoğan, "Cumhuriyet tarihinde bu rakam yok" dedi. Başbakan Erdoğan, "Bu okullar ne adına yapılıyor? İnsanımızın, yarınımızın teminatı adına yapılmıyor mu? Bunu görmemezlikten gelmek insaf dışı bir harekettir. Bu yılın sonuna kadar internet ağına girmeyen okul bırakmıyoruz. Sizin mensubu olduğunuz zihniyet, acaba bugüne kadar Anadolu'nun Yüksekova'sına, Şemdinli'sine internet ağını getirebildi mi?" diye sordu. Erdoğan, Şemdinli ziyaretinde, bir okulun bilişim teknolojisi sınıfını gezdiğini, öğrencilerin zevk ve heyecanla bilgisayar kullandığını gördüğünü anlattı. Erdoğan, gelecek yılın ilk çeyreğinde bilişim teknoloji sınıflarına 320 bin bilgisayar yerleştirileceğini bildirdi. Başbakan Erdoğan'ın bu sözlerine CHP İzmir Milletvekili Erdal Karademir, "Meclis'in interneti bile çalışmıyor" diye karşılık verdi.

CHP sıralarından laf atılması üzerine Erdoğan, şöyle konuştu: "Dünyada vardı...Dünyada vardı da maalesef ülke bunları göremiyor ve bugüne kadarki yönetimler bu adımları atamıyorlardı. Çünkü dert başkaydı. Ama bizim derdimiz başka. Söyleniyor...Sosyal güvenlik noktasında ya da fakir, garip, gureba, yoksullar noktasında.... Çadırlardaki o fakir-fukaralarla yemek yeme noktasında...Biz oralardan geldik. Oralara inemeyenler, bunu bilemez. Biz oraların derdi ile dertlenerek geldik. Hayatında oraların derdini bilmeyenlerin, bunu konuşmaya hakkı yok. Bizler bunu yaşayarak geldik."

Başbakan Erdoğan, "Haydi Kızlar Okula Kampanyası" çerçevesinde ilköğretimde okuyan erkek öğrencilere 18 milyon, kız öğrencilere 22 milyon, ortaöğretimde okuyan erkek öğrencilere 28 milyon, kız öğrencilere ise 37 milyon lira ödeme yaptıklarını, bu parayı annelerine ödediklerini söyledi.

Erdoğan, şöyle konuştu: "Biz bunun dertlisiyiz. Şanlıurfa'dan Adıyaman'a, Hakkari'ye, Erzurum'a varıncaya kadar, biz bunları takip ediyoruz. Bunlar Ankara'ya mahkum olmuş bir hükümetin yapmış olduğu bir iş değil.

Ankara'ya mahkum olarak bunu yapamazsınız. Ancak dolaşarak yaparsınız. Halkımızın vücut dilini, kahvelerin dilini iyi biliriz. Bizim siyasete giriş tarihimiz, gençlik kollarında başlar. Bunlar oralarda öğrenilir, artık öğrenilmez. Ama artık yaş da çok geçti." Başbakan Erdoğan, gelecek yıl ortaöğretimde de kitapları ücretsiz dağıtacaklarını vurgulayarak, eğitimdeki bu adımların Türkiye'nin dört bir yanına yayılarak devam edeceğini söyledi.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, iktidarları döneminde vatandaşa verdikleri sözü tutarak SSK ve devlet hastanelerini tek çatı altında topladıklarını söyledi. Vatandaşların özel hastanelerden yararlanmasının önünü de açtıklarını anlatan Erdoğan, açılışını yaptığı özel bir hastanede kalp ameliyatı olan Tokatlı bir vatandaşın kendilerine dua ederek, "Ben Tokat'ta bu ameliyatı olamazdım. Allah razı olsun tek kuruş ödemedim" dediğini söyledi. Erdoğan, "Şimdiye kadar oralardan kimler istifade ediyordu? O ameliyat olan Tokatlı çiftçiydi. Bunlar, havayla, tavayla, afrayla, tafrayla olmaz" diye konuştu.

Başbakan Erdoğan, sağlıkta önemli bir değişim hamlesi daha başlatarak, hastane hizmetlerini modern hale getirdiklerini söyledi. Yeni açılan hastanelerde koğuş sistemine son verildiğini, tek ve iki yataklı sisteme geçildiğini anlatan Erdoğan, "İşte 'insanı yücelt ki devlet yücelsin' mantığı budur" dedi. Sağlıkta değişim sürecinin devam edeceğini kaydeden Erdoğan, vatandaşların tedavi için yurtdışına da gönderildiklerini söyledi. Erdoğan, "SSK'lılar yurtdışına gidemiyordu. Artık gidebiliyorlar" diye konuştu. Bu sırada CHP Antalya Milletvekili Atila Emek, Antalya Özel Anadolu Hastanesi'nde bir vatandaşın rehin kaldığını iddia etti. Başbakan Erdoğan da Sağlık Bakanı Recep Akdağ'a talimat vererek, konuyu hemen araştırmasını istedi. Eczanelerin sıkıntılarının da sona erdiğini ifade eden Erdoğan, eskiden eczanelerin alacaklarını 6 ayda tahsil edebildiklerini söyledi. Erdoğan, eczanelerin sorunlarını bizzat takip ettiğini vurguladı. İktidarları döneminde hastanelerde kuyrukların ve rehin almaların tarihe karıştığını belirten Erdoğan, "Bulduğunuz tek tük örnekleri buraya getirmeyin, millet bunları yutmuyor" dedi. Zaman zaman suistimallerin olduğunu ifade eden Başbakan Erdoğan, bu konuda gerekli tedbirlerin alındığını kaydetti. Erdoğan, "Yeşil Kart sahipleri ilaç alamıyordu, şimdi alıyor. Sosyal devlet olmanın gereği budur. Bunu böyle bilin" diye konuştu. Başbakan Erdoğan, 35 yeni adalet sarayı açtıklarını anımsatarak, adalet saraylarını yargıya yakışır bir hale getirmek için çalıştıklarını bildirdi. Erdoğan, "3 yılda yaptıklarımızı 15 yılda yapamadılar" dedi.

İktidar oldukları üç yılda 6 bin kilometre bölünmüş yol yaptıklarını bildiren Erdoğan, "Hizmet aşkımız devam ediyor" dedi. Yol yapımı için alternatif kaynak arayışlarının da sürdüğünü anlatan Erdoğan, köy yollarını da ihmal etmediklerini, köy yolları için geçen yıl 500 trilyon lira ayırdıklarını, bu yıl ise bu rakamın 2 katrilyon liraya çıktığını bildirdi. Erdoğan, köylerin su sorununun da çözüleceğini kaydetti.

CHP Genel Başkanı Deniz Baykal'ın, "Antalya'ya bir kuruş yatırım yapılmadı" şeklindeki sözünden üzüntü duyduğunu ve bu sözü Baykal'ın dürüstlüğüne yakıştıramadığını ifade eden Erdoğan, Antalya'ya yaptıkları yatırımları anlattı. Başbakan Erdoğan, yapımı 19 yıl devam eden Antalya-Alanya yolunu tamamladıklarını hatırlatarak, "Altyapı nedir bilmiyorsunuz. Ben belediyecilikten geliyorum, altyapıyı bilirim" dedi. Antalya'ya 5 köprülü kavşak, 1 çok katlı kavşak yaptıklarını bildiren Erdoğan, CHP sıralarından laf atılması üzerine "kasanın hesabını siz tutmuyorsunuz, biz tutuyoruz" diye konuştu. Antalya'nın tarihinde köprülü kavşak, çok katlı kavşak bulunmadığını, bu kavramların Antalya'nın literatürüne girmediğini anlatan Erdoğan, Antalya havaalanına 2. terminal ve pisti 11 ayda yaptıklarını söyledi.

Muhalefetin sadece "akaryakıt üzerinden hareket ettiğini" savunan Erdoğan, "İnsaf... Akaryakıt 21 dolardan 70 dolar seviyesine çıktı. El insaf... Hangi devlet yönetimi bunu sinesine çeker. Kusura bakmayın, bizim öyle petrol kuyularımız yok. Bunu millet olarak hep birlikte karşılayacağız ki fakire, fukaraya, garibe, gurebaya yük olmasın" diye konuştu. Erdoğan, Türkiye'nin şartları içinde akaryakıt fiyatlarının "iyi" olduğunu ifade ederek, muhalefetten milleti aldatmamalarını istedi. Başbakan Erdoğan, muhalefetin hep dışarıdan getirilen ürünleri örnek gösterdiğini belirterek, "Niye beyaz eşyayı, televizyonu, eti, tavuk etini, sütü, kuru fasulyeyi, ekmeği örnek vermiyorsunuz?" diye sordu. THY'nin fiyat düşürmesinin ulaşım sektörünü etkilediğini anlatan Erdoğan, "THY eskiden hava basıyordu, parasını alamıyordu" dedi. Toplu konut alanında hamle yaptıklarını belirten Erdoğan, yıl sonuna kadar 150 bin konutun temelinin atılmış olacağını, 56 bin konutun da sahiplerine teslim edileceğini söyledi. ANAVATAN Malatya Milletvekili Süleyman Sarıbaş'ın "Özal, bir milyon yapıyordu" diye laf atması üzerine Başbakan Erdoğan, "Bunlar 'iktisat matematik değildir' diyen zihniyetin ürünü" diye konuştu.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, kendisinin Türklüğüyle oynamaya ve başka taraflara çekmeye hiç kimsenin hakkı olmadığını ifade ederek, "Siz Şemdinli'de başka, Ankara'da başka konuşuyorsunuz" dedi. Muhalefetin, Avustralya gezisini gündemde tutmaya devam ettiğine dikkati çeken Erdoğan, "Demek ki çelik çomak verdik elinize, oynamaya devam..." dedi. CHP milletvekillerinin tepki göstermesi üzerine Başbakan Erdoğan, "Ülkenin başbakanına 'adam' dersiniz, akla hayale gelmeyecek ifadelerle saldırırsınız, bunlar yakışır. Başbakan bir şey söylediğinde yakışmaz. Dünkü grup toplantısında neler konuştuğunuzu dinledik" diye konuştu. 'Benim Türklüğümle oynamaya ve başka taraflara çekmeye hiçbirinizin hakkı yok. Siz Şemdinli'de başka, Ankara'da başka konuşuyorsunuz. Daha önce konuştuklarınızı, bugün inkar ediyorsunuz" diyen Erdoğan, CHP'nin 1999 yılında hazırladığı demokratikleşme ve insan hakları raporundan bölümler okudu. CHP'li milletvekillerinin okunan bölümler için "doğru" demeleri üzerine Erdoğan, kendisinin de aynı şeyi söylediğini ifade etti.

Erdoğan'ın "Ne oldu da şimdi rahatsız oldunuz? Eğer benim grup konuşmalarımı zerre kadar takip etseydiniz..." sözlerine CHP Genel Başkanı Deniz Baykal, "bırak grubu" diye karşılık verdi. Erdoğan, bunun üzerine, "Nasıl bırakırım grubu" dedi. Çeşitli tarihlerde yaptığı ve içinde "Türk Milleti" ifadelerinin geçtiği konuşmalarından örnekler veren Erdoğan, CHP'nin demokratikleşme ve insan hakları ile Doğu ve Güneydoğu raporlarının, hiçbir yerinde "Türk milleti" ifadesinin yer almadığını söyledi. Başbakan Erdoğan, "Onun için tereciye tere satmayın. Biz bu işleri iyi biliriz. Türkiye, demokratik, laik, hukuk devletidir, sosyal Cumhuriyet'tir. Bunu böyle biliniz" dedi.

Başbakan Erdoğan, Atatürk'ün 1920 yılında yaptığı konuşmasından, "Efendiler... Meclisi Alinizi teşkil eden zevad yalnız Türk değildir, yalnız Çerkez değildir, yalnız Kürt değildir, yalnız Laz değildir. Fakat hepsinden mürekkeb anasırı İslamiyedir. Samimi bir topluluktur. Binaenaleyh bu Heyeti Aliye'nin temsil ettiği hukukunu, hayatını, şeref ve şanını kurtarmak için azmettiğimiz emeller, yalnız din unsuru İslama münhasır değildir. Anasırı İslamiye'den mürekkeb bir kütleye aittir " bölümünü okudu. "Söz kime ait? 1920 Mustafa Kemal Atatürk" diyen Erdoğan, elindeki kitabı göstererek "Kaynak bu" diye konuştu. Erdoğan, sözlerini şöyle sürdürdü: "Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığının içinin boş olduğunu nasıl söylersiniz. Böyle çirkin yaklaşımlar yapıyorsunuz ki...Dinin birleştirici unsurlardan biri olduğunu söylüyorum, bundan bile rahatsız oluyorsunuz. Bunları yapmayın. El ele verelim, yapmamız gereken çok şeyler var. Millet bizlerden bunları bekliyor."

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Erdoğan, vatandaşların kira öder gibi konut sahibi olmasının önünü açtıklarını belirterek, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı iken yapılan konutların depremden etkilenmediğini söyledi. CHP'li milletvekillerinin "millet nasıl ödeyecek, ödeyemeyecek, evine el konulacak" demesi üzerine Erdoğan, "Onu da sen takip et. Amacına nail olduğunda da zil takıp oynarsın" diye konuştu. İktidarın her attığı adıma bir fatura çıkarıldığını, bir yakıştırma yapıldığını ifade eden Erdoğan, bunların çok çirkin olduğunu vurguladı. İktidar olarak hassas oldukları "3Y" üzerindeki duyarlılıklarının devam ettiğini belirten Erdoğan, "Bunlar; yolsuzluk, yoksulluk ve yasaklardır" sözlerine, CHP sıralarından "Allah, Allah" diye tepki gösterilmesi üzerine, "Aferin böyle devam et, seni de mehter takımının içine kaydediyorum" diye karşılık verdi.

Yolsuzluklar konusunda ayyuka çıkmış olan isim ve firmaların belli olduğunu belirten Başbakan Erdoğan, CHP'lilerin, "şimdi hepsi sizin yanınızda" şeklinde laf atması üzerine şöyle konuştu: "Biz damarından girdik. Birilerinin de damarından giriyoruz...Hiç endişe etmeyin. Sandık geldiğinde onlar da gayet iyi görecekler, anlayacaklar. Sonra diğerleri gibi onlar da tarihe karışacaklar. Bizim acelemiz yok. Bize millet bu ülkede 5 yıllığına görev verdi, 3 yıllığına değil. Biz milletin iktidarıyız. Milletin bize verdiği görevi en iyi şekilde kullanıyoruz, kullanacağız. Bunu böyle bilin. İşin gereği, onuru bu...Bugüne kadar gelenlerin gücü takadı yetmedi. Onları bize örnek göstermeyin. Bu iktidarın gücü, takadı var."

Özelleştirme uygulamaları üzerinde çok konuşulduğunu belirten Erdoğan, CHP'lilerin laf atması üzerine, "Yav, düşünüyorum pek de anlamıyorlar bu işten. Galataport, Haydarpaşa limanı...Anlamazsınız ama anlayacaksınız. Eserler ortaya çıktıktan sonra anlayacaksınız. Ama sizin bu ülkede çakılı çiviniz yok ki anlayasınız" diye konuştu. İktidar olarak ülke için farklı kaynaklar bulmanın gayreti içinde olduklarını belirten Erdoğan, bir başbakanın ülkesinde yatırım yapacak her insanla görüşebileceğini vurguladı. CHP sıralarından "Ofer'den haber ver" demesi üzerine Erdoğan, "Sizin bir kere Ofer ailesinin kaç kişiden teşekkül ettiğinden, ülkeye gelip gidenlerin kimler olduğundan haberiniz yok" dedi. Erdoğan, bazı ortamların kendine ait özellikleri olduğuna dikkati çekerek, konuşmasını şöyle sürdürdü: "Öyle bir ortam düşünün ki, bu ortamın kendine ait hususiyeti, adabı, kuralları var. Orada sır denilen bir olay vardır. Orası Bakanlar Kurulu'dur. Bakanlar Kurulu'nda 2.5-3 yıl bulunacaksın, bütün alınan kararların altına imzanı koyacaksın, ondan sonra 'ben buna muhalefet ettim' diyeceksin. Eğer muhalefet ediyorsan niye daha önce çıkıp gitmedin? 3 yıl niye bekledin? Neyi bekledin? Beklemeyeceksin. Sen bu partinin tüzüğünü de programını da okudun ve geldin. Yola da böyle girdin. Ulaştırma Bakanı'nın açıklaması ortada, gayet güzel açıklamayı yaptı. Ama açıklamada burada bulunmayınca ne konuşulduğu bilinmez tabii...Sonra eline tutuşturulan pusulayla gelip buraya konuşursan alakasız şeyler söylersin." Ülkede yapacak çok işleri olduğunu, bunları yapmakla meşgul olduklarını belirten Erdoğan, Türkiye'nin hızlı tramvayı görmediğini ama görmesini istediklerini, hedeflerinin Ankara-Konya arası olduğunu ve bunun çalışmalarını sürdürdüklerini bildirdi.

"Özelleştirmede biz göğsümüzü gere gere adımlarımızı atıyoruz" diyen Başbakan Erdoğan, şu anda yapılan bütün özelleştirmelerden ülkenin daha fazla kazandığını kaydetti. Göreve geldikleri günden bu yana Türkiye'nin ciddi bir sıçrama yaptığını ifade eden Erdoğan, emek yoğun yerine teknoloji yoğun yatırımlar olması sebebiyle istihdam konusunda hedeflenen patlamanın gerçekleşemediğini söyledi. İşsizliğin yüzde 10'dan yüzde 9'a indiğine işaret eden Erdoğan, bunu daha da iyi noktalara getirmenin gayreti içinde olduklarını ifade etti.

Erdoğan, AB konusunda 17 Aralık'a kadar geçen süreçte CHP ile dayanışma içinde iyi noktalara gelindiğini ve beklenen sonucun alındığını belirterek, "Bu süreçte tabii ne olduysa farklı şeyler gelişmeye başladı. Farklı gelişmeler içerisinde de her atılan adıma bir muhalefet oluşturulmaya başlandı. Şunu bilmenizi istiyoruz: Ülkemizin milli çıkarlarını hiçbir zaman kimseye, AB noktasında peşkeş çekemeyiz. Böyle bir şey olamaz. Bugüne kadar gelen hiçbir iktidar da böyle bir şeye fırsat vermemiştir. Burada da böyle bir şey olamaz" dedi. 7 taramanın yıl sonuna kadar bitirileceğini, 2006 yılının en geç Mart ayında müzakerelere başlanacağına işaret eden Başbakan Erdoğan, derslerine iyi çalıştıklarını, ilgili kişilerin görevlerini en iyi şekilde yerine getirdiğini söyledi. AB ülke temsilcilerinin Türkiye'de yapılanları takdirle izlediğini ve yapılanları "sessiz devrim" olarak tanımladıklarını anlatan Erdoğan, bu süreçte parlamento içi ve dışında ciddi destekle bu süreci işleteceklerini söyledi.

Kıbrıs konusunda CHP Lideri Deniz Baykal'ın sözlerine de cevap veren Erdoğan, şöyle devam etti: "Mal mülk konusunda, Kuzey Kıbrıs'ta Sayın Cumhurbaşkanı Talat'ın ve parlamentonun attığı adımları bir kenara koymak yanlış olur. Mal mülk kanunu burada eleştiriliyor. Çıkacak bir kanunla Rumlar, KKTC'den ancak oradaki mahkemelerden alacakları kararla hareket edecekler. Bu olunca ne oluyor. Bu, Güney Kıbrıs'ı adeta kahretti. Hemen bir kanun çıkartarak, bu düzenlemeden faydalanmak isteyen Rumlara hapis cezası getiriyor. Limanlar, havaalanları konusunda kanaatlerimizi her yerde açıklıyoruz. Bunun da aynı şekilde takipçisi olarak devam ediyoruz."

CHP'li milletvekillerinin "Avustralya, Avustralya..." diye laf atması üzerine Erdoğan, "Ben Avustralya'ya senin milletvekillerinle beraber gittim. Çok ayıp. Ben resmi ziyarete gidiyorum. 37 seneden beri Avustralya'ya Türkiye'den bir başbakan gitmemiş. Nereniz milli? 150 bin Türk var orada, bugüne kadar gidip dertlerini dinlediniz mi? Oradaki insanlar bunun açlığını duyuyorlar. 'Bir başbakan gelip bizi ziyaret etmedi, sorunlarımızı dinlemedi' diyorlar. Ayıptır. Biz devlet yönetiyoruz. Bizi sizden ayıran bu...Biz oradaki vatandaşların motivasyonunu gördük" diye konuştu. Başbakan Erdoğan, CHP Mersin Milletvekili Mustafa Özyürek'in "İlla başbakanın mı gitmesi gerekiyor?" diye laf atması üzerine, "Ne zannediyorsunuz? Tabii Başbakanın gitmesi lazım. Biz görevimizi çok iyi biliyoruz. Nerede Türk varsa oraya gideceğiz" karşılığını verdi. CHP'lilerin "biraz da ülkede gez" demesine de Erdoğan, "Ülkemde gitmediğim vilayet yoktur. Her birine 4-5 kez gitmiş bir başbakanım. Hadi bu hafta da İzmir'e gelin. 26 baraj, regülatör ve sulama tesisinin açılışını yapacağım. Hani diyordunuz ya sulama tesisi yapmıyorsunuz diye...Daha önce niye yapılamadı bunlar? İş bilen, kılıç kuşananındır" dedi.

Birleşimi yöneten Meclis Başkanı Bülent Arınç, CHP'li milletvekillerinin Erdoğan'ın sözlerine cevap vermesi üzerine kendilerini uyararak, "Hatibin her sözüne yerli yersiz cevap vermek hoş olmuyor" uyarısında bulundu.

Erdoğan, CHP Antalya Milletvekili Atila Emek'in, Antalya'da bir özel hastanede parası olmadığı için rehin tutulan hastayla ilgili olarak Sağlık Bakanı Recep Akdağ tarafından kendisine verilen cevapı okuyarak, Antalya Özel Anadolu Hastanesi'nde doğan bebeğin daha sonra Antalya Devlet Hastanesi'ne nakledildiğini ve tedavisinin sürdüğünü belirterek, "Tedavisi sürdüğü için rehin tutulmasından bahsetmek mümkün değil" dedi. Emek'in itirazlarını sürdürmesi üzerine Başbakan Erdoğan, toplantıdan sonra Sağlık Bakanı Akdağ ile konuyu görüşmesini istedi.[205]

2006 bütçesinin tümü üzerindeki eleştirilere Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın cevap vermesinin ardından, bütçenin lehinde son konuşmayı AK Parti Ordu Milletvekili Cemal Uysal yaptı. Ekonominin iyiye gittiğini vurgulayan Uysal, bunun halka yansımadığını söyleyenlerin düşüncelerinden şüphe etmek gerektiğini belirtti.[206]

---

[205] *Başbakan Erdoğan'ın konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:103, B:31, 14-12-2005, ss. 83-102.*

[206] *Bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:103, B:31, 14-12-2005, ss. 102-103.*

Birleşimi yöneten Meclis Başkanı Bülent Arınç, konuşmaların ardından 2006 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı ile 2004 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçe Kesin Hesap Kanunu tasarılarının tümü üzerindeki görüşmelerin tamamlandığını belirtti. Bu arada, Anavatan Partisi Genel Başkanı Erkan Mumcu, Başbakan Erdoğan'ın konuşması sırasında kendisine sataştığı gerekçesiyle söz istedi. Birleşimi yöneten Arınç, tutanaklarda isminin geçmediği gerekçesiyle Mumcu'ya söz vermedi. Arınç, kanun tasarılarının maddelerine geçilmesinin ardından Genel Kurul'u yarın saat 11.00'de toplanmak üzere kapattı. [207]

7.8.3. 2006 BÜTÇESİNİN TÜMÜ ÜZERİNDE GENEL KURULDAKİ SON GÖRÜŞMELER

TBMM Genel Kurulu'nda, 2006 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı ile 2004 Mali Yılı Kesinhesap Kanunu tasarısının tümü üzerindeki son görüşmelere 27 Aralık 2007 tarihli 44 üncü birleşimde yapıldı. Genel Kurul, TBMM Başkanvekili İsmail Alptekin başkanlığında toplandı. Bütçenin tümü üzerindeki söz sırası şu şekilde belirlendi: AK Parti Grubu adına İstanbul Milletvekili Alaattin Büyükkaya ve Giresun Milletvekili Nurettin Canikli, Anavatan Partisi Grubu adına Isparta Milletvekili Erkan Mumcu, CHP adına Antalya Milletvekili Deniz Baykal.

Şahısları adına; lehte, Kars Milletvekili Yusuf Selahattin Beyribey, Ordu Milletvekili Cemal Uysal, Erzurum Milletvekili Mücahit Daloğlu; aleyhte, İstanbul Milletvekili Berhan Şimşek ve Hatay Milletvekili Mehmet Eraslan. [208]

7.8.3.1. AK Parti Grubu Adına İstanbul Milletvekili Alaattin Büyükkaya'nın Konuşması

2006 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı ile 2004 Mali Yılı Kesinhesap Kanunu Tasarısı'nın tümü üzerindeki son görüşmelerde, AK Parti Grubu adına konuşan Büyükkaya, Türkiye'nin, en büyüğü 2001 olmak üzere, 6 büyük ekonomik kriz geçirdiğini söyledi. Bu kriz ortamlarından çıkarak iktidar olduklarını belirten Büyükkaya, "Millet, bu krize sebep olan hükümetleri, siyasetçileri siyasi mevta haline getirdi. Bazıları liderini, bazıları ise hem liderini hem de rengini değiştirdi. Rengi değiştirmek işin kimyasını asla değiştirmez. Bu millet, 3 Kasım 2002'de, kendisini hor görmeyen, kendisi gibi düşünen ve dost olan AK Parti'yi iktidara getirdi" diye konuştu.

"Bu tablo ile ne kadar övünseniz azdır" diyen Büyükkaya, "11 Eylül'den sonra medeniyetler çatışmasının yaşandığı bir dönemde Başbakan, medeniyetler buluşmasının baş mimarı olmadı mı?" diye sordu. Alaattin Büyükkaya, 2005 yılında harcamalar için 155 milyar YTL öngörülürken, 145 milyar YTL harcama yapıldığını, gelirlerin ise 126 milyar YTL tahmin edilirken, 131 milyar YTL

[207] ***TBMM Tutanak Dergisi**, C:103, B:31, 14.12.2005, ss.103-104.*
[208] ***TBMM Tutanak Dergisi**, C:106, B:44, 27.12.2005, s. 530.*

olarak gerçekleştiğini bildirdi. Bütçe açığının, gayri safi milli hasılaya oranının yüzde 3 olduğunu, enflasyon belasını tek haneye düşürdüklerini belirten Büyükkaya, "Bundan tabi bazıları rahatsız olabilir. Halkın alım gücü yok deniliyor. Enflasyonun bu kadar düşmesi halka yansımak değil de nedir?" dedi.

AK Parti'li Büyükkaya, 6 sıfırlı parada son 5 güne girildiğini anımsatarak, "Enflasyonu düşürmeseydik, paradan 6 sıfır atılabilir miydi? Paramızı Atatürk döneminin değerine getirdik. Lafla Atatürkçülük olmuyor, Atatürk'e layık olmak demek, onun gerçekleştirdiklerini bu çağda yapmak demektir" diye konuştu. Toplanan vergilerin faiz harcamalarını karşılamadığı dönemler yaşandığına işaret eden AK Parti'li Büyükkaya, "Şimdi Türkiye'de yaşayan herkes, 70 milyar dolar daha az borcun yükü altında. AK Parti, hiç bir şey yapmamış olsa bile bu yaptığı yeter" dedi. Alaattin Büyükkaya, aylık yüzde 1 faizle, 30 yıl vade ile konut alınabildiğini ifade ederek, "3 yıl önce ekmek kuyruğuna girenler, şimdi ev almak için sırada. Bu da ekonomiye güvenin bir göstergesidir" diye konuştu.

Türkiye'nin uygulanan politikalar sonucunda, krizler ülkesinden fırsatlar ülkesi haline geldiğini kaydeden Büyükkaya, 2002 yılına kadar Türkiye'ye bir yılda gelen yabancı sermaye 1 milyar dolar iken, bu yılın ekim ayına kadar Türkiye'ye 8.5 milyar dolar yabancı sermaye girişi olduğunu hatırlattı. Büyükkaya, 3 Ekim'de 40 yıllık rüyanın da gerçekleşerek, AB ile ortaklık müzakerelerine başlandığını kaydetti. Özelleştirmede de başarılı politikalar izlendiğini kaydeden Büyükkaya, 2003'e kadar 8 milyar dolarlık özelleştirme gerçekleştirilirken, 2003-2005 yılları arasında 18.5 milyar dolarlık özelleştirme yapıldığını bildirdi. "Ülkeye suni gündemler yaşatmayalım, kalkınmayı gelişmeyi sağlayalım" diyen Büyükkaya, "Bu millete hizmeti ibadet sayıyoruz" diyerek sözlerini tamamladı.[209]

7.8.3.2. AK Parti Grubu Adına Giresun Milletvekili Nurettin Canikli'nin Konuşması

TBMM Genel Kurulu'nda, 2006 Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı'nın tümü üzerinde, AK Parti Grubu adına son konuşmayı yapan Giresun Milletvekili Nurettin Canikli, muhalefetin bilimsel temele dayanmayan, sadece karalamaya yönelik konuşmalar yaptığını iddia etti. Muhalefetin önerilerinin dikkate alınması durumunda bütçe büyüklüğünün 350 milyar YTL'ye çıkması gerektiğini savunan Canikli, bunun bir felaket olacağını söyledi. Canikli, muhalefetin hem yerli hem de yabancı sermayeye alerjisi olduğunu öne sürerek, vergi indirimine muhalefet partilerinin karşı çıkmasını şaşkınlıkla karşıladığını ifade etti. "Hayatımda vergi indirimine karşı çıkan siyasetçilerle karşılaşacağım aklıma gelmezdi" diyen Canikli, bütçe görüşmelerinde muhalefetin yabancı sermaye karşıtlığı söylemler kullandığını kaydetti.

---

[209] *Büyükkaya'nın konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:106, B:44, 27.12.2005, ss. 530-537.*

Futbolla ilgili bir fıkra da anlatan AK Parti'li Canikli, "Vatandaş muhalefeti 2002 yılında kaleye dikti, bu gidişle 2007 seçimlerinde de kaleye dikecek" dedi. Nurettin Canikli, iç borç stokunun arttığı yönündeki iddiaların gerçeği yansıtmadığını belirterek, 2003 ve 2004 iç borç stoklarının 57'nci Hükümet'in yüksek faizle borçlanması yüzünden yüksek göründüğünü söyledi. 2005 yılında iç borç stokunun sadece yüzde 8 arttığını anlatan Canikli, "İmar Bankası için 5.4, Pamukbank için 2.3 katrilyonluk ödemeyi düşerseniz, 2005'te iç borçlanma hemen hemen yok gibidir" diye konuştu. "Dünyada vergi indirimine karşı çıkacak bir siyasetçi göremezsiniz ama bizim parlamentomuzda var" görüşünü savunan Canikli, muhalefetin, kurumlar vergisi indiriminin sermayeye yarayacağı gerekçesiyle buna karşı çıktığını ileri sürdü. Hükümetin daha önce çeşitli kalemlerde KDV'yi indirdiğini, "kelle vergisi" olarak bilinen hayat standardı vergisini ise kaldırdığını hatırlatan Canikli, "Bunlar sizin için acı gerçekler" dedi.

Canikli'nin konuşması sırasında sataşma olduğu gerekçesiyle söz alan CHP Mersin Milletvekili Mustafa Özyürek, vergi indirimine karşı çıkmadıklarını ifade ederek, "Bizim söylediğimiz şey; kurumlar vergisini indirirken yatırım indirimlerini kaldırıyorsunuz. yatırım indirimleri de devam etsin... Bunu yapmadınız. Ayrıca gelir vergisinde yaptığınız indirimler ücretliler için geçerli değil. Bunu söyledik" diye konuştu. CHP'li Özyürek'in konuşmasının ardından tekrar söz alan AK Parti'li Canikli de "Yasaları muhalefetin değil, iktidarın yaptığını" söyleyince, CHP milletvekilleri sıralara vurarak Canikli'nin sözlerine tepki gösterdi.[210]

7.8.3.3. ANAVATAN Partisi Grubu Adına Genel Başkan Erkan Mumcu'nun Konuşması

Genel Kurul'da daha sonra Anavatan Partisi Genel Başkanı Erkan Mumcu konuşmasına başladı. Mumcu, bütçe müzakerelerinin, vatandaşın "Umut penceresi açabilecek mi?" diye bakılan müzakereler olduğunu vurguladı. Görüş ayrılıklarının, rejimin doğası ve gereği olduğunu ifade eden Mumcu, "Bütün rejimlerde iktidar vardır. Demokrasiyi diğer rejimlerden üstün kılan şey, muhalefetin olmasıdır" dedi. "İktidarın demokratik meşruiyeti" hakkında bir itirazları olmadığını kaydeden Mumcu, "Siz demokratik seçimle gelmiş bir iktidarsınız. Fakat iktidarın meşruiyeti sadece seçimle ilgili değildir. Unutmamak lazımdır ki iktidarı kullanma biçimi, iktidarın meşruiyetini tayin etmek bakımından son derece önemlidir" diye konuştu.

Erkan Mumcu, Şeyh Edebali'nin, Osman Gazi'ye yönelik "Ey oğul, bundan sonra dargınlık bize, güceniklik bize, hoş görmek sana yakışır" şeklindeki nasihatını anımsattı. Bütçe müzakerelerinde iktidar sözcülerinin, "Sanki bütün kabahat muhalefetinmiş, olmasaymışlar ne güzel idare ederlermiş dercesine" sözler sarf ettiklerini belirten Mumcu, şunları kaydetti: "İktidarı bölüşülmez, devredilmez bir hak olarak görmeyin. Sizden önce de iktidarlar

[210] *Canikli'nin konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:106, B:44, 27.12.2005, ss. 537-550.*

vardı, sonradan da olacak. Esas itibariyle biz milletin hizmetini görmeye vazifelendirilmiş vekilleriz. 14 gündür, müzakerelerde "enkaz devraldık" edebiyatı... Vatandaş buna aşina. Onu ilk kez siz yapmıyorsunuz. Sizden öncekiler de onu yaptı. Her dönemde, bir önceki dönemin enkazının alındığı doğrudur. Buraya geçmişi kötülemeye mi geldiniz. Milletin derdine derman olmaya mı geldiniz? Millet çözüm istiyor."

Erzurum, Gaziantep ve Kahramanmaraş'taki gezilerinden söz eden Mumcu, vatandaşın şikayetlerini anlattı. "Sokağa çıkarsanız, vatandaşın halini, pembe gözlüklerle değil de hakikaten içtenlikle bakarsanız siz de görürsünüz" diyen Mumcu, herkesin ya çocuğu ya yeğeni ya kardeşi ya da eşinin işsiz olduğunu, yoksulluğun her zaman olduğundan daha kesif şekilde hissedildiğini savundu. "İşler iyiye gidiyor korosu"nun sesinin çok güzel çıktığını ifade eden Mumcu, vatandaşın "herkesin işi iyi, sıra bana da gelecek" düşüncesinde olduğunu, elindekini kaybetmemek için sesini çıkaramadığını söyledi. "Rakamları birbirine karıştırarak, ifadeleri çarpıtarak bir yere varamazsınız" diyen Mumcu, şunları söyledi: "Kimse kurumlar vergisi indirimine karşı değil. İndirimin yeterli olmayacağını söylüyoruz. İndirim yapılırken, ücretlilerin gelirlerinden alınan vergilerde haksızlık yapılmamalıdır. Eğer Telekom ihalesinden önce kurumlar vergisinde yüzde 33 indirim yapacak olsaydınız, Telekom'un değeri böyle mi olurdu? Hariri, sattığınız Telekom'un vergi indiriminden, yılda 400 trilyon lira sağlayacak. Hiçbir kazancı olmadan, vergi ödemesinden yılda 400 trilyon lira sağlayacağı avantajla, zaten Telekom'un imtiyazı için ödediği parayı alıyor. Vergiyi baştan koysanız, değeri bu mu olurdu?"

Anavatan Partisi Genel Başkanı Mumcu, dolaylı vergilerdeki artışlara dikkati çekerek, vergilerin yarısının, haberleşme, enerji, akaryakıt ve tütünden alındığını kaydetti. "Vatandaştan ömür tüketme vergisi alıyorsunuz, 'vergide reform' yaptık diyorsunuz" şeklinde konuşan Mumcu, şöyle devam etti: "İnsanları krizle korkutmaktan vazgeçmek lazım. Vatandaş öylesine korkutulmuş ki bugünkü durumdan daha kötü duruma düşmekten korkuyor. Ama bu saadet zincirinin kopmasından korkanların, vatandaşla alakası yok. Vatandaş, bunun bedelini işsizlikle ödüyor. İşler iyiye gidiyorsa, milli gelir artıyormuş, reel ücretler niye düşüyor... Vatandaş niye satın alamaz hale geliyor. Büyüyen ekonomide işsizlik niye artıyor. İşgücüne katılma oranı niye düşüyor."

Erkan Mumcu, son 3 yılda toplam borç stokunun yüzde 48 arttığını belirterek, 1 yıl içinde oluşturulan ilave katma değerin 27 katrilyon lira olduğunu, faiz ödemesi için 46 katrilyon lira harcandığını kaydetti. Havuz hesabı yapan Mumcu, "Matematiği iyi olanlara sormak lazım. Havuza 27 litre su girerken, kamunun faiz ödemeleri için 46 litre su çıkıyorsa, bu havuzda hiç su kalır mı?" dedi. "Siz ne yapmaya geldiniz?" diye soran Mumcu, "İktidarınızın cicim ayları geçti beyler. Eskiden siyasetçilerin 100-500 günlük vizyonları vardı. Vatandaş sustu, sabırla bekledi. Dördüncü yıldasınız, hala geçmişi gösteriyorsunuz. Yani ölümü gösterip, sıtmaya razı ediyorsunuz. Yapamadığınız işleri itiraf edin, bu işleri yapmanın çaresine bakın" diye konuştu. IMF'nin

Türkiye'yi övdüğünü belirten Mumcu, "IMF'nin övdüklerinden, sonu hayırlı olanlarından, daha bir tane ülke yoktur. IMF'nin programlarının uygulandığı bir tane başarılı ülke gösterin" dedi. Anavatan Partisi Genel Başkanı Erkan Mumcu, IMF ile ilişkilerinin geriletilmesi gerektiğini ifade ederek, "Süratle IMF ile yapılan stand-by programından çıkarak, kendi programlarımızı yapmamız lazım" dedi.

Mumcu, IMF programlarının uygulandığı ülkelerin başarılı olamadığını, "IMF bizi övüyor, dünyada itibarımız artıyor" ifadelerine aldanılmaması gerektiğini söyledi. Dünyada istikrarı yakalayan ülkelerin, IMF ile ilişkilerini gerileten ülkeler olduğunu savunan Mumcu, "Bizim de yapmamız gereken şey bu. Süratle stand-by programından çıkarak, kendi programlarımızı yapmamız lazım. IMF düşmanlığı yapıyor falan değilim. Borçlanma gereğini yaratan biziz" diye konuştu. Türkiye'nin temel sorunlarının yoksulluk, gelir adaletsizliği, işsizlik ve demokrasinin yerleşmemesi olduğunu söyleyen Mumcu, "bozuk düzenin" değiştirilmesi için yapısal reformlara ihtiyaç olduğunu ileri sürdü. Osmanlı ile Cumhuriyet dönemindeki devlet sistemini karşılaştıran Mumcu, siyasi elitlerin sistemin değişmemesini istediklerini belirterek, "Bir şeyi değiştirmek istiyorsanız, iktidar ilişkilerine dokunmak zorundasınız" dedi.

Hukukun üstünlüğünün işletilmesi için etkili bir demokrasiye ihtiyaç olduğunu belirten Mumcu, şöyle konuştu: "Türkiye'nin sorunlarının çözümü için işe sistem reformundan başlamaya mecbursunuz. Yerleşik düzenin bekçiliğini yapıp, rakamlarla 'onu oraya verdik' demekle, kendinizi sorumluluktan kurtaramazsınız. Gerçek bir demokratik devrime ihtiyaç var. Yapılması gereken şey, Atatürk'ün devrimini tamamlamaktır. Daha doğrusu, hayata geçirilmesinin önündeki engelleri kaldırmaktır."

Yasama organının kendi içinden çıkardığı hükümetleri denetleyemediğini ifade eden Mumcu, "Milletin kıt kaynaklarının israf edilmesinin önüne geçilmesi için etkili bir Meclis denetimi gerekiyor. Bunun için yasama ve yürütmeyi ayrı ayrı seçmeye mecburuz" diye konuştu. Mumcu, ülkenin, "Cumhurbaşkanının eşinin kılık kıyafetinin nasıl olacağı" ve baraj tartışmalarından kurtarılması gerektiğini ifade ederek, şöyle devam etti: "Yönetiminde istikrarı sürekli sağlayacak bir Meclis için devlet başkanlığı seçimine gidelim. Devlet başkanı, hükümetini kursun; Meclis, bu hükümeti denetlesin. Etkili bir denetim getirmedikçe bu Meclis, geçmişte yapamadığı gibi bundan sonra içinden çıkardığı hükümetleri denetleyemeyecektir. Vatandaş, bu kürsüden bir enkaz edebiyatı ve geçmişin karalanmasından başka bir şey işitmeyecektir. Bu sistem değişikliğine gitmek gerekiyor. Türkiye'yi yolsuzluklardan kurtarmanın yolu budur." Mumcu, hükümetin dış politika ve vergi uygulamalarına ilişkin eleştirilerde bulundu. Milletin hak ve hukukunu ilgilendiren şeylerin konuşulmasının "sır" olmayacağını söyleyen Mumcu, "Sayın Başbakan, Putin ile Soçi'de ne konuştu? Siz açık yapılması gerekenleri gizli yapıyorsunuz. Yoksul sofralarına 40 kamerayla gidiyorsunuz, Ofer ile görüşmenizi inkar ediyorsunuz... Putin ile görüşmenizle ilgili bir tek kelime etmiyorsunuz" diye konuştu.

Anavatan lideri Mumcu, Genel Kurul salonundan sesler yükselmesi üzerine, AK Parti grup başkanvekillerinin, konuşmasını sabote ettiğini, milletvekillerini dikkatli dinlememeleri konusunda uyardıklarını ileri sürerek, TBMM Başkanvekili İsmail Alptekin'e, "Hiçbir müdahalede bulunmamanızın sebebi gözünüzden kaçtığı için mi?" diye sordu. AK Parti milletvekillerinin tepki göstermesi üzerine Mumcu, "Önemli olan milletin dinlemesi" dedi. Konuşmasının sonunda, "ekonominin matematik bilimi" olup olmadığına ilişkin tartışmalara değinen Mumcu, AK Parti milletvekillerine, ekonomideki bazı göstergelere ilişkin sorular yöneltti. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın, "yoksulluk ve yolsuzlukla" ilgili sözlerini içeren bir açıklamasını da okuyan Mumcu konuşmasını bitirdikten sonra, Erdoğan Genel Kurul salonuna girdi. AK Parti milletvekilleri, Erdoğan'ı ayakta alkışlayarak karşıladı. Bu arada, AK Parti Grup Başkanvekili İrfan Gündüz, sataşma olduğu gerekçesiyle söz alarak, "konuşmasının sabote edildiği" yönündeki sözleri sebebiyle Mumcu'yu kınadı.[211]

7.8.3.4. CHP Grubu Adına Genel Başkan Deniz Baykal'ın Konuşması

TBMM Genel Kurulu'nda, 2006 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı ile 2004 Mali Yılı Kesinhesap Kanunu tasarılarının tümü üzerindeki son görüşmelerde, partisinin görüşlerini CHP Genel Başkanı Deniz Baykal dile getirdi. Bütçe görüşmelerinin başlangıcında, gerek kendileri, gerekse diğer muhalefet partileri tarafından ifade edilen tespit ve eleştirilerin, hükümetin gündeminde bulunmadığını belirten Baykal, bütçe müzakerelerinin 3 yıllık AK Parti iktidarının tüm temel yanlışlarını ortaya koyduğunu ileri sürdü. Baykal, bu tespitin en önemli göstergesinin, Türkiye'nin borçlarının, bu sürede özel sektör borcu ile 125-130 milyar dolar artması olduğunu söyledi. Dış ticaret açığının 45 milyar dolara çıktığını ve patlama noktasına geldiğini ifade eden Baykal, ithalattaki her kademe artışın ülkedeki işyerlerinin kapanması ve işsizliğin artması anlamına geldiğini belirtti. Ocak-Eylül aylarında 3 milyar 569 milyon dolarlık inci, yakut ve mücevher gibi lüks ithalat gerçekleştiğini, cari açığın ise 24 milyar dolara çıktığını ifade eden Baykal, "Bakın sizi uyarıyorum; eğer bu yolda yürümeye devam ederseniz sizi IMF de kurtaramaz" dedi.

Türkiye'de toplam yatırımların azaldığını, sanayileşmenin hızının düştüğünü savunan Baykal, çarpık vergi politikası ile de az kazanandan çok, çok kazanandan az vergi alındığını ileri sürdü. Kayıtdışı uygulamaların, AK Parti iktidarı döneminde iyice genişletildiğini, çalışanlar ve emekliler açısından kötü sonuçlar doğurmaya devam ettiğini söyleyen Baykal, Türkiye'nin, çalışanlarına gelecek hazırlayamaz bir ülke haline geldiğini öne sürdü. Baykal, iktidarın çarpık kur politikası uyguladığını, eldeki rakamları şişirerek, köpürterek ve makyaj yaparak kendini aldattığını iddia ederek, "Ama şunu bilin ki bunun sonu yok" diye konuştu.

---

[211] *Mumcu'nun konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:106, B:44, 27.12.2005, ss. 551-566.*

Türkiye'nin sıcak para cenneti haline geldiğini, hükümetin elde avuçta ne varsa sattığını ileri süren Baykal, sözlerini şöyle sürdürdü: "Bu satışları marifet sayarak, satış rakamlarını övünç kaynağı olarak kürsülerde dile getirmeye başladınız. Siz, ülkenin geleceği açısından bu satışların ekonomiye bir hayır getireceğini mi sanıyorsunuz. Özel kuruluşlar bile satılmaya başladı. Türkiye yakında bir müstahdemler ülkesi haline gelme tehlikesi ile karşı karşıyadır. Son üç yılda kapanan işyeri sayısı ile protestolu senet ve çek sayısında patlama yaşanmaktadır. Ücretli ve emekliler, bu süreçte gelir kaybına uğramışlardır. Bu süredeki reel kayıp, yüzde 6'nın üzerindedir. Asgari ücret artık anlamını yitirmektedir. Başbakan, çay, simit hesabı yaparak iktidarı geldi ama artık bu hesabı yapamıyor; artık asgari ücret, azami ücret oldu. Üniversite mezunları bile, 'bana iş verin, kayıt, mayıt istemiyorum; asgari ücrete bile razıyım' diyor ama yine de iş bulamıyor. Türkiye'de bu iktidar döneminde 10 milyar liranın altındaki mevduatta 5 katrilyon azalma yaşanırken, 1 trilyonun üzerindeki mevduatta ise 10 katrilyonluk artış sağlanmıştır. İktidarın izlediği politikaların somut göstergesi, bu rakamlarla net biçimde ortaya konulmuştur. Allah aşkına söyler misiniz; inciden, yakuttan sıfır KDV alınmasının hangi haklı gerekçesi var. Bu ülkede mücevher kullanımı arttıkça, geçinmek zorunda kalan insanların sorunları da artmaktadır." Baykal, Türkiye'de son 3 yılda tarımın yerinde saydığını, köylünün, çiftçinin yoksullaştığını ileri sürerek, "Türkiye artık tütün içmeyi bırakmış, döviz içen bir ülke haline gelmiştir" dedi.

Baykal, iktidarın, halkın sorunlarını çözmek yerine, iktidar imkanlarını kullanarak; devlet imkanlarını arkasına alarak, yandaşlarıyla ülkeyi yönetmeye çalıştığını iddia etti. Bütün milli eğitim müdürlerinin, Talim Terbiye Kurulu üyelerinin değiştiğini ifade eden Baykal, bu kişilerin, "vatan haini gibi görülüp, püskürtülmeye" çalışıldığını söyledi. Baykal, "Sizinle ilgili davalar varsa, beraat kararına savcılar itiraz etmiyor" dedi. Yolsuzluk olaylarının "patlak" verdiğini ifade eden Baykal, "Ak enerji... Altında bu kadrolaşma var. Çirkin bürokrat, çirkin politikacı, çirkin işadamı... El ele verip, tezgah kuruyor. Kim getiriyor bunları oraya? Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nda utanç verici, milletvekili transferine kadar giden konunun altında ne yatıyor, zihniyet ne?" diye sordu. Baykal, Kapıkule sınır kapısında büyük yolsuzluk tezgahı çıktığını belirterek, "Hükümet, bu tabloda nerede?" sorusunu yöneltti. Ses kayıtlarında, gümrük kaçakçısı ile bir gümrük yetkilisi arasında geçen diyalogların yer aldığı mahkeme tutanağını da okuyan Baykal, kadrolaşmanın, nelere yol açtığının açık şekilde ortaya çıktığını, bunun, "bal tutan, parmağını yalar" yaklaşımı olduğunu söyledi.

Baykal, Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ın, "Mektup yoktur, imza sahtedir, otel buluşması yoktur" dediğini kaydederek, buluşmanın Ceylan Otel'de olduğunu, Edirne'den dönen Unatıkan'ın otele geldiğini, toplantıda oğlunun da yer aldığını savundu. Baykal, şöyle konuştu: "Ofer Genel Müdürü de geldi. Bütün bunlar konuşuldu. Başbakan, 'Buluşmadım' dedi, sonra görüştüğünü itiraf etti. Maliye Bakanı, hala reddetmeyi sürdürüyor. Maliye Bakanı, 'O mektup yok, imza sahtedir, toplantı olmamıştır" iddialarını söylemeye devam edemez. Ben bunu aklıma, zekama, ahlakıma, milletin sağduyusuna saygısızlık sayıyorum.

Millet kör, alem sersem, bunlar akıllı... Maliye Bakanı gelecek burada itiraf edecek, özür dileyecek, istifa edecek, istifa... Halka saygı, demokrasiye inanç, hukuk, ahlak varsa, bu bakan, buradan istifa edecek."CHP milletvekilleri, bu sözler üzerine Baykal'ı ayakta alkışladı. Zulme, yanlışa tanık olunuyorsa, direnilmesi gerektiğini kaydeden Baykal, "Eğer direnemiyorsanız, gücünüz yetmiyorsa en azından buğz (nefret, sevmeme) edeceksiniz. Hem direnemiyorsun, hem de zalime alkış tutuyorsun" diye konuştu.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın, kendisi için "Şemdinli'de başka, Ankara'da başka konuşuyor" dediğine işaret eden Baykal, 32 yıldır siyaset yaptığını vurguladı. Baykal, "32 yıllık geçmişimi tanık göstererek söylüyorum; Şemdinli'de farklı, Ankara'da farklı konuştuğumun bir tane örneğini, Sayın Başbakan veremez" dedi. Şemdinli'ye, 6 gazetenin Ankara temsilcisi ile gittiğini hatırlatan Baykal, bu kişilerin, "Başbakan'ın iddiasının haklı olduğunu" söylemesi halinde, kendisiyle ilgili gerekli kararı alacağını belirtti. 30 yıl önce ne söylediyse aynı şeyi söylediğini dile getiren Baykal, aynı ilke, değer, ahlakta olduğunu, ülke sorunlarında aynı anlayış ve çizgide bulunduğunu kaydetti. Baykal, bazılarının bunu nakise (eksiklik, kusur) olarak görebileceğini söyledi. Baykal, Erdoğan'ın, "Bize göre, demokrasi bir araçtır... Halk totaliter rejim istiyorsa saygı duymalıyız... Türkiye Cumhuriyeti, 1923'ten beri gerileyiş içindedir..." ifadelerini de içeren mülakatını kürsüde okudu. AK Parti milletvekillerinin buna tepki göstermesi üzerine Baykal, "Hayretinize saygı duyuyorum, memnuniyet verici buluyorum" diye karşılık verdi.

Erdoğan'ın, Vuslat töreninde, "Ya olduğun gibi görün, ya göründüğün gibi ol" dediğini ifade eden Baykal, kendisinin de böyle olmaya çalıştığını söyledi. Baykal, sözlerini şöyle sürdürdü: "Sayın Recep Tayyip Erdoğan, hangi Recep Tayyip Erdoğan'dır. Öğrenmek hakkımız... Mevlana'nın önünde, 'Ya olduğun gibi görün, ya göründüğü gibi ol' diyen Sayın Recep Tayyip Erdoğan, hangi Erdoğan'dır. Okuduğum mu, burada Anayasa'nın üzerine yemin etmiş olan mı? Hikmetyar'ın önünde diz çöken mi, Anıtkabir'de saygı duruşunda olan Erdoğan mı? Seçimden önce çıkıp 70 milyon önünde, 'dokunulmazlıkları kaldıracağız' diyen, 3 yıl sonra 'kaldırmıyoruz' diyen mi? Sıkışınca 'tek millet' diyen, 'gerekirse, eyalet sistemini uygularız' diyen Erdoğan mı? 'Maaşım yetmiyor' diyen, geçim sıkıntısı içinde olduğunu söyleyen Erdoğan mıdır, yoksa başbakanken kurduğu şirketleri trilyonlarca liraya satan Erdoğan mıdır? Yeni Zelanda'da bedelli askerlik için gerekli çalışmayı yapan Erdoğan mıdır, Ankara'ya gelip, 'Bu doğrultuda hiçbir çalışma yok' diyen Erdoğan mıdır? 'Anıtkabir'in önünde sap gibi duruyorlar' diyen Erdoğan mıdır olduğu gibi görünen ya da göründüğü gibi olan; yoksa Anıtkabir'de saygı duruşu yapan Erdoğan mıdır? Şiiir okumak güzeldir de okuduğun şiiri hak edebilmek lazım. O şiirin sorumluluğunu üstlenmek gerekir." Bütün iktidarların gelip geçtiğini, bu iktidarın da gideceğini savunan Baykal, "Abbas yolcudur, bütün işaretler bunu gösteriyor" dedi.[212]

---

[212] *Baykal'ın konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:106, B:44, 27.12.2005, ss. 567-585.*

Baykal'ın konuşmasını tamamlamasının ardından, şahsına sataştığı gerekçesiyle söz alan Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, Türkiye'de iş yapmanın kolay olmadığını, doğru hareket ederken, bazen birilerinin ayağına bastıklarını ifade ederek, "Ülkenin menfaatlerini korurken, birilerinin menfaatlerine yol vermezseniz, hakkınızda çeşitli iftiralar atılıyor" dedi. Muhalefetin, iktidarın yaptıklarını eleştirmek yerine, böyle argümanlara sarılmasına hayret ettiğini belirten Unakıtan, "Genel başkan olursa, daha da hayret ediyorum" diye konuştu. Unakıtan, Baykal'ın dile getirdiği ve bir dergide yer alan iddiaların yalan olduğunu, gönderdiği tekziplerin yayınlanmadığını belirterek, dergide bu iddiaları gündeme getiren kişinin, geçmişte başkalarına da iftira attığını ileri sürdü. Unakıtan, şöyle konuştu: "Şimdi soruyorum Sayın Baykal, bu kadar yalan dolu bir senaryoyu, kalkıp gerçekmiş gibi burada söylemek, bir genel başkanın ağzına yakışır mı? Sizin hakkınızda Bülent Ersoy neler söyledi, onu mu alıp gelelim buraya? Bunları söylemek sizi yükseltmez Sayın Baykal... Bir insanın, muhalifiniz de olsa şahsiyetine en önce sizin dikkat etmenizi, özellikle hatırlatmak istiyorum." Unakıtan, ithal edilen mücevheratın vergi oranlarının düşürüldüğü iddiasının da gerçeği yansıtmadığını, aksine mücevheratta ÖTV'yi yükselttiklerini söyledi. AK Parti milletvekilleri, Unakıtan'ın sözlerine alkışlarla destek verdi.[213]

7.8.3.5. Şahsı Adına Yapılan Konuşmalar

Daha sonra bütçenin lehinde söz AK Parti Kars Milletvekili Yusuf Selahattin Beyribey, ekonomide olumlu gelişmeler olduğunu belirterek, çiftçiye daha fazla destek verilmeye başlandığını kaydetti. Beyribey, Sarıkamış harekatının yıldönümünde düzenlenen törenlerin, Çanakkale Şehitliği'ndeki devlet törenleri gibi olmasını da istedi.[214]

Aleyhte söz alan CHP İstanbul Milletvekili Berhan Şimşek, yabancı sermayenin, Türkiye'ye üretim yapmaya değil, hazırları almaya geldiğini öne sürdü. Değerlendirme şirketlerinin verilerine göre, Türkiye'nin ekonomi notunun yükseldiğine dikkati çeken Şimşek, 2001 yılında da Türkiye'nin notunun yükseldiğini, "Anadolu Aslanlarının" şahlanacağının söylendiğini, bir hafta sonra ise kriz yaşandığını belirtti. Şimşek, "Kriz çığırtkanlığı yapmıyorum ama perşembenin gelişi çarşambadan bellidir. Sizi uyarıyorum" dedi.

AK Parti hükümetleri döneminde Kutmanların, Oferlerin gelirlerinin arttığını ileri süren Şimşek, "Kendi zenginlerinizi yarattınız. Kapıları, söze oy verenlerin bir kısmına açıp, büyük bir kısmına kapattınız" diye konuştu. "Damarından gireceğiniz yolsuzluk, hükümetin damarına girdi" diyen Şimşek, şöyle devam etti: "Türkiye, yolsuzluk ekonomisinden kurtulamadı. Ak kadrolar kara çıktı. Simit çay hesabı yaparak oyunu aldığınız milletin simidini elinden alıp, çayını döktünüz. Sayenizde, eti kasapların çengelinde görüp, yiyemez oldu. O insanları unuttunuz. Vatandaş, seçim sandığını istiyor, Türkiye'nin, AK Parti iktidarından kurtulmasını istiyor."

---

[213] *Unakıtan'ın konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:106, B:44, 27.12.2005, ss. 585-587.*

[214] *Beyribey'in konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:106, B:44, 27.12.2005, ss. 587-589.*

AK Parti iktidarının icraatlarını eleştiren Şimşek, "bütçenin IMF'ye, Maliye'nin kendi için af çıkaranlara, turizmin içki yasağına, İstanbul'un kulelere, dokunulmazlık dosyalarının dönem sonuna, vatandaşın ise Allah'a emanet edildiğini" ifade etti. Şimşek, Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ın bir dergide yayınlanan fotoğrafını da göstererek, "Ofer'le aynı gözlüğü takıyor" dedi. [215]

7.8.3.6. Hükümet Adına Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın Konuşması

Daha sonra bütçenin tümü üzerindeki konuşmalarda, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Hükümet adına söz aldı. Erdoğan, "CHP'nin Türkiye'nin en eski partisi olarak hava attığını" ifade ederek, "Atatürk'ün üzerinden siyaset yapmaya kalkıyorsunuz. Bu millet sizi iktidar yapmadı, yapmayacak, böyle bir beklenti içine girmeyin, alamazsınız... Yok böyle bir şey, gelemezsiniz" dedi.

CHP Genel Başkanı Deniz Baykal'ın konuşmasının, Mevlana'yı anma törenleri ile ilgili bölümünde, eline bazı fotokopiler ve gazeteler alarak kürsüde konuştuğunu belirten Erdoğan, "Eğer ben fotokopileri çıkarmaya başlarsam cemazi-yel evveliniz (geçmişiniz) çok kötü" dedi. Baykal'ın Parlamento'da uzun süre görev yaptığını, adete "duayen" olduğunu bildiren Erdoğan, şöyle konuştu: "Bakanlık yaptığınız dönemlerde bu ülkede enerjide neler çektiğimizi çok iyi biliyoruz. Enerji kuyruklarını nasıl oluşturduğunuzu, burada milletvekillerinin nasıl üşüdüğünü biliyoruz. Bidonlarla kuyruklarda nasıl beklendiğini çok iyi biliyoruz. O dönemleri bilenler var. Fakat ben bunun üzerinde fazla durmak istemiyorum. Ben 'düne ait ne varsa, dünde kaldı cancağızım, bugün artık yeni şeyler söylemek lazım' diyen Mevlana terbiyesi ile konuşmak istiyorum."

Deniz Baykal'ın Şeb-i Arus törenlerinde konuşma talebi geldiği zaman, Konya Valisi'nin kendisini aradığını bildiren Erdoğan, "teamülde böyle bir şey var mı?" sorusuna valinin "yok" cevapını verdiğini, kendisinin ise "ana muhalefet lideridir o da konuşsun" dediğini kaydetti. Başbakan Erdoğan, "ya olduğun gibi görün, ya göründüğün gibi ol" ifadesinin kendisine değil, Mevlana'ya ait olduğunu vurgulayarak, "yarası olan gocunur, niye gocunuyorsun? Ben orda 'ya olduğun gibi görün ya göründüğün gibi ol' derken sizin zatınızı kastetmedim ki... Ben orada Mevlana'nın 7 maddesini okudum. 'Sevgide güneş gibi ol, dostluk ve kardeşlikte akarsu gibi ol, hataları örtmede gece gibi ol, tevazuda toprak gibi ol, öfkede ölü gibi ol' dedim. Ne olursa olsun, 'ya olduğun gibi görün ya göründüğün gibi ol' dedim" diye konuştu.

"Biz başörtüsü, yazma dağıttığımız zaman söz olur, ama Sayın Baykal dağıttığı zaman söz olmaz" diyen Erdoğan, "Deniz Baykal'ın Bosna'ya gittiği zaman başörtüsü ve yazma dağıtmakla meşhur olduğunu" savundu. Erdoğan, Baykal'ın o seyahati anlatarak, bundan prim yapmaya çalıştığını söyledi. CHP'lilerin tepki göstermesi üzerine TBMM Başkanvekili İsmail Alptekin, milletvekillerini sessiz olmaları konusunda uyardı. Muhalefetin öneri sunması gerektiğine işaret eden Erdoğan, Baykal'ın konuşmasında bir tane bile öneri

[215] *Şimşek'in konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:106, B:44, 27.12.2005, ss. 591-594.*

olmadığını kaydetti. Erdoğan, "Arkadaşım oradan seslendiği zaman ona ne diyorsun? 'Gel de anlatıyım' diyorsun. Burada anlatacaksın... Millet dinlesin seni, biz de dinleyelim" dedi.

Başbakan Erdoğan, şunları kaydetti: "Yattınız, kalktınız sadece bakanıma belden aşağı vurmaktan başka bir şey yapmadınız. Aynı şeyleri konuştunuz, aynı ifadeleri kullandınız. Oğlundan başladınız, eşinden çıktınız. Bir edep var, adap var ya... Nasıl bunu yaparsınız? Bu, bir siyasetin ahlakına sığmıyor. Bakanımı eleştirirsin, yanlışlarını söylersin ama önerini de getirirsin. Siz bunu yapmıyorsunuz, sadece duyumlarla hareket ediyorsunuz. Bu işin esası bellidir. Müddei (iddia eden), iddiasını ispatla mükelleftir. İddiasını ispatlayamayan... Ben işte oraya 3 tane nokta koyuyorum." Bütçelerin rakamlar manzumesi olmadığı görüşüne katıldığını ifade eden Erdoğan, bütçeyi eleştirirken, eleştirel yaklaşıma "evet", ama çirkin yaklaşımlara "hayır" dediğini anlattı.

Erdoğan, "Siz bu ülkenin en eski partisi olarak hava atıyorsunuz. Atatürk'ün üzerinden siyaset yapmaya kalkıyorsunuz. Gazetelere boy boy ilan verdiniz, ama bu millet sizi yine iktidar yapmadı, yapmayacak zaten, böyle bir beklenti içine girmeyin, alamazsınız. Yok böyle bir şey, gelemezsiniz" diye konuştu.

Türkiye'de 1999 ve 2001 yıllarında ekonomik krizler yaşandığını ve bu krizlerde iktidarda hangi partiler olduğunu soran Erdoğan, "Şu anda o iktidarın temsilcilerinden burada olan var mı? Var. Şu anda Türkiye'de kriz dönemi yok, güven ve istikrar dönemi yaşanmaktadır" dedi. Başbakan Erdoğan, CHP sıralarından laf atılması üzerine, "Sayın genel başkanın anlattıkları ne derece doğru bizim anlatacaklarımız ne derece doğru... Bunların hepsini mukayeseli olarak anlatacağım. Merak etmeyin, dersime iyi çalıştım" dedi.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, muhalefetin "borç stoku arttı" diyerek milleti aldatmaması gerektiğini ifade ederek, "Borçtan korkmuyoruz, rahatsız değiliz. Sebep? Çünkü artık üreten Türkiye var" dedi. TBMM Genel Kurulu'nda 2006 Merkezi Yönetim Bütçesi üzerinde konuşan Başbakan Erdoğan, kendisine laf atan CHP milletvekillerine, "Şu anda ülkenin başbakanı konuşuyor, bir genel başkan konuşuyor. İşte ölçüyü görüyorum. Milletimiz de görüyor, notunuzu veriyor" dedi. Yeterlilik, saygınlık ve güvenirliliğin temel prensipleri olduğunu ifade eden Erdoğan, "Biz öyle söz verip, 10 yıl sonra açılış yapmıyoruz. Söz verdiğimiz tarihte gelip açılış yapıyoruz. İşte farkımız bu" diye konuştu.

Muhalefetin, konuşmalarında "Durumumuz felaket, her geçen gün daha da kötüye gidiyoruz" ifadelerinin ortaya konulduğunu belirten Erdoğan, "ayaklarını yere sağlam bastıklarını ve rakamların hayali olmadığını" söyledi. Erdoğan, muhalefetten, kağıdı kalemi ellerine alıp hesap yapmalarını isteyerek, iktidarları döneminde Irak krizi, petrol krizi ve ABD'nin faiz artırımının yaşandığını hatırlattı. Türkiye'nin bu krizlerden etkilenmediğini ifade eden Erdoğan, 2002'de yüzde 29.7 olan tüketici fiyat endeksinin, 2005 sonunda yüzde 7.5 olarak gerçekleşeceğini söyledi.

Başbakan Erdoğan, 2002 yılında devlet iç borçlanma senetlerinin faizinin yüzde 49.8 olduğunu, 2005'te bu rakamın yüzde 14.1 olarak gerçekleştiğini belirterek, 2002'de 275 katrilyon lira olan gayri safi milli hasılanın (GSMH), 2005'te 485 katrilyon liraya çıktığını kaydetti. "CHP Genel Başkanı Deniz Baykal bu bölümü iyi dinlesin" diyen Başbakan Erdoğan, GSMH'deki 210 katrilyon liralık artışa dikkati çekti. Aynı dönemde kişi başına milli hasılanın 2 bin 598 dolardan 5 bin dolara yükseldiğini ifade eden Erdoğan, İMKB endeksinin de 10 bin 370'den 39 bin 139'a çıktığını hatırlattı. Bu rakamların, bir ülkenin ekonomisinin nereden nereye geldiğini göstermesi bakımından önemli olduğunu bildiren Başbakan Erdoğan, "Yarın iktidar olursanız, siz de bu rakamlarla konuşacaksınız" dedi.

Başbakan Erdoğan, 2002 yılında bütçeden yapılan faiz harcamalarının 51.9 katrilyon lira olduğunu, bu rakamın 2005 itibariyle 46.4'e düştüğünü belirterek, faiz ödemelerinin 10.4 katrilyon lira azaldığını söyledi. Dış ticaret açığının kontrol altında olduğunu ve bundan endişe duymadıklarını bildiren Erdoğan, bu açığın başarıyla yönetildiğini kaydetti. Türkiye'nin hasret kaldığı başarılara imza koyduklarını savunan Erdoğan, milli gelirin 5 bin dolara, satın alma gücünün ise 8 bin 500 dolara yükseldiğini belirtti. Faiz ödemelerinin milli gelire oranının 2002 yılında yüzde 18.9 olduğunu, bu oranın 2005'te yüzde 9.6'ya gerilediğini anlatan Başbakan Erdoğan, 2002 yılında toplanan her 100 liranın 87 lirasının faize gittiğini, bugün toplanan her 100 liranın da 38.8 lirasının faize gittiğini kaydetti. Erdoğan, "Bunu nasıl göremiyorsunuz, insaf..." dedi.

Başbakan Erdoğan, kamunun net borç stokunun 2002'de 132 milyar dolar, 2005'te ise 198 milyar dolar olduğunu ifade ederek, kamunun toplam net borç stokunun milli gelire oranının, aynı dönemde yüzde 78.6'dan yüzde 56.9'a gerilediğini bildirdi. Hesapların bu rakamlara göre yapıldığını kaydeden Erdoğan, "(Borç stoku arttı) diye milleti aldatmayın. (Borç yiğidin kamçısıdır) işte buna denir" diye konuştu. ABD ve Japonya'nın, dünyanın en borçlu ülkeleri olduğuna, ancak bir sorun yaşamadıklarına işaret eden Erdoğan, bunun sebebinin, borçların GSMH'ye oranının düşük tutulması olduğunu söyledi. Borçtan korkmadıklarını, rahatsız olmadıklarını bildiren Erdoğan, "Çünkü artık üreten Türkiye var. Dürüst davranmıyorsunuz. Doğruyu konuşmuyorsunuz. Bu kürsüden milleti aldatmayın. Halep oradaysa, arşın burada. Gazete kupürleriyle değil, devletin rakamlarıyla konuşuyorum" dedi. Bankalardaki YTL cinsi tasarrufların da yüzde 75.4'e yükseldiğini kaydeden Erdoğan, milletin hükümete güvendiğini söyledi.

Recep Tayyip Erdoğan, Türkiye'nin nereden nereye geldiğine dikkat edilmesini isteyerek, "Sizin hayalinizin bile yetmediği yere, bizim fiilimiz yeter" diye konuştu. Erdoğan, CHP Genel Başkanı Baykal'ın itiraz etmesi üzerine de "El kol hareketi yapma. El hareketi yapanları milletimiz sandığa gömdü. Yine sandığa gömer, haberiniz olsun. Bir genel başkan, eliyle koluyla değil, diliyle konuşur. Ben bütçe üzerinde konuşuyorum. Ama biraz sonra o dille de konuşabiliriz" diye tepki gösterdi.

Ekonomide istikrarı, siyasette itibarı sağladıklarını ifade eden Erdoğan, "Eğer iktidara gelmeseydik, bugün toplam borç stoku 1 katrilyon 276 trilyon YTL'ye ulaşırdı ve bu borcun GSMH'ye oranı yüzde 102 olurdu" dedi. Bu rakamların, Türkiye'yi uçurumun kenarından nasıl çevirdiklerini göstermesi bakımdan önemli olduğunu vurgulayan Erdoğan, yatırımların azaldığı yolundaki iddiaların da gerçek olmadığını belirtti. Başbakan Erdoğan, kamu-özel sabit sermaye yatırımlarının, iktidarları döneminde 46 katrilyon liradan 66 katrilyon liraya yükseldiğini kaydetti. Erdoğan, işsizliğin de iktidarları döneminde yüzde 9.7'ye gerilediğini belirterek, bu rakamın yaz aylarında daha da düşeceğini söyledi.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, "Değiştin mi" diye soran CHP milletvekillerine, "Değiştim, değişerek geliştim. 30 yıl öncesinde kalmadım. Çünkü çağdışı değilim" dedi.

Erdoğan, iktidarları döneminde tarım sektörüne büyük destek verdiklerini belirterek, mazot desteğinin ilk kez kendileri döneminde verildiğini vurguladı. CHP'li milletvekillerinin, "Doğrudan gelir desteğine gel" sözleri üzerine, "Sabırlı olursan, ona da geleceğim. 2005 yılı için 16 milyon YTL'lik desteğin 6 milyonu verilmedi, onu da bayram öncesinde vatandaşımıza vereceğiz" dedi. Herkesin elini vicdanına koymasını isteyen Erdoğan, çiftçilerin Ziraat Bankası'na olan kredi borcunun faizinin yüzde 59'dan yüzde 8-15 arasına indirildiğini kaydederek, "Hayvancılık kredi desteği 2002 yılı sonunda 228 trilyon lirayken, -dikkat edin uçuklama olmasın- 2.1 katrilyon lira olmuştur" diye konuştu.

Muhalefet temsilcilerinin 'Çiftçi battı, yok oldu" dediğini hatırlatan Erdoğan, CHP'lilerin "Yanlış mı söylüyoruz" demesi üzerine, "Merak etmeyin millet görüyor" dedi. Erdoğan, 2002 yılında Türkiye'de 6 bin 300 traktör satılırken, 2004'te bunun 18 bin, 2004'te 30 bin, 2005'te ise 32 bin olduğunu kaydetti. CHP'li milletvekillerinin laf atmasına tepki gösteren Erdoğan, birleşimi yöneten Başkanvekili İsmail Alptekin'e dönerek, "Sayın Başkan, İçtüzük neyi gerektiriyorsa yapın. Biz burada bütçe görüşmeleri yapıyoruz" dedi. Başkanvekili Alptekin'in milletvekillerini uyarısı üzerine Erdoğan, kendisine laf atmayı sürdüren CHP Mersin Milletvekili Mustafa Özyürek'in davranışlarının çirkin olduğunu belirtti. Özyürek'in, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda "Zaten bu millet mazoşisttir. Ne kadar eziyet yaparsanız o kadar iyi" ifadelerini kullandığını belirten Erdoğan, Özyürek ve CHP'lilerin tepki göstermesi üzerine, "Bunun anlamı açık. Sayın Baykal size ithaf olunur. Yanınızda böyle insanlar bulunuyor. Türk Dil Kurumu sözlüğünü açıp bakarsanız, anlamını görürsünüz. Bu millete mazoşist diyecek kadar seviye kaybına uğramıştır. Ağlanacak halinize gülüyorsunuz" karşılığını verdi.

CHP'lilerin, sözlerine tepki göstermesi üzerine Erdoğan, "Beni kendi minderinize çekmek istiyorsunuz. Ama ben sizin minderinize gelmeyeceğim. Ben TBMM'nin, milletin vatan minderinde mücadelemi sürdüreceğim" dedi.

Başbakan Erdoğan, esnaf ve sanatkarlara kullandırılan kredi faizinin yüzde 47'den yüzde 15'e indiğini, 2002 yılında 154 trilyon olan kredinin 2005 yılında 1.5 katrilyon liraya ulaştığına işaret etti. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu'ndan yapılan yardımlar konusunda da bilgi veren Erdoğan, "Millet aç, yardımlar partiye gidiyor" diye laf atan CHP'li milletvekillerine, "Çok çirkin, çok ayıp. Bunu biz örgütlerimiz aracılığıyla değil, valiler, kaymakamlıklar aracılığıyla dağıtıyoruz. Son kuruşuna kadar amacına uygun olarak fakir fukara, garip gureba bundan istifade etmektedir" dedi. Erdoğan, yoksulluğun arttığını söyleyen CHP'lilere, yoksulluğun kendi dönemlerinde oluşmadığını, "yoksulluk tablosunu devraldıklarını" ifade ederek, bu tabloyu tedavi etmek ve psikolojik destek vererek rahatlatmanın gayreti içinde olduklarını kaydetti. Kendilerinden öncekilerin bunu yapmadığını ifade eden Erdoğan, "Bu paralar nereye gidiyordu, yolsuzluk şebekelerine gidiyordu. Şimdi bu paralar benim vatandaşıma gidiyor. Şimdi fark bu..." diye konuştu. Yakacak yardımının devam ettiğini ifade eden Erdoğan, "Bunu niye sürekli anlatıyorsun" diyen milletvekillerine, "Hükümet'in bu yardımını bilmeyenlere ulaşma metodudur. Sizin böyle bir derdiniz yok ama bizim var. Biz kapı kapı dolaşıyoruz, siz Ankara'da oturuyorsunuz. Aramızdaki fark bu" cevabını verdi. CHP'lilerin laf atmayı sürdürmesi üzerine milletvekillerini uyaran Başkanvekili Alptekin, laf atmaya Başkanlık Divanı üyelerinin de katılmasına üzüldüğünü, bir ülkenin başbakanının konuşmasını engelleyici tavır içinde olmayı milletin hoş görmediğini söyledi. Alptekin, "Bu tip hareketler, Parlamento'ya itibar değil, sıkıntı getiriyor. Bu arada kendisini göstermek, öne çıkmak için yapılan hareketler de size bir şey kazandırmaz" dedi.

Sağlıkta dönüşüm projesiyle atılan adımların görüldüğünü belirten Erdoğan, hastanelerde rehin kalma olaylarını gündeme getiren CHP'lilere, "Olan şeyler bunlar. Onun üzerine gidildi mi gidilmedi mi, önemli olan bu" diye tepki gösterdi. Erdoğan, hastanelerin tek çatı altında toplanmasıyla hastaların hiçbir ayrıma uğramadan tüm hastanelerden, hatta özel hastanelerden bile yararlanmaya başladığını belirterek, "Kuyruklar bitmedi. Git hastaneleri gör" diyen milletvekillerine, "Bundan büyük değişim olur mu? Eczanelerdeki kuyruklar kaldı mı? Şimdi konut kuyruğu başladı. Bu, size bir şey anlatıyor mu? Sağlık personelinin performansı arttırıldı" şeklinde konuştu.

CHP Genel Başkanı Deniz Baykal'ın derslik konusundaki sözlerini hatırlatan Erdoğan, "Baykal'ın hesap yanlışı içinde olduğunu" savundu. Milli eğitim bütçesinin 1 numara olduğunu, 70 bin dersliğin yıllara dağılımına bakıldığında 23.3 düştüğünü kaydeden Erdoğan, "Cumhuriyet tarihinde böyle bir sayı var mı? Yok böyle bir şey, göremezsiniz" dedi. CHP Sinop Milletvekili Engin Altay'ın ayağa kalkarak dosya göstermesi üzerine Erdoğan, dersliği sadece devlet bütçesiyle yapmadıklarını, hayırseverlerin 2 katrilyon lira destekte bulunduklarını anlattı. Erdoğan, okullarda 37 yıldan beri uygulanan "demode müfredatın" değiştirildiğini, gelecek yıl ortaöğretimde de ücretsiz kitap dağıtacaklarını söyledi.

Erdoğan ile CHP Genel Başkanı Deniz Baykal arasında "simit çay" konusunda tartışma yaşandı. "Simit çay" fiyatları konusunda DİE'nin değil, çarşı ve pazarın rakamlarıyla konuştuğunu anlatan Erdoğan, "Sayın Baykal, simitin fiyatını bilmiyor. 500 bin lira olduğunu söylüyor" dedi. Erdoğan'ın bu sözlerine, Baykal yerinden "Çok iyi biliyorum ama senin hesabın tutmadı" karşılığını verdi. CHP'lilerin kendisine laf atması üzerine "Sizi ciddiyete davet ediyorum" diyen Erdoğan, Keçiören'de çayın 300, simitin fiyatının ise 300-500 bin lira arasında değiştiğini belirtti. Erdoğan, "Pastanede simit yersen bu fiyatı bulamazsın. Benim hesabım, 5 kişilik aile üzerindendi. 5 kişilik aile üzerinden bu hesap, 270 milyon liraya tekabül ediyor. O zaman asgari ücret neydi, 350 milyon lira. 80 milyon lira, benim vatandaşımın cebinde kalıyor. Oysa ben bunu söylediğimde, asgari ücret 180 milyon liraydı. Vatandaşın çay ve simit almaya maaşı yetmiyordu. Fark bu..." dedi. CHP'li milletvekillerinin, "Vatandaşı çay ve simide mahkum ediyorsun" demeleri üzerine Erdoğan, asgari ücretle 2002 yılında 187 kilo ekmek, bugün ise 294 kilo ekmek, 2002'de 69 kilo et, bugün ise 132 kilo et alındığına işaret ederek, "Nereden nereye... Sayın Baykal, mücevherat ve değerli taşlardan örnek verdi. KDV sıfırlandı doğru ama ÖTV'si yüzde 6'dan yüzde 20'ye çıkarıldı. Bunlar ekonomiyi ne denli etkileyen kalemler? Yeri geliyor farklı konuşuyorsunuz" diye konuştu.

Kredi kartları konusundaki tartışmalara işaret eden Erdoğan, vatandaşların kredi kartı alma zorunluluğu olmadığını, alan kişinin hesapsız harcama içinde kullanmaması gerektiğini söyledi. Kadrolaşma iddialarına cevap veren Erdoğan, şöyle konuştu: "Siyasi iktidarlar iş başına geldikleri zaman kendi aktörlerini belirleme hakkına sahipler. Bu, demokrasinin verdiği en doğal haktır. Tüm üst düzey yöneticiler, bu ülkenin kendi evlatlarıdır. Bunlar oradan alınıp başka bir yere verilir. Sizin iktidarınızı görmedik mi ya? Sizin iktidarınızda bazı kurumları nasıl dejenere ettiğinizi biz çok iyi biliriz. Talim Terbiye Kurulu, tabii değiştirilecek. Bizden önce başarılı olmuş olsaydı hala devam ederdi. Başarılı olmayanı tabii değiştireceğiz. Sağlık Bakanlığı'nda 141 şef atamasına gelince... Tabii yapacağız. Onlar da ihtiyacı olan başka yerlere verildi. Hiç kimse görevinden alınmamış. Çünkü onlara ihtiyacımız var. Yaptık, yapacağız, yapmaya da devam edeceğiz. Bu milletin bize verdiği yetkidir. Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nu konuşuyorsunuz. Ayıp ya... HSYK'da Hükümet'in bir bakanı, bir de bürokrat var. Diğer 5 üyeyi de cumhurbaşkanı atıyor. Siz gelseniz bunu farklı mı yapacaksınız?"

Baykal'ın telefon dinlemesine takılan yolsuzlukla ilgili sözlerine de cevap veren Erdoğan, şunları kaydetti: "Bahsedilen, Kapıkule'deki olaydır. Yapan kim, bunun talimatını kim verdi? Yoksa siz mi verdiniz benim bilmediğim. Maşallah telefon diplomasisini de gayet iyi yapıyorsunuz. Tamam dinleme oldu da bu size nereden geldi? Bunları devletin kurumları dinliyor. Araştırma Komisyonu'na gelirken size de pas edilen bir konudur. Hala ideoloji

gözlüğünden bakıyorsunuz. Dönemimizde nerede kadro ihtiyacımız varsa, bunu Sayın Ecevit döneminde çıkarılan sınav sistemiyle aldık. Bunlar ayrıca bilgisayar ortamında atandı. Bunlar bizim dönemimizde icat olmadı. Emekli olan, ayrılan kadroları boş mu bırakacağız. Tabii dolduracağız. Doğu'ya, Güneydoğu'ya doktor gönderme zorunluluğumuz var. Hangi yöntem bize yardımcı olursa öyle yaparız."

Başbakan Erdoğan, Baykal'ın, Hikmetyar ile ilgili sözlerine cevap verirken, "İkide bir sakız gibi çiğniyorsunuz. Hikmetyar'ın önünde diz çökmüşüm. Hikmetyar, o zaman Türkiye'de bulunuyordu. Olay, 1986'daydı. Ben o zaman bir partinin il başkanıyım. Hikmetyar, İslam Ülkeleri Ekonomik İşbirliği toplantısına bir başbakan sıfatıyla gelmiştir. Resmi kayıtlardan okuyun. Afganistan'da verdiği mücadeleyi herkes alkışlıyordu. Şimdi bir farklı safa geçmiş durumda. Ben şimdi desteklemiyorum. Değiştim, değişerek geliştim. 30 yıl öncesinde kalmadım. Çünkü çağdışı değilim" dedi.

"Maaşım yetmiyor" diye bir ifadesi olmadığını, Schröder ile beraber olduğu bir ortamda, Almanya ve Türkiye'de başbakanların aldığı maaşı bir gazeteciyle kıyasladığını anlatan Erdoğan, "Hamdolsun bu noktada herhangi bir sıkıntım yok. Ama siz bunun üzerinden nemalanmak istiyorsunuz. Boşuna çabalamayın" diye konuştu.

Erdoğan, sözlerine karşılık veren CHP'li Özyürek'e, "Türk Milleti'ne mazoşist diyen bir zihniyeti ben kaderine mahkum ediyorum" derken, Başkanvekili Alptekin, Özyürek'i uyardı. Bu sırada CHP ve AK Parti sıralarından karşılıklı tartışma başladı. Bazı milletvekilleri yerinden kalkarak tepkilerini gösterdi. Avusturya'da dövizle askerlik konusunda Türk vatandaşlarının talebini aldığını belirten Erdoğan, ancak döndükten sonra "böyle bir çalışmanın olmadığını" söylediğini hatırlattı.

Başbakan Erdoğan, kendi iktidarı döneminde Antalya'ya yapılanın başka hiçbir iktidar döneminde yapılmadığını belirterek, Kumluca yolunun yapımını kendisinin takip ettiğini ve açılışını yaptığını söyledi. CHP Antalya Milletvekili Tuncay Ercenk'in kendisine itiraz etmesi üzerine Genel Kurul'da gerginlik yaşandı. Yerinden kalkarak CHP sıralarına yürüyen ve "yeter be" diye bağıran AK Parti Şanlıurfa Milletvekili Zülkifar İzol, milletvekilleri ve grup başkanvekileri tarafından engellendi. Tartışmalar yüzünden konuşmasına ara veren Erdoğan, Antalya'da kendi döneminde yapılanlar hakkında bilgi verdi ve Lara bölgesindeki arıtmanın gecikmesinin sebebinin, CHP'li Muratpaşa Belediyesi'nin yer vermemesi yüzünden olduğunu söyledi. Erdoğan, konuşmasını, "Ne yazık ki muhalefet bazı şeylere tahammül edemiyor. Şahsımla ilgili okuduğunuz kitabın tamamı, hilafı hakikattir. Bana delil gösterin, başkalarının yazdıklarını değil. Ben size yazılanlardan değil, sizin kendi yayınlarınızdan cevap veriyorum" diyerek bitirdi.[216]

---

[216] *Erdoğan'ın konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:106, B:44, 27.12.2005, ss. 594-625.*

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın, CHP'nin yaptırdığı anketin sonuçlarına göre, "durumunun kötü olduğu" yönündeki sözleri üzerine, CHP Grup Başkanvekili Ali Topuz söz aldı. Başbakanın neden üzüldüğünü anlayamadığını ifade eden Topuz, "Çok sevdiğinden mi, yoksa bir şeyler mi söylemek istiyor" dedi. Topuz, Erdoğan'ın, TBMM Başkanvekili ve milletvekillerini "azarladığını", Meclis Başkanvekili adına karar vermeye çalıştığını öne sürdü. CHP'nin, herhangi bir araştırma yaptırmadığını kaydeden Topuz, "Eğer Başbakanın eline geçtiyse birisini bize versin. Veremiyorsa Başbakanın bu kürsüden gerçek dışı konuşma yaptığı kesinleşecek, zabıtlara geçecektir. Partiyle veya seçimle ilgili herhangi bir anket yaptırmadık" diye konuştu. AK Parti'lilerin tepki göstermesi üzerine Topuz, "Konuşmayın, oturun. Yalancılar, gerçek dışı konuşuyorsunuz" diye karşılık verdi. Topuz, Cumhuriyet tarihinde, "elinde belge olmadan, bir anamuhalefet partisinin ilk kez suçlandığını", bundan üzüntü duyduğunu söyledi. [217]

CHP Genel Başkanı Deniz Baykal da yerinden söz alarak, Milli Eğitim Bakanlığı'nın derslik sayısıyla ilgili rakamlarının gerçeği yansıtmadığını kaydetti. Baykal, Erdoğan'ın derslik sayısına ilişkin iddiasının, bakanlığın istatistiklerine göre doğru olmadığını savundu.[218]

Bunun üzerine, Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik söz alarak, 2003-2005 yılları arasında ülke çapında 70 bin 987 dersliğin tamamlanarak, faaliyete geçtiğini bildirdi. Çelik, "Bu 3 yılın ortalaması 23 bin küsurdur. 1998-2002'nin 4 yıllık ortalaması 20 bin küsurdur" diye konuştu.[219]

CHP Mersin Milletvekili Mustafa Özyürek, Erdoğan'ın konuşmasında sataşma olduğu gerekçesiyle söz istedi. TBMM Başkanvekili İsmail Alptekin, "Sayın Başbakan, zabıtlardaki ifadenizi okudu" diyerek söz hakkı vermedi. Daha sonra, Özyürek'in söz talebi, Genel Kurul'un oyuna sunularak reddedildi.[220]

AK Parti Grup Başkanvekili Faruk Çelik ise Topuz'un, AK Parti grubuna "yalancılar" dediği gerekçesiyle söz istedi. Çelik'e söz verilmesine, CHP'liler sıralara vurarak tepki gösterdi. Milletvekillerinin ayağa kalkarak, Çelik'in konuşmasına izin vermemesi üzerine Alptekin, birleşime ara verdi. Aradan sonra tekrar kürsüye çıkan Çelik, AK Parti milletvekillerinin, Baykal'ın konuşmasını sükunetle dinlediğini ancak, CHP grubunun Erdoğan'ı dinlerken aynı tavrı göstermediğini söyledi. Çelik, Erdoğan'ın bilgi ve belgelere dayanarak konuştuğunu belirterek, milletvekillerinin, Parlamentoda olmanın sorumluluğunu taşıması gerektiğini söyledi. [221]

---

[217] Topuz'un açıklaması için bk. ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:106, B:44, 27.12.2005, ss. 625-627.*
[218] Baykal'ın açıklaması için bk. ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:106, B:44, 27.12.2005, ss. 626-627.*
[219] Çelik'in açıklaması için bk. ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:106, B:44, 27.12.2005, ss. 627-628.*
[220] Tartışmalar için bk. ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:106, B:44, 27.12.2005, ss. 628-630.*
[221] Faruk Çelik'in açıklaması için bk. ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:106, B:44, 27.12.2005, ss. 630-633.*

Genel Kurul'da, söz isteme hakkı istenmesi yüzünden gerginlik yaşanırken, CHP Genel Başkanı Deniz Baykal ve milletvekilleri, oturumu terk etti. AK Parti Grup Başkanvekili Faruk Çelik'in konuşmasını, CHP milletvekilleri, sıra kapaklarına vurarak protesto ettiler. CHP Grup Başkanvekili Kemal Anadol, TBMM İçtüzüğü'nün 63. maddesine göre, birleşimi yöneten TBMM Başkanvekili'ni, "Meclisin çalışma usulüne davet" için söz istedi. TBMM Başkanvekili İsmail Alptekin, söz konusu maddenin, yasaların görüşülmesi sırasında söz hakkı verilip verilmemesiyle ilgili olduğunu belirterek, "Ben isteyenlere söz verdim ve İçtüzüğe uygun davrandım" dedi. Alptekin, Anadol'un talebini kabul etmediğini açıklayarak, oyunun rengini açıklamak üzere, son sözü AK Parti Ordu Milletvekili Cemal Uysal'a verdi. Uysal, kürsüde bütçeye olumlu oy vereceğini açıklarken, CHP milletvekilleri kapak sıralarına vurmaya devam ettiler. AK Parti milletvekilleri ise CHP milletvekillerine, alkışlarla karşılık verdi.

CHP Grup Başkanvekili Kemal Anadol'a söz verilmemesi üzerine CHP milletvekilleri, Genel Başkan Deniz Baykal ile ayağa kalkarak, "Size hayırlı olsun" diye bağırıp Genel Kurul'u terk etmeye başladılar. Bu sırada CHP Antalya Milletvekili Tuncay Ercenk, Başkanlık Divanı'na yürüyerek, itirazlarını sürdürdü. TBMM İdare Amiri Fevzi Berdibek de Ercenk'in yanına gelerek, kürsüden uzaklaştırmak istedi. Ercenk, Berdibek'i hızla itince, Berdibek de Ercenk'e vurmak istedi. Kavga, grup başkanvekilleri ve idare amirlerinin araya girmesiyle önlendi. Tartışmaların uzaması üzerine, TBMM Başkanvekili İsmail Alptekin, birleşime ara verdi. [222]

Genel Kurul'da, bütçe tasarıları üzerindeki görüşmelerin tamamlanmasının ardından, 2006 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı'nın "tahsil edilemeyecek alacaklar" başlıklı 31. maddesinin yeniden görüşülmesi gündeme geldi. TBMM Danışma Kurulu'nda, üzerinde anlaşma sağlanamaması üzerine, 31. maddenin yeniden görüşülmesine ilişkin Hükümetin talebi, AK Parti tarafından grup önerisi olarak Genel Kurul'un gündemine getirildi. CHP'nin itirazı üzerine, usul tartışması açıldı. Usul tartışmasından sonra, DYP Hatay Milletvekili Mehmet Eraslan, önerge aleyhinde konuşma yaptı. Alptekin, daha sonra, AK Parti'nin önergeyi geri çektiğini açıkladı[223]

Daha sonra, 2006 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı ile 2004 Mali Yılı Kesinhesap Kanunu tasarılarının oylamasına geçildi. Genel Kurul'da, 2006 bütçesi üzerindeki son konuşmaların ardından oya sunulan 2006 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı, 14 ret oyuna karşı 322 oyla benimsendi. 2004 Mali Yılı kanun tasarıları da oylanarak kabul edildi. Yapılan açık oylama sonucu, 2006 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı 14'e karşı 322; 2004 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesinhesap Kanun Tasarısı 13'e karşı 341; 2004 Mali Yılı Kesinhesap Kanun Tasarısı ise 12 ret oyuna karşı 338 oyla kabul edildi.[224]

---

[222] *Gerginlik ve tartışmalar için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:106, B:44, 27.12.2005, ss. 633-636.*
[223] *Tartışmalar için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:106, B:44, 27.12.2005, ss. 637-647.*
[224] *Bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:106, B:44, 27.12.2005, ss. 647-649.*

7.8.3.7. Erdoğan'dan Teşekkür Konuşması

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, tasarıların kabulünün ardından kürsüye gelerek, kısa bir teşekkür konuşması yaptı. Erdoğan, 2006 yılı bütçesinin hazırlık ve görüşmeleri sırasındaki yoğun çalışmaları dolayısıyla başta Maliye Bakanı Kemal Unakıtan olmak üzere bakanlara, milletvekillerine ve bürokratlara teşekkür etti. AK Parti iktidarı boyunca hazırlanan ve uygulanan bütçelerde olduğu gibi, bu bütçede de Türkiye'nin ihtiyacı olan kısa, orta ve uzun vadeli yaklaşımlara ağırlık verilmesinden duyduğu memnuniyeti dile getiren Erdoğan, bütçenin hayırlı olmasını temenni etti. Alptekin, gündemdeki tasarı ve teklifleri görüşmek üzere, yarın saat 13.00'de toplanmak üzere Genel Kurul'u kapattı.[225]

7.9. 5565 SAYILI VE 26 ARALIK 2006 TARİHLİ 2007 YILI MERKEZÎ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU

Kanun Bilgileri [226]

Kanun Numarası	5565
Başlığı	2007 YILI MERKEZÎ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU
Kabul Tarihi	26/12/2006
Kabul Edildiği Birleşim	22.Dönem 5.Yasama Yılı 43.Birleşim
Cumhurbaşkanlığına Gidiş Tarihi	28/12/2006
Cumhurbaşkanlığından Geliş Tarihi	28/12/2006
Cumhurbaşkanınca Yapılan İşlem	Onay
Resmi Gazete Tarihi	29/12/2006
Resmi Gazete Numarası	26391/mük.

Komisyon Bilgileri[227]

Esas Komisyon Raporu (Sıra Sayısı) 1269

Kanun Numarası: 5565

[225] *Erdoğan'ın teşekkür konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:106, B:44, 27.12.2005, s. 649.*

[226] *Bk.*http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/kanunlar_sd.durumu?kanun_no=5565

[227] *Bk.* http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/kanun_tasarisi_sd.onerge_bilgileri?kanunlar_sira_no=48054

7.9.1. 2007-2009 DÖNEMİ BÜTÇE ÇAĞRISI

Maliye Bakanlığı'nın 2007-2009 dönemi bütçesine ilişkin çağrısı, 15 Temmuz 2006 tarihli Resmi Gazete'de yayımlandı.[228] Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, bütçe çağrısında yer alan ön yazısında, uluslararası standartlar ve Avrupa Birliği uygulamalarıyla uyumlu bir kamu mali yönetimi ve kontrol sistemi kurulması yönünde önemli bir adım teşkil eden 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu gereğince, 2006 yılından itibaren ilk defa çok yıllı bütçeleme anlayışına geçildiğini hatırlattı. Unakıtan, kamu idarelerinin, Orta Vadeli Program, Orta Vadeli Mali Plan, Bütçe Çağrısı ve eki Bütçe Hazırlama Rehberi ile Yatırım Genelgesi ve eki Yatırım Programı Hazırlama Rehberinde yer alan makro politikalar, hedef ve gösterge niteliğindeki temel ekonomik büyüklükler, ödenek teklif tavanları, genel ilkeler ve standartları esas alarak gider ve gelir tekliflerini hazırlayacaklarını kaydetti.

2007-2009 yıllarını kapsayacak çok yıllı bütçe döneminde de, mali disiplinden hiçbir şekilde taviz verilmeyeceğini, maliye politikası uygulamalarında makroekonomik istikrarın ve dengenin güçlendirilmesine odaklanılacağını ve ekonomik programın kararlı bir şekilde uygulanmasına devam edileceğini vurgulayan Bakan Unakıtan, bu uygulamaların, ekonomiye olan güveni artıracağını ve yatırım ortamını iyileştireceğini belirtti. Söz konusu bütçe döneminde de, kamu borçlanma gereğindeki düşüş eğiliminin sürdürülmesi, kamu borç stokunun gayri safi yurtiçi hasılaya oranının makul düzeylere indirilmesi, faiz dışı fazla hedefinin sağlanması, verginin tabana yayılarak kayıtlı mükellefler üzerindeki vergi yükünün zaman içinde azaltılması, bu amaçla kayıt dışı ekonomiye karşı yürütülen mücadelenin devamı amaçlanıyor. Çağrıda, 2007-2009 dönemi merkezi yönetim bütçe giderleri ile gelirlerinin tahmininde, son aylarda ulusal ve uluslararası piyasalarda görülen gelişmelerin bütçe büyüklükleri üzerine muhtemel etkilerinin de dikkate alındığı kaydedildi. Buna göre, 2009 yılında faiz giderlerinin GSYİH'ya oranı yüzde 5'e düşecek, merkezi yönetim bütçesi 4,4 milyar YTL fazla verecek.[229]

7.9.2. 5565 SAYILI 2007 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU

17 Ekim 2006 tarihinde TBMM'ye sunulan Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısında, kamu personeline 2007 yılının ilk yarısı için aylık katsayı, 0.04605 olarak öngörüldü. Tasarı, 1 Ocak-30 Haziran arasını kapsayan 2007 yılının ilk yarısı için aylık katsayısı 0.04605, memuriyet taban aylığına uygulanacak katsayıyı 0.5864, yan ödeme katsayısını 0.01461 olarak belirledi. 1 Temmuz-31 Aralık arasını kapsayan yılın ikinci döneminde ise aylık katsayısı 0.04739, taban aylığı katsayısı 0.61417, yan ödeme katsayısı ise 0.01503 olarak uygulanması hedeflendi. Sözleşmeli memurların ücret tavanı ise yılın ilk

[228] *Bütçe Çağrı Tebliği için bk.* ***Resmî Gazete,*** *15 Temmuz 2006, Sayı: 26229*
[229] ***Resmî Gazete,*** *15 Temmuz 2006, Sayı: 26229*

yarısında 2 bin 403, ikinci yarısı için de 2 bin 480 YTL olarak belirlendi. Memurlara enflasyon farkından doğan ödemelerin, Bakanlar Kurulu kararıyla yapılması öngörüldü.[230]

7.9.3. TBMM PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU 2007 YILI BÜTÇE GÖRÜŞME TAKVİMİ

2007 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısının, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülme programına göre Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, 19 Ekim'de komisyonda bütçenin sunumunu yaptı. 2 Kasımda başlayan bütçe görüşmeleri, 29 Kasımda tamamlandı. Bütçe sebebiyle hafta sonu hariç her gün çalışan komisyon, saat 10.00'da toplandı ve günlük programını tamamlayıncaya kadar görüşmelere devam etti.

Plan ve Bütçe Komisyonunun bütçe görüşme programı şöyle gerçekleşti:[231]

3 Kasım Cuma: TBMM, RTÜK, Sayıştay ve Cumhurbaşkanlığı

6 Kasım Pazartesi: Başbakanlık, MİT, MGK, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanlığı, TÜBİTAK, TÜBA, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Devlet Personel Başkanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı

7 Kasım Salı: TÜİK, Basın-Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü, TİKA, Gümrük Müsteşarlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı, İhracatı Geliştirme Etüt Merkezi

8 Kasım Çarşamba: SHÇEK, Özürlüler İdaresi Başkanlığı, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ile Milli Savunma Bakanlığı ve Savunma Sanayii Müsteşarlığı

9 Kasım Perşembe: Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Tarım Reformu Genel Müdürlüğü, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü

10 Kasım Cuma: Ulaştırma Bakanlığı, Telekomünikasyon Kurumu, Denizcilik Müsteşarlığı ve Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

13 Kasım Pazartesi: Dışişleri Bakanlığı

14 Kasım Salı: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, EPDK, Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü, Elektrik İşleri Etüt İdaresi, TAEK, MTA, Petrol İşleri Genel Müdürlüğü ve DSİ

15 Kasım Çarşamba: Çevre ve Orman Bakanlığı, Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı, Orman Genel Müdürlüğü, Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü, Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü

---

*[230] Bk. "2007 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesinin Hedef, Amaç ve Özellikleri," **Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu**, S. Sayısı: 1269, s.24-26 ve "2007 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Büyüklükleri," **Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu**, S. Sayısı: 1269, ss. 26-27.*

*[231] Bk. "2007 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısının Plan ve Bütçe Komisyonunda Görüşme Programı," **Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu**, S. Sayısı: 1269, AA, 18/10/2006, ss.7-8*

16-17 Kasım Perşembe ve Cuma günleri: Milli Eğitim Bakanlığı, ÖSYM, Yüksek Öğretim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü, YÖK ve 68 üniversitenin bütçesi

20 Kasım Pazartesi: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Rekabet Kurumu, Milli Prodüktivite Merkezi, Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı, Türk Akreditasyon Kurumu, TSE ve Türk Patent Enstitüsü Başkanlığı

21 Kasım Salı: Sağlık Bakanlığı ile Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü

22 Kasım Çarşamba: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Karayolları Genel Müdürlüğü, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü

23 Kasım Perşembe: İçişleri Bakanlığı, Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı

24 Kasım Cuma: Adalet Bakanlığı, Ceza ve İnfaz Kurumları ile Türkiye Adalet Akademisi Başkanlığı, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay ve Danıştay başkanlıkları

27 Kasım Pazartesi: DPT, SPK, BDDK, GAP, Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurulu, Hazine Müsteşarlığı ile AB Genel Sekreterliği

28 Kasım Salı: Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı, Kamu İhale Kurumu, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, Gelir Bütçesi

29 Kasım Çarşamba günü Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı ile Genel ve Katma Bütçe Kesin Hesap Kanunu Tasarısının maddeleri görüşüldü. Plan ve Bütçe Komisyonu çalışmalarının ardından hazırlayacağı raporunu TBMM Başkanlığına sundu. 2007 yılı bütçesi, Aralık ayında da Genel Kurulda ele alındı.

7.9.4. 2007 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU TASARISI İLE 2005 YILI KESİN HESAP KANUNU TASARISININ PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU GÖRÜŞMELERİ

AK Parti Afyonkarahisar Milletvekili Sait Açba'nın başkanlığında toplanan Komisyon'da, 2007 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı ile 2005 Yılı Kesin Hesap Kanunu Tasarısının görüşmelerine 19 Ekim 2007 tarihinde başlandı. Bütçenin sunuş konuşmasını yapan Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, 2007 bütçesinin, uluslararası standartlarla uyumlu, yeni kamu mali yönetim sisteminin amacı ve felsefesi doğrultusunda titiz çalışmalar sonucu hazırlandığını kaydetti. Hükümetin, bir yıl içinde millete sunacağı kamusal hizmetleri, izleyeceği ekonomik ve sosyal politikaları, bütçede ortaya koyduğunu belirten Unakıtan, "Geleceğe ilişkin öngörüleri içeren bütçeler, ekonomide geleceğe yönelik beklentilerin de izlerini taşırlar. Bir ülkedeki ekonomik faaliyet düzeyi, bütçelerle şekillenir. Güçlü bütçeler, güçlü ülkelerin işidir" diye konuştu.[232]

---

[232] *Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ın 2007 Yılı Bütçesini sunuş konuşması için bk. "Maliye Bakanının Bütçe Sunuş Konuşması,"* ***Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu****, S. Sayısı: 1269, ss. 26-36.*

Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ın verdiği bilgiye göre, 2007 yılı için Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH) 631,4 milyar YTL olarak belirlendi. Büyüme hızı yüzde 5, deflatör yüzde 7, tüketici fiyat enflasyonu da yüzde 4 olarak tespit edildi. Buna göre, GSMH 631,4 milyar YTL olarak belirlendi. GSMH büyüme hızı yüzde 5, GSMH deflatörü yüzde 7, TÜFE yıl sonu da yüzde 4 olarak tespit edildi. İhracat 95 milyar dolar, ithalat ise 149,7 milyar dolar olarak öngörüldü.

Bakan Unakıtan, 2006 yıl sonu gerçekleşme tahminlerini de aktardı. Buna göre, 2006 yılı sonu itibariyle merkezi yönetim bütçe giderlerinin 175,2 milyar YTL, bütçe gelirlerinin 172,2 milyar YTL ve bütçe açığının da 3 milyar YTL olacağı tahmin ediliyor. Faiz dışı fazlanın ise 43,2 milyar YTL olarak gerçekleşmesi bekleniyor. Unakıtan, yıl sonu itibarıyla faiz giderlerinin GSMH'ye oranının yüzde 8,2 olarak gerçekleşeceğinin tahmin edildiğini belirterek, "Bu oranın 2002 yılında yüzde 18,8 olduğu dikkate alındığında, alınan mesafe daha açık bir şekilde görülmektedir" dedi.

Kemal Unakıtan'ın verdiği bilgiye göre, 2007 bütçesinde, bütçe giderleri 204,9 milyar YTL, bütçe gelirleri 188,2 YTL ve bütçe açığı da 16,7 milyar YTL olarak belirlendi. Faiz dışı fazla 36,2 milyar YTL öngörüldü. Bu durumda 2006 yıl sonu gerçekleşme tahminlerine göre, 2007 bütçe giderleri yüzde 16,9, bütçe gelirleri de yüzde 9,3 artış gösterdi. GSMH oranlarına bakıldığında da 2007'de bütçe giderlerinin oranı yüzde 31,2'den yüzde 32,5'e çıktı, bütçe gelirlerinin oranı da yüzde 30,6'dan yüzde 29,8'e geriledi.

Unakıtan, 2007 bütçesinde yer alan ödeneklerin, temel önceliklere ve kamu hizmetlerinin gereklerine uygun olarak belirlendiğini ifade ederek, teklif edilen rakamları şöyle sıraladı: Personel giderleri 43,7 milyar YTL Sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi 10,1 milyar YTL Mal ve hizmet alımları 15,6 milyar YTL Faiz giderleri 52,9 milyar YTL Cari transferler 60,9 milyar YTL Sermaye giderleri 12,1 milyar YTL Sermaye transferleri 3,6 milyar YTL. Borç verme 3,7 milyar YTL. Yedek ödenek 2,3 milyar YTL. Başlıca transfer kalemlerinden sağlık, emeklilik ve sosyal yardım giderlerine 31,6 milyar YTL, mahalli idare ve fon paylarına 17 milyar YTL, tarımsal desteklemeye 5,3 milyar YTL, KİT'lere sermaye desteği olarak 1,4 milyar YTL, öğrenim kredilerine de 1,1 milyar YTL ayrıldı.

Bakan Unakıtan, 2007 yılı merkezi yönetim bütçe gelirlerinin, vergi iadeleri dahil 204 milyar YTL olarak tahmin edildiğine işaret ederek, bunun 173,9 milyar YTL'sini vergi gelirlerinin oluşturduğunu söyledi. Bütçe gelirlerindeki diğer ana kalemleri şunlar oluşturdu: Vergi dışı gelirler 26,3 milyar YTL, özel bütçeli idarelerin öz gelirleri 3,3 milyar YTL, düzenleyici ve denetleyici kurumların gelirleri 0,7 milyar YTL, diğer gelir kalemlerinden teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinden 7,8 milyar YTL, bağış ve yardım ile özel gelirlerden 0,5 milyar YTL, sermaye gelirlerinden 2,6 milyar YTL öngörüldüğünü belirten Unakıtan, toplam net gelirin 188,2 milyar YTL olarak tahmin edildiğini bildirdi.

Bakan Unakıtan, 2007 yılı merkezi yönetim bütçesinin, kamu borç stokundaki düşüş eğilimini devam ettirecek düzeyde bir faiz dışı fazla hedefine uygun hazırlandığını ifade ederek, "2003-2006 yılları bütçelerinde parlak sonuçlar elde etmemiz tamamen düzlüğü çıktığımız anlamına gelmemektedir. Bundan önce olduğu gibi bundan sonra da tutumlu olmaya özen göstermemiz, mali disipline uymamız şarttır" dedi. Bütçede eğitim, sağlık ve altyapı yatırımları için yeterli kaynağın aktarıldığını dile getiren Unakıtan, sürdürülebilir ekonomik büyüme için nitelikli beşeri sermayenin öneminin bilincinde olduklarını söyledi. Unakıtan, altyapı yatırımlarının temel öncelikleri arasında yer aldığını vurguladı.

Unakıtan'ın sunuş konuşmasından sonra, Komisyonda, 2007 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı görüşmelerine usul tartışmasıyla başlandı. CHP Trabzon Milletvekili Mehmet Akif Hamzaçebi, Maliye Bakanı Kemal Unakıtan tarafından TBMM'ye sunulan bütçede, yerel yönetimlerin ve sosyal güvenlik kuruluşlarının gelecek 2 yıla ilişkin gelir-gider tahminleri ile TÜFE ortalaması ve ÜFE tahmininin bulunmadığını söyledi. İlgili kanun ve Anayasa uyarınca bunların bütçe ve eklerinde bulunması gerektiğini savunan Hamzaçebi, "Bütçe Anayasa'ya aykırı. Bunlar olmadan tasarı görüşülemez" dedi. Hamzaçebi, kendilerine dağıtılan kamu borç stoku raporunun Ocak-Ağustos aylarını içerdiğini, buna karşılık elinde Hazine'nin internet adresinden temin ettiği Ekim ayı rakamlarının bulunduğunu ifade ederek, son rakamların kendilerine dağıtılmamasını eleştirdi. Bunun üzerine söz alan Maliye Bakanlığı Müsteşarı Hasan Basri Aktan, Ekim ayı kamu borç stoku raporunun Kasım ayı ortalarında çıkacağını, henüz sonuçlanmayan bir raporun milletvekillerine dağıtılmasının da söz konusu olamayacağını söyledi.

CHP Mersin Milletvekili Mustafa Özyürek, "Bizim elimizdeki rapor naylon mu?" diye sordu. Bu sözlerine, Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdür Vekili Naci Ağbal'ın güldüğünü ileri süren Özyürek, "bürokratların hem görevlerini yapmadığını, hem de muhalefete söz yetiştirdiğini" ifade etti. Maliye Bakanı Kemal Unakıtan ise Hamzaçebi'nin, geçen yıl da aynı tartışmayı yaptığını ifade ederek, "Hamzaçebi, bunu alışkanlık haline getirdi. Bütçe ne Anayasa'ya, ne de kanunlara aykırı" dedi. Bürokratların, milletvekillerine azami saygı gösterdiğini belirten Unakıtan, "Daha önceki arkadaşlarınızı tahkir etmeyiniz" dedi. Bunun üzerine Özyürek, daha önce bürokrat olduğunu hatırlatarak, "Üslubumuzda bürokratlarla tartışma, onlara hakaret etme yok ama adeta biz naylon belge getirmişiz gibi bürokratlar açıklama yapıyor" diye konuştu.

Usul tartışmalarının tamamlanmasının ardından TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunun CHP'li üyeleri, 2007 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı görüşmelerinde, bütçeye yönelik eleştirilerini dile getirdi.

Bütçenin tümü üzerinde söz alan CHP Aydın Milletvekili Mehmet Mesut Özakcan, AK Parti'nin iktidarda olduğu süre içinde cari açık konusunda hiçbir önlem alamadığını savundu. Özakcan, 2002 yılında 15.5 milyar dolar olan cari açığın bugün 52 milyar dolara çıktığını ifade ederek, "bu acı tablonun,

Hükümetin eseri olduğunu" söyledi. Ülke ekonomisi için önemli olan bir başka tablonun da iç ve dış borç stoku olduğunu belirten Özakcan, AK Parti iktidarı ile 2002'de 132 milyar dolar olan dış borç stokunun 193 milyar dolara, 150 milyar YTL olan iç borç stokunun da 252 milyar YTL'ye yükseldiğini vurguladı. Özakcan, "AKP, 4 yılda iç ve dış borç stoklarını yüzde 50 artıran, tarımı çökerten hükümet olma unvanını elde etmiştir" dedi.

CHP Tekirdağ Milletvekili Enis Tütüncü, 2006 yılı TÜFE enflasyon hedefinin yüzde 5 olmasına rağmen bu rakamın yüzde 10 olmasının beklendiğini anımsattı. Tütüncü, 2007 için öngörülen enflasyon hedefinin yüzde 4 olduğuna işaret ederek, "Bu politikalar çerçevesinde, bu hedefe ulaşma imkanı var mı?" diye sordu. Tütüncü, bütçeyi, "takiye bütçesi" olarak nitelendirdi. CHP Balıkesir Milletvekili Ali Kemal Deveciler ise bütçede, emekli, köylü, tüccar, dar gelirlinin yer almadığını, bunun yerine, faiz ve verginin bulunduğunu kaydetti. "Bu bütçe IMF'nin test ettiği bütçe" diyen Deveciler, "IMF'nin bütçelerini yapan bu hükümete, IMF'nin bile güveninin kalmadığını" savundu. CHP'li Deveciler, cari açığa da işaret ederek, "Cari işlemler açığı, kucağımızda bomba gibi durmaktadır" dedi.

CHP İstanbul Milletvekili Ali Kemal Kumkumoğlu da bütçenin, "fakir, fukara, özürlüye sahip çıkan bütçe" olarak tanımlandığını ifade ederek, fakir, fukaraya, poşetlerle bir şey dağıtarak sahip çıkılmaya çalışıldığını söyledi. Kumkumoğlu, bundan övünç duyulmasının "çaresizliğin ifadesi, utanç vesilesi" olabileceğini kaydederek, hükümetin çelişki ve çaresizliğinin saymakla bitmeyeceğini belirtti. Kumkumoğlu, yolsuzlukla suçlananların, bakan tarafından korunduğu bir sürece girildiğini öne sürdü. "Faiz haramdır" diyen kültürden gelenlerin, en yüksek reel faizi vermekle övündüğünü ifade eden CHP'li Kumkumoğlu, Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'a, "Faizin haram olmadığına ne zaman inandınız? Geçmişte söylediklerinizi mi yalandı ya da şimdi de faizin haram olduğuna inanıyor musunuz? " diye sordu.

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda 2007 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı görüşmeleri sırasında CHP Diyarbakır Milletvekili Gürol Ergin'in, Cübbeli Ahmet Hocanın sözlerini aktarması, tartışmalara sebep oldu. Bütçe Kanunu Tasarısının geneli üzerinde söz alan Ergin, müzakeresi yapılan bütçenin, Türk halkı için bunalma, yoksullaşma ve gözyaşı dökme bütçesi anlamı taşıdığını söyledi. Komisyonda şu ana kadar AK Parti milletvekillerinin konuşmamasını eleştiren Ergin, "Eğer bir taktik değilse, AKP'li milletvekilleri ya bütçeyi, ya Türk halkını ya da TBMM'nin çalışmalarını ciddiye almıyor ya da halktan korkuyorlar" dedi. Ergin'in, "AKP'li milletvekilleri, milletvekilliği bittikten sonra teröre karşı duyarsızlık ve özelleştirme yoluyla vatan toprağının satılmasından dolayı çok üzülecekler" sözlerine, AK Parti milletvekilleri tepki gösterdi. İktidar milletvekillerinin, "Fethiye Belediye Başkanı'nın yabancılara mülk sattığı" yönündeki sözleri üzerine Ergin, bununla ilgili yasal düzenlemeyi bugünkü iktidarın çıkardığını belirtti.

Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ın bu sözlere gülmesine de sinirlenen Ergin, "Ben de size bin kere gülerim. Çıkardığınız af yasalarıyla oğlunuzun haksız kazanç sağlamasına gülerim. Sizin bana gülmeye ne hakkınız var, ne de haddiniz" diye konuştu. Daha sonra Ergin, "Cübbeli Ahmet Hocanın 12-13 yaşına gelmiş kız çocuklarının sarılıp öpülmeyeceği" yönündeki sözlerini dile getirmesi üzerine, AK Parti milletvekilleri tepki gösterdi. AK Parti Bursa Milletvekili Mehmet Altan Karapaşaoğlu, bu sözlerin bütçeyle bir ilgisi bulunmadığını dile getirerek, "(Hocanın) bunları bize söylediğini nereden biliyorsunuz? Belki size söylüyor" dedi. Bunun üzerine Ergin, milletvekillerinden özür dileyerek, ülkede yaşananları anlattığını dile getirdi.

CHP Trabzon Milletvekili Mehmet Akif Hamzaçebi de 2007 bütçesini "sanal" olarak niteleyerek, bu bütçenin bir seçim bütçesi, özellikle de Cumhurbaşkanlığı seçimi bütçesi olduğunu söyledi. Bütçenin enflasyonla mücadele gibi bir amacı olmadığını, bütçenin tarımsal desteklemede yerinde saydığını anlatan Hamzaçebi, "Tarımsal destek yapılsaydı, Başbakan Ordu'ya habersiz gidebilir miydi?" dedi. Bütçenin finansman kısmına bakıldığında yüzde 14.9'luk bir vergi artışının öngörüldüğünü belirten Hamzaçebi, "2007'de 4 milyar YTL'lik bir vergi artışı var. Bu nereden sağlanacak. Unakıtan, tütün mamullerine ek vergi getirilmeyeceğini söylemişti. Bu, takiye anlamına mı geliyor?" diye konuştu. CHP Mersin Milletvekili Mustafa Özyürek de Türkiye'de büyük yolsuzluklar yapıldığını ifade ederek, şunları kaydetti: "Hatay'da Ali Dibo'larla başlayan yolsuzlukların nerelere geldiğini hepimiz biliyoruz. Türkiye'de yolsuzluk ahlaki sorun olmanın ötesinde ülke kaynaklarını tüketir noktaya geldi. Yolsuzluk tabana yayıldı. 10-15 milyar liralık ihaleleri bile AKP'liler alıyor. Bırakın başkaları da alsın."

CHP İstanbul Milletvekili Kemal Kılıçdaroğlu, 2007 bütçesini, "hortum, yolsuzluk ve Türkiye'nin içinin boşaltılması bütçesi" olarak nitelendirdi. 2007 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısının tümü üzerindeki görüşmeler, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda devam ediyor. AK Parti Ankara Milletvekili Zekai Özcan, Türkiye'nin son 4 yıl içinde Cumhuriyet tarihinin en büyük büyümesini yaşadığını ifade ederek, bu büyümeden sebep rahatsızlık duyulduğunu sordu. Çalışanların milli gelirden aldığı payın düşüklüğüne dikkati çeken Özcan, bu oranın Türkiye'de yaklaşık yüzde 26 iken Avrupa ülkelerinde yüzde 50'lerde olduğunu belirtti. Özcan, çalışanlara daha fazla kaynak aktarılması gerektiğini dile getirdi.

CHP'li Kılıçdaroğlu da "iktidarın, yoksul sayısını artırdığı için utanması gerektiğini", kömür, yiyecek dağıtmanın marifet olmadığını, balık tutmanın öğretilmesinin şart olduğunu belirtti. Kılıçdaroğlu, ülkenin yarısının dilenci konumuna getirildiğini iddia etti. Bütçeyi, "hortum, yolsuzluk, rantiye ve Türkiye'nin içinin boşaltılması" bütçesi olarak değerlendiren Kılıçdaroğlu, bütçenin, işsizlik ve yoksulluk yaratacağını savundu. Kılıçdaroğlu, "hortumculuğun, AK Parti iktidarının paçalarından aktığını" ileri sürdü.

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonundaki 2007 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısının tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Unakıtan, milletvekillerinin soru ve eleştirilerini cevapladı. İktidarın, 5. bütçesini sunduğunu hatırlatan Unakıtan, geçmişte böyle bir dönemi hatırlamadığını, AK Parti iktidarının, Türkiye'ye istikrar yaşattığını söyledi. Bütçeye yönelik eleştiriler olabileceğine işaret eden Unakıtan, "Ancak arkadaşlar bütçeyi hiç çalışmamışlar" dedi.

CHP'li milletvekillerinin, görüşmeler sırasında bürokratlardan birini güldüğü için eleştirdiğini hatırlatan Kemal Unakıtan, "Bürokrat gülmeyecek, kaşını, gözünü oynatmayacak... Böyle bir şey yok. 3 dakika dışarı çıksam, 'Bakan niye çıktı?' deniliyor. Bu kadar baskıyla bir yere varılamaz. Baskı, içinize işlemiş. Allah muhafaza iktidar olsanız, -olmazsınız inşallah- millete gülmeyi yasaklayacaksınız" diye konuştu. Unakıtan, bütçeye yönelik "IMF bütçesi" şeklindeki eleştirilere işaret ederek, daha önceki dönemlerde IMF kapılarında sürünüldüğünü, 9 Aralık 1999'da IMF'nin kapısına gidildiğini belirtti. Unakıtan, "afra tafra" yapanların koalisyonun içinde olduğunu ifade ederek, ülkeyi IMF'ye muhtaç edenlerin onlar olduğunu savundu.

Kısa bir dönem içinde IMF'den 29 milyar dolar borç alındığını belirten Bakan Unakıtan, iktidara geldiklerinde IMF'ye 23 milyar dolar borçları bulunduğunu, bu borcu 11 milyar dolara indirdiklerini kaydetti. Unakıtan, şöyle devam etti: "O borcu almak için IMF kapılarında bekleyenler mi borçlarını ödeyenler mi IMF bütçesi hazırlar? Önceden Cotarelli vardı, tuttuğu takım bile biliniyordu, şimdi niye bunlar konuşulmuyor? Çünkü biz kendi bütçemizi kendimiz hazırlıyoruz. Mali disipline 30 yıldan beri en fazla uyan bu hükümettir. Mali disipline yönelik eleştiriler son derece yanlıştır. Mali disiplin olmasaydı, eskisinden beter olacaktık. İktidara kim gelirse gelsin, buna uyulmazsa o gün bozulma başlar. Mali disiplinin göstergelerinden biri, faiz dışı fazladır. Bunu yüzde 6.5 olarak tutuyoruz. Dünyada bu şekilde tutan başka bir ülke yok."

Cari açığın fazla olduğuna yönelik eleştirilere işaret eden Unakıtan, cari açığın, o ülke için sürdürülebilir olması gerektiğini söyledi. Türkiye'deki kurumsal yapıdaki iyileşmenin yabancı sermayeyi çektiğini dile getiren Unakıtan, bu yıl yabancı sermayenin 20 milyar dolara yaklaşacağını bildirdi. Unakıtan, Türkiye'nin, sürdürdüğü politikaları taviz vermeden sürdürmesi gerektiğini vurgulayarak, bu şekilde devam edilmesi halinde 2013'te vatandaşın milli gelirden 10 bin dolar veya üstünde bir rakam alacağını belirtti. Unakıtan, ekonomisi güçlü olmayan bir ülkenin hiçbir politikasının güçlü olamayacağını ifade etti.

KÖYDES projesine yönelik eleştirileri de cevaplayan Unakıtan, bu projenin Sayıştay denetimine tabi olduğunu, paraları, AK Parti ilçe teşkilatlarına veya muhtarlara değil, vali ve kaymakamlara gönderdiklerini söyledi. Unakıtan, ÖTV ve KDV'de toplam yükün kurşunsuz benzinde yüzde 60.7, motorinde yüzde 53.6 olduğunu belirterek, "İngiltere'de benzinciye gittim, motorin kaç lira diye sordum, bizden daha fazla vergi alıyorlar" dedi.

Bütçenin, mali disiplinin devamını ve Türkiye'nin istikrarını sağlayan, güvenliğini artıran bir bütçe olduğunu vurgulayan Unakıtan, "Milli geliri, kişi başına milli geliri artıran, fakiri, fukarayı, özürlüyü koruyan bir bütçedir. Türkiye'nin geleceğine ışık, pencere açan bir bütçedir" dedi.

Maliye Bakanlığının YİMPAŞ ile ilgili soruşturma başlatıp başlatmadığının sorulması üzerine Unakıtan, "Olsa da kanunen bunu söyleme imkanımız yok. Bakanlığım, gerekli gördüğü anda hiç gözünü kırpmadan inceleme yapar" dedi.[233]

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda, 2007 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısına ilişkin görüşmeler 30 Kasım 2006 tarihinde tamamlandı ve tasarı kabul edildi. Komisyonda verilen bir önerge ile bütçenin gider kalemleri 86.3 milyon YTL artırıldı. Verilen bir başka önerge ile genel bütçeye dahil kurumların 143, özel bütçeli kuruluşların da 43 adet özel donanımlı araç temin etmelerine izin verildi. Fazla mesai ücretlerinin tavanı da artırıldı. Verilen başka bir önerge ile 1 Ocak'ta yürürlüğe girecek Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunundan, gaziler ile şehitlerin dul ve yetimlerinin olumsuz etkilenmemesi için yeni düzenlemeler yapıldı. Bunlar için 2007 yılından önceki uygulamalar geçerli olmaya devam edecek. Cep telefonlarından alınan kullanım bedelinin 12 eşit taksitte tahsil edilmesine ilişkin düzenleme de yasal güvenceye kavuşturuldu.[234]

7.9.5. 2007 BÜTÇESİNİN TBMM GENEL KURULU'NDAKİ İLK GÖRÜŞMELERİ

TBMM Genel Kurulunda, 11 gün süren 2007 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesinin görüşmelerine 15 Aralık 2007'de saat 14.00'da Meclis Başkanı Bülent Arınç'ın başkanlığında başlandı.[235] Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ın bütçeyi sunmasından sonra bütçe üzerinde gruplar adına konuşmalara geçildi. CHP grubu adına Genel Başkan Deniz Baykal, ANAVATAN grubu adına Genel Başkan Erkan Mumcu konuştu. AK Parti'nin görüşlerini ise İstanbul Milletvekili Nazım Ekren açıkladı. DYP Genel Başkanı Mehmet Ağar ise bütçe üzerindeki görüşlerini grubu olmadığı için kişisel söz alarak dile getirdi.[236]

7.9.5.1. Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ın Bütçeyi Sunuş Konuşması

Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, bütçeyi sunarken yaptığı konuşmada, 2007 bütçesinin, Hükümetin hazırladığı 5'inci bütçe olduğuna işaret ederek, Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ilk kez 5'inci yıl bütçesi yapıldığını bildirdi. Bütçelerin mali yönleri yanında ekonomik ve sosyal yönlerinin de olduğunu ifade eden Unakıtan, geleceğe ilişkin öngörüleri içeren bütçelerin, ekonomide

---

[233] ***Anadolu Ajansı*** *, 2/11/2006*
[234] ***Anadolu Ajansı****, 30/11/2006*
[235] ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:140, B:33, 15.12. 2006, s.4.*
[236] ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:140, B:33, 15.12. 2006, s.20.*

geleceğe yönelik beklentilerin de izlerini taşıdığını söyledi. Güçlü bütçelerin, güçlü ülkelerin işi olduğunu, bir bütçe ne kadar sağlam, öngörülebilir ve güvenilir ise ülkenin küresel ekonomi içindeki yerinin de o derece güçlü ve sağlam olduğunu vurgulayan Unakıtan, "Küresel rekabet yarışında ülkemizin layık olduğu yere gelebilmesi, etkin kaynak kullanımı ve mali disipline bağlıdır. Çünkü rekabet gücü, insan kaynakları da dahil olmak üzere etkin bir kaynak kullanımı anlamına gelir" diye konuştu.

Unakıtan, bütçelerin iyi idare edilmesi zorunluluğuna dikkati çekerek, aksi halde bu durumun, ülke riskinin artmasına sebep olacağını kaydetti. "Kendilerinden önce iyi hazırlanmayan ve idare edilmeyen bütçeler yüzünden" Türkiye'nin krizlere girdiğini, bedelini yüksek faiz olarak ödediğini ve ödemeye de devam ettiğini belirten Unakıtan, "Yüksek bütçe açıkları ve kamu borç yükü, milletimize sıkıntılar yaşattı ve çok çile çektirdi. Toplanan vergiler, faizlere bile yetmedi" dedi. Unakıtan, iktidarlarından önce bütçenin, milletin sırtında ağır bir yük olduğunu da ifade etti.

Göreve geldiklerinde yüzde 14,6 düzeyinde olan bütçe açığının GSMH'ye oranının, bugün yüzde 1'lerin altına düştüğünü hatırlatan Unakıtan, borç dinamiklerinde çok süratli iyileşmeler sağlandığını belirtti. Unakıtan, Hükümetlerinden önce bütçe giderlerinin, daima hedeflenenin üstünde, bütçe gelirlerinin ise hedeflenenin altında gerçekleştiğini, bütçe açığı hedeflerinin tutmadığını söyledi. Hükümetleri döneminde ise bütçe açıklarının daima öngörülerinden daha iyi gerçekleştiğini dile getiren Unakıtan, sözlerini şöyle sürdürdü: "Bu bütçe de daha önce hazırladığımız bütçeler gibi istikrarın devamı, güvenilirliğin artırılması ve Türkiye'nin kalkınması için hazırlanmış bir bütçedir. Bu bütçe milletimizin refah düzeyinin daha da artırılması anlayışı üzerine hazırlanmış bir bütçedir. Fakire, fukaraya ve özürlüye sahip çıkan bir bütçedir. Ancak, seçim bütçesi asla değildir."

Bakan Unakıtan, hedeflerinin, gelişmiş ve güçlü bir Türkiye olduğunu ifade ederek, güçlü Türkiye'nin de güçlü bütçeye sahip olması gerektiğini söyledi. "Bu bütçe, mali disipline riayet eden, popülizme meydan vermeyen bir bütçedir" diyen Unakıtan, "Türkiye bugüne kadar ne çektiyse, 'O ne verdiyse ben daha fazlasını veririm' diyen zihniyetten çekmiştir. Bu anlayışa kesinlikle geçit vermeyen bir bütçedir" dedi. Unakıtan, 2007 bütçesinin, mali disiplin anlayışı içinde hazırlandığını belirtti.

Unakıtan, dünya ekonomisinde görülen büyüme eğilimi sonucunda uluslararası likidite koşullarının, yükselen piyasalar lehine geliştiğini, yatırımcıların bu piyasalardaki yatırım araçlarına olan ilgisinin arttığını anlattı. Dünyada petrol fiyatlarının, büyük ölçüde petrol ihraç eden ülkelerin alacakları arz yönlü kararlara bağlı olduğunu belirten Unakıtan, "Elimizde olmayan sebeplerden dolayı petrol fiyatlarının artmasının, ekonomimizi de menfi olarak etkilemesi kaçınılmazdır" dedi. Unakıtan, dünya genelinde emtia fiyatlarındaki yükseliş eğilimi sonrasında enflasyonist baskıların, kendini göstermeye başladığını kaydetti.

Dünya piyasalarına yayılan aşırı likiditenin çekilmeye başlamasının etkisiyle, Mayıs ayının ortalarında yükselen piyasalardaki menkul kıymet fiyatlarında ve borsa fiyat endekslerinde ani düşüşler yaşandığını bildiren Unakıtan, şöyle devam etti: "2007 yılı için, küresel ekonomide 2006'daki olumlu görünümün bir miktar tersine döneceğine dair işaretler vardır. Bundan sonraki dönemde küresel likidite koşullarının nasıl bir seyir izleyeceği konusu bütünüyle küresel büyüme sürecine bağlıdır. AB, Japonya ve Çin gibi ülkelerden gelmesi muhtemel yüksek büyüme hızları bu süreci doğrudan etkiler niteliktedir. Böyle bir gelişme, belli başlı ekonomilerin enflasyon ile mücadele amacıyla sıkı para politikası uygulamasına sebep olabilecektir.

Küresel piyasaların algılamaları ve risk öngörüsünün çok çabuk değişebildiğine işaret eden Unakıtan, küresel ekonomideki gelişmeleri çok yakından takip etmeleri gerektiğini belirtti. Unakıtan, 2007'de ekonomik büyümenin, gelişmiş ekonomiler için yüzde 2,7, yükselen piyasalar ve gelişmekte olan ekonomiler için yüzde 7,2 ve dünya ekonomisi için yüzde 4,9 seviyelerinde gerçekleşeceğinin tahmin edildiğini bildirdi.

Türkiye'nin, sürekli istikrarın sağlandığı örnek bir ülke konumuna gelmesinin son derece elzem olduğunu dile getiren Unakıtan, toplumsal hayatın her alanında gerçekleştirdikleri yapısal reformların, istikrarın kalıcı hale getirilmesi doğrultusunda atılan önemli adımlar olduğunu belirtti. İstikrarı, "içindeyken değerinin çok fazla bilinmediği, ancak kaybedilince değeri anlaşılan bir kavram" olarak tanımlayan Unakıtan, "Onun için son 4 yıldır yaşadığımız istikrarın kıymetini bilelim ve onu gözümüz gibi koruyalım" dedi.

Unakıtan, şunları kaydetti: "İktidara geldiğimiz günden bugüne kadar yüce milletimizin desteği ile sağladığımız istikrar ortamının sürdürülebilir olduğunu memnuniyetle gözlemliyoruz. Bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonra da kararlılıkla uyguladığımız politikalarımızdan asla taviz vermeyeceğimizin altını çizmek istiyorum. Türkiye ekonomisi, tarihinde ilk kez 19 çeyrek aralıksız büyüyerek yeni bir rekora daha imza atmıştır. 2006 yıl sonu itibariyle de yüzde 5'lik büyüme hedefini aşacağız. 2007 yılında büyümenin temel dinamikleri özel tüketim ve yatırım harcamaları olacaktır. Bu da gösteriyor ki üretim, istihdam ve ihracat artışlarıyla birlikte ülkemiz ekonomisi sağlam temeller üzerinde yoluna devam etmektedir. 2002'de 2 bin 598 dolar olan kişi başına gelir, 2007'de 5 bin 550 dolara ulaşacaktır. Bu, bir zenginleşmedir. Satın alma gücü paritesine göre ise kişi başına milli gelirimiz 2007 yılında 9 bin 662 dolar seviyesine ulaşacaktır. Bu rakamlar, milletimizin satın alma gücünün ve refah seviyesinin arttığını göstermektedir."

Unakıtan, enflasyonun, tavizsiz sürdürülen mali disiplin sonucunda, 2002 yılı başındaki yüzde 73,2 seviyesinden tek haneli rakamlara indiğini hatırlattı. Unakıtan, enflasyonda 2006 yılının ilk yedi ayında arz yönlü unsurlar ve dışsal koşullardan kaynaklanan bir artış eğilimi gözlendiğine işaret ederek, bu dönemde enflasyonu olumsuz yönde etkileyen diğer bir unsurun da ham petrol fiyatlarında, yılın ilk çeyreğinden itibaren gerçekleşen artışlar olduğunu söyledi.

Unakıtan, enflasyona karşı yürütülen kararlı politikaların devam edeceğini ifade ederek, "Bunun, uzun ve zorlu bir süreç olduğu unutulmamalıdır. Alınan tedbirler ve son dönemde uluslararası likidite koşullarındaki olumlu seyir sebepiyle 2007 yılında enflasyondaki düşüş sürecinin devam etmesi beklenmektedir" dedi. [237]

7.9.5.2. CHP Grubu Adına Genel Başkan Deniz Baykal'ın Konuşması

Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'dan sonra söz alan CHP Genel Başkanı Deniz Baykal, TBMM Genel Kurulunda, 2007 bütçesi üzerinde partisinin görüşlerini dile getirirken, bütçenin, AK Parti iktidarının 5. bütçesi olduğuna işaret etti. AK Parti Hükümetinin de uyguladığı istikrar programının 7. yılının geride bırakıldığını ifade eden Baykal, enflasyonla mücadelede çarpıcı sonuçlar alındığını söyledi. Baykal, enflasyonun 1 yıl içinde 2002'de yüzde 70'lerden yüzde 30'lara indirildiğini, son 4 yılda ise yüzde 30'lardan yüzde 10'lara çekildiğini anlattı. Baykal, enflasyonun artık kolayca düşürülebilir olmaktan çıktığını, son 5 yılda bir önceki yıla göre daha düşük çıkan enflasyonun, bu yıl 2005'ten daha yüksek gerçekleştiğini belirtti. Türkiye'nin enflasyonla mücadelesinde ihmal olmadığını, ancak yeni bir tıkanıklık içine girildiğini kaydeden Baykal, enflasyonu belirleyen en temel unsurun, kur politikası olduğunu ifade etti. Baykal, kurun ise enflasyon ve cari açık arasında tersine çalışan bir ilişkinin dayanak noktası haline geldiğini, bu açmazın aşılması gerektiğini dile getirdi.

İhracat rakamlarının arttığını, ancak bunun kimseyi yanıltmaması gerektiğini belirten Baykal, 2002'de dış ticaret açığı 14 milyar dolarken, bugün 52,5 milyar dolara çıktığını, 1,5 milyar dolar olan cari açığın ise 34 milyar dolar olduğunu bildirdi. Baykal, 1 birimlik milli gelir artışı için geçmişe göre daha fazla cari açık verilmesi gerektiğini vurgulayarak, bu yılın ilk 9 ayında Türkiye'nin milli geliri 27,2 milyar dolar artarken, cari açığın 25,5 milyar dolar olduğunu söyledi. Baykal, milli gelirin her 100 dolarlık büyümesi için 94 dolarlık cari açık verilmesi gerektiğini ifade etti. Merkez Bankası Başkanı Durmuş Yılmaz'ın, "döviz geliri olmayanların, dövizle yatırım yapmaması" uyarısının, Türkiye'deki kurun istikrarının garanti edilemeyeceği anlamına geldiğini kaydetti. Türkiye'de ihracatın ithalatı karşılama oranının 2002'de yüzde 69,9 iken, 2006'da yüzde 60,4 olduğunu belirten Baykal, Türkiye'nin bir açmaza girdiğini, daha çok dışa bağımlı, cari açık veren, cari açığı sıcak para ve borçla karşılamaya çalışan bir ekonomik yapıya sürüklendiğini savundu.

Dış ticaret açığının borçlanarak kapatıldığını, bunun, sanal istikrar görüntüsü verdiğini ifade eden Baykal, daha az tasarruf, daha az yatırım yapılırken, daha çok tüketim gerçekleştiğini söyledi. Son 3 yıllık dönemde yüzde 26 olan tasarruf oranının yüzde 14'e düştüğünü, tüketimin ise yüzde 74'ten yüzde

---

[237] ***TBMM Tutanak Dergisi**, C:140, B:33, 15.12. 2006, ss. 4-20; Ayrıca bk. **Anadolu Ajansı**, 15/12/2006.*

86'ya yükseldiğini ifade eden Baykal, tüketim oranlarının, İrlanda, Fransa, Almanya, ABD'nin üzerinde olduğunu dile getirdi. Baykal, Türkiye'de çok ağır bir işsizlik yaşandığını, Türkiye'nin, tarım, enerji ve eğitime daha az kaynak ayırdığını, GAP'ın unutulduğunu öne sürdü. Ülkeye gelen yabancı sermayenin, yatırım amacından öte, Türkiye pazarının paylaşılması niteliğinde olduğunu kaydeden Baykal, "Mevcut kuruluşları büyütmeye değil, yerini almaya, Türkiye pazarındaki egemenliğini paylaşmaya yönelik girişimlerdir" dedi. Baykal, 4 yıllık dönemin, tarım ve çiftçi açısından çöküntü dönemi olduğunu öne sürdü.

Türkiye'de cumhurbaşkanlığı seçiminin, her zamankinden farklı olarak bir gerilim konusu haline dönüşmeye başladığını belirten Baykal, cumhurbaşkanlığının, Anayasa'nın, etkin bir şekilde işletilebilmesi, inançla sahiplenilebilmesi, savunulabilmesi açısından en önemli sorumluluk noktası olduğunu söyledi. Baykal, cumhurbaşkanlığının, Anayasa'nın zirvesinde bir merci olduğuna işaret ederek, şöyle konuştu: "Orada, Anayasa'yı sahiplenme, kucaklama, Anayasa'ya inanma, Anayasa'nın öngördüğü şekilde devlet kurumlarını birbiri ile uyum ve işbirliği içinde çalıştırma görevi vardır. Herkesin kaygısının altında yatan, Sayın Başbakan'ın cumhurbaşkanı adayı olarak, Anayasa'ya inanma, sahip çıkma, anayasal kurumların uyum ve işbirliği acısından çok ciddi sorunlar yaratabilecek olduğu gözlemidir. Bunun, haksız ve yanlış bir gözlem olduğunu iddia etmek mümkündür ama toplumun temel tespiti odur ki; Sayın Başbakanın Anayasamızın temel ilkeleriyle ilgili ciddi tereddütü vardır."

Baykal, Erdoğan'ın yaptığı açıklamaların, Anayasa'nın özü ve temeliyle ilgili ciddi bir tereddüt içinde olduğunu gösterdiğini ileri sürdü. Erdoğan'ın konuşmalarından örnekler okuyan Baykal, "Bu sözlerle siyasi kimliği ortaya çıkmış bir siyaset adamının, cumhurbaşkanı olarak kendisinden beklenen Anayasa'yı sahiplenme, anayasal kurumları, uyum ve işbirliği içine sokma görevini yerine getirebileceğini düşünebilir miyiz?" diye sordu.

TBMM Başkanı Bülent Arınç, "Bütçeyle ilgili konuşur musunuz?" diye laf atan AK Parti Samsun Milletvekili Ahmet Yeni'yi, Baykal'ın konuşmasına müdahale etmemesi için uyardı. Baykal'ın, Erdoğan'ın, Nisan ayında partisinin grup toplantısında yaptığı konuşmadaki "Gelecekte hiç kimse kürsülere çıkıp millete ne yapmaları gerektiğini dayatamayacak. O Türkiye'de inandığı değerler için tek bir insanımızın gönlüne keder düşmeyecektir. Egemenlik kayıtsız şartsız milletin olacak, duvarda değil, milletin kendisinde olacak" ifadelerini okuması üzerine, AK Parti milletvekilleri, "doğru" diyerek ve alkışlarla destek verdi.

Baykal, Anayasa'nın ilk 3 maddesinin, diğer maddelerden üstün olduğunu, bunların değiştirilmesinin teklif dahi edilmeyeceğini hatırlatarak, bugüne kadar hiçbir hükümetin, bunları değiştirme yönünde talebi olmadığını söyledi. Baykal, şöyle konuştu: "İlk kez Anayasamızın değiştirilemez maddeleriyle ilgili, bu üstün konumuna yönelik bir şikayetin dile getirildiğine tanık oluyoruz. Bunlar ayak üstü söylenen sözler değil, yazılı metinden

okunuyor ve metinler dikkatle hazırlanıyor. Cumhurbaşkanlığı seçimi kamuoyunda ciddi tereddüt yaratan, Anayasa karşısındaki tavrı, çizgisi, anayasanın temel ilkelerine sahip çıkma iradesi netleşmiş olmayan bir siyasi şahsiyetin, hızla Cumhurbaşkanlığını elde etme arayışıyla sonuçlandırılmak istenmesi hiç kuşku yok Türkiye'de tereddüt ve sıkıntı ortamı yaratıyor."

Anayasa'nın, bir çerçeve verdiğini, Türkiye'nin, parlamentonun temel dayanak noktası olduğunu dile getiren Baykal, Anayasa'nın, ülkeyi yönetenlerin aklıselimle, sorumlulukla, basiretle davranması ihtiyacını ortadan kaldırmadığını söyledi. Baykal, Anayasa'nın koyduğu çerçeveyle, TBMM'nin, bir komşu ülkeye savaş açma kararı alabileceğini ancak bunun doğru olmadığını belirterek, "Anayasa'ya her uygun karar doğru karardır diye düşünmek mümkün değildir. Anayasa cevaz verir. Anayasa'nın üzerinde bir merci yok" dedi. Anayasa'nın, "şunu seçin, bunu seçin" şeklinde talimat vermediğini ifade eden Baykal, "Kimi seçeceğinizi kararlaştırmak sizin işinizdir, o kararı ülke yararına almak gerekir. Bu kararın doğruluğu da yaşanarak çıkar. Bu konuda tartışma, demokrasinin gereğidir" diye konuştu.

Baykal, "erken seçim" deyince Erdoğan'ın asabının bozulduğunu öne sürdü. Deniz Baykal'ın, "Erken seçim yapılsın, o parlamento seçsin deyince, birdenbire Sayın Başbakan, müthiş bir gerginlik içine girdi, Başbakan'ın asabı, fiziği, kimyası, geometrisi bozuldu, ona buna saldırmaya başladı" sözlerini, Erdoğan, tebessümle dinledi. Başbakan'ın, Cumhurbaşkanı'na sert, yakışıksız ifadelerle cevap vermeye yöneldiğini öne süren Baykal, şunları kaydetti: "Cumhurbaşkanı erken seçim gerekiyor deyince, Sayın Başbakan, iki koyunu güdemeyenlerden bahsetti, 'aç tavuk kendini buğday ambarında görür', 'hani demokrasi, Anayasa'ya bağlıydınız' dedi. Cumhurbaşkanın erken seçim gerekiyor demesi, onun Anayasal yetki ve görevleri içindedir. Bir muhalefet partisinin, erken seçim gereklidir demesi de onun yetki ve sorumluluk çerçevesi içindedir."

Erdoğan'ın, bu tedirginliğini anlayamadığını, erken seçimin, Erdoğan'ı telaşlandırdığını savunan Baykal, seçim isteyenlerin, Anayasa ve demokrasiye ters öneri yapmış gibi sebep suçlandığını sordu. Baykal, bu benzetme ve sözlerin, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı'na yakışmadığını, bunu, Başbakan'ın, aşırı hassasiyeti ve telaşına bağladığını ifade etti. Baykal, Erdoğan'ın, bu konularda yeni bir üsluba girmesi gerektiğini belirterek, "Yoksa bu geçmeyi düşündüğü makam bakımından da çok ciddi sıkıntı doğurur. Biz böyle bir Başbakan'ı içimize sindiremiyoruz. Bu üslupla konuşan bir cumhurbaşkanına Türkiye'nin layık olmadığını herkesin bilmesini istiyorum" diye konuştu. Erdoğan'ın kaygısının, "halkın düze çıkması değil, kendisinin Çankaya'ya çıkması olduğunu" öne sürdü.

Baykal, AK Parti döneminde "kaçak ekonomi" sektörünün ortaya çıktığını öne sürerek, akaryakıt, çay, şeker, içki ve cep telefonunda "vahim bir tablonun" olduğunu söyledi. Yimpaş konusunun da ekonominin yarası olduğunu, bu konuda hiçbir girişimde bulunulmadığını anlatan Baykal, yurtdışındaki Türk

vatandaşlarından para toplayanlar arasında AK Parti milletvekilleri olup olmadığını, bu holdinglerin etkinliklerine, bakanların katılıp katılmadığını sordu. Deniz Baykal, konuyla ilgili SPK'nın hazırladığı yasa taslağının neden sümen altı edildiğini de gündeme getirdi. Baykal, İmar Bankası olayında hukuku zorlayıcı düzenlemeler yapıldığını, bu olayda binlerce mağdur olduğunu kaydederek, bu insanların haklarını alabilecekleri yasal bir düzenlemenin yapılmadığını söyledi. Ekonomide kaçak sektörlerin yanında, yolsuzluklar olduğunu da savunan Baykal, son dönemde kamu ihaleleriyle ilgili "Ali Dibo" olayının ortaya çıktığını anımsattı. Kamu İhale Kurumunun 186 ihaleden 145'inin mevzuata aykırı olduğunu tespit ettiğini ifade eden CHP lideri Baykal, yolsuzluklarla mücadele anlayışıyla bu tablonun bağdaştırılamayacağını kaydetti. "Yolsuzluk yapan örgütüm benim himayemdedir. Ben, örgütüm dışındaki yolsuzluklarla ilgilenirim. Bununla yolsuzluk mücadelesi başarıya ulaştırılabilir mi?" diye soran Baykal, bu anlayışın kendileri için şaşırtıcı olmadığını kaydetti.

Başbakan Erdoğan ile 2002 seçimleri öncesinde kamuoyunda milletvekili dokunulmazlığının kaldırılacağı yönünde söz verdiklerini ifade eden Baykal, ancak aradan geçen 4 yıl sonunda iktidarın milletvekili dokunulmazlığını kaldırma niyetinde olmadığının ortaya çıktığını söyledi. Yolsuzlukla mücadele için derhal milletvekili dokunulmazlığı konusunu yeniden ele almak gerektiğini anlatan Baykal, Türkiye'de yolsuzlukların işadamı, bürokrat ve siyasetçiden oluşan saç ayağıyla yapıldığını ileri sürdü. Baykal, "Bu saç ayağının içinde haramzade işadamı, açgözlü bürokrat ve ahlaksız siyasetçi var. Bu saç ayağını kırmadan bir yere gitmek imkanı yoktur. Bu saç ayağının kırılacağı yer ahlaksız siyasetçi ayağıdır. Onun bir an önce kırılması lazım" diye konuştu.

AK Parti milletvekillerinin laf atması üzerine Baykal, şöyle konuştu: "Bu konudaki kararı siz isterseniz alacağız da onun için. Ne duruyorsunuz? Söz verdiniz. Hadi getirelim, hep beraber değiştirelim dokunulmazlıkların kaldırılması konusunu. Bu, Türkiye'nin temel konusu olmaya devam ediyor. Maalesef gelinen noktada hiçbir ciddi girişim yapılmamıştır. Biz dokunulmazlıklar, 'falan için kalsın, filan için kalkmasın' demiyoruz. Herkes için kalksın, hepimiz için kalksın. Başbakan için de benim için de kalksın. Hodri meydan." İmar yolsuzlukları bulunduğuna dikkati çeken CHP Genel Başkanı Baykal, İstanbul Büyükşehir Belediyesinde alınan imar kararlarıyla çok büyük rant transferleri yapıldığını iddia etti. Baykal, 7 milyon dolara alınan bir arazinin bir kararla 70 milyon dolara, 25 milyon dolara alınan bir arazinin 300 milyon dolara satıldığını ifade ederek, bunların "utanç ve üzüntü verici" olaylar olduğunu söyledi. İnsanların ekonomik sıkıntı içinde dürüst kalmak için mücadele verdiklerini anlatan Baykal, "Onlar bu mücadeleyi verirken, bu kadar haksız rant transferlerinin perde arkasından yapılmasına göz yumulması, yapanlarla işbirliği içinde olunması TBMM'ye yakışmıyor, kimseye yakışmıyor. Lütfen bir an önce harekete geçelim, derhal milletvekili dokunulmazlığını kaldıralım" dedi.

TBMM Başkanı Bülent Arınç, 1 saatlik süre içinde konuşmasını bitiremeyen Baykal'ı uyarak, 10 dakika ek süre verdiğini kaydetti. Baykal, biraz daha uzun süre istedi. Arınç'ın bunun üzerine ne kadar süre istediğini sorması üzerine Baykal, "yarım saat vereceğinize inanıyorum" dedi. Arınç da "Son defa 20 dakika veriyorum" karşılığını verdi.[238]

7.9.5.3. AK Parti Grubu Adına İstanbul Milletvekili Nazım Ekren'in Konuşması

Bütçe üzerinde AK Parti Grubunun görüşlerini İstanbul Milletvekili Nazım Ekren açıkladı. Ekren, TBMM Genel Kurulunda, 2007 bütçesi üzerinde partisinin görüşlerini dile getirirken, siyasi istikrarın ekonomik performansa etkisinin fazla olduğuna işaret etti. Geçmiş yıllarda bir çok ekonomik program uygulandığını ifade eden Ekren, 1998'teki programın, Asya'daki kriz ve 1999 depremleri sonucunda, 2001'deki programın da 11 Eylül saldırıları sebebiyle uygulanamadığını belirtti. "Eğer bir ülkede siyasi istikrar yoksa, program iyi dizayn edilse bile en küçük bir krizden etkilenerek uygulanamaz hale gelir" diyen Ekren, yetkinlik ve güvenilirlilik göz önüne alındığında, AK Parti'nin, ekonomik kredibilite konusunda iyi hazırlandığının görüleceğini anlattı. Nazım Ekren, AK Parti'nin 4 yıllık iktidarı süresince siyasi istikrarın sağlandığını bildirerek, "Eğer iktidar güçlüyse ve toplumdan güç almışsa, o iktidar ekonomide başarılı olur" dedi. AK Parti'nin kurumsal, sosyal ve bireysel olmak üzere 3 sorumluluğu bulunduğunu ifade eden Ekren, ekonomik kaynakların, etnik farklılık gözetmeden dağıtılması gerektiğini söyledi. Ekren, özel sektöre, yatırım ortamının iyileştirilmesi gibi imkanlar tanındığını bildirdi.

AK Parti'li Ekren, partisinin 19 çeyrekte büyüme sağladığını ve borcun milli gelire oranını azalttığını söyledi. Ekren, "Borcun milli gelire oranını ne kadar azaltırsanız, enflasyon o kadar düşer. Sıkı bir mali disiplin, kamu maliyesi uygulanarak önceki hükümetlerin yapamadığı şekilde enflasyon düşürüldü" diye konuştu. İktidarları dönemindeki bütçe büyüklüklerinin geçmiş yıllara göre oranları hakkında bilgi veren Ekren, "Makro ekonomik bütçe büyüklüğünün değişim oranı ile enflasyonun değişim oranı arasında bire bir ilişki vardır. 4 yılda uygulanan mali disiplin, enflasyonu yenme konusunda başarılı oldu" dedi. Hükümetleri dönemindeki ekonomik göstergelerin, 1980'li yıllardaki göstergelerden daha yüksek olduğunu anlatan Ekren, "Seçimlerin öne alınmasının, Anayasanın ruhuna ve seçmenlerin beklentisine aykırı olduğunu düşünüyorum" diye konuştu.[239]

---

[238] Deniz Baykal'ın 2007 Bütçesinin tümü üzerindeki görüşmelere başlanırken yaptığı konuşma için bk. ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:140, B:33, 15.12. 2006, ss. 21-36.*

[239] Nazım Ekren'in konuşması için bk. ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:140, B:33, 15.12. 2006, ss. 37-50; Ayrıca bk. AA, 15/12/2006*

7.9.5.4. ANAVATAN Partisi Grubu Adına Genel Başkan Erkan Mumcu'nun Konuşması

Ekren'den sonra Anavatan Partisi Genel Başkanı Erkan Mumcu, partisinin görüşlerini açıklamak üzere söz aldı. Hükümetin ekonomi politikasını eleştirerek, "Sizin hüneriniz, bu ülkenin rekabet gücünü ortadan kaldırıp, ülkenin pazar olarak parsellenmesinden ibaret" dedi. TBMM Genel Kurulunda, 2007 yılı bütçesi üzerinde partisinin görüşlerini dile getiren Mumcu, Hükümet ve iktidar partisi adına konuşan sözcülerin pembe tablolar çizdiğini söyledi. "Aslanlar kendi tarihini yazıncaya kadar okunan avcıların tarihidir" diyen Mumcu, "Nereden Nereye" edebiyatı yapılırken kriz sonrası dibe vurmuş 2002 yılı rakamlarının kabul edildiğini söyledi.

Mumcu, bu hükümetin kurulduğu yılda, ilk bütçe TBMM'ye sunulduğunda Türkiye'de kaygılı ve umutlu olan insanların bulunduğunu ifade ederek, "Türkiye'de imtiyazlı kesimler, apaçık rantiye kaygılıydı. Yoksullar, köylüler, esnaf, işçiler, emekçiler, emekliler umutluydu. Onlar bu düzenin değişeceğine umut bağlamıştı. Ne değişti..." diye konuştu. Türkiye'de 1975 yılında kişi başına düşen milli gelirin bugün AB'yi kuran 15 ülkenin yüzde 27'si kadar olduğunu, aradan geçen 35 yıllık süreçte bu oranın yüzde 26'ya düştüğünü dile getiren Mumcu, bu oranın sadece 1983-1989 yılları arasında ANAP döneminde arttığını savundu. Erkan Mumcu, cari açık rakamlarına değinerek, "4 yıl önce 1.8 milyar dolar olan cari açık, şimdi 34 milyar dolara çıkmasını sevinçle karşılamamızı bekliyorlar" dedi.

Türkiye'nin dünyada en yüksek reel faizi ödediğini vurgulayan Mumcu, bugünkü tabloda rantiyenin coşkuyla sevindiğini, yoksulun takatının kalmadığını ve sesinin çıkmadığını kaydetti. ANAVATAN lideri Mumcu, iktidarın 4 yıllık döneminde toplam borç stokunu yarısı kadar artırdığını, özelleştirme adı altında varlıklarını hiç de rasyonel olmayan koşullarda sattığını öne sürdü. "Peşkeş çekti diyeceğim ama ucu açık tartışmalara girmek istemiyorum" diyen Mumcu, yabancı sermayeye herkesin kendi penceresinden baktığını anlattı. Maliye Bakanı'nın Ekim ayı itibariyle 20 milyar dolar yabancı sermayeden bahsettiğini hatırlatan Mumcu, "Hangi Ekim, ben o Ekim'i bulamadım" diye konuştu. Yabancıların 2002-2006 yılı arasında Türkiye'ye toplam 21.7 milyar dolar yatırım yaptığını, bu rakamın iyi, takdir edilmesi gerektiğini belirten Mumcu, şunları söyledi: "2006 yılında toplam 11 milyar dolar yabancı sermaye miktarının 4.7 milyar doları ulaştırma-haberleşme, 3.5 milyarı bankacılık ve sigortacılık sektörüne, 2.6 milyar doları da gayrimenkule gitmiş. Sizin 'yabancı sermaye girdi' diye anlattığınız şey bu. Bu ülkede istihdam yaratan, bu ülkenin üretim ve rekabet kapasitelerine ilave kapasite katan bir yatırım varsa, 10 milyon, 20 milyon dolarlık, Sayın Bakan geleceğim ve bu kürsüden özür dileyeceğim. Bu hükümetin yaptığı şey, ülkenin 50 yıllık birikimlerinin satılmasıdır. Özelleştirme diye övündüğünüz şeyin arkasında yatan özelleştirme değil. Bu düpedüz tasarlanmış bir varlık satışıdır."

Anavatan Lideri Mumcu, Telekom özelleştirmesine değinerek, "Telekom'u devlet tekelinden Hariri tekeline teslim ettiniz. Bu yetmiyor, 1 yıl sonra yüzde 33 oranında kurumlar vergisi indirimi yapacağınız belliyken, Türkiye'nin en önemli varlıklarından bir tanesini, taksitleri vergi indiriminden sağladığınız avantajlardan daha düşük bir rakama gelecek bir biçimde sattınız" diye konuştu. Türkiye'nin ihtiyacından çok borçlandığını ileri süren Mumcu, 2003-2006 toplam bütçe açığının 80.3 milyar YTL olduğunu, aynı dönemde hazinenin 101.3 milyar YTL borçlandığını öne sürerek, bunun sebebinin açıklanmasını istedi. Erkan Mumcu, Türkiye'nin tarihinde borç ödeyemez duruma düşmediğini anlatarak, "Biz borçlanmak için borçlanıyoruz, başka bir şey için değil. Dünya sistemine haraç vermek için borçlanıyoruz" dedi.

TÜİK'in açlık ve yoksulluk rakamlarını da eleştiren Anavatan Genel Başkanı Mumcu, TÜİK'e göre bir kişinin açlık sınırının altında yaşamaması için ihtiyaç duyduğu günlük kalori miktarının 2 bin 100 olduğunu belirtti. Mumcu, bu durumdaki 4 kişilik bir ailenin beslenme için 182 YTL ödemesi gerektiğini, yoksulluğun maliyetinin ise 470 YTL olduğunu ifade ederek, "TÜİK, Mozambik standardını kendi vatandaşına layık görüyor" diye konuştu.

Mali disiplin denilen şeyin bu ülkenin köleleştirilmesi olduğunu savunan Mumcu, konuşmasını şöyle sürdürdü: "Bu bütçede yeni yıldan itibaren öngördüğünüz gelirlerden bir tanesi emeklilerin ücretlerindeki kesintinin yüzde 4'ten yüzde 33'e çıkarılmasıdır…Siz Hükümeti kurduğunuzda bu insanlar umut içindeydi. Bugün mutsuzuluk, çaresizlik içindeler. Sizin hüneriniz, mazottan, benzinden, elektrikten, ilaçtan, doğalgazdan, ekmekten aldığınız vergiyi yükseltmektir. Sizin hüneriniz, esnafın tepesine çöküp, ümüğünü sıkıp onu yok etmektir. Bu hüneriniz dolayısıyla tebrik etmek lazım. Mali disiplinden dolayı hiçbir hüneriniz yok...Bu ülkede 5 yılda ne değişti? Ben söyleyeyim; rantiyenin ekonomiden sebeplenme güvencesi olağanüstü arttı. Sizin hüneriniz, bu ülkenin rekabet gücünü ortadan kaldırıp, bu ülkenin pazar olarak parsellenmesinden ibarettir."

Anavatan Partisi Genel Başkanı Erkan Mumcu, Türkiye'deki büyüme rakamlarının gerçeği yansıtmadığını savunarak, işsizlik rakamlarının değişmediğini, daha da arttığını söyledi. Fert başına artan gelirin nereye gittiğini soran Mumcu, "Bu artış, işsizlere mi gitti? Bu artış, ülkeye borç verenlerin cebine girdi" dedi. Dolar kurunun 2.3 YTL üzerinden hesaplanması halinde mevcut rakamlara tekrar bakılması gerektiğini belirten Mumcu, Mayıs ayında kâr, faiz ve enflasyonun birden yükseldiğine dikkati çekti.

AK Parti'nin yolsuzluk, yoksulluk ve yolsuzluk vaadiyle geldiğini ifade eden Mumcu, "Yasaklardan mağdur olanların, 4 yılda kazancı ne oldu? Beklentilerinden bir adım ilerleme gerçekleşti mi? Bu ülkede bir reform girişimi olarak bir YÖK reformu başlatılmış, ne yazık ki bir koltuk pazarlığına kurban edilmiştir. Bunlar, bu hayatın gerçekleridir. Bu gerçeğin kahramanları da bugün bu salonun içindedir. Tarih bunları tutanaklara kaydettiği gibi, bu pazarlığı yapanlardan bunun hesabını soracaktır" diye konuştu.

Türkiye'nin önünü açma fırsatı, rejim bunalımından, cumhurbaşkanlığı seçim gerilimlerinden kurtarma fırsatı olduğunu ifade eden Mumcu, CHP Genel Başkanı Deniz Baykal'a çağrıda bulunarak, "Gelin, Anayasa değişikliği için ortaklaşa önerge verelim. İktidar grubu buna dayanamayacaktır. Cumhurbaşkanını halkın seçmesi kadar meşru bir talep karşısında direnecek hiçbir iktidar, cumhurbaşkanını seçse bile o cumhurbaşkanını orada tutamayacaktır. Gelin, ayağımızı meşruiyetin üzerine basalım" diye konuştu.

"Hukukun herkes için hukuk olduğunu, demokrasinin herkes için demokrasi" olduğunu ifade eden Mumcu, şöyle devam etti: "Keyfimize göre demokrasi, keyfimize göre hukuk olmaz. Amma, hukuk kanun demek değil, amma demokrasi sayı demek değildir. Hukuk meşruiyet demektir. Eğer ülkenin üçte birini temsil ettiğinize yönelik iddianız varsa, yolunuz açık olsun. Ama seçmenin yarısının parlamento dışında kaldığı bir parlamentoda, ülkeyi 7 yıl yönetecek cumhurbaşkanını seçmeyi demokratik açıdan meşru telakki ediyorsanız, yolunuz açık olsun. Gelin meşru olanı yapın. Milletin vicdanına güvenin. Hani sanatçılar dönüp arkasını, kendini milletin içine bırakıyor ya siyasetçi de öyle olmalı. Cesaretiniz varsa siz de onu yapın. Gelin, rejimi gerçek manada demokratik meşruiyet zeminine oturtun. Millet bu basireti gösterecekleri kucaklayacaktır."

AB müzakerelerinde gelinen noktayı "bir facia" olarak nitelendiren Mumcu, Kıbrıs sorunu çözülmeden AB ile müzakerelere başlanmaması gerektiği yönündeki sözlerini tekrarladı. Mumcu, "Siz, gayri milli politika girdabında sürüklenen hükümetsiniz" dedi.

Mumcu, Aziz Nesin'in "Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz" isimli kitabında yer alan "2 koyun gütmesini bilmeyenler" sözüne değinerek, Nesin'in, bu sözü muhalefet için söylediğini anlattı. Mumcu, konuşmasını şöyle sürdürdü: "İki koyun gütmekten anladığınız nedir? Ne yapmış olanlar iki koyun gütme kabiliyeti kazanmışlardır? İş hayatı tecrübesi mi, tahsil mi, dürüstlük mü, dokunulmazlık zırhına bürünmemek mi, halkına yalan söylememek mi? Mesela yetim çocukların eğitimine tahsis edilen varlıkları birilerine peşkeş çekerken ona seyirci kalanlar, fakir fukara edebiyatını iyi yaptıklarını, milyonlarca yoksulu iftar sofralarında teşhir edenler, sadece iki koyun gütme kabiliyeti olduğu için cumhurbaşkanı olmaya layık görülebilir mi? Mesela birilerinin elinden deste deste dolarlar alıp, para aldıklarına, söz gelimi doğalgaz işinde imtiyaz sağlayanlar, sırf iki koyun güttükleri için her şeye layık mıdırlar? Benim iki koyun güdebilme kabiliyetim yok. Benim, Türkiye'nin varlıklarından haraç verecek kadar ciğersiz yüreğim yok."

Mumcu, eski Başbakan Mesut Yılmaz'ın, "yapılacak bir ihalenin önceki akşamında ihaleye girecek işadamlarının tamamıyla görüştüğünü" ve bu hareketinden dolayı Yüce Divanda yargılandığını ifade ederek, bir başbakanın, yapılacak bir ihale akşamı ihaleye katılacaklardan birinin mekanına gitmesinin, Yüce Divan'da yargılanma sebebi olup olmayacağını sordu. Başbakanın, geceliği 7 bin 500 avroluk villasında kaldığı kişiye, aynı gün 3 bin 500 dönümlük alanın tahsis edildiğini öne süren Mumcu, "Acaba bu, ihaleye fesat

karıştırmak mıdır, değil midir? Bu kriter kime göre, neye göre... Yüreği olan, dokunulmazlığı kaldırsın. Bugün 20 kişiyiz, yarın 25 veya 15 oluruz önemli değil. Gelin hesap sormanın yolunu açın, önce bizden başlayın. Yetimin hakkı yene yene kıyametin kopmasını bekliyoruz ama kıyametin koptuğu falan yok" diye konuştu.[240]

7.9.5.5. Şahsı Adına Yapılan Konuşmalar

Mumcu'dan sonra, şahsı adına bütçe lehinde olmak üzere Isparta Milletvekili Mehmet Emin Murat Bilgiç söz aldı. Bilgiç konuşmasında, AK Parti Hükümetinin, 55 yıllık dönemin en başarılı hükümeti olduğunu savundu. Bilgiç, çizilmeye çalışılan karamsarlık tablosunun kimseyi kandıramayacağını ifade ederek, istikrarı, millete çok görenlerin bulunduğunu belirtti. Anayasada seçimlerin ne zaman olacağının belli olduğuna işaret eden Bilgiç, kimsenin tavsiyesine ihtiyaçları bulunmadığını dile getirdi.[241]

Bilgiç'ten sonra, TBMM Genel Kurulunda, 2007 bütçesi aleyhinde kişisel görüşlerini dile getiren Ağar, istikrarın, bir partinin tek başına sayısal çoğunluğu anlamına gelmediğini söyledi. Ağar, istikranın, yönetimin paylaşılması, hesap verilebilirlik ve öngörülebilirlik olmak üzere üç ana unsuru olduğunu ifade ederek, 4 yıl boyunca, bunların hiçbirinin gerçekleştirilemediğini savundu. "Bu koltuklara sizi kim oturtmuşsa, halleri, düne göre daha kötüdür. Sizi, bu koltuklara taşıyanlarla bağlarınız kopmuştur" diyen Ağar, çiftçi, emekli, işçi, KOBİ denildiğinde, iktidar partisi üyelerinin yüzlerinin ne hal aldığını merak ettiğini belirtti. Çiftçilere karşı yürütülen imha politikasını sürekli dile getirdiklerini, bu politikanın merhametsizce devam ettiğini öne süren Ağar, KOBİ'lerin de Hükümetten umudunu kestiğini savundu. Ağar, sefalet ücretiyle bile olsa, bir iş sahibi olmanın, gıpta edilecek bir durum haline geldiğini ifade etti.

Bu hükümet döneminde, Türkiye'nin, Düyun-u Umumiye'yi çağrıştıran bir muameleyle karşı karşıya kaldığını iddia eden Ağar, şöyle devam etti: "Bu muamele, koordinatör atamasıdır. Geldiğimiz nokta da Başbakanlık içinde oda tartışmasıdır. Oda meselesini çözemeyen Hükümetin, terörü nasıl çözeceğini, milletimiz merak ediyor. Karnını tok, başını dik tutamadığınız ahalinin asabını da üslupla bozmamaya dikkat etmemiz gerekmektedir. Bazı makamlarla, kurumlarla ilgili konuşma üslubunuz, devletin nezaket ölçülerine uymak zorundadır. Mesele, ahalinin asabını bozmuştur."Rauf Denktaş, bu milletin büyük ve mukavim yüreğidir" diyen Ağar, "Dünyanın neresinde Türklük varsa, orası Rauf Denktaş'ın memleketidir. Denktaş'a memleket tarifi verip, git demek, kimsenin haddi değildir." Ağar, konuşmasını, Necip Fazıl Kısakürek'in, "Muhasebe" isimli şiirinden, "Bekleyin, görecektir duranlar yürüyeni/Sabredin, gelecektir, solmaz, pörsümez Yeni" dizelerini okuyarak tamamladı.[242]

---

[240] *Erkan Mumcu'nun Konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:140, B:33, 15.12. 2006, ss. 50-61.*

[241] ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:140, B:33, 15.12. 2006, ss. 61-63.*

[242] *Ağar'ın konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:140, B:33, 15.12. 2006, ss. 63-66.*

7.9.5.6. Hükümet Adına Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın Konuşması

2007 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısının tümü üzerinde Hükümet adına söz alan Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, yola çıkarken kendilerine "millet öncelikli siyaset" ilkesini belirlediklerini, bugüne kadar böyle geldiklerini, bundan sonra da aynı şekilde yola devam edeceklerini söyledi. Erdoğan, halkın genciyle kadınıyla yönetime katılmasının tüm kanallarını açtıklarını, açmaya da devam edeceklerini ifade etti.

Türkiye'nin büyüme, adalet ve kalkınma hedeflerini gerçekleştirmesini, tüm siyasi mülahazaların üstünde tuttuklarını anlatan Erdoğan, bir hukuk ve adalet ülkesi olmak, devletin toplumla kucaklaşması, güven zemininin güçlenmesi için bu adımları attıklarını, ülkeye kazandırdıkları değerleri daha ileri noktalara taşıma azmi ve kararlılığında olduklarını kaydetti. Erdoğan, günübirlik popülist politikalara, kısa vadeli kazanımlara tenezzül etmeden, Türkiye'nin gelecek perspektifini planlamaya devam ettiklerini işaret ederek, "Cumhuriyetimizin 100. yılına şimdiden kendimizi odaklamış bulunuyoruz. Bize göre en temel değerlerimiz olarak Cumhuriyetimiz ve demokrasimiz; halkımızın mutluluğu, huzuru ve refahıyla birlikte yükselecektir" dedi. Hiçbir zaman halkı zayıf ve güçsüz, ama yönetimi güçlü bir devlet tasavvurları olmadığını belirten Erdoğan, şöyle konuştu: "Bizim yönetim felsefemiz, devletin toplumla birlikte güçlenmesidir. Dün de bunu söyledim, bugün de söylüyorum. Buna inanıyorum, yarın da bunu söyleyeceğim. Bu yolda birlikte düşünmeye, karar almaya, halkı olabildiğince yönetime katmaya azami özen gösteriyoruz. Bunun için milletvekili seçilme yaşını 25'e indirebilme cesaretini bu Parlamento göstermiştir. Bunun için demokratik özgürlük alanlarını genişletmekten korkmadık. Zira, biz kendimize, milletimize güveniyoruz. Birlik beraberlik ruhunu güçlendirmek için daha genç yaşlarda Parlamento içinde gencimiz, kadınımız yerini alsın."

Türkiye'nin tam bir hukuk devleti olabilmesi, insan hak ve hürriyetlerinin eksiksiz uygulanması için büyük hukuk reformları gerçekleştirildiğini belirten Erdoğan, "Bütün başarılarımızı milletimizin kazanç hanesine hep birlikte kaydettik. Zira yolun başında söz verdiğimiz gibi, milletimize, ülkemize, insanımıza hizmetten daha büyük bir şeref ve daha büyük bir rütbe tanımıyoruz. Bu şerefi, bütün mevki ve makamların üzerinde görüyoruz" dedi. Milletin rızasını, takdirini tüm sıfatların üzerinde tuttuklarını kaydeden Erdoğan, "Şartlar ne olursa olsun, dışarıda ve içeride hangi gündemler dayatılırsa dayatılsın, Türkiye'yi küçük düşürmek isteyenler ne derlerse desinler, biz Hükümet ve AK Parti iktidarı olarak demokrasi, hukuk, kalkınma hedeflerimizden asla şaşmayacağız" görüşünü ifade etti.

Başbakan Erdoğan, yasama ve yürütme olarak demokrasi, hukuk ve kalkınma yolunda devasa adımlar atıklarını, bu süreçte dünyanın gözlerinin Türkiye üzerinde olduğunu, dünyanın bugüne kadar hiç konuşmadığı kadar

Türkiye'yi konuşmaya başladığını belirterek, sözlerini şöyle sürdürdü: "Başarmak için gösterdiğimiz azim ve irade, bütün dünyada büyük yankılar uyandırdı. Türkiye'nin siyasi iradesini sağlamlaştırdı. Yılarca tartışılan ama çözümlenemeyen yapısal sorunlarımızın süratle bertaraf edildiğini gören dünya medyası, yakın tarihe kadar hiç gündemine almadığı Türkiye'yi, artık gündemine, vazgeçilmezler arasına koyarak tartışmaya başladı. Hiç kuşkusuz bu güçlü iradeyi kuvveden fiile çıkaran hükümet, bizim hükümetimizdir." Erdoğan, "TBMM'nin itibarı, milletin itibarıdır" diyerek yola çıktıklarını, TBMM'nin, Cumhuriyet'in kuruluş yıllarındaki itibarına yaraşır bir özveriyle çalışmalarını sürdürdüğünü kaydederek, "Zayıflayan, itibar kaybeden temel kurumlarımıza yeniden itibar ve güç kazandırdık. Bunları sizler yaptınız, sizler başardınız. Milletim adına sizlere teşekkür ediyorum. Bu reformlar sayesinde her ne kadar birileri nereden nereye geldiğimizi hazmedemiyorsa da hazmetmeye alışacaklar, bu aynen böyle devam ediyor" dedi.

Erdoğan, iktidar olarak ilk bütçelerini hazırlarken, kendilerine, "kaynak nerede" diye sorulduğunu ifade ederek, ikinci bütçelerinde "Refahın, kalkınmanın ön şartı demokrasidir, toplumun güçlenmesidir" dediklerini, üçüncü yıl bütçesinde "Adalet, milli bir meseledir, hukuk devleti milli bir meseledir, sosyal barışın korunması milli meselesidir, millet ile devletin aynı yöne bakması, en büyük milli bir meseledir" dediklerini hatırlattı. Dördüncü bütçede, "Türkiye kabuğunu kurdu ve küresel bir aktör oldu" dediklerini kaydeden Erdoğan, "Şimdi iktidarımızın 5 inci ve son bütçesini, sosyal istikrar ve sosyal koruma bütçesi olarak takdim ediyoruz. Bu, bugüne kadar yaşanmamış olan, ilk defa 5 inci bütçesini hazırlayan bir hükümet... Bundan dolayı tekrar tebrik ediyorum" dedi. Bütçenin, Türkiye'nin kaynakları ve imkanları ölçüsünde toplumun taleplerini ve ihtiyaçlarını önceleyen bir bütçe olduğuna işaret eden Erdoğan, "Zira biz 4 yıllık iktidarımızda bütün göstergelerde rekorları kırdık" diye konuştu. Yola çıkarken, "Türkiye'yi 4 temel taş üzerinde yükselteceklerini" söylediklerini, oysa şimdi kendilerine "neler yaptınız" dendiğini ifade eden Erdoğan, şöyle konuştu: "Türkiye'yi iyi takip etmek, gezmek, izlemek, ne yapıldığını görmeye yeter. Türkiye'de şu anda devlet olarak yaptıklarımız, kamu olarak yaptıklarımız ve bir de özel sektör olarak yapılanlar var. Biz şu anda bir şeyi çok önemsiyoruz; birilerinin ağlayıp, birilerinin sevindiği değil, herkesin sevindiği bir Türkiye'yi inşa ediyoruz. Biz, istiyoruz ki bu ülkede faaliyet dışı gelirlerin yüzde 85-90'lara çıktığı bir Türkiye değil, yatırımlarla bezendiği bir ülke istiyoruz. Şu anda bu yapılıyor. Bunu iyi takip edin. Araştıralım, bakalım; Türkiye'de biz iktidara gelmeden faaliyet dışı gelirler ne durumdaydı, şimdi ne durumda? Aslında bunu bir araştırın, inceleyin. Yüzde 85-90'larda faaliyet dışı gelirlerle yattığı yerde para kazananlar dönemi bitti. Şimdi, alınteriyle, çalışarak, yatırım yaparak para kazanma dönemi başladı."

Eğitim alanında yapılanlara işaret eden Erdoğan, sözlerini şöyle sürdürdü: "Biraz insaf, biraz izan olursa, o zaman Türkiye'nin dört bir yanında nasıl okullarımızın yükseldiğini hep beraber görme imkanımız olur. Şu anda 100 bin 280 dersliğe ulaştık. Bu bir rekordur. Bunu görün. Bunu görmezlikten gelmek, bir şey kazandırmaz. Bu heyecanı hep beraber yaşayacağız. Türkiye'yi çok dolaşan bir dostum, bana aynen şunu söyledi; ziyaret ettiği bir köy okulunda öğretmenin kendisine, 'Bizim okulumuza ADSL geldi, bu hükümet daha ne yapsın. Taa bu köydeki okula ADSL bağlayacak, daha ne yapsın bu hükümet' dedi. Ben Şemdinli'de kendim bizzat gördüm. Eğer Şemdinli'ye kadar uzanırsanız, siz de görürsünüz. Yüksekova'da gördüm. Eğer giderseniz siz de görürsünüz. Ama sizin Güneydoğu gibi bir planınız, dolaşmanız yok ki. Ancak gidenler bilir. Hani, 'Ben bütün köyleri, ilçeleri dolaşıyorum' diyenler, kusura bakmasınlar en az gittiğim yere, başbakanlık dönemi de dahil olmak üzere 2 kez gittim."

Başbakan Erdoğan, CHP'li milletvekillerinin, "Siz yurtdışını geziyorsunuz" diye laf atmaları üzerine, "Doğru, yurtdışına da gidiyorum. Gideceğim tabii...Türkiye marka olduysa bununla oldu. Olacak tabii. Gitmediğiniz yer sizin değil, gittiğiniz yer sizindir. Eğer gittiysen olacak bu. Zaten ne çektiysek, gidilemediği için çektik. Eğer bugün ihracatımızda 36 milyar dolardan şu anda 85 milyar dolara dayandıysak, bunun sebebi bu dolaşmalardır. Şahsım, bakan arkadaşlarım hep birlikte söz verdik, fellik fellik dünyayı dolaşacağız. Tüm Cumhuriyet tarihinde 36 milyar dolar, 4 senede onun üzerine 49 milyar dolar, onun üzerine koymuşuz. Bunu görelim" diye cevapladı.

CHP'li milletvekillerinin, ithalatın arttığına yönelik eleştirileri üzerine Erdoğan, "İthalatta neyi ithal ettiğimizi araştıracaksınız. Geçmişte olduğu gibi lüks tüketim malları mı..? Sadece 29 milyar dolar enerji girmiş. Bunun yanında makine alımına baktığınız zaman, 19 milyar dolar da oradan girmiş. Bakın, bunlarla, ithalatın kazandırdığı farklı bir alan var ülkemize. Bu farklı alanla, sanayide teknolojide bir gelişmeye doğru gidiyor" dedi. Erdoğan, Ekim ayı sonu itibariyle 15.8 milyar dolar doğrudan yatırımın ülkeye girdiğini belirterek, "Bu rakamlar nereden geldi, bu yatırımlar nedir acaba? Ben sıcak parayı konuşmuyorum, ülkede direkt yatırıma giren parayı konuşuyorum. Bizden önce, bu ülkede 1 milyar doları aşmıyordu. Ama iktidara geldiğimizden bu yana sürekli tırmanıyor" görüşünü ifade etti.

Erdoğan, CHP Lideri Deniz Baykal'a yönelik de şunları söyledi: "Sayın Baykal kusura bakmasın. Bizim çok çok verimli olan satışlarımızdan bahsetti. Ama özel sektörün satışlarını niye konuşmuyorsun? Özel sektör bankasını satıyorsa, bundan dolayı biz niye rahatsız oluyoruz? Paramıza yine küresel sermaye geliyor ve çok daha farklı girerek bu ülkede bir katma değer sağlıyor. Dünya pazarıyla irtibatı çok daha farklı bir yapıyı oluşturuyor. Bu para başka bir yere gitmiyor. Özel sektörde herhangi bir vatandaşımız sattığı zaman, o dolarlar bu ülkeye giriyor, başka bir ülkeye girmiyor. Burada yatırıma dönüşüyor. Bunu göreceğiz. Eğer bizler küresel dünyada bir mücadele sürdüreceksek, biz dünyada yerimizi dört dörtlük alacaksak, bunda rahat olacağız, onurlu olacağız. Onurlu şekilde bu süreci devam ettireceğiz.

Bir bir bankaları batırılan Türkiye'den bugünlere gelindiğini ifade eden Erdoğan, kendilerinden önceki dönemde 22 bankanın Fon'a devredildiğini hatırlattı. O dönemde iktidarda yer alanların da bugün Mecliste bulunduğunu kaydeden Erdoğan, finans sektörünün iktidarları döneminde güç kazandığını söyledi. Erdoğan, kendisine laf atan CHP milletvekillerine, "sizdeki sermaye düşmanlığı dün nasıl varsa bugün de var. Onu görüyorum ben. Sermaye düşmanlığınız devam ediyor. Zaten Sayın Genel Başkan 'ben 30 sene önce neysem bugün de oyum' demişti" diye seslendi. CHP milletvekillerinin sık sık laf atmaları üzerine Başbakan Erdoğan, CHP Genel Başkanı Deniz Baykal'a "Sayın Genel Başkan, grubunuz çok adaplı hareket ediyor. Bununla iftihar edebilirsiniz" dedi.

Başbakan Erdoğan, Baykal'ın kendisine atfen Cumhurbaşkanı ile ilgili ifadeler kullandığını hatırlatarak, buna cevap vereceğini söyledi. Cumhurbaşkanı Sezer'in açıklamasıyla ilgili konunun gündeme taşındığını ifade eden Erdoğan, konuşmasını şöyle sürdürdü: "Sayın Cumhurbaşkanının açıklaması kendisi tarafından yapılmamıştır. Ziyaret eden bir parti kanalıyla medyaya sızdırılmıştır. Bana bu sorulduğu zaman partimin önünde medyaya 'Sayın Cumhurbaşkanımızdan duymadığım sürece buna inanmam ve cevaplandırmam" dedim... İçerde parti teşkilatımla yaptığım toplantıda erken seçim değerlendirmesi yaptım. Orada Cumhurbaşkanlığı ile ilgili değerlendirmelerimi yaptım. Benim oradaki muhatabım tabii ki muhalefetti...." Erdoğan, kendisine "doğru söylemiyorsunuz" şeklinde laf adan CHP Mersin Milletvekili Mustafa Özyürek'e, "İster inan ister inanma, zaten o yerini bulur" diye karşılık verdi. Başbakan Erdoğan, sözlerini şöyle sürdürdü: "Bu ülkede Sayın Cumhurbaşkanımızın şu anda gelip de Sayın Baykal'ın istediği gibi partisinde politika yapma niyeti zaten yok. Böyle birşey düşünmesi de mümkün değil. Nereden çıkardıysa onu çıkardı. Bilemiyorum... Böyle bir şeye ihtimal vermek mümkün değil. Kargalar bile buna güler. Ve tabi Sayın Baykal güldürüyor. Nitekim böyle birşeyin olmayacağı belli. Biz bir şey ortaya koyduk. Nedir o? Anayasanın amir hükmü ne? Bu ülkede 5 yılda bir seçim yapılır. Eğer 5 yılı getiremiyorlarsa bu bir aczin ifadesidir, başarısızlığın ifadesidir. Bunu bir defa öğreneceksiniz. Şu anda bu kararı verecek olan siyasi iradedir, bu parlamentodur. Bu parlamentonun vereceği karara saygı duymaya mecbursunuz. Hele hele 'ben milletvekiliyim' diyen herkes, buna saygı duymaya mecbur. Demokrasi budur. Bunu öğreneceksiniz."

Konuşmasında Cumhurbaşkanlığı seçimiyle ilgili "spekülasyonlara" da değinen Başbakan Erdoğan, bu spekülasyonların kimseye yakışmadığını ifade etti. Cumhurbaşkanı seçiminin nasıl yapılacağının Anayasanın 101 ve 102. maddelerinde tanımlandığını hatırlatarak, "Ben bunu tavsiye ediyorum, okuyun. Burada ne yazıyorsa ona göre yapacağız" diyen Başbakan Erdoğan, şöyle konuştu: "Lütfedin, bir kere okumakta fayda var. Okuyun. Burada aynen, 101. maddede cumhurbaşkanının nitelikleri ve tarafsızlığı, 102. maddesi de bu seçim nasıl yapılır diye tanımlıyor. Oraya bakarsanız, görürsünüz. Çankaya'ya kim gider kim gitmez... Burada hepsinin tanımı var. Oraya kim haizse o gider. Onun seçimi nasıl yapılırsa o yapılır. Bu kişi Ahmet olur, Mehmet olur. Bu tanımda ne

var, bu kutsal çatının altından o karar çıkacaktır. Bu kararı burası verecektir. Germek, germemek... Sayın Baykal, ben çocukken ayna karşısında konuşuyordum. Öğretmenim öyle tavsiye etmişti. 'Oğlum, iyi hatip olmak için ayna karşısında konuşmakta fayda var' demişti. Ama görüyorum ki sizler Türkiye Cumhuriyeti Başbakanına 'adam ol adam' derken ayna karşısındaydınız. Türkiye Cumhuriyeti'nin Başbakanına 'küstah' derken ayna karşısındaydınız herhalde. Aksi seda yapan alanlarda konuşmayı ben pek sevmem ama siz seversiniz öyle görünüyor." Kendi ifadelerinin atasözü ve deyim olarak lügatlara geçen ifadeler olduğunu savunan Başbakan Erdoğan, "Büyümeye, kalkınmaya, demokrasiye hatta seçimlerin zamanında yapılmasına bile alışmakta güçlük çekiliyor" diye konuştu. "Türkiye güç kaybına uğrasın ki kendileri güç kazansın" diyenler bulunduğunu kaydeden Erdoğan, "Böyle bir şey olduğu zaman da inanın, zil takıp oynarlar" dedi. Başbakan Erdoğan, Türkiye'ye büyük enerji kaybettiren zamanlarda olduğu gibi "yeni kan uyuşmazlıkları, yeni hayali koalisyonlar hayal edildiğini" öne sürerek, "Kutsal koalisyonlar oluşturmaya başladılar. Hayırlı olsun. Ne kadar gider bilemem. Türkiye tercihini istikrardan yana yapmıştır, bunu bilesiniz" diye konuştu.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Irak savaşı ve petrol krizi yaşanırken, Türkiye'nin son 17 çeyrekte üst üste büyüdüğünü söyledi. Kaynakları çok rasyonel kullandıklarını ifade eden Erdoğan, 1977'de başlatılan Antalya Aşağı Aksu 2. aşama projesinin 2003'te bitirildiğini, Bolu Dağı Tüneli'nin de gelecek ilkbaharda tamamlanacağını anlattı. Yeni kaynaklar ürettiklerini, yap-işlet-devret modeliyle Esenboğa, Antalya, Dalaman, Adnan Menderes havaalanları ile Turgutreis, Dalaman, Güllük, Bodrum gibi limanları hizmete açtıklarını belirten Erdoğan, "İş bilenin, kılıç kuşananın. Ne demek istediğimi herhalde anladınız" dedi. Erdoğan, 2002'de enflasyonun yüzde 33.45 olduğunu, şimdi tek haneli rakamlara indirdiklerini vurgulayarak, bu yıl enflasyonla ilgili bir sıkıntı yaşadıklarını söyledi. Bazı olumsuz kampanyalarla, ekonomideki iyileşmelerin sokağa yansımadığı şeklinde bir hava oluşturulmaya çalışıldığını kaydeden Erdoğan, köylü, esnaf, işçiyle Anadolu'nun dört bir yanında birlikte olduklarını belirtti. Erdoğan, çiftçi, sanayici, esnaf, memur ve işçileri, gelişmiş ülkelerin ulaştığı noktaya taşımak istediklerini, bunun da takipçisi olduklarını dile getirdi.

Ücretlerin, enflasyon üzerinde artarken, bir yandan alım gücünün de arttığını ifade eden Erdoğan, 2002'de 174 YTL olan asgari ücretle 161 litre, bugün 381 YTL asgari ücretle 293 litre süt alınabildiğini söyledi. Erdoğan, hükümetleri döneminde 4 yılda KOBİ'lere 234 milyon dolar destek verildiğini, 40 yılda 65 organize sanayi bölgesi kurulurken, 2003-2005 döneminde bu rakamın 22 olduğunu belirtti. Hükümetin, FİSKOBİRLİK'in 2 katrilyon olan borcunu sildiğini, ancak birliğin yönetim, finans ve yatırım yanlışlıkları olduğunu ifade eden Erdoğan, "Toprak Mahsulleri Ofisi devreye girmeseydi, fındığın fiyatı 1-1,5 YTL olurdu" dedi. CHP Ordu Milletvekili Sami Tandoğdu'nun tepkilerine Erdoğan, "Birkaç çuval daha fındık varsa, gel Başbakanlığın önüne dök. Ama artık o fındığı bulamazsınız" diye karşılık verdi.

Erdoğan, Türkiye'nin dayanışma ve beraberliğe ihtiyacı olduğunu ifade ederek, kimin, nasıl, neyi konuştuğunun takdirini, halkın en iyi şekilde yapacağını kaydetti. Halkın karşısına gideceklerini, en iyi kantarın burası olduğunu belirten Erdoğan, "Zaten kantar ölçecek, biçecek, hiç merak etmeyin, heyecanlanmaya gerek yok. Heyecanınızı oraya saklayın. Burada, bu heyecanı farklı dile dönüştürürseniz, bu olmaz. AK Parti, bu noktada sizin söylediklerinize aynen cevap vermeyecek, o seviyeye düşmeyeceğiz" dedi. Sabır ve kararlılıkla yollarına devam edeceklerini belirten Erdoğan, "Bulunduğumuz kutsal çatı, daha önce olduğu gibi, cumhurbaşkanlığı için de değerlendirmesini yapacak, kararını verecek" dedi.

Başbakan Erdoğan, şöyle devam etti: "Kim ne kadar oy aldı, bunun üzerinde bütün halk konsensüs sağlamış mı sağlamamış mı... Birbirimizi aldatmayalım. Şu anda Anayasa'nın amir hükümleri neyse, onu yapacak. 'Millet seçsin...' Yeri gelir, millet de seçer. Bundan da kimsenin endişe etmesine gerek yok. Demek ki onun da henüz vakti gelmedi, vakti geldiğinde o da olur. Sayın Baykal ve diğer arkadaşlar bir çok iktidar gördüler bu ülkede. Kendileri, iktidarları döneminde, acaba cumhurbaşkanı seçimini niçin halka götürmediler de şimdi bunu konuşuyorlar? Bu da soru işareti. Anayasa'nın amir hükmüyle, bu parlamento, AK Parti iktidarı, zamanında seçimi yapma kararlılığındadır. Nisandan önce AK Parti, grup olarak asla adayını açıklamayacaktır. Çünkü üzerinde, işte bu görüldüğü tonda yapılan spekülasyonlara, çirkinliklere biz fırsat vermeyiz, vermeyeceğiz. Atacağımız adımı ona göre atıyoruz. Biz siyasetin içerisinde nelerin, nasıl yapıldığını en az sizin kadar biliriz. Şu grubun herhangi bir şeyden korkmasına gerek yok. Onu siz düşünün. Vakti zamanı geldiğinde seçimi yapacağız, endişeniz olmasın. Telaşa gerek yok." Erdoğan, sermaye düşmanlığının bırakılmasını ve ülkede yatırımların yapılmasını istedi.

Erdoğan, manşetinde, "Yatacak yerin yok Sefa bey" başlığının yer aldığı gazeteyi göstererek, şunları söyledi: "(Ali Dibo) diyorlar. En büyük 'Ali Dibo' burada. Söylenen şuydu: Yuvacık Barajı İstanbul'a su verecek. Şu anda Yuvacık Barajında su yok su. Su olsa da olmasa da sürekli olarak, ne yazık ki Hazine oraya para ödüyor. Bu parayla 50 tane baraj yapılırdı." Başbakan Erdoğan, bu sözleri üzerine kendisine laf atan CHP'lilere, "Rahatsız olma" dedi.

TBMM Başkanı Bülent Arınç da Erdoğan'a sürekli laf atılması üzerine, CHP'lilere, "Lütfen susar mısınız? Sayın hatip kürsüde hürdür, istediğini söyler, konuşmasını yapar. Söylediklerinde partinizi, şahsınızı ilgilendiren bir şey varsa Sayın Genel Başkanınız, grup başkanvekiliniz orada, söz alır konuşur. Ama her söze, konuşmaya müdahale ederseniz, bunun sonunu bulamayız" diye seslendi. Arınç, CHP İstanbul Milletvekili Ali Kemal Kumkumoğlu'nu da "Burası Plan Bütçe Komisyonu değil, oradaki alışkanlıklarınızı burada sürdürmeyin", CHP Mersin Milletvekili Mustafa Özyürek'i de "Bu, sizde rahatsızlık yarattı. Lütfen bu rahatsızlığınızdan vazgeçin. Mazoşistlik başka bir şey ama bu da başka bir şey. Her şeye müdahale ediyorsunuz" diyerek uyardı.

Başbakan Erdoğan, CHP Genel Başkanı Deniz Baykal'ın, "Hesap sormazsanız namertsiniz" dediğini belirterek, "Biz hesap sorma makamı değiliz. Hesap sorma makamı yargıdır. Konuyla ilgili ben sizlere rakamları getiriyorum. Böyle bir baraj 4.5 milyar dolara biter mi? diyorum. Siyasetçisiniz, partinizin bir elemanı..." diye konuştu.

Partisinin programında, dokunulmazlıkların kaldırılmasıyla ilgili madde bulunduğunu hatırlatan Erdoğan, kendisine laf atan CHP'lilere, "Muhalefet anlayışınız bu, dinlemesini bilmiyorsunuz. İşte Türkiye'yi kim geriyor belli. Ben Genel Başkanınızı sessizce dinledim ve alkışladım ama siz dinlemesini bilmiyorsunuz, saygınız yok" karşılığını verdi. "Ne yaptıysak ülkemiz, milletimiz, devletimiz için yaptık" diyen Erdoğan, hiç bir çabanın, Türkiye Cumhuriyeti'nin demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olma yolundaki yürüyüşünü durduramayacağını kaydetti. CHP Genel Başkanı Deniz Baykal'ın, kendisinin Nisan 2006 tarihli grup konuşmasını okumasına karşılık Erdoğan, bu konuşmasının ilgili bölümünü okudu.

Başbakan Erdoğan, "Anayasamızın değişmez maddeleri noktasında, partimizin herhangi bir endişesi olduğunun haberini sizlere kim taşıdıysa, kim getirdiyse, kusura bakmayın asıl densizliği onlar yapmış" diye konuştu. Anayasa'da yazılı bu değişmez maddeleri okuyan Erdoğan, şöyle konuştu: "Siz acaba, nereden bunların karşıtı bir şey duydunuz da burada böyle bir yanlışla, böyle bir vehme kapılarak, yakıştıramayacağım bir ifadeyi kullanarak bizim huzurumuza geliyorsunuz. Çok çirkin, üzüldüm. Sizden bunu duymak istemezdim. Bizim bu 3 madde üzerinde, bugüne kadar arkadaşlarımız arasında en ufak bir ihtilafımız olmamıştır. Biz bu yola çıkarken, 'bayrakları bayrak yapan üstündeki kandır, toprak eğer uğrunda ölen varsa vatandır' diyerek yola çıktık. Demokratik, laik, sosyal bir hukuk devleti noktasında da kusura bakmayın bunun anlamını çok iyi biliyoruz. Laiklikte de tanımımız, aynen 1982 Anayasası'nın gerekçesinde neyse o şekliyle programımızda yerini almıştır ve uygulaması da budur. Biz bunun uygulamasını bütün alanlarda herkesten bekliyoruz. Biz, oradakini tartışmaya açmıyoruz, başka yere taşımak isteyenlere, 'buraya gelin' diyoruz. Biz, Türkiye Cumhuriyeti'ni demokratik, laik, sosyal ve hukuk devleti kavramlarıyla tanımlıyoruz. Bunlardan birini, diğeri uğruna feda edemeyiz. O zaman eksik olur. Bizim söylediğimiz bu. Çıkıp televizyon programlarında, kafaları bulandırmaya çalışmayın, bulandıramayacaksınız. Çünkü biz halkımızla iç içe, el eleyiz. Hücrelerimiz bunu konuşuyor, bunu yapıyor; siz yaşamasanız da. "

KKTC'nin 1. Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'a ilişkin açıklamalarda da bulunan Başbakan Erdoğan, Denktaş'ın, Türkiye'ye gelmesinden değil, Türkiye'de siyaset yapmasından rahatsız olduğunu kaydetti. Denktaş'ın cumhurbaşkanlığı döneminde, KKTC'ye en fazla desteği veren hükümet

olduklarını belirten Erdoğan, "KKTC bizim dönemimizde sıçrama yapmaya başlamıştır. Milli geliri, 4 bin dolardan, 11 bin dolara yükselmiştir" dedi. İktidarlarından önce KKTC'li yöneticilerin, dünyada tanınmadığını ifade eden Erdoğan, KKTC Cumhurbaşkanı Mehmet Ali Talat'ın, Pakistan'a resmi ziyarette bulunduğunu, başta ABD olmak üzere, bazı ülkelerin dışişleri bakanlarıyla görüştüğünü anımsattı. Erdoğan, CHP sıralarından "Peki tanınıyor mu?" soruları üzerine, "Birbirimizi aldatmayalım. Çılgına döneceksiniz, 'nasıl bu iş oldu' diyeceksiniz. 'KKTC nasıl tanındı' diyeceksiniz. Ona da bir kılıf uydurmaya çalışacaksınız. Çünkü bu işlerden rahatsızsınız. 'AK Parti iktidarında, bunlar nasıl olur' diye düşünüyorsunuz" diye konuştu.

KKTC'nin İstanbul'daki İKÖ toplantısında, Kıbrıs Türk Devleti olarak kabul edildiğini, bazı İKÖ üyesi ülkelerde temsilcilikler açtığını dile getiren Erdoğan, sözlerini şöyle sürdürdü: "Sayın Denktaş'a olan saygım, kişisel saygımdır. Orada verdiği mücadelelerle ilgili saygım... Bunların hepsi mahfuzdur. Ama KKTC'yi, ülkemi rahatsız edecek yaklaşımları, sorumluluk mevkiinde olan insan olarak, şüphesiz ki açıklamak zorunda olduğum bir olaydır. Buna iten bir sebep de var ki bu açıklamayı yapmak durumunda kaldım. Biz bazı şeylerde hassasiyet taşıyoruz. Onu da özellikle vurgulamam lazım."

Erdoğan, 2007 bütçesinin sosyal yönünün ağır bastığına işaret ederek, özürlülerin eğitimi için ayırdıkları tutarın, bu dönemde daha da artığını belirtti. Kimsesiz çocukların, yuva ve yurtlardaki bakımı için ayırdıkları ödeneği de artırdıklarını ifade eden Erdoğan, çocuklarına bakamayan ailelere, ayni, nakdi yardım olarak 48.3 milyon YTL, yaşlıların bakımı için 79 milyon YTL ödenek ayrıldığını bildirdi. Erdoğan, Halk Bankası'na aktarılan ödeneği 172 milyon YTL'ye yükselttiklerini, sosyal güvenliği olmayanların sağlık giderleri için ayırdıkları payı artırdıklarını anlattı. En fazla payı, Milli Eğitim Bakanlığına ayırdıklarını dile getiren Erdoğan, 2007'de, KÖYDES ve BELDES projeleriyle suyu ve yolu olmayan köy ve beldelerin kalmayacağını söyledi. Kendilerinden önce Türkiye'nin milli gelirinin 180 milyar dolar olduğunu belirten Erdoğan, bu gelirin üzerine 210 milyar dolar daha eklediklerini ifade etti. [243]

CHP Grup Başkanvekili Ali Topuz, Başbakan Erdoğan'ın konuşmasında, "Bırakın bu sermaye düşmanlığını" diyerek partisine sataşmada bulunduğunu öne sürerek söz istedi. TBMM Başkanı Bülent Arınç ise Başbakan Erdoğan'ın konuşmasında Genel Kurula hitap ettiğini belirterek Topuz'a söz vermedi. Daha sonra 2007 yılı bütçe tasarısının maddelerine geçilmesi kabul edildi. TBMM Başkanı Arınç, birleşimi, 16 Aralık günü saat 11.00'de toplanmak üzere kapattı. [244]

---

[243] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *C:140, B:33, 15.12. 2006, ss. 67-86.*
[244] ***TBMM Tutanak Dergisi***, *C:140, B:33, 15.12. 2006, s.87-88.*

7.9.6. 2007 BÜTÇESİNİN TÜMÜ ÜZERİNDEKİ SON KONUŞMALAR

TBMM Genel Kurulunda, 2007 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu tasarısının tümü üzerindeki son konuşmalar için TBMM Başkanvekili İsmail Alptekin başkanlığında toplanan Genel Kurulda, bütçenin tümü üzerinde AK Parti grubu adına Giresun Milletvekili Nurettin Canikli, Anavatan Partisi Grubu adına, Genel Başkan ve Isparta Milletvekili Erkan Mumcu, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, Genel Başkan ve Antalya Milletvekili Deniz Baykal söz aldı.[245]

7.9.6.1. AK Parti Grubu Adına Giresun Milletvekili Nurettin Canikli'nin Konuşması

AK Parti Giresun Milletvekili Nurettin Canikli, TBMM Genel Kurulunda ele alınan 2007 yılı bütçesinin tümü üzerindeki son konuşmalarda AK Parti grubunun görüşlerini açıkladı. Canikli, AK Parti iktidarı döneminde yatırım teşviki kapsamında bin 369 arsa tahsisi yapıldığını, 16 bin 851 kişiye istihdam sağlandığını ifade ederek, işyerlerinin tümünün üretime geçmesi halinde 60 bin kişiye istihdam sağlanacağını söyledi.

AK Parti hükümetinin hazırladığı bütçelerin en önemli özelliğinin, kamunun, ekonomideki ağırlığının, ekonomiye müdahalesinin azalması olduğunu vurgulayan Canikli, bütçe büyüklüklerinin gayri safi milli hasılaya oranının 2003'ten itibaren daha önceki yıllara göre azaldığını, 2004'te yüzde 35.48, 2005'te yüzde 32.60, 2006'da da yüzde 31.26 olarak gerçekleştiğini bildirdi.

Nurettin Canikli, kalkınmaların özel sektör eliyle olması gerektiği konusunda bir şüphe olmadığını belirtti. Faiz ödemelerinin bütçe içindeki payının çok yüksek olması sebepiyle, bu konunun 2002'den önce çok tartışıldığını ifade eden Canikli, "Faiz ödemeleri arttıkça geliri yüksek olan kesim daha da zenginleşmektedir. Çünkü devlet zengin kişilere borçlanmakta ve faizi de o kişilere ödemektedir" dedi. Canikli, bu durumun alt gelir grubundaki insanların daha da fakirleşmesine sebep olduğunu belirterek, iktidarlarından önce bütçeden faize ayrılan pay hakkında bilgi verdi. 1995 bütçesinin yüzde 34.41'inin faize ayrıldığını ifade eden Canikli, bu oranın 1997'de 28.99'a düştüğünü, 1998'de 40.69, 2002'de 46.78'e çıktığını söyledi. Canikli, "2002'de bütçenin yarısı sermaye sahiplerine, toplumun en üst tabakasına gidiyordu" dedi.

Canikli, bütçeden faize ayrılan payın iktidarları döneminde düştüğünü belirterek, 2004 bütçesinin yüzde 44.06'sı, 2005 bütçesinin yüzde 40.06'sı ve 2006 bütçesinin yüzde 29.41'inin faiz harcamaları için ayrıldığını kaydetti. Canikli, bütçelerden faize gitmeyen paraların yatırıma harcandığını ifade etti. 2002'de bütçedeki personel harcaması 19.43 iken, bu oranın 2006'da yüzde 24.4'e çıktığını ifade eden Canikli, "Yani zenginden kesilen faiz harcamaları, personele, memura, işçiye, tarıma aktarıldı" diye konuştu. Nurettin Canikli, 2002'de yüzde 1.99 olan bütçedeki sağlık harcamalarının oranının, 2006'da yüzde 2.52'ye yükseldiğini dile getirerek, en alt gelir grubundakilerin bütçeden aldıkları payın da yüzde 20 arttığını bildirdi.

---

[245] ***TBMM Tutanak Dergisi**, C:142, B:43, 25.12. 2006, s.708.*

AK Parti iktidarındaki yatırım harcamalarının çok eleştirildiğini hatırlatan Canikli, yatırım harcamalarının bütçedeki payının 2006'da yüzde 6.83'e çıktığını söyledi. Canikli, buna özel sektör yatırımları ve yap-işlet-devret modeliyle yapılan yatırımların dahil olmadığını vurguladı. Canikli, Aydın'ın Çine ilçesindeki barajın yapımında, 150 milyon dolar, Artvin'deki bir barajın yapımında 350 milyon dolar tasarruf sağlandığını kaydetti. 49 ilde başlattıkları yatırım teşviki hakkında da bilgi veren Canikli, bu kapsamda bin 369 arsa tahsisi yaptıklarını ve 16 bin 851 kişiye istihdam sağlandığını söyledi. Canikli, bu kapsamdaki işyerlerinin tümünün üretime geçmesi halinde 60 bin kişiye istihdam sağlanacağını söyledi.

Canikli, iktidarları döneminde eğitimin bütçe içindeki payının arttığını savundu. Uyguladıkları mali politikalarla zenginden alıp fakire verdiklerini iddia eden Canikli, fakir kesimin milli gelirden aldığı payın, iktidarları döneminde arttığını söyledi. Zenginlere giden faiz ödemesinin azalmasıyla sağlanan paranın topluma harcandığını anlatan Canikli, sosyal politika üretmekte de tavan yaptıklarını savundu. Canikli, 2002 yılında toplumun en zengin kesimini oluşturan yüzde 20'lik grubun milli gelirden aldığı payın yüzde 50 olduğunu hatırlatarak, bu payın 2005 yılı sonu itibariyle yüzde 43.5'e düşürüldüğünü kaydetti. Aynı dönemde, toplumun en alt kesimini oluşturan yüzde 20'lik grubun milli gelirden aldığı payın yüzde 5.3'den yüzde 6.1'e çıktığını ifade eden Canikli, açlık ve fakirlik oranlarının da düştüğünü söyledi.

Hükümetlerinin uyguladığı politika sonucu ortaya çıkan tablonun sadece alkışlanacağını ifade eden Canikli, çok katı bir istikrar programı uyguladıklarını belirtti. Çeşitli ülkelerde, Türkiye'den daha yumuşak program uygulanmasına karşın sosyal patlamalar yaşandığını anlatan Canikli, "Çok katı bir istikrar programı uygularken sosyal boyutu da ihmal etmedik ve alt gelir grubunun milli gelirden aldığı payı artırdık. Bu, dünyada ilk... Hem istikrar programı uygulayıp hem sosyal politika uygulayan hükümet olarak tarihe geçtik" diye konuştu. Canikli, uyguladıkları modelin bir çok ülke tarafından da örnek alındığını ifade etti. Adaletli ve sağlam bir bütçe uyguladıklarını söyleyen Canikli, verdikleri sözleri her zaman yerine getirdiklerini kaydetti. Bütçe açığını azalttıklarını, vergi gelirlerini artırdıklarını belirten Canikli, bütçe içindeki vergi gelir oranlarının da yükseldiğini söyledi. Bütçe içindeki vergi geliri oranını yüzde 93.6'ya çıkardıklarını kaydeden Canikli, "İktisat tarihi böyle bir başarıyı yazmadı. Bu, bir ilk" dedi.

Canikli, Gelir ve Kurumlar Vergisi ile KDV oranlarını düşürdüklerini hatırlatarak, gelecek yıl ise asgari ücretin yarısını vergi dışı bırakacaklarını bildirdi. İç borç oranı hakkında da bilgi veren Canikli, 2003 ve 2004 yıllarında, önceki hükümetlerin borçlarını faizi ile ödedikleri için borç oranının yüksek görüldüğünü söyledi. Canikli, "Borçların sorumlusu biz değiliz" diye konuştu.[246]

---

[246] *Nurettin Canikli'nin konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:142, B:43, 25.12. 2006, s.708-727.*

7.9.6.2. ANAVATAN Partisi Grubu Adına Genel Başkan Erkan Mumcu'nun Konuşması

Anavatan Partisi Genel Başkanı Erkan Mumcu, 2007 Yılı Merkezi Bütçe Kanun Tasarısı üzerinde grubu adına yaptığı konuşmada, hükümetin göreve geldiğinde bir çok vaatte bulunduğunu, ancak halkın büyük çoğunluğunun bu hükümetin mürüvvetini göremediğini söyledi. "Eğer bu mürüvveti büyük bir çoğunluk görüyor olsaydı, alkışlamak bizim boynumuzun borcu olurdu" diyen Mumcu, "TÜİK'in verilerine göre, en alt gelir grubunun milli gelirden aldığı pay yüzde 6'dan yüzde 6.1'e yükselmiş. Bir başarı hikayesi... Yani, milli gelirin sadece binde biri en az pay alan kesime aktarılmış. Hükümet, bunun övgüsünü anlatıyor. Olanda var, olmayanda yok..." diye konuştu. Türkiye'de milli gelirin büyük bir kısmının beyan edilmediğini, beyan edilmesi halinde 405 milyar YTL gibi bir rakamın ortaya çıkacağını anlatan Erkan Mumcu, şöyle devam etti: "TÜİK'in verileri sadece beyan edilen 254 milyar YTL'yi kapsıyor. Beyan edilen bu gelirin bile yarısı nüfusun 5'te birine gitmektedir. Hükümetin 5 yılda vaat ettiği bu ise benim burada pes demekten başka bir sözüm yok. Vergi yükü yüzde 29'lardan yüzde 34'lere gelmiş. Bu vergi yükü yoksul kesimin sırtına biniyor. Kimi kandırıyorsunuz? Kendinizi bile kandıramıyorsunuz."

Anavatan lideri Mumcu, konuşması sırasında grubundan gönderilen bir notu okuyarak, Meclis TV'nin, konuşması sırasında reklama girdiğini söyledi. Mumcu, "Hayırlı işler, hayırlı işler. Biz buna alışığız. Sesimizi kısmak yönündeki girişimlere yüzlerce kere şahit olduk. Hiç önemli değil, sitem edecek dahi değilim" dedi. Genç bir avukat kadının, dün Boğaziçi Köprüsü'nden atlayarak intihar ettiğini hatırlatan Mumcu, "Geride bıraktığı mektupta 'yavaş yavaş deliriyorum' diyor. Türkiye de yavaş yavaş kendi acı sonuna doğru sürükleniyor..." diye konuştu. Türkiye'nin IMF'ye verdiği niyet mektubunu da eleştirerek kürsüden gösteren Mumcu, şunları söyledi: "Siz bu mektuptan haberdar mısınız? Bu hükümet bize yalan söylüyor. 'Biz bu ülkede dalgalı kur rejimi uyguluyoruz' diyor. Ama IMF'ye verdiği niyet mektubunda 'ihtiyatlı bir müdahaleden' söz ediyor. Bizimle dalga mı geçiyorsunuz? 'İhtiyatlı müdahale' seçeneğini elinizde bulundurmanız ne anlama geliyor? Size söylendiği zaman müdahale edeceğiniz anlamına geliyor." Niyet mektubunun çok açık bir kölelik beyanı olduğunu savunan Erkan Mumcu, "Köleleştirme sürecinde en ileri adımları atma beyanınızdır. Bu mektup, bir utanç mektubudur" dedi. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın bir konuşmasında, "Hangi banka bizim zamanımızda battı?" dediğini hatırlatan Anavatan Genel Başkanı Mumcu, "Sizin zamanınızda bankacılık battı Sayın Başbakan..." diye konuştu.

Erkan Mumcu, Türkiye'nin dünyada en büyük reel faizi ödediğini, enflasyonun düşmesinde de iplerin Hükümetin elinde olmadığını savunarak, Türkiye'nin köleleştirildiğini ileri sürdü. Bütçeyi seçim bütçesi olarak niteleyen Mumcu, Türkiye'nin en birinci önceliğinin mevcut hükümetten kurtulmak olduğunu ifade etti. Mumcu, Türkiye'nin ne AB'de, ne Kıbrıs'ta, ne de

Ermenistan meselesinde bir adım ileri gitmediğini savundu. Halkının parasını çalan Arap şeyhlerinin nezdinde itibarın artmasının, Türkiye'nin İslam ülkelerinin halkları nezdinde itibarını artırmayacağını belirten Mumcu, Hükümetin özelleştirme politikalarını eleştirdi.

AK Parti Hükümetinin 4 yılının özetinin "3Y'yi 5Y'ye çıkarmak" olduğunu dile getiren Mumcu, şunları kaydetti: "Bu Y'lerden biri yolsuzluktu, TÜİK rakamlarına göre yoksul insan nüfusu 21 milyonun üzerine çıktı. Yolsuzlukla mücadele edecektiniz, yolsuzlukla mücadele adına gele gele geldiğiniz nokta...Mücadele eden insanları partinizden ihraç ettiniz. Milletten özür dilemedikçe ve milletten aldığınızı millete vermedikçe, milletle helalleşmeniz mümkün değil. Yasaklarla mücadele edecektiniz. Herhalde yasaklardan anladığınız şey, sadece ve sadece Recep Tayyip Erdoğan'ın yasaklarıdır. Bu ülke 10 yıldır bir kişinin yasağıyla uğraşıyor. Bu yasağa, bu tartışmalara katkıda bulunan değerli muhalefeti de anmadan geçemeyeceğim. Ülkenin başka meselesi yok 1994'ten beri Tayyip Erdoğan aday olacak mı? Yasaklanacak mı? Müftü mü olmalı başkan mı olmalı? Şiir mi okumalı? Milletvekili olmasını yasaklayalım mı yasaklamayalım mı? Başbakan olabilir mi olamaz mı? Cumhurbaşkanı olabilir mi olamaz mı? 10 yılda Ayşegül'ün maceraları gibi yaşamadığı bir şey kalmadı. O her şey olsun ama Türkiye'ye ne oldu? Ana muhalefete sesleniyorum; Başbakan olan niye Cumhurbaşkanı olamıyor? Başbakan olurken itiraz etmediniz de Cumhurbaşkanı olurken niye itiraz ediyorsunuz? (Erdoğan'ın cumhurbaşkanı olmasını) Ben onaylamıyorum, ben oy kullanacak olsam, oy vermezdim, çünkü hak etmiyor. Liyakatiyle hak etmiyor, birikimiyle hak etmiyor, ülkeye millete sadakatiyle hak etmiyor. Ben halkına yalan söyleyen birinin cumhurbaşkanı olabilme cesaretini taşıyamayacağını söylüyorum. Sabahleyin söylediği yalanı akşam inkar etmek zorunda olan birinin bu kadar onurlu makamlara talip olma hakkı yok."

Anavatan lideri Mumcu, bu ülkenin hangi yasağıyla mücadele ettiğinin söylenmesini isteyince, AK Parti milletvekillerinin tepkisini çekti. Mumcu, AK Parti milletvekillerine "Bu ülkede yasak kalmadı değil mi?" diye sordu. Mumcu'nun "Bu millet AK Parti'ye demokrasi tarihinde hiç kimseye verilmeyen emaneti verdi" sözlerine AK Parti sıralarından kendisinin AK Parti'den istifa etmesine yönelik sözler atıldı. Bunun üzerine Mumcu, şunları kaydetti: "İhanet edenlere bin kere yazıklar olsun. İhanet edenlere ve zulmün gönlünün görünmez ordularıyla işbirliği yapanlara yazıklar olsun. Milletin emanetini milletinin düşmanlarına satanlara yazıklar olsun. Allah için kurban kesip, küp için kavurma yapanlara yazıklar olsun. Yoksulların emeğini çalanlara yazıklar olsun. Allah kitap denilerek toplananları eşe dosta, yandaşa, kendilerine çevirenlere yazıklar olsun. Babalar gibi satanlara yazıklar olsun. Sadece kendi çocuklarının babası olanlara yazıklar olsun. Babalar gibi satmanın hesabını sormayanlara da yazıklar olsun. Bugünden itibaren haftada bir yolsuzluğu bu kürsüye getirmeyen Erkan Mumcu'ya da yazıklar olsun. Tütün yolsuzluğunun, demiryolu yolsuzluğunun

hesabını sormayan Mumcu'ya da yazıklar olsun. Devam edeyim mi, ister misiniz daha? Belediyelerde görevlendirdiğiniz adamlarla belediye ihalelerini parti genel merkezinden düzenleyip, İstanbul Belediyesinden yönlendirdiğiniz adamlarla ihale işleri düzenleyen adamlara da yazıklar olsun. Ne diyorsunuz? Sizin gözümün içine bakacak cesaretiniz yok."

İktidarın 'dokunulmazlıkları kaldıracağım' dediğini ancak kaldırmadığını ifade eden Anavatan Partisi Genel Başkanı Mumcu, "Elinizden tutan mı var, niye kaldırmıyorsunuz? Veremeyeceğiniz hesabınız yoksa neden korkuyorsunuz? Hadi bütün dokunulmazlıkları kaldıralım, memurun da amirin de, paşanın da başbakanın da kaldıralım. Hadi gösterin cesaretinizi" diye konuştu. AK Parti İstanbul Milletvekili Ünal Kacır'ın "Niye geldin AK Parti'ye? Niye Bakan oldun?" sözleri üzerine Mumcu, "insanların ilk başta ikiyüzlülükleri göremediğini, kendisinin de millet gibi kandığını" söyledi. AK Parti'li milletvekillerine kendisiyle değil, vicdanlarıyla konuşmasını tavsiye eden Erkan Mumcu, "Söyleyecek söz var ama dinleyecek vicdan yok" dedi. [247]

7.9.6.3. CHP Grubu Adına Genel Başkan Deniz Baykal'ın Konuşması

CHP Genel Başkanı Baykal, TBMM Genel Kurulunda, 2007 Merkezi Yönetim Bütçesi üzerinde partisinin görüşlerini dile getirdi. Baykal, eskiden işadamlarının, "devlet adamlarının eşlerine hediye verdi" diye şikayet edildiğini, şimdi ise işadamlarının siyaset adamlarına haraç verdiğini öne sürdü. Ofer'ler hakkında İsrail'deki gazetelerin "Gittikleri ülkede hükümetleri maymuna çevirdiğini" yazdığını dile getiren Baykal, "Şimdi Türkiye'de İstanbul'un imar düzenine, Türkiye'nin belediyecileri, mimarları değil, Arap şeyhleri karar veriyor" dedi. Baykal'ın "Başörtüsü sadece saçları örten bir örtüdür. Başörtüsü eşlerin ayıplarını örtmeye yetmez" sözlerine AK Parti milletvekilleri sıralara vurarak tepki gösterdi. Bunun üzerine birleşimi yöneten Başkanvekili İsmail Alptekin, tecrübeli bir siyasetçi olarak Baykal'dan sözlerini düzeltmesini ya da geri almasını istedi. Baykal da Alptekin'e "Sözlerim gerçekleri ve inancımı açıkça ortaya koymaktadır" cevapını verdi. Tartışmanın uzaması üzerine Alptekin birleşime ara verdi.

Verilen arada Baykal, kürsüden ayrılmadı. CHP'li milletvekilleri de kürsüye giderek genel başkanları Baykal'ın etrafını sardı. AK Parti'li milletvekilleri de kürsünün yanına gidince, Genel Kurul Salonunda ortam gerildi. Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Abdullah Gül ile Devlet Bakanı Beşir Atalay oturdukları bakan sıralarından ayağa kalkarak, AK Parti'li milletvekillerinden sakin olmalarını isterken, AK Parti Grup Başkanvekilleri de milletvekillerini kürsüden uzaklaştırmaya çalıştı. Bu sırada CHP Tekirdağ Milletvekili Mehmet Nuri Saygun, AK Parti sıralarına gidince, bazı AK Parti'li milletvekilleri Saygun'un üzerine yürümek istedi. Bu milletvekillerini

[247] *Erkan Mumcu'nun konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:142, B:43, 25.12. 2006, s.729-744.*

arkadaşları dışarı çıkarırken, CHP'li Saygun CHP sıralarına götürüldü. Verilen arada Başbakan Erdoğan TBMM Başkanlık Divanının arkasındaki bölüme geçti. CHP Grup Başkanvekili Ali Topuz da Başkanlık Divanının arkasına geçtikten sonra kürsüde bekleyen Baykal ile görüştü. CHP'li ve AK Parti'li milletvekilleri, grup başkanvekillerinin uyarılarıyla yerlerine oturdu.[248]

Aranın ardından Baykal konuşmasına tekrar başladı. CHP Genel Başkanı Deniz Baykal, "Atatürk'ü anlayamamış, sevememiş; hakkında yolsuzluk dosyaları bulunan, doğru dürüst bir mal beyanı yapamayan bir kişinin, cumhurbaşkanı olmaması gerektiğini" söyledi.

2001'de yaşanan kriz sonrasında bir program hazırlandığını, bu programın 6. yılının tamamlandığını hatırlatan Baykal, AK Parti'nin, devraldığı programı uyguladığını belirtti. Baykal, 2001'de yüzde 68,5 olan enflasyonun, 2002'de yüzde 29,7'ye indiğini; bunun, AK Parti'den önceki dönemde gerçekleştiğini ifade etti. Baykal, ilk kez bu yıl enflasyonun yeniden yükseldiğini anımsattı. Türkiye ekonomisinde yeni bir aşamaya gelindiğini, yeni bir program, anlayış ve yaklaşıma ihtiyaç olduğunu dile getiren Baykal, izlenen programın uyarı sinyalleri vermeye başladığını, gidişatın iyi olmadığı uyarısı yaptığını söyledi. Baykal, Türkiye'de ekonominin, istikrar programı uygulanmasına rağmen ciddi ölçüde açık verdiğini, dış ticaret açığının kaygı verici olduğunu ifade etti. Deniz Baykal, 2002'de 1,5 milyar dolar olan cari açığın, bugün 34 milyar dolar düzeyine geldiğine işaret ederek, 19 çeyrektir devam eden büyümenin, umutsuz sinyaller vermeye başladığını savundu. Baykal, 2006'nın üçüncü çeyreğinde büyümenin yüzde 3'e düştüğünü anımsattı. Türkiye'nin elindeki varlıklarının satıldığını, pazarının paylaşıldığını vurgulayan Baykal, Türkiye ekonomisinin, her geçen gün teslim olmuş, ayakları üzerinde duramayan bir hale dönüştüğünü savundu.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın, 180 milyar dolar olarak devraldıkları milli geliri arttırdıklarına yönelik sözlerine işaret eden Baykal, bunun, sanal bir hesaplama olduğunu ve gerçekçi olmadığını söyledi. Baykal, milli gelirin kıyaslamasının, döviz kurundaki değişikliklerle değil, sabit fiyatlar üzerinden yapılması gerektiğini vurgulayarak, "Sabit fiyatlarla yapıldığında 4 yıl önceki gelirin, sadece yüzde 20'sinin arttığı görülmektedir. Başbakan, Cumhuriyet tarihiyle mukayese etmek istiyorsa 2002'de kendisine teslim edilen kamunun iç ve dış borcu ile özel sektörün dış borcu 220 milyar dolardı, Başbakan 4 yılda 150 milyar dolar ekledi. 80 yılın üçte iki borç yükümlülüğünü Sayın Başbakan yapmıştır" diye konuştu. Baykal, işçi ve memurların, AK Parti iktidarı döneminde çok ciddi gelir kaybına uğradığının, 2007 programının resmi rakamları içinde yer aldığını vurguladı. Türkiye ekonomisinin, "yol geçen ekonomisi" haline dönüştüğünü, sigaranın, akaryakıtın, şeker ve telefonun kaçak hale geldiğini belirten Baykal, kayıtdışı ekonominin arttığını kaydetti.

---

[248] *Deniz Baykal'ın konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:142, B:43, 25.12. 2006, ss.744-756.*

Baykal, Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği sosyal güvenlik reformunun, anayasaya aykırılığını görmek için anayasa profesörü olmaya gerek bulunmadığını, hukuk fakültesi birinci sınıf öğrencisinin bile bunu görebileceğini söyledi. Bu düzenlemenin, "dostlar alışverişte görsün" anlayışıyla çıkarıldığını ifade eden Baykal, "İktidarınız geldi geçiyor, ciddi eser bırakmak lazımdı. Kalıcı sorunlara iktidarın sırtını dönmesi, çok büyük sorumsuzluk olmuştur" dedi. Baykal, her türüyle yolsuzlukların canlandığını belirterek, ak enerji operasyonun kapandığını, gümrüklerde ise 20 Avro bahşiş alan çalışanın tutuklandığını belirterek, "Kim var onların arkasında, Ali Dibolardan ne çıktı?" diye sordu. "Bu Ali Dibo işinden kaçamazsınız" diyen Baykal, şöyle konuştu: "Şerefli bir milletvekili; Fuat Geçen çıktı, yürekten kutluyorum, sorumlu bir partili gibi davrandı. Başbakan buradaki ihalelerle ilgili, 'miktarları önemli değil' dedi. Ne demek miktarları önemli değil? Başbakan'ın ilgisini çekmek için Oferlerin ilgi göstereceği düzeyde mi yolsuzluk olması lazım? Ofer işinde, 14,70'lik TÜPRAŞ hissesinin satımı, mahkemece, hukuksuz satış olarak tespit edildi. Buradaki zarar 700 milyon dolar. Bunun hesabını soramıyorsunuz, millet bu soyguna göz yumun diye mi gönderdi, yazıklar olsun..."

Baykal, Erdoğan'ın, "En büyük Ali Dibo, Yuvacık Barajı" dediğini hatırlatarak, "Öyleyse bir an bile tereddüt etmeyin, aydınlığa kavuşması için ne gerekiyorsa yapın, her türlü destek bizden" çağrısında bulundu. "Yuvacık Barajı ile ilgili milletvekili dokunulmazlığını kaldırmazsanız namertsiniz" diye seslenen Baykal, "Kendinize güveniyorsanız, derhal kaldırın, biz kendimize güveniyoruz. 'Yolsuzluk yapan bizim adamımızsa, yolsuzluğu örtbas edelim' anlayışımız yoktur. Yolsuzluk yapan, o partiden, bu partiden olabilir, bir kuruş milletin hakkını yemişse hesap sormayan namerttir. Seçim öncesinde, 'dokunulmazlığı kaldıracağız' demiştiniz, sizin yiğitliğiniz o kadar mıydı?" diye konuştu. Baykal, Türkiye'nin sorunlarının çözülebileceğini, bunu çözmek için önce samimi, dürüst, sözüne ve kendisine güvenilir, ahlaklı yöneticilere ihtiyaç olduğunu dile getirdi.

Yolsuzlukların içinde bir sacayağı, üçlü ortaklık bulunduğunu ifade eden Baykal, "Haramzade işadamı vardır, -AK enerji, gümrüklerde, Ofer'de de vardı-, açgözlü bürokrat ve bunların ötesinde bir de namussuz siyasetçi vardır" dedi. Bunun kırılması gerektiğini ancak, "namussuz siyasetçi" olduğu sürece, üçlünün çözülemeyeceğini belirten Baykal, "Kaldırın dokunulmazlığı, çözelim" çağrısında bulundu. Baykal, dünyanın hiçbir yerinde, Türkiye'deki ölçüde bir milletvekili dokunulmazlığı olmadığını ifade etti. Türkiye'nin dış politikada ciddi yanlışlıklar içinden geçtiğini savunan Baykal, "ahbap çavuş ilişkileri, kısa devre temaslar, al gülüm, ver gülümle dış politikanın sürdürülmeye çalışıldığını" ifade etti. Baykal, devlet sorumluluğu taşımayan danışmanların ön plana geçtiğini, bir danışmanın ABD'de "Başbakan'ı, delikten aşağı süpürmeyin" diyerek, Türkiye'deki siyaset anlayışını dünyaya teşhir ettiğini söyledi. AB ile ilişkileri de değerlendiren Baykal, Türkiye'nin, "tavize açığız" sinyali verdiğini,

Kıbrıs'ın istenildiğini; arkasından başka şeylerin de geleceğini belirtti. Baykal, Türkiye'nin, "Bulgaristan AB'ye nasıl girdiyse, biz de öyle girmeliyiz" demesi gerektiğini dile getirdi.

Anayasada, cumhurbaşkanlığı makamının çok özel ve saygın bir yeri olduğuna işaret eden Baykal, cumhurbaşkanlığı konusunda anayasanın koyduğu çerçevenin temel alınması gerektiğine yönelik hiçbir tereddütleri bulunmadığını vurguladı. Baykal, Anayasanın 104. maddesine göre cumhurbaşkanlığı seçiminin yapılacağını; Anayasanın öngördüğü şartları taşıyan bir kişinin cumhurbaşkanı seçileceğini belirterek, sözlerini şöyle sürdürdü: "Ama Anayasanın öngördüğü şartları karşılayanların arasında olmaması gereken insanlar da var. Anayasanın şartlarının karşılanması, 'en uygun cumhurbaşkanının ne olması' sorusuna en iyi cevabı vermemize yetmez. Anayasanın şartları yerine getirilmelidir ama bence, halkıyla ilişkisini, ordusuyla, askeriyle, yargısıyla ilişkisini olması gereken zemine oturtmamış bir insan cumburbaşkanı olmamalıdır.

Kendi askerine, 'askerlik yan gelip yatma yeri değildir' diyen, vatandaşına, bir talep önüne konulduğu zaman 'Ananı da al git' diyen, Türkiye'ye eyaletler sistemi öneren, 'Türklük alt kimlik' diyen, Atatürk'ü anlayamamış, sevememiş bir insan, 'Anıtkabir'de sap gibi duruyorlar' diyen, Hikmetyar'ın önünde diz çöküp fotoğraf çektirmiş, 'El Kaide'ye kefilim' diyen, Kıbrıs konusunda, Cumhurbaşkanı'na 'Sana mı soracağız' diyen, Cumhurbaşkanı ve muhalefete 'Aç tavuk, kendisini buğday ambarında görür', 'Üç koyunu güdemeyenler' diyen; danışmanı, kendisi hakkında 'Onu kullanın, lavabodan aşağı süpürmeyin' demişse, 'Dokunulmazlığı kaldıracağız' deyip kaldırmamışsa, harem ile harimin farkını bilmiyorsa, hakkında bunca itiraz varken, 'cumhurbaşkanlığıma karşı çıkanlar haremime giriyorlar' diyorsa, türbanı kaldırmak için 'Parlamentoda mutabakat lazım, mutabakat yok' deyip de 'cumhurbaşkanını biz bildiğimiz gibi seçeriz' diyen, villa yapmak için orman arazisini işgal ettiği için 11 ay hapis cezasına mahkum olan bir insan, hakkında yolsuzluk dosyaları TBMM raflarında bekletilirken, hesabını verememiş bir insan cumhurbaşkanı olmamalıdır. 'Aklan da gel' denilecek bir insan, cumhurbaşkanı olmamalıdır. Bir önceki Meclis başkanına, 'Onun gelişi aslında hilafetin gelişidir' dedirtecek bir insan, Danıştaya, Yargıtaya, 'Diyanete sor' diyen, AİHM'ye 'Ulemaya sor' diyen bir insan cumhurbaşkanı olmamalıdır. Oferlerin talimatıyla TBMM'de kanun çıkarılmasına destek veren, doğru dürüst bir mal beyanı yapamayan, çocuklarına işadamı arkadaşlarının parasıyla Avrupa'da okuma imkanı veren bir insan, cumhurbaşkanı olmamalıdır." [249]

Daha sonra şahısları adına lehte Kars Milletvekili Yusuf Selahattin Beyribey[250], aleyhte İstanbul Milletvekili Berhan Şimşek söz aldı.[251]

---

[249] ***TBMM Tutanak Dergisi**, C:142, B:43, 25.12. 2006, ss.757-759.*
[250] ***TBMM Tutanak Dergisi**, C:142, B:43, 25.12. 2006, ss.760-762.*
[251] ***TBMM Tutanak Dergisi**, C:142, B:43, 25.12. 2006, ss. 762-766.*

7.9.6.4. Hükümet Adına Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın Konuşması

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, 2007 yılı bütçesi üzerinde hükümet adına yaptığı konuşmada, sözlerine karaciğer nakli yapılan TBMM Başkanvekili Ali Dinçer'e acil şifalar dileyerek başladı. Başbakan Erdoğan, konuşmasında ekonomideki gelişmeleri anlattı. 2006 bütçesi gibi 2007 yılı bütçesini de 3 yıllık bir gelecek perspektifiyle hazırladıklarını belirten Erdoğan, bütçenin, tarihte ilk kez 5 inci yıl için hazırlanan bir bütçe olduğunu söyledi. Erdoğan, geleceğe doğru bakmak ve geleceği doğru planlamanın insan hayatında olduğu gibi toplum hayatında da önem taşıdığını kaydederek, "Eğer siyasetimiz gelecek için yol göstermiyorsa, bugün yaptıklarımız yarınki nesillerinin güven duygularını beslemiyorsa biz görevimizi hakkıyla yapmış olmayız" dedi. Hükümetlerin esas görevinin günü kurtarmak değil, geleceği planlamak olduğunu belirten Erdoğan, 3-5 aylık hedeflerle değil, 3 yıllık bir bütçeyle, 7 yıllık bir kalkınma hedefiyle, cumhuriyetin 100. yıldönümü olan 2023 yılı hedeflerini hesaba katarak Türkiye'yi yönettiklerini bildirdi.

Erdoğan, "Siyasetin kör noktalarına saplanıp kalmadan, kısa vadeli kazanımlar için ülkemizin gelecek hedeflerinden asla vazgeçmeyeceğiz. Cumhuriyetimizin 100. yılını bugünden düşünebilen bu kadro, popülizmin tuzaklarına düşmeyecek, ülkemizin gelecek hedeflerinden şaşmayacaktır" diye konuştu. Türkiye'nin istikrarsızlıktan yeterince çektiğini, bu ülkenin bırakın yıllarını, aylarını; tek bir gününü bile kaybetmeye tahammülü olmadığını bildirdi. Erdoğan, şöyle konuştu: "Tek parti dönemini bir yana bırakırsak, son 60 yılda 45 hükümet kurmuşuz. Türkiye'nin normal bir demokratik istikrar çizgisi olsaydı, 60 yılda 45 değil 15 hükümetimizin olması gerekirdi, milletimiz bunun muhasebesini gayet iyi yapacaktır. 60 yılda 45 hükümet. Hükümet başına düşen süre ne? 16 ay... Bunun maliyetini Türkiye ne yazık ki ağır bedellerle ödemiştir. Yatırımcı, üretici, memur, çiftçi, işçi kimse yıllarca önünü görememiştir. Bu tabloyla Türkiye'ye dışarıdan bakan hiç kimse istikrarla güven arasında bir ilişki kuramamıştır. Oysa dünyanın güçlü ülkelerinin önemli özelliği ekonomik ve siyasi istikrardır."

Başbakan Erdoğan, acı reçeteler uygulamadan ülkeyi bugünlere getirmenin kendileri için bahtiyarlık olduğunu söyledi. Milletle birlikte Türkiye'yi karanlık bir tünelden çıkarıp bugünlere getirdiklerini anlatan Erdoğan, "4 yılda aşımız, ekmeğimiz büyüdü, güven ve itibar arttı" dedi. Başbakan Erdoğan, şunları kaydetti: "Türkiye'nin geldiği bu noktada sormak gerekiyor. Şimdi hangi yapay tartışma bu başarıyı gölgeleyebilir. Türkiye'nin normalleşmesinden, demokratik süreçlerin normal işleyişinden, anayasal takvimlere bağlı kalınmasından kim, niçin rahatsız oluyor? Cumhuriyetimizin karakteristik 4 asli özeliğini tanımlayan demokrasinin, laikliğin, sosyal devlet ve hukuk devlet olma anlayışının bu özelliklerle güçlenmiş olmasından kim rahatsız olabilir? Toplumun demokratik hukuk devleti ile güçlenmesinden kim rahatsız olabilir?" Türkiye'nin AK Parti iktidarı ile güçlü ve itibarlı bir yönetimin

semeresini her alanda aldığını belirten Başbakan Erdoğan, bütün alanlarda Türkiye'nin artık eski Türkiye olmadığını dile getirdi. Erdoğan, daha önce belirttikleri gibi, bugün hiç bir şeyin eskisi olmadığını söyledi. Recep Tayyip Erdoğan, "(Başarı başımızı döndürmeyecek) dedik. Allah'a şükürler olsun ki başardık ama başımız dönmedi" diyerek, Türkiye'nin kaynaklarını Türkiye'ye kazandırma sözünü yerine getirdiklerini anlattı.

Bazılarının, kendilerine göre cumhurbaşkanı profili çizerek, bir şeyler konuştuğunu belirten Erdoğan, belediye başkanlığı döneminde dokunulmazlığının bulunmadığını ifade etti. Erdoğan, AK Parti'yi kurduğunda hakkında 50 dava açıldığını, çoğunluğunun beraatle sonuçlandığını dile getirdi. "Öyle yaklaşımlar yapıyorsunuz ki siz, kendinizde değilsiniz" diyen Erdoğan, Hikmetyar'ın Türkiye'ye başbakan sıfatıyla ve devlet davetiyle geldiğini söyledi. CHP'li milletvekillerinin tepkilerine Erdoğan, "Bilerek konuş, bilmeden konuşma" diye karşılık verdi. Erdoğan, Hikmetyar'ın, SSCB'ye karşı verilen mücadele için takdir edildiğini, kutlama ve davetlerin buna göre yapıldığını kaydetti.

Erdoğan, Yasin El Kadı'ya destek verdiğine yönelik eleştirileri de cevaplayarak, El Kadı'yı tanıdığını, inandığını ve güvendiğini ifade etti. Erdoğan, "Param kadar kefilim, kefil olurum" dedi. CHP'li Mustafa Özyürek'in, El-Kadı'nın "terörist" olduğunu söylemesi üzerine Erdoğan, "Terbiye dahilinde konuşun. Tanımadığınız, bilmediğiniz insan için terörist ifadesi kullanamazsın, kullanamazsın o kadar... Tanıdığım, bildiğim, Türkiye sevdalısı olan bir insan için bunu söylerim. Çünkü, tanıyorum, biliyorum, kendisine inanıyorum" diye konuştu. Erdoğan, "BM'nin her gönderdiği o tür listede olanlar terörist mi?" diye sorarak, "Çok ayıp" dedi.

Baykal'ın, İstanbul'un imar düzenine, belediyelerin, mimarların değil, Oferlerin ve Arap şeyhlerinin karar verdiğini söylediğini belirten Erdoğan, "Siz, bir imar planı nasıl hazırlanır; bunu bilmeyecek kadar cahilsiniz. Plan başka, proje başka şeydir" dedi. Erdoğan'ın bu sözlerine, CHP'li milletvekilleri tepki gösterdi.

Baykal'ın, "Başörtüsü, sadece saçları örten bir örtüdür, eşlerin ayıplarını örtmeye yetmez" cümlesine ise Erdoğan, şöyle cevap verdi: "Merak ediyorum, acaba şu son zamanlarda grubunuza davet ettiğiniz, başörtülü benim sevgili vatandaşlarımı X-Ray cihazından geçirmek suretiyle mi içeri alıyorsunuz? Hangisinin ayıbı var, hangisinin ayıbı yok, bunları bu şekilde mi içeri alıyorsunuz? Teessüf ederim size. Bu ülkede, başı açığıyla, başı örtülüsüyle, bütün halkım benim vatandaşımdır, hepsine saygım var ama sizde bu yok." AK Partililer, Erdoğan'a alkışlarıyla destek olurken, CHP milletvekilleri ise sıra kapaklarına vurarak, tepki gösterdi.

Sözlerini tepkiler arasında sürdüren Erdoğan, Atatürk'ün 1 Mayıs 1920'de Mecliste yaptığı konuşmadan, şu bölümü okudu: "Efendiler, meselenin bir daha tekerrür etmemesi ricasıyla bir iki noktayı arz etmek isterim: Burada maksut olan ve Meclis-i alinizi teşkil eden zevat yalnız Türk değildir, yalnız

Çerkes değildir, yalnız Kürt değildir, yalnız Laz değildir. Fakat hepsinden mürekkep anasır-ı İslamiye'dir, samimi bir mecmuadır. Binaenaleyh bu heyet-i aliyenin temsil ettiği hukukunu, hayatını, şeref ve şanını kurtarmak için azmettiğimiz emeller, yalnız bir unsur-u İslam'a münhasır değildir. Anasır-ı İslamiye'den mürekkep bir kütleye aittir. Bunun böyle olduğunu hepimiz biliriz. Muhafaza ve müdafaasiyle iştigal ettiğiniz millet bittabi bir unsurdan ibaret değildir. Muhtelif anasır-ı İslamiye'den mürekkeptir. Bu mecmuayı teşkil eden her bir unsur-u İslam, bizim kardeşimiz ve menafii tamamiyle müşterek olan vatandaşımızdır. Tahlisine azmettiğimiz vahdet, yalnız Türk, yalnız Çerkes değil hepsinden memzuç bir unsur-u İslam'dır. Bunun böyle telakkisini ve sui tefehhümata meydan verilmemesini rica ediyorum." AK Partililerin alkışları üzerine Erdoğan, Baykal'a "Sen niye alkışlayamıyorsun, neden?" diye sordu.

İstanbul'da yaptıkları icraatları anlatan Erdoğan, ili bir kongre merkezi haline getirdiklerini söyledi. Lütfi Kırdar Kongre Merkezinin kendisinin Büyükşehir Belediye Başkanlığı döneminde açıldığını ifade eden Erdoğan'a, CHP Sivas Milletvekili Nurettin Sözen itiraz etti. Sözen'den, "dürüst olmasını ve doğruları konuşmasını" isteyen Erdoğan, "Habitat-2 toplantısından önce o merkez, Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in katıldığı törenle açıldı... Genel Başkanını da böyle aldattın herhalde. Niye İstanbul'da kalmadın da Sivas'a kaçtın?" diye konuştu. Bazı kentlerde yaptıkları hizmetleri sıralayan Başbakan Erdoğan, İzmir'i örnek vererek, yerel yönetimler arasında ayrım yapmadıklarını vurguladı. Erdoğan, bütün şehirlere aynı mesafede olduklarını belirterek, "Bu yükseliş, kalkınma seferberliği sizin göğsünüzü kabartmıyor mu? O meydanlarda konuşurken, o bulvarlarda yürürken eminim sizin de göğsünüz kabarıyor" dedi.

Korunmaya muhtaç çocukların ailelerinin veya bakıcı ailelerin yanında kalmaları için yeni bir proje başlattıklarını bildiren Erdoğan, muhtaç çocuklara bakan ailelere ayda 700 YTL destek verdiklerini söyledi. Özürlülerin eğitilmesi için de çalışma başlattıklarını anlatan Erdoğan, evlerinde eğitim alan özürlülere ayda 388 YTL yardım yaptıklarını ve özürlülerin okullara ücretsiz taşındığını hatırlattı. Erdoğan, 2013 yılına kadar 1500 kilometre demiryolu inşa etmeyi planladıklarını bildirerek, "Bizim fiillerimize sizin hayalleriniz bile yetişmez" dedi. Marmaray Projesinin 2009'da bitirileceğini kaydeden Erdoğan, Bolu Dağı Tüneli'nin İstanbul-Ankara geliş yönünü, 23 Ocak'ta, İtalya Başbakanı Romano Prodi'nin de katılacağı törenle açacaklarını söyledi.

Başbakan Erdoğan, bilgi ve teknoloji alanında da atılım içinde olduklarını belirterek, TÜRKSAT-5A uydusunu 2014 yılında uzaya göndereceklerini açıkladı. Kararlılıklarından taviz vermeyeceklerini vurgulayan Erdoğan, "Türkiye, sosyal hukuk devleti niteliğini hiç zaman kaybetmeyecektir" diye konuştu. Devletin demokratik, laik, sosyal hukuk devleti ilkelerinin kağıt üstünde kalmayacağını ifade eden Erdoğan, "SSK'lıya ayrı, Bağ-Kur'luya ayrı, memura ayrı vatandaşlık hukuku uygulanıyordu. Bu, millete reva mıdır? Bütün

vatandaşlarımızın genel sağlık sigortası şemsiyesi altına alınmasından kim rahatsız olabilir" dedi. Başbakan Erdoğan, "söyleyecek sözü olmayanlar, ister istemez kriz pazarlıyor. Çünkü onlar kriz tüccarı" diye konuştu.

Kıbrıs sorununun BM zemininde çözülmesi için gayret gösterdiklerini ifade eden Erdoğan, bu konuda asla taviz vermeyeceklerini vurguladı. Kıbrıs konusunda sözlerin saptırıldığını ve konunun doğru dürüst konuşulmadığını savunan Erdoğan, "Sayın Baykal, ben görüşmeleri yaparken yanımda mıydınız? Ne konuştuğumu nereden biliyorsunuz? 17 Aralık'ta neler konuştuğumun istihbaratı size yanlış gelmiş. Kıbrıs'ta ne verilmiş, bunu söyleyin" dedi. Kıbrıs konusunda şu ana kadar verilen bir şey bulunmadığını vurgulayan Erdoğan, "Size gelen bilgiler, iletişim kaynaklarınız sakat" diye konuştu. Türkiye'nin, Ek Protokolü imzalarken Kıbrıs konusunda çekince koyduğunu hatırlatarak, bu metinden bazı bölümler okuyan Erdoğan, "Şu ana kadar ne kaybedilmiştir, çıkıp söyleyin" dedi.

Erdoğan, "Ek Protokol, şu çatının (Meclis) altından geçmedikçe bizi bağlamaz" diyerek; bu konuda, altında Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı ve Dışişleri Bakanı'nın imzası olan bir tek belge bile bulunmadığını kaydetti. CHP'lilerden iletişim kanallarını düzeltmelerini isteyen Erdoğan, Ortadoğu'da etkin bir diplomasi yürüttüklerini bildirdi. CHP Genel Başkanı Deniz Baykal'a, Lübnan ziyaretinde Türk askerlerini ziyaret ettiği için teşekkür eden Erdoğan, "Biz, 780 bin kilometre kareye sıkışmış bir ülke değiliz. Biz, dünya ülkesiyiz" diye konuştu.

Erdoğan, Türk Ordusunun dünyanın en büyük ordularından biri olduğunu belirterek, 2003 yılına kadar Türk Silahlı Kuvvetleri'nin ihtiyaçlarının yüzde 20'sinin Türkiye'den karşılandığını, bugün ise bu oranın yüzde 40'a yükseldiğini bildirdi. Bu oranı en kısa zamanda yüzde 50'ye çıkarmayı hedeflediklerini kaydeden Erdoğan, ilk milli tasarım olan savaş gemisinin 2007'de kızağa konulacağını açıkladı. Özgür ve müreffeh bir Türkiye'den yana olduklarını kaydeden Erdoğan, "Ben burada muhalefet liderinin diliyle konuşmayacağım. O dili kabul etmiyorum. O dil bize yakışmaz. Biraz önce bu kutlu çatının altında Cumhuriyet tarihinin en provokatif olayına şahit olduk" diye konuştu.

Erdoğan, iktidarlarından önceki 10 yılda büyüme ortalamasının yüzde 2.6 olduğunu belirterek, "Göreve geldiğimizde, ilk 3 yılda ortalama yüzde 7.8 büyüyen ve bu büyümesini sürdüren bir Türkiye var" diye konuştu. Başbakan Erdoğan, 79 yılda ancak 81 milyar dolara ulaşan milli geliri, 4 yılda 209 milyar dolar artırarak, 390 milyar dolara yükselttiklerini kaydetti. Partisinin geleceğe yönelik hedeflerini anlatan Erdoğan, 2013'te milli geliri 800 milyar dolara çıkarmayı planladıklarını ifade ederek, göreve geldiklerinde 2 bin 598 dolar olan kişi başına düşen milli geliri 5 bin 318 dolara çıkardıklarını anlattı. Kişi başına düşen milli gelirde hedeflerinin 2013'te 10 bin dolara ulaşmak olduğunu belirten Erdoğan, güven ve istikrar ortamıyla 2011'de Türkiye'nin borç sorununu çözeceklerini bildirdi. Başbakan Erdoğan, kamu net borç stokunun gayri safi milli hasılaya oranının 2011'de yüzde 30 seviyesine gerileyeceğini söyledi.

Başbakan Erdoğan, şunları kaydetti: "Kamu net borç stoku ile brüt stoku karıştıranlar var. O da şu: Kamu net borç stokunda nakit değerler düşülerek açılan söylenen rakamlar var, bir de hep birlikte söylenen rakamlar var. Şu anda nakit değerleri düştükten sonra iç borç 160 milyar dolar, dış borç 31 milyar dolar. Toplam 191 milyar dolar... Bu, nakit değerler düştükten sonra ortaya çıkan tablo. Ama bunu brüt borç stoku olarak değerlendirdiğimiz zaman, söylenen budur: İç borç 183 milyar dolar, dış borç 69 milyar dolar, toplamda 252 milyar dolar... Özel sektörün dış borcu da 111 milyar dolardır. Küçük hedeflere kilitlenenlerin, özellikle toplumu kamplara bölerek siyaset yapanların başaracağı bir iş değildir aslında bu. Türkiye fotoğrafının tamamına bir bütün olarak bakan siyasi kadroyuz. O kadro, bu kadro. Bu siyasi kadro milletimize hizmet için yola çıkmıştır. Sonuna kadar da bu yolda ilk günkü anlayışımızda yürümekte kararlıyız." Başbakan Erdoğan, milleti özlemlerine, taleplerine kavuşturma anlayışla yola çıktıklarını ifade ederek, "Sadece nereden nereye geldiğimize bakanlar, nereden nereye varacağımıza da aslında samimi olsalar kolaylıkla görebilirler" dedi. Geçmişin fotoğrafı üzerinden siyaset yapmadıklarını, yaptıkları işleri millete referans olarak gösterdiklerini ifade eden Erdoğan, ihracatı 4 yılda 36 milyar dolardan 85 milyar dolara çıkardıklarını, ancak önlerine devamlı olarak ithalatın getirildiğini kaydetti.

Enerjide 29 milyar dolarlık, makine ve teçhizatta 23 milyar dolarlık, toplamda 52 milyar dolarlık ödeme yaptıklarını belirten Erdoğan, sözlerini şöyle sürdürdü: "Bu gerçekleri görmezlikten gelerek milleti aldatmanın anlamı yok. Enerjiye 29 milyar dolar ödeyen Türkiye bunu hangi kalemden ödüyor? Bunu göreceksiniz. Eğer makine teçhizata 23 milyar ödenmişse, bunlar bu ülkede ne işe yarıyor? Bunlar lüks tüketim malzemesi midir, yoksa istihdam alanı doğurmak için yatırımlar sebebiyle gelen araç ve gereçler midir? Lütfen bunu görelim. Bunların ithaline karşı çıkmak anlayışını ben tanımlayamıyorum ama milletim tanımlıyor ve tanımlayacak." Hedeflerinin 2023'te 1 trilyon dolarlık dış ticaret hacmine ulaşmak olduğunu ifade eden Erdoğan, "4 yılda nasıl yaptıysak bunu da öyle başaracağız. Türkiye'yi dünyaya açarak, dünyayı da Türkiye'ye getirmek suretiyle yapacağız. Yoğun bakımdan devraldığımız Türkiye'yi nasıl ayağa kaldırdıysak, paradan 6 sıfırı nasıl sildiysek öyle yapacağız. Enflasyon ve faizi nasıl indirdiysek öyle yapacağız" dedi. Erdoğan, iktidara geldiklerinde 9 ilde doğalgaz bulunduğunu ifade ederek, doğalgazı olan il sayısını 43'e çıkardıklarını söyledi.

"TOKİ aracılığıyla 218 bin konutu nasıl inşa ettiysek, Türkiye'yi de öyle inşa edeceğiz" diyen Erdoğan, CHP sıralarından "görmüyoruz" denmesi üzerine, "Bunlar kuyu değil ki görmeyesiniz. Bunlar görülüyor, eser bunlar. Milletimiz bunları çok iyi görüyor ve yeri geldiği zaman değerlendirmesini çok iyi yapacaktır. Dar gelirli insanlar bu konutlara nasıl yerleşiyor ben bunu görüyorum ve bundan haz duyuyorum milletim adına. Gelecek 5 yıldaki hedefimiz de 500 bin konuttur" diye konuştu. Erdoğan, kendisine laf atan

CHP'lilere, "Öyle zannediyorum ki içinizde oralarda oturanlar vardır" cevabını verdi. Hem CHP'li hem de AK Parti'li belediyelerle birlikte başlattıkları kentsel dönüşüm projeleriyle şehirlerin çehresini değiştirdiklerini kaydeden Erdoğan, hiçbir karartma çabasının başarılarını gölgelemeye yetmeyeceğini söyledi.

AK Parti iktidarından 22 yıl önce özelleştirmenin konuşulduğunu ancak sadece 8 milyar dolarlık özelleştirme yapılabildiğini ifade eden Erdoğan, 4 yıllık iktidarlarında 18 milyar dolarlık özelleştirme gerçekleştirildiğini anlattı. Erdoğan, yıllardır ödenmeyen zorunlu tasarrufun nemasıyla birlikte ödediklerini belirterek, "Bizden önceki iktidarlar, adeta üzerine yatılan bu parayı niye ödemedi? 13.3 katrilyon lirayı ödemek bize nasip oldu" dedi. Erdoğan, İmar Bankası zararından dolayı oluşan 8 milyar YTL'yi de kendilerinin ödediğini kaydetti.

Türkiye'nin IMF ile AK Parti iktidarı döneminde tanışmadığını belirten Erdoğan, şunları söyledi: "IMF'in tarihçesine baktığımız zaman yıl 1945, girdiğimiz zaman 1947. Ta oralardan geliyoruz. O günden bugüne 18 stand-by anlaşması yapıldı, 19'cuyu biz yaptık. Belki bu 18 anlaşmanın imzalandığı dönemler içerisinde sizin iktidarlarınız da var. Bize gelene kadar IMF'e 23.5 milyar dolar borçlanıldı. Siz de borçlandınız, diğerleri de borçlandı, ANAVATAN'ı, DYP'si, MHP'si, CHP'si, DSP'si de borçlandı, hepiniz borçlandınız. Bu 23.5 milyar dolar şimdi nerede biliyor musunuz? Dönemimizde bu rakam 10.9 milyar. Farkımız bu." Başbakan Erdoğan, Merkez Bankasının 27 milyar dolar olan döviz rezervini 62 milyar dolara çıkardıklarını söyledi. CHP'lilere, "Bazılarının gözü vardır göremez, kulağı vardır duyamaz, dili vardır gerçeği konuşamaz; siz onlardansınız" diyen Erdoğan, modern şehirlere kavuşmuş bir Türkiye'ye doğru gittiklerini kaydetti. Recep Tayyip Erdoğan, İstanbul'un trafik sorunundan Antalya'nın ulaşım mastır planına kadar, Diyarbakır'ın yol ve su sorunlarından Karadeniz Sahil Yoluna, Bolu Tünelinden Tuz Gölünün kurtarılmasına kadar bütün sorunları bütünlük içerisinde ele aldıklarını ve çözdüklerini anlattı.

İSKİ yatırımları için 2 milyar YTL harcama yaptıklarını, 3 milyar YTL daha yatırım planladıklarını ifade eden Erdoğan, CHP Sivas Milletvekili Nurettin Sözen'in, "Istranca dağlarındaki barajları ben yaptım" dediğini söyledi. Sözen'in laf atması ve diğer CHP'li milletvekillerinin tepki göstermesi üzerine Erdoğan, "Sayın Sözen, dürüst hareket et, doğru konuş. Hangi barajın temelini attın, nasıl bıraktın?" dedi. Başbakan Erdoğan'ın, barajın temelini kendisinin attığını söyleyen Sözen'e, "Yalan söyleme... Yok öyle bir şey" demesine CHP'liler tepki gösterdi. CHP sıralarından, Erdoğan'a, "Başbakana yakışmıyor bu sözler" lafı atıldı.

Başbakan Erdoğan kendisine laf atmaya devam eden Sözen'e, "Aynı şeyi metroda da yaptın. Döneminde hak ediş olarak ödediğin para 50 milyon dolar. 80 milyon dolarlık hak ediş vardı, bunu ödemediğin için müteahhitler işi bıraktı. Biz geldik, 600 milyon dolara metroyu tamamladık. Ayıptır yahu, ayıptır" karşılığını verdi.

TBMM Başkanvekili İsmail Alptekin, Başbakan Erdoğan'ın sözlerine ayağa kalkarak tepki gösteren Sözen'i oturması için uyardı. Erdoğan, laf atan CHP'lilere, "Hazmedeceksiniz, hazmedeceksiniz, hazmetmeden olmaz" karşılığını verdi.[252]

Genel Kurulda, tasarının tümü üzerinde yapılan son konuşmaların ardından açık oya sunulan 2007 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı, 2005 Mali Yılı Kesin Hesap Kanunu Tasarısı ile 2005 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesinhesap Kanunu Tasarısı kabul edildi. 2007 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı'nın yapılan açık oylamasının sonucu[253]:

Kullanılan oy sayısı: 454	Kabul: 306	Ret: 148

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, bütçenin kabul edilmesinin ardından yaptığı teşekkür konuşmasında, bütçeye katkı sağlayan herkese teşekkür ederek, vatandaşların kurban bayramını kutladı.[254]

7.9.7. 2007 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNUNUN BAZI HÜKÜMLERİNİN ANAYASA MAHKEMESİ TARAFINDAN İPTALİ

Anayasa Mahkemesi, 5565 sayılı 2007 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nun bazı hükümlerini iptal ederek, yürürlüğünü durdurdu. Anayasa Mahkemesi, CHP'nin 2007 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nun bazı hükümlerinin iptali ve yürürlüklerinin durdurulması istemiyle yaptığı başvuruyu esastan sonuçlandırdı. Yüksek Mahkeme, Kanun'un 5. maddesinin (4) numaralı fıkrasıyla düzenlenen "Bazı Ödeneklerin Kullanımına ve Harcamalara İlişkin Esaslar" başlıklı (E) cetvelinin (6) no'lu sırasını iptal ederek, yürürlüğünü durdurdu. İptal edilen hüküm, Maliye Bakanlığı ile Gelir İdaresi Başkanlığı hizmetlerinde kullanılan binaların inşaat, bakım, onarım, tefriş ve donanımıyla ilgili alımları düzenliyordu. Anayasa Mahkemesi, Kanunun 30. maddesinin, (2) numaralı fıkrası, (8) numaralı fıkrasının (b) bendinin son paragrafı, (9) numaralı fıkrasının son paragrafı, (10), (14), (15) ve (16) numaralı fıkralarını da iptal etti ve yürürlüklerini durdurdu.[255]

Anayasa Mahkemesi'nin, 2007 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nun yürürlüğünün kısmen durdurulmasına ilişkin kararı, Resmi Gazete'nin 18/04/2007 tarihli sayısında yayınlandı.

---

[252] *Başbakan Erdoğan'ın konuşması için bk.* ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:142, B:43, 25.12. 2006, ss. 770-792.*
[253] ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:142, B:43, 25.12. 2006, s. 802.*
[254] ***TBMM Tutanak Dergisi****, C:142, B:43, 25.12. 2006, s. 803.*
[255] ***Anadolu Ajansı****, 05/04/2007*

SEKİZİNCİ BÖLÜM

VIII. DİĞER DENETİM KOMİSYONLARININ ÇALIŞMALARI[256]

8.1. 1'İNCİ YASAMA YILI

8.1.1. KİT KOMİSYONU

1'inci Yasama Yılı'nda KİT Komisyonu yaptığı 25 toplantıda, 47 kuruluşun 99 hesap dönemini denetledi. Hesap dönemlerinin 42'si ibra edildi, 18'i ibra edilmedi, 39'u ise genel görüşmeye sunuldu.

	KİT'in Adı	Hesap Yılı	Sonuç
1	Toprak Mahsulleri Ofisi	2001	İbra edildi.
2	KOSGEB İdaresi Başkanlığı	2001	İbra edildi.
3	Sinema ve Müzik Sanatı Destekleme Fonu	2001	İbra edildi.
4	Özel Çevre Koruma Fonu	2001	İbra edildi.
5	Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu	2001	İbra edildi.
6	Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.	2001	İbra edildi.
7	Milli Piyango İdaresi	2001	İbra edildi.
8	Tarım Reformu Fonu	2000-2001	İki yılı da ibra edildi.
9	Yatırımları Teşvik Fonu	2000-2001	İki yılı da ibra edildi.
10	T.C. Devlet Demiryolları İşletmesi	2000-2001	İki yılı da ibra edildi.
11	Türkiye Vagon Sanayi A.Ş.	2000-2001	İki yılı da ibra edildi.
12	Türkiye Lokomotif ve Motor Sanayi A. Ş.	2000-2001	İki yılı da ibra edildi.
13	Türkiye Demiryolu Makinaları Sanayi A.Ş.	2000-2001	İki yılı da ibra edildi.
14	T.C. Emekli Sandığı	2000-2001	İki yılı da ibra edildi.
15	Maden Tetkik ve Arama (MTA)	2000-2001	İki yılı da ibra edildi.
16	Sinema ve Müzik Sanatı Destekleme Fonu	1998-1999-2000	Üç yılı da ibra edildi.
17	GAP Bölge Kalkınma Teşkilatı	1998-1999-2000	Üç yılı da ibra edildi.
18	Olimpiyat Oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kurulu	1998-1999-2000-2001	Dört yılı da ibra edildi.
19	Türkiye Atom Enerjisi Kurumu	1998-1999-2000-2001	Dört yılı da ibra edildi.
20	Madencilik Fonu	1997-1998-1999-2000-2001	Beş yılı da ibra edildi.
21	Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı	2000-2001	İbra edildi.

[256] *Bu bölümdeki veriler için şu kaynağa bakınız:* ***Türkiye Büyük Millet Meclisi 22'nci Dönem Yasama, Denetim ve Yönetim Faaliyetleri 1 Ekim 2005-1 Temmuz 2006*** *(Ankara: TBMM Yayını, 2007).*

1	Atatürk Orman Çiftliği	2000	İbra edilmedi.
2	Türk Patent Enstitüsü Kurumu	2000	İbra edilmedi.
3	Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü	2000-2001	İki yılı da ibra edilmedi.
4	Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü	2000-2001	İki yılı da ibra edilmedi.
5	Eti Holding A.Ş.	2000-2001	İki yılı da ibra edilmedi.
6	Özel İskan Fonu	1998-1999-2000	İki yılı da ibra edilmedi.
7	Sümer Halıcılık-El Sanatları San. ve Tic. A.Ş.	1998-1999-2000	Üç yılı da ibra edilmedi.
8	Devlet Hava Meydanları İşletmesi	1998-1999-2000-2001	Dört yılı da ibra edilmedi.
1	Adapazarı Şeker A. Ş.	2001	Genel Görüşmeye Sunuldu.
2	Kütahya Şeker Fabrikası	2001	Genel Görüşmeye Sunuldu.
3	Eti Alüminyum A.Ş.	2000-2001	Genel Görüşmeye Sunuldu.
4	Eti Bor A.Ş.	2000-2001	Genel Görüşmeye Sunuldu.
5	Eti Pazarlama A. Ş.	2000-2001	Genel Görüşmeye Sunuldu.
6	Eti Zeolit Kimya San. Tic. A.Ş.	2000-2001	Genel Görüşmeye Sunuldu.
7	Eti Bakır A.Ş.	2000-2001	Genel Görüşmeye Sunuldu.
8	Eti Krom A.Ş.	2000-2001	Genel Görüşmeye Sunuldu.
9	Eti Gümüş A.Ş.	2000-2001	Genel Görüşmeye Sunuldu.
10	Eti Elektrometalurji A.Ş.	2000-2001	Genel Görüşmeye Sunuldu.
11	Karadeniz Bakır İşletmeleri A.Ş.	2000-2001	Genel Görüşmeye Sunuldu.
12	Türkiye Zirai Donatım A.Ş.	2001	Genel Görüşmeye Sunuldu.
13	Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş.	2000-2001	Genel Görüşmeye Sunuldu.
14	Kalkınma Menkul Değerler A.Ş.	2000-2001	Genel Görüşmeye Sunuldu.
15	Kalkınma Holding A.Ş.	2000	Genel Görüşmeye Sunuldu.
16	Betonsan Konut A.Ş.	2000-2001	Genel Görüşmeye Sunuldu.
17	İller Bankası	1999-2000-2001	Genel Görüşmeye Sunuldu.
18	Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	1998-1999-2000-2001	Genel Görüşmeye Sunuldu.
19	Deniz İşletmeciliği ve Tankerciliği A.Ş.	1998-1999-2000-2001	Genel Görüşmeye Sunuldu.
20	Milli Prodüktivite Merkezi	2000-2001	Genel Görüşmeye Sunuldu.
21	Türkiye Gemi Sanayi A.Ş.	2000-2001	Genel Görüşmeye Sunuldu.
22	Türkiye Denizcilik İşletmeleri	2000-2001	Genel Görüşmeye Sunuldu.

8.1.2. İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

1'inci Yasama Yılı içerisinde İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'na 301 adet başvuru yapıldı; bunların 160 adedi sonuçlandırıldı. 141 adet başvurunun işlemleri devam ettirildi.

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna Yapılan Başvuruların Konularına Göre Dağılımı

KONU	SAYI
Askeri Mevzuattan Kaynaklanan Sorunlar	
Askerlikle İlgili Sorunlar	1
Cezaevleri	
Keyfi Tutum ve İşlemler	25
Şartların İyileştirilmesi	11
Kötü Muamele	5
Nakil İsteği	45
Tedavi İsteği	13
Emekli Sorunları	
Emekli İkramiyelerinin Verilmesi, Aylık Bağlanması İstekleri	1
SSK Emeklilerinin Sorunları	1
Emekli (Diğer)	1
Gayrımenkul Sorunları	
Kadastro ve Tapu Uyuşmazlıkları	1
Gazi-Şehit Dul ve Yetimleri, Aileleri	
Aylık Bağlanması İstekleri	1
Göçmen Sorunları	
Güvenlik Kuvvetlerinin Uygulamalarından Şikayetler	1
Terörden Doğan Zararların Tazmini İstekleri	2
Faili Meçhul Cinayetler	2
Güneydoğu (Diğer)	3
İşçi Sorunları	
İşçi (Diğer)	1
Gözaltı, İşkence, Kötü Muamele	
Tehdit, Kaçırma İddiaları, Can Güvenliğinin Sağlanması İstekleri	2
Karakollarda Kötü Muamele	4
Gözaltında İşkence, Kötü Muamele	18
Keyfi Gözaltı, İşkence Endişesi, Savcılığa Çıkarılma İsteği	1

Kayıplar	
Güneydoğu'da Kayıp İddiaları	2
Kayıp (Diğer)	7
Memur Sorunları	
Sicil Disiplin Affı	1
Memur (Diğer)	2
Göreve İade İstekleri	2
Özürlülerin Sorunları	
Yardım İsteme	2
Şikayetler	
Özel Kamu Kuruluşlarından Şikayetler (KİT'ler, TEK, PTT, FİRMALAR)	16
Polis	5
Şikayet (Diğer)	20
Askeri Personel Hakkında	3
Belediyeler	2
Doktor	2
Hakim-Savcı	6
Vali-Kaymakam	2
Üniversiteler	
Öğrenci Sorunları	4
Öğretim Üye ve Görevlilerinin Sorunları	2
Vize Sorunları	
Yabancı Ülkelere Vize Alamama	1
Yardım İstekleri	
İş İstekleri	2
Maddi Yardım İstekleri	3
Tedavi İstekleri	1
Yargıya İlişkin Sorunlar	
Medeni Kanunla İlgili Sorunlar (Boşanma, Miras vs.)	1
Yargı (Diğer)	17
Mahkeme Kararının Uygulanması İstekleri	5
Salıverilme, Tutuksuz Yargılanma İstekleri	12
Yeniden Yargılanma, Mahkeme Kararının Değiştirilmesi İstekleri	4

Yurtdışındaki Türklerin Sorunları	
Cezaevlerindeki Türklerin Sorunları	2
İşçi Sorunları	1
Yurtdışı Türk (Diğer)	3
Başörtüsü ile İlgili Sorunlar	
Memurlar-Çalışanlar	1
Muhtelif	
Ailevi Sorunlar	1
Çevre Sorunları	1
Ticari Sorunlar	1
Yasalarda Değişiklik İstekleri	10
Muhtelif (Diğer)	8
İdari Uygulamalardan Yakınmalar (Ceza, Usulsüz İşlemler vs.)	8

8.1.3. DİLEKÇE KOMİSYONU

1'inci Yasama Yılı'nda Komisyona 4143 adet dilekçe intikal etti; bunların 1912'si karara bağlandı.

8.2. 2'NCİ YASAMA YILI

8.2.1. KİT KOMİSYONU

2'nci Yasama Yılı'nda KİT Komisyonu yaptığı 35 birleşimde, 81 kuruluşun 208 hesap dönemini denetledi. Kuruluşların 21'i ibra edildi; 4'ü şartlı ibra edildi. 21'i ibra edilmedi; 35'i ise Genel Görüşmeye sunuldu.

GÖRÜŞÜLEN HESAP DÖNEMİ	
2001 yılından	72
2000 yılından	62
1999 yılından	36
1998 yılından	35
1997 yılından	3
Toplam Denetlenen Kuruluş Sayısı	81
Toplam Görüşülen Hesap Dönemi	208
Toplam Yapılan Toplantı Sayısı	35

8.2.2. İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

BAŞVURU	SAYI	%
GELEN	791	100
BEKLEYEN	246	31
SONUÇLANAN	322	40
İŞLEMDE	228	29

Komisyon, 2'nci Yasama Yılı'nda 8 defa toplandı ve 7 alt komisyon kuruldu. 1'inci Yasama Yılı'nda kurulan 5 alt komisyon çalışmalarını sürdürdü. Kurulan alt komisyonlardan 2'sinin hazırladığı rapor komisyonda kabul edildi.

Bu Yasama Yılı'nda İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'na 791 adet başvuru yapıldı. Bunların 322'si sonuçlandırıldı. 246'sı beklemede, 228'i ise işleme alındı. Başvuruların 2'si askeri mevzuattan kaynaklanan sorunlarla, 180'i cezaevi sorunlarıyla, 1'i emeklilik sorunuyla, 1'i eski hükümlülerin sorunlarıyla, 2'si gayrımenkul sorunuyla, 117'si başörtüsü sorunuyla, 13'ü Güneydoğu sorunuyla, 64'ü gözaltı-işkence ve kötü muamele sorunuyla, 10'u kayıplarla, 8'i memur sorunuyla, 12'si özürlülerin sorunlarıyla, 104'ü çeşitli şikayet konularıyla, 1'i vize sorunuyla, 136'sı yargıya ilişkin sorunlarla, 8'i yurtdışındaki Türklerin sorunlarıyla, 113'ü muhtelif sorunlarla, 17'si de yardım talepleriyle ilgilidir.

2'nci Yasama Yılı'nda komisyona 22'si yabancı, 8'i yerli olmak üzere toplam 30 heyet ziyarette bulundu.

Komisyon, Türk Demokrasi Vakfı ile işbirliği yaparak, insan hakları konusunda muhtarlara eğitim semineri vermeye başladı. Bu kapsamda, Diyarbakır, Şanlıurfa, Nevşehir ve Kayseri illerinden muhtarlar eğitime alındı. Eğitime katılanlara sertifika verildi.

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, 9-10 Mayıs tarihlerinde "Hukuk Devletinde Ombudsman'ın Rolü" konulu bir seminer düzenlendi. Seminere, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri Alvore Gil-Robles ve Avrupa Ombudsmanı Nikiforos Diamandourus'un yanı sıra çok sayıda parlamenter ve bilim adamı katıldı.

Kurulan Alt Komisyonlar

Bolu F Tipi Cezaevi Alt Komisyonu
İzmir (Buca) Alt Komisyonu
Düşünce ve İfade Özgürlüğü Alt Komisyonu
Mülteciler, Göç ve İnsan Ticareti Alt Komisyonu
Sağlık Hakkı Alt Komisyonu
Sokak Çocukları, Yetiştirme Yurtları ve Huzurevleri Alt Komisyonu
Eğitim ve Öğretim Hakkı Alt Komisyonu
Mardin Kovalı Alt Komisyonu
Batman-Siirt-Şırnak Alt Komisyonu
Malatya-Adıyaman Alt Komisyonu
Muş-Bitlis Alt Komisyonu
Diyarbakır-Mardin Alt Komisyonu

Komisyona Yapılan Başvurular

2'nci Yasama Yılı'nda Komisyona 791 adet başvuru ulaştı. Başvuruların 322 adedi (%40) gerekli işlemler yapılarak sonuçlandırıldı. 228 adedi için (%29) ilgili kurumlarla yazışma süreci devam ettirildi.

8.2.3. DİLEKÇE KOMİSYONU

1'inci Yasama Yılı'nda Gelen Dilekçe Sayısı	3491
2. Yasama Yılı'nda Gelen Dilekçe Sayısı	2389
Karara Bağlanan Dilekçe Sayısı	2526
Bakanlıklarda Cevap Bekleyen Dilekçe Sayısı	558
İncelenmekte Olan Dilekçe Sayısı	441
Dilekçe Şartlarını Taşımadığı için Bekletilen Dilekçe Sayısı	191

Anayasa'nın 74'üncü maddesinde gerçekleşen değişikliğe paralel olarak, 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanunda yapılan düzenlemeler sonucunda Dilekçe Komisyonunun çalışmalarında artış gözlendi. Ayrıca Komisyonun kendi içinde yaptığı düzenlemeler sonucunda, yapılan başvurulara cevaplar daha hızlı bir şekilde sonuçlandırıldı.

Komisyon iki ayrı uluslararası toplantıya katıldı. Komisyon Bakanlık temsilcileriyle bir araya gelerek vatandaşların problemlerine çözüm önerilerini tartıştı.

Komisyona bu Yasama Yılı'nda 2389 başvuru yapıldı. Bir kısmı geçmiş dönemlere ait olan 2526 adet dilekçe karara bağlandı. Komisyonun faaliyetleri internet ortamına aktarıldı. Vatandaşların Komisyona başvurma şekli ve başvurularının sonuçları ile ilgili bilgileri internet ortamından öğrenebilmelerine imkan sağlandı. Komisyona yapılan başvurularda kanun değişikliği gerektiren konular, başka TBMM Başkanlığı olmak üzere TBMM üyeleri ile vatandaşların bilgisine sunuldu.

8.3. 3'ÜNCÜ YASAMA YILI

8.3.1. KİT KOMİSYONU

3'üncü Yasama Yılı'nda KİT Komisyonu yaptığı 40 Birleşimde, 200 kuruluşun 514 hesap dönemini denetledi. Bunların 42'si ibra edildi; 66'sı şartlı ibra edildi; 4'ü ibra edilmedi; 88'i ise genel görüşmeye sunuldu.

KİT Komisyonunun 3'üncü Yasama Yılı Çalışmaları

Birleşim Sayısı	43
Toplam Denetlenen Kuruluş Sayısı	224
Toplam Görüşülen Hesap Dönemi	598

GÖRÜŞÜLEN HESAP DÖNEMİ	
2004 Yılı'ndan	8
2003 Yılı'ndan	181
2002 Yılı'ndan	181
2001 Yılı'ndan	105
2000 Yılı'ndan	89
1999 Yılı'ndan	12
1998 Yılı'ndan	11
1997 Yılı'ndan	2
1996 Yılı'ndan	2
1995 Yılı'ndan	2
1994 Yılı'ndan	1
1993 Yılı'ndan	1
1992 Yılı'ndan	1
1991 Yılı'ndan	1
1990 Yılı'ndan	1

İbra Edilen Kuruluş Sayısı	46	Denetlenen Yılların Hesap Dönemi
		1998 1999 2000 1 1 1
		2001 2002 2003 5 34 32

İbra Edilmeyen Kuruluş Sayısı	4	Denetlenen Yılların Hesap Dönemi
		1998 1999 2000 1 1 1
		2001 2003 Toplam 1 3 7

Şartlı İbra Edilen Kuruluş Sayısı	66	Denetlenen Yılların Hesap Dönemi
		2000 2001 65 65
		2002 2003 Toplam 66 65 261

Genel Görüşmeye Sunulan Kuruluş Sayısı	108	Denetlenen Yılların Hesap Dönemi
		1990 1991 1992 1 1 1
		1993 1994 1995 1 1 2
		1996 1997 1998 2 2 9
		1999 2000 2001 10 22 34
		2002 2003 2004 81 81 8
	Toplam	256

8.3.2. İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

3'üncü Yasama Yılı'nda İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu sekiz defa toplandı. Komisyona 1307 adet başvuru yapıldı.

Komisyona 29'u yabancı, 17'si yerli olmak üzere toplam 46 heyet ziyarette bulundu.

Yerinde incelemelerde bulunmak amacıyla, 12 alt komisyon kuruldu. İllerde incelemelerde bulunmak üzere oluşturulan bu komisyonlar ve inceleme yerleri şunlardır:

-Artvin-Rize illerindeki inceleme heyeti
-Edirne-Kırklareli illerindeki inceleme heyeti
-Karabük-Kastamonu illerindeki inceleme heyeti
-Mersin ilindeki inceleme heyeti
-İstanbul ilindeki inceleme heyeti (iki kez incelemelerde bulunuldu)
- Trabzon-Giresun illerindeki inceleme heyeti
-Tekirdağ-Edirne illerindeki inceleme heyeti
-Kocaeli-Kandıra illerindeki inceleme heyeti
-Adana ilindeki inceleme heyeti
-Mardin ilindeki inceleme heyeti
-Diyarbakır ilindeki inceleme heyeti
-Eskişehir ilindeki inceleme heyeti

Ayrıca değişik illerdeki duruşmaları izlemek üzere 5 heyet oluşturuldu. Bu heyetler ve izledikleri duruşmalar şöyle:

1) Mardin Ağır Ceza Mahkemesinde görüşülen, Mardin ili Kızıltepe ilçesinde güvenlik güçlerinin açtığı ateş sonucunda hayatlarını kaybettikleri iddia edilen Ahmet Kaymaz ve Uğur Kaymaz'ın duruşması,

2) Gümüşhane Ağır Ceza Mahkemesinde görüşülen, Gümüşhane ili Şiran ilçesi Elmaçukuru Köyü operasyonuna çıkan askeri birliğin açtığı ateş sonucu Olcay Bayrak ve Kenan Çubuk'un ölmesi ve İsmail Sarı ile Selahattin Çubukçu isimli köylülerin yaralanmasıyla ilgili duruşma,

3) Karaman Asliye Ceza Mahkemesinde görüşülen, Karaman ili Akşehir kasabasında Akçaşehir Belediye Başkanı ve diğer kasabalıların jandarmanın kötü muamelesine maruz kalması ile ilgili duruşma,

4) Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesinde görüşülen, Eskişehir ili Mahmudiye ilçesinde 18 Şubat 2005 tarihinde meydana gelen Seydi Battal Özcan'ın öldürülmesi ile ilgili duruşma.

Komisyon, sorumluluk ve ilgi alanına giren başka ülkelerdeki uygulamaları yerinde görmek ve incelemek üzere İsveç'in Stokholm ve Almanya'nın Berlin şehirlerini ziyaret etti.

8.3.3. DİLEKÇE KOMİSYONU

3'üncü Yasama Yılı'nda Dilekçe Komisyonuna 2092 adet dilekçeyle başvuru oldu. Başvuruların 2231'i karara bağlandı. Bu Yasama Yılı'nda 8 toplantı ile 15 dilekçe konusunu inceleyerek sonuçlandıran Dilekçe Komisyonu Genel Kurulunun gündemine aldığı bazı başvuru konuları şunlardır:

1) Konut Edindirme Yardımı
2) Deprem Bölgeleri için Kat Mülkiyeti Kanununda Değişiklik Talebi
3) Telefonlardan Alınan Sabit Ücretlerin Kaldırılması
4) Devlet Memuriyet Sınavı Geçerlilik Süresinin Uzatılması
5) Doğrudan Gelir Desteği Uygulamaları
6) Köye Dönüş Projesi
7) Muhtarların Sosyal ve Mali Durumlarının İyileştirilmesi
8) Yurtdışı Yüksek Öğretim Diplomaları Denklik İşlemleri ve Uygulamaları
9) Çarşı ve Mahalle Bekçilerinin Özlük Hakları
10) Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar
11) Vatandaşlardan Tasarruf Adı Altında Topladıkları Paraları Batıran Holdingler
12) Televizyon Kanallarında Yayınlanan Şiddet İçerikli Programların Engellenmesi
13) Türk Diline Giren Yabancı Kelimeler ile Bunların Yaygın Kullanımıyla Oluşan Tabela Kirliliği ve Dilde Yozlaşma İddiaları

8.4. 4'ÜNCÜ YASAMA YILI

8.4.1. KİT KOMİSYONU

4'üncü Yasama Yılı'nda KİT Komisyonu yaptığı 38 birleşimde, 118 kuruluşun 2005, 2004 ve daha önceki yıllara ait 200 hesap dönemini denetledi. Kuruluşların 93'ü ibra edildi; 107 adedi ise Genel Görüşmeye sunuldu.

93 adet ibraya tabi hesap döneminden 53 kuruluşun 85 adet hesap dönemi ibra edildi; 6 kuruluşun 6 hesap dönemi şartlı ibra edilirken, 1 kuruluşun 2 adet hesap dönemi ibra edilmedi. 62 kuruluşun 107 adet hesap dönemi genel görüşmeye sunuldu.

Birleşim Sayısı	38
Toplam Denetlenen Kuruluş Sayısı	118
Toplam Görüşülen Hesap Dönemi	200

GÖRÜŞÜLEN HESAP DÖNEMİ

2005 yılından	9
2004 yılından	110
2003 yılından	42
2002 yılından	30
2001 yılından	2
2000 yılından	2
1999 yılından	1
1998 yılından	1
1997 yılından	1
1996 yılından	1
1995 yılından	1

8.4.2. İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

BAŞVURU	SAYI
GELEN	791
İŞLEMDEKİ	246
SONUÇLANAN	228

Toplantılar

4'üncü Yasama Yılı'nda Komisyon 8 toplantı yaptı. 6 Ekim 2005'te Adalet Bakanı Cemil Çiçek'in "Terörle Mücadele Yasası'nda yapılması düşünülen değişiklikler ve "Reform yasalarının uygulanması" hakkında, 20 Ekim 2005'te Devlet Bakanı Nimet Çubukçu'nun "Huzurevleri, yetiştirme yurtları ve çocuk yuvaları ile rehabilitasyon merkezleri hakkında" bilgi sunumu için toplantı yapıldı. 8 Aralık 2005'te Aralık ayı çalışmaları görüşüldü. 26 Ocak 2006'da Malatya Çocuk Yuvası ve Şemdinli Raporu görüşüldü. 8 Şubat 2006'da Karikatür Krizi görüşüldü. 22 Şubat 2006'da Dışişleri Bakanı Abdullah Gül, Komisyon üyelerine dünyada artarak devam eden İslamofobi (İslam düşmanlığı) ile ilgili bir sunum yaptı. 2 Mart 2006'da Diyarbakır'ın Kulp ilçesinde, Malatya Çocuk Yuvasında ve Hakkari'nin Şemdinli ilçesinde incelemelerde bulunan heyetlerin raporları görüşüldü. 17 Mayıs 2006'da Terörle Mücadele Kanun tasarısı ve zehirli atıklar ile çevre sorunları konuları görüşüldü.

Alt Komisyonlar

Bu Yasama Yılı'nda 15 alt komisyon kuruldu:

* 29-31 Ekim 2005'te, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğüne bağlı Malatya Çocuk Yuvası'nda meydana gelen şiddet olayları ile ilgili inceleme yapıldı.

* 9 Kasım 2005'te Hakkari ili Şemdinli ilçesinde Özipek Pasajındaki bir kitapçıya bomba atılması, bombayı attığı iddia edilen kişinin linç edilmeye teşebbüs edilmesi, emniyet güçlerinin söz konusu kişileri göz altına alması, iki kişinin ölmesi ve çok sayıda kişinin yaralanması sonrasında olayların aydınlatılması için toplantı ve gösteri yürüyüşü yapılması ve kamu düzeninin ciddi şekilde bozulmasına yol açan olaylar sebebiyle 22-25 Kasım 2005 tarihinde Şemdinli ve Hakkari'de inceleme yapıldı.

* 26 Kasım-2 Aralık 2005'te, İnsan Hakları ve Dini Özgürlükler Üzerine Parlamentolararası Konferans Genel Sekreteri Joseph K. Griebosi'nin daveti üzerine, Washington'da düzenlenen İnsan Hakları ve Dini Özgürlükler üzerine Parlamentolararası Konferansın 3. Yıllık Toplantısına Komisyonu temsilen bir heyet katıldı.

* 22-24 Mart 2006'da Brüksel'de Avrupa Parlamentosu İnsan Hakları Alt Komitesi ile insan hakları ile ilgili görüşmelerde bulunma, Belçika Parlamentosu Temsilciler Meclisi Dış İlişkiler ve Adalet Komitesi üyeleriyle görüş alışverişinde bulunma, Belçika'da yaşamakta olan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının temsilcileri ile, AB Komisyonu Genişleme Genel Müdürlüğünde Direktör Pierre Mirel ile görüşme yapıldı.

* 18-19 Nisan 2006 tarihlerinde Manisa ilinde insan hakları ile ilgili inceleme yapıldı.

* 19-21 Nisan 2006 tarihlerinde İstanbul ilinde insan hakları ile ilgili inceleme yapıldı.

*3-5 Mayıs 2006'da Van ilinde insan hakları ile ilgili incelemelerde bulunuldu ve Van 3. Ağır Ceza Mahkemesinde görüşülen Şemdinli Davası duruşması takip edildi.

* 24-25 Mayıs 2006'da Adana ilinde insan hakları ile ilgili incelemelerde bulunuldu.

* 24-27 Mayıs 2006'da Erzincan ilinde insan hakları ile ilgili incelemelerde bulunuldu.

* 24-28 Mayıs 2006'da Diyarbakır, Batman ve Şırnak illerinde insan hakları ile ilgili incelemelerde bulunuldu.

* 31 Mayıs-2 Haziran 2006'da Van'da insan hakları ile ilgili incelemelerde bulunuldu. Şemdinli davası mahkemesi takip edildi.

* 12-14 Haziran'da Van 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen Şemdinli davası ile ilgili Van'a gidildi.

* 14-16 Haziran tarihlerinde Samsun ve Sinop'ta incelemelerde bulunuldu.

* 15-18 Haziran tarihlerinde Osmaniye ve Hatay'da incelemelerde bulunuldu.

* 20-22 Haziran tarihlerinde Antalya'da incelemelerde bulunuldu.

Kabul Edilen Raporlar

Şemdinli olayları, Malatya Çocuk Yuvası ve Diyarbakır'ın Kulp İlçesi Alaca Köyü Kepir Bölgesinde Bulunan Toplu Mezar hakkında hazırlanan raporlar 2 Mart 2006'da kabul edilmiştir.

Basın Bildirileri

Danimarka Jylland Posten Gazetesinde, İslam Peygamberi Hz. Muhammed'i aşağılayan karikatürler üzerine çıkan kriz ile ilgili Basın Bildirisi yayınlanmıştır.

8.4.3. DİLEKÇE KOMİSYONU

Komisyona Gelen Dilekçe Sayısı	1643
Komisyonca Karara Bağlanan Dilekçe Sayısı	1946
Mevzuata Uygun Olmadığından İşlemden Kaldırılan Dilekçe Sayısı	50
Komisyonda İşlemi Devam Eden Dilekçe Sayısı	347
Dilekçelere İlişkin Komisyon Genel Kurulu'nda Alınan Karar Sayısı	5
Komisyon Genel Kurulunda İlk Defa İşleme Alınan Dilekçe Sayısı	15
Meclis Genel Kuruluna Havale Edilen Dosya Sayısı	2

Görüşülüp Karara Bağlanmak Üzere Meclis Genel Kurulu'na Sunulan Raporlar

Dilekçe Komisyonu Genel Kurulu'nun bazı televizyon kanallarında yayınlanan programların Türk aile yapısını, çocukların ve gençlerin psikolojik gelişimini olumsuz etkilediği ve ilgili idare makamları tarafından bu programların yayınının engellenmesine yönelik gerekli tedbirlerin alınmadığı iddialarını içeren dilekçeler ilişkin verdiği 31 Mayıs 2005 tarihinde yayımlanan 14 numaralı kesinleşen kararı hakkında, ilgili idare makamlarınca yapılan işlemlerin yetersizliği gerekçesiyle konunun Meclis Genel Kurulu'nda görüşülmesinin istenmesine dair Dilekçe Komisyonu Genel Kurul Raporu.

- Dilekçe Komisyonu Genel Kurulu'nun belediye planlarında okul alanı olarak ayrılan gayrımenkuller hakkında, ilgili idare makamları tarafından yasal süresinde kamulaştırma veya imar planında revizyon işlemi yapılmadığı için mülkiyet haklarının Anayasaya aykırı olarak sınırlandığı iddiasını içeren dilekçelere ilişkin olarak verdiği 29 Ekim 2005 tarihinde yayımlanan 16 numaralı kesinleşen kararı hakkında, ilgili idare makamlarınca yapılan işlemlerin yetersizliği gerekçesiyle konunun Meclis Genel Kurulu'nda görüşülmesinin istenmesine dair Dilekçe Komisyonu Genel Kurul Raporu.

Komisyon Genel Kurulu Gündemine Alınıp Karara Bağlanan Dilekçe Konuları

- Kocaeli, Gölcük'te 1999 yılında meydana gelen depremde, başkasından kiralayarak mısır ekmiş olduğu tarlasına afet çadırları kurulduğu için, mağdur edildiğini ve zararının bugüne kadar ödenmediğinden bahisle, zararının tazminini talep eden dilekçe.
- Kasım 1999'da Bolu'da meydana gelen depremde, sulanabilen, verimli arazisi üzerine taş ve çakıl dökülerek çadır kurulduğunu, beş yıldır kira bedeli ödenmediğini belirterek kira bedelinin ödenmesini ve arazisinin tekrar ekim-dikime elverişli hale getirilmesini talep eden dilekçe.
- Artvin ili Ardanuç ilçesi, Kutlu köyündeki tarihi değeri olan Metri Kisman Ahmet Kalesi'nin korumaya alınıp restorasyon çalışmalarının yapılmasını talep eden dilekçe.
- Çin mallarının ülke ekonomisine verdiği zararların giderilmesi talebini içeren dilekçe.
- Atıl kamu yatırımlarının envanterinin çıkartılarak bunların ekonomiye kazandırılması talebini içeren dilekçe.

Komisyon Genel Kurulunda İncelemeleri Devam Eden Dilekçeler

- Pazarcık-Kartal, Hazar Kartalkaya Baraj Gölü ile Eğirdir, Akşehir, Eber, Beyşehir, Simav, Hazar gölleri ve çevresinde yaşanan çevre sorunlarının giderilmesi ve bu temiz su kaynaklarının korunması talebini içeren dilekçeler.
- Türkiye-Ermenistan sınırına 20 km mesafede eski teknolojisi ile faaliyet gösteren Metsamor Nükleer Santralinin sınır bölgesindeki çevre ve insan sağlığını tehdit ettiğinden, gerekli tedbirlerin alınmasını içeren dilekçeler.

İskenderun Körfezinde tehlikeli atık yükü ile batan St. Vincent bandıralı M/V Ulla isimli geminin atıklarının çıkartılması ve sorumlularının araştırılması talebini içeren dilekçe.

8.5. 5'İNCİ YASAMA YILI

8.5.1. KİT KOMİSYONU

5'inci Yasama Yılı'nda KİT Komisyonu yaptığı 22 birleşimde, 54 kuruluşun 70 adet hesap döneminin denetimlerini tamamlamıştır. Toplam 70 adet hesap döneminin, 37 adedi ibra, 33 adedi genel görüşme usulüne tabi olmuştur. 37 adet ibraya tabi hesap döneminden, 30 kuruluşun 37 adet hesap dönemi ibra edilmiş, 24 kuruluşun 33 hesap dönemi genel görüşmeye sunulmuştur. Yapılan denetim görüşmelerinde, 10 kuruluşla ilgili 10 tavsiye kararı, 1 kuruluşla ilgili olarak da, Başbakanlık Teftiş Kurulu başta olmak üzere Bakanlıkların Teftiş Kurullarının inceleme ve gerekiyorsa soruşturma yapması için 1 adet karar alınmıştır. Bu Yasama Yılı'nda ayrıca, Anayasanın 165. maddesi ve 3346 sayılı Kanun hükümleri uyarınca,

- 7 Kasım 2006 tarihli birleşimde, Türk İhracat Kredi Bankası A.Ş. (EXİMBANK)'ın ve
-17 Nisan 2007 tarihli birleşimde de İstanbul Menkul Kıymetler Borsası ve İstanbul Altın Borsası'nın Komisyonun denetim kapsamına alınması yönünde karar alınmıştır.

8.5.2. İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

5'inci Yasama Yılı'nda Komisyona Yapılan Başvurular	
Başvuru Sayısı	864
Sonuçlandırılan Başvuru Sayısı	530
İşlemde Olan Başvuru Sayısı	334

Komisyon Toplantıları

5'inci Yasama Yılı'nda Komisyon, 9 Kasım 2006, 14 Aralık 2006, 15 Mart 2007 ve 5 Nisan 2007 tarihlerinde olmak üzere toplam 4 toplantı yapmıştır.

Alt Komisyon Yurtiçi Çalışmaları

5'inci Yasama Yılı'nda 6 tane yurtiçi Alt-Komisyon kurulmuştur.

1) 21-24 Kasım 2006 tarihlerinde, Komisyon üyeleri Mehmet Elkatmış, M. Atilla Maraş, M. İhsan Arslan, Orhan Erdem, Halil Ünlütepe, Özlem Çerçioğlu, İzmir'de incelemelerde bulundu.

2) 22-23 Ocak 2007 tarihlerinde, Komisyon üyeleri Ahmet Faruk Ünsal ve Mesut Değer, gazeteci Hrant Dink'in cenaze merasimine katılmak üzere İstanbul'a gitmişlerdir.

3) 1 Şubat 2007 tarihinde, Komisyon üyeleri Mehmet Elkatmış, Mesut Değer, M. Atilla Maraş, Ahmet Koca, Ahmet Yılmazkaya, M. İhsan Arslan, Ahmet Ersin, Hamit Taşçı, Cavit Torun, Ankara Sincan Ceza İnfaz Kurumları kampüsünde incelemelerde bulunmuştur.

4) 7-12 Şubat 2007 tarihlerinde, Komisyon üyeleri Mehmet Elkatmış, Mesut Değer, Abdurrahman Anık, Cavit Torun, Mücahit Daloğlu, Hakan Taşçı, Halil Ünlütepe, Hüseyin Güler, İstanbul'da incelemelerde bulunmuşlardır.

5) 28 Şubat-3 Mart 2007 tarihlerinde, Abdurrahman Anık, Hüseyin Güler, Zafer Hıdıroğlu, Mücahit Daloğlu ve Halil Ünlütepe, Mersin'de incelemelerde bulunmuşlardır.

6) 28 Şubat- 2 Mart 2007 tarihlerinde, Mehmet Elkatmış, M. Atilla Maraş, Ahmet Ersin, Orhan Erdem ve Hamit Taşçı, Adana'da incelemelerde bulunmuşlardır.

Alt Komisyon Yurtdışı Çalışmaları

1) 27 Kasım-1 Aralık 2006 tarihlerinde, Komisyon Başkanı Mehmet Elkatmış, "Roma/İtalya İnsan Hakları ve Dini Özgürlükler" konulu konferansa katılmıştır.

2) 11-14 Nisan 2007 tarihlerinde Komisyon Başkanı Mehmet Elkatmış, "Yunanistan Ombudsmanlık Ofisi ve Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiserliği tarafından ortaklaşa düzenlenen "İnsan Hakları ve Hukukun Üstünlüğünün Avrupa'da Uygulanması" konulu yuvarlak masa toplantısına katılmak üzere Atina'ya gitmiştir.

8.5.3. DİLEKÇE KOMİSYONU

Komisyona 5' inci Yasama Yılı'nda toplan 1.960 dilekçe gelmiş olup, bu dilekçelere ait 23.982 ek dilekçe sunulmuştur. Ek dilekçelerdeki toplam imza sayısı 1 milyon 150 bin 562 dir.

4'üncü Yasama Yılı'ndan devreden 325 dilekçe de dahil olmak üzere 7 adet Başkanlık Divanı toplantısı yapılarak 2162 dilekçenin işlemleri sonuçlandırılıp karara bağlanmış ve ilgililer bilgilendirilmiştir.

Komisyon Genel Kurulu yıl içinde 6 defa toplanmış ve 9 karar almıştır.

4'üncü Yasama Yılı'ndan 5'inci Yasama Yılına Devreden Dilekçe Sayısı	325
5'inci Yasama Yılı'nda Gelen Dilekçe Sayısı	1.960
5'inci Yasama Yılı'nda Gelen Ek Dilekçe Sayısı	23.982
5'inci Yasama Yılı'nda Gelen Ek Dilekçelerdeki İmza Sayısı	1.150.562
22'nci dönemde İşlem Görüp Karara Bağlanan Dilekçe Sayısı	2.162
Komisyonda Görüşülmekte Olan Dilekçe Sayısı	107
Bakanlıklarda Cevap Bekleyen Dilekçe Sayısı	253

8.6. 22'NCİ DÖNEM FAALİYETLERİNE TOPLU BAKIŞ

8.6.1. KİT KOMİSYONU

KİT Komisyonu 22'nci Dönemde toplam 165 birleşimde, 152 kuruluşun, 1.182 adet hesap döneminin denetimlerini tamamlamıştır.

Denetimleri tamamlanan toplam 1.182 adet hesap döneminin, 639 adedi ibra, 543 adedi genel görüşme usulüne tabi olmuştur. 639 adet ibraya tabi hesap döneminden, 281 adet hesap dönemi ibra edilmiş, 274 adet hesap dönemi şartlı ibra edilmiş, 84 adet hesap dönemi ibra edilmemiştir. 543 adet hesap dönemi genel görüşmeye sunulmuştur.

Yapılan denetim görüşmelerinde, denetlenen kuruluşlarla ilgili 102 adet tavsiye kararı ile Başbakanlık Teftiş Kurulu başta olmak üzere Bakanlıkların Teftiş Kurullarının inceleme ve gerekiyorsa soruşturma yapması için 59 adet karar alınmıştır.

5'inci Yasama Yılı'nda, ayrıca, Anayasanın 165. maddesi ve 3346 sayılı kanun hükümleri uyarınca;

- 01.03.2005 tarihli birleşiminde TÜRKSAT Uydu Haberleşme Kablo TV ve İşletme A.Ş.'nin
- 07.11.2006 tarihli birleşiminde, Türk İhracat Kredi Bankası A.Ş., kısa adıyla EXİMBANK'ın ve
- 17.04. 2007 tarihli birleşiminde de İstanbul Menkul Kıymetler Borsası ve İstanbul Borsası'nın

KİT Komisyonunun denetim kapsamına alınması kararlaştırılmıştır.

Komisyon tarafından denetimleri tamamlanan tasvibe ve genel görüşmeye tabi kamu iktisadi teşebbüslerini kapsayan 1, 2, 3 ve 4. Yasama Yıllarına ait raporlar, 3346 sayılı Kanunun 7. maddesinin son fıkrası gereğince basılıp Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerine dağıtılmış ve Hükümete iletilmiştir.

Dağıtılan Raporlar kesinleşmiş, kuruluşlara ait bilançolar ile netice hesaplarını ve mali durumlarını gösteren tablolar Resmi Gazetenin Mükerrer sayısında yayınlanmıştır.

8.6.2. İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

22'nci Dönemde Komisyona toplam 5465 başvuru yapılmıştır. Bu başvurulardan 5131'i sonuçlandırılmış olmakla birlikte, 334 başvuruyla ilgili işlemler sonuçlandırılamamıştır.

Başvurular

	İşleme Alınan Toplam Başvuru	Sonuçlandırılan Başvuru	İşlemde Olan Başvuru
1'inci Yasama Yılı	315	289	-
2'nci Yasama Yılı	1.190	1.102	-
3'üncü Yasama Yılı	1.763	1.591	-
4'üncü Yasama Yılı	1.333	1.147	-
5'inci Yasama Yılı	864	530	334
Toplam	5.465	5.131	334

22'nci Dönemde yurtiçi çalışmalarda bulunmak üzere 61, yurtdışı inceleme ve ziyaretlerde bulunmak üzere 17 alt komisyon kurulmuştur. Bu dönemde Komisyon toplam 40 toplantı yapmıştır. Dönem boyunca 15 basın açıklaması yapılmıştır. Yapılan toplantılarda 14 rapor görüşülerek kabul edilmiştir. Komisyonu 48 yerli, 144 yabancı heyet ziyaret etmiştir.

8.6.3. DİLEKÇE KOMİSYONU

Dilekçe Komisyonunun 22'nci Dönem faaliyetleri tabloda belirtildiği şekilde gerçekleşmiştir.

21'inci Dönemden 22'nci Döneme devreden dilekçe sayısı	725
22'nci Dönemde gelen dilekçe sayısı	12.400
22'nci Dönemde işlem görüp karara bağlanan dilekçe sayısı	12.765
22'nci Dönemde gelen ek dilekçe sayısı	2.912.377
22'nci Dönemde gelen ek dilekçelerdeki imza sayısı	5.252.965
22'nci Dönemde yapılan Başkanlık Divanı toplantısı	37
22'nci Dönemde yapılan Komisyon Genel Kurul Toplantısı	20
22'nci Dönemde yapılan Komisyon Genel Kurul Toplantısında alınan karar sayısı	32
22'nci Dönemde yapılan Komisyon Genel Kurul'unda işleme alınan dilekçe sayısı	115
22'nci Dönemde yapılan Meclis Genel Kuruluna sunulan rapor sayısı	2

DOKUZUNCU BÖLÜM

SONUÇ

IX. 22'NCİ DÖNEM DENETİM FAALİYETLERİNE GENEL BİR BAKIŞ

9.1. SÖZLÜ SORU ÖNERGELERİ

22'nci Dönemde toplam 2590 sözlü soru önergesi verilmiştir. Bu sorulardan 981'i cevaplandırılmış, 272'si önerge sahipleri tarafından geri alınmış, 10'u içtüzük hükümlerine uygun olmadığından iade edilmiş, 139'u üç birleşim içinde cevaplandırılmadığından yazılı soruya çevrilmiştir. 1177'si ise, yasama dönemi içinde cevaplandırılmadığından hükümsüz kalmıştır.

9.2. YAZILI SORU ÖNERGELERİ

22'nci Dönemde toplam 22994 yazılı soru önergesi verilmiştir. Bu sorulardan 14394'ü cevaplandırılmış, 7585'inin süresi içinde cevaplandırılmadığı Gelen Kağıtlar listesinde ilan edilmiştir. Yazılı soru önergelerinden 10'u işleme girmeden, 30'u ise işleme girdikten sonra önerge sahipleri tarafından geri alınırken; 67'si içtüzük hükümlerine uygun olmadığından iade edilmiştir. 908'i ise hükümsüz kalmıştır.

9.3. MECLİS ARAŞTIRMASI ÖNERGELERİ VE KOMİSYONLARI

22'nci Dönemde 434 Meclis araştırması önergesi verilmiştir. Bunlardan 65'i kabul edilerek 27 Meclis Araştırması Komisyonu kurulmuştur. Bu komisyonlardan 26'sı raporunu vermiştir. 20 Meclis Araştırması Komisyonu raporu üzerinde genel görüşme yapılmıştır. 6 rapor ise görüşülememiştir. Kurulan bir Meclis araştırma komisyonu da üye seçimi yapılmadığından görevine başlayamamıştır.

Verilen Meclis Araştırması önergelerinden 24'ü reddedilmiş, 3'ü yeterli imza kalmadığından işlemden kaldırılmış olup, 342 önerge ise Dönem içinde görüşülemediğinden hükümsüz kalmıştır.

9.4. MECLİS SORUŞTURMASI ÖNERGELERİ VE KOMİSYONLARI

22'nci Dönemde 13 Meclis Soruşturması önergesi verilmiş, 7'si kabul edilerek 5 Meclis Soruşturması Komisyonu kurulmuştur. Komisyon raporları Genel Kurulda görüşülerek Yüce Divana sevk kararı verilmiştir. Soruşturma önergelerinden 5'i reddedilirken 1'i işlemden kaldırılmıştır.

9.5. GENEL GÖRÜŞME ÖNERGELERİ

22'nci Dönemde 37 Genel Görüşme önergesi verilmiştir. Bunlardan 3'ü kabul edilerek genel görüşmesi yapılmış, 11'i reddedilmiş olup, 23'ü hükümsüz kalmıştır.

9.6. GENSORU ÖNERGELERİ

22'nci Dönemde 8 Gensoru önergesi verilmiş olup, gündeme alınmaları Genel Kurul tarafından reddedilmiştir.

9.7. YASAMA DOKUNULMAZLIĞI TEZKERELERİ

Yasama Dokunulmazlıkları konusunda 22'nci Dönemde TBMM Başkanlığına 296 Başbakanlık tezkeresi gelmiştir. Bu tezkerelerden 12'si Başbakanlık tarafından geri alınmış, 224'ü Genel Kurul gündemine alınmış, 43'ü komisyonlarda, 17'si ise dönem sonuna bırakılmıştır.

9.8. DENETİM KOMİSYONLARI

9.8.1. DİLEKÇE KOMİSYONU

Dilekçe Komisyonunun 22'nci Dönem faaliyetleri tabloda belirtildiği şekilde gerçekleşmiştir.

21'inci Dönemden 22'nci Döneme devreden dilekçe sayısı	725
22'nci Dönemde gelen dilekçe sayısı	12.400
22'nci Dönemde işlem görüp karara bağlanan dilekçe sayısı	12.765
22'nci Dönemde gelen ek dilekçe sayısı	2.912.377
22'nci Dönemde gelen ek dilekçelerdeki imza sayısı	5.252.965
22'nci Dönemde yapılan Başkanlık Divanı toplantısı	37
22'nci Dönemde yapılan Komisyon Genel Kurul Toplantısı	20
22'nci Dönemde yapılan Komisyon Genel Kurul Toplantısında alınan karar sayısı	32
22'nci Dönemde yapılan Komisyon Genel Kurulunda işleme alınan dilekçe sayısı	115
22'nci Dönemde yapılan Meclis Genel Kuruluna sunulan rapor sayısı	2

9.8.2. KİT KOMİSYONU

KİT Komisyonu 22'nci Dönemde toplam 165 birleşimde, 152 kuruluşun, 1.182 adet hesap döneminin denetimlerini tamamlamıştır.

Denetimleri tamamlanan toplam 1.182 adet hesap döneminin, 639 adedi ibra, 543 adedi genel görüşme usulüne tabi olmuştur. 639 adet ibraya tabi hesap döneminden, 281 adet hesap dönemi ibra edilmiş, 274 adet hesap dönemi şartlı ibra edilmiş, 84 adet hesap dönemi ibra edilmemiştir. 543 adet hesap dönemi genel görüşmeye sunulmuştur.

Yapılan denetim görüşmelerinde, denetlenen kuruluşlarla ilgili 102 adet tavsiye kararı ile Başbakanlık Teftiş Kurulu başta olmak üzere Bakanlıkların Teftiş Kurullarının inceleme ve gerekiyorsa soruşturma yapması için 59 adet karar alınmıştır.

5'inci Yasama Yılı'nda, ayrıca, Anayasanın 165. maddesi ve 3346 sayılı kanun hükümleri uyarınca;

-01.03.2005 tarihli birleşiminde TÜRKSAT Uydu Haberleşme Kablo TV ve İşletme A.Ş.'nin

- 07.11.2006 tarihli birleşiminde, Türk İhracat Kredi Bankası A.Ş., kısa adıyla EXİMBANK'ın ve

- 17.04.2007 tarihli birleşiminde de İstanbul Menkul Kıymetler Borsası ve İstanbul Borsası'nın

KİT Komisyonunun denetim kapsamına alınması kararlaştırılmıştır.

Komisyon tarafından denetimleri tamamlanan tasvibe ve genel görüşmeye tabi kamu iktisadi teşebbüslerini kapsayan 1, 2, 3 ve 4. Yasama Yıllarına ait raporlar, 3346 sayılı Kanunun 7. maddesinin son fıkrası gereğince basılıp Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerine dağıtılmış ve Hükümete iletilmiştir.

Dağıtılan Raporlar kesinleşmiş, kuruluşlara ait bilançolar ile netice hesaplarını ve mali durumlarını gösteren tablolar Resmi Gazetenin Mükerrer sayısında yayınlanmıştır.

9.8.3. İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

22'nci Dönemde Komisyona toplam 5465 başvuru yapılmıştır. Bu başvurulardan 5131'i sonuçlandırılmış olmakla birlikte, 334 başvuruyla ilgili işlemler sonuçlandırılamamıştır.

Başvurular

	İşleme Alınan Toplam Başvuru	Sonuçlandırılan Başvuru	İşlemde Olan Başvuru
1. Yasama Yılı	315	289	-
2. Yasama Yılı	1.190	1.102	-
3. Yasama Yılı	1.763	1.591	-
4. Yasama Yılı	1.333	1.147	-
5. Yasama Yılı	864	530	334
Toplam	5.465	5.131	334

22'nci Dönemde yurtiçi çalışmalarda bulunmak üzere 61, yurtdışı inceleme ve ziyaretlerde bulunmak üzere 17 alt komisyon kurulmuştur. Bu dönemde Komisyon toplam 40 toplantı yapmıştır. Dönem boyunca 15 basın açıklaması yapılmıştır. Yapılan toplantılarda 14 rapor görüşülerek kabul edilmiştir. Komisyonu 48 yerli, 144 yabancı heyet ziyaret etmiştir.

EKLER

EK 1- BAŞBAKAN ABDULLAH GÜL TARAFINDAN TBMM'YE SUNULAN 58'İNCİ HÜKÜMET PROGRAMI

23 KASIM 2002

BAŞBAKAN ABDULLAH GÜL (Kayseri) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; aziz milletimizi ve onun değerli vekillerini, 58 inci cumhuriyet hükümeti üyesi arkadaşlarım ve şahsım adına en derin saygılarımla selamlıyorum. (AK Parti sıralarından alkışlar)

3 Kasım 2002 tarihinde yapılan genel seçim sonucunda ülkemiz, 2 partiden oluşan bir Meclis ve tek partinin oluşturduğu bir hükümetle istikrarı yakalamıştır.

Meclis ve hükümet olarak, milletimizin bizlere verdiği bu fırsatı en üst seviyede değerlendirme ve önümüzde bekleyen sorunlara doğru ve hızlı çözümler getirme sorumluluğumuzun bilincindeyiz. Bu ağır, ağır olduğu kadar da onurlu sorumluluğu ciddiyetle taşıma kararlılığındayız.

Sayın milletvekilleri, bir yandan halkımızın birikmiş sorunlarına acil çözüm ararken, diğer yandan, bir daha, böylesi sorunlarla karşılaşmamak üzere, gerekli yapısal değişiklikleri ve reformları gerçekleştirmek azmindeyiz.

İçinde bulunduğumuz koşulların göstermelik tedbirlerle geçiştirilemeyeceğini biliyoruz. İktidara yürüyen bir parti olduğumuzun bilinciyle, ülkenin içinde bulunduğu şartları dikkate alarak, sorumlu ve tutarlı bir anlayışla hazırladığımız seçim beyannamemiz, 3 Kasım seçimleriyle halkımızın güvenine mazhar olmuştur.

Yine, partimizin Genel Başkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan tarafından kamuoyuna açıklanan acil eylem planımız da aynı sorumlu, tutarlı ve değişimci anlayışın ürünü olarak kamuoyundan geniş bir takdir toplamış ve güven kazanmıştır. Diğer bir söyleyişle, hükümet programımız, siyaset ahlakımız ve demokratik tutarlılığımızın bir gereği olarak, seçim öncesinde halkımıza taahhüt ettiğimiz hususları hayata geçirecek bir anlayış içerisinde hazırlanmıştır.

Seçim öncesi halkımıza verdiğimiz taahhütler kapsamında çalışmalarını yürütecek olan hükümetimiz, gereksiz tartışmalardan ve polemiklerden uzak, halkın gerçek gündeminden kopmadan, toplumun tüm kesimlerini kucaklayan bir anlayış içinde Yüce Meclisten ve aziz milletimizden güven ve destek beklemektedir.

Çalışmalarımızı, başta muhalefet partimiz olmak üzere (Cumhuriyet Halk Partisi ve Sayın Genel Başkanı Deniz Baykal) toplumun tüm kesimleriyle diyalog ve işbirliği içinde, demokratik ve şeffaf bir ortamda sürdüreceğiz.

Çoğulcu bir demokrasi anlayışıyla, hukuka ve insan haklarına saygı temelinde, sayısal üstünlüğün her şey demek olmadığını bilerek, atılacak önemli adımlarda toplumsal mutabakat oluşturmak yönünde azamî gayret göstereceğiz. (AK Parti sıralarından alkışlar)

İcraatımızla, genel olarak devlet ve toplum arasındaki bağları daha güçlü hale getireceğimize, siyaset alanını genişleteceğimize, siyaset kurumu ile toplum arasında güveni yeniden tesis edeceğimize ve halkın talep ve beklentilerine azamî düzeyde cevap vereceğimize inanıyorum.

3 Kasım 2002 seçim sonuçlarının ilanıyla beraber iç ve dış piyasalarda ortaya çıkan olumlu beklentiler ve güven ortamı, faiz oranlarında düşüşlere neden olurken, borsa yükselmiş, döviz kuru gerilemiştir. Tek başına iktidarın sağladığı geleceğe dönük öngörülebilirlik, yerli ve yabancı yatırımcıların cezbedilebilmesi için uygun bir güven ortamının temellerini atmıştır. Öncelikli sosyal ve ekonomik sorunlarımızın çözülmesinde, bu güven ortamının sürdürülebilmesi hayatî bir öneme sahiptir.

Halkınızın taleplerini ve bizlerden beklentilerini hiçbir zaman aklımızdan çıkarmadan, imkânlarımızı en iyi şekilde değerlendirmek suretiyle milletimizin güvenine layık olmaya çalışacağız. Başarılarımız sadece bize ait olmayacak, bütün siyaset ve devlet kurumlarının ve her şeyden önemlisi milletimizin olacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dünyada köklü dönüşümler yaşanırken, ne yazık ki Türkiye, zamanını ve enerjisini iç sorunlarıyla uğraşarak tüketmiştir. Maalesef, ülkemiz, elli yılı aşan çok partili siyaset tecrübesine rağmen yeterince demokratikleşemeyen, temel hak ve özgürlüklerin tam olarak kullanılamadığı ülkeler arasında yer almaktadır. Genç ve dinamik nüfusuna, zengin doğal kaynaklarına rağmen ülkemizde refah düzeyi yeterince yükseltilememiş, uluslararası alanda -piyasalarda- rekabet edebilecek bir üretim yapısı oluşturulamamış ve kişisel hak ve özgürlükler alanında istenilen düzeyde gelişme sağlanamamıştır.

Uygulanan yanlış politikalar yüzünden devletin ekonomideki rolü değişen koşullara ayak uyduramamış, servetin toplum kesimleri ve bölgeler arasındaki dağılımında adalet sağlanamamış ve sağlıklı bir özelleştirme gerçekleştirilememiştir. Ülkemiz, kamu yönetiminde hantal ve aşırı merkeziyetçi yapıdan, yolsuzluk ve siyasal çürümeden kurtulamamıştır.

Son yıllarda koalisyon hükümetleri tarafından uygulanan ekonomi politikaları başarısızlıkla sonuçlanmış, cumhuriyet tarihimizin en büyük ekonomik krizleri yaşanmış ve halkımız görülmemiş bir şekilde yoksulluğa maruz bırakılmıştır. Krizin ekonomik ve sosyal maliyeti çok yüksek olmuş, iç ve dış borç yükü inanılmaz bir şekilde büyümüş, yüzbinlerce işyeri kapanmış, milyonlarca insan işini kaybetmiştir. Daha da önemlisi, insanımızın devlete ve siyaset kurumuna olan güveni sarsılmış, geleceğe ilişkin umutları kırılmıştır.

Hükümetimiz, ülkemizin genç ve dinamik nüfusu, eşsiz coğrafî konumu, zengin doğal kaynakları ve engin kültür birikimiyle yeni dünyanın en etkin bir üyesi olma potansiyeline sahip olduğuna kesinlikle inanmakta ve bütün bu olup bitenleri hak etmediğini düşünmektedir.

Hükümetimiz, dürüst, cesur, bilgili ve ehliyetli kadroların öncülüğünde, siyaseti ve devleti yeniden milletle buluşturmak için kapsamlı bir programla, umut ve güven dolu bir geleceği yeniden tesis etmek üzere yola çıkmıştır.

Yüce Meclisimize sunduğumuz bu program, uzun hazırlıkların ürünü olarak geliştirdiğimiz, ülkemizin ve dünyanın gerçeklerinden yola çıkarak şekillendirdiğimiz, bütüncül bir anlayış içinde ele aldığımız ve ülkemizi gelecekte layık olduğu yere taşıyacağına inandığımız temel alanlardaki politikalarımızı içermektedir.

Esasen, ortaya koyacağımız konuların birçoğu, uzun zamandır tartışılan, üzerinde geniş bir mutabakat olan, ancak, yeterli siyasî basiret ve kararlılık gösterilemediği için bugüne kadar hayata geçirilememiş konulardan oluşmaktadır. Değişimci ve dinamik bir anlayışla, tek başına iktidar olmanın avantajını değerlendirerek, yapıcı bir iktidar-muhalefet ilişkisi ve toplumsal diyalog ortamı içinde, vakti çoktan gelmiş bu konulara ciddiyetle eğilme kararlılığındayız. Tüm bu çabalarımızda, cumhuriyetimizin kurucusu Büyük Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün bizlere gösterdiği muasır medeniyet seviyesini aşma hedefi, atacağımız adımların dayanacağı temel olacaktır.

Hükümetimiz;

- Ekonomik istikrarı sağlamış,

- Rekabetçi bir piyasa yapısı oluşturmuş,

- Sürdürülebilir kalkınma ortamını yakalamış ve ekonomik refahın nimetlerini adaletle dağıtan,

- Yoksulluk ve yolsuzluğun ortadan kaldırıldığı,

- İnsanlarımızın barış ve refah içinde özgürce yaşadığı,

- Çağdaş dünyayla bütünleşmiş, farklılıkların çatışma unsuru olarak değil zenginlik kaynağı olarak görüldüğü,

- İtibarlı, demokratik, dinamik bir Türkiye vizyonunu hayata geçirecektir.

Bu vizyonu gerçekleştirme yolunda hükümetimizin misyonu ise, siyasî iktidarı halkın talep ve beklentileri doğrultusunda kullanmak, hukukun üstünlüğü anlayışı içinde halkın iradesinin yönetime yansımasını sağlamak, toplumun gelişme taleplerine uygun olarak ülkemizin bütün dinamiklerini, potansiyelini ve imkânlarını harekete geçirmektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; insanlar, doğuştan, devredilemez ve vazgeçilemez temel hak ve hürriyetlere sahiptir. İnsanlığın ortak değerleri olan bu hak ve özgürlükler, devlet idaresi altında onurlu bir hayat sürdürebilmenin olmazsa olmazlarıdır.

"İnsanı yaşat ki devlet yaşasın" düşüncesinden hareket eden hükümetimiz, bütün politikalarının merkezine insanı koyacaktır.

Demokratik yönetim anlayışımızın hedefi, başta düşünce, inanç, eğitim, örgütlenme ve teşebbüs özgürlüğü olmak üzere, bütün sivil ve siyasî özgürlükleri güvenceye almak ve insanların korku ve endişeden uzak olarak bireysel gelişimini sürdürebildiği özgür bir ortamı sağlamaktır.

Bu bağlamda, temel hak ve özgürlükler alanında insanlığın birikimi olarak da gördüğümüz uluslararası demokratik standartlar, tüm politikalarımızda esas alınacaktır.

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini kabul ederek iç hukukunun bir parçası haline getiren ülkemiz, hükümetimiz öncülüğünde bu değerleri hayata geçirerek temel hak ve özgürlükler alanında evrensel standartlara ulaşma kararlılığındadır.

Bu çerçevede, hükümetimiz;

-Temel hak ve özgürlükleri, ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerde, özellikle Kopenhag kriterlerinde belirtilen seviyeye yükseltmek için, Anayasa ve yasalarda gerekli tüm değişiklikleri yapacaktır.

-Temel hak ve özgürlüklerin, sadece anayasal ve yasal güvenceye alınmasıyla yetinmeyip, fiilen uygulanması ve siyasal kültürümüzün yerleşik bir boyutu olarak güçlenmesi yönünde çaba sarf edecektir.

- Temel hak ve özgürlükler konusunda, toplumun değişik kesimlerinin sorunlarına ve taleplerine karşı duyarlı olacak, bu alanda çifte standartlara, kısır çekişmelere ve siyasî istismarlara izin vermeyecektir.

- İşkence başta olmak üzere, demokratik hukuk devleti ilkeleriyle bağdaşmayan tüm insan hakları ihlallerinin üzerine kararlılıkla gidecektir.

- Mülkiyet hakkını, düşünce, ifade, inanç, ibadet, teşebbüs ve örgütlenme özgürlüğünü sınırlayan hükümleri, evrensel hukuk ve özgürlük anlayışı içinde dikkate alınarak yeniden düzenleyecektir.

Değerli milletvekilleri, Türkiye'de demokrasi ve piyasa ekonomisinin yerleşmesine bağlı olarak sivil toplum güçlenmektedir. Toplum, çoğu alanlarda devletin önüne geçmekte, kamu kesiminden daha kaliteli mal ve hizmet üretebilmektedir.

Hükümetimiz, insan haklarına dayanan ve eksiksiz işleyen demokratik bir yönetimin hayata geçirilmesi için sivil toplumun güçlenmesini ve "yönetişim" anlayışı içinde etkili bir kamuoyu denetimini kaçınılmaz görmektedir.

Hükümetimiz, sivil toplum kuruluşlarının yönetime daha aktif katılımıyla temsili demokrasinin katılımcı demokrasiye doğru gelişmesine katkı sağlayacaktır. Böylece, vatandaş, sadece seçimden seçime değil, güncel gelişmeler içinde iradesini yönetim sürecine yansıtma fırsatı kazanacaktır.

Hükümetimiz, tüm sivil toplum örgütlerine eşit mesafede duracak, sivil toplum örgütleri arasında diyaloğu ve işbirliğini destekleyecektir.

Hükümetimiz, yönetime katılımı engelleyen yasal ve idarî etkenleri kaldıracak, kamu yönetimine sivil toplumun daha aktif katılımını sağlayacaktır. İş dünyası, sendikalar, meslek odaları, çiftçi örgütleri ve gönüllü kuruluşların sorunlarını, hizmet alanlarındaki kamu görevlileriyle birlikte çözmelerini kolaylaştırıcı mekanizmaları geliştirecektir.

Hükümetimiz, çoğulcu demokrasi ve rekabetçi piyasa anlayışının bir gereği olarak, modern toplumlarda doğru bilgi edinme ve denetim görevi yürüten medyanın çoğulcu ve rekabetçi bir yapıda gelişmesini savunur. Kamusal bir hizmetin farklı taraflarını oluşturan siyaset ile medya ilişkisi, demokratik değerlere ve hukukun üstünlüğüne dayalı bir diyalog içinde yürütülecektir.

Değerli milletvekilleri, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık ve demokratik yönetim gibi unsurları da içermektedir. Sadece kişi başına düşen geliri artırmak veya fizikî şartları iyileştirmek, kaliteli yaşam için yeterli değildir. İnsanların, ekmek kadar, kendilerini gerçekleştirecek özgürlüğe de ihtiyaçları vardır.

Hükümetimiz, kalkınmayı, devletin tek yanlı iradesini yansıtan bir toplum mühendisliği olarak değil, toplumun çoğulcu yapısına saygılı demokratik bir arayış olarak görmektedir. Demokratikleşme ve kalkınma, birbirinin alternatifi değil, bir arada yürümesi gereken ve birbirlerini destekleyen süreçlerdir.

Sayın milletvekilleri, kamu yönetiminde tepeden inmeci ve tek yönlü anlayışlar terk edilecektir. Bu bağlamda, devlet-toplum diyaloguna ve eğitim, sağlık, çevre gibi sosyal boyutu olan hizmetlerde işbirliğine dayanan modeller geliştirilecektir. Devlet-piyasa-toplum, birbirlerinin alternatifi değil, tamamlayıcılarıdır. Sürdürülebilir hızlı bir kalkınma, ancak bunların oluşturacağı sinerjiyle sağlanabilecektir.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, demokratik ülkelerde; hukukun evrensel ilkelerine saygı, hak arama yollarının açık tutulması, kanun önünde eşitlik, bireysel veya örgütlü olarak hak ve özgürlüklerin kullanılması ve idarenin hukuka bağlılığının sağlanması temel değerlerdir. Bu değerlerin hayata geçirilmesiyle toplumda barış ve birlik sağlanacak, toplumun kamu yönetimine güveni kalıcı olarak tesis edilecektir.

Hukuk ve adalet anlayışımız gereği, hukukun üstünlüğü içinde, devletin, topluma ve bireylere dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din ve mezhep aidiyeti gibi sebeplerle ayırım gözetmesi söz konusu olmayacaktır.

Mevzuatımızdaki pek çok yasakçı hükümler nedeniyle, ülkemiz, hukuk devletinden çok kanun devleti görünümü vermektedir. İktidarımız süresince tüm çalışmalarımız, ülkemiz hukukunu evrensel hukuk ilkelerine uygun hale getirmek, temel hak ve özgürlükler rejimini evrensel standartlara çıkarmak, ülkemizi gerçek anlamda bir hukuk devleti yapmak, hukukun üstünlüğünü hâkim kılmak ve uluslararası camiada saygın bir yer kazandırmak olacaktır.

İnsan haklarının evrensel düzeye çıkarıldığı ve kullanıldığı, hukukun üstünlüğünün gerçekleştirildiği ve demokrasinin tüm kurum ve kurallarıyla işlediği hukuk sistemini oluşturmak için, iktidarımız süresince gerçekleştireceğimiz temel düzenlemelerden bazıları şunlar olacaktır:

- Artık ülkemize dar gelen yürürlükteki Anayasa yerine, katılımcı ve özgürlükçü yeni bir anayasa hazırlayacağız. Yeni anayasamız, güçlü bir toplumsal meşruiyete sahip, başta Avrupa Birliği olmak üzere uluslararası normlara uygun, bireyin hak ve özgürlüklerini üstün tutan, çoğulcu ve katılımcı demokrasiyi esas alan demokratik hukuk devleti anlayışını taşıyacaktır. Şekil açısından ise, açık ve anlaşılır olmasına özen gösterilecektir.

- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında da vurgulandığı gibi, adil yargılanma ilkesine aykırı olan yargı kademeleri kaldırılacaktır.

- Siyasî partileri halka açmak, halkın partiler üzerindeki denetim ve etkinliğini artırmak, partiiçi demokrasiyi ve şeffaflığı sağlamak ve istikrarı bozmayacak şekilde temsilde adaleti sağlamak üzere, Siyasî Partiler Kanunu ve Seçim Kanunları, tüm kesimlerin üzerinde mutabakatı aranarak değiştirilecektir.

- Amacımız, şiddet, baskı ve suçtan arınmış, özgürlüklerin nimetlerinden yararlanan ve korkunun olmadığı bir barış toplumu haline gelmektir. (AK Parti sıralarından alkışlar) İhtilafları çıkmadan önlemek amacıyla "koruyucu hukuk" uygulamaları başlatılacak, ayrıca, ihtilafların dostane çözüm yollarıyla çözümlenmesi anlayışı yerleştirilecektir.

- Türk Ceza Kanunumuz çağın ihtiyaçlarına cevap verememekte, korunan değerler bakımından büyük haksızlıkların yaşanmasına neden olmaktadır. Bu nedenle, yeni bir ceza kanunu hazırlanacaktır.

- Türk Ticaret Kanunu, İcra İflas Kanunu ve İş Kanunu gibi temel kanunlarımız çağdaş gelişmeler ve AB normları dikkate alınarak güncelleştirilecektir.

Sayın milletvekilleri, yargı gücünü kullananların görevlerini yasaların emrettiği doğrultuda tarafsız olarak kullanmaları, kişi hak ve özgürlüklerinin en önemli teminatıdır. Hükümetimiz, yargı yetkisini kullanan kişi ve kurumların bağımsız ve tarafsız karar vermelerini sağlayacak bir yargı reformunu gerçekleştirmek için;

- Anayasa ve yasalardaki yargı bağımsızlığı ve hâkimlik teminatıyla bağdaşmayan hükümler değiştirilecek, hâkimlerin tarafsızlığını ve hukukun siyasallaşmasını engelleyen önlemler alınacaktır.

- Yargı hatalarından dolayı mağdur olanların zararlarının tazmini için bütçeden kaynak ayrılacaktır.

- Basında ve kamuoyunda etkili kişi ve organların yargıyı etkilemek suretiyle adaleti yanıltmaya yönelik faaliyetlerine engel olucu nitelikteki düzenlemelerin uygulanması sağlanacaktır.

Adalet sistemi çok yavaş işlemekte, bu durum adalete güven duygusunu zayıflatmaktadır. Vatandaşlarımız, kimi zaman, haklarını mahkemelerde aramak yerine "ihkak-ı hakka" kalkışmakta ya da yargıdışı organizasyonları devreye sokmakta veya umutsuz bir şekilde hak aramaktan vazgeçerek haksızlığa boyun eğmektedir. Tam ve zamanında adaletin tesisi için:

- Davaların kısa sürede sonuçlandırılmasını sağlayacak şekilde yargılama usullerinde basitliğe, makul maliyet ve ispatta kolaylığa imkân verecek düzenlemeler yapılacaktır. Bu kapsamda özellikle hak mahrumiyetine neden olan süreler yönünden açıklık ve basitlik sağlanacaktır.

- Adliye teşkilatı, çeşitli derecelerdeki mahkemelerin görev ve yetki alanları, adaletin hızı ve kalitesini artıracak şekilde yeniden düzenlenecek, teşkilatlanmada "mülkî" yapılanmadan çok, "nüfus" ve "iş yükü" kriterleri esas alınacaktır.

- Örgütlü suçlar, terör suçları, ekonomik suçlar gibi alanlarda ihtisaslaşmış yeni mahkemeler kurulacak, çocuk mahkemeleri, tüketici mahkemeleri ve aile mahkemeleri gibi ihtisas mahkemelerine ilişkin düzenlemeler gözden geçirilerek yaygınlaştırılacaktır.

- Yargıtayın iş yükünü hafifletmek ve yargı sürecini hızlandırmak için "istinaf mahkemeleri" kurulacaktır.

- Adliye teşkilatımızın hâkim, savcı ve yardımcı adalet personeli açığı kısa sürede kapatılacak, bilgi teknolojisinden yararlanacak şekilde gerekli donanıma sahip kılınacaktır.

- Vatandaşların devlet kuruluşlarıyla olan ihtilaflarının yargı yoluna başvurulmadan çözümlenmesi için gerekli idari ve yapısal düzenlemeler yapılacak, kamu görevlilerinin sorumluluktan kaçarak yapmaları gereken işleri yargıya havale etmeleri önlenecektir.

- Maddî imkânsızlıkları nedeniyle hak arama özgürlüğünden yararlanamayanlar için öngörülen "adlî yardım" müessesesine işlerlik kazandırılacaktır.

- Bir idarî usul kanunu çıkarılacak, idari işlemlerin yapılmasındaki yetki ve sorumluluk belirsizlikleri giderilecek, işlemlere açıklık kazandırılacak, denetim kolaylığı sağlanacaktır.

- Adliyeler, çağın gelişmelerine ve hizmetin gereklerine uygun bir şekilde modern araç ve gereçlerle donatılacaktır. Mahkemelerin elektronik arşiv imkânlarından yararlanması sağlanacak, gerekli bilgi ve belgeleriyle emsal kararlara zamanında erişim mümkün hale getirilecek, yargı organları arasında kurulacak bir bilgi ağıyla, adlî sistemi bilgi toplumuna taşıyacak bir düzen oluşturulacaktır.

İnfaz mevzuatı çağdaş normlara uygun hale getirilecek, modern bir örgütlenme, yeterli sayıda personel ve fizikî imkânların sağlanmasıyla ceza ve tutukevlerinin sorunları çözülecektir. Bu çerçevede;

- İnfaz hizmetlerinde, tutuklu ve hükümlülerin kaldığı mekânlar ayrılacak, ceza infaz kurumlarının personel ve fizikî altyapı yetersizlikleri giderilecektir. Hazırlanacak yeni infaz kanununda, tutuklu ve hükümlülerin asgarî hakları belirlenecek ve alternatif ceza infaz yöntemleri geliştirilecektir.

- Adlî sicil kayıtlarının tutulmasında daha düzenli bir sisteme geçilecek, sabıka kayıtlarının silinmesindeki ihmallerin hak mahrumiyeti doğurması engellenecektir.

- Kişilerin idarî kararlarla kamu haklarından mahrum bırakılmalarının önüne geçilecek, kamu haklarından mahrumiyette yargı kararı zorunlu hale getirilecektir.

Değerli milletvekilleri, küreselleşme ve bilgi toplumuna dönük gelişmeler, geleneksel devlet ve yönetim yaklaşımlarını büyük ölçüde geçersiz hale getirmiştir.

Hükümetimiz, bu yeni süreçte, devletin, ekonomiye doğrudan müdahale ve üretim yapması yerine, politika oluşturma, altyapı ve kaynaklar yaratma, standart koyma ve denetim yapmasından yanadır.

Hükümetimiz,

- Hükümetin ve kamu yöneticilerinin hesap verme sorumluluğunu geliştirecek ve gözetecek mekanizmaları kuracak,

- Katılımcılığı, kamu kesimi ile toplum arasında diyaloğu ve işbirliğini besleyecek etkin bir mekanizma olarak destekleyecek,

- Yönetim ve karar alma sürecinin her aşamasında toplam kalite anlayışını benimseyecek, belirsizlikleri azaltacak, "öngörülebilir" bir yönetim sağlayacak,

- Kamu kaynaklarının kullanım ve aktarımlarını toplumun bilgisine açacak, yolsuzluklara imkân vermeyen şeffaf bir devlet anlayışını yerleştirecektir.

Bu gelişmeler çerçevesinde devletin rolü;

- Adaleti tesis etmek,

- İç ve dış güvenliği sağlamak,

- Makro düzeyde, esnek ve katılımcı özelliklere sahip stratejiler geliştirmek,

- Makro ekonomik dengeleri ve istikrarı sağlamak,

- Gelir dağılımı başta olmak üzere, sosyal ve bölgesel dengesizlikleri gidermeye yönelik tedbirleri almak,

- Eğitim ve sağlıkla ilgili temel hizmetleri yürütmek,

- Temel altyapı hizmetlerini yapmak ve yaptırmak,

- Koyduğu standartlara göre denetim yapmakla sınırlı kalacaktır.

Değerli milletvekilleri, kamu yönetimi sistemimizin çağdaş bir yönetim anlayışına uygun bir yapıya kavuşturulması gerekmektedir. Hükümetimiz bu dönüşümü sağlama kararlılığındadır. Bu kapsamda;

Merkeziyetçi ve katı hiyerarşik yapıların aşılması bakımından;

- Ulusal öncelikler ile yerel farklılıklar barıştırılarak kamu hizmetlerinin yerinden karşılanması temel ilke olacak, merkezî yönetim tarafından yürütülmesi zorunlu olmayan hizmetler, kaynaklarıyla birlikte yerel yönetimlere devredilecektir. (AK Parti sıralarından alkışlar)

- Yerel düzeyde demokratikleşmeye önem verilecek, seçimlerle oluşan yerel organlar üzerindeki merkezî idarenin denetimi, hukuka uygunluk denetimiyle sınırlandırılacaktır.

- "Devlette genel kurumsal gözden geçirme" çalışması yapılarak, bakanlıkların sayısı ve ölçekleri, ilgili ve bağlı kuruluşlar ile diğer kamu kuruluşlarının bir bütün olarak görevleri yeniden tanımlanacaktır.

- Merkezî yönetimdeki gereksiz kuruluşlar elenecek, benzer işlevler gören yapılar birleştirilecek ve kuruluş içi yönetim kademeleri azaltılarak işlemler basitleştirilecektir.

Toplumsal denetim ve katılımın artırılması bakımından;

- Bilgi edinme hakkı, toplumun bütün kesimlerine yaygınlaştırılacak ve bunu sağlamak için "vatandaşın bilgi edinme hakkı kanunu" çıkarılacaktır.

- Yeni bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanılarak, kamu kuruluşlarının hizmet ve işlemleri halka duyurulacak, yönetimde şeffaflık sağlanacaktır.

- Kamuda verimliliğin artırılması ve şeffaflığın sağlanması için hizmet birimlerinin, Parlamentoya ve kamuoyuna performans raporu sunmaları yönünde çalışmalar başlatılacaktır.

Kırtasiyecilik, şekilcilik ve verimsizliğin azaltılması bakımından;

- Vatandaşa doğrudan hizmet sağlayan alanlarda mevzuat ve idarî usuller sadeleştirilecektir.

- Kamu kuruluşlarında bilgi ve iletişim teknolojileri azamî ölçüde kullanılarak, e-devlet uygulaması yaygınlaştırılacaktır.

- Kamu yönetiminde "beyana güven ilkesi" geliştirilerek, aksi kanıtlanana kadar vatandaşın beyanı doğru kabul edilecek, bu ilkeyi suistimal edenlere verilecek cezalar caydırıcı hale getirilecektir.

- Yatırımcının önündeki bürokratik engeller kaldırılacak, mükerrer belge ve bilgi talepleri önlenecektir.

Örgütsel büyüme ve hantallığın giderilmesi bakımından;

- Kamu personeli eğitilecek, geçici ve nitelik gerektirmeyen işler için ilave personel alımı önlenecektir.

- Kuruluş içi, kuruluşlararası ve bölgelerarası personel dağılımı yeniden düzenlenerek, vatandaşa doğrudan hizmet verilen noktalardaki personel açığı giderilecektir.

- Kamuda yöneticiler ile çalışanlar arasında yapılacak sözleşmelerle performans yönetimi geliştirilecek, uzun vadede performansa dayalı ücret sistemine geçilecektir.

Kayırmacılığın ve yozlaşmanın önlenmesi bakımından;

- Personel alımında objektif kriterler geliştirilecek, terfilerde liyakat ve fırsat eşitliği esas alınacaktır.

- Ulusal düzeyde "Ekonomik ve Sosyal Konsey" etkin olarak çalıştırılacak, bölgesel ve yerel düzeyde özel kesimin ve sivil toplum örgütlerinin, kamu yöneticileri ve siyasî yetkililerle bir araya geleceği benzeri yapılar geliştirilerek yaygınlaştırılacaktır.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, merkezî idare reformuna Başbakanlıktan başlanmış olup, Başbakanlığa bağlı kuruluşlar ilgili icracı bakanlıklara devredilmiş ve Başbakanlık, önemli oranda icracı bir bakanlık olmaktan çıkarılmıştır. Başbakana yardımcı olacak devlet bakanlarının sayısı azaltılmış ve böylece, Bakanlar Kurulu, Başbakan dahil, 25 bakandan teşekkül ettirilmiştir. (AK Parti sıralarından alkışlar)

Hükümetimizin reformist yapısını ortaya koyan bu ilk icraatlar, toplumun geniş kesimlerinde takdir görmüş ve piyasalarda güvenin oluşumuna katkıda bulunmuştur. Bu çerçevede,

- Ekonomi yönetimi iyi bir şekilde koordine edilecek,

- Mevcut hizmet bakanlıklarının sayısı, ölçüleri, ilgili ve bağlı kuruluşlar bir bütün olarak ele alınacak, merkezî idare reformunun en önemli uygulaması olarak bakanlıkların görev ve yetkileri yeniden tanımlanacaktır.

Değerli arkadaşlar, bildiğiniz gibi, bazı düzenlemeler için yasa çıkarmak zorundayız. O bakımdan, şu ana kadar yaptığımız işler bizim kararlarımız ve bizim irademizle yapılan işlerdir. Bundan sonraki birleştirmeler, azaltmalar, kurumların farklı farklı yerlere bağlanmaları veya bazı bakanlıkların bile yine azaltılarak birleştirilmeleri için kanun gerekmektedir; dolayısıyla, burada hep beraber yapacağımız hususlardır.

- Gizlilik dereceli az sayıdaki kararlar hariç, bütün hükümet kararları Resmî Gazetede yayımlanarak aleniyet sağlanacaktır.

- Makro politikaları oluşturma yetkisi hükümetlerde kalmak şartıyla, bağımsız ve özerk kurumlar ve kurullar düzenleme ve denetleme işlevini sürdürecek; özerk kurumların, kamuoyuna, hükümete ve Türkiye Büyük Millet Meclisine düzenli bilgi vermeleri sağlanacaktır.

Değerli milletvekilleri, katılımcı ve çoğulcu demokrasi ve yönetimde etkinlik ilkeleri doğrultusunda, hükümetimiz döneminde kapsamlı bir yerel yönetim reformu gerçekleştirilecektir.

- Yerel yönetim reformu çerçevesinde, merkezî idare ile yerel idareler arasında görev, yetki ve kaynak paylaşımı, üniter devlet anlayışımıza dayalı olarak, etkinlik, verimlilik ve çağdaş yönetim ilkelerine uygun olarak yeniden belirlenecektir.

- Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nda belirtildiği gibi, merkezî idarenin görev ve yetkileri tek tek belirlenecek ve bunun dışında kalan tüm görevler, yerel yönetimlere bırakılacaktır. Bu çerçevede, merkezî idare, politika belirleme, standart oluşturma, denetleme ve eğitim faaliyetlerinden sorumlu olacak, uygulamaya yönelik görev, yetki ve kaynaklar yerel yönetimlere devredilecektir.

- Yerel yönetimler, merkezî idarenin belirleyeceği ilke ve standartlara, ulusal ve bölgesel planlara uygun olarak, mahallî müşterek ihtiyaçların karşılanması konularında kendi kararlarını alan, kaynaklarını oluşturan, uygulayan ve vatandaşların denetimine açık çağdaş idarî birimler olarak yeniden yapılandırılacaktır.

- Mahallî idareler, insan kaynakları ve malî açıdan güçlendirilecek, il genel meclisleri, katılımı artıracak şekilde yeniden yapılandırılacak ve gerçek anlamda birer yerel meclise dönüştürülecektir.

- Büyükşehir belediyesi kurulması objektif kriterlere bağlanacaktır. Büyükşehir ve ilçe belediyeleri arasındaki görev - yetki paylaşımı, hizmetlerde aksamaya yol açmayacak şekilde yeniden düzenlenecektir.

İl idareleri yeniden yapılandırılarak;

- Bakanlıkların taşradaki görev ve yetkileri, valiliklere ve il özel idarelerine devredilecektir. Yerel tercihler dikkate alınarak, sağlık, eğitim, kültür, sosyal yardımlaşma, turizm, çevre, köy hizmetleri, tarım, hayvancılık, imar ve ulaşım hizmetlerinin il düzeyinde karşılanması sağlanacaktır.

- Hizmeti etkin bir şekilde götürecek ölçeğe sahip alt bölgeler bazında bölgesel kalkınma kurumları oluşturulacak, ulusal stratejilerle uyumlu, bölge potansiyeline odaklı bir yaklaşımla bölgesel kalkınma plan ve programları uygulanacaktır.

- İl idareleri, ulusal strateji, bölgesel plan ve bakanlıkların oluşturduğu politikalar ve ilin ihtiyaçları çerçevesinde plan, program ve uygulamalar yapacaktır.

- Ulusal ölçekte stratejik bir değer taşıyanlar dışındaki tüm hazine arazileri, belediye sınırları içinde belediyelere, diğer bölgelerde ise il idarelerine devredilecektir.

Değerli milletvekilleri, hükümetimiz, ekonomik faaliyetlerin nihaî amacının insanların yaşam kalitesinin yükseltilmesi olduğuna inanır.

Milletimizin teşebbüs gücü, ekonomik gelişmenin en önemli kaynağıdır. Devletin ekonomideki temel rolü, piyasalarda serbest rekabet koşullarını sağlamak ve teşebbüs gücünün önündeki engelleri kaldırmaktır.

Hükümetimizin en önemli hedefi, devlete olan güveni yeniden inşa etmektir. Devlet, yapacağı düzenleme ve denetimlerle, serbest piyasa sisteminin işleyişindeki aksaklıkları giderecek, verimliliği artıracak, sistemin kötüye kullanılmasını önleyecektir.

Avrupa Birliğine tam üyelik, ekonomik ve demokratik gelişimin sağlanması bakımından öncelikli hedefimizdir. Öte yandan, Avrupa Birliğinin sunduğu ekonomik ve demokratik standartlar, yasal ve kurumsal düzenlemeler, tam üyelik şartına bağlı olmaksızın desteklenecektir.

Biz, bu kriterleri halkımız hak ettiği için yapacağız öncelikli olarak. (AK Parti sıralarından alkışlar)

Tarihî, coğrafî ve ekonomik bağlarımızdan kaynaklanan diğer bölgesel entegrasyonlar ve komşu ülkelerimizle ekonomik işbirliği çabaları da Avrupa Birliğinin tamamlayıcısı olacak bir anlayış içinde sürdürülecektir.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, uygulanan yanlış programlar ve yönetim hataları yüzünden gerekli reformlar yapılamadığı için ülkemiz, yüksek enflasyon, büyük bir kamu borç stoku, düşük büyüme ve dengesiz gelir dağılımı, yüksek işsizlik gibi ciddî sorunların içine düşmüştür.

Hükümetimiz, enflasyonu tek haneli rakamlara indirmek, kamu borç stokunu düşürmek, yüksek ve istikrarlı bir büyüme performansına ulaşmak için, yürürlükteki ekonomik programın aksayan ve yetersiz bölümlerini de dikkate alarak, toplumumuzun desteğini alacak yeni bir ekonomik program uygulayacaktır.

Türkiye'de, özellikle son dönemlerde uygulanan, kamu açıklarına dayalı ve sadece sıcak para girişiyle desteklenen büyüme modelinin daha fazla sürdürülemeyeceği açıktır. Büyümeye sağlayacağımız temel kaynaklar; verimlilik, atıl üretim faktörlerinin harekete geçirilmesi, uluslararası ölçekte rekabet edebilir mal ve hizmet üretimi ile doğrudan yabancı sermaye girişi olacaktır.

Hükümetimizin uygulayacağı maliye politikasının temel önceliği, malî disiplini sağlayarak, borç stokunu, sürdürülebilir seviyeye indirmek ve makro ekonomik istikrarı koruyacak faizdışı fazlalığı vermektir. Faizdışı fazlanın büyüklüğü, borç stokunun sürdürülebilir bir yapıda gelişmesine imkân verecek düzeyde belirlenirken, bileşimi, ekonomik verimlilik, büyüme ve sosyal politikalar dikkate alınarak şekillendirilecektir. Bu kapsamda, faizdışı fazla hedefi içinde kalmak şartıyla, verimsiz harcamalar kısılarak üretken harcamaların artırılması veya ekonomik aktiviteyi canlandıracak vergi indirimlerine gidilmesi gibi önlemler dikkatle değerlendirilecektir.

Kamu borç stoku, kabul edilebilir ve sürdürülebilir seviyeye indirilecektir. Bunu sağlamak için, faizdışı dengede fazla verilmeye devam edilecek, özelleştirme hızlandırılacak, ilave gelir kaynakları bulunacak, ekonomide istikrarlı bir büyüme sağlanacak ve reel faiz oranlarının hızla makul düzeylere gerilemesi için gerekli güven ve istikrar ortamı oluşturulacaktır.

Kamu borç stokunun azalmasıyla, kamunun finans sektöründeki fonları emmesi sona erecek, finans sektöründeki kaynaklar özel sektör kuruluşlarına yönlendirilecektir. Böylece, yatırım, üretim ve istihdam artışı sağlanacaktır.

Para politikasında kısa dönemde enflasyonu düşüren, orta vadede ise fiyat istikrarına öncelik veren strateji sürdürülecektir. Merkez Bankasının bağımsızlığı korunacaktır. Enflasyonda kalıcı bir düşüşe ulaşılması ve para politikasına güvenin tesis edilmesini müteakip, para politikası uygulamasında Merkez Bankası, fiyat istikrarıyla çelişmemek kaydıyla, büyüme ve istihdamın sağlanmasını da dikkate alacaktır.

Döviz kurlarında öngörülebilirliği sağlamak amacıyla, dövizde vadeli işlemler piyasası geliştirilecektir. Siyasî ve ekonomik istikrarın sağlanmasıyla paralel olarak kurlarda da istikrar sağlanacaktır.

Dalgalı kur politikasına devam edilecektir; ancak, Merkez Bankası, döviz piyasalarındaki makroekonomik temellerle bağlantısı olmayan ve spekülatif nitelikli dalgalanmalara daha duyarlı bir biçimde müdahale edecektir. Döviz kurunda sağlanacak istikrarın, açık pozisyon oluşturarak kâr elde etme şeklinde istismarını önlemek için, bankaların açık pozisyonlarının Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu ile Merkez Bankası tarafından sıkı bir şekilde kontrol edilmesi sağlanacaktır.

Değerli milletvekilleri, yapacağımız yapısal reformlar makroekonomik istikrarı kalıcı kılacak, ekonominin şoklara karşı dayanıklılığını, verimliliğini ve rekabetini artıracak ve üretim potansiyelimizin tam olarak kullanımını sağlayacaktır. Bu reformlar, tüm toplum kesimlerinin katılımı sağlanarak ve ülke koşulları dikkate alınarak süratle hayata geçirilecektir.

Hükümetimizin ekonomide gerçekleştireceği yapısal reform programı;

- Kamunun yeniden yapılanması,
- Kamu harcamalarında disiplin, tasarruf ve şeffaflığın sağlanması,
- Özelleştirmenin hızlandırılması,
- Yerli ve yabancı yatırımlar için ortamın iyileştirilmesi,
- Mali sektör ve sosyal güvenlik sisteminin ıslahı,
- Tarımda yeniden yapılanma ve verimliliğin artırılması,

gibi alanları kapsayacaktır.

Parasal ve malî disiplinin sağlanmasının yanında, yapısal reformların uygulanması, ülkemizde güven ortamını oluşturacak ve belirsizlikleri azaltacaktır. Buna bağlı olarak, enflasyonda ve reel faizlerde kalıcı bir düşüş sağlanacaktır. Makroekonomik istikrarı sağlamaya yönelik para ve maliye politikalarına ilaveten, reel sektörün canlanması için gerekli destek verilecek; üretim, yatırım, ihracat ve istihdamın artırılmasıyla birlikte arzulanan büyüme seviyesine ulaşılacaktır.

Hükümetimiz, üstlendiği sosyal sorumlulukların gereği olarak, krizden olumsuz etkilenmiş kesimlerle yakından ilgilenecek, sosyal yardım projelerini uygulamaya koyacaktır.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, resmî verilere göre, ne yazık ki, nüfusumuzun yüzde 15'i açlık sınırının altındadır. Hükümetimiz, insan haklarına ve Anayasaya aykırı olan bu acı tabloya kayıtsız kalmayacaktır. (AK Parti sıralarından alkışlar) Hükümetimiz, uygulayacağı sosyal politikalar çerçevesinde bu acil sorunun çözümüne öncelik verecektir.

Hükümetimiz, açıkladığı ekonomik programların arkasında güçlü bir siyasî iradeyle duracaktır. Böylece, ekonomide şiddetle ihtiyaç duyulan güven ve öngörülebilirlik çok kısa bir zamanda sağlanacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hükümetimizin vergi politikaları, ekonomik programı ve kamu kesimi dengelerini göz önünde bulunduran, reel sektörü ve sosyal politikaları dikkate alan bir anlayış içinde uygulanacaktır. Bu çerçevede, vergi sistemimizin sağlıklı bir yapıya kavuşturulabilmesi için kapsamlı bir vergi reformu yürürlüğe konulacaktır.

Yapılacak bu reformun çıkış noktası, vergide adalet ve ödeme gücü ilkeleri olacak; bu ilkelerin ve sağlıklı bir vergi yapısının sadece vergi kanunlarında yapılacak düzenlemelerle gerçekleşmeyeceği, uygulamanın da aynı ölçüde önemli olduğu ve bu alanda yapılması gereken çok şey bulunduğu gözden uzak tutulmayacaktır.

Uygulayacağımız ekonomik programın önemli bir ayağı da, kamu harcamaları reformu olacaktır. Etkin, verimsiz ve şeffaf olmayan kamu harcama sistemimizin iyileştirilmesi için yapılacak kamu harcama reformu şu dört hedefe yönelecektir:

- Makro ekonomik istikrarın sağlanması,
- Kaynakların stratejik hizmet önceliklerine göre tahsisi,
- Kamu hizmetlerinin tutumluluk, verimlilik ve etkinlik ilkelerine göre yürütülmesi,
- Kullanılan malî yetkilerin hesabının verilerek saydamlığın sağlanması.

Yeni malî yönetim anlayışımızla, kamuoyu ve halkımıza daha fazla bilgi verilerek, yolsuzluk ve savurganlık önlenmiş olacaktır. Bu yeni yaklaşım, daha az kaynakla daha çok iş yapma imkânını sağlayacaktır.

Son yıllarda, tasarruf sahipleri ile yatırımcılar arasındaki aracılık işlevi zayıflamış, krizlere karşı kırılgan ve verimsiz çalışan ve ekonomik krizlerden önemli ölçüde etkilenmiş olan bir finans sektörü ortaya çıkmıştır. Finans sektörünün sağlıklı bir yapıya kavuşturulması için uygulayacağımız politikaların temel hedefleri:

- Üretken yatırımları, büyümeyi ve makro ekonomik istikrarı destekleyen,
- Şoklara dayanaklı ve sağlıklı işleyen,
- Ekonomimizin ihtiyaç duyduğu uzun vadeli fonları temin eden,

- Mali sektörün büyümesini sağlayarak malî derinliği artıran,

- Mali sistemde rekabet koşullarını oluşturan ve sistemin daha etkin ve verimli çalışmasını sağlayan bir finansal sistem oluşturmaktır.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, kamu iktisadî teşebbüslerinin birçoğu, faaliyette bulundukları sektörlerde tekel veya belirleyici konumdadır. Kamu mülkiyetinin avantajlarını kullanarak riski olmayan bir ortamda çalışmaları, piyasa mekanizmasının işleyişini bozmaktadır. Siyasî müdahaleler sonucu ekonomik rasyonelliğini yitirerek, kamuya yük haline gelen KİT'lerin özelleştirilmesi kaçınılmaz hale gelmiştir.

Özelleştirmenin temel amacı, ekonomide serbest piyasanın daha iyi işlemesi için gerekli koşulların oluşumunu sağlamak, etkinlik ve verimliliği artırmaktır. Piyasa ekonomisinde kamunun iktisadî rolü, piyasa mekanizmasının iyi çalışması için gerekli düzenleyici ve denetleyici mekanizmaları oluşturmaktadır.

KİT'lerin özelleştirilmesinde kararlı olan hükümetimiz, özelleştirme süreç ve uygulamalarını hızlandırmaya yönelik politikalarını oluşturacak ve gerekli tedbirleri alacaktır.

Saygıdeğer milletvekili arkadaşlarım, yatırımlarda, devlet yardımları ile doğrudan yabancı yatırımlar hakkında birer çerçeve kanun çıkarılacak ve yatırımcıların önündeki bürokratik ve idarî engeller kaldırılarak yerli ve doğrudan yabancı yatırımlara yönelik politikaların belirlenmesi yetkisi tek elde toplanacaktır.

Uygulamaların, gerektiğinde mahallî kurumlar ile meslek kuruluşu gibi sivil toplum örgütleri tarafından yürütülmesi sağlanacaktır.

Kurulacak yeni sistem, yerel ve sivil toplum örgütlerinin görüş ve önerilerine açık olacak, esnek, pratik, zamanında ve yerinde müdahalelere imkân verecektir.

Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı bünyesinde, yatırımlarda devlet yardımları politikasını belirleyecek, bütün kurum ve kuruluşlarca uygulanacak devlet yardımlarının koordinasyonunu sağlayacak, uygulama sonuçlarını değerlendirerek Avrupa Birliğine bildirimde bulunacak yeni bir birim oluşturulacaktır. Böylece, tüm politikalar, kalkınma planları ve yıllık programlar da dikkate alınarak tek elden tespit edilecek, şekillendirilecek ve uygulama sonuçlarına göre bölgesel ve sektörel bazda yeni tedbirler belirlenecektir.

Halen teşvik belgesi kapsamında uygulanan ve gereksiz bürokratik işlemleri içeren vergisel destek unsurları, Avrupa Birliği mevzuatı ve diğer uluslararası yükümlülüklerimiz de dikkate alınarak ilgili kanunlarda yapılacak değişiklikler ile teşvik belgesiz ve otomatik olarak KOBİ'ler de dahil tüm yatırımlara uygulanır hale getirilecektir.

Değerli milletvekilleri, küreselleşmenin olumsuz etkilerinden korunmak, sektörel ve bölgesel bağımlılıktan kurtulmak ve rekabet edilebilecek alanları belirlemek amacıyla, özel sektör katılımıyla ihracata dönük stratejik planlama yapılacaktır. İhracat teşvik mevzuatı, uzun dönemli stratejiye göre ilgili tüm kuruluşların koordinasyonu sağlanarak revize edilecektir.

Üretilen ürünlerde daha fazla katma değer oluşturabilmek için, kendi markasıyla ihracat yapan firmalar desteklenecektir.

İhracatçı firmaların rekabet gücünün artırılabilmesi için, istihdam ve haberleşme üzerindeki yüksek vergiler düşürülerek ihracatçı firmaların başta enerji olmak üzere girdi maliyetleri aşağı çekilecektir.

Sınır ticaretinin yeniden düzenlenmesi için gerekli çalışmalar yapılacaktır.

Vadeli döviz piyasalarının oluşturulması ve ihracatçılara döviz kurlarını sigorta ettirebilme imkânı getirilerek ihracatta belirsizliğin azaltılması için gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

Eximbank yeniden yapılandırılarak, ihracat hamlemizin motoru haline gelebilmesi için kaynak yapısı güçlendirilecek; bürokratik işlemler azaltılarak basitleştirilecek ve özellikle teminat sorununu kolaylaştırıcı önlemler alınacaktır.

Arz ve kaynak güvenliği ve çeşitliliğini sağlamak, ülkenin bu alandaki yatırım ihtiyacını belirlemek ve ihtiyaç duyulan enerjinin ekonomik ve güvenilir olarak temin edilebilmesi için uzun dönemli stratejiler ve politikalar geliştirilecektir.

Elektrik enerjisi satış fiyatının ucuzlatılması ve özellikle sanayi sektörüne ucuz enerji temin etmek üzere, elektrik üretim maliyetlerinin, kayıp-kaçak oranlarının, verimsiz kullanımların ve satış fiyatlarının içindeki fon ve payların düşürülmesine yönelik çalışmalar sürdürülecektir.

Enerji piyasasının rekabete açılması hızlandırılacaktır. Bu kapsamda, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu ile Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığı arasındaki yetki ve sorumluluk alanları netleştirilerek, Bakanlığın politika belirleme yönü güçlendirilecek; uygulamaya ilişkin hususlar, Enerji Piyasası Düzenleme Kuruluna bırakılacaktır. Bu kapsamda, elektrik enerjisi üretim ve dağıtım tesislerinin özelleştirilmesi hızlandırılacaktır.

Yap-işlet-devret, yap-işlet, işletme hakkı devri uygulamaları gözden geçirilecek; özel sektör tarafından bir izne veya anlaşmaya dayalı olarak yürütülen girişimlerle ilgili olarak yaşanan sorunlar, en kısa sürede çözüme kavuşturulacaktır.

Komşularımızdaki petrol ve doğalgazın dünya pazarlarına açılmasında ülkemizin dağıtım terminali olma imkânları iyi değerlendirilerek, ülkemiz, enerjide bölgesel güç haline getirilecektir. Bu kapsamda, elektrik enerjisi alanında Avrupa ve bölge ülkeleriyle elektrik alışverişine imkân sağlayacak iletim altyapısının ve piyasa düzeninin geliştirilmesine önem verilecektir. Özellikle, Hazar Bölgesi doğalgaz ve petrolünün ülkemiz üzerinden dünya pazarlarına nakline yönelik politikalar sürdürülecektir.

Enerji üretiminde yerli kaynakları önceleyen bir enerji politikası geliştirilecektir.

Petrol ve doğalgaz politikalarımızın dış politikamızla uyum hale getirilerek, kardeş Ortaasya ve Kafkasya ülkeleriyle ilişkilerimizde birleştirici bir unsur olması sağlanacaktır.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, programımızın metnini size dağıttığım için, bazı bölümlerini atlayarak okumak istiyorum. Tahmin ediyorum ki, siz de bunu tercih ediyorsunuz.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, ne yazık ki, ülkemizde, köylülerimiz ve çiftçilerimiz yıllarca ihmal edilmiş, özellikle son yıllarda yaşanan derin ekonomik krizden tarımda çalışan vatandaşlarımız çok olumsuz etkilenmiştir. Uygulanmakta olan ekonomik program, maalesef, bu kesimin problemlerine gerekli duyarlılığı göstermemiş; çiftçilerimiz daha da zor duruma düşürülmüştür.

Türkiye'de tarım sektörünün gayri safî millî hâsıla içindeki payı yüzde 14'e gerilemiştir. Öte yandan, toplam sivil istihdamın yaklaşık yüzde 40'ı tarım sektöründe çalışmaktadır. Bu nedenle, tarım sektörü, sadece ekonomik politikalar kapsamında değil, öncelikli olarak sosyal politikalar kapsamında da ele alınacaktır.

Tarım politikalarımızın temel hedefleri, ülkemizin temel gıda ürünleri üretimi bakımından sadece kendi kendine yeterli olmakla yetinmemesi, uluslararası piyasalarda rekabet edebilmesi, verimli tarım arazilerinin sürekli işlenir halde tutulması ve tarımsal üretimde verimliliğin artırılmasıdır.

Bu temel hedeflere ulaşmak için aşağıdaki politikalar uygulanacaktır:

- Fiyatların serbest piyasada oluşması esas alınarak, üretimin piyasa koşullarındaki talebe göre yönlenmesi sağlanacaktır. Devlet, tarım ürünlerinin ticaretini yapmayı bırakacaktır.

- Ürün borsalarının gelişmesi desteklenecek, bu borsalarda vadeli işlemlerin başlatılması için gerekli önlemler alınacaktır.

- Tarımda devlet desteği, her bölge ve her ürün için ayrı ayrı projeler kapsamında ele alınacak, programlar uygulanırken ülkemizin gerçekleri göz önünde bulundurulacaktır.

Hayvancılık alanında ise;

- Üretici örgütlenmeleri teşvik edilecek, daha büyük ölçekteki işletmelerin oluşması sağlanacak, böylece ölçekten doğan ekonomi elde edilecektir.

- Entegre hayvancılık işletmelerinin kurulması desteklenecektir.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, ekonomi politikaları, toplumun refahını artırmada ve insanlara kaliteli yaşam koşulları oluşturmada zorunlu olmakla birlikte, tek başına yetersiz kalmaktadır. Etkili sosyal politika uygulamalarıyla birleşmeyen ekonomi politikaları, toplumdan destek alamadığı için başarısız olmaktadır. Bu nedenle, hükümetimiz, ekonomik kalkınma politikalarını sosyal politikalarla dengeli bir şekilde yürütecektir.

IMF'yle birlikte uygulamaya konulan Güçlü Ekonomiye Geçiş Programında ağırlık finans sektörüne verilmiş ve sosyal boyut ihmal edilmiştir. Sonuç olarak, sosyal politikalar alanında bir gelişme sağlanamadığı gibi, özellikle dar gelirli kesim ekonomik krizden daha çok etkilenmiş ve bu zamana kadar yaşanmayan bazı sosyal tepkilerle karşılaşılmıştır. Bu kesimleri krizin etkisinden kurtarmaya yönelik bazı sosyal tedbirler alınmazsa, gelecekte ortaya çıkacak sosyal tepkilerin boyutunu tahmin etmek güç hale gelecektir.

Son yıllarda, özellikle ekonomik krizlerin etkisiyle, kesimler arasındaki gelir dağılımı büyük oranda bozulmuş, ücretlerde meydana gelen reel kayıp ve artan işsizlik sonucu halkımızın refah düzeyinde önemli düşüşler meydana gelmiştir. Krize karşı dayanma gücü aşınan yoksul kesimlerde sosyal huzursuzluklar artmıştır.

Türkiye, OECD ülkeleri içinde gelir dağılımı en bozuk ülkelerden biri haline gelmiştir.

Özellikle kentlerde artan yoksulluk, geniş halk kitlelerinin ekonomik, siyasal ve sosyal hayattan dışlanması ve giderek marjinalleşmesine neden olmaktadır. Bu durum, kentlerde asayiş ve huzurun bozulmasına, zengin ile yoksullar arasındaki yaşam standardı farkının açılmasına, toplumsal kutuplaşmaya ve umutsuzluk duygusunun yaygınlaşmasına neden olmaktadır.

Hükümetimiz, gelir dağılımının iyileştirilmesi ve yoksullukla mücadele politikasının başarılı olabilmesi için insanı ekonomik kalkınmanın merkezine oturtmayı aynı zamanda ahlakî bir zorunluluk olarak görmektedir.

Bu anlayış içinde, gelir dağılımı ve yoksullukla mücadele alanında aşağıdaki politikalar hayata geçirilecektir.

- Hükümetimizin uygulayacağı ekonomik program ve politikalarda, sosyal adalet gözetilecek ve insanı merkeze koyan yeni bir kalkınma yaklaşımı benimsenecektir. Uygulanacak ekonomik program, sosyal politikalarla uyumlu, sosyal bütünleşmeyi ve dayanışmayı sağlayıcı, işsizliği azaltıcı ve yoksulluğu ortadan kaldırıcı nitelikte olacak; ekonomik büyümeden elde edilecek nimetlerin adaletli bölüşümünü sağlayacak insanî bir yapı taşıyacaktır.

- Çalışan kesimlerin vergi yükü kademeli olarak hafifletilecektir.

- Kapsamlı bir yoksullukla mücadele programı uygulamaya konulacaktır.

- Açlık sınırı altındaki nüfusa götürülecek hizmetlerin sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilmesi için bir veri tabanı kurulacak ve açlık sınırının altındaki aileler belirlenecek ve desteklenecektir.

- Eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak ve sağlıklı bir nesil yetiştirme hedefleri doğrultusunda yoksulluk sınırı altında olan ailelerin çocuklarına eğitim ve sağlık yardımları yapılacaktır.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, demin söylediğim gibi, hükümet programımızı hepinize dağıttık; biraz da uzun olduğu için, müsaadenizle, yine atlayarak devam etmek ve dış politika kısmına geçmek istiyorum.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, hükümetimiz, Türkiye'nin tarihine ve coğrafî konumuna yaraşır, önyargılardan ve saplantılardan arınmış, karşılıklı çıkar ilişkilerine dayalı, gerçekçi bir dış politika izleyecektir. Diğer ülkelerin toprak bütünlüğüne ve egemenliğine saygılı olan Türkiye, başka ülkelerin ve uluslararası kuruluşların da kendi toprak bütünlüğüne ve egemenliğine saygılı olmalarını hak olarak görmektedir.

Değişen bölgesel ve küresel gerçekler karşısında, Türkiye'nin, dış politika önceliklerini yeniden tanımlaması ve bu gerçekler ile ulusal çıkarları arasında yeni bir denge oluşturması gerekmektedir.

Bu çerçevede hükümetimiz;

- Türkiye'nin dış politikasını uzun vadeli bir perspektifle, yeni dinamiklere dayanan bölgesel ve küresel konjonktürlerle uyumlu hale getirecektir.

- Kamu kurumları bünyesinde dış politika alanında faaliyet gösteren araştırma merkezleri, dış politika enstitüleri ve üniversitelerdeki uluslararası ilişkiler bölümleriyle işbirliği yapılacaktır.

- Türkiye, bulunduğu bölgede bir istikrar unsurudur. Bu niteliğiyle, çevresindeki kriz bölgelerinde daha fazla inisiyatif alacak ve krizlerin çözümüne daha somut katkı sağlamaya çalışacaktır. Ulusal çıkarlarıyla ilgili bölge ve kıta ölçekli gelişmeleri sadece izleyen değil, aynı zamanda yönlendiren aktif bir diplomasi takip edilecektir.

- Hükümetimiz, bölgesel güvenlik ortamının, ekonomik kalkınmaya önemli katkıda bulunduğu görüşündedir. Bu nedenle, Türkiye, yakın çevresinde güven ve istikrarın tesisi için daha fazla çaba sarf edecek, komşularıyla diyaloga dayalı ilişkiler sürdürme çabasını artıracak, böylelikle bölgesel işbirliğinin gelişmesine daha fazla katkıda bulunacaktır.

-Değerli milletvekilleri, Türkiye'nin gerek coğrafî gerekse tarihî açıdan Avrupa ile yakın ilişkileri bulunmaktadır. Avrupa ülkeleriyle ilişkiler Türkiye'nin dış politika gündeminde en üst sıralarda yer almaya bundan sonra da devam edecektir.

- Türkiye'nin Avrupa Birliğine tam üyeliği hükümetimizin hedeflerinin başında gelmektedir. Bu amaçla, Türkiye'nin adaylığının genişleme sürecinde geri çevrilemez bir niteliğe sahip olduğunun tescil edilmesini teminen, katılım müzakerelerinin başlatılmasına çalışılacaktır. Hükümetimiz, Kopenhag kriterlerini tam olarak yerine getirme konusunda kararlıdır. Türkiye'nin, Avrupa Birliği ailesi içerisindeki hak ettiği yeri en kısa zamanda almasının iki tarafa getireceği kazanımların yanı sıra, Avrupa kıtasının ötesinde barış, istikrar ve güvenlik yönlerinden olumlu sonuçlar doğuracağı kuşkusuzdur.

- Bu çerçevede, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından gerçekleştirilmiş olan uyum yasalarının güçlendirilmesi ve mevzuatımızın temel hak ve özgürlükler açısından bir bütün olarak geliştirilmesi sağlanacaktır. Ayrıca, reformların uygulamaya tam olarak yansıması ve uygulayıcılar tarafından da özümsenmesi için eğitim çalışmalarına ağırlık verilecektir.

- Hükümetimiz Avrupa Birliğine uyum sürecinde ekonomik kriterler ile müktesabata uyum alanlarında gerekli çalışmaları hızlandıracak, kamu kurum ve kuruluşlarının eşgüdüm içinde çalışmalarını sağlayacak, uyum için gerekli olan idarî kapasiteyi güçlendirecek ve kamu kurumları ile özel sektör ve sivil toplum örgütleri arasındaki işbirliği ve dayanışmayı artıracaktır. Ayrıca, Avrupa Birliği ile malî işbirliğinin geliştirilmesi ve etkin çalışabilmesi için gerekli tedbirlerin alınması sağlanacaktır.

- Değerli milletvekilleri, Türkiye'nin, NATO bünyesinde bugüne kadar ortaya koyduğu katkıya paralel olarak, yeni Avrupa savunma stratejisi çerçevesinde oluşturulan Avrupa Güvenlik ve Savunma Kavramı (AGSK) içinde hak ettiği yeri alması yolundaki çabaları sürdürecektir. Bu bağlamda, hükümetimiz, millî güç unsurları ve siyaset araçlarından yararlanmak suretiyle, gerek bölgesel gerek küresel planda barış ve istikrarın korunması ve yaygınlaştırılmasına, refah düzeyinin yükseltilmesine bundan böyle de katkıda bulunmaya kararlıdır. Muhtemel her türlü tehdidi caydırmada ve bölgesel ve küresel barış, istikrar ve güvenliğin sağlanmasında çok önemli bir rol oynayan Silahlı Kuvvetlerimizin NATO, Birleşmiş Milletler ve AGİT bünyesindeki faaliyetleri devam edecektir.

- Türkiye ile dost ve müttefik ülkeler arasındaki siyasî ve ekonomik işbirliği, bilim, kültür, teknoloji, yatırım ve ticaret alanlarında yoğunlaştırılarak sürdürülecektir.

- Hükümetimiz, teröre karşı uluslararası zeminler oluşturulması ve Türkiye'nin bu zeminlerde teröre karşı işbirliği yaparak mücadele edilmesine önem verecektir. Bu çerçevede, 11 Eylül sonrası tırmanma eğilimi gösteren dinler ve kültürlerarası gerilimlerin azaltılması ve küresel bir barış ortamının sağlanabilmesi için aktif çaba sarf edecektir. Kültürel çoğulculuğa ve diyaloğa dayalı zengin tarihî birikimimiz bu doğrultuda harekete geçirilecektir.

- Amerika Birleşik Devletleri ile uzun yıllardan beri savunma ağırlıklı olan işbirliğini devam ettirecek ve bu işbirliği, ekonomi, yatırım, bilim ve teknoloji alanlarına yaygınlaştırılacaktır.

- İyi komşuluk ilişkileri içinde Rusya Federasyonu ile, kültürel yakınlığımız çerçevesinde Ortaasya ve Kafkasya ülkelerinde tarafların çıkarlarını zedelemeyen, işbirliğine dayalı ilişkiler sürdürülecektir.

- Komşumuz Yunanistan'la karşılıklı ekonomik çıkarlara dayanan ilişkiler artırılarak sürdürülecek ve bu ilişkilerin oluşturacağı güven ortamı sayesinde, daha karmaşık olan siyasî sorunların çözümü için zemin hazırlanacaktır.

- Hükümetimiz, Kıbrıs sorununa mutlaka bir çözüm bulunmasının gereğine inanmaktadır. Bu çözümde, gelecekte adadaki Türk varlığını tehlikeye sokacak hiçbir girişime müsaade edilmeyecektir. Bu çerçevede, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan tarafından Kıbrıs konusunda yapılan barış girişimi olumlu karşılanmakla birlikte, hükümetimizce sorunun kalıcı bir şekilde çözümü için ulusal çıkarlarımız ve Kıbrıs Türk halkının adadaki varlığını ve egemenliğini garanti altına alacak bir müzakere süreci öngörülmektedir.

- Ortaasya Türk cumhuriyetleriyle tarihî, kültürel ve sosyal yakınlığımıza rağmen, Türkiye'nin bu ülkelerle ilişkilerinde beklentileri karşılayamadığı bir gerçektir. Hükümetimiz, Türk cumhuriyetleriyle ilişkilerin en ileri noktaya taşınarak bölgenin geniş bir işbirliği alanına dönüştürülmesi için çaba sarf edecektir.

- Ortadoğu'da akan kan, tüm dünya kamuoyunu olduğu gibi, bu bölgeyle yakın kültürel ve tarihî ilişkileri olan Türk halkını da üzmekte ve endişeye sevk etmektedir. Hükümetimiz, din ve ırk ayırımı yapmaksızın, kime ait olursa olsun dökülen kanın ve gözyaşının acilen durdurulmasını sağlayacak tek yolun, kalıcı bir barıştan geçtiğine inanmaktadır. Türkiye, Filistin'de Birleşmiş Milletler kararları doğrultusunda ve Filistin halkının süregelen acılarını dindirecek şekilde barışın tesisine yönelik çabaları desteklemeye devam edecektir. Türkiye, Filistin ve İsrail taraflarıyla iyi ilişkilerini sürdürerek barışın tesisine yönelik çabalara katkıda bulunma imkânına sahip olacaktır.

- Balkan politikamız, bölgedeki ülkelerle tarihî, kültürel ve ekonomik ilişkilerimizin ışığında geliştirilecek, gerekirse yeniden şekillendirilecektir. Bölge içindeki gerilimi düşürmek ve barış ortamını kalıcı kılabilmek amacıyla ortak çıkar alanları oluşturmak için ekonomi ağırlıklı projeler geliştirilecektir.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, hükümetimiz, Türkiye'nin Arap dünyasıyla ilişkilerine özel bir önem vermektedir. Bir yandan bu ülkelerle ikili işbirliğimizin artırılması, öte yandan İslam Konferansı Örgütünün (İKÖ) uluslararası alanda daha saygın yer edinebilmesi ve inisiyatif alabilen dinamik bir yapıya kavuşturulabilmesi için çaba sarf edilecektir. Yine bu bağlamda, başkanlığını Cumhurbaşkanımızın yaptığı İKÖ, Ekonomik ve Ticarî İşbirliği Daimi Komitesinin (İSEDAK) faaliyetlerine daha somut içerik kazandırmaya çalışılacaktır.

- Geniş bir katılımla kurulan Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatının (KEİT), bölge ülkelerine yeni işbirliği imkânları vaat eden potansiyelinin harekete geçirilmesi için çaba sarf edilecektir.

- Türkiye, yakın komşusu Irak'la ilgili belirsizlikten tedirginlik duymaktadır. Hükümetimiz, Irak'ın toprak bütünlüğüne ve siyasî birliğinin korunmasına büyük önem atfetmektedir. Irak'ın toprak bütünlüğünün bozulması Ortadoğu'daki tüm dengeleri değiştirecektir. Hükümetimiz, Irak yönetiminin Birleşmiş Milletler kararlarını tam olarak uygulaması, kitle imha silahlarından arınmış, komşularıyla barış içinde yaşayan bir Irak'ın uluslararası toplum içindeki yerini alması ve sorunun barışçı yönden çözümünden yanadır.

- Çin Halk Cumhuriyeti ve Japonya ile karşılıklı saygı ve verimli işbirliği temelinde gelişmekte olan ilişkilerimizin bu doğrultuda daha da ileri götürülmesine çalışılacaktır. Nitekim, 2003 yılı Japonya'da "Türkiye Yılı" ilan edilmiştir.

- Dış politikamızın geleneksel Atlantik ve Avrupa boyutlarının yanında, Avrasya eksenli politikanın geliştirilmesi yolundaki çabalar sürdürülecektir. Bu bağlamda, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (ECO) çerçevesindeki işbirliği güçlendirilecektir.

- Türkiye'nin üyesi olduğu uluslararası örgütler ve ECO ve KEİB gibi bölgesel ekonomik işbirliği çabaları arasında rasyonel ve sistematik bir koordinasyon sağlanacaktır.

- Kafkasya'da soğuk savaş dönemi şartlanmaları bir yana bırakılarak işbirliği imkânları aranacak, zengin yeraltı ve yerüstü kaynaklarına sahip olan bu bölgenin Ortadoğu ve Balkanlarla ekonomik açıdan bütünleşmesine katkıda bulunmaya çalışılacaktır.

- Yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarımızın, bulundukları ülkelerdeki haklarının daha fazla korunması için çaba sarf edilecek, gerek o ülkelerde gerekse Türkiye'de karşılaştıkları sorunların ortadan kaldırılması için mevcut mekanizmaları daha etkin biçimde işletilecektir.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, 3 Kasım 2002 seçimleri, ülkemizde sadece yeni bir parlamento ve hükümet yapısını ortaya çıkarmakla kalmamış; bundan daha önemli ve kalıcı olarak, yaşadığımız çağla uyumlu olmayan bir siyaset kültürünü de geride bırakarak, her bakımdan yeni bir siyaset dönemini başlatmıştır. (AK Parti sıralarından alkışlar)

Bu yeni dönemi, eskinin kavram, kalıp ve alışkanlıklarıyla değerlendirme, anlama ve sorgulama yaklaşımına bağlı kalanlar, toplumun dinamizminin ve değişim iradesinin uzağına düşerek, verimsiz ve sonuçsuz bir siyasal çaba içinde kalmaya mahkûm olacaklardır. (AK Parti sıralarından alkışlar)

Bu yeni dönem, evrensel standartlar ve hukukun üstünlüğü içinde milletimizin iradesine ve gelişme arzusuna dayalı yeni anlayış, kavrayış, tutum ve yöntemlerle siyaseti inşa edenlerin dönemi olacaktır.

Bu yeni siyaset anlayışı içinde siz değerli milletvekillerine sunmuş olduğum bu programın, hızla değişen, rekabetin arttığı, etkin ve katılımcı bir yönetimin eskisinden de önemli hale geldiği bir dünyada, ülkemizin hak ettiği yere gelmesinde önemli katkı sağlayacağına inancımız tamdır.

Demokrasi, hukukun üstünlüğü ve insan hakları çerçevesinde, sürdürülebilir kalkınma sağlayan ve kalkınmanın nimetlerini adil bir şekilde paylaşan, tarihî ve kültürel kimliğinden kopmadan insanlık ailesinin onurlu bir parçası olarak halkına özgürlük, adalet ve refah sunan bir ülke yolunda hükümetimizin yapacağı bütün olumlu icraatlara güven ve destek olacağınıza şüphemiz yoktur. (AK Parti sıralarından alkışlar)

Sizlerden, eksikliklerimizi ve yanlışlıklarımızı tespit etmenizi, uyarmanızı, eleştirilerle düzeltmenizi özellikle bekliyor; ortak akıl ve işbirliği içinde geleceğe umutla bakıyoruz.

Aziz milletimizin ve Yüce Meclisimizin güvenine layık olmaya çalışacağız.

Değerli arkadaşlar, geleceğe umutla bakıyoruz; azimliyiz, iradeliyiz. Bu iyi diyalogu bütün önümüzdeki yıllarda sürdürme kararlılığındayız.

Bu duygularla, hepinize saygılar sunuyorum, Allah yardımcımız olsun diyorum. (AK Parti sıralarından ayakta alkışlar)

TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 22, Yasama Yılı: 1, Cilt: 1, Birleşim: 3, 23.11. 2002, Oturum: 1, ss. 41-59

EK 2- BAŞBAKAN RECEP TAYYİP ERDOĞAN TARAFINDAN TBMM'YE SUNULAN 59'UNCU HÜKÜMET PROGRAMI
18 MART 2003

BAŞBAKAN RECEP TAYYİP ERDOĞAN (Siirt) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; cumhuriyetimizin 59'uncu, AK Partinin ikinci hükümeti adına, aziz milletimizi ve bu büyük milletin siz değerli vekillerini saygılarımla selamlıyorum. (AK Parti ve Bakanlar Kurulu sıralarından alkışlar)

Sözlerime başlarken, başta cumhuriyetimizin banisi Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere, aziz milletimize hizmet etmiş tüm değerlerimizi şükranla anıyorum. Milletimize hizmet yolunda taş üstüne taş koymuş her emek sahibine, hükümetimin en derin saygılarını iletiyorum.

Bu vesileyle, bugün, yeni bir yıldönümünü idrak ettiğimiz Çanakkale Zaferi dolayısıyla milletime tebriklerimi arz ediyor, o günden bugüne canlarını feda ederek bu toprakları anıtlaştıran tüm şehitlerimizin muazzez hatıraları önünde saygıyla eğiliyorum. Hükümet programımızı, büyük bir destanın yıldönümünde Yüce Meclise sunma imkânı bulduğumuz için son derece mutlu olduğumu sizlere söylüyorum.

Bildiğiniz gibi, şu an sizlere okuyacağım Hükümet programı, sadece 59'uncu hükümetimizin "hükümet etme tekniği"ni değil, 3 Kasım seçimleriyle Türk siyasal hayatında çok önemli bir değişimi gerçekleştirmiş olan partimizin "hükümet etme mantığı"nı da ortaya koyacaktır.

Dolayısıyla, 58'inci Hükümet ile 59'uncu Hükümet arasında organik bir devamlılık ve hükümet etme mantığı açısından süreklilik vardır.

Sizlere, hükümet etme tekniğimiz üzerine açıklamalar yapmaya girişmeden, partimizin kimliği doğrultusunda, siyasete, topluma ve hükümet kavramına nasıl yaklaştığımızı açıklamak istiyorum. Bunu önemsiyorum; çünkü, bir hükümet hangi siyasal yöntemle hükümet edeceğini açıklamaya girişmeden önce, nasıl bir siyasal perspektife sahip olduğunu açıklamalıdır diye düşünüyorum. Bugün, isimlendirme düzeyinde, iktidarda AK Parti var; anamuhalefet partisi olarak ise, Cumhuriyet Halk Partisi bulunuyor.

Bu isimlendirmenin gerisinde ise, iktidarda "muhafazakâr demokrat" bir partinin olduğunu, anamuhalefette ise "sosyal demokrat" bir partinin olduğunu hatırda tutmak gerekir. Bu nedenle, sözlerimize, geleceğin siyaseti açısından çok önemli gördüğümüz siyasal perspektifimizi açıklamayla başlamanın gereğine inanıyoruz. Böylece, hükümet etme mantığımızı Yüce Meclisin bilgilerine sunmuş ve aziz milletimize arz etmiş olacağız.

Değerli milletvekilleri, AK Parti, siyasal kimliğini "muhafazakâr demokrat" olarak tanımlamaktadır. AK Parti, kendi düşünce geleneğimizden hareketle, yerli ve köklü değerler sistemimizi evrensel standarttaki muhafazakâr siyaset çizgisiyle yeniden üretmek amacındadır. Yeni "muhafazakâr demokrat" çizginin, muhafazakârlığın genlerine ve tarihî kodlarına uygun şekilde, ama,

siyaset yaptığımız coğrafyanın toplumsal ve kültürel geleneklerine yaslanarak ortaya konması, Türk siyasetine yeni bir soluk getirecektir. AK Parti, geçmişten veya bir medeniyet havzasından siyaset çizgisi ödünç almak yerine, kendi düşünce geleneğiyle dünya genelinde de test edilen bir siyasal tutumu yeniden üretmeyi doğru bulmaktadır.

Bizim, yeni siyaset anlayışımıza zemin olan muhafazakâr demokrat kimliğimize göre, siyaset, bir uzlaşı alanıdır. Toplumsal alandaki çeşitlilik ve farklılığı siyasal alanda da kabul ediyor ve siyasetin taraflarını her zeminde uzlaşıya davet ediyoruz. Bize göre farklılıklar tabiî bir durum ve zenginliktir. Toplumsal ve kültürel çeşitlilikler, demokratik çoğulculuğun üreteceği tolerans ve hoşgörü zemininde, siyasete bir renklilik olarak katılmalıdırlar. Katılımcı demokrasinin de farklılıklara temsil olanağı sağlayarak ve siyasal sürece katarak kendisini geliştireceği düşüncesini esas kabul etmekteyiz.

AK Partinin muhafazakârlık anlayışı, siyasal otoriteyi, hukukî ve siyasî meşruluğun ötesinde bir meşruluk temeline oturtmakta ve siyasal iktidarın var olan toplumu tanıyarak, işlevlerini onun irade ve değerlerine uygun olarak yürütmesi gerektiğini belirtmektedir.

Sadece sayısal güce dayanan bir yönetim anlayışını benimsemiyoruz. Toplumsal mutabakattan güç alan bir siyaset anlayışından yanayız. Bize göre siyasî iktidarın en temel dayanağı, millî iradenin kabulüne mazhar olarak, meşruluğunu milletin genel kabulünden almasıdır. Hukukî meşruiyetin kaynağı, hiç şüphesiz ki, milletin siyasal varoluşunun ifadesi olan Türkiye Cumhuriyeti Anayasasıdır.

AK Partinin muhafazakâr kimliği, siyasal gücün bir kişinin veya grubun elinde yoğunlaşmasını destekleyen, bireysel ve siyasal özgürlüklere karşı olan, siyasal katılımın hemen hemen tüm biçimlerini reddeden, baskı ve güç kullanımını öngören dayatmacı siyasal anlayışları reddetmektedir. (AK Parti sıralarından alkışlar)

Siyasal otoritenin sınırlandırılması düşüncesi, bizim muhafazakârlık temelli siyaset kavrayışımızın en ısrarlı olduğu argümanlardandır.

Bize göre, sınırlandırılmayan, keyfiliğe ve hukuksuzluğa olanak sağlayan, katılımı ve temsili önemsemeyen, bireysel ve kolektif hak ve özgürlükleri hiçe sayan totaliter ve otoriter anlayışlar, sivil ve demokratik siyasetin en büyük düşmanlarıdır. AK Parti iktidarı, her türlü dayatmacı, buyurgan, tek tipçi, toplum mühendisliğine dayanan yaklaşımları sağlıklı bir demokratik sistem için engel olarak görür.

Muhafazakâr demokrat siyasî kimliğimizin genel tutumu “kanun hâkimiyeti yoluyla sınırlı devleti savunmak, doktriner ve dogmatik olandan hoşlanmamak” olarak özetlenebilir.

Bu çerçevede hükümetin rolü, topluma tercihler empoze etme gücünü ele geçirmek olmayıp, barışı, anayasal düzeni ve adaleti korumakla sınırlıdır. Bize göre, hukuk devletinin gereği, siyasal iktidarı ve tüm kurumları yasal

çerçeveyle sınırlamaktır. Ayrıca, devletin ideolojik bir tercihle kendisini dogmatik bir alan olarak tanımlaması, savunulmaması gereken bir durumdur. Aslî fonksiyonlarına çekilmiş, küçük; ama, dinamik ve etkili bir devlet, vatandaşını tanımlayan, biçimlendiren, ona tercihler dayatan değil, vatandaşın tanımladığı, denetlediği ve şekillendirdiği bir devlettir.

Bize göre, katılımcı demokrasiden yoksun siyasal davranışlar, devletin sahip olduğu denetim gücüyle ara kurumlarda geniş tahribat meydana getirmiş ve özgürlüğü büyük ölçüde kullanılamaz hale getirmiştir. Bize göre, demokratik bir toplumda sivil toplum örgütleri büyük önem taşırlar. Sivil ve özgürlükçü bir ortamın oluşabilmesi ve bireyin devlet karşısında korunabilmesi, buna bağlıdır. AK Parti iktidarı, sivil siyaseti önemsemekte, siyasette sivil toplumun etkisine inanmaktadır.

Bizim muhafazakâr kimliğimizin temel felsefî ve siyasal kaygısı, bireyi koruyabilecek bir aile olan toplumsal organizmayı sağlıklı ve bir arada tutabilmektir. Bize göre bireysel özgürlüğün tam olarak tesis edilebilmesi, bireyi soyut, silik ve siyasal iktidar karşısında korumasız kılmaktan değil, onu toplumsal alan içinde sivil ve sosyal oluşumlarla teçhiz etmekten geçmektedir. Toplumun ve toplumsal değerlerin korunması temel olmalıdır.

AK Partinin hükümet telakkisi, toplumun yapıtaşı olan aile kurumunun sosyalleştirme misyonunu kaçınılmaz görmektedir.

AK Parti hükümeti, kültürel farklılıkları saygıyla karşılayarak, demokrasinin gelişimi için, her toplumun kendine özgü kurumlarına saygı gösterilmesini savunmaktadır. Muhafazakârlık, bu yönüyle, katı ve donmuş bir ideolojiden daha çok "demokrat" bir perspektifi temsil etmektedir. Bize göre, demokratik siyaset zemini her türlü sorunun aktarıldığı, tüm toplumsal taleplerin yansıtıldığı ve doğru ile yanlışın kendisini test ederek düzeltebilecekleri bir zemindir. Türkiye toplumundaki farklılık ve çeşitlilikler de çoğulcu demokrasiyi zenginleştirecek unsurlardır.

Demokrasiyi kabule şayan kılan da, toplumsal ve kültürel farklılıkları ve talepleri siyasete katabilmesi ve kurulu düzeni dayatmacı, ideolojik ve siyasî aşırılıklardan korumasıdır. Hükümetimiz, demokratik kültürü, siyasetinin ana unsuru olarak görmektedir.

Biz, gerilime yol açan söylem ve üslubun Türkiye siyasetine bir fayda sağlamadığını; Türk siyasetinin çatışma, kamplaşma ve kutuplaşma yerine, uzlaşı, bütünleşme ve hoşgörü üzerine kurulması gerektiğini düşünüyor ve itidalin toplumun genel bir talebi olduğuna inanıyoruz.

Muhafazakârlık, adalete ve özgürlüğe dayanan ideal dünyayı önemser; ama, ona götüreceği umulan her türlü toplumsal mühendisliği reddeder.

Her siyaset geleneği, zaman tünelinden ve tecrübe süzgecinden geçtikten sonra ortaya çıkmakta; toplumsallaşabildiği ve gerçek hayatla sınanarak halkın kabulüne mazhar olduğu anda kalıcı olabilmektedir. Bu esasa inanan AK Parti Hükümeti, siyasal kimliğiyle, Türk siyasetinin bugününde ve geleceğinde ülke ve millet menfaatları çerçevesinde belirleyici olma gayretindedir.

Sayın milletvekilleri, çok zor şartlar altında göreve gelmiş olan Birinci AK Parti Hükümeti, yani 58'inci cumhuriyet hükümeti, değerli siyaset ve devlet adamı Sayın Abdullah Gül'ün dirayetli ve basiretli Başbakanlığıyla, bir yandan halkımızın birikmiş sorunlarına acil çözüm ararken, diğer yandan, bir daha böylesi sorunlarla karşılaşmamak üzere gerekli yapısal değişiklikleri ve reformları gerçekleştirmek için son derece ciddî adımlar atmıştır. (AK Parti sıralarından alkışlar)

AK Partinin hükümet etme mantığı, genel olarak devlet ve toplum arasındaki bağları daha güçlü hale getirmeye, siyaset alanını kırılganlıktan kurtarmaya, siyasetin itibarını artırmaya ve milletin siyasete güvenini yeniden tesis etmeye ve halkın taleplerine tam olarak cevap vermeye dönük olarak işlemektedir.

AK Parti birinci hükümet dönemi, anayasal kurumları etkili ve verimli bir şekilde işletmek, milletin hassasiyetlerine tam olarak cevap vermek ve piyasalara güven veren bir siyaset üretme zemininde örnek teşkil edecek bir siyasal dönem olduğu için, hem milletimizin takdirlerine mazhar olmuş hem de ülkemizin dış dünyadaki itibarını, ülkemizin hak ettiği düzeye taşımıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, AK Parti, birinci hükümet döneminde olduğu gibi, ikinci hükümet döneminde de, yani, ikinci roketleme aşamasında da, Türkiye'nin içsiyaset kutuplaşmalarıyla zaman kaybetmesine itibar etmeyecektir. 59'uncu hükümet tarafından, milletimizin talebi olan tam demokrasi, eksiksiz temel hak ve hürriyetler düzeni, etkili dış politika ve uluslararası piyasalarda rekabet gücüne kavuşmuş bir üretim yapısı talebine titizlikle cevap verilecek ve tüm politikalar bu doğrultuda şekillendirilecektir.

Geçmişte uygulanan yanlış politikalar yüzünden, devletin ekonomideki rolü değişen koşullara ayak uyduramamış, servetin, toplum kesimleri ve bölgeler arasındaki dağılımında adalet sağlanamamış ve sağlıklı bir özelleştirme gerçekleştirilememiştir. AK Partinin 3 Kasım seçimleriyle tasfiye ettiği siyaset, hantal ve merkeziyetçi yapıyı korumuş, kendi dar çıkarları ve Türkiye'nin geleceğini yönetme kaygısından uzak siyaset biçimleri arasında, birebir bağlantılar kurmuşlardır.

Eski siyaset mantığı ve köhnemiş siyasî akıl tarafından uygulanan ekonomi politikaları başarısızlıkla sonuçlanmış, cumhuriyet tarihinin en büyük ekonomik krizleri yaşanmış ve halkımız, görülmemiş bir şekilde, yoksulluğa maruz bırakılmıştır.

Bu acı tablodan kurtulma iradesi, AK Partinin birinci hükümet dönemi olan, seçkin 58'inci cumhuriyet hükümeti zamanında ortaya çıkmış ve milletimizin aktif desteğine muhatap olmuştur.

Hükümetimiz, ülkemizin genç ve dinamik nüfusu, eşsiz coğrafî konumu, zengin doğal kaynakları ve engin kültür birikimiyle yeni dünyanın etkin bir üyesi olma potansiyeline sahip olduğuna kesinlikle inanmakta ve bütün bu olup bitenleri hak etmediğini düşünmektedir.

Hükümetimiz, dürüst, cesur, bilgili ve ehliyetli kadroların öncülüğünde, siyaseti ve devleti yeniden milletle buluşturmak için kapsamlı bir programla, umut ve güven dolu bir geleceği yeniden tesis etmek üzere yola çıkmıştır.

Yüce Meclisimize sunduğumuz bu program, uzun hazırlıkların ürünü olarak geliştirdiğimiz, ülkemizin ve dünyanın gerçeklerinden yola çıkarak şekillendirdiğimiz, bütünsel bir anlayış içinde ele aldığımız ve ülkemizi gelecekte layık olduğu yere taşıyacağına inandığımız temel alanlardaki politikalarımızı içermektedir.

Milletin taleplerinin ve maşeri vicdanının yankısı haline gelmiş olan AK Partinin hükümet etme mantığının bir ifadesi olmakla kıvanç duyan hükümetimiz;

- Ekonomik istikrarı sağlamış,
- Rekabetçi bir piyasa yapısı oluşturmuş,
- Sürdürülebilir kalkınma ortamını yakalamış ve ekonomik refahın nimetlerini adaletle dağıtan,
- Yoksulluk ve yolsuzlukla en etkili şekilde mücadele edildiği ve tüm kamu adına görev yapanların yargılanabilmelerinin önündeki, dokunulmazlık dahil, tüm engellerin kaldırıldığı,
- İnsanlarımızın barış ve refah içinde özgürce yaşadığı,
- Çağdaş dünyayla bütünleşmiş, farklılıkların, çatışma unsuru olarak değil, zenginlik kaynağı olarak görüldüğü,
- İtibarlı, demokratik, dinamik bir millet iradesini hayata geçirecektir.

Hükümetimizin siyasî varoluş sebebi, bu vizyonu gerçekleştirme yolunda, siyasî iktidarı anayasal çerçevede, milletin talimatları doğrultusunda yönetmek olacaktır.

Değerli milletvekilleri, demokratik ülkelerde hukukun evrensel ilkelerine saygı, hak arama yollarının açık tutulması, kanun önünde eşitlik, bireysel veya örgütlü olarak hak ve özgürlüklerin kullanılması ve idarenin hukuka bağlılığının sağlanması temel değerlerdir. Bunlar, AK Partinin hükümet etme mantığının da olmazsa olmazlarıdır. AK Parti, kamu yönetiminde güvenin kalıcı olarak tesis edilmesinin yolunun bu değerlerden geçtiğine inanmaktadır.

Hukuk ve adalet anlayışımız gereği, hukukun üstünlüğü içerisinde, devletin, topluma ve bireylere dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din ve mezhep aidiyeti gibi sebeplerle ayırım gözetmesi söz konusu olmayacaktır. Bu konular etrafında ayrımcı politikalar peşinde koşanlar, karşılarında, AK Parti hükümetini aşılmaz bir engel olarak bulacaklardır. (AK Parti sıralarından alkışlar)

Mevzuatımızdaki pek çok yasakçı hükümler nedeniyle, ülkemiz, hukuk devletinden çok kanun devleti görünümü vermektedir.

İktidarımız süresince tüm çalışmalarımız, ülkemiz hukukunu evrensel hukuk ilkelerine uygun hale getirmek, temel hak ve özgürlükler rejimini evrensel standartlara çıkarmak, ülkemizi gerçek anlamda bir hukuk devleti yapmak,

hukukun üstünlüğünü hâkim kılmak ve uluslararası camiada saygın bir yer kazandırmak olacaktır. Seçimlerden başarıyla çıkar çıkmaz, Avrupa Birliği turuna çıkmamız ve bu turun neticesinde, ülkemizin Avrupa Birliğine tam üyeliği için Aralık 2004 tarihine müzakere için müzakere tarihi alma başarısı göstermemiz, bu hassasiyetlerimizin tescili olarak ortaya çıkmıştır.

İnsan haklarının evrensel düzeye çıkarıldığı ve kullanıldığı, hukukun üstünlüğünün gerçekleştirildiği ve demokrasinin tüm kurum ve kurallarıyla işlediği hukuk sistemini oluşturmak için, iktidarımız süresince gerçekleştireceğimiz temel düzenlemelerden bazıları şunlar olacaktır:

- Artık ülkemize dar gelen yürürlükteki Anayasa yerine, katılımcı ve özgürlükçü, yeni bir anayasa hazırlayacağız. Bu anayasanın hazırlanmasında, kendi fikirlerimiz kadar, muhalefet partilerinin ve tüm toplumsal kesimlerin katılımını en etkin biçimde sağlama çabası içerisinde olmaya söz veriyoruz. Birtakım hükümleri sürekli değiştirilmek zorunda olan bir anayasa yerine, ülkemizi geleceğe taşıyacak bir anayasa yapmak, çocuklarımızın geleceği adına yerine getirmemiz gereken bir sorumluluktur. Yeni Anayasamız, güçlü bir toplumsal meşruiyete sahip, başta Avrupa Birliği olmak üzere, uluslararası normlara uygun, bireyin hak ve özgürlüklerini üstün tutan, çoğulcu ve katılımcı demokrasiyi esas alan, demokratik hukuk devleti anlayışını taşıyacaktır.

- Siyasî partileri katılıma açmak, halkın partiler üzerindeki denetim ve etkinliğini artırmak, parti içi demokrasiyi ve şeffaflığı sağlamak ve istikrarı bozmayacak şekilde temsilde adaleti sağlamak üzere, Siyasî Partiler Kanunu ve Seçim Kanunları, tüm kesimlerin üzerinde mutabakatı aranarak değiştirilecektir.

- Amacımız, şiddet, baskı ve suçtan arınmış, özgürlüklerin nimetlerinden yararlanan ve korkunun olmadığı bir barış toplumu haline gelmektir. İhtilafları çıkmadan önlemek amacıyla "koruyucu hukuk" uygulamaları başlatılacak, ayrıca ihtilafların dostane yollarla çözümlenmesi anlayışı yerleştirilecektir.

- Türk Ceza Kanunu, Türk Ticaret Kanunu, İcra İflas Kanunu ve İş Kanunu gibi temel kanunlarımız, çağdaş gelişmeler ve Avrupa Birliği normları dikkate alınarak, güncelleştirilecektir. Bu kanunların bir bölümü Meclise sevk edilmiştir, bir bölümü de yıl sonuna hazır olacaktır. 59'uncu hükümet döneminde, 58 inci hükümet döneminde yapılan çalışmaların yol göstericiliğinde ilerleneceğinden, etkili bir şekilde sonuç almak daha da kolay olacaktır.

Sayın milletvekilleri, adalet sisteminin işleyişi konusunda, hukuk devleti prensibiyle tam uyumlu bir görüntü verdiğimiz söylenemez. Adalet sistemi çok yavaş işlemekte, bu durum adalete güven duygusunu zayıflatmaktadır. Vatandaşlarımız, kimi zaman, haklarını mahkemelerde aramak yerine "ihkak-ı hakka" kalkışmakta ya da yargı dışı organizasyonları devreye sokmakta veya umutsuz bir şekilde, hak aramaktan vazgeçerek haksızlığa boyun eğmektedir. Tam ve zamanında adaletin tesisi için, gereken her türlü düzenleme yapılacaktır. (AK Parti sıralarından alkışlar)

Adliyeler, çağın gelişmelerine ve hizmetin gereklerine uygun bir şekilde, modern araç ve gereçlerle donatılacaktır. Mahkemelerin, elektronik arşiv imkânlarından yararlanması sağlanarak, gerekli bilgi ve belgeler ile emsal kararlara zamanında erişim mümkün hale getirilecek, yargı organları arasında kurulacak bir bilgi ağıyla, adlî sistemi bilgi toplumuna taşıyacak bir düzen oluşturulacaktır. Bu çerçevede hazırlanan Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) yıl sonunda tamamlanacaktır. Konuya gösterdiğimiz hassasiyetin bir sonucu olarak, Adalet Bakanlığı bütçesi içerisindeki en büyük ödenek bu kaleme ayrılmıştır.

İnfaz mevzuatı çağdaş normlara uygun hale getirilecek, modern bir örgütlenme, yeterli sayıda personel ve fizikî imkânların sağlanmasıyla ceza ve tutukevlerinin sorunları çözülecektir.

Kamu yönetimi sistemimizin, çağdaş bir yönetim anlayışına uygun bir yapıya kavuşturulması gerekmektedir. Hükümetimiz, bu dönüşümü sağlamak kararlılığındadır. Bu kapsamda, merkeziyetçi ve hantal yapıların aşılması bakımından, katılımcı ve çoğulcu demokrasi ve yönetimde etkinlik ilkeleri doğrultusunda, hükümetimiz döneminde, kapsamlı bir yerel yönetim reformu gerçekleştirilecektir.

Ulusal öncelikler ile yerel farklılıklar barıştırılarak kamu hizmetlerinin yerinden karşılanması temel ilke olacak, merkezî yönetim tarafından yürütülmesi zorunlu olmayan hizmetler, kaynaklarıyla birlikte yerel yönetimlere devredilecektir.

Yerel düzeyde demokratikleşmeye önem verilecek, seçimlerle oluşan yerel organlar üzerindeki merkezî idarenin denetimi, hukuka uygunluk denetimiyle sınırlandırılacaktır.

Yerel Yönetim reformu çerçevesinde, merkezî idare ile yerel idareler arasında görev, yetki ve kaynak paylaşımı, üniter devlet anlayışımıza dayalı olarak, etkinlik, verimlilik ve çağdaş yönetim ilkelerine uygun olarak yeniden belirlenecektir.

İl idareleri yeniden yapılandırılarak;

- Bakanlıkların taşradaki görev ve yetkileri, valiliklere ve il özel idarelerine devredilecektir. Yerel tercihler dikkate alınarak, sağlık, eğitim, kültür, sosyal yardımlaşma, turizm, çevre, köy hizmetleri, tarım, hayvancılık, imar ve ulaşım hizmetlerinin il düzeyinde karşılanması sağlanacaktır.

- Devlette Genel Kurumsal Gözden Geçirme çalışması yapılarak, bakanlıkların sayısı ve ölçekleri, ilgili ve bağlı kuruluşlar ile diğer kamu kuruluşlarının bir bütün olarak görevleri yeniden tanımlanacaktır.

- Merkezî yönetimdeki gereksiz kuruluşlar elenecek, benzer işlevler gören yapılar birleştirilecek ve kuruluş içi yönetim kademeleri azaltılarak işlemler basitleştirilecektir. Bu konuda başlatılmış çalışmalar süratle tamamlanacaktır.

Toplumsal denetim ve katılımın artırılması bakımından;

- Kamu alanındaki "sır" kavramının yeni ve çağdaş bir anlayışla ele alınması gerekmektedir. AK Partinin hükümet etme döneminde, "sır" kavramı, bilgi edinme hakkı lehine kısıtlanacaktır.

- Bilgi edinme hakkı, toplumun bütün kesimlerine yaygınlaştırılacak ve bunu sağlamak için "Vatandaşın Bilgi Edinme Hakkı Kanunu" çıkarılacaktır. (AK Parti sıralarından alkışlar) Bu kanunun taslağı hazırdır ve AK Partinin katılımcı siyaset anlayışı çerçevesinde, vatandaşlarımızın bilgisine, eleştirilerine ve katkılarına açılmıştır.

- Yeni bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanılarak, kamu kuruluşlarının hizmet ve işlemleri halka duyurulacak, yönetimde şeffaflık sağlanacaktır.

- Kamuda verimliliğin artırılması ve şeffaflığın sağlanması için hizmet birimlerinin, Parlamentoya ve kamuoyuna performans raporu sunmaları yönünde çalışmalar başlatılacaktır.

Kırtasiyecilik, şekilcilik ve verimsizliğin azaltılması bakımından;

- Vatandaşa doğrudan hizmet sağlayan alanlarda mevzuat ve idarî usuller sadeleştirilecektir.

- Kamu kuruluşlarında bilgi ve iletişim teknolojileri azamî ölçüde kullanılarak, e-devlet uygulaması yaygınlaştırılacaktır.

- Yatırımcının önündeki bürokratik engeller kaldırılacak, mükerrer belge ve bilgi talepleri önlenecektir.

Örgütsel büyüme ve hantallığın giderilmesi bakımından;

- Kamu personeli eğitilecek, geçici ve nitelik gerektirmeyen işler için ilave personel alımı önlenecektir.

- Kuruluşiçi, kuruluşlararası ve bölgelerarası personel dağılımı yeniden düzenlenerek, vatandaşa doğrudan hizmet verilen noktalardaki personel açığı giderilecektir.

Kayırmacılığın ve yozlaşmanın önlenmesi bakımından;

- Personel alımında objektif kriterler getirilecek, terfilerde liyakat ve fırsat eşitliği esas alınacaktır.

- Ulusal düzeyde Ekonomik ve Sosyal Konsey etkin olarak çalıştırılacak, bölgesel ve yerel düzeyde özel kesimin ve sivil toplum örgütlerinin kamu yöneticileri ve siyasî yetkililerle bir araya geleceği benzeri yapılar geliştirilerek yaygınlaştırılacaktır. Uzun zaman boyunca toplanmayan Ekonomik ve Sosyal Konseyin, 58'inci hükümetimiz döneminde toplanması, söylediklerimizin en ciddî kanıtıdır.

Değerli milletvekilleri, merkezî idare reformuna Başbakanlıktan başlanmış olup, Başbakanlığa bağlı kuruluşlar, ilgili icracı bakanlıklara devredilmiş ve Başbakanlık önemli oranda icracı bir bakanlık olmaktan çıkarılmıştır. Başbakana yardımcı olacak Devlet Bakanlarının sayısı azaltılmış ve böylece, Bakanlar Kurulu, verimlilik esasına göre teşekkül ettirilmiştir. Bu doğrultuda bazı adımları yakın zamanda atmaya devam edeceğimizi, kamuoyuna buradan duyuruyorum.

Hükümetimizin reformist yapısını ortaya koyan bu ilk icraatlar, toplumun geniş kesimlerinde takdir görmüş ve piyasalarda güvenin oluşumuna katkıda bulunmuştur.

Bu çerçevede, ekonomi yönetimi tek bir çatı altında toplanacaktır. Bununla ilgili yasal düzenleme gerçekleştirilecektir.

Mevcut hizmet bakanlıklarının sayısı, ölçüleri, ilgili ve bağlı kuruluşlar bir bütün olarak ele alınacak, merkezî idare reformunun en önemli uygulaması olarak bakanlıkların görev ve yetkileri yeniden tanımlanacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye ekonomisi sentetik bir görünüm sunmakta ve zayıf olarak yapılandırılmış kurumsal bir sisteme sahip bulunmaktadır. Son üç yıl içinde üç defa üçer yıllık ekonomik programın uygulamaya konulmuş olması, genel olarak bu programların hedeflerine ulaşılamadığını göstermiştir. Zayıf ekonomik performansın nedenlerinin arasında, ahlakî riziko, tutarsız tercihler ve hatalı kaynak kullanımı, şoklara duyarlılık ve açıklık, etkinliği azalmış düzenleme-denetim ve yaptırım mekanizmaları ön sıralarda yer almaktadır.

Tutarlı ve sinerjik bir sonuç üretemeyen kaotik programlar, reformlar ve düzenlemeler; enflasyon oranı, faiz oranı ve döviz kuru arasındaki dengenin kaybolması; büyük boyutlarda üretim ve katma değer kaybına yol açan ve etkin şekilde organize olamayan sanayi, tarım ve hizmet sektörü; ulusal sermayenin ihmal edilmesi; yatırım süreçlerinde önemli düşüşler; makul ve sürdürülebilir bütçe ve dışticaret dengelerinin kurulamaması; iç ve dışborç yükünün aşırı şekilde artması; derin ekonomik krizler, son dönem ekonomi yönetimlerinin ürettiği ekonomik, sosyal ve siyasal maliyetleri oldukça yüksek sonuçlar doğurmuştur.

Bu sonuç, ekonomide rakamsal faktörler yanında, sosyal dinamiklerin de ihmal edilemeyecek öneme sahip olduğunu göstermektedir. Söz konusu süreçte, Türkiye'nin sosyal sermayesinin de tahrip edildiğini belirtmek gerekir. En önemli neden, güven ve istikrar ortamının kaybolmasıdır. Ekonomik birimlere kaybolan güveni kazandırmak ve siyasetin itibarını yeniden tesis etmek amacıyla, politik karar süreçlerinde etkinliği artırıcı düzenlemelere ve uygulamalara ağırlık verilecektir. Bu çerçevede;

- Toplumun istek ve arzuları politik sürece doğrudan yansıtılacak,
- Şeffaflık ve hesap verilebilirlik uygulamaya konulacak,
- İlan edilen politikalar güçlü bir siyasî irade ile desteklenecek,
- Anlaşmalara bağlılık ve evrensel standartlar devlet taahhütlerinin devamında temel kriter olacaktır.

Hükümetimiz, toplumdan aldığı yetki çerçevesinde;

- Demokratik piyasa toplumu ve ekonomisi,
- Etkin ve şeffaf malî ve finansal sistem,
- Ahlakî değerlere sahip bir bürokrasi,
- Evrensel standartta düzenleme, denetleme ve yaptırım sistemi,

- Rekabet, etkinlik, verimlilik ve alternatif maliyetlerinin önemli göstergeler olarak işlev gördüğü ekonomik ortam oluşturmayı önplanda tutacaktır.

Hükümetimiz, enflasyonu tek haneli rakamlara indirmek, kamu borç stokunu düşürmek, yüksek ve istikrarlı bir büyüme performansına ulaşmak için, yürürlükteki ekonomik programın aksayan ve yetersiz bölümlerini de dikkate alarak, toplumumuzun desteğini alacak yeni bir ekonomik programı uygulayacaktır.

Ekonomi yönetimi, halkın beklentilerini ve devletin taahhütlerini dikkate alarak, genel bir vizyon ve misyon oluşturacaktır. Bu çerçevede, ekonomik başarı için yapılması gerekenlerden daha çok yapılmaması gerekenler önem kazanmaktadır. Hükümetimiz bu çerçevede;

- Ekonomik birimler arasındaki dengeyi bozacak haksız karar ve eylemler,
- Yanlış, hatalı, eksik veri ve bilgi sunumu, bilgi saklama,
- Ekonomik faaliyette bulunma hak ve özgürlüğünün ortadan kaldırılması,
- Evrensel çerçevede risk-getiri ilişkisinden uzak ekonomik ve finansal faaliyetler,
- Kamu imkân ve kaynaklarının özel amaç ve menfaatlar için kullanımı,
- Makro ve mikro çerçevede yaratıcı rekabetin ihmal edilmesi,
- Kişilik haklarına yönelik saldırı ve iftira gibi hususların doğması ve gelişmesine imkân vermeyen bir ortamın oluşmasına özel önem verecektir. Böyle bir ortamda, konjonktürel problemlerin yapısal sorunlara dönüş ihtimali de önemli ölçüde azalacaktır.

Değerli milletvekilleri, seçim beyannamemiz ve 58'inci Hükümet Programındaki yaklaşımlar ışığında ekonominin mevcut durumu ve muhtemel geleceğini değerlendirerek, Hükümetimiz, aşağıdaki öncelikleri belirlemiştir:

- Ekonominin rehabilitasyon ve restorasyonu sürecini tamamlamak,
- Ekonomik büyümeyi yeniden başlatmak,
- Fakirlik ve işsizliği azaltmak,
- Evrensel kurallar, çağdaş standartlar ve etkin uygulama anlamında, devleti ve kurumlarını görev, yetki ve sorumluluk açısından yeniden yapılandırmak ve şekillendirmek,
- Bürokrasiyi azaltmak,
- Yolsuzluk ve suç işleme eğilimini engelleyici düzenlemeler yapmak,
- Avrupa Birliğine üye olma sürecini hızlandırmak ve sonuçlandırmak,
- Bölgesel ekonomik güç ve bölgesel finans merkezi olma imkânı sağlayacak ortamı hazırlamak,
- Genel yaklaşımlar ve makro parasal dengeleri yönetmeye odaklaşma kadar, hükümetimiz, doğrudan reel ekonomiye ve vatandaşların ihtiyaçlarına açık pragmatik uygulamaları da benimseyecektir. Gayri Safî Millî Hâsılada reel ve sürdürülebilir büyüme ile vatandaşların hayat standardını artırmayı sağlayan ekonomik politikalara ağırlık verilecektir.

Yatırım olmaksızın ekonomik büyüme ve ekonomik büyüme olmaksızın sürdürülebilir ekonomik politika üretilemez. Ulusal ekonominin yeniden güçlendirilmesini amaçlayan stratejik önceliğimiz, ulusal sermayenin daha fazla katılımını sağlayarak ve doğrudan yabancı sermayeyi teşvik ederek yatırım oranını artırmaktır.

Bu amaca uygun makroekonomik politikalar geliştirilecek ve uygulanacaktır. Bunun yanında, 58'inci Hükümetin genel çerçevesini oluşturduğu yatırım ortamının iyileştirilmesi projesine de özel önem verilecektir.

Yatırım ortamının iyileştirilmesi, etkin ve amaca uygun yapısal reformlar, sanayi ve enerji sektörünün yeniden yapılandırılması ve modernize edilmesi, tarım sektörünün yeniden canlandırılması, gıda sektörünün modernizasyonu, ormancılığın geliştirilmesi, kamusal işler ve konut sektörünün geliştirilmesi, altyapının rehabilitasyonu ve ulaşımın modernizasyonu, iletişim ve enformasyon teknolojisinin geliştirilmesi, turizmin güçlendirilmesi ve turizm sektöründe ürün ve hizmetlerin farklılaştırılması, su kaynaklarının etkin yönetimi, çevrenin korunması, KOBİ'lerin ve kooperatiflerin desteklenmesi, özelleştirme sürecinin şeffaf ve etkin gerçekleştirilmesi, finansal hizmetler sektörünün yeniden yapılandırılması, yabancı sermayenin teşvik edilmesi ve ihracatın artırılması yoluyla sağlanacaktır.

Hükümetimizin misyonu, stratejik amacı ve vizyonu, yeni yüzyıl toplumunun temellerini atmak, yeni yüzyılın sade, güçlü ve etkin devletini oluşturmaktır. Bunun için, halkımızın kendisine hizmet eden devlet talebini karşılamaya yönelik yapılanmaya ağırlık verilecektir.

"Şimdi, daha fazla üretme, çalışma ve iş yapma zamanı" prensibi, reel sektör vizyonumuzun ve planımızın temel karakteri olacaktır. Hükümetimizin önemli önceliklerinden biri, işsizlikle mücadele ederek herkesin hayat standardını yükseltmek ve mutlu bir Türkiye oluşturmaktır. Uygulamaya konulacak politikalarla iş imkânlarının artırılması, ihracatçılar için yeni piyasaların kazanılması, bölgesel ilişkilerin canlandırılması, reel sektör altyapısının yenilenmesi için ülkemizin sahip olduğu imkânlar genişletilecektir.

Reel sektör politikası, büyümenin üç önemli unsurunu dikkate alarak oluşturulacaktır; bunlar, yenilikler, yatırımlar ve ihracattır.

Reel sektörün karşılaştığı sorunlar, sektör temsilcilerinden gelen öncelikler ve öneriler ışığında, sektör odaklı, esnek ve sektöre uygun reformlarla oluşturulmuş eylem planlarıyla çözülecektir. Eylem planlarının yapısı ve içeriği, Türkiye'yi bölgenin süpermarketi yapma ve bunu sürdürme mantığına dayandırılacaktır.

Hükümetimizin finans sektörü vizyonu, Türkiye'nin bölgesel finans merkezi olarak tercih edilebilirliğini artırıcı ortamı güçlendirmektir. Finans sektöründe rekabetin ve etkinliğin iyileştirilmesi, bölgenin finansal ürün ve hizmet talebini karşılamada önemli avantaj sağlayacak, Türk ekonomisinin uluslararası rekabetinin artmasına önemli destek sunacaktır.

Değerli milletvekilleri, ekonomik programımızın ana unsurları, makroekonomik istikrar, mikroekonomik liberalleşme ve dışa açılmadır.

Bu yaklaşımın doğal sonucu olarak, hükümetimiz, bölgesel ve yerel ekonomi havzaları oluşturma, mevcut olanların etkinliğini artırmaya yönelik politikalar üretecek ve uygulamaya koyacaktır.

Hükümetimizin ekonomik reform programları, genel çerçevede, aşağıdaki standart politika demetini içermektedir:

Mali disiplin, malî açıkların ekonomik istikrarsızlığa neden olmayacak ölçekte ve sürdürülebilir yapıda tutularak sağlanacaktır.

Kamu harcamalarında öncelikler, ekonomik getirisi yüksek ve gelir dağılımını artıcı alanlara göre belirlenecektir.

Vergi reformuyla vergi tabanı genişletilecek ve marjinal vergi oranları uygun seviyelere indirilecektir.

Finansal liberalleşmeyle, finansal ürün ve hizmet fiyatlarının piyasa tarafından iç ve dış koşulları yansıtacak şekilde belirlenmesine imkân sağlayan ortam oluşturulacaktır.

Döviz kurlarının ekonominin nispî dengelerini yansıtacak, ihracatçılara destek verecek ve rekabet güçlerinin kaybolmasını engelleyecek şekilde oluşmasına imkân sağlayan ortam oluşturulacaktır.

Ticarî liberalleşmeyle dışticaretin mallar ve ülkeler bazında uluslararası standartlar çerçevesinde gelişimi sağlanacaktır. İhracata yönelik düzenlemelere ağırlık verilecektir.

Doğrudan yabancı yatırımların girişine imkân sağlanacak, düzenlemelerin yerli ve yabancı firmaların eşit koşullarda rekabet etmesi için uygun ortam sağlanacaktır.

Özelleştirme, ekonomik faaliyet icra eden kamu kurum ve kuruluşları, piyasa koşullarında özel sektöre aktarılması olarak ele alınacaktır.

Yasal düzenlemeler yoluyla rekabeti engelleyen kısıtlamalar kaldırılacak, çevreyi koruma ve etkin düzenleme ve denetim gerçekleştirilecektir.

Sermaye ve mülkiyet haklarının korunmasını sağlayacak evrensel hukukî çerçeve oluşturulacaktır.

Reformlara ilişkin politikalar, global ekonomiye entegrasyon kadar, Türkiye ekonomisinin yapısı ve ihtiyaçları dikkate alınarak uygulamaya konulacaktır.

Değerli milletvekilleri, reel faiz oranı-büyüme oranı-kamu borç stokunun gayri safî yurtiçi hâsılaya oranı-faizdışı fazla oranı-para arzı artış oranı dengesi, mevcut koşullarda özel bir önem taşımaktadır. Bu denge, makroekonomik ortamın istikrarını doğrudan etkilediği için, ekonominin gerekleri ışığında kurulacak ve korunacaktır. Devletin borç ve yükümlülüğü, ilgili kurum ve kuruluşlar arasında gerçekleştirilecek ortak strateji ve eşgüdümle yönetilecektir.

Sürdürülebilir büyüme oranlarına ulaşmayı kolaylaştıran makro-ekonomik istikrar için en önemli koşullardan biri, hiç şüphesiz ki, malî disiplindir. Maliye politikasının temel önceliği, malî disiplinin, bu çerçevede faizdışı fazlanın sağlanmasına verilecektir. Daha fazla kamu geliri için, daha yüksek büyüme oranlarına ulaşmayı kolaylaştırıcı düzenlemelere ağırlık verilecektir.

Vergi reformu, verimliliğe odaklı ve büyümeyi teşvik edici yapı içinde gerçekleştirilecektir. Kalite, alternatif maliyetler ve kamu yönetiminde etkinlik, kamu harcamalarının yön ve şeklini belirleyecektir.

Yurtiçi kaynak ve imkânları kullanabilecek projelerde yabancı fon ve kaynak kullanılmayacaktır. Kamu borç yönetiminde prensip, borç yükünü en aza indirmektir. Bu çerçevede, anakural, sözleşmelere bağlılık ve piyasa kuralları olacaktır. Kamu borçlarının şeffaf ve etkin yönetimine ağırlık verilecektir.

Özelleştirmenin temel amacı, ekonomide serbest piyasanın daha iyi işlemesi için gerekli koşulların oluşumunu sağlamak, etkinlik ve verimliliği artırmaktır. Piyasa ekonomisinde kamunun iktisadî rolü, piyasa mekanizmasının iyi çalışması için gerekli, düzenleyici ve denetleyici mekanizmaları oluştur-maktır.

KİT'lerin özelleştirilmesinde kararlı olan hükümetimiz, özelleştirme süreç ve uygulamalarını hızlandırmaya yönelik politikalarını oluşturacak ve gerekli tedbirleri alacaktır.

Özelleştirmeye gerekli önem verilecek ve özelleştirme hukukuna ve yönetimine evrensel standart getirilecektir.

Temel parasal ve finansal göstergelerin, iç ve dış piyasa koşullarını yansıtacak şekilde oluşmasına imkân verecek para ve finans politikası geliştirilecektir. Merkez Bankası ve finans sektörünün düzenleme ve denetiminden sorumlu üst kurulların üstlendikleri rol ve fonksiyonu yerine getirecek bağımsızlığa sahip olması önplanda tutulacaktır.

Makro politikaları oluşturma yetkisi hükümetlerde kalmak şartıyla, bağımsız ve özerk kurumlar ve kurullar düzenleme ve denetleme işlevini sürdürecek; özerk kurumların kamuoyuna, hükümete ve Türkiye Büyük Millet Meclisine düzenli bilgi vermeleri sağlanacaktır. Ayrıca, bu kurum ve kuruluşların evrensel standartta denetimleri de yapılacaktır.

Finans sektörünün ödeme mekanizması oluşturma, servet biriktirmeye yardımcı olma ve finansal güvence sunma rol ve fonksiyonu uluslararası standartlara yükseltilecektir. Bu çerçevede, rekabet derecesine, ekonomik birimlerin ihtiyaçlarına uygun finansal ürün veya hizmet sunabilme yeteneğine, fon toplama ve fon kullandırma süreci ya da mekanizmasına evrensel içerik ve kalite kazandırılacaktır. Sektörün uluslararası standartta kurumsal ve fonksiyonel bazda derinleşmesi sağlanacaktır. Finans sektöründe zaman zaman ortaya çıkan kötü yönetimlerin topluma maliyet yüklemesini önleyici tedbirler alınacaktır.

Ekonominin uluslararası rekabet gücünün artırılması, dışticaret dengesi ve carî dengenin makul seviyelerde tutulması, etkin şekilde hazırlanmış dışsektör politikalarıyla sağlanacaktır. Bu bağlamda, daha aktif ticaret ve sanayi politikaları, vergi düzenlemeleri, bürokrasinin azaltılması ve konuyla ilgili, kamu yönetiminde, kurumsal yeniden yapılanma faaliyetlerine ağırlık verilecektir.

Bölgesel ticaret ve iki yanlı ticarî faaliyetlere imkân veren ortam oluşturulacaktır. Stratejik konuma sahip gelişen ekonomilerle ilişkiler artırılacaktır. Markalaşma ve kalite artışı özendirilecektir. Yerli sermayenin ve üretimin bölgesel ve uluslararası konuma gelmesi desteklenecektir. Stratejik sektörler belirlenerek, gelişmelerini ve dışa açılmalarını sağlayıcı altyapı oluşturulacaktır.

Mikro ekonomik politikalar, genel olarak iki alanda yoğunlaştırılacaktır. Bunlar, Türkiye ekonomisinin dinamiklerini ortaya çıkarma ve harekete geçirmeye yönelik uygulamalar, yeni yüzyıldaki gelişmeler açısından önem kazanan kurumların güçlendirilmesidir.

Ülkemizde iktisadî ve sosyal yapımızın omurgası olan üretim, istihdam ve katmadeğerin oluşturulmasında önemli katkılar sağlayan esnaf ve sanatkârlarımız çok yönlü olarak desteklenecektir.

Türk ekonomisinin dinamiklerini ortaya çıkarma ve harekete geçirmeye yönelik uygulamalar; KOBİ'lerin ve risk sermayesi şirketlerinin teşvik edilmesini, stratejik ve önceliği belirlenmiş teknolojik kalkınma modellerinin desteklenmesini ve istihdama ilişkin tedbirleri içermektedir.

Bu çerçevede, sektör, üniversite ve devlet arasında işbirliğini güçlendiren yaratıcı ar-ge faaliyetlerinin etkinliği artırılacaktır. Ayrıca, KOBİ'ler için özel destek sistemi kurulacak, istihdam yaratıcı ortam oluşturulacak ve işsiz insanlarımız için alternatif çözümler geliştirilecektir.

Yeni yüzyıldaki gelişmelere uygun kurumların güçlendirilmesini içeren politikalar ile Türkiye ekonomisini canlandıracak ve geliştirecek uygun kurumlar güçlendirilecek, toplum hayatıyla ve kilit elektronik ve bilişim altyapı sistemlerinin stratejik ve öncelikleri belirlenmiş bir çerçevede kalitesi yükseltilecektir.

Ayrıca, hükümetimiz, bölgesel kalkınmaya önem verecek, bunun için sosyal altyapılar güçlendirilecektir. Doğal afetlere karşın uygun tedbirler alınacaktır. Kamu çalışma alanında, fayda-maliyet analizi ve diğer yöntemlerle etkinlik ve şeffaflık artırılacaktır. Bu çerçevede hayatı kolaylaştıran altyapı hizmetlerinin sağlanması ve kalitesinin artırılmasına, elektronik ve bilişim altyapı sistemlerinin yenilenmesine, enformasyon teknolojisinin adaptasyonuna, çevre dosta sosyoekonomik yapıların oluşturulmasına, kamu güven ve huzurunun sağlanmasına, bölgesel işbirliğinin güçlendirilmesine özel önem verilecektir.

Değerli milletvekilleri, ekonomide olumlu sinerjik bir ortam oluşturmak, büyük ölçüde, yoğun ve karmaşık ilişkilere sahip ekonomik yapıda ileri ve geri bağlantıların sağlıklı şekilde belirlenmesine, buna yönelik politikalar üretilmesine bağlı bulunmaktadır.

Toplumsal imkân ve kaynaklar, ekonomik performansı mümkün olan en yüksek düzeye çıkarmak amacıyla, en etkin şekilde kullanılacaktır. Bu çerçevede, kamu birimlerinin organizasyonu ve kamusal mal ve hizmet üretim süreçlerinde bir dizi iyileştirme yapılacaktır.

Kamunun sunduğu mal ve hizmetlerde, maliyetler, üretim düzeyi ve toplumsal tercihler arasındaki ilişkiye, kaynakların daha verimli bir şekilde kullanımına özel önem verilecektir. Ekonominin iç ve dış performansını artırmak amacıyla, tutarlı ve doğru olarak formüle edilmiş, alternatif maliyetleri detaylı bir şekilde belirlenmiş ekonomik politikalar uygulanacaktır.

58'inci hükümet döneminde, hükümet programında yer alan ve Acil Eylem Planı kapsamında yürütülen karar ve uygulamalara devam edilecektir.

Tarım sektöründe verimliliğin ve üretimin artırılması, üretici gelirlerinin istikrara kavuşturulması, bu kesime yönelik teşviklerin rasyonel kullanılması, hayvancılık potansiyelinin yeniden canlandırılması ve en üst düzeye çıkarılması, ulusal ormancılık politikası doğrultusunda uzun vadeli bir ana plan hazırlanarak, gerekli destek ve teşviklerin sağlanması temel amacımızdır. Alternatif ürün projesi ile üretimin iç ve dış pazar talebine göre yönlendirilmesi sağlanacaktır.

Tarım, ormancılık ve hayvancılık ürünlerinin dünya piyasalarına arzı teşvik edilecek, sektörün kendi kendine yeterliliğine destek verilerek yoksulluğun ortadan kaldırılmasına ağırlık verilecek, karma ve alternatif tarımsal üretim metotları teşvik edilerek, tarım sektöründe çeşitlenme ve farklılaşma sağlanacak, tarım sektörüne daha rekabetçi yapı kazandırmak amacıyla, piyasa fiyatlarına duyarlı üretim sistemlerinin oluşmasına imkân sağlanacaktır. Sektörün piyasa yapısının güçlendirilmesi için gerekli yasal ve kurumsal düzenlemeler yapılacaktır.

Tarım sektörü politikaları, istihdam ve sosyal politikalar olarak ele alınacak, katmadeğer artışına odaklı destek ve teşvikler sağlanacaktır. GAP bir bütün olarak değerlendirilecek ve toprak reformuyla birlikte bölgenin ekonomik altyapısı yeniden planlanacak ve sonuçlandırılacaktır. GAP idaresi bu bölgeye nakledilecektir. (AK Parti sıralarından alkışlar)

Ulusal kalkınma hedefleri ve stratejileri ışığında sanayiin yeniden yapılandırma sürece hızlandırılacaktır. Hedef endüstrilerin önceliklerinin belirlenmesinde mevcut olanaklar ve kapasiteler, endüstriyel yetenekler, piyasa fırsatları ve uzun dönem rekabet olasılığı göz önünde bulundurulacaktır. Patent, marka ve endüstriyel tasarımlarla ilgili haklar korunacak ve sınaî mülkiyet alanında yapılacak yatırımlar desteklenecektir. Ayrıca, organize sanayi bölgeleri, nitelikli sanayi bölgeleri ve küçük sanayi sitelerine gereken önem verilecektir.

Bölgesel sanayiin rekabet derecesi iyileştirilecek ve standartları artırılacaktır. Ekonominin dışa açılmasında ve ödemeler dengesinin olumlu yönde bir trend izlemesinde, imalat sanayiinin uluslararası mal ve hizmet ticaretindeki performansı büyük önem taşımaktadır.

İmalat sanayiinin dış rekabet gücünün artırılması, mukayeseli avantajlar, alternatif maliyetler, ticaret hadleri ve serbest ticaretin rolü ve önemi dikkate alınarak değerlendirilecektir. Bu çerçevede, sorunun demokratik piyasa koşullarında çözümüne ağırlık verilecektir. Büyük sanayi kuruluşlarının yurtdışında faaliyette bulunarak rekabet güçlerini dış piyasalara taşımaları teşvik edilecektir.

Türkiye, tarihî ve kültürel birikimiyle, farklı doğal güzellikleri ve misafirperver insanlarıyla büyük bir turizm potansiyeline sahiptir. Hükümetimiz, Türkiye'nin bu potansiyelinin tamamını turizmin hizmetine sunmak için bilinçli çalışma yapılması gerektiğine inanmaktadır. Türkiye'de turizm gelirlerinin artırılması ve turistik bölgelerin çeşitlendirilmesi, dünyadaki ekonomik, sosyal, kültürel gelişmelerin yakından izlenmesine ve turizm potansiyelimizin etkin bir biçimde tanıtımına bağlıdır.

Bir turizm ülkesi olarak "Türkiye" markasının oluşturulmasına dönük tanıtma projelerine önem verilecek, bu projelerin özellikle dışticaret ve yabancı sermaye politikalarımızla koordinasyonu gözetilecektir. Ülkemizin zengin turizm potansiyeli harekete geçirilerek, dünya turizm pastasında önemli bir yer tutan iş-kongre, fuar, spor ve kültür turizmi alanlarında, dinlence turizminde ülkemizin zengin turizm potansiyelini geliştirecek adımlar atılacaktır.

Bilgi toplumuna geçiş sürecinde oldukça önemli olan ulaşım ve iletişim, ekonomik birimlerin demokratik bir ortam içinde faaliyette bulunmaları ve özgürleşmeleri bakımından son derece önemlidir. Ulaşım sistemimiz, deniz taşımacılığı ve demiryolu işletmeciliği öncelikli olmak üzere hazırlanmakta olan Ulaşım Ana Planı çerçevesinde, kara ve hava ulaşımıyla da bir bütünlük içerisinde ele alınarak, ulaşım modları arasında denge sağlanacaktır. İletişim alanında serbestleştirme ve özelleştirme çalışmalarına ve sektörle ilgili mevzuat düzenlemelerine hız verilecektir.

Hedeflenen 15 000 km bölünmüş yol çalışmalarına zor mevsim şartlarına rağmen süratle başlanmış olup, devam etmektedir. (AK Parti sıralarından alkışlar) Huzurlarınızda, bu konuda yoğun bir şekilde çalışan tüm valilerimize ve ilgili kuruluşlara da teşekkür ediyorum. Hür türlü haberleşme ve iletişim imkânlarının ülkenin her yerleşim birimine ulaşması sağlanacaktır.

Millî gelirin, istihdamın ve ekonominin dışa açılma sürecindeki faaliyetlerin büyük bir kısmı hizmetler sektörü tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda iç ve dış ticaret, iç ve dış müteahhitlik hizmetleri, turizm, iç ve dış taşımacılık son derece önemlidir. Bu sektörlerin ekonomiye katkılarının, ekonomik prensipler çerçevesinde artırılmasına yönelik düzenleme ve uygulamalara yer verilecektir.

Çalışma hayatıyla ilgili mevzuata, ulusal ve uluslararası gelişmeler ışığında, günün koşullarına uygun bir yapı kazandırılacaktır. İşsizlik, sadece, önemli bir üretim faktörünün israfı değil, aynı zamanda, büyük ölçüde bir insanlık problemi olarak ele alınacaktır. İşsizliğin çözümünde, sadece toplam talebin yönetiminde kullanılan para ve maliye politikaları değil, bunlarla birlikte arz yanlı politikalar da kullanılacaktır.

Sosyal güvenlik kuruluşlarında, norm ve standart birliği sağlanacak, uluslararası sözleşmeler ve sosyal güvenliğin temel ilkeleri çerçevesinde çağdaş, bütünleştirilmiş bir sosyal güvenlik ağı sağlanacaktır.

İşgücü piyasalarının yapısı ve özellikleri, son yıllarda önemli ölçüde değişime uğramaktadır. İstihdamın ve işsizliğin endüstriyel ve meslekî dağılımı, istihdam statüsü, geçmiş dönemlere göre farklı bir trende girmektedir. Bu nedenle, işçi ve işveren kuruluşlarının rol ve fonksiyonlarının etkinliğini artırıcı ortam oluşturulacaktır.

Çevrenin sermaye stoku olarak ele alınması gereken hava, ısı, su, mineral ve diğerleri, tüm ekonomik birimlerin faaliyetlerinin yapı ve kalitesini doğrudan etkilemektedir. Bu konuda duyarlılık artırılacak ve söz konusu stokta değişim yaratan çevresel yapıda kötüye gidiş, gürültü, kirlenme ve değişim maliyetlerini belirlemek amacıyla sosyal refah ağırlıklı gelişim, yaklaşım geliştirilecektir. Bu çerçevede, ekonomik birimlere sosyal sorumluluk yaklaşımı benimsetilecektir.

Enerji kaynaklarının tümünden en etkin ve verimli bir şekilde yararlanılacaktır. Enerji darboğazının oluşmaması için, maliyet ve fiyatlamayı da dikkate alan bir planlama yapılacak, çevreci nükleer enerji kaynakları da devreye sokulacaktır. Yurtdışı enerji kaynakları ve bunun imkânları, ekonomik kriterler gözardı edilmeden çeşitlendirilerek değerlendirilecektir.

Hükümetimizin enerji politikasının temelinde, ulusal çıkarlarımızı koruyarak enerji arzının güvenliğini ve devamlılığını sağlamak, serbest rekabete dayalı bir enerji piyasası oluşturmak ve duyarlı olduğumuz çevreyi ve insan sağlığını korumak bulunmaktadır. Aynı zamanda, Türkiye'yi bir enerji köprüsü haline getirebilmek için hükümetimiz azami çaba içinde olacaktır.

Yeraltı kaynaklarımızın zenginliği, ülkemize mukayeseli bir üstünlük sağlamaktadır. Hükümetimiz, zengin yeraltı kaynaklarımızın ülke gelişmesine arzu edilen bir düzeyde katkıda bulunması için, ulusal çıkarlarımızı öne çıkararak, etkin bir madencilik programını süratle uygulamaya koymak isteğindedir.

Tüketicinin korunmasında en etkin yöntem ve yaklaşımlar hızlı bir şekilde uygulamaya konulacaktır. Bu çerçevede, yasal yapı, sivil toplum kuruluşları ve tüketiciyi koruyan kurumların yaygınlaştırılması ve desteklenmesi, üretim süreçlerinde kalite anlayışının yaygınlaştırılması, tüketicilerin bilinçlendirilmesi üzerinde önemle durulacaktır.

Devleti halka hizmet etme aracı olarak gören hükümetimiz, bir sınıf ve kesimin değil, bütün vatandaşlarımızın refah ve mutluluğunu sağlayacak sosyal politikalar yürütecektir. Bu bağlamda, yoksullar, bakıma muhtaç yaşlılar, çocuklar ve işsizler için özel programlar oluşturulacak, zor durumdaki vatandaşlarımıza, terkedilmiş ve kimsesizlik duygusu yaşatılmayacaktır. (AK Parti sıralarından alkışlar) Hükümetimiz, işsizleri, fakirleri, düşkünleri, hastaları, özürlüleri gözeten, onların insan onuruna yakışacak şekilde yaşamalarını sağlayacak bir sosyal devlet anlayışını uygulamaya koyacaktır.

Hükümetimize göre eğitim, her alandaki kalkınmanın en önemli unsurudur. Beşerî sermayeyi etkin kullanmayan toplumlar, rekabet şanslarını kaybetmeye mahkûmdur. Eğitim alanında oluşacak zaaflar, hiçbir alandaki üstünlükle giderilemez. Buna karşılık, eğitim alanında yakalanacak üstün seviyeler, diğer tüm alanların toplam kalitesini yükseltir. Eğitime bu bilinçle yaklaşan hükümetimiz, bu alanda giderek artan zaafları gidermeyi öncelikli hedeflerden saymaktadır.

Eğitim kalitesinin artırılması, eğitimde fırsat eşitliğinin gerçek anlamda sağlanması ve eğitim sisteminin ideolojik kavgaların arenası olmaktan çıkarılması, yetkin ve yetenekli bireylerin yetiştirilmesi açısından son derece önemlidir. (AK Parti sıralarından alkışlar) Yükseköğretim kurumları dahil, eğitim-öğretim kurumlarımızın ihtiyaçlara uygun eğitim-öğretim hizmeti sunması, etkin eğitim ve istihdam planlamalarının yapılmasına bağlıdır.

Bu nedenlerle, hükümetimiz, eğitim alanında köklü bir reform hareketine girişecektir. Her alanda olduğu gibi, Türk Millî Eğitim sisteminde de insan merkezli, nitelikli bir eğitim modeline geçmek üzere, toplumun ihtiyaçlarına ve çağdaş uygarlık gereklerine göre yeniden yapılanma sağlanacaktır.

Anayasamızda tanımlanan laiklik ilkesi, din ve vicdan hürriyetine etkinlik ve işlerlik kazandırılarak, dinin, dinî duyguların veya dince kutsal sayılan değerlerin ve sembollerin siyasî veya kişisel çıkar yahut nüfuz sağlamak amacıyla istismar edilmesi veya kötüye kullanılmasını önleyebilecek bir din eğitimi ve öğretimi, Anayasamızda tanımlanan çerçevede uygulamaya konulacaktır.

Öğretmenlik mesleğinin toplumda hak ettiği itibarı yakalayabilmesi için, öğretmenlerin niteliklerinin yükseltilmesine paralel olarak, çalışma şartları iyileştirilecektir. Eğitim ve öğrenim hakkının kullanılmasının önündeki engeller kaldırılacak; eğitim, hayat boyu sürecek bir süreç olarak kabul ve teşvik edilerek, kademeler arasında yatay ve dikey geçiş imkânları sağlanacaktır.

Hükümetimiz, üniversitelerin çağdaş anlamda öğretim ve araştırma kurumu olmalarını sağlayacak düzenlemeleri gerçekleştirecektir. Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK), üniversiteler arasında koordinasyon sağlayan, standartlar belirleyen bir yapıya kavuşturulacak; üniversiteler, idarî ve akademik özerkliği olan, öğretim elemanları ve öğrencilerin serbestçe bilimsel faaliyette bulunduğu, araştırma ve öğretim kurumları düzeyine çıkarılacaktır.

Üniversiteler, her çeşit düşüncenin demokratik bir ortamda, hoşgörü içinde öğretilip tartışıldığı, yasakların ve sınırlamaların olmadığı özgür bir foruma dönüştürülecektir. (AK Parti sıralarından alkışlar) Meslekî ve teknik eğitime talebi düşüren, haksız ve adaletsiz uygulamalara sebep olan mevcut üniversiteye yerleştirme sistemi, yarışmayı teşvik edecek ve adaleti sağlayacak şekilde değiştirilecektir. Meslek eğitimi veren meslek yüksek okulları, meslek standartlarına uyumlu niteliklere sahip insangücü yetiştirecek bir şekilde yeniden ele alınacaktır.

Hükümetimiz, millî değerlerin, birey, aile ve toplumu ayakta tutan manevî dinamiklerin korunup geliştirilmesi konusunda azamî gayret içerisinde olacaktır. Millî kültürümüzdeki esas yapıyı, üslubu koruyarak evrensel değerler ile millî kültürümüz arasındaki etkileşimi en üst noktaya çıkarmayı amaçlamakta, gerçek bir çağdaş kültür atmosferi oluşturmanın bu yoldan geçtiğine inanılmaktadır. Bu iki alanı çatışma konusu olmaktan çıkarıp, her iki unsurun zenginliklerinden birlikte yararlanmak, kültür politikamızın temelidir.

Hükümetimiz, kültürün taşıyıcı unsurları olan dil, edebiyat, folklor, musiki, plastik sanatlar, etnografya, sinema, temsili sanatlar alanlarındaki mevcut yapıyı, yaklaşım ve anlayışı eksik ve sağlıksız bulmaktadır. Bütün bu alanlarda konunun uzmanlarının ve sivil toplum örgütlerinin de görüşlerinden yararlanılarak yeni ve doyurucu politikalar geliştirilecektir. Ayrıca, hükümetimiz, kültürel mirasın korunmasına azamî hassasiyet gösterecektir.

Mevcut sağlık sistemi bütün yönleriyle çağdaş gelişmelerin gerisinde kalmış; maliyetler, sistem kaçakları nedeniyle çok artmış, sağlık hizmetleri ulaşılamaz hale gelmiş, standart birliği kalmamıştır. Sağlıklı bir nesil yetiştirebilmek için, sağlık hizmetlerinin tüm vatandaşların ulaşabileceği bir yapıya kavuşturulabilmesi kaçınılmaz hale gelmiştir.

Sosyal güvenlik kuruluşlarının asıl yapması gereken işlerini engelleyen sağlık işleriyle uğraşması, bu kuruluşları da verimsiz hale getirmiştir. Mevcut sağlık sistemimiz, kurumsal yapı, işleyiş, personel yapısı ve dağılımı itibariyle ihtiyaca cevap veremeyecek hale gelmiştir. Hükümetimiz, köklü değişiklikler yaparak herkesin ulaşabileceği nitelikli ve etkin çalışan bir sağlık sistemini oluşturmakta kararlıdır.

Devlet, herkesin temel sağlık hizmetlerini, gerekirse özel sektörle işbirliği yaparak yerine getirecektir. Etkin ve kaliteli bir sağlık sistemi, nitelikli bir toplum için vazgeçilmezdir. Hükümetimiz, sağlık hizmetlerinin yerine getirilmesini sosyal devlet anlayışının vazgeçilmez unsurları arasında görmektedir. Sağlık hizmetleri bütünsel bir anlayışla ele alınacak, yeni bir yapılanma ve işbirliğine gidilecektir.

Aile, toplumun temeli ve toplumsal dayanışmanın oluşmasında rol oynayan önemli bir kurumdur. Toplumsal mutluluk, dayanışma, barış, sevgi ve saygının yolu aileden geçer. Yaşanan bütün olumsuzluklara ve ekonomik sıkıntılara rağmen toplum olarak ayakta duruşumuzu, büyük çapta sağlam aile yapımıza borçlu olduğumuz açıktır. Hükümetimiz, aile merkezli politikalara öncelik verecektir.

Kadınlarımız, sadece toplumumuzun yarısını oluşturdukları için değil, birey ve toplumun gelişimi ile sağlıklı nesillerin yetiştirilmesinde özel bir konuma sahiptirler. Yılların ihmali sonucu biriken her türlü sorunlarıyla ilgilenilmesi, hükümetimizin öncelik verdiği bir konudur. (AK Parti sıralarından alkışlar)

Gençlik, ülkenin sadece zenginliği değil, aynı zamanda dinamizminin ve değişim potansiyelinin de kaynağıdır. Dolayısıyla, genç nüfusa sahip olmak, Türkiye için büyük bir imkândır. Hükümetimiz, toplumun gençlere, gençlerin de Türkiye'ye güvenini sağlamayı temel hedefleri arasında görmektedir.

Seçilme yaşı 25'e indirilecektir. (AK Parti sıralarından alkışlar) Özgür düşünceli, kendi başına karar verebilen, sorgulayan, kendi toplumunun ve evrensel doğrulardan haberdar olan ve hayatın güçlükleriyle baş edebilecek donanımlı ve yetenekli gençler yetiştirmek, önemli hedeflerimiz arasındadır. Dünyanın ve Türkiye'nin gelişen ve değişen şartları dikkate alınarak yeni bir spor politikası oluşturulacaktır. Sporun her dalında uluslararası standartları yakalamak için her türlü destek verilecektir. (AK Parti sıralarından alkışlar)

Özgür, bağımsız, çoksesli bir yazılı ve görsel basın, demokratik rejiminin önemli güvencelerinden biridir. Yazılı ve görsel basın sektöründe tekelleşme ve kartelleşmenin önlenmesi için ilgili mevzuat yeniden düzenlenecektir. Medyanın, toplumun ihtiyaçlarını önplanda tutan yayınlar yapması özendirilecektir. Özel hayatın ve özel haberleşmenin güvenliğiyle ilgili her türlü teknik ve yasal önlemler alınacaktır. (AK Parti sıralarından alkışlar)

Çağımızın devlet anlayışında, özürlülerin kendi kendine yetmesi, belli bir bilgi ve kültür düzeyine ulaşması, meslek edinip üretken hale gelmesi ve çevresiyle sağlıklı ilişkiler kurarak toplumsal hayata katılmasının sağlanması devlete yüklenen anayasal bir görevdir. Devlet, özürlü vatandaşlarının, eğitim, rehabilitasyon, sağlık, hukuk, yönetim gibi alanlardaki ihtiyaçlarını karşılamak suretiyle, başkalarına en az muhtaç olarak yaşamalarını sağlayacaktır. Bedensel ve zihinsel özürleri nedeniyle insanlar arasında ayırım yapılmasına izin verilmeyecektir. Bu ilke, hükümetimizin özürlülerle ilgili politikasının temelini oluşturacaktır. Bunların gerçekleştirilmesi için her türlü tedbir alınacaktır. (AK Parti sıralarından alkışlar)

Bir ülkedeki yönetimin kalitesini ve toplumun medeniyet dairesindeki konumunu, ne tür kentler ürettiği belirler. Bu nedenle, kentleşme ve konut meselesi teknik muhtevasının çok ötesinde anlamlara sahiptir. Sağlıksız ve çirkin şehirleşmenin önüne geçilerek, şehirlerin yaşanabilir mekânlar haline getirilmesi hükümetimizin temel önceliklerinden biri olacaktır. Gecekondu bölgelerinde yaşayanlara yönelik ucuz konutlar üretilecektir. Uzun vadeli programlarla, şehirlerin yaşanabilir, sağlıklı, ulaşım ve altyapı sorunları çözülmüş, çevre güzelliği taşıyan mekânlar olması için gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

Değerli milletvekilleri, her yüzyıl bilinen bir takvimle başlamakla beraber, siyasî tarihçiler, takvimsel göstergeden çok, geçmiş yüzyıldan kalma paradigmayı ortadan kaldırarak, yeni bir siyasal paradigmayı ikame eden önemli bir olayı yeni yüzyılın başlangıç noktası olarak alırlar. Bu yüzyılı siyasal olarak başlatan olay, kuşkusuz, 11 Eylül ismiyle bilinen sarsıcı olaydır. Bu olayla beraber yeni bir dünya düzeninin kurulmasına doğru gidildiği, ortak bir kanaat haline gelmiştir. 1990'lı yıllarda çift kutuplu dünyadan tek kutuplu düzene geçmiş olan dünya sistemi, tek kutuplu güç düzeninin sancılarını, bu yüzyılın başında çekmeye başlamıştır.

Var olduğu günden beri dünya güç sisteminin merkezî bir öğesi olagelmiş olan Türkiyemiz de, bu yeni durumdan, doğal olarak, etkilenmektedir. Türkiye'nin bölgesel hayat sahası, çok riskli bir jeopolitiğe karşılık gelmektedir. Bu da, Türkiye'de, içpolitika ve dış politika eksenleri arasındaki mesafeyi ortadan kaldırmaktadır. Türkiye'nin içpolitik dinamikleri ile dışpolitik dinamikleri, dünyanın pek çok ülkesinden daha fazla etkileşim içindedir. Türkiyemizin dış politikası, halkımızın yediği ekmeği doğrudan etkilemekte, iç siyasetin güçlü ve kaliteli olması, ülkemizin bölgesel ve küresel çıkarlarının teminatı olmaktadır.

Değişen bölgesel ve küresel gerçekler karşısında, Türkiye'nin, dış politika önceliklerini yeniden tanımlaması ve bu gerçekler ile ulusal çıkarları arasında yeni bir denge oluşturması gerekmektedir.

Bu çerçevede, hükümetimiz, birinci AK Parti hükümetinin gerçekçi ve vizyonel dış politika yaklaşımını sürdürmek ve daha da geliştirmek kararlılığındadır.

Aziz milletimizin büyük tarihsel yürüyüşünün mütevazı, ama, güçlü bir ifadesi olan hükümetimiz:

Türkiye'nin dış politikasını uzun vadeli bir perspektifle, yeni dinamiklere dayanan bölgesel ve küresel konjonktürle uyumlu hale getirecektir.

Türkiye, bulunduğu bölgede bir istikrar unsurudur. Bu niteliğiyle, çevresindeki kriz bölgelerinde daha fazla inisiyatif alacak ve krizlerin çözümüne daha somut katkı sağlamaya çalışacaktır. Nitekim, Irak krizine dönük olarak, birinci AK Parti hükümetinin geliştirdiği yaklaşım, dünyanın önüne ciddî bir model koyma başarısını göstermiş ve takdir toplamıştır. Bundan sonra da, Türkiye'nin ulusal çıkarlarıyla ilgili bölge ve kıta ölçekli gelişmeleri sadece izleyen değil, aynı zamanda yönlendiren aktif bir diplomasi takip edilecektir. (AK Parti sıralarından alkışlar)

Irak krizi konusunda birinci AK Parti hükümetinin ortaya koyduğu performans, ikinci AK Parti hükümeti döneminde de aynen sürdürülecektir. 11 Eylül olaylarından sonra, Amerika Birleşik Devletlerinin küresel teröre karşı mücadele anlayışına destek veren partimiz, küresel terörle mücadele için ortak zeminler oluşturulması gerektiğini Türkiye'de ifade eden ilk parti olmuştur. Partimizin kurduğu hükümetler bu anlayışa sahiptir. Bununla beraber, küresel terörle mücadele konusunda ortaya çıkan kafa karışıklığının ve yöntem yanlışlarının da kaygı verici olduğunu düşünüyoruz.

Bu çerçevede, 11 Eylül sonrası tırmanma eğilimi gösteren dinler ve kültürlerarası gerilimlerin azaltılması ve küresel bir barış ortamının sağlanabilmesi için aktif çaba sarf edilecektir. Kültürel çoğulculuğa ve diyaloga dayalı zengin tarihî birikimimiz bu doğrultuda harekete geçirilecektir.

Birinci AK Parti hükümeti, küresel siyaset dinamiklerini sarsan ve dünya devletlerinin ortak platformları olan örgütleri yeni kriz yönetimiyle tanıştıran Irak merkezli sorun karşısında, uluslararası toplumun bir parçası olma sorumluluğu ile çok özel bir coğrafyada yaşamanın getirdiği güvenlik risklerini dengeleyen ve harmanlayan bir etkinlik üretmiştir. İkinci AK Parti hükümeti de aynı siyasal mantığı devam ettirecektir.

Hükümetimiz, komşumuz Irak'la ilgili belirsizliğin sona ermesinden yanadır. Irak sorununun Birleşmiş Milletler kararları çerçevesinde çözülmesini temenni etmekteyiz; fakat, sorunun genel çerçevesi ile Türkiye'ye dönük yüzü arasındaki makas farkının açıldığı ve bunun siyasî, askerî ve ekonomik menfaatlerimizi tehdit etme eğilimine girdiği durumlarda, devletimizin bekası ve milletimizin selameti için, kendi özel durumumuza en uygun kararları en hızlı biçimde alacaktır. (AK Parti sıralarından alkışlar) Hükümetimiz, Irak'ın toprak bütünlüğüne ve siyasî birliğinin korunmasına büyük önem atfetmektedir. Irak'ın yeraltı ve yerüstü kaynaklarının tüm Irak halkına ait olduğunu düşünmekteyiz. Irak'ın aslî unsuru olan Türkmenlerin, Arapların, Kürtlerin ve diğer toplulukların barış içinde yaşaması arzumuzdur. Irak'ın toprak bütünlüğünün bozulması Ortadoğu'daki tüm dengeleri değiştirecektir. Hükümetimiz, Irak yönetiminin Birleşmiş Milletler kararlarını tam olarak uygulamasından, kitle imha silahlarından arınmış, komşularıyla barış içinde yaşayan bir Irak'ın uluslararası toplum içindeki yerini almasından ve sorunun barışçı yönden çözümünden yanadır.

Hükümetimiz, Irak krizi sebebiyle yeni gündemlerle donanan, Amerika Birleşik Devletleri ile tarihsel derinliğe ve karşılıklı saygıya dayalı ilişkilerini, bundan sonra da en dinamik biçimde sürdürecektir.

Devletimiz ile Amerika Birleşik Devletleri arasında, Irak krizinin algılanışı ve krize dönük yaklaşım bakımından belli farklar olması doğaldır; kuşkusuz, her ülke, her olayı, kendi siyasal pozisyonuna göre değerlendirecektir. Güncel ve konjonktürel bir gündem olan Irak krizi konusundaki kimi farklılıklara rağmen, temel stratejik ve siyasî gerçek, Türkiye ile Amerika Birleşik Devletleri arasındaki müttefiklik ilişkisidir. Hükümetimiz, Amerika Birleşik Devletleri ile müttefik olmanın önemine ve işlevine uygun bir etkinlik üretmeyi önemsemektedir. Hükümetimiz, Amerika Birleşik Devletleri ile ilişkilerimizi ve işbirliğimizi, halklarımızın karşılıklı yarar ve çıkarları doğrultusunda ve bölgesel istikrarın da bir boyutunu teşkil edecek biçimde, en üst düzeye çıkarma arzusundadır.

Değerli milletvekilleri, Türkiye, Avrupa siyasî değerler sisteminin bir parçasıdır. Avrupa ülkeleriyle ilişkiler, Türkiye'nin dış politika gündeminde en üst sıralarda yer almaya bundan sonra da devam edecektir.

Türkiye'nin Avrupa Birliğine tam üyeliği, hükümetimizin hedeflerinin başında gelmektedir. 3 Kasım seçimlerinden başarıyla çıkar çıkmaz, Avrupa Birliği konusunda ciddî bir etkinlik ürettik ve 2004 Aralık ayına, müzakere için müzakere tarihi alma başarısı, AK Parti hükümeti döneminde başarılmıştır.

Hükümetimiz, Kopenhag kriterlerini tam olarak yerine getirme konusunda kararlıdır. Türkiye'nin Avrupa Birliği ailesi içerisinde hak ettiği yeri en kısa zamanda almasının iki tarafa getireceği kazanımların yanı sıra, Avrupa Kıtasının ötesinde, barış, istikrar ve güvenlik yönlerinden olumlu sonuçlar doğuracağı kuşkusuzdur.

Bu çerçevede, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından gerçekleştirilmiş olan uyum yasalarının güçlendirilmesi ve mevzuatımızın temel hak ve özgürlükler açısından bir bütün olarak geliştirilmesi sağlanacaktır. Ayrıca, reformların uygulamaya tam olarak yansıması ve uygulayıcılar tarafından da özümsenmesi konusunda her geçen gün artan bir kararlılık gösterilecektir.

Bu arada, uyum paketinin yasalaşması konusunda Cumhuriyet Halk Partisinin verdiği desteğe de özenle teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

Değerli milletvekilleri, Türkiye'nin NATO bünyesinde bugüne kadar ortaya koyduğu katkıya paralel olarak, yeni Avrupa Savunma Stratejisi çerçevesinde oluşturulan Avrupa Güvenlik ve Savunma Kimliği (AGSK) içinde hak ettiği yeri birinci AK Parti İktidarı döneminde almıştır. Muhtemel her türlü tehdidi caydırmada ve bölgesel ve küresel barış, istikrar ve güvenliğin sağlanmasında çok önemli bir rol oynayan Silahlı Kuvvetlerimizin NATO ve BM başta olmak üzere, dış örgütlerdeki faaliyetlere devam etmesi için gereken imkânları sürekli geliştirmek hükümetimizin öncelikleri arasındadır.

Bu bağlamda, güvenlik kavramı temelindeki hassasiyetimizin altını çizmek isterim. Güvenlik, bir devletin en aslî ve vazgeçilmez işlevidir. Türkiye'nin coğrafî konumu ve bölgede meydana gelen gelişmeler dikkate alındığında, güvenlik ve savunma konularında hükümetimizin çok daha duyarlı olacağı açıktır. Güvenliğimiz ve savunmamız neyi gerektiriyorsa, bu konuda hiçbir fedakârlıktan kaçınılmayacaktır.

Değerli milletvekilleri, iyi komşuluk ilişkileri içinde Rusya Federasyonu ile, kültürel yakınlığımız çerçevesinde Ortaasya ve Kafkasya ülkelerinde tarafların çıkarlarını zedelemeyen, işbirliğine dayalı ilişkiler sürdürülecektir. Hükümetimiz, Rusya Federasyonu ile ilişkilerini azamileştirmeyi önceleyen Avrasya perspektifini titizlikle geliştirecektir.

Komşumuz Yunanistan ile ilişkilerimizi, hasımlık çerçevesinde değil, iki ülke halklarına da fayda sağlayacak bir sinerjiyi üretecek rekabet temelinde kurma konusunda kararlıyız. Yunanistan ile karşılıklı ekonomik çıkarlara dayanan ilişkiler artırılarak sürdürülecek ve bu ilişkilerin oluşturacağı güven ortamı sayesinde, daha karmaşık olan siyasî sorunların çözümü için zemin hazırlanacaktır.

Hükümetimiz, Kıbrıs sorununa mutlaka bir çözüm bulunmasının gereğine inanmaktadır. Bu çözümde, gelecekte adadaki Türk varlığını tehlikeye sokacak hiçbir girişime müsaade edilmeyecektir. (Alkışlar)

Lahey'de gelinen noktanın bir tıkanmaya dönüşmemesi ve yeni iletişim kanallarının ve çözüm modellerinin araştırılması için hassasiyetimizi koruyoruz. Başta Avrupa Birliği ülkeleri ve Yunanistan olmak üzere tüm siyasal odakları, çözüm, diyalog ve kalıcı barış temelinde hassas olmaya davet ediyoruz. Bu çerçevede Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin hazırlamış olduğu planın masada olduğuna dair açıklaması, tarafların arzusu durumunda çözüm sürecine yardımcı olacağını ifade etmesi ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Denktaş'ın Rum tarafını müzakereye çağıran beyanı hükümetimizce kayıt altına alınmıştır.

Ortaasya Türk cumhuriyetleriyle tarihî, kültürel ve sosyal yakınlığımıza rağmen, Türkiye'nin bu ülkelerle ilişkilerinde beklentileri karşılayamadığı bir gerçektir. Hükümetimiz, Türk cumhuriyetleriyle ilişkilerin en ileri noktaya taşınarak bölgenin geniş bir işbirliği alanına dönüştürülmesi için çaba sarf edecektir.

Ortadoğu'da akan kan, tüm dünya kamuoyunu olduğu gibi, bu bölgeyle yakın kültürel ve tarihî ilişkileri olan Türk halkını da üzmekte ve endişeye sevk etmektedir. Hükümetimiz, din ve ırk ayırımı yapmaksızın, kime ait olursa olsun dökülen kanın ve göz yaşının acilen durdurulmasını sağlayacak tek yolun kalıcı bir barıştan geçtiğine inanmaktadır. Türkiye, Filistin'de Birleşmiş Milletler kararları doğrultusunda ve Filistin halkının süregelen acılarını dindirecek şekilde barışın tesisine yönelik çabaları desteklemeye devam edecektir. Bu çerçevede, Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Sayın Bush'un 14 Mart 2003 tarihinde yaptığı açıklamada zikredilen yol haritası ve reform vizyonu hükümetimizce de desteklenmektedir. Türkiye, Filistin ve İsrail taraflarıyla iyi ilişkilerini sürdürerek, barışın tesisine yönelik çabalara katkıda bulunma imkânına sahip olacaktır.

Balkan politikamız, bölgedeki ülkelerle tarihî, kültürel ve ekonomik ilişkilerimiz ışığında geliştirilecek, gerekirse yeniden şekillendirilecektir. Bölge içindeki gerilimi düşürmek ve barış ortamını kalıcı kılabilmek amacıyla, ortak çıkar alanları oluşturmak için ekonomi ağırlıklı projeler geliştirilecektir.

Değerli milletvekilleri, hükümetimiz, Türkiye'nin İslam dünyasıyla ilişkilerine özel bir önem vermektedir. Bir yandan, bu ülkelerle ikili işbirliğimizin artırılması, öte yandan, İslam Konferansı Örgütünün uluslararası alanda daha saygın yer edinebilmesi ve inisiyatif alabilen dinamik bir yapıya kavuşturulması için çaba sarf edecektir. Yine, bu bağlamda, başkanlığını Cumhurbaşkanımızın yaptığı İslam Konferansı Örgütü Ekonomik ve Ticarî İşbirliği Daimî Komitesinin faaliyetlerine daha somut içerik kazandırmaya çalışacaktır.

Geniş bir katılımla kurulan Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatının, bölge ülkelerine yeni işbirliği imkânları vaat eden potansiyelinin harekete geçirilmesi için çaba sarf edecektir.

Çin Halk Cumhuriyeti ve Japonya ile karşılıklı saygı ve verimli işbirliği temelinde gelişmekte olan ilişkilerimizin bu doğrultuda daha da ileri götürülmesine çalışılacaktır. Nitekim, 2003 yılı Japonya'da "Türkiye Yılı" ilan edilmiştir.

Dış politikamızın geleneksel Atlantik ve Avrupa boyutlarının yanında, Avrasya eksenli politikanın geliştirilmesi yolundaki çabalar sürdürülecektir. Bu bağlamda, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı çerçevesindeki işbirliği güçlendirilecektir.

Türkiye'nin üyesi olduğu uluslararası örgütler ve ECO ve KEİB gibi bölgesel ekonomik işbirliği çabaları arasında rasyonel ve sistematik bir koordinasyon sağlanacaktır.

Kafkasya'da soğuk savaş dönemi şartlanmaları bir yana bırakılarak işbirliği imkânları aranacak, zengin yeraltı ve yerüstü kaynaklarına sahip olan bu bölgenin, Ortadoğu ve Balkanlar'la ekonomik açıdan bütünleşmesine katkıda bulunmaya çalışacaktır.

Yurtdışında yaşayan Türk vatandaşlarının, bulundukları ülkelerdeki haklarının daha fazla korunası için çaba sarf edilecek, gerek o ülkelerde gerekse Türkiye'de karşılaştıkları sorunların ortadan kaldırılması için mevcut mekanizmaları daha etkin biçimde işletecektir.

Değerli milletvekilleri, AK Parti hükümetleri, ülkemizin ihtiyaç duyduğu çağdaş ve dinamik hükümet mantığını ortaya çıkarmakla kalmamış; bundan daha önemli ve kalıcı olarak, yaşadığımız çağla uyumlu olmayan bir siyaset kültürünü de geride bırakarak, her bakımdan yeni bir siyaset dönemini başlatmıştır. (AK Parti sıralarından alkışlar)

Bu yeni dönemi, eskinin kavram, kalıp ve alışkanlıklarıyla değerlendirmek, anlamak ve sorgulamak yaklaşımına bağlı kalanlar, toplumun dinamizminin ve değişim iradesinin uzağına düşerek, verimsiz ve sonuçsuz bir siyasal çaba içinde kalmaya mahkûm olacaklardır. (AK Parti sıralarından alkışlar)

Bu yeni dönem, evrensel standartlar ve hukukun üstünlüğü içinde milletimizin iradesine ve gelişme arzusuna dayalı yeni anlayış, kavrayış, tutum ve yöntemlerle siyaseti inşa edenlerin dönemi olacaktır. (AK Parti sıralarından alkışlar)

Bu yeni siyaset anlayışı içinde siz değerli milletvekillerine sunmuş olduğum bu programın, hızla değişen, rekabetin arttığı, etkin ve katılımcı bir yönetimin eskisinden de önemli hale geldiği bir dünyada, ülkemizin hak ettiği yere gelmesinde önemli katkı sağlayacağına inancımız tamdır. (AK Parti sıralarından alkışlar)

Türkiye'nin ortak aklının ve vicdanının ifadesi olan hükümetimiz, aziz milletimizin ve Yüce Meclisimizin güvenine layık olmaya çalışacaktır. (AK Parti sıralarından alkışlar)

Gayret bizden, destek aziz milletimizden ve başarı Yüce Allah'tandır. (AK Parti sıralarından alkışlar)

Saygılarımla. (AK Parti ve Bakanlar Kurulu sıralarından ayakta alkışlar; CHP sıralarından alkışlar)

TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 22, Yasama Yılı:1, Cilt: 8, Birleşim: 49, 18.03.2003, Oturum: 1, ss. 118-137

EK 3- TBMM BAŞKANI BÜLENT ARINÇ'IN TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ'NDE AB REFORMU BİLGİLENDİRME TOPLANTISI (13 Ekim 2003)

Değerli basın mensupları, kıymetli dinleyenler;

1 Ekim 2003'te 22'nci Dönem ikinci yasama yılının açılışını yaptık; ülkemize, milletimize ve Meclisimize hayırlı olsun.

Birinci yasama yılını kapatırken, hatırlayacaksınız, yine böyle bir toplantı yapmıştık. O toplantıda birinci yasama yılındaki bütün faaliyetlerimizi detaylarıyla kamuoyuna sunmuş, bir anlamda hesap vermiştik.

Daha önce de belirttiğimiz gibi, biz bir gelenek başlatmak niyetiyle; yasama yılının kapanışında yapılacak "değerlendirme toplantısı"yla hesap verirken, açılışlarda düzenlenecek "bilgilendirme toplantısı"yla da yapacaklarımızı anlatmayı amaçlıyoruz.

Böylece, sizin aracılığınızla, vatandaşlarımıza, kendi Meclislerinde yaşananları doğru ve direkt olarak aktarmayı amaçlıyoruz.

Değerli basın mensupları,

Şeffaf ve titiz bir yönetim anlayışıyla yapacağımız her faaliyeti kamuoyuna sunmayı sürdüreceğiz. Zira burası, bize halkımızın emanetidir. Emaneti en iyi şekilde koruyup yine emanetin sahibine teslim etmek istiyoruz.

Bu emaneti aynı zamanda daha da güçlendirmek ve gelecek nesillere iyi bir Meclis bırakmak için çaba harcıyoruz. İşte bu amacımız doğrultusunda birtakım projeler hazırladık.

Türkiye son iki yüzyıldır süren batılılaşma çalışmalarının en kritik noktasına geldi. Meclis, son 40 yılın en güçlü reformlarını yaparak Avrupa Birliği sürecinde en önemli adımları attı. Bu nedenle parlamentomuz demokratik bir Türkiye için tarihi yasaları ardı ardına çıkarmıştır.

Şimdi bu yasaların uygulanması ve hayata geçirilmesi için çalışmalar başlatılacak. Zira 2004 yılının, Türkiye için hayati önem taşıyan bir anlamı var. 2004 sonunda Avrupa Birliği için müzakere tarihi alacağımıza inanıyoruz. Bu nedenle, başta hükümet olmak üzere, herkesin üzerine düşen görevler var.

Ülkenin en önemli kurumu olan TBMM, AB uyum sürecinin dışında kalamayacağı gibi, bu sürecin lokomotifi olmak gibi bir sorumluluğa da sahiptir. Bu sorumluluğun yerine getirilmesinde, çeşitli alanlarda köklü reformların gerçekleştirilmesini ve buna eşlik edecek bir zihniyet dönüşümünün yaşanmasını sağlamayı amaçlıyoruz.

Yapılması düşünülen şey bir iç düzenleme ya da artık çok sık duyulan 'yeniden yapılanma çalışması' değildir. Biz, AB üyeliğine bu denli yaklaşan Türkiye'ye yakışır bir Meclis için köklü reform yapmayı tasarlıyoruz.

Bunu yaparken Meclisin geleneklerini koruyacak, ancak halkın sorunlarını çözmekten öte, artık sorun haline gelen bazı yönetim sorunlarından da cesurca kurtulacağız.

Değerli dinleyenler,

Çalışmalarımızın bir kısmı idari ve fiziksel değişimi içermektedir. Bunları birazdan açıklayacağız. Biz ayrıca, Meclisin itibarı, imajı ve siyasetteki yerini yeniden tartışmak ve daha da güçlendirmek istiyoruz. Bu çalışmalarımızı katılımcı bir yaklaşımla ele alacağız. Hükümet, muhalefet, sivil toplum örgütleri, bürokrasi ve aydınlarla geniş istişare görüşmeleri sonucunda yapacağımız çalışmalara son şeklini vereceğiz.

Herkese ait bu Meclisin, yeniden yapılandırılmasında, herkesin katılımını sağlayacak görüşmeler yapacağız. "Avrupa Birliğine girecek bir Türkiye'de nasıl bir Meclis istiyorsunuz?" sorusunu Meclisin sahibi olan herkese soracağız. Bu toplantıların ilkini, eski Meclis başkanlarıyla birlikte yapmayı düşünüyoruz.

Kıymetli arkadaşlar,

Bir süredir uzmanlarımız ve bürokratlarımız Mecliste yapacağımız reform çalışmalarını sürdürüyor. Şimdi sizlere, idari ve fiziki alanlarda yapmayı tasarladığımız yeniliklerden bahsetmek istiyorum.

13 Mart 2003 tarihinde Başkanlık Divanı, yeniden yapılandırma çalışmaları yapmak amacıyla uzmanlardan oluşan bir ekibin kurulmasına ve çalışma başlatmasına karar verdi. Bu ekipler bir süre sonra çalışmalarını tamamladı ve bize teslim etti. Uzmanlarımız, yaptığı bu çalışmaların sonunda idari ve teşkilat alanında çok önemli sorunlar tespit ettiler.

Bu sorunların ve yapılacak çalışmaların detaylarını az sonra dağıtacağımız kitapçıkta bulacaksınız. Yine internet sitemizde de bu bilgilere ulaşabilirsiniz. Tespit edilen sorunları özetlemem gerekirse; TBMM idari sistemini belirleyen 2919 sayılı Kanunun öngördüğü Meclis örgüt yapısı, beklenen görevleri yerine getirmek bakımından artık yetersiz kalıyor.

Yetersiz örgüt yapısındaki birimler de yasama sürecini araştırma ve bilgi bakımından destekleyemiyor. Ayrıca, değişen koşullara paralel olarak; İdari Şube Müdürlüğü gibi işlevlerini yitiren birimlerin kapatılmaması ve ihtiyaç duyulan yeni birimlerin kurulamaması da sistemi tıkamıştır.

Bunlar, zannederim daha önceki Meclis yönetimlerinin de en önemli sorunuydu. Şimdi hızla ilerleyen ve Avrupa Birliği standardını yakalamaya çalışan bir Türkiye'de Meclisimizin bu yapısı artık bizi çok zorluyor.

Bu durumu değiştirmek için, 2919 sayılı TBMM Teşkilat Yasasının reformist bir yaklaşımla modern bir çerçeveye kavuşturulmasına ihtiyaç vardır.

İdare sistemimizi, organizasyon analizi yöntemi kullanarak tüm yönleriyle gözden geçireceğiz.

Genel Sekreterlik teşkilatımız, Meclisin temel fonksiyonları olan, yasama ve denetim sürecini her yönüyle etkin şekilde destekleyecek biçimde yeniden yapılandırılacak. Zira teşkilatımızın yasama ve denetim fonksiyonlarını desteklemekten başka bir varlık sebebi yoktur.

Karmaşık hale gelmiş bazı birimlerin görev tanımlarını yeniden oluşturmamız gerekiyor. Burada fonksiyonunu yitiren birimleri kaldırmamız artık zorunlu hale geldi. Hız, sonuç alma, milletvekillerine birebir destek verme, bürokratik karmaşadan kurtulma, bizim düzenlemelerimizde ilk dikkate alacağımız konular olacaktır.

İdari sistemimizdeki aksaklıklara ve sorunlara paralel olarak bir de personel yönetiminde sıkıntılar yaşıyoruz. Bizce en önemli sorun, -bu belki de bütün devlet kurumlarındaki sorundur- idari kadrolara atamaların, ehliyet ve liyakatın göz önüne alınmadan yapılmış olmasıdır.

Bir de sahip olduğumuz özel statüden kaynaklanan sorunlar var. Bildiğiniz gibi Meclisteki memurluk statüsü istisnai bir statüdür. İstisnai memurluk statüsünün tüm kurum personelini kapsaması, yönetimde objektifliği ve liyakatin ödüllendirilmesini önlediği kanaatindeyiz. Buna paralel olarak kurumda çok farklı statüde personelin istihdamı da sorunlar üretiyor.

Personel sayıları bazı birimlerde çok fazla ve gereksiz gözükürken, bazı birimlerimizde yetersiz kalmaktadır. Bu yetersizliğe personelimizin gerekli düzeyde eğitim almamış olması da etki etmektedir.

Tüm bunlara ek olarak ücret sistemimiz, nitelikli personeli motive etmekten uzaktır ve üretkenliği de düşürmektedir. Personel yönetimimizdeki sorunları çözmek için, örgüt analizi çalışmasından sonra norm kadro çalışması başlatacağız. Bu çalışma sayesinde en iyi verimi alacağımızı umuyoruz.

2919 sayılı Kanun ve ilgili diğer mevzuatlarda değişiklik yaparak norm kadro çalışmasını destekleyeceğiz. Bizim Başkanlığımızın başından beri yaptığı, liyakat ve ehliyete göre kurumda yükselme politikası devam edecektir. Görev tanımlarını yeniden yapacağız. Bu tanımlara göre bir süredir devam ettiğimiz eğitim çalışmalarını hızlandıracağız. Sekreterler, garsonlar, aşçılar ve çaycılardan sonra, diğer alanlardaki personelimiz de eğitimlerden geçirilecek, hizmet kalitesi artırılacaktır.

Biz, gelecekte Meclisimizi, eğitimler sonucunda öngörülen standardı yakalayan çalışanlarla yöneteceğiz. Gerçekleştireceğimiz reformlardan, burada bir işten çıkarma operasyonu yapacağımız anlamı çıkartılmasın. Biz kimsenin ekmeği ile geleceği ile oynamayız. Çalışmalarımız, personelimizi mağdur etmeyecek şekilde yapılacaktır.

Değerli basın mensupları,

Avrupa Birliği ülkelerinde yaptığımız araştırmalarda ve benim bizzat gittiğim parlamentolarda gördük ki, teknolojiden en az faydalanan Meclislerden biri bizim Meclisimiz.

Teknoloji yoksun bir Mecliste işlemlerimiz hem daha yavaş yapılıyor hem daha pahalıya mal oluyor. Bu durumu değiştirmek için e-Meclis Projesini hayata geçireceğiz.

e-Meclisi oluşturmak için yapacağımız ilk işlerden biri, bütün milletvekillerine birer diz üstü bilgisayar vermek olacaktır. Bunu yıl başına kadar gerçekleştirmeyi amaçlıyoruz. Böylece Meclisimizin değerli üyeleri, bizim elektronik ortamda yapacağımız hizmetlerden direkt faydalanacaktır.

Ayrıca yasama ve denetim sürecinin tüm aşamaları, "sistemli ve anlaşılır şekilde" elektronik ortama aktarılacaktır. Bu elektronik ortam, vatandaşların ve sivil toplum kuruluşlarının görüşlerinin yasama sürecine sağlıklı yansımasını sağlayacaktır. Milletvekillerimize sunduğumuz basın bülteni, kanun tasarısı, rapor vb. kağıda dayalı materyalleri, elektronik ortama taşıyarak, hem hızlanacağız hem de kağıt tüketiminde ve maliyetlerde tasarruf sağlayacağız.

Bütün internet altyapımız güçlendirilerek vekillerimizin, seçmenlerle ve seçim bölgeleriyle internet üzerinden görüntülü ve sesli iletişimlerini sağlayacağız. Her milletvekilimiz için oldukça yeni bir teknolojiyle internet siteleri hazırlayacağız.

e-Meclisimizi oluştururken çok önemsediğimiz iletişim alanında bir dizi yenilik yapmayı tasarlıyoruz. İletişim çağında düzgün, sağlıklı ve verimli bir iletişim sistemimizin olmadığını düşünüyoruz.

Meclisimizin sahibi vatandaşlarımızla iletişim, ilk başta düzenleyeceğimiz alandır. Meclise gelen vatandaşlarımızı doğrudan bilgilendirmek ve Meclis içinde yardımcı olmak amacıyla bir halkla ilişkiler masası oluşturulacaktır.

Ayrıca parlamento hizmetlerini veren ve Meclise gelen ziyaretçilerle temas kuran tüm personel, halkla ilişkiler eğitiminden geçirilecektir. Böylece vatandaşlarımıza iyi ve güler yüzlü bir hizmet vereceğiz.

Biz yeni dönemde estetik ve sanatsal değişimler de yapmayı amaçlıyoruz. Örneğin, antetli kağıttan, kartvizitlere kadar bütün basılı ürünlerimizde yeni ve estetik değişimi sağlayacak bir kurumsal kimlik çalışması yapacağız.

Bu basılı materyallerdeki değişikliği, Meclisin imajı ve markasını modern bir şekilde yeniden oluşturarak destekleyeceğiz.

Demokrasi kültürünün geliştirilmesi ve TBMM'nin tanıtılmasını sağlayacak her türlü görüntülü ve sesli materyaller üreterek, seçme ve seçilme kültürünü bütün topluma yaymak istiyoruz. Bunu, sosyal ve eğitim faaliyetleriyle de destekleyeceğiz.

Meclis Başkanı'nın iletişim hizmetleri bundan böyle yeni bir anlayışla kurulacak 'iletişim ofisi' tarafından organize edilecektir.

Bir diğer yenilik yapmak istediğimiz alan, güvenliktir. Meclis kampüsü güvenlik sistemini, yüksek teknoloji ile yeniden yapılandırarak sivil görünümü ön plana çıkartmak istiyoruz.

Meclis içindeki giriş ve çıkışlarda yeni kurulacak elektronik sistemler sayesinde hem güvenli hem de düzenli girişlerin yapılması sağlanacak.

Şimdiye kadar ihmal edildiğini düşündüğümüz iki konuyu, yine yeni dönemde değiştirmek istiyoruz.

Birincisi, Meclis, üniversitelerle, akademik çevrelerle ve aydınlarla ilişkilerini geliştirecektir. Diğeri de, Meclisimiz bundan böyle sanatsal bazı faaliyetlere ev sahipliği yapacaktır.

Tüm faaliyetlerimizi kamuoyuna duyuran Meclis TV de yeni döneme kendini uyarlayacaktır. Burada mevzuat, teknoloji ve içerik açısından köklü değişiklikler yapılacaktır.

Değerli basın mensupları,

Diğer alanlarda yapmayı düşündüğümüz bazı çalışmalarımızı da açıklayarak konuşmamı tamamlamak istiyorum.

Bildiğiniz gibi TBMM'ye bağlı Milli Saraylar Daire Başkanlığımız var. Bu daire başkanlığımız, Türkiye'nin en nadide tarihi mekanlarının yönetimini yapmaktadır.

1 Eylül 2003 tarihinde düzenlediğimiz basın toplantısıyla, Milli Saraylar ve diğer tarihi mekanlarımızın yönetimi için bir milat başlatmıştık. Bu milat çerçevesinde söz verdiğimiz gibi, 25 Eylül 2003'te Camlı Köşk ve 26 Eylül'de de dünyada bir eşi daha olmayan saatlerin sergilendiği saat müzesini açtık.

Daire Başkanlığı daha verimli çalışmalar yapmak için yeniden örgütlenirken, saraylarımızın en önemli unsuru olacağına inandığımız Bilim Kurulu yenilenerek aktif hale getirilecektir.

Milli Sarayların en önemli sorunu olarak gördüğümüz envanter ve zimmet sorununu çözmek için Milli Saraylara ait bütün objeler, bilimsel bir kurul tarafından yeniden sayılacak ve envanteri çıkartılacaktır. Saraylarımızın tanıtım ve uluslararası ilişkilerindeki sorunları ortadan kaldırmak için İstanbul'da yeni bir iletişim ofisi kuracağız.

Son yılların en önemli projelerinden biri olacağına inandığımız bir yeniliğimizi de açıklamak istiyorum. Başta Dolmabahçe Sarayı olmak üzere, tarihi mekanların korunması ve denetlenmesini son teknoloji güvenlik sistemiyle yapmaya karar verdik. Bunun için fizibilite çalışması tamamlanmış projemiz yakında ihaleye çıkartılacak.

Son olarak çok önemsediğimiz bir yeniliğimizden bahsetmek istiyorum.

Avrupa Birliği ve diğer batı ülkelerinde çok dikkatimizi çeken Araştırma Merkezlerini biz de hayata geçirmeye karar verdik. Bu merkez sayesinde, milletvekillerinin bağımsız bilgi ve enformasyon açığını kapatarak, yasama sürecini çok daha güçlü desteklemeyi amaçlıyoruz. Mevcut uzman kadrosunun, Kütüphanenin ve Bilgi İşlemin bağlı olması hedeflenen bu merkez, bilgi üretim ve analizinde en önemli birim olacaktır.

Değerli basın mensupları,

Türkiye'nin en önemli kurumu olan Meclisimiz için tasarladığımız reformlarımız bunlardır. Zaman içerisinde bunlara yenilerini de eklemeyi amaçlıyoruz. Bu reformlarımızın gerçekleşmesinde, burada bulunan parlamento muhabirlerine çok önemli görevler düşüyor. Bu nedenle sizlerin de Meclis içindeki çalışma koşullarını daha da iyileştirmek için çeşitli düzenlemeler yapmak istiyoruz. Bunları da sizlerle yapacağımız görüşmeler sonucunda belirleyeceğiz. Burada bir hususa da değinmeden konuşmamı bitirmek istemiyorum.

Sizler Türkiye'nin kalbi, millet iradesinin merkezi Mecliste görev yapıyorsunuz. Buradan yaptığınız haberler Meclisimizin itibarını ve halk iradesinin gücünü doğrudan etkileyecek önemdedir.

Yeni dönemde, gerginlik ve kriz haberlerinden ziyade, doğru bilgi ve pozitif mesajlar içeren haberlere öncelik vereceğinizi umuyorum. Böylece, sizi de temsil eden Meclisimize ve vekillerimize katkı sağlayacağınızı hatırlatmak istiyorum.

Avrupa Birliğine hazırlanan ülkemizde, Avrupa standardında bir basına da ihtiyacımız var.

Değerli basın mensupları,

Sorumluluğumuz büyüktür. Yaptığımız her faaliyetin, her açıklamanın bütün milletimizi etkilediğini biliyoruz.

Bunun ötesinde, gelecek kuşakların yaşamının da bu Meclisten çıkartılacak kanunlardan etkilendiğinin bilincindeyiz.

Bu duyarlılığımızı hep göz önünde tutacağız. Meclisteki bütün kadrolarımız; ülkenin kalbi olan bir yerde çalıştıklarının, burada yaşanacak bir sorunun bütün ülkeyi etkileyeceğinin bilincinde olacaktır.

Demokrasimiz için güçlü bir Meclise ihtiyacımız vardır. Artık, bu ülkedeki her bireyin özgürlüklerden ve haklardan yararlanması gerekir. Biz, buna yerleşik demokrasi dönemi diyoruz.

Yani her sade vatandaşın, demokrasiyi derinden hissettiği bir yönetim kurmamız gerekiyor. Bunu sağlamanın ilk koşulu da güçlü, itibarlı ve etkin bir Meclis oluşturmaktan geçiyor.

Meclisimiz, demokrasinin ve siyasetin merkez üssü olmalıdır. Bu sayede temiz, etik, seviyeli bir yönetim sağlayabiliriz. Bu nedenle başta milletvekillerimiz olmak üzere, her vatandaşımızı Meclisin güçlenmesi ve itibar kazanması için göreve çağırıyorum.

Hepinize bu toplantıya katıldığınız ve beni dinlediğiniz için teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/tbmm_basin_aciklamalari_sd.aciklama?p1=3107

(Erişim Tarihi: 5 Mart 2007)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ'NDE AB REFORMU
(13 Ekim 2003)

Meclis'te AB Reformu

Tam Metin

Giriş

Ülkenin en önemli kurumu olan TBMM, AB uyum sürecinin dışında kalamaz. Ayrıca, TBMM bu sürecin lokomotifi olma sorumluluğuna da sahiptir. Bu sorumluluğun yerine getirilmesi çerçevesinde, çeşitli alanlarda köklü reformların gerçekleştirilmesini ve bu reformlara eşlik edecek bir zihniyet dönüşümünün yaşanmasını sağlamayı amaçlıyoruz.

· Düşündüğümüz düzenleme, bir 'iç düzenleme programı' ya da 'yeniden yapılanma çalışması' değildir.

Biz, AB üyeliğine bu denli yaklaşan Türkiye'ye yakışır bir Meclis için köklü reform yapmayı tasarlıyoruz.

· Reformu yaparken, bir yandan Meclisin geleneklerini koruyacak; diğer yandan da, halkın sorunlarını artık çözemeyen bazı yönetim sorunlarından da cesurca kurtulacağız.

· Reform çalışmaları, iktidarla, muhalefetle, sivil toplum örgütleriyle ve aydınlarla geniş istişari görüşmelere dayanan katılımcı bir yaklaşımla yürütülecektir.

REFORM YAPILACAK ALANLAR

1) İDARİ TEŞKİLAT REFORMU

Tespit Edilen Durum:

· 2919 sayılı Kanunun öngördüğü TBMM örgüt yapısı, Kuruma yüklenen görevlerin ifası açısından yetersizdir.

· Hizmet birimlerinin görev tanımlarının dağınıklığı verimliliği düşürmektedir.

· Uzman personelin, temel nitelik, yetki ve görevlerinin kanun düzeyinde düzenlenmemiş olması sorun olmaktadır.

· Yasama sürecini araştırma ve bilgi bakımından destekleyecek birimler yetersizdir.

· İşlevlerini yitiren "İdari Şube Müdürlüğü" gibi birimlerin kapatılmaması ve değişimin gerektirdiği yeni birimlerin kurulamaması, sistemi tıkamıştır.

· Benzer hizmetleri yürüten birimlerin birleştirilmemiş olması, gereksiz iş kaybına ve israfa neden olmaktadır.

Yapılması Öngörülen Değişiklikler

· Norm kadro çalışması yapılarak ve organizasyon analizi yöntemi kullanılarak, kurum tüm yönleriyle gözden geçirilecektir.

· 2919 sayılı TBMM Teşkilat Yasası reformist bir yaklaşımla daha modern bir çerçeveye kavuşturulacaktır.

· Genel Sekreterlik, Meclisin temel fonksiyonları olan yasama ve denetim sürecini etkin şekilde destekleyecek biçimde yeniden yapılandırılacaktır.

· Hizmet birimleri ve birimler arası bağlantılar yeniden kurulacaktır.

· Birimlerin görev tanımları yeniden oluşturulacak, fonksiyonunu yitiren birimler kaldırılacaktır.

· İş akışları, etkinlik ve verimlilik ilkeleri çerçevesinde yeniden oluşturulacaktır.

2) PERSONEL YÖNETİMİNDE REFORM

Tespit Edilen Sorunlar:

İstisnai memurluk statüsünün tüm kurum personelini kapsaması, yönetimde objektifliği ve liyakatin ödüllendirilmesini önlemektedir.

Kurumda çok farklı statüde personel istihdam edilmektedir.

Kariyer uzmanlık sistemi etkin bir yapıya kavuşturulamamıştır.

İdari kadrolara atamalarda ehliyet ve liyakat yeterli ölçüde gözetilmemektedir.

Kurum personelinin önemli bir kesimi, hizmetin gerektirdiği niteliklere yeterince sahip değildir.

Hizmet birimlerinde personel sayısı ile iş yükleri orantılı düzenlenmemiştir.

Personel alımında ve görevde yükselmelerde keyfi uygulamalar ve kayırma yaygın olarak uygulanmıştır.

Hizmet içi eğitim yeterli ölçüde ve etkinlikte verilememektedir.

Ücret sistemi nitelikli personeli motive edememekte ve üretkenliği sağlayamamaktadır.

Yapılması Öngörülen Değişiklikler

2919 sayılı Kanun ve ilgili diğer mevzuatta değişiklik yapılacaktır.

TBMM personel yönetimi çağdaş yaklaşımlar çerçevesinde yeniden yapılandırılacaktır.

Personel istihdamındaki statü karmaşasına son verilecektir.

Görevde yükselme, kariyer uzmanlık sisteminin gereklerine göre yeniden yapılandırılacaktır.

Personel sayısı ve nitelikleri, hizmet gereklerine göre belirlenecektir.

Geliştirilen görev tanımlarına paralel olarak personelin yeniden hizmet içi eğitime tabi tutulması sağlanacaktır.

Hizmet ve faaliyetler, eğitimler sonucunda öngörülen standardı yakalayan çalışanlarla yürütülecektir.

3) E-MECLİS REFORMU

TBMM içerisinde gerçekleşen her türlü hizmet ve faaliyetin, modern parlamentolarda olduğu gibi, elektronik ortamda ve modern teknolojinin gereklerine uygun olarak yapılandırılması sağlanacaktır.

Bütün milletvekillerine diz üstü bilgisayar verilecektir.

Yasama ve denetim sürecinin tüm aşamaları "sistemli ve anlaşılır şekilde" elektronik ortama aktarılacaktır.

Elektronik ortam, vatandaşların ve sivil toplum kuruluşlarının görüşlerinin yasama sürecine sağlıklı yansımasını sağlayacak şekilde yapılandırılacaktır.

Basın bülteni, kanun tasarısı, rapor vb. kağıda dayalı materyaller elektronik ortama taşınarak, kağıt tüketiminde ve maliyetlerde tasarruf sağlanacaktır.

Milletvekillerinin, seçmenlerle ve seçim bölgeleriyle internet üzerinden görüntülü ve sesli iletişimlerini sağlayan teknolojik altyapı oluşturulacaktır.

Milletvekilleri için internet siteleri hazırlanacak ve internet üzerinden seçmenlerle iletişimlerinin güçlendirilmesi sağlanacaktır.

4) İLETİŞİM REFORMU

Yapılması Öngörülen Değişiklikler

TBMM'nin vatandaşla ve sivil toplumla ilişkileri; milli iradenin ve toplum çıkarlarının en iyi şekilde temsil edilmesini sağlayacak; parlamentonun en güvenilir ve saygın kurum olmasını temin edecek şekilde yeniden yapılandırılacaktır.

Parlamento hizmetlerini veren personel halkla ilişkiler eğitiminden geçirilecektir.

Meclis için kurumsal kimlik çalışması yapılacaktır.

Meclisin imajı ve markası yeniden oluşturulacaktır.

Demokrasi kültürünün geliştirilmesi ve TBMM'nin tanıtılmasını sağlayacak her türlü görüntülü ve sesli materyaller üretilerek kamuoyuna sunulacaktır.

Vatandaşların Meclis faaliyetleri hakkında doğrudan bilgilenmelerini sağlamak amacıyla bir halkla ilişkiler masası oluşturulacaktır.

Milletvekillerine yönelik yoğun ziyaretçi akımı ve iş takiplerinin yasama faaliyetlerini önleyici boyuta ulaşması engellenecektir.

Meclis Başkanı'nın iletişim hizmetleri yeni bir anlayışla kurulacak 'iletişim ofisi' tarafından organize edilecektir.

TBMM kampusu güvenlik sistemi, yüksek teknoloji ile yeniden yapılandırılarak sivil görünüm ön plana çıkartılacaktır.

Demokrasi geleneğinin, seçme ve seçilme kültürünün toplum bilincine daha güçlü yerleşmesini sağlayıcı eğitim çalışmaları yapılacaktır.

Meclis, üniversitelerle, akademik çevrelerle ve aydınlarla ilişkilerini geliştirecektir.

Meclis, yeni dönemde sanatsal faaliyetlere ev sahipliği yapacaktır.

TBMM TV yeniden yapılandırılacak; mevzuat, teknoloji ve içerik açısından köklü değişiklikler yapılacaktır.

5) DİĞER ÇALIŞMALAR

Milli Saraylar ve Tarihi Mekanlar

TBMM'ye bağlı Milli Saraylar Daire Başkanlığında 1 Eylül 2003 tarihinde başlatılan yenilikler ve yeniden yapılanma çalışmaları hızla devam edecektir.

1 Eylülde söz verdiğimiz gibi, Camlı Köşk 25 Eylülde hizmete girmiş, Saat Müzesi 26 Eylülde açılmıştır.

Daire Başkanlığı yeniden örgütlenirken, Bilim Kurulu yenilenerek daha güçlü hale getirilecektir.

Milli Saraylara ait bütün objeler bilimsel bir kurul tarafından yeniden sayılacak ve envanteri çıkartılacaktır.

Saraylarımızın tanıtımını ve uluslararası ilişkilerini düzenleyecek yeni bir iletişim ofisi kurulacaktır.

Başta Dolmabahçe Sarayı olmak üzere tarihi mekanların korunması ve denetlenmesi son teknoloji güvenlik sistemiyle yapılacaktır.

Köşklerimizin yaşatılması ve kullanımı için yeni bir düzenleme getirilecektir.

- Yeni Bir Araştırma Merkezinin Kurulması

Modern ve güçlü parlamentolarda olduğu gibi, milletvekillerinin bağımsız bilgi ve enformasyon açığını kapatarak yasama sürecini destekleyecek bir merkez kurulması zorunlu görülmektedir.

Mevcut uzman kadrosunun, Kütüphanenin ve Bilgi İşlemin bağlı olması hedeflenen bu merkez, bilgi üretim ve analizinde en önemli birim olacaktır.

http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/tbmm_basin_aciklamalari_sd.aciklama?p1=3108

(Erişim Tarihi: 5 Mart 2007)

EK 4- 23 NİSAN 2006'DA ÖZEL GÜNDEMLE TOPLANAN TBMM GENEL KURULUNDA TBMM BAŞKANI BÜLENT ARINÇ'IN YAPTIĞI KONUŞMA

TBMM Başkanı Bülent Arınç: "23 Nisan 1920 yılında açılan TBMM'nin 86. yıldönümünü kutluyoruz. Millet iradesinin temsil makamı olan Meclisimiz, daha nice 86 yıl halkımızı onurla temsil etmeye devam edecektir" dedi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, TBMM'nin 86. açılış yıldönümü ve 23. Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı dolayısıyla Meclis Başkanı Arınç'ın başkanlığında özel gündemle toplandı. İstiklal Marşı'nın okunmasının ardından Arınç, Genel Kurul'u izlemek üzere TBMM'ye gelen Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'i milletvekillerine takdim etti. Milletvekillerinin alkışlarla ayakta karşıladığı Sezer, Genel Kurul'u selamladı.

Meclis Başkanı Arınç, Genel Kurul'da yaptığı konuşmasında "Bu müstesna Meclisi bize kazandıran, bağımsızlık savaşımızın komutanı, ilk Meclis Başkanı, Cumhuriyetimizin Kurucusu, Yüce Önder Mustafa Kemal Atatürk ve arkadaşlarını, sözlerimin hemen başında minnetle anıyor, onların emanetini ilelebet koruyacağımızı ifade etmek istiyorum." dedi.

Konuşmasında Meclis'in kurtuluş savaşını yönettiğini ve savaşın hemen ardından büyük bir kalkınma hareketi başlatarak devrim niteliğinde kanunlar çıkarttığını kaydeden Arınç "Böylece her yanı işgal edilmiş topraklardan, yeni bir ülkenin inşasını gerçekleştirmiştir. Bu yönüyle Meclisimiz, o dönem için fonksiyonu ve gücü bakımından son derece etkin ve dinamikti." dedi.

"KOMİSYON ÇALIŞMALARI YARGIYA MÜDAHALE DEĞİLDİR"

Yasama, yürütme ve yargı arasındaki ilişkiye de değinen Meclis Başkanı Arınç, komisyon çalışmalarının yargı erkine bir müdahale olduğu iddiasının, hukuk temelli bir eleştiri olmadığını belirterek konuşmasını şu sözlerle sürdürdü:

"1961 Anayasası ile Meclisimizin kullandığı yetki, görev ve fonksiyonlarının bir kısmı diğer erklere devredilmiştir. Yasama, yürütme ve yargı arasında kuvvetler ayrımı yapılmış; eşitlik, güç paylaşımı ve denge sağlanmaya çalışılmıştır.

Türkiye'nin geçirdiği birtakım olağanüstü şartlarla kuvvetler ayrımında bir denge sorununun oluştuğunu kabul etmek gerekir.

Bugün tüm dünyada geçerli olan parlamenter sistemin genel kuralları ülkemizde uygulansa da, Meclisimizin fonksiyonu, gücü ve yetkileri kısmen erozyona uğramıştır.

Yine de Meclisimiz, kendi uhdesinde tuttuğu yasama ve denetim faaliyetlerini bugüne kadar başarıyla sürdürmüş ve diğer erklerin görev alanlarına müdahil olmaktan titizlikle kaçınmıştır.

Ancak bugün Meclisimiz, asıl görevi olan yasama ve denetim faaliyetlerini yaparken, diğer erklerden birtakım eleştiriler geldiğini görmekteyiz.

Meclisimizde kurulan araştırma komisyonları görevlerini, Anayasanın 98'inci ve İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddelerine dayanarak gerçekleştirmektedir. Araştırma komisyonlarının çalışmaları, milletimiz adına kullanılan bir denetim ve bilgi edinme hakkıdır. Komisyonlarımızın çalışmaları yargılama anlamına gelmediği gibi, yargının çalışma alanlarıyla da çakışmayan bir bilgi edinme faaliyetidir ve Anayasa'nın 138'inci maddesine aykırı değildir.

"MECLİS'İN FONKSİYONLARI DARALTILMAYA ÇALIŞILMAKTADIR"

Türkiye'de darbeler döneminin başlangıcı kabul edilen ve "bürokratik iktidarın" güçlendiği 1960 yılından itibaren Meclisimizin gücü, yetkisi ve fonksiyonu, bu tür hukuki temellere dayanmayan eleştirilerle daraltılmaya çalışılmaktadır.

Anayasayı ve tüm kanunları yapan, Cumhurbaşkanını seçen, hükümeti içinden çıkartan ve aynı zamanda denetleyen, savaş kararını alan ve ülkenin geleceğine yön veren bir kurumun, bugün sahip olduğu gücü ve yetkiyi tam olarak kullandığı tartışmalıdır. Kimi zaman çok önemli mekanizmaların dışında bırakılan Meclis'in fonksiyonları daraltılmıştır.

Örneğin, ülkenin iç ve dış siyasetine çok büyük etkisi olan ve "gizli anayasa" diye kabul edilemez bir tanımlamayla anılan Milli Güvenlik Siyaset Belgesi'nin hazırlanılmasında, Meclisimiz ve ilgili komisyonlarımız tamamen devre dışıdır. Açıklanması ve yayınlanması tamamen yasak olan bu belgenin, son haline karar verildiği günün hemen ertesinde gazete manşetlerinde yer alması son derece dikkat çekicidir. Yine bu belgeden yola çıkılarak hazırlanan İç Güvenlik Strateji Belgesi'nin çete kurmaktan yargılanan kişilerin arşivinden çıkması ne yazık ki, devlet ciddiyetiyle hiçbir şekilde bağdaşmamaktadır.

Bu belgenin, Meclisimizin bilgisi ve denetimi haricinde hazırlanması, parlamentomuzun fonksiyonunun ve millet iradesine verilen değerin ne durumda olduğunu göstermektedir.

Demokratik bir ülkede "gizli anayasa, kırmızı kitap, derin anayasa" gibi tabirler asla kabul edilemez kavramlardır. Bu kavramlar, gizli antidemokratik bir yönetimin iktidarda olduğunu ima eder.

Türkiye Cumhuriyeti'nin tek bir Anayasası vardır ve yürürlüktedir.

Milli Güvenlik Siyaset Belgesi için kullanılan "gizli anayasa" gibi bir tanımın bazı çevreler tarafından üretildiğini ve resmi bir tanım olmadığını biliyoruz. Ancak böylesine bir tanım eğer kamuoyu tarafından kullanılıyorsa ve buna ciddi itirazlar gelmiyorsa bu, bazı kişilerin bilinç altında ülkemiz için nasıl bir yönetim biçimi olduğunu göstermektedir.

Bu algının aslında sadece kamuoyunda değil, bazı siyasetçilerin bilinç altında olduğunu da üzülerek görmekteyiz."

CUMHURBAŞKANI'NIN GÖREV SÜRESİ...

Cumhurbaşkanımızın görev süresinin bitmesine uzun bir zaman varken yeni Cumhurbaşkanı'nın kim olacağının yoğun bir şekilde tartışmanın Cumhurbaşkanımıza karşı bir nezaketsizlik olduğunu ifade eden Meclis Başkanı Arınç konuyla ilgili olarak şunları kaydetti:

"Maalesef her dönemde ülkemizin en önemli konusu olan Cumhurbaşkanlığı seçimi için yaşanan tartışmalarda, bazı kamuoyu önderleri ve siyasetçilerin ifadeleri, bilinçaltında "gizli bir anayasa" olduğunu ve buna göre hareket ettiklerini açıkça ortaya koymaktadır.

Yeri gelmişken, Sayın Cumhurbaşkanımızın görev süresinin bitmesine uzun bir zaman varken, yeni Cumhurbaşkanı'nın kim olacağını ve nasıl seçileceğini yoğun bir şekilde tartışmanın, Sayın Cumhurbaşkanımıza karşı bir nezaketsizlik olduğunu belirtmek isterim.

Bundan üzüntü duymama ve bu tartışmalara girmekten imtina etmeme rağmen, yine de tartışmalarda bazı kişilerin Meclisimizle ilgili beyanlarındaki yanlışlığa burada değinmeyi, Meclis Başkanı olarak bir görev sayıyorum.

Ülkemiz, Meclisimizin çıkarttığı bir Anayasa ile yönetiliyor. Tüm kanunlarımız bu Anayasa'ya uygun çıkartıldığı gibi, yargı ve yürütme de yine mevcut Anayasamıza göre görevlerini sürdürmektedir.

Bu durumda mevcut Anayasamıza göre yeni Cumhurbaşkanının hangi özeliklerde olması gerektiği, Meclisimiz tarafından nasıl ve ne zaman seçileceği açıkça ifade edilmiştir ve bu herkesçe malumdur.

Buna rağmen mevcut Anayasamız açısından hiçbir sorun yokken, yeni Cumhurbaşkanını bu Meclisin seçip seçemeyeceğini tartışmak, Meclisimizin meşruluk sorununu gündeme getirir ki, bu asla kabul edilemez bir durumdur.

Ülkemizin yönetilme biçimi, erkler arasındaki gücün kullanımı, meşruiyetlerin dayanak noktaları tartışma götürmez bir şekilde nettir.

Bu konu Anayasamızın başlangıç bölümünde; "Kuvvetler ayrımının, devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, belli devlet yetki ve görevlerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medeni bir işbölümü ve işbirliği olduğu ve üstünlüğün ancak Anayasa ve kanunlarda bulunduğu" açıkça ifade edilmiştir.

Bu net açıklamaya rağmen bazı kurumlar, kendilerinin öncelikli olduğunu, hatta daha üstün olduğunu vehmetmektedir.

Hatta bazı kurumlar, reform çalışmalarına karşı direnmişlerdir.

Ne ilginçtir ki; artık işlevini yitirmiş, yıllardır sorun üreten bir kurumun kaldırılması, bu kurumdan ve elitist, anti-reformculardan gelen tepkiler nedeniyle gerçekleştirilememiştir. Halkın büyük çoğunluğunun istediği bu değişikliğe karşın, yürütmenin azınlık anti-reformcuların talebini öncelemesi ayrıca üzerinde düşünülmesi gereken bir konudur.

Yüce Meclisimiz 84 yıl önce saltanat kurumunu kaldırmıştır. Ancak bugün ülkede bu kez "kurumların saltanatı" hüküm sürmektedir."

ÖZGÜRLÜKLER VE DEMOKRASİ...

Özgürlükler ve demokrasi konusuna da değinen Meclis Başkanı Arınç, özgürlüklerin genişletilmesinde ve yasakların kaldırılmasında iki temel zorunluluk olduğunu belirterek "Birincisi Anayasa'ya uygunluk, ikincisi de milletin mutabakatıdır." dedi.

Dünya üzerinde daha çok demokrasi için 'kurumların mutabakatını' arayan başka bir demokratik ülke olmadığını ifade eden Arınç, Türkiye'de doğal bir durummuş gibi gösterilen bu tutumun, demokrasi anlayışımızı, özgürlüklere yaklaşımımızı ve hukuka olan inancımızın nasıl olduğunu açıkça gösterdiği inancındayım." diye konuştu.

Meclis Başkanı Arınç konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Bugün özgürlüklerin genişletilmesi için güçlü bir Anayasa değişikliği artık zorunlu hale gelmiştir. Tartışılan tüm konuları içine alan, daha özgür, daha demokrat, daha güçlü, daha mutlu bir Türkiye'nin inşasında gereken Anayasa değişikliği için ortak bir akıl oluşturmak gerekir. Tüm kurum, kişi ve kuruluşlar bu değişiklik için görüşlerini özgürce ifade etmelidir.

Ancak bir mutabakat aranacaksa sadece Yüce Meclis çatısı altında halkı temsil eden Milletvekillerinin mutabakatının aranması gerekir. Eğer burada bir mutabakat sağlanamazsa gidilecek bir tek merci vardır, o da yüce milletimizin iradesidir."

"REJİMİN SAHİBİ MİLLETİN KENDİSİDİR"

Türkiye'de her konunun rejim meselesine çekilmesinin her geçen gün arttığını ifade eden Arınç "Türkiye'nin bir rejim sorunu yoktur. Türkiye, rejiminin Cumhuriyet olacağına, demokrasi olacağına bundan 83 yıl önce karar vermiştir. Bugün de Meclisiyle, hükümetiyle ve tüm organlarıyla aynı kararlılıkla yoluna devam etmektedir." dedi.

"Hiç kimse demokrasiden, özgürlüklerden vazgeçme niyetinde değildir" şeklinde konuşan Arınç, konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Dolayısıyla ülkede bir rejim sorunu değil, rejimin sahibi olma tartışması vardır. Ülke yönetiminde inisiyatif alanlarını genişletme ya da sahip oldukları gücü kaybetmeme tartışmaları vardır.

Laikliğin, Yüce Önder Atatürk'ün, Cumhuriyetin, bayrağın, rejimin sahibi milletin kendisidir. Milletin temsilcileri olan bizler tüm bu değerlere bağlı kalacağımıza, sahip çıkacağımıza milletvekili olduğumuzda yemin ettik. Bugüne kadar bu yeminimize muhalif bir tek davranış dahi bu Yüce Meclisimiz içinde vuku bulmamıştır.

Dolayısıyla milli değerlerimizin sahibi bir kesim, bir grup değil, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan herkestir.

Milletimiz ulusal ortak değerlerin sahibidir ve kendi içinde büyük bir hoşgörüyle yaşamaktadır. Toplumumuz etnik kimliğine, inancına, kültürüne göre kimseyi dışlamamakta ve bir arada barış içinde yaşamaktadır.

Ayrıca AB müzakerelerini sürdürdüğümüz bugünlerde hala rejimin tehlikede olduğundan bahsetmek, hele bu tehlikenin AB'ye üye olmak için bütün dönemlerden daha çok gayret sarf eden, bunda da başarılı olan kişilerin eliyle geleceğini iddia etmek her açıdan dayanaktan yoksundur."

LAİKLİK VE KAMUSAL ALAN...

Konuşmasında laiklik ve kamusal alan konularına da değinen Meclis Başkanı Arınç şunları dedi:

"Açıkça belirtmeliyim ki, Anayasamızın değiştirilemez maddesi olan laiklik ilkesine, Türkiye'de karşı çıkan kimse yoktur.

Bütün tartışmalar laiklik ilkesinin farklı yorumlanmasından kaynaklanmaktadır. Bu yorum farkı nedeniyle kamusal alanda her dönemde farklı uygulamalar yapılmış ve tartışma yaşanmıştır.

Kamusal alan, yurttaşların ortak meselelerini eşit ve özgürce tartıştığı alandır. Dolayısıyla her bireyin ayrım yapılmadan haklarının korunduğu, haklardan yararlandığı ve kendilerini özgür hissettiği bir alandır.

Bu alanı güvence altına almak ve tüm yurttaşlarına eşitçe kullanım hakkı sağlamak devletin görevidir. Kamu yararı devletin değil, halkın yararına doğru genişletilmelidir. Devlet kamusal alanın sahibi değil, koruyucusudur. Bu koruyuculuk; oradaki eşitliğin, adil paylaşımın ve hizmetlerin her birey tarafından kullanılmasını sağlamaktır.

Kamusal alandaki özgürlüklerin ve hakların bir gruba, bir kesime kayması anında devlet koruyuculuğu devreye girer ve haksızlığı önler. Devlet kamusal alanda herkes için geçerli olan hakları bir kesime yasaklayamaz ya da sınırlayamaz.

Buradan hareketle laiklik ilkesinin yorum farklılığını gündeme getirmek gerekir. Anayasamızın değiştirilemez maddesi olan laiklik maddesi, ilelebet var olacaktır. Ancak günün şartlarına, toplum yapımıza uygun olarak yorum farklılıklarını ortadan kaldırmak gerekir. Bu, laikliğin özünü değiştirmeyecek, bilakis toplumun bir arada daha uyum içinde yaşamasına katkı sağlayacaktır.

Dünyada bir çok örneği olan laiklik uygulamasının, Türkiye'dekine benzer tek örneği sadece Fransa vardır. Orada bile laiklikten yola çıkarak hak ve özgürlükler bizdeki kadar kısıtlanmamıştır.

Laikliği bir toplumsal barış ve uzlaşı mekanizması olarak algılamak gerekir. Laiklik, devletin inançlar karşısında tarafsızlığını zorunlu kılar. Bütün inançların kendisini ifade etmesine imkan vermek, bireylerin ibadet hürriyetini sağlamak laiklik ilkesinin temel işlevidir. Devlet, bu işlevi uygulayan ve tüm inançlara eşit mesafede davranan aygıttır.

Sorun işte burada başlamaktadır. Devlet, dini inançların yaşamasını teminat altına alması gerekirken, tam tersine kamusal alanda bazı inançların yaşam hakkını, ifade hürriyetini kısıtlamaktadır. Bunu da laiklik adına yapmaktadır ki, siyaset bilimi açısından büyük bir çelişkidir. Bu çelişki yıllardır Türkiye'nin iç huzurunu zedelemekte ve bitmez tükenmez sorunları beraberinde getirmektedir. Aydınların, siyasetçilerin ve akademisyenlerin hep birlikte çözmesi gereken yorum farkından kaynaklanan işte bu çelişkidir."

KÜRESELLEŞME VE TÜRKİYE...

Konuşmasında küreselleşme ve değişim olgusuna da dikkat çeken Arınç "Türkiye, dünya siyasetinin aktif bir üyesi, dengeleri değiştirecek bir ülkesi olmak zorundadır. Hiçbir dönemde pasif, edilgen ve boyun eğen bir devlet olmayı kabul etmeyen Türkiye, küresel siyaset aktörü olmak için hızla değişime ayak uydurmak zorundadır." dedi.

Türkiye'nin bu gücünü ve potansiyelini gören çevreler bugün aktif durumdadır diye konuşan Meclis Başkanı Arınç "Batı ülkelerinde sözde Ermeni soykırımını bahane eden çevreler, Türkiye aleyhine bir süredir kampanya yürütüyorlar. 24 Nisan'ı sözde soykırımın yıl dönümü sayanlar, yarın yeniden bu karalama kampanyasını gündeme taşıyacaklardır." dedi.

"ORTAK HAYALLERE VE HEDEFLERE İHTİYACIMIZ VAR"

Konuşmasında son günlerde artan terör olaylarına da değinen Arınç şunları dedi:

"Terör olayları da son günlerde tırmanışa geçti. Terörizm ülkemizin bir çok bölgesinde askerlerimizi, polisimizi, sivil vatandaşlarımızı hedef alıyor. Amaçları kargaşa yaratmak, huzursuzluk çıkarmak ve nifak tohumları ekmektir.

Ülkemizin bütünlüğünü hedef alan bu terörist faaliyetlerinin tam da bu günlerde ortaya çıkması düşündürücüdür. Türkiye ne zaman güçlense, ne zaman bölgesinde etkin olmaya çalışsa, birilerinin maşası olan teröristler sahneye çıkıyor ve ülkenin gücünü zayıflatmaya çalışıyorlar.

Ancak bu konuda başarılı olmaları mümkün değildir. Ordumuz, güvenlik kuvvetlerimiz ve devletimizin tüm unsurları, terörizme karşı büyük bir kararlılıkla görevlerinin başındadır.

Tüm bu nedenlerden dolayı, artık iç politik çekişmelerden kurtulmak gerekir. Artık enerjimizi tüketen ve yıllardır ülkenin ilerlemesini engelleyen prangalardan kurtulmak gerekir.

Teröre, uluslararası karalama kampanyalarına karşı, yani gücümüzü zayıflatmak isteyenlere karşı birlikte hareket etmek zorundayız.

Ortak bir akla ihtiyacımız var. Ortak hayallere ve hedeflere ihtiyacımız var. Yıllardır kendi içimizdeki çekişmeler, kavgalar yüzünden kaybettiğimiz enerji ülkeye yeterince zarar verdi.

Buna dur demenin zamanı gelmiştir.

Türkiye, tarihinin en önemli fırsatlarını yakaladığı bir dönemden geçmektedir. Ülkenin en önemli değişim projelerinden bir olan AB üyeliğimiz yolunda artık çok kritik bir noktaya geldik. Türkiye'nin AB üyeliği tüm dünyada büyük bir açılımın işareti olacaktır. Müslüman bir ülke tarihte ilk defa AB üyesi haline gelecektir ki, bu medeniyetler arası çatışma yaşanacağını iddia edenlere en güçlü cevap olacaktır. "

TÜRKİYE'NİN TARİHİ GÜCÜ VE MİSYONU...

Geçtiğimiz günlerde İstanbul'da gerçekleştirilen İslam Konferansı Örgütü Parlamentolararası Birliği 4'üncü Toplantısını da hatırlatan Meclis Başkanı Arınç, Türkiye'nin tarihi ve stratejik gücüne dikkat çekerek şunları kaydetti:

"Öte yandan, krizlerle boğuşan bölgemiz açısından da Türkiye'nin konumu hayati önem taşımaktadır. Güçlü bir Türkiye, sadece kendi halkına değil, bölgesindeki tüm halklara huzur ve barış getirecektir. Türkiye'nin tarihi geçmişi, Balkanlardan, Kafkaslara kadar tüm ülkelerde derin izler bırakmıştır. Bu ülkeler geçmişin en güçlü ülkesi ve geleceğin parlayan yıldızı olan Türkiye'ye hala umutla bakmaktadır.

Bunun son örneğini geçtiğimiz haftalarda, Meclisimizin ev sahipliğinde yaptığımız İKÖPAB toplantısında gördük. 47 ülkenin parlamento temsilcileri İstanbul'da yapılan toplantıda Türkiye'nin öncü gücünün önemini bir kez daha bize iletmiştir. Meclisimiz de iki ayrı deklarasyonun hazırlanmasına öncülük ederek, dünya barışı için tüm ülkelere önemli çağrılarda bulunmuştur.

Bu nedenle bölge ve dünya barışı için Türkiye artık bir misyon üstlenmek zorundadır. Tarihin akışını barışa doğru değiştirecek bir güce sahipken, bunu kullanamayan bir ülkeden tarih de, gelecek kuşaklar da hesap soracaktır.

Meclis Başkanı Arınç, TBMM Genel Kurul'da yaptığı konuşmasını "Üzerimizdeki ölü toprağını atıp önce kenetlenmeliyiz. Geleneksel korkulardan kurtulmalıyız. Bu Meclisin açıldığı günlerde olduğu gibi kucaklaşmalıyız, kol kola girmeliyiz ve büyük Türkiye hayali için yola çıkmalıyız." sözleriyle tamamladı.

http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/tbmm_basin_aciklamalari_sd.aciklama?p1=33892

(Erişim tarihi: 7 Mayıs 2006)

Anadolu Ajansı, 24/12/2002
Anadolu Ajansı, 26/12/2002
Anadolu Ajansı, 08/01/2003
Anadolu Ajansı, 15/05/2003
Anadolu Ajansı, 17/07/2003
Anadolu Ajansı, 01/11/2004
Anadolu Ajansı, 01/02/2005
Anadolu Ajansı, 02/11/2006
Anadolu Ajansı, 05/12/2006
Anadolu Ajansı, 14/12/2006
Anadolu Ajansı, 15/12/2006
Anadolu Ajansı, 05/04/2007

"Denetim Bürosu Verileri," Türkiye Büyük Millet Meclisi Kanunlar ve Kararlar Müdürlüğü

"Hükümsüz Sayılan ve Sayılmayan İşler Listesi," **TBMM Tutanak Dergisi**, Dönem:23, Yasama Yılı:1, Cilt:1, Birleşim:1, 4.8.2007

Resmî Gazete.

TBMM Tutanak Dergisi.

http://www.tbmm.gov.tr/

"2003 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı ve Bağlı Cetveller," **Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu**, Yasama Yılı:1, S. Sayısı: 76, 18 Mart 2003

TBMM Tutanak Müdürlüğü, **2003 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçe Kanun Tasarıları ile 2001 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçe Kesinhesap Kanunu Tasarılarının Plan ve Bütçe Komisyonu Görüşme Tutanakları,** 7 Mart 2003.

TBMM Tutanak Müdürlüğü, **2003 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçe Kanun Tasarıları ile 2001 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçe Kesinhesap Kanunu Tasarılarının Plan ve Bütçe Komisyonu Görüşme Tutanakları**, 16 Mart 2003.

TBMM Tutanak Müdürlüğü, **2004 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçe Kanun Tasarıları ile 2002 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçe Kesinhesap Kanunu Tasarılarının Plan ve Bütçe Komisyonu Görüşme Tutanakları**, 27 Ekim 2003

TBMM Tutanak Müdürlüğü, **2004 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçe Kanun Tasarıları ile 2002 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçe Kesinhesap Kanunu Tasarılarının Plan ve Bütçe Komisyonu Görüşme Tutanakları**, 30 Ekim 2003

TBMM Tutanak Müdürlüğü, **2004 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçe Kanun Tasarıları ile 2002 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçe Kesinhesap Kanunu Tasarılarının Plan ve Bütçe Komisyonu Görüşme Tutanakları**, 13 Kasım 2003.

2005 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı ve Bağlı Cetveller, Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu, Yasama Yılı: 3, S. Sayısı: 706 , 10 Aralık 2004

"2007 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesinin Hedef, Amaç ve Özellikleri," **Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu**, S. Sayısı: 1269

Türkiye Büyük Millet Meclisi 22'nci Dönem Yasama, Denetim ve Yönetim Faaliyetleri 1 Ekim 2005-1 Temmuz 2006 (Ankara: TBMM Yayını, 2007).

İNDEKS

1

1'inci Yasama Yılı · 1, 9, 97, 405, 416
11 Eylül · 157, 338, 372, 439, 461, 462

2

2'nci Yasama Yılı · 1, 2, 9, 23, 27, 28, 97, 404, 405, 416
2002 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesinhesap Kanunu · 238
2002 Mali Yılı Kesinhesap Kanunu · 210, 238
2003 Mali Yılı Bütçe Kanunu · 151, 153, 154, 155, 163, 188, 189, 190, 191, 484
2003 Yılı Programı · 153
2004 Mali Yılı Bütçe Kanunu · 191, 199, 210, 222, 237, 238
2004 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Bütçe Kanunu · 238
2004 Mali Yılı Kesinhesap Kanunu · 338, 343, 355
2005 Mali Yılı Bütçe Kanunu · 239, 240, 243, 249, 251, 253, 254, 258, 259, 262, 272, 291
2005 Mali Yılı Kesin Hesap Kanunu · 399
2006 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu · 291, 292, 302, 314, 316, 338, 343, 355
2007 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu · 358, 359, 361, 362, 363, 364, 365, 377, 385, 399
2919 sayılı Kanun · 469, 474

3

3 Kasım 2002 · 151, 278, 279, 338, 420, 421, 441
3'üncü Yasama Yılı · 2, 9, 23, 406, 408, 409, 416

4

4'üncü Yasama Yılı · 3, 9, 409, 410, 415, 416

5

5'inci Yasama Yılı · 9, 23, 413, 414, 415, 416
57'nci Hükümet · 51, 164, 165, 182, 183, 309, 340
58'inci Hükümet · 442
59'uncu Hükümet · 442

6

621 Sıra Sayılı Komisyon Raporu · 122
622 Sıra Sayılı Komisyon Raporu · 117
672 Sıra Sayılı Komisyon Raporu · 129

8

827 Sıra Sayılı Komisyon Raporu · 125

A

A. Edip Uğur · 42
A. İhsan Merdanoğlu · 38
ABD · 11, 12, 20, 26, 48, 65, 157, 174, 183, 195, 199, 206, 219, 251, 284, 285, 289, 296, 309, 310, 348, 349, 369, 384, 391
Abdulkadir Akcan · 106
Abdulkadir Ateş · 69, 82, 91, 92, 93
Abdullah Çalışkan · 38, 44
Abdullah Çetinkaya · 144
Abdullah Erdem Cantimur · 41, 78
Abdullah Gül · 5, 10, 134, 153, 185, 237, 238, 262, 270, 389, 410, 445
Abdullah Torun · 34, 43
Abdullatif Şener · 5
Abdurrahim Aksoy · 37
Abdurrahman Anık · 414

Abdurrahman Müfit Yetkin · 138, 141
Abdülaziz Yazar · 54, 66
Abdülkadir Aksu · 99, 134, 237
Abdülmecit Alp · 36
Acil Eylem Planı · 162, 171, 174, 456
Adalet ve Anayasa Karma Komisyonu · 132, 217
Adalet ve Kalkınma Partisi · 7, 211, 322
Adapazarı Şeker A. Ş. · 401
Adem Baştürk · 43, 44, 138, 139
Adnan Menderes · 271, 381
Afganistan · 353
Agah Kafkas · 257, 271
AGİT · 439
Ahmet Çağlayan · 39, 40, 102
Ahmet Ersin · 46, 48, 50, 55, 58, 60, 74, 78, 82, 84, 414
Ahmet Ertürk · 42, 60, 68, 104
Ahmet Faruk Ünsal · 101, 414
Ahmet Gökhan Sarıçam · 33, 37, 143
Ahmet İnal · 33, 308
Ahmet Kambur · 33, 42
Ahmet Koca · 135, 142, 414
Ahmet Koç · 38
Ahmet Küçük · 46, 55, 56, 80, 127
Ahmet Münir Erkal · 53, 78, 80, 143
Ahmet Sırrı Özbek · 57, 119
Ahmet Ünal · 105
Ahmet Yaşar · 34, 35, 38
AİHM · 227, 228, 392
Aile Doktorluğu · 236
AK Parti · 6, 7, 8, 105, 109, 110, 113, 132, 152, 164, 165, 166, 167, 168, 172, 173, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 186, 190, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 211, 214, 215, 218, 219, 220, 222, 223, 224, 226, 228, 230, 231, 232, 234, 250, 251,252, 257, 258, 259, 261, 268, 271, 272, 273, 280, 281, 285, 286, 290, 296, 297, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 313, 315, 316, 318, 319, 322, 323, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 337, 338, 339, 340, 343, 345, 346, 347, 353, 354, 355, 356, 359, 361, 362, 363, 364, 365, 368, 369, 370, 371, 372, 374, 376, 377, 382, 384, 385, 386, 388, 389, 390, 393, 394, 398, 420, 421, 425, 428, 429, 431, 433, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 449, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 466
Akif Gülle · 134
AKP · 174, 180, 186, 187, 217, 227, 237, 274, 307, 362, 363
Alaattin Büyükkaya · 165, 207, 258, 338, 339
Alaettin Güven · 37, 39, 43, 44
Algan Hacaloğlu · 95, 166, 180, 226, 227, 228, 270, 271
Ali Arslan · 70, 73, 84, 88
Ali Ayağ · 33, 138
Ali Aydınlıoğlu · 43
Ali Babacan · 5, 210, 290
Ali Coşkun · 6
Ali Dibo · 363, 371, 382, 391
Ali Dinçer · 393
Ali Er · 43, 105, 138
Ali Kemal Deveciler · 102, 144, 202, 203, 250, 311, 362
Ali Kemal Kumkumoğlu · 119, 166, 167, 201, 251, 307, 362, 382
Ali Küçükaydın · 33
Ali Oksal · 145
Ali Osman Sali · 201, 250, 308
Ali Öğüten · 142
Ali Rıza Bodur · 47, 289
Ali Sezal · 134
Ali Temür · 140
Ali Topuz · 10, 11, 12, 13, 20, 24, 65, 81, 82, 85, 90, 167, 175, 229, 354, 384, 390
Ali Yüksel Kavuştu · 142
Alim Tunç · 42, 79, 90
Almanya · 264, 314, 353, 369, 409
alt kimlik · 328, 392
alt komisyon · 405, 408, 411, 416, 419
Alvore Gil-Robles · 405
anamuhalefet · 266, 354, 442
Anavatan Partisi · 322
Anıtkabir · 345, 392
Ankara Antlaşması · 263
Ankara Büyükşehir Belediyesi · 276, 290
Annan Planı · 184, 283
Asım Aykan · 53, 55, 57, 59, 61, 73, 75, 134, 135, 137
Asya · 278, 372
Atatürk · 46, 62, 76, 169, 185, 214, 250, 263, 275, 293, 315, 322, 335, 339, 342, 347, 348, 358, 390, 392, 394, 422, 442, 477, 480
Atatürk Orman Çiftliği · 401
Atila Emek · 333, 337

Atilla Başoğlu · 6, 39, 54, 56, 57, 58, 59, 76, 84
Atilla Kart · 6, 56, 66, 76, 86, 89, 135, 140
Atilla Koç · 6, 33
Avni Doğan · 35, 38
Avrasya · 54, 440, 464, 465
Avrupa Birliği · 7, 8, 11, 14, 15, 21, 26, 63, 153, 198, 260, 281, 295, 357, 425, 434, 438, 447, 463, 464, 467, 468, 469, 471
Avustralya · 334, 337
Ayhan Sefer Üstün · 42, 100, 110, 129, 142
Ayhan Zeynep Tekin · 86, 101
Aziz Akgül · 52, 60, 204, 207
Azmi Ateş · 33, 63

B

Bağ-Kur · 169, 172, 190, 287, 300, 307, 314, 395
Balkanlar · 218, 466
Başbakanlık tezkeresi · 132, 133, 418
Bayram Meral · 182, 235, 319
Bayram Özçelik · 34, 105, 140
BDDK · 55, 59, 154, 205, 225, 276, 315, 359
Bekir Bozdağ · 39, 41, 104, 125
Belçika · 314, 411
BELDES · 384
Berhan Şimşek · 73, 79, 237, 272, 290, 338, 346, 392
Beşir Atalay · 5, 262, 389
Betonsan Konut A.Ş. · 401
Bihlun Tamaylıgil · 55, 59, 62, 84, 100
Binali Yıldırım · 99, 328, 329
Birgen Keleş · 12, 20, 63, 67, 85, 164, 204, 310, 312
Birleşmiş Milletler · 439, 440, 463, 464, 465
Bolu Dağı Tüneli · 381, 395
BOTAŞ · 178, 186
Brüksel · 259, 261, 262, 263, 267, 270, 282, 283, 411
Burhan Kılıç · 33
Bülent Arınç · 169, 175, 177, 178, 182, 210, 215, 221, 222, 227, 228, 231, 235, 237, 271, 289, 291, 315, 316, 319, 326, 330, 337, 338, 365, 369, 372, 382, 384, 477
Bülent Baratalı · 145, 309
Bülent Ecevit · 109
Bülent Ersoy · 346
Bülent Gedikli · 164, 173, 207, 272, 273
Bülent Tanla · 72
bütçe açığı · 171, 227, 234, 243, 255, 297, 311, 317, 318, 319, 320, 360, 366
bütçe gelirleri · 245, 248, 255, 320, 360
bütçe giderleri · 154, 255, 301, 319, 320, 357, 360
Bütçe Hazırlama Rehberi · 357

C

Cahit Can · 33, 146
Canan Arıtman · 46, 48, 74, 80, 85, 91
cari açık · 216, 272, 275, 289, 307, 309, 318, 361, 368, 373
Cavit Torun · 36, 414
Cemal Uysal · 36, 322, 337, 338, 355
Cemal Yılmaz Demir · 42, 71
Cevdet Erdöl · 38, 57
Cevdet Selvi · 91
CHP · 6, 8, 13, 20, 81, 100, 101, 102, 104, 105, 109, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 180, 182, 183, 185, 186, 187, 190, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 208, 214, 215, 217, 218, 219, 220, 221, 224, 226, 227, 228, 229, 231, 234, 235, 236, 237, 238, 249, 250, 251, 253, 257, 259, 260, 263, 267, 269, 270, 271, 272, 274, 276, 284, 288, 289, 290, 291, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 318, 319, 321, 326, 328, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 340, 343, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 361, 362, 363, 364, 365, 368, 371, 375, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 389, 390, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 466
Cotarelli · 364
Cumhur Ersümer · 101, 103, 109, 113, 114, 115, 117, 118, 131
Cumhuriyet Halk Partisi · 8, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 82, 85, 90, 132, 322, 385, 420, 442
Cüneyit Karabıyık · 33, 39, 60, 77, 102

Ç

Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü · 401
Çin · 252, 296, 367, 413, 440, 465
Çukobirlik · 70

D

Danimarka · 314, 412
De Gaulle · 265
Dengir Mir Mehmet Fırat · 134, 145
Deniz Baykal · 10, 24, 141, 144, 173, 175, 176, 182, 183, 185, 215, 217, 218, 220, 257, 259, 263, 269, 270, 272, 274, 284, 289, 290, 322, 326, 327, 328, 334, 335, 337, 338, 343, 347, 349, 351, 352, 354, 355, 365, 368, 370, 371, 372, 375, 379, 380, 383, 385, 389, 390, 396, 420
Deniz İşletmeciliği ve Tankerciliği A.Ş. · 401
Devlet Demiryolları İşletmesi · 400
Devlet Hava Meydanları İşletmesi · 401
dış ticaret açığı · 368
DİE · 251, 313, 315, 352
Dilekçe Komisyonu · 409, 412
Doğru Yol Partisi · 322
DPT · 168, 249, 315, 359
Durmuş Yılmaz · 368
Dursun Akdemir · 215, 222
Düyun-u Umumiye · 376
DYP · 222, 262, 271, 331, 355, 365, 398

E

Edip Safder Gaydalı · 272, 277
Ek Bütçe · 190, 191
Ek mektup · 113
Ekrem Çetin · 86
Ekrem Erdem · 44, 86
El Kaide · 392
Emek İnşaat ve İşletme Anonim Şirketi · 162
Emekli Sandığı · 300, 307, 400
Emin Koç · 95
Emin Şirin · 6, 53, 146
Emlakbank · 190
Engin Altay · 58, 104, 125, 351
Enis Tütüncü · 49, 62, 64, 165, 205, 308, 362
Ensar Öğüt · 6, 76, 80, 100
Enver Öktem · 145, 146, 147, 148
Enver Yılmaz · 42, 114, 144
Erdal Karademir · 88, 332
Erdoğan Kaplan · 105
Erdoğan Özegen · 38, 114
Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları · 15, 21
Erkan Mumcu · 148, 322, 323, 324, 325, 326, 328, 329, 338, 340, 341, 365, 373, 374, 376, 385, 387, 388, 389
Ermenistan · 46, 388, 413
Erol Aslan Cebeci · 42, 206
Erol Tınastepe · 139
Ersönmez Yarbay · 40
Ertuğrul Yalçınbayır · 110, 117, 122
Esat Canan · 147
Eşref Erdem · 54
Eti Alüminyum A.Ş. · 190, 401
Eti Bakır A.Ş. · 401
Eti Bor A.Ş. · 401
Eti Elektrometalurji A.Ş. · 401
Eti Gümüş A.Ş. · 401
Eti Holding · 190, 401
Eti Krom A.Ş. · 401
Eti Pazarlama A. Ş. · 401
Eti Zeolit Kimya San. Tic. A.Ş. · 401
EÜAŞ · 186
EXİMBANK · 413, 415, 419
Eyüp Ayar · 41, 43
Eyüp Fatsa · 7, 144, 145, 315
Eyyüp Sanay · 44

F

Fahrettin Poyraz · 33, 37, 110
Fahrettin Üstün · 83, 96, 138
Fahri Çakır · 139, 140, 144
Fahri Kasırga · 6
Fahri Keskin · 40, 51
faiz dışı fazla · 154, 158, 160, 162, 168, 171, 191, 196, 197, 202, 212, 234, 239, 244, 245, 254, 276, 300, 301, 320, 357, 361
Faruk Anbarcıoğlu · 35, 94, 100, 272
Faruk Çelik · 354, 355
Faruk Koca · 10, 34
Faruk Nafiz Özak · 5
Fatih Arıkan · 44, 101, 110
Fatih Terim · 312
Fatma Şahin · 34, 41, 44, 94, 101, 117, 215
Fazlı Erdoğan · 143, 215
Fehmi Öztunç · 143
Feramus Şahin · 137, 141, 144, 145
Feridun Ayvazoğlu · 72, 93, 125
Feridun Fikret Baloğlu · 6, 76, 78, 86, 102
Ferit Mevlüt Aslanoğlu · 54, 55, 63, 67, 89, 93, 95
Ferrokrom · 253
Fetani Battal · 37

Fevzi Berdibek · 355
Fikret Badazlı · 36, 43
Fikret Ünlü · 136
Filistin · 440, 465
FİSKOBİRLİK · 381
Fransa · 264, 265, 271, 309, 314, 369, 481
Fuat Geçen · 391

G

Galataport · 24, 308, 312, 336
GAP · 71, 77, 295, 315, 359, 369, 400, 456
Geçici Bütçe · 151, 152
Gelen Kağıtlar · 1, 2, 3, 4, 5, 417
Genel Görüşme Önergesi · 7, 9, 10
Gökhan Durgun · 89, 136, 146, 147
GSMH · 153, 154, 160, 162, 170, 171, 191, 195, 196, 198, 203, 212, 213, 221, 239, 240, 244, 246, 248, 252, 254, 255, 256, 257, 261, 268, 272, 289, 299, 301, 305, 307, 318, 320, 324, 349, 350, 360, 366
Güldal Okuducu · 43, 90
Gülseren Topuz · 35, 37
Güneş Taner · 102, 103, 109, 118, 119, 120, 122, 131
Güney Kıbrıs Rum Yönetimi · 260
Güneydoğu Anadolu · 227, 228
Gürol Ergin · 202, 204, 208, 311, 362
Gürsoy Erol · 40, 44

H

Habip Kocaman · iv
Hacı Biner · 76
Hakan Taşçı · 41, 43, 44, 104, 414
Hakkı Akalın · 165
Hakkı Ülkü · 54, 63, 67, 77, 78, 80, 83, 84, 94, 96, 135, 139, 144
Halide İncekara · 33, 43
Halil Akyüz · 105
Halil Aydoğan · 37, 222, 223
Halil Özyolcu · 43, 52
Halil Tiryaki · 145
Halil Ünlütepe · 65, 414
Halil Ürün · 142, 145
Halis Toprak · 167
Halk Bankası · 190, 235, 384
Haluk İpek · 39
Haluk Kırcı · 253
Haluk Koç · 10, 11, 13, 20, 24, 60, 81, 82, 85, 90, 103, 104, 105, 113, 114, 115, 118, 119, 120, 122, 124, 126, 127, 145, 187, 238, 315
Hamit Taşçı · 414
Hamza Albayrak · 33, 119
Hanefi Mahçiçek · 63, 136, 143, 144
Harun Akın · 46, 48, 79, 86
Hasan Ali Çelik · 36, 37, 38, 72
Hasan Angı · 34, 141
Hasan Aydın · 41, 43, 114
Hasan Basri Aktan · 361
Hasan Bilir · 43, 142
Hasan Fehmi Güneş · 91
Hasan Fehmi Kinay · 37
Hasan Güyüldar · 74, 136, 139
Hasan Kara · 40
Hasan Ören · 53, 89, 96
Haydi Kızlar Okula Kampanyası · 332
hızlı tren · 325
Hikmet Özdemir · 44, 62, 70
Hikmetyar · 345, 353, 392, 394
Hollanda · 264, 267
Hong Kong · 308, 314
Hrant Dink · 414
HSYK · 352
Hüsamettin Özkan · 100, 109, 110, 111, 131
Hüseyin Bayındır · 68, 148
Hüseyin Besli · 100, 101, 102, 106, 109, 111, 113, 115, 118, 120, 123, 139
Hüseyin Çelik · 5, 354
Hüseyin Ekmekcioğlu · 84, 100
Hüseyin Güler · 50, 88, 141, 414
Hüseyin Kansu · 181
Hüseyin Özcan · 54, 63
Hüsnü Ordu · 110, 136, 141, 143
Hüsrev Kutlu · 34, 36, 42, 132

I

IMF · 160, 165, 166, 168, 172, 174, 176, 180, 196, 198, 202, 204, 212, 218, 225, 226, 234, 237, 245, 250, 251, 252, 253, 262, 274, 276, 286, 306, 323, 326, 341, 342, 343, 347, 362, 364, 387, 398, 436
Irak · 10, 11, 13, 14, 17, 19, 20, 21, 26, 58, 157, 174, 176, 179, 181, 183, 184, 195, 202, 206, 211, 212, 218, 219, 224, 232, 233, 236, 262, 284, 285, 309, 348, 381, 440, 462, 463

İ

İ. Sezai Önder · 100
İbrahim Çakmak · 35, 59, 114
İbrahim Köşdere · 140, 143, 146
İdris Naim Şahin · 138, 139, 140
İlhan Albayrak · 37, 39
İller Bankası · 401
İlyas Sezai Önder · 117
İmar Bankası · 55, 202, 204, 205, 227, 340, 371, 398
İMKB · 107, 205, 349
inceleme heyeti · 408
İngiltere · 264, 265, 314, 364
İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu · 402, 405, 408
İran · 174
İrfan Gündüz · 37, 69, 343
İrfan Riza Yazıcıoğlu · 39, 77, 101
İSEDAK · 440
İslam Konferansı Örgütü · 284, 465, 483
İslam Ülkeleri Ekonomik İşbirliği · 353
İslamofobi · 410
İsmail Alptekin · 123, 125, 127, 129, 338, 343, 347, 350, 354, 355, 385, 389, 399
İsmail Bilen · 42, 90, 100
İsmail Değerli · 46, 55, 100, 110, 139
İsmail Özay · 78, 79
İsmail Özgün · 52, 61, 143
İsmail Soylu · 43, 145
İsmet Atalay · 102, 122
İsmet Yılmaz · 6
İsrail · 325, 389, 440, 465
İstanbul Borsası · 415, 419
İzzet Çetin · 61, 85
İzzet Eroğlu · iv

J

Japonya · 157, 289, 296, 349, 367, 440, 465
Jylland Posten Gazetesi · 412

K

Kadir Aktaş · iv
Kafkaslar · 218
Kafkasya · 435, 439, 441, 464, 466
Kalkınma Holding A.Ş. · 401
Kalkınma Menkul Değerler A.Ş. · 401
Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu · 152, 154, 291, 302, 357
Karadeniz Bakır İşletmeleri A.Ş. · 401
Karadeniz Sahil Yolu · 105, 126, 127
Karikatür Krizi · 410
Kariyer uzmanlık sistemi · 474
Kazım Türkmen · 101, 206, 310
Kemal Anadol · 10, 11, 12, 13, 20, 24, 81, 82, 85, 90, 146, 175, 355
Kemal Demirel · 6, 66, 69, 72, 74, 83
Kemal Derviş · 165, 172, 176, 180, 182, 185, 224, 225, 226, 234
Kemal Kılıçdaroğlu · 46, 59, 61, 62, 64, 65, 114, 127, 150, 206, 306, 312, 313, 363
Kemal Sağ · 78, 104
Kemal Unakıtan · 5, 24, 25, 140, 143, 151, 154, 157, 159, 161, 167, 169, 170, 171, 175, 176, 195, 201, 204, 205, 207, 210, 212, 213, 214, 220, 237, 243, 246, 249, 252, 254, 257, 296, 304, 306, 308, 310, 311, 312, 313, 316, 318, 321, 322, 344, 346, 347, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 368
Kenan Altun · 143
Kent Ormanı · 236
Kerim Özkul · 41, 102, 110, 141
Kerkük · 10, 19
Kıbrıs · 12, 26, 174, 176, 184, 226, 227, 232, 271, 275, 282, 283, 284, 309, 328, 331, 337, 375, 384, 387, 392, 396, 439, 464
Kıbrıs Rum Yönetimi · 260, 271, 275
Kırım Kongo kanamalı ateşi · 87
KİT · 154, 164, 190, 199, 204, 220, 245, 360, 400, 403, 434, 454
KİT Komisyonu · 400, 404, 406, 409, 413, 415, 418
KKTC · 232, 275, 284, 310, 328, 337, 383, 384
KOBİ · 52, 289, 319, 376, 381, 434, 452, 455
Konut Edindirme Yardımı · 409
Kopenhag · 7, 8, 219, 259, 265, 270, 423, 438, 463
Koray Aydın · 104, 106, 122, 123, 124, 125, 126, 131
KOSGEB İdaresi Başkanlığı · 400
Köksal Toptan · 215, 218

KÖYDES · 26, 364, 384
Köye Dönüş Projesi · 409
kur politikası · 273, 343, 368
Kuzey Irak · 10, 11, 19, 20, 174, 184, 328
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti · 228, 464
Kuzey Kore · 157
Kürşad Tüzmen · 5
Kütahya Şeker Fabrikası · 401

L

Latin Amerika · 216

M

M. Ali Bulut · 40, 100
M. Atilla Maraş · 414
M. Ergün Dağcıoğlu · 45
M. Hilmi Güler · 6
M. İhsan Arslan · 414
M. Salih Erdoğan · 36, 40
Maastricht Kriterleri · 219, 239, 252, 259
Madencilik Fonu · 400
Mahfuz Güler · 51, 134
Mahmut Göksu · 52, 53
Mahmut Kaplan · 40
Mahmut Koçak · 43
Mahmut Uğur Çetin · 43, 82, 102, 142
Mahmut Yıldız · 138, 141, 143, 144, 146
Mali disiplin · 188, 453
Mali Milat · 169
Mavi Akım Projesi · 54
Meclis Araştırması Komisyonu · 27, 28, 30, 31, 33, 34, 35, 36, 37, 109, 132, 417
Meclis Soruşturması Komisyonu · 98, 109, 111, 113, 115, 118, 120, 122, 124, 126, 127, 129, 417
Meclis Soruşturması önergesi · 97, 98, 417
Meclis TV · 387, 471
Mehmet Ağar · 134, 262, 271, 331, 365
Mehmet Akif Hamzaçebi · 64, 88, 164, 167, 190, 204, 249, 306, 308, 312, 361, 363
Mehmet Ali Arıkan · 105, 145
Mehmet Ali Şahin · 5, 326
Mehmet Alp · 39
Mehmet Altan Karapaşaoğlu · 77, 165, 363
Mehmet Atilla Maraş · 105
Mehmet Aydın · 5
Mehmet Boztaş · 69, 105, 129
Mehmet Ceylan · 41, 142, 166, 202
Mehmet Çerçi · 35
Mehmet Elkatmış · 414
Mehmet Emin Murat Bilgiç · 166, 205, 257, 261, 322, 330, 376
Mehmet Emin Tutan · 34, 140
Mehmet Eraslan · 338, 355
Mehmet Erdemir · 135, 140, 142
Mehmet Ergün Dağcıoğlu · 52, 141, 144
Mehmet Güner · 101, 117
Mehmet Kartal · 50
Mehmet Kemal Ağar · 134, 140, 257, 271, 322
Mehmet Kılıç · 40, 141
Mehmet Kurt · 57, 58, 105
Mehmet Küçükaşık · 95, 102, 122, 144
Mehmet Mehdi Eker · 6, 40, 141
Mehmet Melik Özmen · 167, 207
Mehmet Mesut Özakcan · 68, 75, 79, 206, 250, 306, 361
Mehmet Mustafa Açıkalın · 139, 140, 179, 322, 329
Mehmet Nuri Saygun · 47, 48, 63, 84, 93, 96, 389
Mehmet S. Kesimoğlu · 71
Mehmet Salih Erdoğan · 135
Mehmet Sarı · 42, 43, 44, 137
Mehmet Sefa Sirmen · 49, 50, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 148
Mehmet Sekmen · 34, 138, 143
Mehmet Semerci · 135
Mehmet Sevigen · 71, 73, 74, 145
Mehmet Soydan · 101
Mehmet Tatar · 145
Mehmet Tekelioğlu · 42
Mehmet Tomanbay · 48, 49
Mehmet Uğur Neşşar · 58, 68, 72, 85
Mehmet Vecdi Gönül · 5
Mehmet Vedat Melik · 51, 71, 138
Mehmet Vedat Yücesan · 89, 92
Mehmet Yıldırım · 67, 105, 129, 146, 185
Mehmet Yılmazcan · 36, 100, 175
Mehmet Yüksektepe · 42, 43, 83, 89
Meksika · 310
Memduh Hacıoğlu · 141
Merkez Bankası · 159, 170, 204, 205, 207, 209, 212, 224, 244, 272, 273, 318, 368, 432, 454
Mesut Değer · 6, 45, 59, 414
Mesut Yılmaz · 102, 103, 109, 118, 119, 120, 122, 131, 218, 375

Metin Kaşıkoğlu · 36, 42, 100, 135
Metin Yılmaz · 37
Mevlana · 345, 347
Mevlüt Akgün · 53
Mikail Arslan · 102, 140, 142
Milletvekili Genel Seçimleri · 151
milli gelir · 251, 298, 341, 368
Milli Piyango İdaresi · 400
Milli Prodüktivite Merkezi · 294, 316, 359, 401
Milli Saraylar · 471, 476
MTA · 316, 358, 400
Muharrem Candan · 35, 38, 44, 141
Muharrem Doğan · 140
Muharrem İnce · 43, 54, 55, 58, 66, 67, 123, 125
Muharrem Karslı · 148
Muharrem Kılıç · 50, 58, 61, 62, 66, 80, 135
Muharrem Toprak · 142
Muharrem Tozçöken · 102
Muhsin Koçyiğit · 56, 306
Murat Başesgioğlu · 6
Murat Yıldırım · 42, 57
Murat Yılmazer · 35, 39, 101
Musa Sıvacıoğlu · 42, 68, 86, 101, 117
Musa Uzunkaya · 35, 37, 94, 201
Mustafa Ataş · 43, 81
Mustafa Çakır · 138, 145
Mustafa Demir · 35, 102, 110, 114, 122
Mustafa Dündar · 40
Mustafa Elitaş · 104, 125
Mustafa Eyiceoğlu · 43, 100, 136
Mustafa Gazalcı · 43, 45, 47, 49, 58, 64, 70, 71, 72, 75, 79, 81, 87, 88, 91, 92, 93
Mustafa Ilıcalı · 54, 76, 138, 139, 181
Mustafa Nuri Akbulut · 43, 71, 75
Mustafa Öztürk · 34, 35, 104
Mustafa Özyurt · 69, 94, 95
Mustafa Özyürek · 20, 99, 175, 186, 187, 250, 290, 309, 310, 337, 340, 350, 354, 361, 363, 380, 382, 394
Mustafa Sayar · 92, 146
Mustafa Taylan Özgür · 92
Mustafa Tuna · 41
Mustafa Ünaldı · 90, 147, 167, 206
Mustafa Zeydan · 164
Musul · 259, 262
Muzaffer Baştopçu · 34, 137
Muzaffer Külcü · 36, 37, 102, 122, 135
Mücahit Daloğlu · 38, 338, 414

N

N. Gaye Erbatur · 70, 148
Naci Ağbal · 361
Naci Aslan · 138, 140, 215
Nadir Saraç · 87, 95, 101, 140
Nail Kamacı · 6, 47
NATO · 439, 464
Nazım Ekren · 179, 257, 258, 259, 365, 372
Necdet Budak · 42, 47, 90
Necip Fazıl Kısakürek · 376
Necip Hablemitoğlu · 45, 88, 92
Nejat Gencan · 144
Nevzat Doğan · 43, 136, 137
Nevzat Pakdil · 138, 139
Nihat Ergün · 136, 137, 215, 220
Nikiforos Diamandourus · 405
Nimet Çubukçu · 5, 33, 410
Niyazi Özcan · 105, 129
Niyazi Pakyürek · 215
Nurettin Canikli · 172, 173, 223, 224, 272, 322, 329, 338, 339, 340, 385, 386
Nurettin Sözen · 395, 398
Nuri Çilingir · 60, 91, 101, 117
Nükhet Hotar Göksel · 114

O

O.Seyfi Terzibaşıoğlu · 102
OECD · 251, 268, 321, 437
Ofer · 308, 314, 325, 336, 342, 344, 347, 389, 391
Oğuz Oyan · 20, 51, 73, 99, 166, 177, 178, 186, 202, 221
Olimpiyat Oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kurulu · 400
Onur Öymen · 8, 48
Orhan Eraslan · 49, 50, 56
Orhan Erdem · 38, 75, 414
Orhan Sür · 61
Orhan Taş · 142
Orhan Yıldız · 36, 41, 42, 105, 135
Orhan Ziya Diren · 141, 144
Orta Vadeli Mali Plan · 357
Orta Vadeli Program · 301, 357
Ortaasya · 435, 439, 464, 465
Ortadoğu · 157, 202, 218, 295, 359, 396, 440, 441, 463, 465, 466

Osman Coşkunoğlu · 167, 205
Osman Güneş · 6
Osman Kaptan · 82, 206
Osman Nuri Filiz · 140
Osman Pepe · 6, 136
Osman Seyfi · 34, 104, 308
Osmanlı · 310, 313, 342

O

Ömer Abuşoğlu · 79, 81, 85, 87, 165
Ömer İnan · 43
Ömer Kulaksız · 104
Ömer Özyılmaz · 43, 45, 52
Önder Sav · 178
Öner Ergenç · 38, 42, 43, 92
Öner Gülyeşil · 35, 39, 139
Özbekistan · 219
Özel Çevre Koruma Fonu · 400
Özel İskan Fonu · 401
Özkan Öksüz · 34, 41, 105, 141
Özlem Çerçioğlu · 414

P

Pamukbank · 45, 340
Pierre Mirel · 411
Plan ve Bütçe Komisyonu · 151, 152, 153, 154, 155, 157, 163, 165, 169, 174, 175, 178, 189, 192, 195, 201, 202, 203, 204, 206, 207, 209, 210, 240, 241, 243, 249, 251, 253, 255, 292, 296, 305, 311, 314, 320, 350, 358, 359, 362, 484, 485
Polat Türkmen · 137, 141, 148
Polonya · 313
PTT · 403
Putin · 342

R

Ramazan Can · 40, 41, 102, 122
Ramazan Toprak · 51
Rasim Çakır · 49, 94, 96, 104, 125, 147
Rauf Denktaş · 376, 383
Recep Akdağ · 6, 333, 337
Recep Garip · 38, 43, 44
Recep Önal · 100, 109, 110, 111, 131
Recep Özel · 40, 104, 125
Recep Tayyip Erdoğan · 7, 8, 11, 140, 167, 181, 182, 184, 185, 186, 204, 206, 215, 219, 220, 224, 229, 232, 234, 238, 250, 260, 262, 269, 270, 276, 278, 282, 285, 287, 291, 308, 309, 325, 328, 330, 332, 333, 334, 335, 337, 343, 345, 347, 348, 349, 350, 354, 356, 377, 381, 387, 388, 390, 393, 394, 398, 399, 420
Recep Yıldırım · 34, 43
Remzi Bulut · 253
Remzi Çetin · 141
Remziye Öztoprak · 40, 41, 105
Resmî Gazete · 188, 357, 484
Resul Tosun · 144
Reyhan Balandı · 38, 75, 144, 146
Rıtvan Köybaşı · 38
Romano Prodi · 395
Ruhi Açıkgöz · 167, 203
Rusya · 439, 464

S

Sabri Varan · 110
Sadık Yakut · 109, 114, 119
Sadullah Ergin · 136
Sağlıkta Dönüşüm Programı · 236
Sait Açba · 142, 165, 167, 359
Salih Gün · 123, 145
Salih Kapusuz · 62, 109, 178, 186
Sami Tandoğdu · 62, 74, 129, 142, 381
Sayıştay · 171, 243, 249, 303, 315, 358, 364
Sedat Pekel · 70, 81, 101
Sedat Uzunbay · 101
Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı · 153
Selahattin Dağ · 143
Selami Uzun · 39, 101, 117, 139
Selami Yiğit · 46, 138
Semiha Öyüş · 41, 42
Serpil Yıldız · 38, 83
Sinan Özkan · 40
Sinema ve Müzik Sanatı Destekleme Fonu · 400
Soçi · 342
Soner Aksoy · 137, 142
Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu · 197, 313, 351

sözlü soru önergesi · 1, 2, 3, 4, 417
SPK · 29, 41, 205, 315, 359, 371
SSCB · 394
SSK · 172, 224, 287, 300, 307, 312, 314, 333, 395, 402
Suriye · 17, 21
Süleyman Bölünmez · 137, 141, 143
Süleyman Demirel · 395
Süleyman Sarıbaş · 36, 79, 81, 85, 87, 104, 315, 334
Sümer Halıcılık-El Sanatları San. ve Tic. A.Ş. · 401

Ş

Şeb-i Arus · 347
Şerif Birinç · 64
Şevket Arz · 83, 127, 138
Şevket Gürsoy · 77
Şeyh Edebali · 340
Şeyh Makdum · 325
Şükrü Mustafa Elekdağ · 8, 96
Şükrü Önder · 42, 100, 110

T

Tacidar Seyhan · 47, 142
Tanzimat · 219
Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü · 401
Tarım Reformu Fonu · 400
Tarişbank · 47
TBMM Danışma Kurulu · 178, 315, 355
TBMM Teşkilat Yasası · 474
TEDAŞ · 186
TEFE · 154, 155, 171, 198, 212, 239, 246, 254, 290, 301
TEİAŞ · 186
TEK · 403
TEKEL · 46, 54, 61
tekrir-i müzakere · 178, 186
Telat Karapınar · 41, 100, 110
Telekom · 314, 324, 341, 374
Terörle Mücadele Yasası · 410
Tevfik Akbak · 39
Tevfik Ziyaeddin Akbulut · 8
Tevhit Karakaya · 37, 53
THY · 181, 252, 253, 334
TMSF · 59, 62, 118, 204, 276, 312
TOKİ · 89, 397
Toprak Mahsulleri Ofisi · 381, 400
TSK · 8
Tuncay Ercenk · 88, 353, 355
Turan Tüysüz · 104, 143, 144
Turhan Çömez · 73, 92
TÜBİTAK · 13, 21, 57, 59, 277, 315, 358
TÜFE · 154, 155, 171, 198, 212, 239, 246, 254, 268, 297, 301, 307, 317, 360, 361, 362
TÜİK · 358, 374, 387, 388
TÜPRAŞ · 12, 20, 24, 391
Türk Demokrasi Vakfı · 405
Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı · 293, 401
Türk Patent Enstitüsü Kurumu · 401
Türk Silahlı Kuvvetleri · 11, 20, 396
Türkan Miçooğulları · 61, 75
Türkbank · 102, 103, 118, 120
Türkiye Atom Enerjisi Kurumu · 294, 316, 400
Türkiye Demiryolu Makinaları Sanayi A.Ş. · 400
Türkiye Denizcilik İşletmeleri · 312, 401
Türkiye Gemi Sanayi A.Ş. · 401
Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş. · 401
Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu · 400
Türkiye Lokomotif ve Motor Sanayi A. Ş. · 400
Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş. · 401
Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. · 67, 400
Türkiye Vagon Sanayi A.Ş. · 400
Türkiye Yılı · 440, 465
Türkiye Zirai Donatım A.Ş. · 401
TÜRKSAT · 395, 415, 419

U

Ufuk Özkan · 50
Ulusal Program · 7, 198, 219

Ü

Ümmet Kandoğan · 6
Ünal Kacır · 105, 129, 389

V

V. Haşim Oral · 146, 147, 148, 149, 150
V. Sinan Yerlikaya · 53, 62
Vahit Çekmez · 140, 142
Vahit Kiler · 39, 51, 68, 81
Veli Kaya · 40, 43
Vergi Barışı Projesi · 162, 200
Vergi Barışı Yasası · 163, 168, 176
Vergi Daireleri Otomasyon Projesi · 248, 256
Vezir Akdemir · 13, 50, 70, 81

W

Washington · 411

Y

Yahya Akman · 77
Yahya Baş · 33, 44, 72, 143
Yakup Kepenek · 11, 12, 13, 20, 21, 47, 49, 51, 56, 64, 65, 69, 77, 82, 87, 90, 91, 165, 186, 205
Yarımca Limanı · 325
Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması · 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150
Yasin El Kadı · 394
Yaşar Topçu · 105, 126, 127, 129, 131
Yaşar Tüzün · 89, 136
Yaşar Yakış · 86
Yatırımları Teşvik Fonu · 400
Yavuz Altınorak · 143, 146
yazılı soru önergesi · 2, 3, 4, 6, 417
Yeni Türk Lirası · 243, 246, 277, 288, 329
Yeni Zelanda · 345
Yeşil Kart · 177, 333
Yılmaz Ateş · 110, 117, 122
Yılmaz Kaya · 87
YİMPAŞ · 90, 365
YÖK · 25, 217, 219, 243, 316, 359, 374, 459
Yunanistan · 7, 181, 313, 314, 414, 439, 464
Yusuf Selahattin Beyribey · 53, 165, 175, 228, 338, 346, 392
Yuvacık Barajı · 382, 391
Yüce Divan · 109, 129, 131, 327, 375
Yüce Divana Sevk · 97, 98, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 112, 116, 117, 120, 121, 125, 127
Yüksek Denetleme Kurulu · 109, 293, 315, 358
Yüksel Coşkunyürek · 36, 43

Z

Zafer Hıdıroğlu · 57, 414
Zekai Özcan · 35, 251, 363
Zeki Çakan · 101, 103, 109, 113, 114, 115, 118, 131
Zeyid Aslan · 141
Zeynep Armağan Uslu · 100
Ziraat Bankası · 190, 235, 290, 350
Züheyir Amber · 49, 55, 60, 61
Zülfü Demirbağ · 104, 139
Zülkifar İzol · 353

ISBN : 978 - 605 - 4700 - 05 - 9 (Tk. No.)
ISBN : 978 - 605 - 4700 - 07 - 3 (2. Cilt)

TBMM BASIMEVİ
ANKARA - 2012